

Rijksoverheid

Antwoordnota zienswijzen Windpark Fryslân

Antwoordnota zienswijzen

Windpark Fryslân

Ministerie van Economische Zaken

Den Haag, 8 september 2016

Inhoudsopgave

1	Inleiding	p. 1
1.1	Context en strekking van de antwoordnota	
1.2	Verloop van de zienswijzeprocedure	
1.3	Zienswijzen	
1.4	Opzet van de antwoordnota	
2	Antwoord per thema	p. 6
2.1	Procedure en proces	
2.2	Nut en noodzaak	
2.3	Locatiekeuze en alternatieven	
2.4	Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken	
2.5	Natuur en milieu	
2.6	Financiële aspecten	
2.7	Leefomgeving	
2.8	Advies commissie voor de milieueffectrapportage	
3	Antwoord op zienswijzen	p. 23
4	Ambtshalve wijzigingen en wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen	p.297
Bijlage	Inspraakbundel Windpark Fryslân	

1 Inleiding

1.1 Context en strekking van de antwoordnota

Initiatiefnemer Windpark Fryslân B.V. is voornemens om een windpark te realiseren (inclusief de daarbij behorende netaansluiting en voorzieningen gelegen binnen de gemeenten Súdwest-Fryslân, Fryske Marren, Heerenveen en Franekeradeel) in het Friese deel van het IJsselmeer, nabij de Afsluitdijk. Het voornemen bestaat uit 89 windturbines, de bijbehorende elektrische en civiele werken, zoals de bekabeling tot aan de aansluiting op het hoogspanningsnet alsmede het transformatorstation en een werk- cq. natuureiland. Het windpark van 89 windturbines zal, afhankelijk van de uiteindelijk te kiezen turbine, een geïnstalleerd vermogen hebben van circa 316 MW. Om dit mogelijk te maken moet het bestemmingsplan worden aangepast. Dat gebeurt door middel van een inpassingsplan dat wordt vastgesteld door de Ministers van Economische zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (IenM). Daarnaast worden de besluiten die voor het project nodig zijn, in één procedure voorbereid, onder coördinatie van de Minister van EZ. Deze procedure heet de rijkscoördinatieregeling. In deze antwoordnota geven de bevoegde gezagen¹ aan wat hun reactie is op de ingebrachte zienswijze op de ontwerp-besluiten van Windpark Fryslân. Deze antwoordnota wordt ter inzage gelegd, tezamen met de definitieve besluiten. De besluiten zullen ter inzage gelegd worden op dezelfde plaatsen als waar de ontwerp-besluiten ter inzage lagen.

Belanghebbenden² kunnen tegen de besluiten beroep instellen bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van het besluit waartegen zijn beroep is gericht naar voren heeft gebracht. Op de besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het desbetreffende besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

1.2 Verloop van de zienswijzeprocedure

De Minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Windpark Fryslân bevorderd. Het inpassingsplan en de besluiten zijn als volgt voorbereid:

- op 3 maart 2016 is een kennisgeving met betrekking tot de ontwerpen gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- de ontwerpen van de besluiten hebben van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage gelegen bij de balie van de gemeente Súdwest-Fryslân te Sneek;
- er is een informatieavond georganiseerd op 15 maart 2016 in Makkum waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijzen naar voren te brengen; de Commissie voor de m.e.r. heeft op 4 juli 2016 advies uitgebracht (projectnummer 2673) over het milieueffectrapport van Windpark Fryslân en op 14 juli 2016 over een

¹ De Ministers van Economische Zaken (EZ) en van Infrastructuur en Milieu (IenM), Gedeputeerde Staten van Fryslân, het college van Burgermeesters en Wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân en Rijkswaterstaat.

² Dit geldt niet voor een niet tot de centrale overheid behorende rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een niet tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan (Artikelen 1.4 en 5.3 eerste lid Crisis- en herstelwet).

aanvullende notitie op het milieueffectrapport over het optimaliseren van de natuurvoorziening als voedselgebied voor de Toppereend.

1.3 Zienswijzen

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van het ontwerp-inpassingsplan, alle ontwerp-besluiten, het MER en/of de onderliggende stukken voor het project Windpark Fryslân zijn in totaal 306 zienswijzen binnengekomen waarvan in totaal 182 unieke zienswijzen. Alle ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd en de insprekers is een ontvangstbevestiging toegezonden. In onderstaande tabel is het overzicht van ingekomen zienswijzen opgenomen. Bureau Energieprojecten heeft de 182 zienswijzen doorgezonden aan de bevoegde gezagen en integraal opgenomen in de inspraakbundel 'Zienswijzen op 'Ontwerpbesluiten Windpark Fryslân'.

Zienswijzen-nummer	Organisatie
0001	Particulier
0002	Particulier
0003	Gasunie Transport Services B.V., GRONINGEN
0004	NorthWest Kiteboarding, MAKKUM FR
0005	Particulier
0006	Sailcentre Makkum, MAKKUM FR
0007	Particulier
0008	Particulier
0009	Particulier
0010	Particulier
0011	Particulier
0012	Jan de Vries Beheer BV, MAKKUM FR Nederlandse Kitesurf Vereniging, ALMERE Plaatselijk Belang Hindeloopen, HINDELOOPEN SEZ Sinell EDV Zubehör GmbH, MONHEIM AM RHEIN Stavers Belang, STAVOREN Vereniging Hielper Haven, HINDELOOPEN VVE Zuiderzeestate, MAKKUM FR
0013	Particulier
0014	Particulier
0015	Particulier
0016	Particulier
0017	Particulier
0018	Particulier
0019	Particulier
0021	Particulier
0022	Particulier
0023	Particulier
0024	Antix Sports kiteboarding, MAKKUM FR
0025	Particulier
0026	Particulier
0027	Particulier
0028	Assurantiekantoor Kruis, HINDELOOPEN VOF Pension het Smidsvuur, WORKUM
0029	Particulier
0030	Particulier
0032	Particulier
0033	Particulier
0034	Particulier
0035	Particulier
0036	Particulier
0037	Particulier
0038	Particulier
0039	Particulier
0040	Particulier
0041	Platform Duurzaam Fryslân, mede namens Vereniging van Windturbine-eigenaren in Friesland VWF; Noordenwind; Vereniging

Zienswijzen- nummer	Organisatie
	voor
0042	duurzame energie in Nederland; Feriening Fryske Doarpsmûnen FFD
0043	Particulier
0044	Particulier
0045	Vereniging Van Eigenaren Zuiderzee State, WORKUM
0046	Particulier
0047	Particulier
0048	Particulier
0049	Belangenvereniging voor Beroepschartervaart, ENKHUIZEN
0050	Nederlandsche Vereeniging van Kustzeilers, ZEIST
0051	Particulier
0052	Particulier
0053	Particulier
0054	Particulier
0055	Particulier
0056	IJsselmeervereniging, LEMMER
0057	Particulier
0058	J.C. Rijswijk/ Zeiltjalk De Vlieter, SNEEK
0059	Particulier
0060	Particulier
0061	Particulier
0062	Particulier
0063	NorthWest Kiteboarding, MAKKUM FR
0064	Particulier
0065	Particulier
0066	Particulier
0067	Particulier
0068	C.J. Hendriks Groep Amsterdam, BADHOEVEDORP
0069	Particulier
0070	Particulier
0071	Particulier
0072	Particulier
0073	Particulier
0074	Particulier
0075	Particulier
0076	Particulier
0077	Particulier
0078	Particulier
0079	Particulier
0080	Particulier
0081	Particulier
0082	Particulier
0083	Particulier
0084	Henk de Visser beheer, HOEK VAN HOLLAND
0085	Aquasort It Soal, WORKUM
	Camping 't Séleantsje/ Restaurant Piacco te Molkwêrum, MELKWËRUM
	Recreatiecentrum De Holle Poarte, MAKKUM FR
	RECRON, DRIEBERGEN-RIJSENBURG
0086	Particulier
0087	Particulier
0088	Particulier
0089	Hotel Gast- Inn bv./ Yachtcharter Workum bv, WORKUM
0090	Particulier
0091	Den Daas Recreatie Beer BV, ELST GLD Friese Hoek B.V., LEMMER
	Jachthaven Andijk, ANDIJK
	Jachthaven Hindeloopen B.V., HINDENLOOPEN
	Jan de Vries Beheer BV, MAKKUM FR
	Maran Yachtcharter, TERKAPLE
	Marina Stavoren Buitenhaven, STAVOREN
	Marina Makkum, MAKKUM

Zienswijzen- nummer	Organisatie
	Marina Stavoren B.V., STAVOREN
	Marina Volendam, Volendam
	R. van Meerten Beheer B.V., MAKKUM FR
	Van Meerten Horeca B.V., MAKKUM FR
0092	Particulier
0093	Particulier
0095	Particulier
0096	Particulier
0097	Particulier
0098	Particulier
0099	Particulier
0100	Particulier
0101	Particulier
0102	Particulier
0103	Particulier
0104	Particulier
0105	Particulier
0106	Gemeente Súdwest-Fryslân, Burgemeester en Wethouders, SNEEK
0107	Particulier
0108	Nederlandse Vereniging van Toerzeilers, HARLINGEN
0109	Particulier
0110	Particulier
0111	Particulier
0112	Particulier
0113	Particulier
0114	Bestuur Waterpark It Soal, WORKUM
0115	Particulier
0116	KM Yachtbuilders, MAKKUM FR
0117	Particulier
0118	Particulier
0119	Particulier
0120	Particulier
0122	Particulier
0123	Hoek's vis & snacks Makkum, MAKKUM FR
0125	Eneco, ROTTERDAM
0126	Particulier
0127	Platform Kosta, MAKKUM FR
0128	Particulier
0129	Particulier
0130	Nederlandse Kitesurf Vereniging, ALMERE
0132	Particulier
0133	TenneT TSO B.V., ARNHEM
0134	Particulier
0135	Particulier
0136	Architectenbureau Jan Appeldorn, MAKKUM FR
0137	Particulier
0138	Particulier
0139	Funsport Makkum, MAKKUM
0140	IJSSELMEER Windmolenvrij, HOOGEVEEN
0141	Particulier
0143	Particulier
0144	Particulier
0145	Particulier
0146	Particulier
0147	Particulier
0148	Particulier
0149	Particulier
0150	Particulier
0151	Watersportverbond, NIEUWEGEIN
0152	Particulier
0153	Particulier

Zienswijzen- nummer	Organisatie
0154	Waddenvereniging, HARLINGEN
0155	IJsselmeervereniging, SNEEK
0156	Particulier
0157	Particulier
0158	Watersportvereniging Makkum, MAKKUM FR
0159	Stichting Don Quichot, WITMARSUM
0160	HISWA, AMSTERDAM
0161	Samenwerkingsverband Het Blauwe Hart, HEILOO
0162	Venema dhz en tweewielers, MAKKUM FR
0163	Vogelbescherming Nederland, ZEIST
0165	Particulier
0166	Particulier
0167	Particulier
0168	Particulier
0169	De Vries Sails Holding BV, MAKKUM FR
0170	Particulier
0171	Particulier
0172	Particulier
0173	V.O.F. Sailcharter Friesland, LEEUWARDEN
0174	Marina Den Oever BV, WIERINGERWERF
0175	It Fryske Gea, BEESTERZWAAG
0176	Windpark Fryslân BV, Emmeloord
0177	Particulier
0178	Particulier
0179	Friese Milieu Federatie, LEEUWARDEN
0180	Particulier
0181	Particulier
0182	Dorpsbelang Kornwerderzand, KORNWERDERZAND
0183	Particulier
0184	Particulier
0185	Particulier
0186	Particulier
0187	Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, UTRECHT
0188	Particulier

1.4 Opzet van de antwoordnota

In het volgende hoofdstuk wordt een reactie per thema gegeven. Vervolgens wordt in het hoofdstuk daarna een reactie gegeven op alle unieke zienswijzen. In de tabel is aangegeven welke instanties een unieke zienswijze hebben ingediend. De zienswijzen zijn gerangschikt op nummer. Ze corresponderen met de nummers in de inspraak en reactiebundel 'Zienswijzen op Ontwerpbesluiten Windpark Fryslân'. In hoofdstuk 4 Ambtshalve wijzigingen en wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen en reacties' wordt aangegeven of de zienswijze of reactie aanleiding heeft gegeven om het inpassingsplan aan te passen.

2 Antwoord per thema

Diverse onderwerpen komen in meerdere zienswijzen naar voren. Dit hoofdstuk geeft een algemene beantwoording van deze onderwerpen. Het betreft de volgende onderwerpen:

- 2.1 Procedure en proces
- 2.2 Nut en noodzaak
- 2.3 Locatiekeuze en alternatieven
- 2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken
- 2.5 Natuur en milieu
- 2.6 Financiële aspecten
- 2.7 Leefomgeving
- 2.8 Advies commissie voor de milieueffectrapportage

2.1 Procedure en proces

De voorliggende besluitvorming is met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven procedure voor de rijkscoördinatie­regeling tot stand gekomen. Een ieder heeft op het ontwerp inpassingsplan en de ontwerpbesluiten een zienswijze kunnen indienen. Ten behoeve van de besluitvorming is het noodzakelijk onderzoek verricht, onder meer in het MER en de Passende Beoordeling. Overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening (art. 3.28) en het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.1) is bij de voorbereiding van het inpassingsplan overleg gevoerd met diverse bestuursorganen rond het windpark. Het inpassingsplan is onder meer in nauw overleg met gemeente en provincie opgesteld en deze overheden hebben uitgebreide inspraakmogelijkheden gekregen in het voortraject. Ten slotte mag niet onvermeld blijven dat ook in het kader van de totstandkoming van de milieu-effectrapportage en de passende beoordeling, conform het wettelijk stelsel, de mogelijkheid tot inspraak is geboden aan een ieder.

2.2 Nut en noodzaak

2.2.1 Keuze voor windenergie op land

Nederland heeft in Europees verband een doelstelling van 14% duurzame energie in 2020. De Nederlandse regering heeft de Europese doelstelling voor Nederland verhoogd naar 16% in het jaar 2023. In 2023 dient 16% van het totale bruto eindverbruik afkomstig zijn uit duurzame energiebronnen. Het realiseren van windenergie op land is essentieel voor het behalen van deze doelstelling, zoals is vastgelegd in het op 6 september 2013 door ruim 40 partijen ondertekende Nationaal Energieakkoord. In het Energieakkoord is verder afgesproken de komende jaren forse stappen te zetten met de uitrol van windenergie. Partijen hebben met elkaar afgesproken 6.000 MW wind op land te realiseren in 2020. De Rijksoverheid is één van de partners in de afspraken die in het Energieakkoord zijn gemaakt. Het aanwijzen van locaties voor grootschalige windenergie op land door de Rijksoverheid in overleg met de provincies in de Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL) is onderdeel van de uitvoering van deze afspraken.

Windenergie is één van de belangrijkste bronnen van duurzame energie, aangezien Nederland rijk is aan wind en vanwege klimatologische en geomorfologische kenmerken. Gelet hierop is de bestuurlijke keuze gemaakt dat windenergie op land zal moeten bijdragen aan het hogere aandeel duurzame energie. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte ('SVIR', vastgesteld op 13 maart 2012) zijn 'kansrijke gebieden' aangewezen voor grootschalige windenergie. Binnen de kansrijke gebieden zijn in overleg met de provincies gebieden geschikt voor grootschalige windenergieopwekking geselecteerd en vastgelegd in de SvWOL. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ('Afdeling') heeft in haar uitspraak van 4 mei 2016 inzake windpark Wieringermeer (ECLI:NL:RVS:2016:1228) geoordeeld dat,

mede in het licht van het hiervoor gestelde, geen aanleiding bestaat om nader onderzoek te verrichten naar het nut en de noodzaak van windenergie.

Het rapport van de heer. P. Lukkes 'Nut en Noodzaak van windenergie in het energie akkoord' noopt niet tot een andere conclusie. In de brief van de minister van Economische Zaken aan de Tweede kamer van 23 april 2014 (kenmerk: DGETM-ED / 14065866, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2014/04/23/commissiebrief-met-reactie-op-analyse-nut-en-noodzaak-windenergie-van-de-heer-lukkes>) is specifiek ingegaan op het rapport van Lukkes - en zijn de door hem beargumenteerde stellingen weerlegd. De inhoud daarvan dient hier als herhaald en ingelast te worden beschouwd.

Vanzelfsprekend zijn er aan het opwekken van windenergie milieueffecten verbonden, zoals geluidshinder en slagschaduw. Deze effecten zijn echter uitvoerig onderzocht en in beeld gebracht en betrokken bij de besluitvorming. De gevolgen zijn aanvaardbaar geacht. Wettelijke normen voor geluid, slagschaduw, veiligheid en natuur zorgen ervoor dat de omgeving wordt beschermd. Deze normen worden in acht genomen. Ook is er een ruimtelijke/planologische afweging gemaakt; er is sprake van een situatie in overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening.

2.2.2 Andere vormen van duurzame energie

Om de nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie te realiseren (te weten een aandeel van 16% in 2023) zijn alle vormen van duurzame energie nodig. Dat hebben alle betrokken partijen bij het Nationale Energieakkoord dat in 2013 is gesloten ook onderkend. Voor windenergie op land is een specifieke doelstelling vastgesteld door het Rijk en opgenomen in het Energieakkoord waar onderhavig plan een bijdrage aan levert.

In paragraaf 3.1 van bijlage 1 bij deel C van het MER is ingegaan op andere technieken. Op dit moment is windenergie één van de meest efficiënte bronnen van duurzame energie voor Nederland.

Innovatieve vormen van het opwekken van duurzame energie, zoals getijdenenergie en blue-energy (energie uit het verschil tussen zoet en zout water) zijn nog nergens in Nederland op een grootschalige wijze succesvol toegepast. Dit zijn dan ook geen reële alternatieven voor het opwekken van duurzame energie zoals dat nu met het Windpark Fryslân wordt voorgesteld.

Ten aanzien van de gestelde minder belastende effecten van zonnecellen het volgende. Ook hiervoor geldt in de eerste plaats dat meerdere, zo niet alle, vormen van duurzame energie-opwekking noodzakelijk zijn om de Europese en nationale doelstelling te halen. Meer specifiek voor zonne-energie en de provinciale doelstelling van Friesland geldt dat zonne-energie deel uit maakt van het Uitvoeringsprogramma Duurzame Energie van de provincie Friesland; in dit programma is het doel gesteld in 2020 16% duurzame energie op te wekken. Deze 16% moet gerealiseerd worden met behulp van verschillende bronnen. Met 55% levert windenergie de grootste bijdrage en met 20% levert zonne-energie ook een bijdrage. Zonne-energie is technologisch nog niet ver genoeg ontwikkeld om op effectieve wijze een vergelijkbare hoeveelheid elektrische energie per jaar op te wekken, zoals dat met een windpark wel al mogelijk is. Het nadeel van zonne-energie ten opzichte van windenergie is dat voor de toepassing van zonne-energie veel ruimte nodig is. Een windturbine met een vermogen van 3 MW produceert jaarlijks zo'n 7,5 miljoen kWh aan energie. Om dezelfde hoeveelheid met zonne-energie op te wekken zijn ongeveer 11 voetbalvelden (58.000 m²) aan zonnepanelen nodig. Zonne-energie is vooralsnog ook duurder.

Op grond van voorgaande zijn andere technieken voor het opwekken van duurzame energie dan ook geen alternatief voor de geplande opwekkingscapaciteit van Windpark Fryslân.

2.3 Locatiekeuze en alternatieven

2.3.1. Locatiekeuze

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) zijn gebieden aangewezen die geschikt zijn voor grootschalige windenergie, waaronder het IJsselmeer. Deze gebieden zijn uitgewerkt in concrete locaties in de Structuurvisie Wind op Land (SvWOL). De locatie van het windpark is één van de 11 gebieden die in de SvWOL zijn aangewezen. In elk van de in de SvWOL aangewezen gebieden is ruimte voor 100 MW (MegaWatt) of meer. De gevolgde besluitvormingsprocedure voor de SvWOL uit de Wet ruimtelijke ordening voldoet aan de eisen die het Verdrag van Aarhus daaraan stelt. Het ontwerp van de SvWOL is in 2013 ter inzage gelegd en de SvWOL is in 2014 door het Rijk vastgesteld. In de betreffende besluitvormingsprocedure konden zienswijzen ten aanzien van locatiekeuze naar voren worden gebracht. Er is geen sprake van strijd met het Verdrag van Aarhus. Dit is bevestigd door de Afdeling in de uitspraak van 4 mei 2016 over het Windpark Wieringermeer, waarbij door de Afdeling werd overwogen: "De zienswijzen die zien op de locatiekeuze konden naar voren worden gebracht toen inspraak werd geboden op de Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte, maar ook ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerp van de Structuurvisie Windenergie op Land van 19 april tot en met 30 mei 2013. Het betoog dat in een vroegtijdig stadium bepalende keuzes zijn gemaakt, die aan het voorliggende plan ten grondslag liggen en waarover geen inspraak heeft plaatsgevonden op een moment dat deze nog daadwerkelijk invloed konden hebben op de besluitvorming, mist feitelijke grondslag."

Ten behoeve van de SvWOL is een plan-MER opgesteld waarin alternatieven zijn onderzocht. Daarbij is op grond van het Rijksbeleid, dat uitgaat van concentratie, onderzoek gedaan naar alternatieven voor grootschalige toepassing van windenergie met een minimum van circa 100 MW opgesteld vermogen. In dit onderzoek (Bijlage 1 van Deel C van het MER) zijn ook de locaties onderzocht die de provinciale Milieufederaties en de Stichting Natuur en Milieu in hun visie 'Geconcentreerde Windkracht in de Lage Landen' uit 2009, hebben aangedragen (zie kader 2.1 van bijlage 1 van Deel C van het MER).

In de SvWOL heeft een afweging plaatsgevonden van geschikte locaties voor grootschalige windenergie opwekking met een omvang van 100 MW of meer. Op grond van artikel 9e van de Elektriciteitswet is het Rijk bevoegd gezag voor de inpassing van initiatieven voor deze locaties. Voor initiatieven met een omvang van minder dan 100 MW is de provincie of gemeente het bevoegd gezag voor ruimtelijke inpassing. De initiatieven in het kader van het initiatief Fryslân Foar de Wyn zijn kleiner dan 100 MW en derhalve is de provincie of gemeente hier het bevoegde gezag. Provinciale Staten van de provincie Fryslân heeft in december 2014 besloten, mede op basis van het resultaat van het genoemde initiatief de Friese doelstelling van 530,5 MW windenergie te realiseren door middel van een locatie in het water met een vermogen van 316 MW, een windpark bij de kop van de Afsluitdijk van 36 MW, het Friese deel van windpark Noordoostpolder van 18 MW (reeds gerealiseerd) en het bestaande opgestelde vermogen (160 MW).

2.3.2 Alternatieve locaties

Met het realiseren van Windpark Fryslân wordt invulling gegeven aan de SvWOL, waarin beoogd wordt 6.000 MW aan windenergie op land, te realiseren voor 2020, ruimtelijk in te passen. Dat is gebeurd mede op basis van een plan-MER. Deze voorkeursgebieden voor het faciliteren van grootschalige windparken zijn samen met de provincie gekozen, waarbij is uitgegaan van de gebiedskenmerken, de effectbeoordeling, het doelbereik en de gevoeligheid voor nieuwe ontwikkelingen. Zie daarvoor de bij het SvWOL behorende plan-MER. Daarnaast is in het MER behorend bij onderhavig inpassingsplan onderzoek uitgevoerd naar alternatieven ten aanzien van de opstelling in het noordelijk deel van het IJsselmeer. Zie hiervoor paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER. Op basis van het uitgevoerde onderzoek is op grond van een beoordeling van de effecten de huidige opstelling gekozen.

De door veel indieners aangehaalde mogelijkheid om in de Noordzee nieuwe windturbines te bouwen, is in het kader van dit project niet aan de orde. Voor wind op zee geldt een aparte doelstelling waar aan gewerkt wordt, zoals hiervoor aangegeven. Zie ook paragraaf 3.2 van deel C van het MER. Ten behoeve van de besluitvorming is in het MER uitgebreid onder-

zoek verricht naar alternatieven, zie hoofdstuk 4 van deel C en hoofdstukken 11 en 12 van deel D van het MER. Deze alternatieven vielen allen binnen de SVIR en het SvWOL.

2.3.3 Veiligheid windturbine

Het ontwerp en de productie van een windturbine moeten voldoen aan de internationale norm voor windturbines IEC61400-1. In Nederland mogen alleen windturbines worden geplaatst die volgens deze norm zijn gecertificeerd. De norm bevat onder meer eisen voor een veilige en betrouwbare werking van een windturbine en de certificering wordt verricht door een daartoe erkend instituut. Het ontwerp wordt onder andere gecontroleerd op de sterkte van de constructie, elektrische veiligheid, bliksemafleiding en beveiliging tegen een te harde wind. Bij het ontwerpen van de windturbinefundaties wordt aldus rekening gehouden met natuurkrachten en bijzondere weersomstandigheden, zoals de mogelijkheid van (kruierend) ijs en stuifneeuw. Ondanks de veiligheidsnormen op ontwerp en bouw van windturbines is theoretisch gesproken niet uit te sluiten dat een windturbine, of een onderdeel daarvan faalt, zoals het verlies van een (deel van het) rotorblad, afbreken van de gondel en het omvallen van de mast. Deze faalkans, hoe klein ook, leidt tot risico's voor de omgeving. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer (artikel 3.15a lid 1 en 2) zijn deze risico's genormeerd. Zie paragraaf 7.1.1 van het MER, onderdeel D. Uit paragraaf 7.4.1 van het MER volgt dat Windpark Fryslân voldoet aan de normen voor externe veiligheid. Aan de afstanden van het Handboek Risicosaneringen wordt voldaan (zie paragraaf 7.5, van het MER, onderdeel D). De initiatiefnemer Windpark Fryslân BV, als houder van de watergunning, dient op grond van voorschrift 6 lid 9 periodiek onderzoek te verrichten naar de staat van onderhoud en de veiligheidsvoorzieningen; ook dient het bedrijf een veiligheidsplan op te stellen voor de periode van exploitatie. Deze voorwaarden dienen het belang van een veilig vaarwater.

2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken

Het bijzondere karakter van de Waddenzee is beschermd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Als landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee worden aangemerkt de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis. Deze kwaliteiten komen ook terug in de derde nota Waddenzee. Ook in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 worden landschappelijke waarden getoetst. Voorts zijn de cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee beschermd. Hieronder valt onder meer het ensemble van de Afsluitdijk. Windpark Fryslân ligt niet in de Waddenzee zelf, maar wel in het gebied dat is aangeduid als het waddengebied. Met het oog daarop zijn de mogelijke externe gevolgen van Windpark Fryslân voor de beschermde landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee onderzocht. Dit onderzoek is opgenomen in de Passende Beoordeling (PB) (MER, onderdeel E), hoofdstuk 9. Zie ook hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en paragraaf 5.3 e.v. van het ontwerp Inpassingsplan.

Uit voornoemd onderzoek blijkt dat Windpark Fryslân, in welke gekozen variant dan ook, door de onderlinge plaatsing van de windturbines en de vorm van het windpark (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, niet leidt tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee.

Bij de opstelling van Windpark Fryslân zijn landschappelijke aspecten van onder andere het IJsselmeer, de Afsluitdijk en de Waddenzee betrokken. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. De gekozen locatie en opstelling houden rekening met het behouden van het uitzicht vanaf de dijk op het open en weidse karakter van het IJsselmeer, het houden van voldoende afstand tot de natuurlijke voormalige Zuiderzeekust van Friesland, en een opstelling die zich duidelijk onderscheidt van de lijn van de dijk in de vorm van een cluster. Ook is rekening gehouden met een eventuele opstelling van windturbines bij de kop van de Afsluitdijk.

Bovendien bevat de ontwerpvergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 het voorschrift om eventuele nadelige niet significante resteffecten van de windturbines op landschappelijke waarden zoveel mogelijk te beperken. Daartoe is onder meer voorgeschreven dat de windturbines uitgevoerd moeten worden in een lichtgrijze/witte kleur. Tevens zullen de rotorbladen moeten worden voorzien van een anti-reflectie coating. Beide maatregelen betekenen een verlaging van het contrast en dus verlaging van de zichtbaarheid.

Opgemerkt wordt dat in de Watervergunning een voorschrift is opgenomen dat bepaalt dat de initiatiefnemer de sanering/verwijdering van de windturbines aan het einde van de levensduur moet regelen, zie hierbij voorschriften 10 en 12 van de Watervergunning.

2.5 Natuur en milieu

2.5.1 Effecten bepalen met onzekerheid over exacte windturbine

De omgevingsvergunning is verleend voor de realisatie van een windturbinepark, bestaande uit 89 turbines, waarbij na selectie van het turbinetype hiervan een melding bij het bevoegd gezag moet worden gedaan. Bij de besluitvorming is rekening gehouden met marges voor de te selecteren windturbines, binnen een bandbreedte. Het uiteindelijke type turbine staat nog niet vast, maar moet passen binnen de bandbreedtes. Voor het bepalen van de mate van mogelijke hinder (geluid, slagschaduw e.d.) is daarbij uitgegaan van de worst-case situatie van de toegestane bandbreedte van de keuzeruimte. Dus elke binnen de besluitvorming mogelijk gemaakte variant past binnen de in het MER onderzochte variabelen en leidt tot een aanvaardbaar hinderniveau binnen de geldende wettelijke criteria. Ook is elk type fundering en zijn alle varianten van masthoogte en de wiekdiameter van de windturbines voorgelegd aan de welstandscommissie. De types en varianten die in het inpassingsplan mogelijk worden gemaakt zijn volgens het bevoegd gezag in overeenstemming met de redelijke eisen van welstand. In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp inpassingsplan, of onderdeel zijn van de aanvragen waarop de ontwerpbesluiten betrekking hebben, zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader en aanvaardbaar zijn. De uitkomsten van deze toets wijzen uit dat dit het geval is. Verwezen wordt naar het MER en de toelichting op het ontwerpbesluit op de omgevingsvergunning van B&W van Súdwest-Fryslân. (Onderdeel D van het MER). Conclusie is, dat met zekerheid de maximale effecten bekend zijn. Op grond hiervan is voorgeschreven dat de windturbinekeus binnen de gestelde bandbreedtes moet blijven. Hiermee wordt enerzijds flexibiliteit gegund aan de initiatiefnemers en anderzijds rechtszekerheid gecreëerd.

2.5.2 Natura 2000

Conform de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) zijn de mogelijke effecten van het windpark op de relevante Natura 2000-gebieden en de kwalificerende waarden daarvan onderzocht. . Voor zowel het Rijksinpassingsplan als de verlening van de (ontwerp) vergunning onder de Natuurbeschermingswet 1998 geldt dat het besluit enkel kan worden genomen als op grond van de Passende Beoordeling (PB) de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken en waarden van de relevante Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. De PB en aanvullingen daarop bevatten alle informatie voor de onderbouwing van de conclusie dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van de relevante Natura 2000-gebieden en bijbehorende kwalificerende waarden optreden. Ten behoeve van de PB zijn er meerdere onderzoeken verricht, die als bijlage bij de PB tegelijk ter inzage zijn gelegd. Ook is ter beantwoording van vragen van de Commissie m.e.r. een aanvulling op de PB opgesteld en betrokken bij de besluitvorming. In zowel het Rijksinpassingsplan als de (ontwerp) Nbw-vergunning is vastgesteld dat met inachtneming van mitigerende maatregelen, waaronder de natuurvoorzieningen, en na het beoordelen van de cumulatieve effecten, de natuurlijke kenmerken en waarden niet worden aangetast. De besluitvorming is dan ook met inachtneming van de wet- en regelgeving gebeurd.

Ten aanzien van de specifiek genoemde soorten toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek wordt verwezen naar de beoordeling in de Nbw-vergunning, waaruit blijkt dat de door het windpark mogelijk toegevoegde sterfte ligt onder de 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de populatie van de soorten. Deze conclusie kan ook worden gehandhaafd naar aanleiding van de actualisatie van de gegevens door SOVON (zie de aanvulling op het MER van 17 mei 2016, hoofdstuk 7). Zie in dit kader tevens paragraaf 2.8 over het advies van de Commissie MER.

2.5.3 Flora- en faunawet

In de toelichting bij de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is aangegeven wanneer er sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Er is sprake van een overtreding van het verbod op het doden van beschermde inheemse diersoorten indien er sprake is van opzettelijk handelen. Dit is in overeenstemming met de Vo-

gel- en Habitatrichtlijn. Uit jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt dat onder het begrip 'opzettelijk' in de zin van de Vogel- en Habitatrichtlijn ook voorwaardelijk opzet valt. Handelen met voorwaardelijk opzet ten aanzien van het doden van dieren houdt in dat iemand willens en wetens de geenszins te verwaarlozen kans aanvaardt dat er een dier wordt gedood.

De Algemene Maatregel van Bestuur van 24 augustus 2015, houdende wijziging van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (vrijstelling windparken en hoogspanningsverbindingen op land (hierna te noemen: Vrijstellingsbesluit)) voorziet in een vrijstelling voor het niet-opzettelijk doden van vogels als gevolg van de aanleg of exploitatie van windturbines. In de Nota van Toelichting bij het Vrijstellingsbesluit wordt verwezen naar de uitleg die het Europese Hof van Justitie geeft aan het begrip 'niet-opzettelijk doden', hetgeen afhangt van een mogelijk (voorwaardelijk) opzet. Het enkel oprichten en in gebruik nemen van een windpark is niet aan te merken als (voorwaardelijk) opzet. Maar voor (voorwaardelijk) opzet moet de sterfte-kans van een soort als gevolg van het oprichten en in gebruik nemen van het windpark in overweging worden genomen, waarbij tevens van belang is of alle maatregelen die redelijkerwijs mogelijk zijn, ook genomen zijn om die sterfte-kans te minimaliseren. Voor soorten waarvan het niet erg waarschijnlijk is dat ze sterven als gevolg van de aanleg of exploitatie van windmolens is er geen sprake van (voorwaardelijk) opzet en kan de vrijstelling op grond van artikel 16ga van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten toegepast worden. Voor Windpark Fryslan geldt dat de vogelsoorten waarbij geen sprake is van een aanmerkelijke kans op aanvaringssslachtoffers, geen verbodsbepaling wordt overtreden omdat er geen sprake is van het opzettelijk doden en verwonden van de betreffende vogelsoorten.

Voor de overige soorten geldt dat de ontheffing voor Windpark Fryslan, met inachtneming van de kaders van de Vogel- en Habitatrichtlijn, is verleend voor het overtreden van de Flora- en faunawet ten aanzien van vogel- en vleermuissoorten bij de aanleg en exploitatie van de windmolen(s).

2.5.4 Effecten op waterstroming

Het IJsselmeer heeft geen getijdewerking maar door windwerking is wel een tijdelijke geringe stroming bij de bodem mogelijk. Naar het mogelijke effect van het windpark op stroming is in het MER onderzoek gedaan in paragraaf 8.3.3 van deel D van het MER. Hieruit blijkt dat er geen zandafzettingen te verwachten zijn. Effecten op de vaargeul of toegangsheuvelen naar omliggende plaatsen zijn derhalve ook niet te verwachten. Voorts blijkt uit het onderzoek dat de mogelijke tijdelijke geringe stroming niet zal zorgen voor erosie die een gevaar is voor de constructie van de windturbines van Windpark Fryslân.

Overigens is aan de watervergunning het voorschrift (voorschrift 6.31) verbonden dat monitoring van onverhoopte effecten op de waterbodemvorming (zoals zandafzettingen/verplaatsing) dient plaats te vinden. Indien daartoe aanleiding is kan het bevoegd gezag beheermaatregelen verlangen van de vergunninghouder.

2.5.5 Effecten van trillingen richting Afsluitdijk

Voor de windturbines geldt dat deze op voldoende afstand van de Afsluitdijk staan om geen effecten te hebben op de stabiliteit van de dijk. De trillingen in de exploitatiefase hebben een zeer beperkt beïnvloedingsgebied op de ondergrond (circa 25 meter). Dit heeft geen effect op de stabiliteit van de dijk of IJsselmeerbodem. Weliswaar is het beïnvloedingsgebied in de aanlegfase iets groter (100 meter), maar nog altijd op voldoende afstand van de dijk om niet van invloed te zijn op de stabiliteit. Verwezen zij naar paragraaf 7.3.3 van Deel D van het MER, alsmede naar bijlage D-20 van het MER, onderdeel D.

Met andere woorden: eventuele effecten van trillingen op de Afsluitdijk zijn onderzocht en beschreven in het MER, en de conclusie luidt dat effecten op de stabiliteit van de waterkering zijn uitgesloten.

2.5.6 Invloed op klimaat en wind

Er is geen aanleiding om invloed op het plaatselijke klimaat te verwachten ten gevolge van de aanwezigheid van het windpark. Het plaatselijke klimaat en weer zijn het gevolg van meteorologische processen op grote geografische schaal en hoogte, en worden niet beïnvloed door het windpark. Gelet op het voorgaande bestaat geen aanleiding om hier nader onderzoek naar te verrichten.

2.5.7 *Werkeiland in IJsselmeer*

Op het werkeiland worden materialen tijdelijk opgeslagen en kunnen schepen of pontons aanmeren. Door dit werkeiland wordt de aanleg van het windpark bespoedigd en afstanden voor levering van materialen bekort.

Als de bouwfase is afgerond, en het windpark zich in de exploitatiefase bevindt, wordt het eiland gebruikt als overstroombare natuurvoorziening en maakt het onderdeel uit van de vismigratierivier of sluit hierop aan, indien de vismigratierivier wordt gerealiseerd. Vanaf het moment dat het Windpark Fryslân operationeel is, wordt de functie van het eiland een mitigerende maatregel in het kader van de ecologische waarden. De borging van deze functie geschiedt doordat, naast de vergunningverlening onder de Natuurbeschermingswet 1998, een voorwaardelijke verplichting in het Inpassingsplan is opgenomen. Met andere woorden: gedurende de aanlegfase is het eiland in gebruik als werkeiland en gedurende de exploitatiefase is het werkeiland tevens overstroombaar en krijgt het een ecologische functie. Zie pagina 24 van het Rijksinpassingsplan.

2.6 Financiële aspecten

2.6.1 *SDE+ subsidie*

Het initiatief wordt gefinancierd door de initiatiefnemer. De investeringen voor de aanleg van de windturbines, toegangswegen, kabels en transformatorstations worden gedragen door de initiatiefnemer. De initiatiefnemer verdient de investeringen terug door de verkoop van de opgewekte elektriciteit alsmede de ontvangsten uit SDE+-subsidies.

Windpark Fryslân kan een aanvraag indienen voor de SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie). Dit is een instrument van de Rijksoverheid om de opwekking van duurzame energie te stimuleren. Het is een subsidie die voor diverse vormen van duurzame energie beschikbaar is. Naast wind kunnen bijvoorbeeld ook zonne-energie en blauwe energie hiervoor in aanmerking komen. Op het moment dat de vergunningen definitief zijn, kan deze subsidie worden aangevraagd door de initiatiefnemers. In de voorliggende besluitvorming speelt de toekenning van subsidie dan ook geen rol, behoudens in het kader van de economische haalbaarheid. Het uiteindelijke subsidiebedrag is nog niet bekend en is onder andere afhankelijk van het op het moment van indienen van de subsidie aanvraag geldende subsidie regime en de elektriciteitsprijs. Voor meer informatie wordt verwezen naar de SDE+ regeling op www.overheid.nl.

In de subsidiebeschikking wordt een zogenaamd basisbedrag vastgesteld voor de gehele looptijd (15 jaar) van de beschikking. De uiteindelijke uit te keren subsidie is gelijk aan het basisbedrag minus de inkomsten uit de verkoop van elektriciteit. Omdat de elektriciteitsprijs van jaar tot jaar kan verschillen, zal ook de subsidie van jaar tot jaar verschillen.

De uitgaven voor duurzame energie via de SDE+ subsidieregeling nemen de komende jaren toe doordat steeds meer duurzame energie projecten worden gerealiseerd. Deze uitgaven worden gedekt uit de opbrengst van de aparte fiscale opslag voor duurzame energie. Zowel huishoudens als bedrijven betalen deze opslag, in de vorm van energiebelasting, en dragen op deze manier bij aan de verduurzaming van de toekomstige energievoorziening. De keuze van de rijksoverheid voor deze systematiek staat in het kader van onderhavige besluitvormingsprocedure voor het windpark niet ter discussie. Er is geen juridische plicht die voorschrijft dat er een financieel overzicht moet zijn van de subsidiestromen.

De wijze van financiële ondersteuning van de opwekking van energie door middel van windturbines maakt geen onderdeel uit van de voorliggende besluitvorming.

2.6.2 *Planschade en nadeelcompensatie*

Planschade kan ontstaan als gevolg van wijziging van het planologisch regime, bijvoorbeeld de vaststelling van een inpassingsplan. Of er sprake is van planschade moet onderzocht worden, nadat een aanvraag voor tegemoetkoming in planschade is ingediend. Het indienen van een aanvraag is pas aan de orde na ter inzage legging van het vastgestelde inpassingsplan. Belangrijk om rekening mee te houden is dat bij planschade op grond van de wet een zogenoemd normaal maatschappelijk risico geldt. Dit betekent dat een deel van de planologische schade voor rekening van de benadeelde blijft. Op grond van de Wro is dit 2% van de waarde van de woning voorafgaand aan de inwerkingtreding van het plan. Een uitgebreide omschrijving over de planschadeprocedure staat op: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/planschade-rijksenergieprojecten. Er is geen wettelijk voorschrift dat voorafgaand

aan de vaststelling van een Inpassingsplan onderzoek naar mogelijk WOZ waardedaling gedaan moet worden. Overigens blijkt uit onderzoek van RVO dat weinig gevallen bekend zijn van aanpassingen van de WOZ-waarde nabij windturbines (zie pagina 350, kader 10.1, van het MER, onderdeel D). Zie hierover recent Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 mei 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:3822. Nadeelcompensatie ziet op schade ten gevolge van rechtmatig overheidshandelen. De grondslag voor die schade ligt – anders dan bij planschade – niet bij een overheidsbesluit, maar bij feitelijk overheidshandelen, bijvoorbeeld het (tijdelijk) afsluiten van een (water)weg ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden. Ook een aanvraag voor nadeelcompensatie kan pas worden ingediend nadat het rechtmatig overheidshandelen, ten gevolge waarvan het mogelijk nadeel optreedt, heeft plaatsgevonden.

De initiatiefnemer zal met het bevoegd gezag een planschadeovereenkomst tekenen op grond waarvan initiatiefnemer eventuele kosten draagt die voortvloeien uit planschadeverzoeken (zie pagina 82 van de toelichting bij het Inpassingsplan).

2.6.3 Gedragscode en draagvlak

De omgeving krijgt de mogelijkheid om te participeren in het windpark en krijgt daarmee de mogelijkheid in financiële zin te profiteren van de opbrengsten van het windpark. Voor de volledigheid wordt er in dit verband op gewezen dat de initiatiefnemer van Windpark Fryslân invulling geeft aan de Gedragscode draagvlak en participatie windenergie op land' ('de NWEA gedragscode'). Kern van de Gedragscode is dat de omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium bij windprojecten wordt betrokken. Ondanks dat de ontwikkeling van het windpark Fryslân ruim voor de gedragscode is gestart, wordt de gedragscode gevolgd in de zin dat in een vroeg stadium dialoog plaats heeft gevonden en plaats blijft vinden met belanghebbenden en dat ruimte wordt geboden voor financiële participatie conform de richtbedragen die in de Gedragscode zijn voorgesteld. Het Rijk heeft hier overigens geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer vrijwillig en zonder een juridische verplichting daartoe uitgevoerd. Deze mogelijkheid laat overigens een eventueel recht op planschade onverlet.

De gemeente en Windpark Fryslân BV sluiten op korte termijn een overeenkomst waarin de afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. Het rijk heeft hier geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer uitgevoerd. Het inpassingsplan kan vooruitlopend op die overeenkomst worden vastgesteld.

Omgevingsmanager

Het Rijk, de provincie en de gemeente hebben gezamenlijk een omgevingsmanager aangesteld. De omgevingsmanager heeft in het eerste kwartaal van 2016 de kosten en baten van het windpark voor de omgeving geïnventariseerd en gekeken welke mogelijkheden er zijn om samen te werken. Op basis van deze inventarisatie is onder meer bepaald op welke manier (financiële) participatie van omwonenden in het park wordt vormgegeven.

2.6.4 Gevolgen voor toerisme

De effecten van het windpark op toerisme zijn beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER onderdeel D. Zie ook bijlage D18 van deel D van het MER. Uit deze onderzoeken volgt dat geen negatieve effecten op het toerisme te verwachten zijn. Onderzoek wijst uit dat bestaande windparken waarbij vergelijkbare of kortere afstanden aan de orde zijn en die zichtbaar zijn in het landschap geen aantoonbaar negatief effect hebben op het (watersport)toerisme ter plaatse. Kustrecreatie in de vorm van recreëren aan het water (strandjes) en zwemmen is op een beperkt aantal locaties langs de Friese kust mogelijk. Dit is beperkt door enerzijds de geringe toegankelijkheid als gevolg van de IJsselmeerdijken en anderzijds doordat diverse gebieden vanwege de status als (voormalig) natuurmonument niet toegankelijk zijn. Kustrecreatie wordt fysiek niet beïnvloed door het windpark omdat de minimale afstand tot het windpark ruim zes kilometer is.

Er zijn geen signalen bekend van invloed op toerisme van locaties die qua situatie vergelijkbaar zijn (combinatie zoekt open water met watersport). Van beperking van het vaargebied is niet concreet sprake: het windpark blijft zoals eerder uiteengezet in beginsel toegankelijk voor recreatievaart en beroepsvaart.

Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om significante negatieve effecten op het toerisme te verwachten. Zie ook de Vi-

sualisaties Toerisme in bijlage 4b bij deel D van het MER waaruit blijkt hoe rekening is gehouden met het toerisme.

2.6.5 Maatschappelijke kosten-baten analyse

Windenergie is één van de meest kosteneffectieve wijzen om duurzame energie op te wekken. Niettemin worden ook andere vormen van duurzame energie door het kabinet gestimuleerd. Het maken van een maatschappelijke kosten/batenanalyse is niet verplicht. Los van Windpark Fryslân heeft overigens wel eerder een maatschappelijke kosten/batenanalyse plaatsgevonden van de SvWOL. In deze analyse van juni 2013 is onder meer aandacht geschonken aan recreatie en toerisme. De uitkomst van de analyse is dat de kosten en baten ongeveer met elkaar in evenwicht zijn. Het rapport is te raadplegen via de website van het Centraal Plan Bureau. Op verzoek van de Tweede Kamer laat het ministerie van Economische Zaken een maatschappelijke-kosten-baten-analyse (MKBA) op nationaal niveau uitvoeren naar de huidige en verwachte ontwikkelingen van energieopwekking uit zonne-energie en windenergie op land. De resultaten zullen in het najaar van 2016 beschikbaar komen. Deze resultaten hebben geen effect op de huidige duurzame energie afspraken (afspraken Rijk en provincies voor de 6.000 MW windenergie op land in 2020) en hebben daarmee ook geen effect op de noodzaak van de realisatie van Windpark Fryslân voor het nakomen van deze afspraken.

2.7 Leefomgeving

2.7.1 Geluid windturbines

Bij de beoordeling van het geluid van het windpark is gebruikt gemaakt van de vastgestelde geluidsnorm in het Activiteitenbesluit, namelijk de Europese dosismaten L_{den} en L_{night} . Bij deze systematiek wordt de geluidsbelasting op de beoordelingspunten gemiddeld over alle etmaal-, respectievelijk nachtperioden van een jaar. Het karakteristieke geluid van windturbines is meegenomen bij de normstelling.

Geluid windturbines Windpark Fryslân

Aan normen uit het Activiteitenbesluit moet worden voldaan op de gevel van een gevoelig gebouw of op de grens van een gevoelig terrein. Een gevoelig gebouw betreft een geluidsgevoelig gebouw conform artikel 1 van de Wet geluidhinder, zoals een burgerwoning.

Nabij het plangebied zijn enkele geluidgevoelige objecten gelegen (de woonboot en woningen in Kornwerderzand) waar de geluidsnorm uit het Activiteitenbesluit op van toepassing is. Voor deze objecten is de geluidbelasting onderzocht. Hierbij is de verwachte geluidsbelasting bepaald op basis van een wettelijk voorgeschreven berekening waar gegevens van condities (zoals langjarig windprofiel etc), omgeving en andere windparken ingevoerd worden. De toepassing van dit rekenprogramma is nodig, omdat geen geluidmeting kan plaatsvinden voorafgaand aan de realisatie van het windpark. Deze programma's benaderen de werkelijkheid nauwkeurig. Op basis van dit model wordt gesteld dat de wettelijke toelaatbare niveau's in acht worden genomen en dat er geen onacceptabele geluidshinder wordt verwacht. In paragraaf 5.5 van de toelichting van het inpassingsplan is ingegaan op het aspect geluid. De geluidbelasting ten gevolge van het windpark is bepaald in bijlage D6 van deel D van het MER en beschreven in hoofdstuk 6 van deel D van het MER.

Gebleken is dat op de woningen van Kornwerderzand ruim wordt voldaan aan de geluidsnormen. Er zijn geen nadere maatregelen nodig.

Overige geluidgevoelige objecten zijn op een dusdanige afstand gelegen dat er geen relevante geluidsbelasting optreedt en hinder kan worden uitgesloten.

Voor de woonboot Breezanddijk geldt dat, om in de worst case situatie te voldoen aan de normstelling voor geluid, bepaalde windturbines gedurende bepaalde perioden, veelal de nachtperiode, in een lagere geluidsmodus moeten worden gezet. In hoeverre dit noodzakelijk is, is afhankelijk van het bronvermogen van het toegepaste type windturbine, de jaarlijkse windproductie en overige omstandigheden. Om te voldoen aan de normstelling, worden daarom maatregelen getroffen aan de betreffende turbines. De borging van deze maatregelen gebeurt via de algemene regels die het Activiteitenbesluit stelt.

Voor de camping op de Afsluitdijk geldt dat in de worst case situatie een geluidbelasting van L_{den} 48dB en L_{night} van 41dB wordt berekend. De gecumuleerde geluidbelasting ter plaatse

van de camping blijft gelijkwaardig aan het huidige geluidniveau. Daarom wordt het geluidniveau ter plaatse van de camping aanvaardbaar geacht.

Cumulatief geluid

Ter hoogte van de ligplaats van de woonboot en de woning in Kornwerderzand blijft de cumulatieve akoestische kwaliteit van de omgeving vergelijkbaar met die van de huidige situatie en wordt daarmee als aanvaardbaar beschouwd. Ook de cumulatieve geluidbelasting op de camping is in de huidige en in de toekomstige situatie vergelijkbaar en wordt aanvaardbaar geacht.

Laagfrequent geluid

Windturbines stralen tevens laagfrequent geluid uit. In het algemeen geldt dat het aandeel laagfrequent geluid zo laag is dat dit nauwelijks of niet bijdraagt aan de beleving op de afstanden die worden aangehouden voor het reguliere geluid van windturbines. In tegenstelling tot andere landen ziet de Nederlandse norm voor geluidsbelasting van windturbines toe op het laagfrequent geluid, met andere woorden, laagfrequent geluid is onderdeel van de L_{den} norm en biedt daarmee voldoende bescherming voor gevoelige objecten. Buitenlandse normen zoals de 'Deense norm' bieden geen extra bescherming ten opzichte van de Nederlandse norm.³ Indien het windpark aan de L_{den} norm voldoet, kan worden geconcludeerd dat ook laagfrequent geluid geen onaanvaardbaar effect heeft op gevoelige objecten in de omgeving.

2.7.2 Slagschaduwhinder

Bij de uiteindelijke locatiekeuze van Windpark Fryslân is het aspect slagschaduw expliciet meegenomen. Zie deel C van het MER. De effecten van slagschaduw zijn beschreven in hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Zie ook paragraaf 5.6 van het ontwerp Inpassingsplan.

Slagschaduw woningen

Het wettelijk kader voor slagschaduw staat in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Binnen een gebied van 12 maal de rotordiameter worden kwetsbare objecten (woningen) getoetst. Voor openbaar toegankelijke buitengebieden geldt geen norm.

In de Activiteitenregeling is een bepaling opgenomen (artikel 3.12) waarin staat dat de windturbines voorzien moeten zijn van een automatische stilstandvoorziening indien de afstand tussen de windturbines en woningen of andere slagschaduwgevoelige objecten minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en indien de gemiddelde schaduw meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten valt op een raam van een gevoelig object.

Op circa 1.000 meter afstand van het windpark ligt één woonboot (gevoelig object). Daarom is een onderzoek naar de duur van slagschaduw op dit gevoelig object uitgevoerd op basis van de maximale en minimale turbineafmetingen. Uit het onderzoek blijkt dat bij toepassing van worst-case turbineafmetingen, ter plaatse van de woonboot meer dan 6 uur slagschaduw per jaar kan optreden. Om te voldoen aan de norm voor de jaarlijkse hinderuren van slagschaduw, is een stilstandsregeling bij één windturbine nodig. De stilstandsvoorziening is geborgd middels de Activiteitenregeling.

In de windturbinebesturing wordt hiervoor een kalender van dagen en tijden geprogrammeerd. De rotor wordt stilgezet als de zonnescijnsensor (onderdeel van het systeem voor de stilstandsregeling) aangeeft dat de zon schijnt en op een dergelijke positie ten opzichte van de turbine staat dat slagschaduw op een gevoelig object kan optreden. In een latere fase wanneer meer bekend is over het windturbintype kan voor de betreffende woonboot beoordeeld worden of slagschaduwhinder ook in de praktijk zal optreden en of de voorziening daadwerkelijk benodigd is. In het kader van het milieutoezicht ziet de gemeente erop toe dat deze voorwaarden worden nageleefd.

Slagschaduw wegverkeer

Paragraaf 7.3.1, deel D van het MER gaat in op slagschaduw en verkeer. Hier staat: "*Wanneer de slagschaduw van de bewegende turbinebladen over de weg valt, dan merkt een bestuurder een tijdelijk wegvallen van de zonnescijnsensor, zoals dat ook wordt ervaren als langs een gebouw wordt gereden die de zonnescijnsensor tegenhoudt. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat dit effect tot onveiligheid leidt voor verkeersdeelnemers, temeer omdat auto-*

³ Brief: 'Laagfrequent geluid van windturbines' (Ministerie van I&M 31-03-2014).

mobiliten slechts kortstondig de slagschaduw bemerken van de windturbines (aangezien zij over de weg rijden en de slagschaduw niet altijd optreedt). Schrikreacties kunnen worden voorkomen indien de windturbines ruim van te voren te zien zijn. Door de hoogte van moderne windturbines zijn deze van grotere afstand al waar te nemen en draaien de turbinebladen rustiger dan de kleinere turbines die 30 tot 10 jaar geleden werden gebouwd". Aangenomen mag worden dat dit ook voor scheepvaart geldt. Eventuele gevolgen voor scheepvaartveiligheid zijn onderzocht en beschreven in het MER (deel D, paragraaf 7.3.2).

Gelet op het voorgaande bestaat geen aanleiding om te vrezen voor de gevolgen van slagschaduw.

2.7.3 Verlichting

Nederland heeft zich verbonden aan het Verdrag van Chicago dat betrekking heeft op de luchtvaart. In ICAO Annex 14 zijn afspraken onder het verdrag gemaakt ten aanzien van de markering van obstakels door middel van obstakelverlichting. De richtlijnen in deze annex vereisen markering van objecten die hoger zijn dan 150 m zoals hier het geval is. Aanbevolen wordt om dit te doen door middel van obstakelverlichting. Deze aanbeveling wordt algemeen in Nederland toegepast. De verlichting is in zijn algemeen slechts als puntbron zichtbaar, evenals dit het geval is voor andere lichtpunten (zoals openbare verlichting, auto's en objectverlichting zoals van windturbines en winningsplatforms) en leidt niet tot aanlichting van de nachtelijke hemel (skyglow), een toename van het algemene lichtniveau in het gebied of lichthinder door directe instraling bij gevoelige objecten. Er is dan ook geen aantasting van de kwaliteit van duisternis van het gebied. Zie pagina 147 en 148 van de Passende Beoordeling (MER, onderdeel E). Zie voorts paragraaf 4.3.1 van het MER, onderdeel D. In paragraaf 4.3.1 van deel D van het MER is aangegeven dat de verlichting zichtbaar is vanuit de Waddenzee. Dit geldt ook voor het Friese land en het IJsselmeer. De rode nachtverlichting en witte dagverlichting zijn zichtbaar als puntbron. De verlichting kan theoretisch tot op grote afstand zichtbaar zijn.

Vanuit het belang van de kernwaarden van duisternis van de Waddenzee, maar ook omdat bekend is dat in de praktijk de zichtbaarheid van de lampen veelal als storend wordt ervaren, is het wenselijk de zichtbaarheid van de lichten te beperken indien daar mogelijkheden toe zijn.

In overleg met het Ministerie van IenM en de ILT is bepaald hoe de windturbines worden voorzien van obstakelverlichting. Vanuit het belang van de kernwaarden van duisternis van de Waddenzee, maar ook omdat bekend is dat in de praktijk de zichtbaarheid van de lampen veelal als storend wordt ervaren, is het wenselijk de zichtbaarheid van de lichten te beperken indien daar mogelijkheden toe zijn. Derhalve wordt voorgeschreven in het verlichtingsplan dat de intensiteit van de verlichting voor de schemer- en nachtperiode wordt verminderd in geval van meteorologisch zicht van 5 km of meer ten einde de zichtbaarheid van de lichten verder te beperken. Daarbij is aansluiting gezocht bij de regeling die hiervoor in Duitsland is uitgewerkt⁴. In dit kader wordt voorgescreven dat de lichtintensiteit van de nachtverlichting bij een zichtbaarheid van meer dan 10 kilometer, moet worden gereduceerd naar 10% van 2.000 candela en bij een zichtbaarheid van meer dan 5 kilometer naar 30% van 2.000 candela. Zoals in de NfL I 143/07 (Nachrichten für Luftfahrer, teil 1) omschreven zijn er sensoren beschikbaar voor het bepalen van de zichtafstanden. Deze techniek wordt reeds enkele jaren toegepast in Duitsland. In de regels van dit inpassingsplan is deze reductienorm vastgelegd.

Deze reductie leidt ertoe dat de verlichting tot op kortere afstand zichtbaar is en daarmee een reductie van de zichtbaarheid van de lichten. Verwezen wordt naar paragraaf 5.3.2 van de toelichting en artikel 6.1.3 onder a van de regels van het Inpassingsplan.

De initiatiefnemer zal in overleg met de luchtvaartautoriteiten onderzoeken op welke manier zij de verplichting om obstakelverlichting aan te brengen zodanig in kan vullen dat eventuele lichthinder voor de omgeving nog verder wordt geminimaliseerd. Dat kan door bijvoorbeeld de rode obstakelverlichting in plaats van knipperend vast te laten branden en door ook in de dagperiode de obstakelverlichting te dimmen. Met het ministerie van IenM en de ILT is afge-

⁴ Deutsche Flugsicherung in NfL I 143/07 (2007), de 'Nachrichtliche Bekanntmachung der Allgemeinen Verwaltungsvorschrift zur Kennzeichnung von Luftfahrthindernissen' (berichtgeving inzake algemene voorschriften voor markering van obstakels voor de luchtvaart).

sproken dat de initiatiefnemer een verlichtingsplan ter toetsing aan de betrokken luchtvaartautoriteiten voorlegt.

Met de ILT is afgesproken dat Windpark Fryslân in die zin een pilot kan zijn waar innovatieve technieken voor obstakelverlichting op windturbines getest worden. Eveneens geldt dat als uit andere pilots blijkt dat er innovatieve technieken zijn die voor minder hinder zorgen, het mogelijk moet zijn om die toe te passen in het windturbinepark.

De ILT heeft ingestemd met het verzoek van Windpark Fryslân om een pilot onderzoek uit voeren waarbij de contour van het windpark 's nachts vastbrandende rode verlichting voert en als variatie daarop ook wordt gedimd op het moment dat het windpark is gerealiseerd. De effecten daarvan op de aeronautische veiligheid en de omgeving zijn dan onderwerp van onderzoek. Op basis van de resultaten van het onderzoek kan de verlichting vervolgens permanent op deze wijze worden gevoerd, indien hiervoor goedkeuring wordt verkregen van ILT.

2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid

Naar verwachting leidt het windpark niet tot een grotere vaarintensiteit buiten het gebied van het windpark, die de veiligheid van het scheepsverkeer op het IJsselmeer in gevaar kan brengen. Windpark Fryslân wordt in beginsel niet afgesloten voor de scheepvaart, zodat schepen het gebied niet hoeven te mijden. Waterbeheerder Rijkswaterstaat heeft de bevoegdheid om bij apart besluit beperkingen te stellen voor het vaarverkeer in het windpark. Hiervan is vooralsnog, behoudens de realisatiefase van het project, geen sprake. Daarnaast blijkt uit het MER (en bijlagen en de aanvulling) dat de vaarintensiteit op de locatie van het windpark in het noorden van het IJsselmeer erg beperkt is. Mocht het windpark toch gemeden worden, dan zal de vaarintensiteit elders in het IJsselmeer niet merkbaar toenemen en om die reden niet tot andere situaties leiden dan nu.

Verder is gekeken naar de mogelijke cumulatieve effecten met windpark Noordoostpolder voor de scheepvaart. Mede gezien de grote afstand tussen beide windparken zijn naar verwachting de effecten klein. Windpark Fryslân voldoet verder aan de afstandseisen uit de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken. Dit laatste is tevens geconcludeerd bij de verlening van de Watervedvergunning. In deze vergunning is tevens in het kader van de effecten op de functie van het IJsselmeer voor de scheepvaart vastgelegd dat het windpark wordt voorzien van nautische markering en de windturbines op ruime afstand van elkaar komen te liggen. De kans op een aanvaring is op grond van verricht onderzoek (zie Bijlage 13 en 14 bij Deel D van het MER) als aanvaardbaar klein aangegevoerd.

Bovendien zijn de mogelijke effecten van het windpark op communicatie- en navigatieapparatuur van schepen en vliegtuigen onderzocht. Door Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) is op 11 juni 2013 aangegeven dat het plangebied van Windpark Fryslân niet binnen de invloedssfeer van de communicatie-, navigatie- en surveillance-apparatuur is gelegen en dat windturbines op de locatie van Windpark Fryslân geen effect zullen hebben op de goede werking van de burgerluchtvaart systemen. In het MER zijn ondermeer mogelijke effecten op navigatieradar beoordeeld. Voor onder meer VHS, GPS en dergelijke zijn eveneens geen effecten te verwachten. In de watervedvergunning is als voorschrift opgenomen (voorschrift 4 lid 7) dat geen verstoring mag optreden aan communicatie- en navigatieapparatuur. Hiermee is ook de veiligheid van de scheepvaart gewaarborgd.

Voor de bouwfase geldt dat het gebied tijdelijk (deels) onbevaarbaar zal zijn als gevolg van de uitvoering van bouwactiviteiten. Hierover wordt op een later moment door Rijkswaterstaat een besluit genomen. Gezien de huidige vaarintensiteit in het gebied zal dit niet tot een merkbare verhoging van de vaarintensiteit buiten het gebied leiden. Dit zal dan ook niet tot onveilige situaties leiden. De nautische veiligheid is onderzocht en er is vastgesteld dat er slechts een kleine aanvaringskans bestaat.

Toegang tot de haven van Breezanddijk blijft onverminderd in stand als gevolg van de afstand van het windpark tot de Afsluitdijk (circa 850 m) en toegankelijkheid van het windpark voor de scheepvaart in combinatie met de minimale onderlinge afstand van 600 m tussen de windturbines.

2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark

In het kader van het Rijksbeleid is de locatie van het windpark aangewezen voor grootschalige opwekking van windenergie in de Structuurvisie Wind op Land (SvWOL). Bij de totstandkoming van deze structuurvisie is een afweging gemaakt van de relevante belangen, waar-

onder het open karakter, zoals dit volgt uit de van toepassing zijnde overige beleidskaders. In de toelichting op het inpassingsplan zijn de relevante beleidskaders betrokken, zoals de Beleidsnota IJsselmeergebied, de Structuurvisie Derde Nota Waddenzee en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het open karakter van het gebied ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust.

Niettegenstaande het voorgaande zijn in het MER de effecten van Windpark Fryslân op het open en weidse karakter van zowel IJsselmeergebied als Waddengebied bepaald. Deze effecten zijn aanvaardbaar geacht, mede gegeven de van toepassing zijnde beleidskaders. Meer concreet is overwogen dat door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, het windpark niet leidt tot significant negatieve aantasting van het open en weidse karakter van het gebied.

De kenmerkende stilte van het gebied rondom het windpark wordt niet aangetast. In de provinciale milieuverordening van de provincie Fryslân is de Waddenzee grotendeels als stiltegebied aangewezen. Voor de beoordeling of daaraan wordt voldaan is aangesloten bij de algemene streefwaarde voor landelijk (stil) gebied van 40 dB(A). Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de 40 dB(A) contour ten gevolge van het windpark de grens van het stiltegebied niet overschrijden. Bij hogere windsnelheden zal het optredende geluidniveau circa 1,5 dB hoger zijn. Echter zal daarbij ook maskering van het windturbinegeluid plaatsvinden ten gevolge van de overige aanwezige geluidsbronnen als wind, water en wegverkeer. Geconcludeerd wordt dat ook in deze worst case situatie de rust in het stiltegebied Waddenzee bewaard zal blijven. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Zie de omgevingsvergunning, bijlage 2.

2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie

Inperken vaargebied

Voor de mogelijkheden tot waterrecreatie in het IJsselmeer, heeft het windpark geen significante gevolgen. Ten eerste blijft het gebied van het windpark in beginsel gewoon toegankelijk voor de beroepsvaart en recreatievaart. De onderlinge afstand tussen de windturbines bedraagt minimaal 600 meter, waardoor goed tussen de windturbines kan worden gevaren en gezeild. Daarnaast staan de windturbines op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk, zodat ook tussen het windpark en de dijk kan worden gevaren (en zo nodig: kan worden gekruist). Van vermindering van vaargebied is aldus geen sprake.

Overigens blijkt dat het gebied van het windpark weinig wordt gebruikt als watersportgebied. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2. van het MER, onderdeel D en de aanvulling op het MER van mei 2016.

Beïnvloeding windomstandigheden voor windsurfen en kitesurfen

De invloed op de wind als gevolg van het windpark is onderzocht. Uit tabel 9.4 van het MER, onderdeel D (pagina 322) blijkt dat de afstand van het kitesurfgebied in Makkum tot de dichtstbijzijnde windturbine circa 4 kilometer bedraagt. Het windpark kan wel zorgen voor windfluctuaties tot 3 m/s voor kitesurfers en windsurfers op een afstand van 5-7 kilometer van het windpark. Deze windfluctuatie valt evenwel binnen de natuurlijke windfluctuatie tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark leidt om die reden niet tot een grotere of meer onvoorspelbare verandering in wind. Zie hiervoor het MER, onderdeel D, pagina 326 e.v. en uitgebreid bijlage D-17 van het MER, onderdeel D. Uit tabel 9.4 van het MER, onderdeel D (pagina 322) blijkt dat de afstand van het kitesurfgebied in Kornwerderzand tot de dichtstbijzijnde windturbine circa 5.5 kilometer bedraagt. De wind "achter" het windpark heeft genoeg tijd om zich te stabiliseren. Van turbulentie ter plaatse van het kitesurfgebied bij Kornwerderzand is derhalve geen sprake. Kitesurfen en/of windsurfen bij het gebied van Kornwerderzand blijft aldus goed mogelijk.

In paragraaf 9.2 van deel D van het MER en bijlage D17 bij deel D van het MER staan de effecten van het windpark op de wind verder beschreven. Onderzoek van het Fraunhofer-Instituut (Bijlage D17) wijst uit dat er een afname van de windsnelheid van maximaal 10% op

een afstand tot 4 km van het windpark kan optreden, en binnen het windpark tot 25%. De afname van windsnelheid is bovendien in belangrijke mate afhankelijk van de windrichting. De heersende windrichting is westzuidwest. Slechts een beperkt aantal windturbines is voor die richting van invloed op de kitesurfgebieden, waaronder Makkum.

Windsurfen komt buiten de kustzone niet of slechts zeer incidenteel voor. Wanneer dit wel voorkomt, hoeft het windpark geen belemmering te zijn. Surfers mogen over het gehele IJsselmeer varen en mogen daardoor ook binnen het beoogde windpark komen, al maken windsurfers niet of minimaal gebruik van het open water en zijn deze hoofdzakelijk aanwezig bij de Friese kust. Theoretisch gesproken is surfen in het windpark goed mogelijk. De rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. Mastlengten van surfplanen zijn doorgaans niet hoger dan 5,5 meter. Het effect van windturbines op de wind binnen in het windpark is beperkt tot maximaal lagere windsnelheid van 25% en is daarbuiten verwaarloosbaar. Het windpark hoeft voor windsurfen dus ook geen beletsel te zijn. Verwezen zij naar paragraaf 9.1.2 van deel D van het MER.

Gelet op het voorgaande zullen kitesurfers en windsurfers door het windpark niet zodanig negatief worden beïnvloed in hun mogelijkheden dat dit aan de realisatie van het windturbinepark in de weg kan staan.

Gevolgen windpark voor zeilschepen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat het gebied van het windpark relatief weinig gebruikt wordt door zeilschepen. Zie paragraaf 9.1.2 van het MER, deel D voor de onderbouwing van deze conclusie.

Het windpark kan zorgen voor windfluctuaties tot 3 m/s op een afstand van 5-7 kilometer van het windpark. Deze windfluctuatie valt evenwel binnen de natuurlijke windfluctuatie tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. Dichter bij de windturbines ontstaan eveneens geen andere windfluctuaties ten opzichte van de situatie zonder het windpark. De invloed van het windpark leidt om die reden niet tot een grotere of meer onvoorspelbare verandering in windkracht dan in de situatie zonder een windpark. Hoewel de windfluctuaties niet wijzigen, kan de wind in bepaalde ostandigheden wel afnemen in het windpark (tot maximaal 25%). Zie pagina 331-333 van het MER, deel D. Zie ook bijlage D17 van het MER, deel D.

Het windpark blijft in beginsel doorvaarbaar, en door de afstand tussen de windturbines (circa 600 meter) kan in het windpark gelaveerd worden. Daarenboven is er op het smalste gedeelte tussen de ondiepten voor de Friese kust en de meest oostelijke windturbines van het windpark circa 4-4.5 kilometer ruimte. Dit is eveneens ruim voldoende om te kunnen zeilen/laveren. Zie verder pagina 328-329 van het MER, deel D.

Gelet op het voorgaande zijn er geen significante gevolgen voor de recreatievaart van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee te verwachten. De vaarroute ten noorden van Windpark Fryslân (bijvoorbeeld van Den Oever naar Kornwerderzand) blijft mogelijk, nu tussen de meest noordelijke windturbines en de Afsluitdijk, een ruimte bestaat van circa 750 meter (zie ook figuur 9.8 van Deel D van het MER). Deze afstand is ook voldoende om te laveren indien nodig. De ruimte tussen het windpark en de ondiepten voor de kust van Makkum is minimaal 4,5 kilometer breed. Dit is, ook voor onervaren zeilers, voldoende om te kunnen zeilen/kruisen. Breezanddijk zal dan ook goed bereikbaar zijn.

2.8 Advies commissie voor de milieueffectrapportage

Het MER voor windpark Fryslân is voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r (de Commissie). De Commissie heeft in haar tussentijds toetsingsadvies van 22 februari 2016 aangegeven dat, ondanks de veelheid aan informatie voor het aspect ecologie, specifiek voor een aantal soorten in het kader van Natura 2000 aanvullende informatie is gewenst. Deze is per aanvulling van 17 mei 2016 aangereikt aan de Commissie.

De aanvulling heeft betrekking op de vlieghoogte van de zwarte stern, de topper, het functioneren van de natuurvoorziening voor visetende watervogels, en externe werking op Natura 2000 gebied IJsselmeer. Op grond van nieuwe informatie en voortschrijdend inzicht is in de aanvulling van het MER op een aantal punten informatie toegevoegd naast de door de Commissie verzochte informatie. Hieronder worden deze kort toegelicht.

2.8.1 Actualisatie telgegevens

Na het beschikbaar komen van het MER zijn bij SOVON actuele gegevens beschikbaar gekomen over de aantallen vogels in het IJsselmeer. In de aanvulling zijn de actuele gegevens vergeleken met de in het MER en de PB gehanteerde data en is beoordeeld of de veranderingen van invloed zijn op de effectbeoordeling en conclusies. Op basis hiervan blijkt dat het oordeel ten aanzien van de effecten van windpark Fryslân niet wijzigt.

2.8.2 Optimalisatie flux collision model

Een optimalisatie van het gehanteerde model voor het bepalen van het aantal aanvarings-slachtoffers is uitgevoerd op basis van de meest recente onderzoeken en inzichten. Dit heeft een beperkt effect op de berekende aantallen aanvarings-slachtoffers; deze zijn namelijk gelijk of minimaal lager.

2.8.3 Cumulatie Natura 2000

In de oorspronkelijke effectbepaling zijn de effecten van windpark Fryslân op Natura 2000-gebieden in cumulatie met onder meer de staand want visserij beoordeeld. Echter, aangezien de staand want visserij een vergunning op grond van de Nbw heeft voor een periode van één jaar, op dit moment tot maart 2017, is geen sprake van cumulatie met windpark Fryslân. De bouw en exploitatie van het windpark vinden plaats na maart 2017 en voor deze periode geldt geen vergunning. Jaarlijks wordt overwogen of voor de betreffende visserij een vergunning op grond van de Nbw kan worden verleend voor een nieuwe periode. Indien er wijzigingen zijn opgetreden, zoals verleende vergunningen op grond van de Nbw voor andere activiteiten, dienen die bij de overweging voor een eventuele volgende vergunning voor staand want visserij te worden betrokken. Overigens is in de aanvulling op het MER aangetoond dat de visserij vergunning kan worden verleend op basis van de beschikbare informatie, ook indien dit in cumulatie met het windpark Fryslân wordt beoordeeld.

2.8.4 Eindadvies Commissie

Op basis van de aanvulling op het MER van 17 mei 2016 geeft de Commissie aan dat het MER daarmee alle informatie bevat die is benodigd voor de besluitvorming over het windpark. Zij geeft aan dat het MER de informatie biedt om het milieubelang mee te kunnen wegen in de besluitvorming en dat het MER veel bruikbare informatie bevat van hoge kwaliteit. Ten aanzien van één soort, de topper, adviseert de Commissie om aanvullende mitigerende maatregelen te treffen ten einde significant negatieve effecten uit te sluiten. Door de initiatiefnemer is een uitwerking van een aanvullende maatregel in de vorm van het optimaliseren van de inrichting van de natuurvoorziening op 4 juli 2016 toegezonden aan de Commissie. De Commissie geeft in haar advies van 14 juli 2016 ten aanzien van de aanvulling aan dat met de voorgestelde optimalisatie van de natuurvoorziening significant negatieve effecten voor de topper naar verwachting zijn uit te sluiten. Zij wijst daarbij op het belang van monitoring: deze monitoring wordt voorgeschreven in de vergunning op basis van de Nbw.

De criteria in bijlage 1 bij het inpassingsplan zijn aangevuld op basis van deze optimalisatie, conform de criteria die door ecologisch adviseur Bureau Waardenburg zijn opgesteld.

2.8.5 Aandachtspunten voor besluitvorming

In haar advies geeft de commissie een aantal aanbevelingen ten behoeve van de kwaliteit van de besluitvorming. Deze opmerkingen hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. Onderstaand wordt ingegaan op genoemde aandachtspunten.

Onderbouwing locatie en vermogens

Gezien de maatschappelijke/politieke discussie over het windpark is op verschillende momenten overleg gevoerd over het windpark met de m.e.r.-commissie. Daarbij wordt ondermeer verwezen naar de Commissie Winsemius en een motie De Vries c.s. in de Tweede kamer. De commissie merkt op dat een formele onderliggende visie ontbreekt. Om die reden adviseert zij om aan te geven:

1. of en welke milieuafwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze voor het realiseren van 316 MW in het IJsselmeer en bijvoorbeeld niet 250 MW zoals in de motie De Vries c.s. in de Tweede Kamer;
2. welke andere locaties het restant van de Friese opgave zullen verzorgen voor zover nu bekend;

3. welke kansen qua energieopbrengst in relatie tot natuur- en milieueffecten mogelijk zijn blijven liggen bij de onderzochte locaties die zijn afgefallen.

Vooropgesteld geldt dat sprake is van een formele onderliggende visie voor het windpark in de vorm van de door het Rijk vastgestelde SvWOL (zie ook de toelichting van het inpassingsplan). Hierin is, op basis van ondermeer het plan-MER, een keuze gemaakt voor locaties voor grootschalige windenergie.

Hieronder wordt per adviespunt van de commissie een toelichting gegeven.

1. De keuze om 316 MW te realiseren volgt uit de wens om de aangewezen locaties voor grootschalige windenergie optimaal te benutten conform het Rijksbeleid (Structuurvisie Wind op Land) dat gericht is op concentratie van windturbines. Voor het windpark Fryslan is een MER uitgevoerd gericht op een omvang van 250-400 MW (conform de Notitie Reikwijdte en Detailniveau). De resultaten uit het MER wijzen uit dat de volledige bandbreedte uitvoerbaar is en dat de additionele effecten bij een groter opgesteld vermogen beperkt zijn ten opzichte van de effecten van kleinere opstellingen. Dit laatste is het geval doordat, in algemene zin, de ingreep van het windpark op zichzelf het belangrijkste effect is. Om die reden is een maximale opstelling gewenst. Op grond van de optimalisatie in het MER, vanuit ondermeer het aspect landschap, is de opstelling van het windpark zoals opgenomen in het inpassingsplan bepaald. Zoals toegelicht in het MER komt dit overeen met een vermogen van circa 316 MW.

De genoemde motie, gericht op 250 MW, betrof het op dat moment beperken van het vermogen, gezien het proces dat door maatschappelijke organisaties in Friesland (Initiatief Fryslan Foar de Wyn) was ingericht om windlocaties op land te selecteren. Dit initiatief heeft een commissie gevormd, de genoemde Commissie Winsemius, om op basis van de resultaten van dit proces te komen tot een advies over windlocaties. Dit advies is aangeboden aan de provincie Fryslân. De motie is dus in feite ingehaald door deze ontwikkelingen.

2. Ten aanzien van de andere locaties die het restant van de Friese opgave zullen verzorgen geldt dat, gezien het bestaand opgesteld vermogen in Friesland gecombineerd met Windpark Fryslân en Windpark Noordoostpolder op het grondgebied van de provincie, het restant van de taakstelling voor Friesland minder bedraagt dan 100 MW aan opgesteld vermogen. Het Rijk is hiervoor geen bevoegd gezag. Ook in de SvWOL zijn geen andere locaties voor grootschalige windenergie in Friesland opgenomen.

3. Als het gaat om de kansen qua energieopbrengst in relatie tot natuur- en milieueffecten van andere onderzochte locaties, wordt verwezen naar de bijlage bij Deel C van het MER. Hierin zijn grootschalige locaties van 100 MW of meer in en om het IJsselmeer beschreven en vergeleken op hoofdlijnen voor wat betreft energieopbrengst en natuur- en milieueffecten. Hieruit volgt dat alternatieve locaties geen overwegende milieuvoordelen kennen ten opzichte van de locatie van windpark Fryslân en dat windpark Fryslân geen overwegende milieunadelen kent ten opzichte van deze locaties.

Onderbouwing keuze voorkeursalternatief

De Commissie adviseert ten behoeve van de verder besluitvorming de keuze voor de 3-4 MW turbines transparant (financieel, technisch) te onderbouwen. Een toelichting voor de keuze is opgenomen in paragraaf 12.3 van deel D van het MER. Zoals de commissie terecht signaleert volgt een verdere beperking uit de minimale tiplaagte van 40 meter. Daarbij is relevant dat de tiphoogte in het windpark eveneens is beperkt als gevolg van de aanliegroute voor de Vliehors. Turbines met rotordiameters van bijvoorbeeld 154 m (de grote alternatieven) of groter) zijn technisch niet uitvoerbaar met deze set van uitgangspunten. De inschatting van de financiële verschillen volgt uit de ervaring en inschatting van de initiatiefnemer; de voorkeur van de initiatiefnemer, gaat gezien kosten en risicoprofiel uit naar de 3-4 MW klasse.

Effectboekhouding IJsselmeer

De commissie geeft in overweging een 'effectboekhouding' voor het IJsselmeergebied bij te gaan houden om te kunnen inspelen op risico's van cumulatieve effecten en eventuele syn-

ergermogelijkheden. Dit zien wij als een waardvol advies en zullen wij overwegen bij de beleidsvorming inzake het IJsselmeergebied.

3 Antwoord op zienswijzen

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0001	a	<p>Bijgaand het rapport van Em. hgl. geografie Dr. P. Lukkes. "Nut en noodzaak van windenergie in het energie akkoord" geeft duidelijk aan dat er geen goede argumentatie en onderbouwing is voor windenergieprojecten. De motivatie alleen van "we moeten voldoen aan EU afspraken" kan en mag geen argument zijn als de onderbouwing niet goed is. Mijn belang, maar het belang van alle Nederlanders wordt geraakt door het feit dat ik straks extra moet betalen voor zogenaamde groene energie die niet groen is en waarvan nut en noodzaak helemaal niet zijn vastgesteld. In bijgaand verslag wordt o.a. genoemd dat het gaat om een bedrag van ca € 60 miljard en een bijdrage van max. 2% van het Nederlandse energieverbruik. Bovendien veroorzaken windturbines de algemeen bekende nadelige negatieve effecten. In de tweede kamer is onlangs een motie aangenomen om de mogelijkheden van Thorium MSR te onderzoeken. Ik stel voor de uitkomst van dit onderzoek af te wachten. De uitkomst hiervan zou zodanig gunstig kunnen zijn dat binnen afzienbare tijd tegen aanzienlijk minder kosten veel meer en beter groene energie opgewekt kan worden.</p> <p>Het risico is erg groot dat er over een aantal jaren weer een parlementaire enquête plaatsvindt waaruit weer blijkt hoe verkeerd de overheid bezig geweest is met windenergie.</p> <p>Daar zitten wij burgers niet op te wachten. <i>[Samenvatting rapport]</i></p>	<p>Nederland heeft wat betreft de doelstelling op het gebied van duurzame energie aansluiting gezocht bij de doelstelling die in Europees verband is geformuleerd.</p> <p>Voor wat betreft de nut en noodzaak wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.1 Keuze voor windenergie op land' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Uit rapporten van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) blijkt dat CO2-uitstoot, anders dan Lukkes stelt, wel degelijk bedreigend is voor de aarde. Windmolens dragen bij aan de verlaging van de CO2-uitstoot. Het emissieplafond van het Europese Emissiehandelsstelsel (ETS) wordt jaarlijks verlaagd, hetgeen betekent dat het belang van duurzame energie – en dus ook windenergie – steeds belangrijker wordt.</p> <p>Uit berekening van het ministerie van Economische Zaken blijkt dat de bijdrage van windenergie aan de energievoorziening meer dan 5 procent bedraagt. De rendementsverschillen tussen de bruto- en nettoproductie door windmolens zijn lager dan dat de heer Lukkes inschat. Bovendien geldt ook voor andere vormen van energieopwekking dat er een verschil bestaat tussen bruto en netto-energieproductie. De stelling van Lukkes dat windenergie voor slechts 1,9% bijdraagt is derhalve niet navolgbaar.</p> <p>De kosten van windenergie bedragen vele malen minder dan het door Lukkes genoemde bedrag van 60 miljard euro. Uit berekeningen blijkt dat de kosten voor het verplichtingenbudget SDE+ maximaal 18 miljard euro bedraagt. Zie de brief van de minister van Economische Zaken aan de kamer van 8 november 2013 (Kamerstuk 30 196, nr. 219). Zie voorts de brief van 10 december 2013 (Kamervragen 2013-2014, nr. 719).</p> <p>Vanzelfsprekend zijn er aan windenergie ook nadelige effecten verbonden, zoals geluidshinder. Deze effecten zijn echter uitvoerig onderzocht en in beeld gebracht</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>in de betreffende besluitvorming. De gevolgen zijn acceptabel geacht. Wettelijke normen voor geluid, slagschaduw, veiligheid en natuur zorgen ervoor dat de omgeving wordt beschermd. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota Zienswijzen.</p> <p>Het belang van windenergie wordt niet alleen onderschreven door bedrijven die werken aan windenergie, maar ook door natuur- en milieuorganisaties, afnemers, andere overheden enzovoorts. Verwezen zij naar de partijen die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het energieakkoord.</p>
0002	a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Geen onjuistheden tegen gekomen.	Voor kennisgeving aangenomen. Alle relevante belangen zijn in het MER meegenomen.
0002	b Het park lijkt mij kwetsbaar in winterse omstandigheden. Stuifneeuw – elektrische installaties. Kruisend ijs - mastconstructies.	Voor wat betreft de veiligheid van windturbines wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuzen en alternatieven, alinea 2.3.3 Veiligheid windturbine' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0002	c We rijden veel over de Afsluitdijk. Prima idee en prima locatie maar... 'het oog wil ook wat'. Wij schrijven een 'pompeblêd' voor als voorkeursuitvoering A.	Voor kennisgeving aangenomen.
0003	<p>a Uit een publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 3 maart 2016, nr., 10968, blijkt dat het bovengenoemd ontwerp inpassingsplan door u ter inzage is gelegd. Dit ontwerp geeft ons aanleiding tot het indienen van de volgende zienswijze. Met ingang van 1 januari 2016 zijn delen van de eigendommen van Gasunie Transport Services B.V. onder algemene titel overgegaan naar Gasunie Grid Services B.V. Deze zienswijze wordt namens beiden (verder: Gasunie) ingediend, ieder voor zover het zijn bevoegdheden betreft. Alle correspondentie kan plaatsvinden via het postadres van Gasunie Transport Services B.V.</p> <p><u>Belang</u> In het plangebied liggen meerdere aardgastransportleidingen (leidingen), die bij ons bedrijf in beheer zijn, zie bijlage 1.</p> <p><u>Toelichting</u> De bestemming 'Leiding - Hoogspanning' kruist op verschillende plekken onze leidingen. Daarnaast is er ook sprake van parallellegging op verschillende plekken. De beoogde hoogspanningskabel kan een negatief effect hebben op de kathodische bescherming van onze leidingen en daarmee dus op de veiligheid. Wij verzoeken u dan ook om hierover voor vaststelling van het inpassingsplan technische afstemming te hebben met onze tracébeheerder. Gezien de methodiek van het inpassingsplan is het mogelijk dat er gekozen wordt om voor vaststelling van het plan een voor-</p>	<p>In het Inpassingsplan wordt de locatie van het kabeltracé vastgelegd. Het ontwerp en de aanleg van de kabels die daadwerkelijk worden gelegd dienen te voldoen aan de daarvoor geldende normstelling.</p> <p>In de planregels van het Inpassingsplan wordt bovendien een voorwaardelijke verplichting voor de aanleg van het kabeltracé toegevoegd die regelt dat het kabeltracé wordt uitgevoerd op een wijze die in onderling overleg tussen initiatiefnemer en leidingbeheerder wordt afgestemd en die de belangen van de bestaande leiding niet schaadt. Aan de toelichting op het Inpassingsplan wordt een beschrijving toegevoegd waaruit de (technische) haalbaarheid van de kruisingen en parallelloop van het kabeltracé met de leidingen van Gasunie blijkt.</p> <p>Hiermee is de (kathodische) bescherming van de bestaande leidingen voldoende geregeld.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>waardelijke verplichting op te nemen t.a.v. onze leidingen. De hiervoor te benoemen waarden en technische aspecten dienen vooraf aan de vaststelling te worden afgestemd met onze tracébeheerder. Zolang onduidelijk is wat de beïnvloeding is op de kathodische bescherming kan Gasunie niet instemmen met de ontwikkeling.</p> <p><u>Vervolg</u> Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien naar aanleiding van deze zienswijze nog vragen of opmerkingen zijn dan kunt u contact opnemen.</p>	
0004	<p>a Onjuist is de stelling vanuit Windpark Fryslân dat er geen negatieve invloeden op het (watersport)toerisme zullen ontstaan door de komst van de geplande windturbines. Behalve dat door dit project de horizon in westelijke richting vanaf de Friese IJsselmeerkust kijkend in belangrijke mate wordt aangetast en nadelig wordt beïnvloed wordt er een heel belangrijk vaargebied voor de gehele watersport weggenomen. Niet alleen de statische obstakels die 'ontstaan' in het water zijn een probleem, vooral de demping van de wind en het ontstaan van zeer grote turbulenties door de windmolens hebben voor de Kitesurf-, windsurf en zeilsport hele grote nadelige gevolgen. De geplande afstand tussen dermate grote windturbines is niet zoals de projectontwikkelaar zegt gekozen uit 'watersportvriendelijkheid' maar uit puur eigen belang om het rendement te verhogen wegens onderlinge beïnvloeding van de molens zelf. Hiermee geeft men feitelijk toe dat de molens dermate grote turbulenties in de lucht veroorzaken dat men juist niet anders kan dan voor de geplande afstand van 600 meter te gaan. De bewezen en wetenschappelijk aangetoonde winddemping en turbulenties die door de windmolens zullen ontstaan hebben voor de Kitesurf-, windsurf en zeilsport hele grote nadelige gevolgen. Hierdoor zal de populatie Kitesurfers aan de Friese IJsselmeerkust sterk afnemen wat het gebied heel onaantrekkelijk zal maken voor de watersporters. Wij zijn een Kitesurfschool die grotendeels afhankelijk is van Duitse watersporttoeristen die bij ons les nemen en waar wij verdere service aan verlenen en die echt zullen wegblijven als die geplande molens er komen. Stellingen vanuit de projectontwikkelaar dat de molens het (watersport)toerisme in Makkum en omstreken en de gehele Friese IJsselmeerkust niet zullen beïnvloeden zijn dan ook niet onderbouwd. De redenering die nu op de website van Windpark Fryslân wordt aangegeven is dan ook gebaseerd op onrealistische geschetste situaties en niet toepasbaar op Makkum. Onze Kitesurfschool zal direct en onherroepelijk de gevolgen van de komst van een dergelijk windmolenpark</p>	<p>Voor wat betreft de nadelige gevolgen voor de kitesurf-, windsurf en zeilsport en het uitblijven van toerisme wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme en paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de horizonvervuiling wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van de Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de afname van het vaargebied wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Economische effecten en schade, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie'.</p> <p>Uit de onderzoeken in het MER naar de effecten op toerisme ten gevolge van windparken die zichtbaar zijn in het bestaande landschap, waarbij ook vergelijkbare of kortere afstanden dan het windpark Fryslân aan de orde zijn, blijkt dat dit geen aantoonbaar negatief effect heeft op het toerisme. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER, onderdeel D. In dat kader is van belang dat de afstand van de Friese kust tot het windpark circa 6 kilometer bedraagt. Er zijn geen concrete onderzoeken bekend waar uit een negatieve invloed op toerisme van locaties naar voren komt die qua situatie vergelijkbaar zijn (combinatie zoet open water met watersport). Van beperking van het vaargebied is niet concreet sprake: het windpark blijft in beginsel toegankelijk voor recreatievaart en beroepsvaart.</p> <p>Er is een grote afstand tot aangewezen kitesurfgebieden bij de Friese kust waardoor eventuele beïnvloeding van het windaanbod tot een minimum wordt beperkt. Buiten deze gebieden is kitesurfen niet toegestaan. Ook windsurfen komt buiten de kustzone niet of slechts incidenteel voor. Uit tabel 9.4 van het MER, onderdeel</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>gaan ondervinden en daarmee ook onze werknemers. Als de cursisten en beoefende Kite- en Windsurfers wegblijven uit ons mooie gebied kan dit verstrekkende financiële gevolgen hebben. De Friese IJsselmeerkust is een van de beste Kitesurf-locatie van Europa en heel uniek door het ondiepe vlakke water en de mooie natuur. Heel geliefd bij onze oosterburen die nu al hebben aangegeven massaal weg te zullen blijven. Ook omdat men het hier simpel gezegd niet meer mooi vind omdat de vergezichten wegvallen. Welke hoek en hemelrichting je ook uit kijkt... je zult alleen maar windmolens zien in een hele chaotische rommelige opstelling. En daarvoor wil echt niemand meer naar Makkum komen. En geen mensen betekent geen cursisten en dat betekent geen inkomsten voor ons watersportbedrijf met alle gevolgen van dien.</p>	<p>D (pagina 322) blijkt dat de afstand van het kitesurfgebied in Makkum tot de dichtstbijzijnde windturbine circa 4 kilometer bedraagt. Van een significante turbulentie is geen sprake. De wind 'achter' het windpark heeft genoeg tijd om zich te stabiliseren. Hierdoor zal de recreatievaart en recreatiesport nauwelijks tot niet wordt beïnvloed door de veranderingen in de wind achter de turbines en wordt geen negatief effect verwacht op de veiligheid ten gevolge van de impact van de windturbines op de windcondities. Zie hiervoor het MER, onderdeel D, pagina 326 e.v. en uitgebreid bijlage D-17 van het MER, onderdeel D. Zie verder de beantwoording van zienswijze 28j.</p> <p><u>Horizonvervuiling</u> Ten behoeve van het inpassingsplan is in het MER onderzoek verricht naar de landschappelijke inpasbaarheid van een windturbinepark in het IJsselmeer (zie hoofdstuk 4 van het MER onderdeel D). Daarbij is ook ingegaan op horizon beslag (zie onder par. 4.3.1). Daarbij is rekening gehouden met de breedte van de opstelling voor het horizonbeslag. Zoals onder par. 4.4 van het MER onderdeel D nog benoemd zijn er ook mitigerende maatregelen getroffen om de gevolgen voor het landschap te beperken, waaronder de concentratie van de opstelling om de invloed op de openheid te beperken. In de verdere optimalisatie van het windpark is de impact van het windpark op het horizonbeslag verder beperkt (zie par. 4.6 MER onderdeel D en tabel 12.2). De realisatie van een windpark op zichzelf heeft het grootste effect, maar leidt niet tot een onaanvaardbare aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer.</p> <p>De effecten van het windpark op (watersport)toerisme staan verder beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER onderdeel D. Voorts zij verwezen naar bijlage D-18 van het MER. Hieruit volgt dat geen negatieve effecten op het toerisme zijn te verwachten.</p> <p><u>Afname vaargebied</u> Voor de mogelijkheden tot waterrecreatie in het IJsselmeer, heeft het windpark geen gevolgen. Ten eerste blijft het gebied van het windpark in beginsel toegankelijk voor de beroepsvaart en recreatievaart. Tussen de windturbines zit minimaal 600 meter, waardoor voldoende ruimte tussen de windturbines is om te zeilen en varen. Daarnaast staan de windturbines op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk, zodat ook tussen het windpark en de dijk kan worden gevaren (en zo nodig: kan worden gekruist). Van belem-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>mering van vaargebied is aldus geen sprake. Bovendien is het gebied van het windpark niet aangewezen als kitesurfgebied. Hierdoor is kitesurfen in het gebied van het windpark überhaupt niet aan de orde.</p> <p>Overigens blijkt dat het gebied van het windpark weinig wordt gebruikt als watersportgebied. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2. van het MER, onderdeel D.</p> <p><u>Beïnvloeding windomstandigheden</u> Uit tabel 9.4 van het MER, onderdeel D (pagina 322) blijkt dat de afstand van het kitesurfgebied in Makkum tot de dichtstbijzijnde windturbine circa 4 kilometer bedraagt. De wind "achter" het windpark heeft genoeg tijd om zich te stabiliseren. Van turbulentie er plaatse van het kitesurfgebied bij Makkum is derhalve geen sprake. Het windpark kan wel zorgen voor windfluctuaties tot 3 m/s voor kitesurfers en windsurfers op een afstand van 5-7 kilometer van het windpark. Deze windfluctuatie valt evenwel binnen de natuurlijke windfluctuatie tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark leidt om die reden niet tot een grotere of meer onvoorspelbare verandering in wind. In paragraaf 9.2 van deel D van het MER en bijlage D17 bij deel D van het MER staan de effecten van het windpark op de wind verder beschreven. Onderzoek van het Fraunhofer-Institut (Bijlage D17) wijst uit dat er een afname van de windsnelheid van maximaal 10% op een afstand tot 4 km van het windpark kan optreden, en binnen het windpark tot 25%. Zoals gezegd is kitesurfen binnen het windpark niet aan de orde. De afname van windsnelheid is bovendien in belangrijke mate afhankelijk van de windrichting. De heersende windrichting is westzuidwest. Slechts een beperkt deel van het windpark is voor die richting van invloed op de kitesurfgebieden, waaronder Makkum. Gelet op het voorgaande zullen kitesurfers door het windpark niet zodanig negatief worden beïnvloed in hun kitesurfmogelijkheden dat dit aan de realisatie van het windturbinepark in de weg dient te staan. Zie paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0005	a Als kitesurfer heb ik enorm last van windverstoringen door windmolens. Een windmolenpark is prima, maar niet zo dicht aan de kust / afsluitdijk.	<p>Voor de beantwoording wordt verwezen naar de paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6. Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ter aanvulling: De windturbines zijn gepositioneerd op enkele kilometers afstand van de kust waar zich gebieden bevinden</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		waar kitesurfen kan worden uitgeoefend.
0006	<p>a De maatschappelijke kosten-baten analyse ontbreekt. Er is onduidelijkheid over ashoogte, omvang van de wieken en daaruit volgend het vermogen van de molen. Er is niet met bedrijven gesproken die onder de invloedssfeer vallen van het windpark en er is geen claimregeling om het verwachte omzetverlies van 30% bij het lokale bedrijfsleven te compenseren.</p>	<p>Voor wat betreft de Maatschappelijke kosten-baten analyse wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en Noodzaak, alinea 2.2.1 Keuze voor Windenergie op land', alinea Keuze voor windenergie op land. Op verzoek van de Tweede Kamer laat het ministerie van Economische Zaken een maatschappelijke-kosten-baten-analyse (MKBA) op nationaal niveau uitvoeren naar de huidige en verwachte ontwikkelingen van energieopwekking uit zonne-energie en windenergie op land. De resultaten zullen in het najaar van 2016 beschikbaar komen. Deze resultaten hebben geen effect op de huidige duurzame energie afspraken (afspraken rijk Rijk en provincies voor de 6.000 MW windenergie op land in 2020) en hebben daarmee ook geen effect op de noodzaak van de realisatie van Windpark Fryslân voor het nakomen van deze afspraken.</p> <p><u>Onduidelijkheid ashoogte, omvang wieken en vermogen van de windturbines</u> De bandbreedte aan ashoogte en rotordiameter, en de minimale en maximale verhouding daarbij zijn concreet vastgelegd in het inpassingsplan. Bij de besluitvorming is rekening gehouden met de gegevens marges voor de te selecteren windturbines. Voor het bepalen van de mate van hinder (geluid, slagschaduw e.d.) is uitgegaan van de worst-case situatie. Dus elke in het MER onderzochte variabele past binnen de geschetste hindersituatie. Ook is elk type fundering en alle varianten van masthoogte en de wiekdiameter van de windturbines voorgelegd aan de welstandscommissie. Alle typen zijn volgens het bevoegd gezag in overeenstemming met de redelijke eisen van welstand. In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp Inpassingsplan, of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben, zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximaal mogelijke effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. De uitkomsten van deze toets wijzen uit dat dit het geval is. Verwezen zij naar het MER en de toelichting op het ontwerpbesluit op de omgevingsvergunning van B&W van Sudwest-Fryslân.</p> <p><u>Niet gesproken met bedrijfsleven</u> De voorliggende besluitvorming is met inachtneming van de wettelijk voorgescreven inspraakprocedures tot stand is gekomen. Eenieder – aldus ook "bedrijven die onder invloedssfeer vallen van het windpark" - heeft een zienswijze kunnen</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>indienen. Deze zienswijzen zijn betrokken bij de besluitvorming. Tevens is door de initiatiefnemer met het bedrijfsleven gesproken.</p> <p>Voor wat betreft de eventuele planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0006	b Er is geen mogelijkheid om over alternatieven te spreken.	<p>Zie beantwoording 1a en 8a.</p> <p>Voor wat betreft alternatieve energie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.2 Andere vormen van duurzame energie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ten behoeve van de besluitvorming is in het MER uitgebreid onderzoek verricht naar alternatieven, zie deel C en deel D van het MER. Ook is mogelijkheid geweest tot inspraak.</p>
0007	a Ik ben tegenstander van de komst van het windmolenpark; echter in de verwachting dat dit niet is tegen te houden, wens ik als compensatie de stroom van 1 van de windmolens gratis voor de inwoners van Makkum te ontvangen.	<p>Er bestaat geen juridische plicht tot compensatie in de vorm van stroom van één van de windturbines voor de inwoners van Makkum.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0008	a Er is geen rekening gehouden met een alternatief. Het alternatief is een reëel plan van Dutch Watermanagers met evenveel stroom als voorzien in het windpark tegen lagere kosten, te weten jaarlijks circa 40 mln euro aan stroom- en maatschappelijke kosten. Dit komt neer op circa 600 euro per gezin. Het plan is beschikbaar en is via mij te verkrijgen. De financiering voor dit plan is beschikbaar.	<p>Om de doelstellingen op het gebied van duurzame energie te realiseren zijn alle toepasbare bronnen van duurzame energie nodig. Voor windenergie is een doelstelling opgenomen waar onderhavig plan een bijdrage aan levert. In paragraaf 3.1 van bijlage 1 bij deel C van het MER is ingegaan op andere technieken. Op dit moment is windenergie één van de meest efficiënte bronnen van duurzame energie voor Nederland.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.2 Andere vormen van duurzame energie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0008	b De invloed van het windpark op het Werelderfgoed IJsselmeer wordt nergens genoemd.	<p>Het IJsselmeer heeft, anders dan wordt gesteld, niet de status van werelderfgoed. Het plangebied voor Windpark Fryslân komt overeen met het gebied in het noordelijk deel van het IJsselmeer zoals dit op kaart 1 (gebied voor grootschalige windenergie) in de SvWOL is weergegeven. De locatie van Windpark Fryslân past daarmee binnen het ruimtelijk beleid van het Rijk voor het realiseren van ten minste 6.000 MW windenergie op land in 2020.</p> <p>Voorts zijn de gevolgen van Windpark Fryslân op het IJsselmeergebied onderzocht. Verwezen zij naar het MER, deel C (zie specifiek hoofdstuk 4), deel D en deel E (zie specifiek hoofdstuk 4). Zie voorts</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		hoofdstuk 5 van het ontwerp Inpassingsplan en de toelichting op de ontwerpbesluiten. Deze stukken zijn te raadplegen via de website www.rvo.nl .
0009	a De invloed van het park op natuur wordt onderschat: 1. negatieve invloed op vogels (sterfte door wiken) 2. Negatieve gevolgen/invloed op klimaat: wind en regenontwikkeling	Voor wat betreft de natuurbescherming wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.2 Natura 2000' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. <u>Klimaatverandering</u> Zie ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor klimaat de beantwoording bij nr. 4a.
0009	b Zeer groot zakelijk belang, toerisme zal zeker lijden onder dit besluit. Watersport zal grote hinder ondervinden. Zelf kom ik graag aan het IJsselmeer. Vaak windsurfen, weekenden weg met de familie op campings, zeilen, vissen etc.	Voor wat betreft het toerisme wordt verwezen naar paragraaf '2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0009	c Leefbaarheid gaat erop achteruit. Minder genot natuur; uitzicht, flora, fauna etc.	De onderzoeken bij de besluitvorming wijzen uit dat er geen aanleiding bestaat om te concluderen de leefbaarheid door de komst van Windpark Fryslân dusdanig wordt beïnvloed dat de wettelijke normen worden overtreden.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0010	<p>a</p> <p><i>vergelijk zienswijze 28</i> Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken. Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten: Natuur en milieu</p> <p>De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn. De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.</p> <p>Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten</p> <p>Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het beoogde gebied.</p> <p>Grove aantasting van de kernwaarden rust en weids vergezichten in en rond het beoogde gebied.</p>	<p>Voor wat betreft aantasting karakter Waddenzee wordt verwezen naar paragraaf '2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft invloed op natuur en milieu wordt verwezen naar paragraaf 2.5.4 'Effecten op waterstromen', 2.5.5 'Effecten van trillingen richting Afsluitdijk', 2.5.6 'Invloed op klimaat en wind' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen,</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7.1 'Geluid windturbines', 2.7.2 'Slagschaduw' en 2.7.3 'Verlichting'. in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0010	<p>b</p> <p>Nautische consequenties en veiligheid</p> <p>Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten</p> <p>Door de aanleg van windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij het MER niet betrokken</p> <p>Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden</p> <p>Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken</p> <p>Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke</p>	<p>Voor wat betreft nautische veiligheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid' in hoofdstuk 2 van deze Nota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende inperking en aantasting van de watersportrecreatiemogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de veiligheid van windturbines wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuzen en alternatieven, alinea 2.3.3 Veiligheid windturbine' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0010	<p>c Economische schade De locaie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken. De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijf recreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid. Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken</p> <p>Kapitaalvernietiging m.b.t Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld. Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt.</p> <p>Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld. Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft). Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel. Wie bepaalt de energieprijis t.z.t. Een financieel overzicht tot en met verwij- deren van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ont- breekt. Een gedetailleerd overzicht van de geld- stromen, incl. subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt. Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woning en be- drijfspanen, etc) in het gezichtsveld ont- breekt. Potentiele kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen</p>	<p>Voor wat betreft de maatschappelijke kos- ten-batenanalyse en de terugloop van toe- risme wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor de overige beantwoording wordt ver- wezen naar paragraaf 2.6 'Financiële as- pecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofd- stuk 2 van de Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0010	<p>d ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.</p> <p>Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie. Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.</p> <p>Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur. Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op ont-hutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht. Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!</p>	<p>Voor wat betreft eventuele planschade en draagvlak en acceptatie wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie ook de beantwoording onder 6a.</p> <p>Voor alternatieve locaties en alternatieve duurzame energie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.2 Andere vormen van duurzame energie' en paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Inspraak</u> De voorliggende besluitvorming is tot stand gekomen met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven inspraakprocedures. Eenieder heeft een zienswijze kunnen indienen op de ontwerpbesluiten. Ten behoeve van de besluitvorming is het noodzakelijk onderzoek verricht, onder meer in het MER en de PB. Beide documenten en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken zijn verricht door deskundige en onafhankelijke bureaus.</p> <p>Burgers, maatschappelijke organisaties en andere overheden zijn op diverse wijzen betrokken bij de voorbereiding van het onderhavige inpassingsplan ten behoeve van de aanleg van het Windpark Fryslân met bijbehorende voorzieningen en net aansluiting. De initiatiefnemer van het Windpark Fryslân heeft toegezegd dat inwoners en partijen in Fryslân nauw worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het plan. Zij krijgen de gelegenheid te participeren en op deze manier mee te profiteren van het windpark.</p> <p><u>Besluitvorming</u> Dit inpassingsplan is in nauw overleg met gemeente en provincie opgesteld. Overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening (art. 3.28) en het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.1) is bij de voorbereiding van het inpassingsplan overleg gevoerd met diverse (overheids)besturen rond het windpark. Alle besluiten die voor dit project nodig zijn waarvoor de gemeente en de provincie het bevoegd gezag zijn, hebben zij ook genomen. Dus de gemeente heeft de omgevingsvergunning en ontheffing bouwbesluit verleend en de provincie de Natuurbeschermingswetvergunning. Dat de Rijkscoördinatieregeling is toegepast vloeit voort uit artikel 9b, sub a van de Elektriciteitswet 1998, omdat het windpark een capaciteit heeft van meer dan 100 MW.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0011	<p>a <i>zienswijze 11 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10 (missen aantal bullits onder economische effecten en schade) met als aanvulling:</i> De te verwachten negatieve gevolgen voor recreatie en watersport worden nauwelijks onderbouwd door degelijke cijfers. Er wordt aangegeven in het MER dat er gevolgen te verwachten zijn, maar er worden daarvoor geen mitigerende maatregelen voor genoemd. Watersport en toerisme zijn zeer belangrijke onderdelen van de schoonheid en economie van Fryslân, die nu worden verkwanseld. Omdat ik zelf fervent watersporter ben en inwoner van de kust raakt mij dit zeer</p>	<p>De negatieve gevolgen voor recreatie en watersport zijn onderzocht door de European Tourism Futures Institute (ETFI). Deze onderzoeken geven geen of beperkte negatieve gevolgen weer. Verwezen wordt naar bijlage D-18 van het MER, onderdeel D. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding bestaat om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten. De stappen die in het ontwerpproces zijn gezet (kanteling van het onderzoeksgebied, ontwerp van de opstelling, toegankelijkheid van het windpark) kunnen als mitigerende maatregelen worden beschouwd om potentieel negatieve effecten te beperken. De effecten op de gebruiksmogelijkheden ten gevolge van de realisatie van een windpark voor deze sector zijn minimaal en aanvaardbaar. Zie voorts de beantwoording bij nr. 4a, 28g en 28f.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor de watersport wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0012	<p>a <i>zienswijze 12 is gelijk aan zienswijze 10 zonder aanvulling 11a</i></p>	<p>Zie de beantwoording onder 10a, 10b, 10c en 10d.</p>
0013	<p>a <i>zienswijze 13 is gelijk aan zienswijze 10 met als aanvulling bij onderdeel economische effecten:</i> Dit in het bijzonder ook voor de IJsselmeervisserrj, met name die van de Friese kust. Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.</p>	<p>Zie beantwoording 10a, 10b, 10c en 10d.</p> <p>De te verwachten effecten voor de visserij op het IJsselmeer worden, anders dan wordt gesteld, wel degelijk onderbouwd. In paragraaf 9.2.2 van het MER deel D staat omschreven dat het windpark, met uitzondering van de turbineposities, in beginsel bevaarbaar is. Daardoor is het mogelijk om ook in het gebied van het windpark te vissen, waartegen ook geen bezwaren bestaan. In paragraaf 10.2.2 staat de referentiesituatie van de beroepsvisserij omschreven. In paragraaf 10.3.3 staat vervolgens omschreven dat, omdat het windpark in beginsel bevaarbaar is, het windpark en het werkeiland geen effect zullen hebben op de fuiken die langs de afsluitdijk zijn gelegen. De gebruiksruijme voor vissers wordt slechts beperkt beïnvloed, namelijk daar waar daadwerkelijk de turbines staan. Derhalve is de onderbouwde conclusie dat de visserij op het IJsselmeer geen nadelige effecten ondervindt van het windpark.</p> <p>Windenergie wordt inderdaad mede mogelijk gemaakt door SDE+-subsidie. Het belang van windenergie wordt niet alleen onderschreven door bedrijven die werken aan windenergie, maar ook door natuur- en milieuorganisaties, afnemers, andere</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		overheden enzovoorts. Zie verder de beantwoording onder 1a.
0014	<p>a <i>zienswijze 14 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling bij onderdeel natuur en milieu</i> Aantasting van een van de laatste grote open ruimtes in ons land. Welke juist een kenmerk en visitekaartje is. Er is niet aangetoond dat dit park het hoofddoel, zijnde de vermindering van de uitstoot van co2, ook daadwerkelijk bevordert.</p>	<p>Voor wat betreft de gestelde effecten op het open karakter van het IJsselmeer wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea's 2.5.4 Effecten op waterstroming, 2.5.5 Effecten van trillingen richting Afsluitdijk, 2.5.6 Invloed op water en wind en alinea 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Door het opwekken van duurzame energie wordt opwekking van energie uit fossiele brandstoffen voorkomen. De vermeden uitstoot in CO₂ die daarbij ontstaat is in beeld gebracht voor de alternatieven in het MER in paragraaf 3.3 van Deel D van het MER en in het inpassingsplan benoemd in paragraaf 1.1 van de plantoelichting.</p>
0015	<p>a <i>zienswijze 15 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> We gaan geregeld op vakantie in Makkum.</p>	<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen nr. 4a en 9b: vakantie en recreatie worden door het windpark niet belemmerd.</p> <p>Voor wat betreft de mogelijkheden van recreatie en watersport wordt verwezen naar paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0016	<p>a <i>zienswijze 16 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld • Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft) • Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel • Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t. • Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt. • Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt • Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanden, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen 	<p>Zie beantwoording onder 10c.</p> <p>Voor de beantwoording wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<ul style="list-style-type: none"> In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn. 	
0016	<p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport? 	<p>Voor wat betreft de alternatieve locatie met minder impact wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven, alinea 2.3.1 Locatiekeuze en alinea 2.3.2 Alternatieve locaties' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0016	<p>c</p> <ul style="list-style-type: none"> Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan c.q. bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop. 	<p>In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp-inpassingsplan of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. Hieruit komt naar voren dat dit het geval is, zoals toegelicht in de motivering die onderdeel uitmaakt van de ontwerpbesluiten. Deze onderzoeken zijn te vinden in de bijlagen C en D bij het MER.</p>
0017	<p>a</p> <p><i>zienswijze 17 is gelijk aan zienswijze 10, en delen van zienswijze 16 zijn overgenomen. De tekst is meerdere keren herhaald</i></p>	<p>Zie voor Natuur en milieu, nautische consequenties, economische schade en ontbreken draagvlak de beantwoording onder 10a, 10b, 10c en 10d. Zie voor de aanvulling op het ontbreken van draagvlak 16b.</p> <p>Voor wat betreft de locatiekeuze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0018	<p>a</p> <p><i>zienswijze 18 is gelijk aan zienswijze 10 met als aanvulling:</i> Het ontwerpbesluit gaat volledig voorbij aan de resultaten van de Groene Rekenkamer, Windenergie in Nederland Kosten en Baten, Inclusief een berekening van de plannen voor een Nationaal Energieakkoord, Geschreven door ir. Jeroen R. F. Hetzler, Gecontroleerd door Prof. dr. Richard S. J. Tol. Een uitgave van de Groene Rekenkamer, Juni 2013, te vinden op http://www.groenerekenkamer.nl/download/WindenergieInNederland-Def-04-06-2013-4.pdf</p>	<p>Zie beantwoording onder 1a.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0019	a	<p>Is het rendement van een windmolen wel zo goed, dat het opweegt tegen de te maken kosten van produceren en plaatsen? Is dat objectief bekend en bekeken?</p> <p>Is er een afweging gemaakt om zonnecellen te plaatsen op boerderijen, dijken? Minder belastend voor het milieu en minder zichtbaar in het landschap. Ook voor vogels beter, minder kans onthoofd te worden door een wiek.</p>	<p>Voor wat betreft het rendement en alternatieve energie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft vogels wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.3 Flora- en Faunawet' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0021	a	<p>Dames en heren, Wij vragen uw begrip voor het feit dat we deze brief in het Duits schrijven. De Nederlandse taal in geschreven en gesproken woord is voor ons goed te begrijpen, maar zelf een speciale brief in het Nederlands te schrijven is heel moeilijk voor ons. Omdat we al jarenlang een vakantiehuis in Lemmer hebben, en een groot deel van onze tijd met watersporten en andere recreatieve activiteiten op en om het IJsselmeer besteden, worden wij door de effecten van het windpark Fryslân direct getroffen. (Vertaald vanuit het Duits naar het Nederlands).</p>	<p>Zie de beantwoording van zienswijzen nr.4a en 9b.</p> <p>Voor wat betreft de mogelijkheden van recreatie en watersport wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0021	b	<p>De kernkwaliteiten van het landschap rond het IJsselmeer: horizon, openheid, rust, ruimte en duisternis worden door het geplande windpark blijvend vernietigd. De opmerkingen over dit onderwerp in het MER zijn erg langdradig maar kloppen niet. (Vertaald vanuit het Duits naar het Nederlands).</p>	<p>Zie de beantwoording van zienswijzen nr. 10a.</p>
0021	c	<p>Het rapport gaat zeer gedetailleerd in op het effect op de dierenwereld, maar erkent onvoldoende de impact op de mensen. (Vertaald vanuit het Duits naar het Nederlands).</p>	<p>In het MER zijn de milieueffecten van het initiatief onderzocht, beschreven en beoordeeld waaronder effecten op mensen, zoals hinder, zichtbaarheid, landschap en veiligheid. Zie ook hoofdstukken 4, 6 en 7 van deel D van het MER.</p>
0021	d	<p>De negatieve gevolgen voor het toerisme wordt met een verwijzing naar een onderzoek van het ETFI genegeerd. Het is echter een feit dat tot nu toe een dusdanige meedogenloze ingreep in een toeristische voor recreatieve doeleinden gebruikt landschap gelukkig nog niet is voorgekomen. Daarom zijn de beweringen op basis van dit onderzoek op geen enkele wijze steekhoudend. We hebben bij het Windpark Westermeerwind, tussen Lemmer en Urk, al meegeemaakt dat zo'n windpark een verpletterend effect heeft. Het blauwe hart van Nederland wordt door de bouw van nog een monstergroot windmolenpark dodelijk getroffen en verliest zijn aantrekkelijkheid. Wie wil nog in een maritiem industriegebied, waar de horizon door gigantische windmolens in stukken gehakt wordt, waar het oog geen rust meer vindt, zijn vrije tijd doorbrengen? Voor ons betekent dat, dat wij, en wij niet alleen, met de bouw van het windpark ons</p>	<p>Zie beantwoording 4a, 9b en 10c.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor recreatie, toerisme en planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële gevolgen' en alinea 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>vakantiehuis (die zeker in waarde zal dalen) opgeven en een ander gebied zullen zoeken.</p> <p>De geschiedenis heeft aangetoond, dat de Friese bevolking, niet gewoon buigt voor de besluiten van een overheid, als deze hun zorgen en belangen niet voldoende behartigen.</p> <p>Daarom leven we in de hoop dat het windpark Fryslân niet gebouwd zal worden. (Vertaald vanuit het Duits naar het Nederlands).</p>	
0022	<p>a <i>zienswijze 22 is gelijk aan zienswijze 16 met als aanvulling:</i></p> <p>Als eigenaresse van een zeilend charter-schip is het IJsselmeer mijn werkgebied. De schoonheid, rust, natuur en het fenomenale uitzicht vanaf mijn 114 jaar oude schip zijn van wezenlijk belang voor de beleving van mijn gasten. Enorme windmolenparken horen niet je dit plaatje.</p>	<p>Zie beantwoording 4a, 9b en 10c.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor recreatie en toerisme en planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' en alinea 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0023	<p>a <i>Zienswijze 23 is gelijk aan zienswijze 10 met als aanvulling:</i> Windenergie levert maar een fractie op van hetgeen wordt aangegeven. Het plan van de Dutch Water Manager, waar pan klaar een alternatief plan voor een zonne-energie voorligt, incl. de financiering en aanbesteding. Veel meer energie, weer werkgelegenheid, miljoenen besparing en geen aantasting van een uniek natuur en recreatie-gebied. De belangen van echte duurzame energie en geen symboolpolitiek, wat windmolens zijn. Zie de zonne-energie plannen van Dutch Water Manager, mogelijkheden van blauwe energie etc.</p>	<p>Zie de beantwoording bij zienswijzen nr. 1a en 8a.</p>
0023	<p>b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Zeker, als zeiler op het IJsselmeer gaat een schitterend stuk natuur en recreatie gebied verloren. Ook de Waddeneilanden zullen van de enorme horizonvervuiling last hebben, zodat deze ook een groot deel van de aantrekkingskracht zullen verliezen voor de zeilers. Als dit echt gerealiseerd wordt, zal ik zeker naar een ander vaargebied moeten uitzien, het IJsselmeer zal leeg worden met zeilers</p>	<p>Zie beantwoording 4a, 9b en 10c.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor recreatie en toerisme en planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0024	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja. Het zal watersporters weren van Friesland. Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? JA terugname van toerisme! Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Zwaar tegen windmolenpark!</p>	<p>Zie de beantwoording van zienswijze nr. 9b</p> <p>Voor wat betreft het toerisme wordt verwezen naar paragraaf '2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden zij verwezen naar de beantwoording onder nummer 4a. wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0025	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja, er zou ook een BER (Bevolkings Effect Rapportage) dienen te bestaan. De onverdraaglijke wetenschap tegen een industrieel windpark te moeten wonen/leven terwijl het een natura 2000 gebied is. SCHANDE!!!! Een van de laatste vrije horizonnen van Nederland wordt verpest, vogels en vleermuizen worden bedreigd. Duisternis (is ook natuur) teniet gedaan.</p>	<p>Voor wat betreft de effecten op het Natura 2000-gebied wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.2 Natura 2000' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie ten aanzien van vogels en vleermuizen de algemene beantwoording onder nr. 9a hetgeen qua conclusie ook geldt voor vleermuizen.</p>
0025	<p>b De schandalige subsidieregelingen waar weinigen grof van profiteren en velen de lasten moeten dragen. Weg is de DEMOCRATIE in Nederland. Onder het mom van milieu wordt door blauwdrukgeboefte over de mensen heengewalst. CO2 vermindering... een leugen! Bah!!!</p>	<p>Zie ten aanzien van de subsidies de beantwoording bij nr. 10c en 13a.</p> <p>Voor wat betreft de maatschappelijke kosten-batenanalyses en de terugloop van toerisme zij verwezen naar de beantwoording onder nummer 6a. wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor de overige beantwoording wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofd-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		stuk 2 van de Antwoordnota zienswijzen.
0025	c Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Visserij en scheepvaart belangen, is het wel bekend dat de watersport jaarlijks meer geld en werkgelegenheid oplevert dan de hele binnenvaart?	Zie beantwoording onder nummer 4a en 13a.
0025	d Ook de nautische en vliegveiligheid kan in het geding komen, apparatuur kan door spanningsvelden een eigen leven gaan leiden.	<p>Bij de waterbeheerder zijn geen concrete gevallen bekend waaruit zou blijken dat de door indieners benoemde problematiek daadwerkelijk bestaat. Ook ontbreken er algemeen aanvaarde technische inzichten die het ingebrachte punt bevestigen. Ter onderbouwing van de geuite zorgen ver- wijst een van de indieners van zienswijzen naar 'diverse fora op internet' en 'diverse scheepsbemanningen'. Vastgesteld moet worden dat deze referenties onvoldoende concreet en/of verifieerbaar zijn. Deze zienswijze geeft dan ook onvoldoende aan- leiding om voorafgaand aan de vergun- ningverlening onderzoek te doen naar de gestelde storingen in scheepvaartappara- tuur als direct gevolg van de windturbines. Wel is voorschrift 4 lid 7 aangepast. Daarin is toegevoegd de verplichting voor de ver- gunninghouder om in de later ter goedkeu- ring in te dienen definitieve ontwerpen van het windpark aan te tonen dat – naast de eerder in de ontwerp-vergunning genoem- de communicatiemiddelen – ook overige regulier door de vaarweggebruiker ge- bruikte navigatiemiddelen functioneren in en nabij het windpark.</p> <p>Gewijzigd voorschrift 4 lid 7 in de definitie- ve watervergunning luidt: "De vergunning- houder borgt dat de in de omgeving regu- lier gebruikte communicatiemiddelen zo- als: radar, marifoon en overige ten behoe- ve van een veilig gebruik van het vaarwa- ter door de scheepvaart regulier gebruikte navigatieapparatuur waaronder: AIS, stuurautomaten en kompassen; door het aanbrengen en in gebruik hebben van hoogspanningskabels, windturbines en hiermee samenhangende onderdelen van het windpark, niet gestoord kunnen wor- den; zulks aan te tonen in de volgens lid 1 sub c en e in te dienen definitieve ontwer- pen".</p> <p>In de overwegingen van de watervergun- ning is de volgende tekst toegevoegd: "Voorschrift 4 lid 7 ziet toe op het be- schermen van de nautische veiligheid door te verlangen dat de definitieve ontwerpen van de parkbekabeling, windturbines en hiermee samenhangende onderdelen bor- gen dat communicatiemiddelen en ten be- hoeve van een veilig gebruik van het vaarwater regulier door de scheepvaart</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>gebruikte navigatieapparatuur ongestoord gebruikt kunnen blijven worden. Er zijn verschillende redenen waarom niet wordt verwacht dat bedoelde storingen gaan optreden ten gevolge van het windpark. Zo zijn er bij de waterbeheerder geen concrete gevallen bekend waarvan is komen vast te staan dat de windturbines verantwoordelijk zijn voor bedoelde storingen. Desalniettemin ziet het bevoegd gezag reden om van de vergunninghouder nader onderzoek te verlangen. Naar aanleiding van de zienswijzen is voorschrift 4 lid 7 gewijzigd. De vergunninghouder dient in het definitief ontwerp van de parkbekabeling en de windturbines aan te tonen dat deze geen verstoring opleveren voor bedoelde middelen en apparatuur." De windturbines veroorzaken geen spanningsvelden die tot beïnvloeding van apparatuur kan leiden. Zie paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER. Zie verder de beantwoording onder nummer 10b.</p> <p>Voor wat betreft de vliegveiligheid wordt verwezen naar 128j.</p>
0025	<p>e Het woongenot van de kustbewoners langs de Friese kust wordt aangetast en huizen en bedrijven zullen een waardevermindering ondergaan. De werkgelegenheid komt onder druk. Het toerisme zal naar verwachting tot 30 procent afnemen. E.e.a.zal tot krimp leiden. De bevolking is alweer verneukt.</p>	<p><u>Woongenot</u> Uit het MER blijkt dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen en de normen van slagschaduw. Bij de Friese kust is geen hinder te verwachten, gezien de grote afstand tot het windpark (6 kilometer). Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Nu met toepassing van de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit en de normen van slagschaduw een goed woon- en leefklimaat blijft geborgd, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Het geluidniveau ter plaatse en de slagschaduw zijn als gevolg hiervan ook aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van het inpassingsplan.</p> <p>Voor wat betreft de waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft werkgelegenheid en toerisme wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. In paragraaf 10.3 van deel D van het MER zijn de effecten op onder meer toerisme beschreven. Hieruit komt naar voren dat geen belangrijke negatieve effecten op toerisme worden verwacht op basis van onder meer de ervaringen bij bestaande windparken. Zie verder de beantwoording bij nr. 4a, 9b, 10c en 11a</p>
0025	<p>f Als natuurliefhebber, zeiler en bewonderaar van onze prachtige ongerepte omge-</p>	<p>Zie in reactie op de zienswijze betreffende de mogelijke impact op de omgeving de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ving doet het mij werkelijk pijn om over enkele jaren tegen deze windmonsters aan te moeten kijken. De kosten moeten per huishouden worden opgebracht, dus ook door mijn vrouw en mij en dat terwijl ons pensioen onder druk staat.</p>	<p>beantwoording ten aanzien van de landschappelijke inpasbaarheid bij nr. 10a</p> <p>Zie in reactie op de zienswijze betreffende de kosten de beantwoording bij nr. 10c.</p>
0026	<p>a <i>zienswijze 26 is gelijk aan zienswijze 28 met als aanvulling: Slecht voor de toerisme en de daar aan hangende werkgelegenheid in onze regio</i></p>	<p>Zie beantwoording 4a en 9b.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor recreatie en toerisme en planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoord-nota zienswijzen.</p>
0027	<p>a <i>zienswijze 27 is gelijk aan zienswijze 28 met als aanvulling: Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, toerisme in Hindeloopen is erg belangrijk, door deze windmolens zullen deze wegblijven en verminderd de leefbaarheid in onze regio.</i></p>	<p>Zie beantwoording 4a en 9b.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor recreatie en toerisme en planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade en 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar de paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	<p>a</p> <p>Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken. Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten: Natuur en milieu</p> <p>1. De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn.</p> <p>2, De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten</p> <p>3. Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.</p> <p>4. Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied</p> <p>5. Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen? De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageergebied. Vanuit het MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in het MER. Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden. Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied).</p>	<p>1. Bij de besluitvorming is met inachtneming van de Natuurbeschermingswet 1998 rekening gehouden met de mogelijke effecten van het windpark op de relevante Natura 2000-gebieden. Met inachtneming van mitigerende maatregelen en na het beoordelen van de cumulatieve effecten is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. Zie verder de beantwoording bij 147l e.v.</p> <p>2. Het bijzondere karakter van het Wadengebiet is beschermd via het Barro. Aangezien de locatie Windpark Fryslân in het aangezien wadengebiet ligt, zijn mogelijke significante gevolgen voor de beschermde landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Waddenzee onderzocht. De locatie van Windpark Fryslân ligt in het IJsselmeer en heeft daardoor geen invloed op de bodem en waterkwaliteit van de Waddenzee en de cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee, met uitzondering in potentie van het ensemble van de Afsluitdijk. In het Inpassingsplan is gekeken naar de externe werking van het windpark op de Waddenzee (zie pag. 50 RIP). Op basis van het in het MER verrichte onderzoek is geconcludeerd dat er geen significante gevolgen voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten ontstaan. De maatregelen die noodzakelijk zijn om significante gevolgen uit te sluiten zijn in de regels vastgelegd, waaronder een voorschrift voor de te gebruiken verlichting. Zie paragraaf 2.4 'Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>3. in onderdeel D van het MER zijn de effecten op waterstromingen paragraaf 8.3.3 van deel D van het MER) en trillingen richting de Afsluitdijk (paragraaf 7.3.3. van deel D van het MER) onderzocht. Ten aanzien van de effecten op wind en klimaat zie de beantwoording bij 28j. Wat betreft het effect van trillingen en een verdere beschouwing van de veiligheid van de primaire waterkering Afsluitdijk wordt eveneens verwezen naar bijlage D-15, hoofdstuk 5 en 6, van het MER. Zie ook de reactie op zienswijze 28k.</p> <p>4. De mogelijke effecten van het windpark op de rust en weidsheid van de gebied zijn ten behoeve van het RIP onderzocht. Zie verder de beantwoording van nr. 175d.</p> <p><u>Karakter IJsselmeer</u> In het kader van het Rijksbeleid is de locatie van het windpark aangewezen voor grootschalige opwekking van wind-energie in de Structuurvisie Wind op LandSvWOL. Bij de totstandkoming van de SvWOL is</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.</p>	<p>een afweging gemaakt van de relevante belangen, waaronder het open karakter, zoals dit uit de van toe-passing zijnde overige beleidskaders. In de toelichting op het inpassingsplan zijn de relevante beleidskaders betrokken, zoals de Beleidsnota IJsselmeer gebied, de Structuurvisie Derde Nota Wadden-zee en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.</p> <p>In het MER zijn de effecten op het open karakter van zowel IJsselmeergebied als Waddengebied bepaald. In het inpassingsplan zijn deze effecten aanvaardbaar geacht, mede gegeven het van toepassing zijnde beleidskaders. Meer concreet wordt overwogen dat door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, het windpark niet leidt tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. (RIP 46)</p> <p><u>Kornwerderzand</u> Zie nr. 58b. In het MER zijn de effecten op en ensemble van de Afsluitdijk bepaald. In het inpassingsplan is aangegeven dat de waarden niet meer dan licht negatief worden aangetast, hetgeen aanvaardbaar is geacht.</p> <p><u>Archeologie</u> Zie nr. 96h. Archeologische waarden zijn voldoende beschermd via de planregels die onderdeel uitmaken van het inpassingsplan. Voor de locaties van het plangebied is archeologisch onderzoek uitgevoerd. In het MER. Aanvullend is ten behoeve van het inpassingsplan archeologisch veldonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de windturbineposities. Hieruit blijkt dat geen archeologische waarden aanwezig zijn op de locatie van de windturbines. Deze onderzoeken zijn als bijlage bij het inpassingsplan gevoegd. Vervolgonderzoek is vereist voor de kabels tussen de windmolens aangezien de tracés hiervoor nog niet zijn bepaald. Eventuele toekomstige archeologische objecten kunnen echter vermeden worden in de routing.</p> <p>5. Bij de besluitvorming is met inachtneming van de Natuurbeschermingswet 1998 rekening gehouden met de mogelijke effecten van het windpark op de relevante Natura 2000-gebieden. Dit is het wettelijke beschermingsregime voor onder meer vogels. Conform dit beschermingsregime is in</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>de PB gekeken naar de effecten en voor de onderbouwing van het onderzoek wordt dan ook gewezen naar de PB en daaraan ten grondslag liggende onderzoeken. Met inachtneming van mitigerende maatregelen en na het beoordelen van de cumulatieve effecten is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. In hoeverre windturbineparken binnen of nabij andere Natura 2000-gebieden mogelijk zijn, ligt buiten het kader van de huidige besluitvorming. Zie verder de beantwoording bij nr.1471 e.v.</p> <p>In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op de visstanden en de mogelijkheden voor visserij. Uit bijlage D-12 bij deel D van het MER blijkt dat geen effecten op de visstand zijn te verwachten ten gevolge van de aanleg of exploitatie van het windpark. Daarbij nemen de gebruiksruimte voor zowel de beroepsvisserij als de sportvisserij slechts beperkt af aangezien het windpark toegankelijk blijft voor de visserij en waterrecreatie (waaronder sportvisserij) (Deel D MER paragraaf 9.2.2 en 10.3.3).</p> <p>Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft aantasting karakter Waddenzee wordt verwezen naar paragraaf '2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	<p>b Nautische consequenties en nautische veiligheid: Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.</p> <p>De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.</p> <p>Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.</p> <p>Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.</p> <p>In het MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.</p> <p>Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslân. Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.</p> <p>De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten,</p>	<p>Het windpark wordt opengesteld voor de scheepvaart, waardoor schepen het gebied niet hoeven te mijden en de vaarintensiteit buiten het park niet drukker zal worden. Daarnaast blijkt uit het MER (en bijlagen) dat de vaarintensiteit op de locatie van het windpark in het noorden van het IJsselmeer erg beperkt is. Mocht het windpark toch gemeden worden, zal de vaarintensiteit elders in het IJsselmeer niet merkbaar toenemen en om die reden niet tot andere situaties leiden dan in de huidige situatie.</p> <p>Voor de bouwfase geldt dat het gebied tijdelijk (deels) onbevaarbaar zal zijn. Gezien de huidige vaarintensiteit in het gebied zal dit niet tot een merkbare verhoging van de vaarintensiteit buiten het gebied leiden. Dit zal dan ook niet tot onveilige situaties leiden. De nautische veiligheid is onderzocht en er is vastgesteld dat er slechts een kleine aanvaringskans bestaat. Verder is gekeken naar de mogelijke cumulatieve effecten met windpark Noord-oostpolder, welke effecten klein zijn, mede gezien de grote afstand tussen beide windparken. Windpark Fryslân voldoet verder ook aan de aan de afstandseisen uit de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken. Dit laatste is tevens geconcludeerd in het kader van de verlening van de Waterwetvergunning. In deze vergunning is tevens in het kader van de effecten op de functie van het IJsselmeer voor de scheepvaart opgemerkt dat het windpark wordt voorzien van verlichting en bebording en de windturbines op ruime afstand van elkaar komen te liggen. De kans op een aanvaring is op grond van verricht onderzoek als acceptabel klein aangeduid.</p> <p>Toegang tot de haven van Breezanddijk blijft onverminderd instand als gevolg van de afstand van het windpark tot de Afsluitdijk (circa 850 m) en toegankelijkheid van het windpark voor de scheepvaart in combinatie met de minimale onderlinge afstand van 600 m tussen de windturbines.</p> <p>Zie 25d voor een reactie aangaande het effect van elektromagnetische straling van windmolens op de werking van scheepvaartapparatuur.</p> <p>De vaarintensiteit op de Waddenzee zal door de komst van het windpark niet toenemen. Het windpark is open voor de recreatievaart, waardoor het gebied niet gemeden hoeft te worden en de intensiteit buiten het windpark niet toeneemt.</p> <p>Voor wat betreft de beantwoording van deze zienswijze, zij mede verwezen naar de beantwoording onder nummer 4a en</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.</p>	<p>10b.</p> <p>In aanvulling daarop het volgende. De vaarroute ten noorden van Windpark Fryslân (bijv. van Den Oever naar Kornwerderzand) blijft mogelijk, nu tussen de meest noordelijke windturbines en de Afsluitdijk, een ruime bestaat van circa 750 meter (zie ook figuur 9.8 van Deel D van het MER). Deze afstand is ook voldoende om te laveren. Laveren doet zich overigens bij een noordelijke windrichting in beginsel niet voor. Dat deze vaarroute door het windpark onmogelijk zou worden gemaakt is derhalve onjuist. De ruimte tussen het windpark en de ondiepten voor de kust van Makkum is minimaal 4,5 kilometer breed. Dit is, ook voor onervaren zeilers, voldoende om te kunnen zeilen/kruisen. Breezanddijk zal dan ook goed bereikbaar zijn. Dat er sprake zou zijn van een verhoogde druk op de reddingsmedewerkers en de verwachting dat het windpark mensenlevens kost, kan daarom niet worden gevolgd.</p>
0028	<p>c</p> <p>Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied: Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluisen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben. Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg. Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven. Hier is in het MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.</p>	<p>Het windpark wordt in beginsel opgesteld voor de scheepvaart, waardoor schepen het gebied niet hoeven te mijden en de vaarintensiteit buiten het park niet drukker zal worden. Van afname van een vaargebied is aldus slechts beperkt sprake. Zie pagina 64-65 van het Inpassingsplan. Daarnaast blijkt uit het MER dat de vaarintensiteit op de locatie van het windpark in het noorden van het IJsselmeer erg beperkt is (zie pagina 277-279 en pagina 283-285 van het MER, onderdeel D). Mocht het windpark toch gemeden worden, zal de vaarintensiteit elders - gezien de geringe huidige vaarintensiteit van het gebied - in andere delen van het IJsselmeer en daarbuiten naar verwachting niet merkbaar toenemen, en om die reden niet tot andere situaties leiden dan in de huidige situatie.</p> <p><u>Vaarintensiteit Waddenzee en havengebruik</u> De vaarintensiteit op de Waddenzee, zal door de komst van het windpark niet toenemen. Het windpark is open voor de recreatievaart, waardoor het gebied niet gemeden hoeft te worden en de intensiteit buiten het windpark niet toeneemt. Derhalve doet een verhoogde druk op de reddingsmedewerkers en een toename van de drukte in de havens van de Waddeneilanden, als gevolg van het windpark, zich naar verwachting niet voor.</p> <p><u>Locatie van het windpark</u> Windpark Fryslân voldoet aan de afstandseisen uit de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over de waterstaatswerken. Dit laatste is tevens geconcludeerd in het kader van de verlening van</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>de Waterwetvergunning. In deze vergunning is tevens in het kader van de effecten op de functie van het IJsselmeer voor de scheepvaart vastgelegd dat het windpark wordt voorzien van verlichting en bebording en de windturbines op ruimte afstand van elkaar komen te liggen. De kans op een aanvaring is op grond van verricht onderzoek als acceptabel klein aangeduid. Zie het MER, onderdeel D, bijlage D-13.</p> <p><u>Beschikbare vaarwater</u> Voor wat betreft de beantwoording van deze zienswijze, zij mede verwezen naar de beantwoording onder nummer 28b.</p>
0028	<p>d Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân: Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied. De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in het MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.</p>	<p><u>Oefengebied luchtmacht</u> Met de vliegbewegingen van Defensie ten behoeve van de aanvliegzone de Vliehors te Vlieland is rekening gehouden door de bouwhoogtebeperking van 182,8 meter aan te houden. Zie pagina 74-75 van het ontwerp Inpassingsplan. Hiermee is de maximale hoogte van een windturbine onder de hoogtebeperking van 600 voet en zijn gevolgen voor het vliegverkeer aanvaardbaar. Daarnaast wordt luchtvaartverlichting toegepast om de vliegveiligheid te waarborgen. Zie hierover de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor wat betreft nautische veiligheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid' in hoofdstuk 2 van deze antwoordnota zienswijzen.</p>
0028	<p>e Veiligheid: Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd? Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken.</p>	<p>Het ontwerp en de productie van de windturbines dient te voldoen aan de internationale ontwerpnorm voor windturbines IEC61400-1. In Nederland mogen alleen windturbines worden geplaatst die volgens deze norm zijn gecertificeerd. Het ontwerp bevat eisen voor een veilige en betrouwbare werking van een windturbine en de certificering wordt verricht door een daartoe erkend instituut. Het windturbineontwerp wordt gecontroleerd op onder meer sterkte van de constructie, elektrische veiligheid, bliksemafleiding en beveiliging tegen te harde wind. Ondanks de veiligheidsnormen op ontwerp en bouw van windturbines is het niet uit te sluiten dat een windturbine, of een onderdeel daarvan faalt, zoals het verlies van een (deel van het) rotorblad, afbreken van de gondel en het omvallen van de mast. Dit leidt tot risico's voor de omgeving. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer (artikel 3.15a lid 1 en 2) zijn deze risico's genormeerd. Zie paragraaf 7.1.1 van het MER, onderdeel D. Uit paragraaf 7.4.1 van het MER, onderdeel volgt dat geen effecten op de externe veiligheid, zoals aldus ook afgebroken wieken en wat dies meer zij, zijn te verwachten.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Aan de afstanden van het Handboek Risicosaneringen wordt voldaan (zie paragraaf 7.5, van het MER, onderdeel D). Het windpark als houder van de watergunning, dient op grond van voorschrift 6 lid 9 periodiek onderzoek te verrichten naar de staat van onderhoud en de veiligheidsvoorzieningen; ook dient het bedrijf een veiligheidsplan op te stellen voor de periode van exploitatie. Deze voorwaarden dienen het belang van een veilige vaarwater. Zie beantwoording onder nummer 2b.</p> <p>Voor wat betreft de veiligheid van windturbines wordt verwezen naar de paragraaf 2.3 'Locatiekeuzen en alternatieven, alinea 2.3.3 Veiligheid windturbine' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0028	<p>f Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke: Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is tot 30% gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen. De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen. Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dichterbij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid).</p>	<p>1. Door IWES is onderzoek gedaan naar de reductie van de windsterkte achter het windpark. Geconcludeerd is dat deze reductie op vier kilometer vanaf het windpark minder dan tien procent bedraagt. Dit verschil in windkracht zal nauwelijks merkbaar zijn.</p> <p>2. Windpark Fryslân ligt ver van de Friese kust. Het respecteert toeristische locaties als de kitesurfzone. Windsurfers kunnen door het windpark heen surfen. De lagunes en het werkeiland zullen de wind niet belemmeren, omdat deze niet beplant worden en laag zijn. Met de Makkumer lagune (maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming) wordt een luw gebied voor de kust van Makkum gecreëerd waardoor nieuwe (vaar)recreatiemogelijkheden ontstaan met het achterland (het merengebied). Zie de beantwoording onder nummer 4a.</p> <p>In aanvulling daarop geldt het volgende. Windpark Fryslân ligt ver van de Friese kust. Het respecteert toeristische locaties als de kitesurfzone. Windsurfers kunnen door het windpark heen surfen. Achter de lagunes en het werkeiland zal geen luwte kunnen ontstaan en/of turbulentie, omdat deze niet beplant worden en laag zijn. Met de Makkumer lagune (hetgeen onderdeel uitmaakt van de besluitvorming) wordt een luw gebied voor de kust van Makkum gecreëerd waardoor nieuwe (vaar)recreatiemogelijkheden ontstaan met het achterland (het merengebied).</p>
0028	<p>g Economische schade: Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân. Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten geeft aan niet, of</p>	<p>Zie de beantwoording bij de zienswijzen nr. 6a, 9b en 10c.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044). De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese ‘tafelzilver’, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken. De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid • Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken • Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld • Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt • Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld • Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft) • Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel • Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t. • Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt. • Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt • Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. 	

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	<p>h Geluidsoverlast Windmolens: Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens. In het MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in het MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast? Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6,5 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen. Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.</p>	<p>Voor wat betreft geluidsoverlast wordt verwezen naar 2.7 'Leefomgeving', alinea 2.7.1 Geluid windturbines uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0028	<p>i Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark: De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden. Vanuit het MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.</p>	<p>De afstand van het windpark tot Makkum is ruim 6 kilometer. De maximale rotordiameter waarvoor vergunning is aangevraagd is 130 meter (en een maximale tiphoogte van 182 meter), 12 x 130 meter = 1560 meter. Slagschaduw op een grotere afstand is als verwaarloosbaar beschouwd. Bij Makkum is de verwachte hinderduur van slagschaduw 0 minuten per jaar. Het onderzoek naar slagschaduw en welke maatregelen genomen worden is te vinden in het MER, deel D, hoofdstuk 6.</p>
0028	<p>j Invloed op wind en klimaat: Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.</p>	<p>In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op wind. In paragraaf 9.2 van deel D van het MER is dit beschreven. Het onderzoek dat IWES hiertoe specifiek heeft uitgevoerd is bijgevoegd als bijlage D17 bij deel D van het MER. Het onderzoek wijst uit dat er een afname van de windsnelheid van maximaal 10% op een afstand tot 4 km van het windpark en binnen het windpark tot 25%. De turbulentie ten gevolge van de windturbines is kleiner dan de natuurlijke variatie in wind. De invloed op de wind is hiermee beperkt en levert geen beperkingen voor de gebruiksmogelijkheden op.</p> <p>De effecten op watervogels zijn uitgebreid beschreven in het MER, onder meer in hoofdstuk 5 van deel D van het MER en de PB (Deel E van het MER). Er zijn geen effecten ten gevolge van effecten van windturbines op de wind op ecologie.</p> <p>Er is geen aanleiding om invloed op het plaatselijke klimaat te verwachten ten ge-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>volge van de aanwezigheid van het windpark. Het plaatselijke klimaat en weer zijn het gevolg van meteorologische processen op grote geografische schaal en hoogte die niet worden beïnvloedt door een windpark.</p> <p>Zie ten aanzien van de effecten van het windpark op wind en klimaat de beantwoording bij zienswijze nr. 4a en 10a.</p>
0028	k Invloed op afsluitdijk: Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.	<p>Eventuele effecten van trillingen op de Afsluitdijk zijn onderzocht en beschreven in het MER (Deel D, paragraaf 7.3.3 en bijlage D12 en deel 15). De trillingen die optreden in de bodem, dempen uit met een toenemende afstand tot de fundatie. In de gebruiksfase treden eveneens trillingen op. Het licht heen en weer bewegen van een windturbine in de gebruiksfase (zogenoemde dynamische belasting) kan leiden tot trillingen in de ondergrond. De kracht vanuit de wind wordt voor een deel omgezet in de beweging van de turbine waardoor trillingen in de grond ontstaan. Dit wordt vooral opgevangen door de fundering en dempt uit in de grond direct rondom de turbine. Bij metingen bij een turbine op land is de gemeten trillingsintensiteit op 15 meter afstand van de turbine een factor 100 lager dan de trillingen door heien.</p> <p>De windturbines staan op ruime afstand van de kernzone van de Afsluitdijk. De afstand van de windturbines tot de Afsluitdijk is zodanig groot dat trillingen die gepaard gaan met de aanleg van de funderingen en het in gebruik zijn van de windturbines bij de Afsluitdijk zijn uitgedempt tot verwaarloosbare niveaus. Effecten op de stabiliteit van de waterkering zijn hierdoor uitgesloten. Voor de windturbines geldt dat deze op voldoende afstand van de Afsluitdijk staan om geen effecten te hebben op de stabiliteit van de dijk. De trillingen in de exploitatiefase hebben een zeer beperkt beïnvloedingsgebied van trillingen op de ondergrond beperkte tot de directe omgeving van de fundering. Dit levert geen effect op de stabiliteit van de dijk of IJsselmeerbodem. Weliswaar is het beïnvloedingsgebied in de aanlegfase iets groter, maar nog altijd op voldoende afstand van de dijk om niet van invloed te zijn op de stabiliteit. Verwezen zij naar paragraaf 7.3.3 van Deel D van het MER, alsmede naar bijlage D-20 van het MER, onderdeel D.</p> <p>Met andere woorden: eventuele effecten van trillingen op de Afsluitdijk zijn onderzocht en beschreven in het MER, en de conclusie luidt dat effecten op de stabiliteit van de waterkering zijn uitgesloten.</p>

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	l	Invloed op waterstroming: 89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.	Het MER, deel D, paragraaf 1.4.2, 2.2.1.en 8.5 gaan in op waterstroming in het IJsselmeer. Het IJsselmeer kent geen getijde werking en geen stroming, hierdoor treedt geen erosie om de fundaties op. Het voor-nemen leidt tijdens de exploitatie fase der-halve niet tot negatieve morfologische ontwikkeling van de bodem.
0028	m	Alternatieve locatie: Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.	Zie voor de beantwoording van deze zienswijze nr. 16b. Voor wat betreft de alternatieve locatie met minder impact wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0028	n	<p>Diversen: In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.</p> <p>Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.</p> <p>Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in het MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?</p>	<p><u>Windturbines groter dan voorgesteld</u> De windturbines zijn, anders dan wordt gesteld, niet kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid zijn. De gebruikte visualisaties in het MER zijn gemaakt middels het softwaremodel "WindPro" op basis van de werkelijke groottes en verhoudingen. Mede aan de hand van de visualisaties is de mogelijk impact van het windturbinepark op het landschap bepaald. Van een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten is geen sprake; de beleving van de open ruimte richting het IJsselmeer blijft behouden.</p> <p><u>Formaat turbines niet juist</u> In het inpassingsplan en de omgevingsvergunning zijn de marges aangegeven waarbinnen de te selecteren turbine moet blijven. Hiermee is hetgeen kan worden gerealiseerd afdoende kenbaar en duidelijk. Elk type fundering en alle varianten van masthoogte en de wiekdiameter van de windturbines zijn voorgelegd aan de welstandscommissie. Alle typen zijn volgens het bevoegd gezag in overeenstemming met de redelijke eisen van welstand, niet gezegd kan worden dat met foutieve maten is gerekend. In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp Inpassingsplan, of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben, zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. De uitkomsten van deze toets wijzen uit dat dit het geval is. Verwezen zij naar het MER en de toelichting op het ontwerpbesluit op de omgevingsvergunning van B&W van Sudwest-Fryslân. Welke turbines gebruikt zullen worden in het park is afhankelijk van de latere aanbestedingsprocedure, echter de turbines zullen passen binnen de onderzochte turbines.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	o Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.	De locaties waar de windturbines zijn voorzien heeft een relatief geringe diepte van circa 4 meter. Dit is niet aanmerkelijk dieper of ondieper dan andere delen van het IJsselmeer, met uitzondering van een aantal ondieptes. Er is dan ook geen aanleiding hogere kosten te verwachten voor de betreffende locatie ten opzichte van alternatieve locaties in het IJsselmeer op grond van de waterdiepte. Zie verder ook nr. 10a. Zie voor de beantwoording van het onderdeel toerisme zienswijze 9b Voor wat betreft de vermeende inperking en aantasting van de watersportrecreatiemogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6 `Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0028	p Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.	In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp-inpassingsplan of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. Hieruit komt naar voren dat dit het geval is, zoals toegelicht in de motivering die onderdeel uitmaakt van de ontwerpbesluiten. Deze onderzoeken zijn te vinden in de bijlagen C en D bij het MER. In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp-inpassingsplan of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Dus elke variabele past hier binnen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. Hieruit komt naar voren dat dit het geval is, zoals toegelicht in de motivering die onderdeel uitmaakt van de ontwerpbesluiten. Ook is elk type fundering en zijn alle varianten van masthoogte en de wiekdiameter van de windturbines voorgelegd aan de welstandscommissie.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0028	<p>q Ontbreken draagvlak, acceptatie en democratische besluitvorming: Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.</p> <p>Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.</p> <p>In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.</p> <p>Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.</p> <p>Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.</p> <p>Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.</p> <p>Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!</p>	<p>Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.3 Gedragscode en draagvlak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ten behoeve van de besluitvorming is in het MERuitgebreid onderzoek verricht naar alternatieven, zie deel C en deel D van het MER.</p> <p>Voor wat betreft de procedure wordt verwezen naar paragraaf 2.1 'Procedure en proces' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Dit inpassingsplan is in nauw overleg met gemeente en provincie opgesteld en deze overheden hebben uitgebreide inspraakmogelijkheden gekregen in het voortraject. Overeenkomstig het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.1) is bij de voorbereiding van het inpassingsplan overleg gevoerd met diverse besturen rond het windpark.</p> <p>Zie voorts de beantwoording bij nr. 10d.</p>
0029	<p>a MER houdt onvoldoende rekening met verschillen binnenwater en Noordzee kust. Geldende richtlijnen voor de kust blijken verschillend ten opzichte van IJsselmeerkust terwijl er duidelijke overeenkomsten zijn.</p>	<p>In het MER zijn voor alle aspecten de relevante kaders gehanteerd zoals die van toepassing zijn voor het IJsselmeer. Eventuele overeenkomsten met richtlijnen voor de kust geven geen aanleiding tot gewijzigde beoordeling.</p>
0029	<p>b Tevens onvoldoende informatie over het effect op onderwater fauna in verband met geluidstrillingen geproduceerd door de masten van de molens in de fundaties van de molens. Het IJsselmeer is veel ondieper dan de Noordzee en de fundaties liggen dus dicht bij de oppervlakte. Dit kan degelijk een effect hebben op de onderwaterfauna rond het molenpark ten opzichte van de dichtheid en het aantal molens zoals voorzien in de planvorming. Dit zou volledig indruisen tegen de bestaande plannen rond de vismigratie.</p>	<p>Er is onderzocht welke effecten trillingen van zowel de aanlegfase als de exploitatiefase van het windpark op onderwaterfauna hebben (zie bijlage D-12 bij het MER, waarbij in tabel 1.1 de bronnen van onderwatergeluid staan). Hieruit blijkt dat het realiseren van de fundaties de meeste effecten zullen hebben en als enige activiteit een mogelijk negatief effect kan hebben (tabel 1.2 van bijlage D-12 bij het MER). Voor geluidstrillingen gedurende de exploitatiefase, die kunnen ontstaan door de turbines of door vaarbewegingen, is geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Deze conclusie is mede gebaseerd op onderzoek verricht ten behoeve van windpark Noordoostpolder, dat net als Windpark Fryslân in het IJsselmeer ligt. Er is dan ook rekening gehouden met het specifieke karakter van een windpark in het IJsselmeer.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0029	c Horizonvervuiling zoals betrokken in het plaatsen van windmolens op zee schijnt niet van belang te zijn bij binnenwateren. Het verschil van opvatting wordt niet duidelijk gemaakt maar er wordt gebruik gemaakt van huidige mazen in de regelgeving met betrekking tot verschil Noordzeekust en IJsselmeer kust. Verschil is echter niet esthetisch te verklaren. Ook het IJsselmeer heeft een horizon.	Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. Zie verder de beantwoording onder nummer 10a.
0029	d Tevens het effect op de windenergie in verband met uit te oefenen watersporten langs de IJsselmeerkust. Windrichting is overwegend west/zuidwest. Het park komt direct in de lijn van windrichting te staan richting Makkum. Het effect hiervan is onderbelicht.	zie 28 f onder 1 Door IWES is onderzoek gedaan naar de reductie van de windsterkte achter het windpark. Geconcludeerd is dat deze reductie op vier kilometer vanaf het windpark minder dan tien procent bedraagt. Dit verschil in windkracht zal nauwelijks merkbaar zijn.
0029	e Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, wij bezitten een huis met direct uitzicht op het IJsselmeer met uitzicht op een vrije horizon. Dit was een van de redenen om op deze locatie een huis aan te kopen. Tweede reden was de beoefening van diverse watersporten waarbij gebruik gemaakt wordt van de vaak optimale windomstandigheden zoals die zich voordoen op Makkum. Makkum is wereldwijd bekend als fantastische windsurf spot.	Voor wat betreft uitzicht wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie beantwoording onder nummer 4a. In de beleidsnota IJsselmeergebied 2009-2015 is ingegaan op de mogelijkheden voor buitendijkse ontwikkelingen in het IJsselmeer gebied en worden specifieke uitgangspunten en randvoorwaarden hiervoor gegeven. Eén daarvan is dat verrommeling van het landschap dient te worden voorkomen, bijvoorbeeld door bestaande zichtlijnen niet te doorbreken. Over windenergie is aangegeven dat de weidsheid ook maakt dat het IJsselmeergebied zich uitermate goed leent voor het opwekken van windenergie. In het MER, onderdeel D, hoofdstuk 4 is gemotiveerd uiteengezet waarom Windpark Fryslân past binnen de ontwikkelingen van de inpoldering van de voormalige Zuiderzee en dat het naast negatieve effecten ook kwaliteiten toevoegt. De beleving van de open ruimte richting het IJsselmeer blijft behouden en wordt gemarkeerd omdat deze zich aan beide zijden van het windpark doorzet door de plaatsing in het midden van de Afsluitdijk. Zie voorts het iInpassingsplan, pagina 45 e.v. Voor wat betreft watersportmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0030	a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? niet dat ik weet, ik denk gewoon dat het	Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 1a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	plaatsen van een windmolen park in het IJsselmeer een goed idee is.	
0030	<p>b Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Zeker! op het water waar een windmolen park neergezet gaat worden, worden ontzettend veel wedstrijden gevaren. windmolen parken verstoren de wind aanstroom en verhogen de weerstand waardoor deze locatie niet meer beschikbaar zal zijn voor het varen van wedstrijden. een belangrijk internationaal evenement, de Dutch Youth Regatta zal bijvoorbeeld niet meer gevaren kunnen worden. Verder is het IJsselmeer een van de best bevaarbare gebieden voor zeilers, is het al verkleind met de inpoldering en denk ik dat we dit water niet og verder moeten verkleinen. het is een mooi stuk natuur dat we niet zouden moeten verstoren door een windmolen park! zet de windmolens dan gewoon over de hele lengte van de afsluitdijk of op het land.</p>	<p>Zie beantwoording 28b en 158f. Voor wat betreft de nautische consequenties en veiligheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische veiligheid en consequenties' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Economische effecten en schade, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ter aanvulling: het wedstrijdgebied van de Dutch Youth Regatta 2006 bevindt zich buiten het plangebied: tussen de gemarkeerde vaargeul en de Friese kust. De potentiële impact op het windaanbod is in het MER in beeld gebracht (zie 28b) en maken zeilwedstrijden niet onmogelijk. Zie beantwoording onder nummer 4a. In aanvulling daarop het volgende: het plangebied van het windpark wordt weinig gebruikt als vaargebied. Voorts is het gebied in het verleden niet gebruikt als zogenaamde <i>race area</i> waar wedstrijdzeilers van de jaarlijkse Dutch Youth Regetta vanuit camping it Soal te Workum hun wedstrijden zeilen. Bovendien zij erop gewezen dat – indien men wel wil wedstrijdzeilen in het gebied van het windpark – dit in beginsel mogelijk is, nu het windpark in principe doorvaarbaar blijft.</p> <p>De effecten op de wind en turbulentie zijn in het MER ook uitgebreid beschreven. Uit tabel 9.4 van het MER, onderdeel D (pagina 322) blijkt dat de afstand van Workum tot de dichtstbijzijnde windturbine circa 5,8 kilometer bedraagt. De wind "achter" het windpark heeft in principe genoeg tijd om zich te stabiliseren. Het windpark kan wel zorgen voor windfluctuaties tot 3 m/s op een afstand van 5-7 kilometer van het windpark. Deze windfluctuatie valt evenwel binnen de natuurlijke windfluctuatie tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark leidt om die reden niet tot een grotere of meer onvoorspelbare verandering in wind. In paragraaf 9.2 van deel D van het MER en bijlage D17 bij deel D van het MER staan de effecten van het windpark op de wind verder beschreven.</p> <p>Hierdoor zijn er geen belemmering te verwachten voor de wedstrijdzeilmogelijkheden in het gebied.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende inperking en aantasting van de watersportrecreatie-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>mogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de veiligheid van windturbines wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuzen en alternatieven, alinea 2.3.3 Veiligheid windturbine' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0030	<p>c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja zeker, als het varen van wedstrijden niet meer mogelijk is in één van de mooie wedstrijdlocaties in Nederland verloren gegaan. dat lijkt me toch een behoorlijk groot belang.</p>	Zie beantwoording onder nummer 30b.
0032	<p>a het windturbinepark Fryslân dat er in het IJsselmeer dreigt te komen, is het zoveelste openluchtmuseum Een openluchtmuseum is een bewaarplaats van achterhaalde technieken die je niet in een lucifersdoosje kunt stoppen. In dit geval een bewaarplaats van onrendabele windturbines die dus totaal overbodig zijn, Ze kunnen gewoonweg stuk voor stuk vervangen worden door moderne technieken. Technieken die minstens 95% (100% is een illusie) Duurzame Energie Opwekken (DEO) kunnen opleveren. Maar die technieken mogen achter het lapje, dat ons door meervoudig universitair opgeleiden voorgehouden wordt, niet toegepast worden. Ze mogen niet toegepast worden omdat de theoretisch kennis (bang om letterlijk smeervingers te krijgen, weten ze amper hoe ze een moer op een bout moeten draaien) van de genoemde HBO'ers niet verder reikt dan die nodig is voor een T-Ford. En dus mag de huidige technische kennis die nodig is om de werking van een Audi A4 te begrijpen, niet toegepast worden.</p> <p>Daar kwam ik als hobbyingenieur (dus niet HBO opgeleid) achter toen ik met het meest ultieme antwoord op het wereldwijde DEO vraagstuk, mee deed aan de contest Fryske Fiersigten (FF). Ik kreeg geen enkele uitslag, terwijl volslagen buitenstaanders dozen vol er van kregen. Eén zo'n volslagen buitenstaander was mijn broer. Hij gaf de zijne aan mij en zo wist ik het bestaan er van en wist wat net als mijn broer ook overleden Wubbo Ockels bij mijn voordeur had te zoeken? Kort daarvoor en dus nog onkundig en wetend dat ik wel grossieren*) kon in DEO oplossingen met minder groene opbrengst maar in procenten een hogere opbrengst dan die 14% dat onlangs in het gesloten energie accoord is overeengekomen, schoot ik als een Barmghartige Sameritaan technisch wetenschappelijk Nederland (TWN) te hulp. Binnen 24 uur werd ik voor rotte vis uitgemaakt door een volslagen technische</p>	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 28.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>buitenstaander die ik dagelijks als bouwvakker)op de werkvloer tegenkwam. Hij bleek een fax te hebben ontvangen van TWN en haalde zo mondeling onbarmhartig naar mij uit Als dat dagelijkse kost is bij TWN aangaande DEO)dan hoeft DEO voor mij als rotte vis behandeld worden, niet meer zo nodig en zal de komst van de tweede zondvloed (het gevolg van de aarde wederom vervuilen) mijn tijd nog wel uitzitten was mijn gedachte en haakte af. Misschien was dat ook wel de bedoeling van TWN, want ook na mijn recente ontdekking van de volgende constructiefout (de veroorzaker van al die geestdodende herrie)**) aan de ons zó treiterende windturbine en TWN hier over berichtend, kon er wederom bij TWN ook nu geen enkele (fatsoenlijke) reactie af.</p> <p>Pas in in 2012 raapte ik voor de derde maar nu voor laatste keer de DEO draad weer op En zo ontdekte ik als luchtvaartkundige In dit DEO gebeuren die luchtvaartkundige constructiefout**) (van boutjes en moertjes). Bij het bedenken van windturbines is luchtvaartkunde bittere noodzaak. En als je dat niet hebt, verjaag je onze gevederde vrienden uit het door de UNESCO zo geliefde gebied dat de Waddenzee heet en ook de Kievit ev. vogels van het platte land. En daar moet je onze (on)trouwe en wilde miauwende wilde viervoeters niet de schuld van geven door hun de dood in te jagen. Dit is onnatuurlijk. Was rond de eeuwwisseling mijn scheeps- en luchtvaarttechnische gedachtingang in vriendelijk TWN en dus wel reagerend vaarwater terecht gekomen dan was het DEO vraagstuk wereldwijd al lang en breed opgelost en had Parijs en de summits na FF niet plaats hoeven te vinden En was het (natte) NL en de rest van de wereld en met het behoud van die windturbines op Houw (gehucht bij de Kop Afsluitdijk) als het Nederlandse Atomium, windturbine arm aan het worden. Hopende de antiwindturbine fanaten hiermede van dienst te zijn geweest. NB En nu maar hopen dat deze zienwijze niet de zelfde behandeling ondergaat als mijn zienwijze (ook DEObevattend) in het MER-Extra Spuisluizen Afsluitdijk van indertijd. Ook een actie van TWN? Joost mag het weten.</p>	
0033	<p>a <i>Zienswijze 33 is identiek aan zienwijze 10 met als aanvulling:</i> Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten</p>	<p>Zie de beantwoording van de zienwijzen bij nr. 10a, 10b, 10c en 10d. In het bijzonder 10a voor de slagschaduw.</p> <p>Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienwijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0034	<p>a We zeilen sinds 35 jaar op het IJsselmeer en vinden dit park een zeer ernstige verstoring van onze recreatiemogelijkheid. Uitwijken naar zeehaven is nauwelijks mogelijk, alleen plaats in IJmuiden. Het IJsselmeer wordt door vele watersporters benut en er wordt onvoldoende rekening gehouden met het ook economisch belang ervan.</p>	<p>Op het IJsselmeer en het Markermeer is veel waterrecreatie aanwezig in verschillende vormen. Hiemee is rekening gehouden bij de onderzoeken en het vaststellen van het plan. De windturbines in een windpark staan op enkele honderden meters uit elkaar waarmee het windpark toegankelijk blijft voor waterrecreatie. Er kan in beginsel door het windpark heen gevaren worden. De feitelijke gebruiksmogelijkheden van het meer nemen door het windpark nagenoeg niet af voor de watersport. Zie beantwoording onder nummer 4b. In aanvulling daarop geldt het volgende. Op het IJsselmeer en het Markermeer is veel waterrecreatie aanwezig in verschillende vormen. Hiemee is rekening gehouden bij de onderzoeken en het vaststellen van het plan. De windturbines in het windpark staan op enkele honderden meters uit elkaar en het windpark blijft in beginsel toegankelijk voor waterrecreatie. De feitelijke gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer neemt door het windpark derhalve niet af.</p>
0035	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Dat kan ik niet vaststellen Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Ja zeker. Het is onbegrijpelijk dat een windpark in het IJsselmeer wordt geplaatst. Het tast naar mijn mening de schoonheid van het IJsselmeer ernstig aan vanuit een enorm gebied om het park heen. Het park is vanaf de wadden en Den Oever zichtbaar.</p>	<p>Dat het windpark in het IJsselmeer wordt geplaatst vloeit voort uit de SVIR en het SvWOL. Hierna is op provinciaal niveau afgewogen welke locatie zich het best leent voor een grootschalig windpark. Naar aanleiding van de zienswijzen op de structuurvisie hebben Gedeputeerde Staten in november 2013 besloten om de plannen voor de twee grote windparken op de Kop Afsluitdijk en nabij knooppunt Heerenveen niet door te zetten. Voor het vervolg van de structuurvisie wordt een knip gemaakt tussen toestaan van windparken op het vasteland van Fryslân en een windpark in het IJsselmeer. Voor windturbines op land maakt de provincie een pas op de plaats. De procedure voor het IJsselmeer is doorgezet, hiervoor is een aparte structuurvisie opgesteld. De bescherming van de visuele leegte van de Waddenzee is net als een zeer beperkte zichtbaarheid van het park van de eilanden is gewaarborgd doordat ter hoogte van de Breezanddijk de maat en schaal van de Waddenzee en de afstand tot de Waddeneilanden het grootst is. Zie verder onder 10a.</p>
0035	<p>b Ik wordt geraakt omdat ik als zeiler vaak langs Kornwerderzand vaar waardoor het park niet alleen het zicht en de beleving van ruimte bederft, maar ook gewoon in de weg staat van de zeilroutes, die natuurlijk altijd variëren met de windrichting en sterkte.</p>	<p>Voor wat betreft de beleving/uitzicht, zij verwezen naar 10a. Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de vermeende belemmering van de mogelijke zeilroutes, het volgende. Uit onderzoek komt naar voren dat de locatie van Windpark Fryslân zeer beperkt</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		wordt benut door de recreatievaart. Het windpark is in beginsel toegankelijk voor zeilboten, hetgeen betekent dat boten tussen de windturbines door mogen varen. Doordat het windpark toegankelijk is voor vaartuigen - en het beperkt als vaarbied wordt gebruikt, is de aantasting van de gebruiksruimte van de recreatievaart door de komst van Windpark Fryslân afwezig. De afstanden tussen de turbines zijn dusdanig (minimaal circa 600 meter) dat navigeren tussen de windturbines nagenoeg ongehinderd plaats kan vinden.
0036	a <i>zienswijze 36 is gelijk aan 28 met als aanvulling:</i> De belangen van de inwoners van Makkum zijn finaal over het hoofd gezien. Ons mooie horizon aan de Makkumer kust wordt voor altijd verknalt door het plaatsen van windmolens. Horizon vervuiling van het hoogste niveau.	Bij het vaststellen van het inpassingsplan is van belang geweest dat het windpark niet zou doorlopen achter de bebouwing aan de horizon gezien vanuit strand Makkum. Dit omdat Makkum een regionaal punt van toerisme is en een van de beperkte locaties waar de Friese IJsselmeerkust toegankelijk is. Het plangebied ligt op 8 kilometer van de oude kern van Makkum. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Met de belangen van de inwoners en bezoekers van Makkum is in het proces steeds rekening gehouden.
0036	b De zeilers die ons mooie plaatsje aandoen op weg naar de Waddeneilanden moeten in het vervolg slalommen tussen de molens door om in Makkum te komen.	Zie de beantwoording bij 35b en 4a.
0036	c Nog maar niet te spreken over de schaduwslag die zeer irritant kan zijn.	Voor wat betreft slagschaduw wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.2 Slagschaduwhinder' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0036	d De vogels die in grote getalen in dit gebied komen zullen een ander gebied moeten vinden om naar voedsel te zoeken en voor te planten. Ik meende dat dit ook een natura 2000 gebied was.	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a en 28a. In aanvulling daarop is in de besluitvorming ook rekening gehouden met verlies en verstoring van leefgebied, waardoor foerageergebied verloren kan gaan. Daarom is in de besluitvorming de mitigatie door de natuurvoorziening betrokken. Met inachtneming van deze maatregel is zeker dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken optreedt. Het MER is hierop aangevuld d.d. 4 juli 2016. Zie hiervoor paragraaf 2.9 van hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota.
0036	e Als er blijkbaar geld valt te verdienen dan wordt dit belang aan de kant gezet, vreemd allemaal. En zo winstgevend is wind energie ook niet, is alleen maar lucratief voor enkelingen die slim zaken doen.	Windpark Fryslân houdt zich aan de gedragscode wind op land. Dit betekent dat de omgeving de mogelijkheid heeft om te participeren in het windpark, en derhalve ook financieel kan profiteren. Dit geldt ook

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	Er vloeit niets terug naar de Makkumers. Ik heb gehoord dat er nu al bedrijven zijn die onverkoopbaar worden door deze plannen, het gaat dan met name om watersport gebonden bedrijven. Hoe wordt dit gecompenseerd?	voor de "Makkumers". De omgevingsmanager die is aangesteld heeft in het eerste kwartaal van 2016 de kosten en baten van het windpark voor de omgeving geïnventariseerd en gekeken welke mogelijkheden er zijn om samen te werken. Op basis van deze inventarisatie wordt onder meer bepaald op welke manier het geld, dat vrijkomt als gevolg van de NWEA richtlijn, wordt besteed en op welke manier (financiële) participatie van omwonenden in het park wordt vormgegeven. Voor zover sprake is van planschade, bestaat de mogelijkheid om deze schade vergoed te krijgen, door het indienen van een planschadeverzoek. Zie verder de beantwoording onder nummer 6a en 6b en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0036	f Ik ben zelf watersport ondernemer, heb een zeilmakerij in Warns, aan de IJsselmeer kust. Tevens ben ik zelf zeiler en windsurfer. Ik zal er direct en indirect last van deze plannen krijgen. Een onverkoopbaar bedrijf in de toekomst, minder klanten omdat deze dit gebied gaan mijden dus ja, ik zal er zeker last van krijgen. Hobby matig ben ik windsurfer. Als deze plannen doorgaan dan ben ik bang dat de wind omstandigheden beïnvloed zullen worden door de molens.	Voor wat betreft eventuele economische schade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de gevolgen op de windsurfmogelijkheden zij verwezen naar de beantwoording onder nummer 4a.
0036	g Er zijn wat mij betreft genoeg alternatieven die veel beter zijn dan molens. Geef iedereen subsidie op zonnepanelen. De installatie is veel gemakkelijker dan het plaatsen van dure windmolens, onderhoud is veel gemakkelijker, een veel hoger rendement dan molens, levensduur is langer dan die van molens, geen horizon vervuiling.	Om de doelstellingen op het gebied van duurzame energie te realiseren zijn alle toepasbare bronnen van duurzame energie nodig. Voor windenergie is een doelstelling opgenomen waar onderhavig plan een bijdrage aan levert. In paragraaf 3.1 van bijlage 1 bij deel C van het MER is ingegaan op andere technieken. Op dit moment is windenergie één van de meest efficiënte bronnen van duurzame voor Nederland. Op grond van voorgaande zijn andere technieken voor de opwekken van duurzame energie dan ook geen alternatief. Op het rendement van zonne-energie wordt ingegaan bij zienswijze 19a; dit rendement is aanzienlijk lager dan dat van windenergie
0037	a <i>Zienswijze 37 is een ingekorte versie van zienswijze 16.</i>	Verwezen zij naar de beantwoording bij zienswijzen nr. 10a, 10b, 10c en 16b.
0038	a Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de vrijheid van mens & dier. Zowel onder als boven water!	Zie ten aanzien van de gestelde effecten voor de natuur de beantwoording bij zienswijze nr. 10a en 28a. Zie ten aanzien van de gestelde effecten voor de mens de beantwoording bij zienswijze nr. 10a.
0038	b Daarbij is het een te enorm bepalend windpark, die van veel te grote invloed is op het uitzicht, juist die mooie vergezichten op het Wad zullen ernstig verstoort worden. Daar moet iedereen van kunnen en blijven	Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	genieten, zeker voor ons en ons nageslacht, de kinderen van onze kinderen.	landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. Zie verder onder 10a.
0038	c Watersport zal er naar onze mening ook grote gevolgen van ondervinden, het grote lawaai, de straling en beweging zullen ernstige gevolgen hebben.	Zie beantwoording onder nummer 10a. Voor wat betreft de vermeende straling zij verwezen naar 10b.
0038	d Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, wij worden hierdoor zeker geraakt en wel in ons gevoel van vrijheid in uitzicht, denken, kijken en beleven. Waar zijn er in ons mooie NL nog plekken die rust garanderen, vrij uitzicht ect. ect. met 17 miljoen inwoners is het begrijpelijk dat er ook aan onze energie voorziening gewerkt moet worden, maar onderzoeken naar ander soort alternatieven zou een hogere prioriteit moeten krijgen. Vanuit mijn werk bij en contact met overheden heb ik ervaren hoe 'de hazen lopen en bepalen'. Wij hopen van harte dat dit haasje voor altijd de vrije natuur blijft, zodat wij allemaal de natuur mens & dier een grote dienst bewijzen. En niet alleen aan de economische gevolgen denken. Wijsheid in uw besluitvorming.	Zie ten aanzien van de gestelde impact op het uitzicht de beantwoording van de zienswijzen bij nr, 4a, 10a en 29c.
0039	a <i>zienswijze 39 is identiek aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.a. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuis populaties. De sterftcijfers van de vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn. - De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. - Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de winturbines- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten). de levens-	Zie beantwoording onder 4a en 9b.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ader van dit gebied. Alleen al de watersport branche rond het IJsselmeer en de aangesloten wateren vertegenwoordigen vele miljarden aan geïnvesteerd kapitaal. Deze investeringen (denk alleen maar aan al die boten) vereisen over het algemeen jaarlijks 5-10% van de waarde aan onderhoud en vernieuwing. Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid. Als watersporter, waterrecreant en zeiler zie ik de aantrekkelijkheid van het gebied sterk teruglopen. Ook zal de terugloop van recreatieschepen leiden tot een achteruitgang van de bouw, onderhoud en toeleveringsbranche. Dit is schadelijk voor eenieder die gebruik maakt van boten.</p>	
0040	<p>a <i>Zienswijze 40 is identiek aan zienswijze 39 met als aanvulling:</i> Ik ben enthousiaste gepensioneerde watersporter en vaar regelmatig naar de Waddenzee en terug. Verblijf in het betrokken gebied wordt onaangenaam gemaakt en ik zal daarom aanzienlijk minder die kant op varen en mijn recreatie ergens anders moeten vinden. Dat is erg naar voor mijn familie en voor de Friezen die ik in die omgeving graag bezoek.</p>	Zie de beantwoording bij nr. 4a en 9b.
0040	<p>b Ook zal de vogelpopulatie hier onder lijden.</p>	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a en 28a.
0041	<p>a Het Platform Duurzaam Fryslân, waarin verenigd de Vereniging van Windturbine eigenaren in Friesland VWF, Noordenwind, vereniging voor duurzame energie in Nederland en de Feriening Fryske Doarpsmûnen FFD, geven u hierbij hun zienswijze op de voorliggende plannen van Windpark Fryslân. Onze reactie beperkt zich tot twee punten: a. het ontbreken van ruimte die Windpark Fryslân biedt voor sanering van bestaande molens in Fryslân. Dit dringt te meer, daar sanering van bestaande molens op land leidt tot belangrijke verbetering van landschap en milieu in de provincie. De optelsom van negatieve milieueffecten van Windpark Fryslân zal door sanering van bestaande molens op land zeker in positieve zin kunnen worden beïnvloed. Wij dringen er daarom op aan dat in de verdere planvorming ruimte wordt gemaakt voor sanering van bestaande turbines op land.</p>	Het Rijk heeft geen separate doelstelling voor sanering. Aan een initiatiefnemer wordt de ruimte gelaten om sanering van bestaande windturbines in Friesland te faciliteren.
0041	<p>b b. Verder pleiten wij er voor dat de vergunningverlenende overheden als aanvullende voorwaarde voor vergunningverlening opnemen dat de exploitanten van Windpark Fryslân op ruimhartige wijze mogelijkheden creëren voor participatie in zowel de planontwikkeling als de exploitatie van het project. Financiële participatie moet mogelijk worden gemaakt voor burgers van Fryslân, voor windturbine-exploitanten en dorpsmolens die om welke reden dan ook geen mogelijkheden hebben voor opschaling van hun turbines op land</p>	Voor wat betreft de gedragscode en participatimogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade en 2.6.3 Gedragscode en draagvlak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota. Zie ook de beantwoording van de zienswijze onder 6a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	en voor organisaties (zoals energiecoöperaties) en instellingen die willen investeren in hun eigen energievoorziening. Wij verwachten met deze zienswijze een positieve bijdrage te leveren aan het op verantwoorde wijze tot stand komen van een voor Fryslân en Nederland uiterst belangrijk project voor duurzame energie.	
0042	a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? kan ik niet goed beoordelen	Alle relevante belangen zijn in het MER meegenomen.
0042	b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? zeilers- en andere watersportrecreatie en veiligheid recreatieve en beroepsvaart: - Ik verzet me niet tegen de bouw van windmolens. Dat lijkt onvermijdelijk. De plaatsing langs de Afsluitdijk kan ik me in beginsel in vinden. Echter de vormgeving waardoor het plaatsingsgebied zuidoostelijk de vaarroute naar Kornwerderzand vrijwel raakt en zuidelijk tegen de 5 mijl het IJsselmeer in steekt stuit bij mij op bezwaren. Daardoor wordt de noodzakelijke bewegingsruimte voor de zeilvaart met name ook als slagen maken voor de voortgang noodzakelijk is, op weg van en naar Kornwerd ernstig beperkt. Daardoor wordt de veiligheid van de zeilvaart in gevaar gebracht. Op dat traject is de zeilvaart al lastig in verband met de hoge frequentie van grote en spelevarende beroepsvaart waardoor ruimte voor uitwijken zonder onmiddellijk tussen de turbines te belanden mogelijk moet blijven. Dezelfde bezwaren doemen op voor de vaart van de Friese kust- zeker uit de grote jachthavens in Makkum en Hindeloopen en Stavoren- naar het sluiscomplex bij Den Oever.	De afstand tot de vaargeul van het windpark betreft meer dan 200 meter en voldoet daarmee ruim aan de eisen die daarvoor door Rijkswaterstaat worden gesteld (halve rotordiameter van de rand van de vaarweg). Ten aanzien van de uitwijkmogelijkheden van zeilschepen kan worden opgemerkt dat de ruimte tussen het windpark en de ondiepe kustzones minimaal 4,5 kilometer betreft, waardoor er genoeg vrije zone is om te kunnen uitwijken. Ook het korte stuk tussen het windpark en de vaargeul geeft voldoende ruimte om te kunnen uitwijken. Daarnaast is het windpark door vaarbaar, waardoor ook uitwijkmanoeuvres in het windpark mogelijk zijn.
0042	c Ook voor de beroepsvaart komt de zuid/zuidoost punt van het park te dicht bij de vaargeul en wordt de vaarroute Kornwerd-Denoever teveel beperkt. Deze bezwaren worden onvoldoende ondervangen door de mogelijkheid van doorvaart tussen de turbinepalen. Dat zal men-zeker de zeiler in verband met onvoorspelbare windrichtingswijzigingen- immers zoveel mogelijk willen beperken. Het aanbrengen van nautische waarschuwingsborden/systemen op de palen zelf biedt hiervoor geen oplossing.	(1) Zie antwoord bij 42 b De afstand tot de vaargeul van het windpark betreft meer dan 200 meter en voldoet daarmee ruim aan de eisen die daarvoor door Rijkswaterstaat worden gesteld (halve rotordiameter van de rand van de vaarweg). Ten aanzien van de uitwijkmogelijkheden van zeilschepen kan worden opgemerkt dat de ruimte tussen het windpark en de ondiepe kustzones minimaal 4,5 kilometer betreft, waardoor er genoeg vrije zone is om te kunnen uitwijken. Ook het korte stuk tussen het windpark en de vaargeul geeft voldoende ruimte om te kunnen uitwijken. Daarnaast is het windpark door vaarbaar, waardoor ook uitwijkmanoeuvres in het windpark mogelijk zijn.
0042	d Deze bezwaren kunnen worden verminderd door het zuidelijke deel van het windpark te verschuiven in noordwestelijke richting zodat het park zich meer parallel aan de Afsluitdijk bevindt in het gebied waar reeks door de aanwezigheid van ondieptes en de	In het MER is onderzoek uitgevoerd naar alternatieven ten aanzien van onder meer de opstelling in het noordelijk deel van het IJsselmeer. Zie hiervoor paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER. Op basis van het uitgevoerde onderzoek is op

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	nabijheid van de Afsluitdijk minder wordt gevaren. De "puist" in het IJsselmeer- die ook nog eens het dichtst bij de Friese kust ligt, wordt zo weggehaald.	grond van een beoordeling van de effecten de huidige opstelling gekozen.
0042	e Als door een ontwerp van > 40 m hoogte de te verwachten vogelsterfte aanzienlijk wordt verminderd, doe dan voor dit imposante complex er nog 5 meter bij en breng het aantal vogelslachtoffers naar tegen het 0-punt.	Bij de besluitvorming is de aanvraag leidend: het bevoegd gezag dient op grond van de aanvraag een besluit te nemen. De aanvraag betreft de realisatie van een windpark met windturbines met een tiplaagte van 50 meter met dien verstande dat wij, op daartoe strekkend en gemotiveerd verzoek van de vergunninghouder op basis van aanvullend onderzoek, goedkeuring kunnen vernlenen tot verlaging van de vergunde tiplaagte, al dan niet onder het stellen van nadere voorschriften of beperkingen tot 40 meter. De onderbouwing van deze aanvraag ligt in de PB en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken, waaruit volgt dat bij tiplaagten van 40 meter geen significant negatieve effecten optreden. Uit de wet- en regelgeving volgt geen plicht dan wel bevoegdheid om verdergaande mitigerende maatregelen op te leggen.
0043	a het is voor mij een onacceptabele aantasting van het landschap	Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. Voor het overige verwijzen wij naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0043	b En beperking van de watersport op het IJsselmeer.	Op het IJsselmeer en het Markermeer is veel waterrecreatie aanwezig in verschillende vormen. Hiermee is rekening gehouden bij de onderzoeken en het vaststellen van het plan. De windturbines in het windpark staan op circa 600 meter uit elkaar waarmee het windpark toegankelijk blijft voor waterrecreatie. Er kan in beginsel door het windpark heen gevaren worden. De feitelijke gebruiksmogelijkheden van het meer neemt door het windpark nagenoeg niet af voor de watersport.
0043	c Er zijn al grote delen van ons land verziekt door windmolens en nu zou nog het laatste stuk vrije natuur opgeofferd worden. Men zou zich beter kunnen bezinnen op mogelijkheden om ons energie probleem werkelijk op te lossen. Het is een drogreden dat deze plannen een echte oplossing zijn.	Zie ten aanzien van de effecten op natuur de beantwoording van de zienswijze nr. 10a en 28a. Zie ten aanzien van de gestelde impact op het uitzicht de beantwoording van de zienswijzen bij nr, 4a, 10a en 29c.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0044	a	Zienswijze 44 is identiek aan zienswijze 39 met als aanvulling vooraf: O.a. als zeiler heb ik de volgende bedingen:	Geen reactie vereist.
0045	a	Zienswijze 45 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10 (missen aantal bullets onder economische effecten en schade) Aanvulling op 10: Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt zo hebben wij vastgesteld niet bij de plannen betrokken, de eigenaren van het Appartementencomplex "Zuiderzeestate" gelegen aan de Skilbank (aan de boulevard in Makkum namens wie de ondergeekende als bestuurder van de Vereniging van Eigenaren dit bezwaar indient) wordt voor wat de waarde ontwikkeling van hun vastgoed nu zwaar gedupeerd.	Zie beantwoording onder 6b. Voor wat betreft alternatieve energie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.2 Andere vormen van duurzame energie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Ten behoeve van de besluitvorming is in het MER uitgebreid onderzoek verricht naar alternatieven, zie deel C en deel D van het MER. Ook is mogelijkheid geweest tot inspraak.
0046	a	Zienswijze 46 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10 (mist aantal bullets onder alle 4 thema's) Toegevoegd: Als watersporter met als thuishaven Enkhuizen vind ik het onacceptabel dat het hele IJsselmeer straks gedomineerd wordt door windmolens en windmolenparken, zichtbaar vanaf iedere plek op of langs het IJsselmeer, dus ook vanaf de provincie Noord Holland. Als architect kan ik niet begrijpen dat de kwaliteit en Ruimtelijke Ordening van een uniek natuurgebied in Nederland onherstelbaar wordt beschadigd.	Zie beantwoording onder nummer 10a voor wat betreft de landschappelijke kwaliteiten. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetaast. Zie zienswijze nummer 4a over de gevolgen van het windpark op het IJsselmeer als zeilgebied.
0047	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? nut en noodzaak van windenergie in het algemeen en windpark Fryslân in het bijzonder zijn onjuist aangegeven.	Zie de beantwoording bij nr. 1a
0047	b	Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? afweging andere oplossingen van het CO2 probleem ontbreekt.	Het beleid gericht op de beperking van de uitstoot van CO2-emissies kent diverse sporen. Het opwekken van duurzame energie, waarvan windenergie één van de meest efficiënte bronnen is in Nederland, levert hieraan een bijdrage. Zie onder paragraaf 1.1 van het inpassingsplan en hoofdstuk 1 van Deel C van het MER.
0047	c	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? bestuurlijke onzorgvuldigheid en misleiding.	Zie hiervoor de beantwoording bij zienswijze nr. 10d. De besluitvorming ten aanzien van het windpark vindt plaats conform de daartoe bij wet vastgelegde procedure en is zorgvuldig geweest. Eenieder heeft de gelegenheid gehad om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbesluitvorming.
0047	d	Zienswijze windmolens en windpark Fryslân Van: ing. R.H. Buiteveld te Grou, 30 maart 2016 Op de inloopavond van 15 maart 2016 te Makkum heb ik begrepen dat de opgewekte stroom door het windpark wordt geregistreerd met een stroommeter op iedere molen. De aldus geregistreerde stroom wordt aangemerkt als geleverde windstroom. Deze hoeveelheid windstroom komt in aanmerking voor Subsidie van het Rijk en wordt gebruikt bij de bepaling van de reductie van fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot als gevolg van de productie	<u>Financiële ondersteuning</u> De wijze van financiële ondersteuning van de opwekking van energie door middel van windturbines maakt geen onderdeel uit van de voorliggende besluitvorming. Daartoe behoort ook de verwijzing naar de KBA voor windenergie, waarvoor niettemin wordt gewezen op de brief van 14 januari 2014 van de minister van Economische Zaken (kenmerk DGETM-ED/13215732). In genoemde brief wijst de minister erop dat de realisatie van 6.000 MW een aanlooptijd kent waardoor de meeste windmolens rond 2020 kunnen gaan draaien. De KBA gaf en

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>van deze windstroom.</p> <p>Deze gang van zaken is fundamenteel onjuist omdat geen rekening wordt gehouden met onderstaande oorzaken, waardoor de uiteindelijke opbrengst van windstroom in de huidige praktijk veel lager is.</p> <p>1. Maken windmolens en bijkomende voorzieningen. Voor het maken van windmolens is extra energie nodig. Dit wordt niet gecompenseerd doordat windenergie geen vervangende capaciteit levert voor energiecentrales. De capaciteit van energiecentrales moet dus blijven afgestemd op de maximale vraag naar stroom omdat windmolens beneden windkracht 3, of door andere oorzaken, geen stroom leveren. De extra energie die nodig is voor maken van windmolens is twee jaar opbrengst van de windmolen (bron NKPW). Bij een levensduur van windmolens van 20 jaar betekent dit een verlies van 10% opbrengst.</p> <p>Bovendien is er nog extra energie nodig voor de fundering, het plaatsen, het onderhouden, het afbreken van windmolens en de benodigde extra voorzieningen. Dit betreft o.a. transportleidingen voor stroom en schepen voor plaatsen en onderhouden van windmolens.</p> <p>2. Verlies door sterk wisselend aanbod van windstroom: Het zeer sterk wisselend aanbod (zie de betreffende grafieken op internet) van windstroom bij energiecentrales resulteert in het verstoken van extra brandstof t.g.v. het bijregelen van de centrale. Bovendien is het aanbod van windstroom niet af te stemmen op de vraag naar stroom. Van de bruto opbrengst van windstroom kan hierdoor netto wel eens weinig of niets overblijven.</p> <p>Er zijn aanwijzingen dat van de opbrengst aan windstroom niet meer dan netto 18% overblijft bij onze hoogwaardige gascentrales (bron NKPW).</p> <p>De "groenerekenkamer.nl" komt in hun rekenvoorbeeld hierbij uit op gemiddeld ca. 1/3 vermindering van de effectiviteit van windmolens ten aanzien van de besparing op fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot. Verder wordt hier aangegeven dat windstroom nooit meer dan ca. 5% van de totale energiebehoefte kan dekken, ook niet in de toekomst. Ook wordt vermeld dat, naarmate het aanbod van windstroom stijgt, de problemen op het net en met het bijregelen van energiecentrales toenemen en zo-</p>	<p>geeft dan ook geen aanleiding om de besluitvorming ten behoeve van het windpark uit te stellen.</p> <p><u>Capaciteit windmolens</u> De bepaling van de vermeden uitstoot van CO2 is toegelicht in paragraaf 3.1 van deel D van het MER en in de daarop volgende paragrafen uitgewerkt. De vermeden uitstoot is gebaseerd op de vermeden opwekking van energie uit fossiele energiebronnen en de daarmee gepaard gaande uitstoot van emissies, zoals CO2. De energie en daarmee gepaard gaande uitstoot van de realisatie van een windturbine is daarbij niet betrokken, evenals dat niet het geval is voor de energie en daarmee gepaard gaande uitstoot die het kost om energieproductie eenheden voor opwekking van energie uit fossiele energiebronnen en de winning en transport van deze bronnen niet betrokken is. Niettemin kan erop worden gewezen dat de energie die het kost om een windturbine te produceren en plaatsen en weer te verwijderen wordt in circa 3-6 maanden van de exploitatie van de windturbine opgewekt, zie ook kader 3.3 van deel D van het MER. Het voorgaande geeft afdoende inzicht in de vermeden uitstoot vanwege het windturbinepark ten behoeve van het vaststellen van het Rijksinpassingsplan.</p> <p>Ten aanzien van nut en noodzaak van windenergie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>doende resulteert in een nog lagere netto opbrengst van windmolens.</p> <p>3.Andere mogelijke verliezen aan opbrengst windmolens Dit kan bv. zijn het transportverlies van windstroom door de extra transportafstand of stilstand van windmolens door calamiteiten, reparatie en onderhoud. Verder zal er door onafhankelijke deskundigen moeten worden bepaald wat er allemaal speelt om de werkelijke opbrengst van windenergie te kunnen bepalen ten aanzien van de beoogde reductie van CO2 uitstoot en fossiele brandstoffen. Een groot aantal van deze deskundigen heeft al geconcludeerd (o.a. het CPB en de algemene rekenkamer) dat windenergie geen bijdrage kan leveren aan deze reductie of zelfs een negatief effect hierop heeft. Het gaat dus om de bepaling van de werkelijke besparing van fossiele brandstoffen en de reductie van CO2 uitstoot door windstroom. Deze besparing is dan meteen het enige nuttige effect van windmolens.</p> <p>Maatgevend voor de werkelijke besparing van fossiele brandstoffen is de vermindering van het gebruik van deze brandstoffen bij de energiecentrales als gevolg van de geleverde windstroom. Hier moet van worden afgetrokken het gebruik van fossiele brandstoffen voor de extra energie om windmolens met bijkomende voorzieningen, te maken en te laten functioneren. De reductie van CO2 uitstoot is hier een afgeleide van.</p> <p>Ik heb in de thans voorliggende stukken omtrent windpark Fryslân niets kunnen vinden over voorgaande punten. Ook niet in eerdere publicaties over windmolens van het ministerie. In de gesprekken hierover op de inloopavond kon geen duidelijkheid worden verschaft. Ik concludeer dan ook dat het werkelijke nuttig effect van windmolens niet is vastgesteld en hiervoor misleidende cijfers worden gebruikt.</p> <p>Landelijk gezien zullen de geformuleerde doelstellingen uit het energieakkoord dan ook bij lange na niet gehaald worden. De beweerde besparingen in dit verband zijn onbewezen veronderstellingen. Deze besparingen zijn niet bevestigd door metingen. Bovendien kan de besparing van CO2 uitstoot door windstroom ongeveer 1% zijn van de totale CO2 uitstoot in Nederland zijn. Wat is dan nog de motivatie om met windmolens door te gaan. Als het nut van windenergie nagenoeg of geheel ontbreekt, is er sprake van de grootste verspilling van gemeenschapsgeld in de geschiedenis van dit land (bron: drs. Pieter Lukkes). Voorlopig is dat 60 miljard euro, plus de</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>gekapitaliseerde economische nadelen, en de aantasting van het welzijn veroorzaakt door windmolens Windenergie gaat dan ten koste van onze welvaart en welzijn. In de beschouwing van de "groenerekenkamer.nl" over de situatie in Ierland wordt de conclusie getrokken dat windenergie daar is verworden tot een economische en sociale last en het Nederlandse Energie Akkoord hetzelfde doel nastreeft.</p> <p>MKBA: In de maatschappelijke kosten/baten analyse (MKBA) van het Centraal Planbureau (CPB) wordt de conclusie getrokken dat windstroom niet verantwoord is. Hier zijn de verschillende aspecten (voor- en nadelen) van windstroom op een rij gezet. Hoe dit in de toekomst zich zal ontwikkelen, valt niet te voorspellen door de grote toekomstige onzekerheden in de verschillende beschouwde aspecten. De kosten van fossiele brandstoffen speelt hierbij een rol. Omdat deze kosten momenteel erg laag zijn, is het plaatsen van windmolens nu zeker niet verantwoord. Verdere ontwikkelingen zullen moeten worden afgewacht.</p> <p>Probleemstelling en oplossing van het probleem: Het probleem is de uitstoot van CO2 bij de verbranding van fossiele brandstoffen die een opwarming van de aarde door het zogenaamde broeikaseffect veroorzaakt. Hierdoor ontstaan er ongewenste veranderingen in de natuurlijke processen. Voor de oplossing van dit probleem zijn er diverse mogelijkheden om de CO2 uitstoot te verminderen Windmolens worden geacht hieraan een bijdrage te kunnen leveren. Hierboven is al geconstateerd dat het nuttig effect hiervan te verwaarlozen is. Andere, op korte termijn te realiseren, oplossingen van het probleem zouden kunnen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Isolatie in de woningbouw · Zonne-energie · Warmtekracht Koppeling · Maatregelen bij bedrijven die veel energie vragen (b.v. de aluminiumindustrie) · Et cetera <p>Het is gebruikelijk dat de verschillende oplossingsrichtingen in een Multi Criteria Analyse met elkaar worden vergeleken, wat tot de keuze van de beste oplossing(en) zal leiden. Als dit ontbreekt is er sprake van een onzorgvuldige besluitvorming.</p>	

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0047	<p>e Werkgelegenheid Windpark Fryslân: Er wordt gesuggereerd dat er sprake is van het scheppen van werkgelegenheid (Bron Leeuwarder Courant bij monde van initiatiefnemer windpark Fryslân: A de Groot). Dit is onjuist omdat bedoelde werkgelegenheid een product is van de investeringen van de overheid in dit project. Als deze investeringen zouden worden ingezet voor alternatieve projecten in de regio, zou dit veel meer werkgelegenheid kunnen opleveren. Het werkgelegenheidsaspect voor het windpark scoort dan zeer negatief.</p> <p>Bovendien is het zeker niet uitgesloten dat de werkgelegenheid in de omgeving van Windpark Fryslân daalt, doordat een deel van het IJsselmeer en omgeving als uniek recreatiegebied verloren gaat. Het afschrikwekkende voorbeeld voor de watersporter en andere recreanten staat o.a. bij de N.O. Polder.</p>	<p>Het windpark wordt niet gefinancierd door de overheid, maar initiatiefnemer zelf heeft voor de financiering gezorgd. Wel is voor het windpark SDE+-subsidie beschikbaar. Uit het MER volgt dat naar verwachting de werkgelegenheid toeneemt als gevolg van het windpark. Dit staat nader onderbouwd in paragraaf 10.1.3 en 10.3.2 van MER, onderdeel D. In de aanlegfase van het windpark ontstaat werkgelegenheid in de omgeving, doordat het personeel van het windpark gebruik zal maken van overnachtingsmogelijkheden en overige horecamogelijkheden in de regio. Tijdens de exploitatiefase zal ook werkgelegenheid ontstaan doordat voor het beheer van het windpark lokaal personeel nodig is. Men denke aan onderhoudspersoneel, administratie, voorraadbeheer enzovoorts. De totale werkgelegenheid bedraagt daarmee globaal 20-35 fte gedurende de exploitatiefase van het windpark (20 jaar). Bovendien zal de recreatie, anders dan wordt gesteld, naar verwachting geen negatieve gevolgen ondervinden van het windpark. Zie beantwoording zienswijzen onder nummer 4a en 9b. Aldaar vindt aldus naar verwachting geen afname van de werkgelegenheid plaats, waardoor per saldo de werkgelegenheid licht zal toenemen.</p>
0047	<p>f Uitvoering project: Er wordt kennelijk in zee gegaan met één initiatiefnemer voor Windpark Fryslân. Wordvoerder hiervan is dhr. A. de Groot. Deze is reeds bekend van het windpark in de Noordoostpolder. Op internet kan worden bekeken wat er wordt gezegd over de praktijken die bij dit project zijn toegepast.</p> <p>(1) De rol en de toegevoegde waarde van deze initiatiefnemer is volstrekt onduidelijk. Wel is duidelijk dat de initiatiefnemer alleen een eigen financieel belang heeft bij dit project. Hij verwacht namelijk door subsidies van het Rijk hoge inkomsten uit het project. Door dit eigen belang zullen belangen van anderen niet goed tot hun recht komen. Ook zijn er waarschijnlijk geen financiële buffers om tegenslagen op te vangen. Als het mis gaat met het project ligt dit risico bij de geldverstrekkers (banken en participatiehouders). De extra kosten voor een doorstart zullen dan weer ten laste van de belastingbetaler komen.</p> <p>Omdat het onwenselijk is dat eigen belangen een rol spelen bij de energievoorziening in dit land, en vanwege het algemeen belang met belastinggeld worden gefinancierd, rijst de vraag waarom de overheid niet zelf het project uitvoert. Hiermee worden dan in ieder geval de maatschappelijke belangen goed behartigd. Tevens kan de overheid dan volledig profiteren van de opbrengsten uit het pro-</p>	<p><u>Initiatiefnemer</u> De ontwerpbesluiten die voorliggen betreffen het inpassingsplan waarin de locatie voor een windpark wordt mogelijk gemaakt; dit besluit is niet gekoppeld aan een organisatie of persoon. De ontwerpbesluiten voor de ter inzage liggende vergunningen en ontheffingen betreffen ontwerpbesluiten op aanvraag van Windpark Fryslân BV. Windpark Fryslân BV is hiervan de aanvrager. De toegevoegde waarde en motivatie van de aanvrager zijn geen onderdeel van het toetsingskader. Economische uitvoerbaarheid is een criterium voor dit plan, uit hoofdstuk 7 van het Inpassingsplan blijkt dat het voorliggende plan economisch uitvoerbaar is.</p> <p><u>Aanbesteding</u> Om een zo goed mogelijke prijs kwaliteit verhouding voor duurzame energieprojecten stimuleert Nederland via de SDE+ regeling de opwekking van duurzame energie met een stimulans op kostprijsverlaging. De Europese aanbestedingsregels vereisen geen aanbesteding voor het project.</p> <p>Ten aanzien van nut en noodzaak wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ject. In dit verband wijs ik erop dat participaties in dit soort projecten door de financiële wereld worden afgeraden, omdat er betere vergelijkbare producten op de markt zijn. Vermoedelijk zijn er onvoldoende zekerheden ingebouwd, waardoor de financiële risico's te groot worden.</p> <p>Overigens, als de overheid in het project wil participeren, worden ook de bedoelde financiële risico's naar hen geschoven. Een reden te meer om af te zien van participaties en zelf de regie te nemen.</p> <p>(2) Bovendien vraag ik mij af waarom dit grote project niet volgens de desbetreffende Europese regels wordt aanbesteed om een zo goed mogelijke prijs-kwaliteit verhouding voor het project te bewerkstelligen.</p> <p>Tot slot: Uit het voorgaande blijkt dat een juiste onderbouwing voor het toepassen van windenergie ontbreekt. Tevens blijkt dat de opbrengst van windmolens voor het milieu te verwaarlozen is en zodoende zal leiden tot een economische ramp van ongekende omvang voor de volgende generaties. In dat geval is het dus nodig dat er met windenergie wordt gestopt. De verdere voorbereidingen, zoals de thans voorliggende stukken voor Windpark Fryslân, hebben dan geen enkele zin.</p> <p>Er is sprake van onbehoorlijk bestuur, in de zin dat niet de nodige zorgvuldigheid in acht wordt genomen, met betrekking tot het aantonen nut en noodzaak van windenergie, de informatie hierover, de betreffende inspraak en de uitvoering van het project. Ik heb gelezen dat de minister heeft gezegd dat voor bepaling reductie CO2 uitstoot door windstroom, meetwaarden niet maatgevend zijn en hij uitgaat van modelmatige benadering. Dit is ronduit belachelijk en illustreert dat er sprake is van onbehoorlijk bestuur.</p> <p>De informatie over windenergie is misleidend. Tevens wordt daarbij met de geldbuidel gerammeld om bestuursleden, grondeigenaren en burgers over de streep te halen voor het plaatsen van windmolens. Dit lijdt tot tweespalt in de samenleving. Hiervan zijn vele voorbeelden en spelen de zogenaamde initiatiefnemers en andere belanghebbenden een bedenkelijke rol. Inmiddels heeft het NL-VOW en het NKPW een klacht bij de Ombudsman ingediend over onjuiste informatie door Borgingscommissie Energieaccord (Ed Nijpels). Bij de be-</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>sluitvorming, windenergie toe te passen om de CO2 uitstoot te beperken, gaat het al fout. Het gaat hierbij om vele miljarden die door de overheid moeten worden opgebracht. Omdat een partij in dit geheel, de belastingbetaler, hier geen of niet voldoende zeggenschap over heeft gehad, is er sprake van een rechtsongelijkheid in de besluitvorming. Ook de verdere inspraak bij het uitwerken van de windmolenplannen is een ramp. De Provinciale politiek zegt dat het aantal te plaatsen megawatts wordt opgelegd door de Rijksoverheid. Ook is er een Rijkscoördinatie regeling ingesteld voor Windpark Fryslân die de lagere overheden min of meer buiten spel zet.</p> <p>Bij de genoemde inloopavond te Makkum voor Windpark Fryslân was de opkomst teleurstellend, gelet op de grote weerstand tegen dit windpark. Ik vraag mij af of er wel voldoende bekendheid aan deze inloopavond is gegeven, omdat ik zelf bij toeval via de Provincie hierover ben ingelicht. Ik heb in mijn bijna 40 jarige loopbaan in de weg- en waterbouw bij de Rijkswaterstaat niet een project meege maakt waarbij nut en noodzaak zo slecht onderbouwd zijn. Hiermee is de geloofwaardigheid van de overheid in het geding.</p> <p>Tevens is het draagvlak voor windenergie en Windpark Fryslân door vermelde oorzaken sterk gedaald. Er dient dan ook eerst een onpartijdige heroverweging van het gebruik van windenergie plaats te vinden.</p>	
0048	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Er is geen rekening gehouden met de belangen van ons IJsselmeervisserijbedrijf bestaande uit drie schepen met zeven visserijvergunningen op naam van P. Visscher (2), A. Visscher (2), G. Visscher, J. Visscher en A. van Urk.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, er verdwijnt een belangrijk stuk viswater, dus wordt ons economisch en financieel veel schade berokkend. Graag willen wij dit mondeling toelichten.</p>	<p>Er zijn geen zaken/belangen over het hoofd gezien. Ook de mogelijke gevolgen op de beroepsvisserij zijn beoordeeld in het MER. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2, 10.2.2 en 10.3.2 van het MER deel D. De conclusie is dat de visruimte nauwelijks wordt beïnvloed. Slechts op de plaats van de turbineposities alsmede op de plaats van het werkeiland zal de visruime in beperkte mate afnemen. Per saldo zijn er geen negatieve effecten te verwachten voor de beroepsvisserij. Zie beantwoording onder 13a. In aanvulling daarop zij opgemerkt dat indien en voor zover uw visserijbedrijven menen planschade te lijden als gevolg van het Inpassingsplan, er een mogelijkheid bestaat tot het indienen van een planschadeverzoek. Verwezen zij naar de beantwoording onder 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0049	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Nee.</p>	<p>(1) De effecten van het windpark op toerisme zijn beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Nee.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? 1) Inperking vaargebied. Alhoewel in het inpassingsplan sprake is van een gebied waar weinig gevaren wordt legt het windpark Fryslân toch beslag op ca 40 m2 KM vrij vaargebied voor onze sche- pen. Vooral de route Makkum-Den Oever wordt gehinderd door het park. Deze route wordt veelal genomen bij sterke Noord- westenwind, waarbij in de luwte van de dijk gevaren wordt. Alhoewel er wordt aangegeven dat het Windpark doorvaarbaar is (blz 65 van het inpassingsplan) is het Rijkswaterstaat wel- ke uiteindelijk aangeeft of een doorvaart door het park vanuit verkeersveiligheid mogelijk is. Deze beslissing wordt echter genomen na aanleg van het park. Mocht na de bouw van het park blijken dat door- vaarbaarheid niet toegestaan wordt dan vormt het park een flinke hin- dernis voor onze vloot. Dit geldt voor zo- wel de vaart van Makkum naar Den Oever, als voor de vaart vanuit Enhkui- zen/Lemmer/Stavoren richting Kornwerderzand bij Noordwestelijke en Noordenwind. Onze zeilschepen moeten dan kruisen (laveren), en hebben zodoen- de ruimte nodig.</p> <p>We vragen u voor de definitieve vergun- ningverlening uitsluitel te (laten) geven over de doorvaarbaarheid van Windpark Fryslân.</p> <p>2) Horizonvervuiling In het inpassingsplan wordt aangegeven dat de economische schade door aanleg van het park minimaal is. Onze leden twij- felen aan deze conclusie en vrezen een negatieve impact van het windpark op hun onderneming. Door het plaatsen van windmolens op het laatste vrije stukje IJs- selmeer waar de weidsheid nog echt erva- ren wordt, zal dit door onze klanten aan boord ervaren worden als een beperking van de weidsheid en rust. Mogelijk zal de klant in het vervolg een andere keuze ma- ken dan een vaarvakantie door Neder- land/IJsselmeer.</p> <p>Hierbij geven we aan dat de inpassing van het park op deze plek ongelukkig gekozen is, en vragen u om onze bezwaren mee te nemen in uw uiteindelijke beslissing of compensatiemaatregelen te nemen voor onze sector.</p>	<p>onderdeel D. Voorts zij verwezen naar bij- lage D-18 van het MER. Hieruit volgt dat geen negatieve effecten op het toerisme zijn te verwachten. Het windpark zal uit- eindelijk een nieuw element vormen in het landschap.</p> <p>Zie ook de beantwoording per thema onder paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van de Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Doorvaarbaarheid</u> Bij Noordoosten- en Noordwestenwind be- staat inderdaad de kans dat zeilboten moeten laveren achter de Afsluitdijk. De windturbines staan echter op ruim vol- doende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk (zie ook figuur 9.8 van Deel D van het MER) om gemakkelijk tussen het windpark en de dijk te kunnen laveren. Daarnaast is het windpark in beginsel doorvaarbaar. De doorvaarbaarheid is ech- ter geen vereiste om voldoende te kunnen laveren; de afstand van 750 meter is ruim voldoende om dat te kunnen doen.</p> <p><u>Toerisme</u> De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element van het windpark benadrukt juist deze elementen. De effec- ten van het windpark op (water- sport)toerisme staan verder beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER onderdeel D. Voorts zij ver- wezen naar bijlage D-18 van het MER. Hieruit volgt dat geen negatieve effecten op het toerisme zijn te verwachten.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0050	<p>a</p> <p>De Nederlandsche Vereniging van Kustzeilers ("NVvK") heeft kennis genomen van het voornemen om een windmolenpark in het IJsselmeer te plaatsen. De NVvK is niet tegen windenergie, maar vindt dat met de plaatsing rekening dient te worden gehouden met de belangen van de scheepvaart. De NVvK komt met haar ruim 700 leden met name op voor de belangen van de recreatievaart en meer specifiek de recreatieve zeilvaart.</p> <p>Wij vragen uw aandacht voor het volgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wij achten het onverstandig het Windpark Fryslân te plaatsen in het IJsselmeer omdat wij menen dat, anders dan in het MER wordt gemeld, de scheepvaart wel degelijk hinder van het windpark zal ondervinden, ook indien het park door vaarbaar zou zijn. De molens zullen een krachtig effect kunnen hebben op de wind in de nabijheid van de molens. Overigens is dat effect onvoldoende onderzocht. 2. Minstens zo belangrijk is dat de scheepvaartveiligheid geraakt wordt. Wij sluiten niet uit dat de molens een groot effect kunnen hebben op kompassen, navigatie-apparatuur en stuurautomaten van de schepen en stellen vast dat er onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Verder verwachten we in het drukke hoogseizoen, ondanks de doorvaarbaarheid van het park gevaarlijke situaties wanneer minder ervaren zeilers bij harde west/ zuidwestelijke wind ruime afstand van het Windpark Fryslân willen houden en daardoor buiten de vaargeul in de ondiepten voor de kust van Makkum belanden. 3. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen. Hier MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan. 4. In geval van calamiteiten en slecht zicht zal het Windpark belemmerend voor reddingsoperaties werken. Reddingen met helikopters zijn in het gebied niet mogelijk en impact op radar is niet of onvoldoende onderzocht. Dit alles terwijl niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico tot incidenten leidt, zie onder meer pagina 284 van MER (Deel) waarin wordt gemeld dat er jaarlijks 	<p>(1) Het onderzoek naar de effecten op de wind van IWES (MER bijlage 17) laat zien dat er inderdaad turbulentie achter de windturbines optreedt, maar dat dit binnen het windpark op een dusdanige hoogte (ashoogte) is, dat de zeilen van schepen daar niet door worden beïnvloed. Buiten het windpark daalt de turbulentie, maar neemt deze ook in zwakte af. De turbulentie heeft dezelfde fluctuaties als de wind in de huidige situatie. Dit zal derhalve niet leiden tot onwenselijke of onveilige situaties. De conclusie in het MER is dat de recreatieve scheepvaart naar verwachting geen negatieve gevolgen ondervindt van het windpark. Verwezen zij naar paragraaf 9.1.2, 9.2.2 en 9.3.2 van het MER onderdeel D. Uit onderzoek komt naar voren dat de locatie van het windpark zeer beperkt gebruik wordt door de recreatievaart. Bovendien bestaat tussen de Afsluitdijk en ten noorden van het windpark genoeg ruimte (circa 750 meter) om te laveren voor zover dit wegens de windrichting noodzakelijk is. Daarvoor is de doorvaarbaarheid van het windpark niet noodzakelijk</p> <p>(2) Nautische veiligheid Windpark Fryslân wordt opengesteld voor de scheepvaart, waardoor schepen het gebied niet hoeven te mijden en de vaarintensiteit buiten het park niet drukker zal worden. Daarnaast blijkt uit het MER (en bijlagen) dat de vaarintensiteit op de locatie van het windpark in het noorden van het IJsselmeer erg beperkt is. Mocht het windpark toch gemeden worden, zal de vaarintensiteit elders in het IJsselmeer niet merkbaar toenemen en om die reden niet tot andere situaties leiden dan in de huidige situatie. Zie pagina 277-279 en pagina 283-285 van het MER, onderdeel D.</p> <p>Voor de bouwfase geldt dat het gebied tijdelijk (deels) onbevaarbaar zal zijn. Gezien de huidige vaarintensiteit in het gebied zal dit niet tot een merkbare verhoging van de vaarintensiteit buiten het gebied leiden. Dit zal dan ook niet tot onveilige situaties leiden noch tot een verhoogde druk op vluchtroutes. De nautische veiligheid is onderzocht en er is vastgesteld dat er slechts een kleine aanvaringskans bestaat. Zie het MER, onderdeel D, hoofdstuk 7.</p> <p>Verder is gekeken naar de mogelijke cumulatieve effecten met windpark Noord-oostpolder, welke effecten klein zijn, mede gezien de grote afstand tussen beide windparken. Windpark Fryslân voldoet verder ook aan de aan de afstandseisen uit de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaats-</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>4,9 incidenten als gevolg van averij zullen plaatsvinden in het windpark. Deze beschrijving van risicoschatting lijkt zich slecht te verhouden tot de in tabel 7.2 van MER (Deel D) op p. 262 weergegeven tabel waar wordt gesproken over een aanvaringskans van "t:x jaar" voor zowel beroepsvaart als recreatievaart.</p> <p>5. Onjuist is de stelling in het MER dat het Windpark zich bevindt in een deel van het IJsselmeer waar de scheepvaart niets te zoeken heeft vanwege de ligging ten opzichte van ondiepten en schietterrein. De ondiepten zijn op de beoogde locatie namelijk zeer beperkt en het schietterrein is slechts sporadisch in gebruik.</p> <p>6. Uit het MER (Deel D) blijkt op pagina 262 niet wat de kwalitatieve effect beoordeling van de "overige effecten" aan waarde oplevert.</p> <p>7. In het MER (Deel D) wordt op pagina 285 gemeld dat recreatievaart die op drift raakt een windturbine kan gebruiken om aan te meren. Dat zal niet het geval kunnen zijn bij stormachtige omstandigheden. In ieder geval niet zonder dat dat direct gevaar voor bemanning en vaartuig oplevert. De conclusie aldaar dat in de praktijk de aanvaringskans kleiner is, is dan ook onjuist.</p> <p>8. Onjuist is de interpretatie in het MER ter zake de vaartintensiteit in het windparkgebied. Op basis van een analyse van AIS gegevens wordt geconcludeerd dat er weinig scheepvaart plaats vindt in het ter zake relevante gebied. Dat kan niet op die basis worden geconcludeerd omdat met name de kleinere schepen veelal geen AIS uitzenden. Het hebben van een AIS aan boord is nl. niet verplicht. Vervolgens wordt de conclusie onderbouwd onder verwijzing naar figuur 7.3</p> <p>"Vaarintensiteit IJsselmeer gedurende meerdere jaren" (MER Deel D, p. 2781. De daar weergegeven figuren laten wel degelijk vaartintensiteit zien, met de logische uitzondering van de wintermaanden. Daar bij wijzen wij er ook op dat de figuren slechts de vaarintensiteit op doordeweekse dagen (!) laten zien. Het behoeft weinig toelichting dat in de weekenden het beeld heel anders is. Het plaatje van 19 en 20 augustus 2010 dat ook is opgenomen toont dat aan.</p> <p>De conclusie dat de scheepvaart in de huidige situatie hoofdzakelijk op vaste routen van en naar de sluisen vaart is derhalve niet juist, althans wordt niet gedragen en onderbouwd door de onderzoeken waarnaar wordt verwezen.</p>	<p>werken. Dit laatste is tevens geconcludeerd in het kader van de verlening van de Waterwetvergunning. In deze vergunning is tevens in het kader van de effecten op de functie van het IJsselmeer voor de scheepvaart vastgelegd dat het windpark wordt voorzien van verlichting en bebording en de windturbines op ruimte afstand van elkaar komen te liggen. De kans op een aanvaring is op grond van verricht onderzoek als acceptabel klein aangeduid. Zie ook paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Invloed navigatieapparatuur vliegverkeer en vaarverkeer (straling) Bovendien zijn de mogelijke effecten van het windpark op navigatieapparatuur van schepen en vliegtuigen wel degelijk onderzocht. Er is geen aanleiding negatieve effecten op de navigatieapparatuur van de scheepvaart, noch van vliegvaart, te verwachten. In het MER zijn effecten op navigatieradar in beoordeeld (zie paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER). Voor onder meer VHS, GPS en dergelijke zijn eveneens geen effecten te verwachten. In de watervergunning is tevens als voorschrift verbonden (voorschrift 4 lid 7) dat geen verstoring mag optreden. Hiermee is de veiligheid van het vliegverkeer en scheepvaart gewaarborgd.</p> <p>Veiligheid windturbines Voor het onderdeel veiligheid van de windturbines zij verwezen naar de beantwoording van de zienswijzen onder nummer 2b.</p> <p>Voor nautische veiligheid wordt verder verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid' in hoofdstuk 2 van deze Nota zienswijzen.</p> <p>(3) De ruimte tussen het windpark en de ondiepten voor de kust van Makkum is circa 4,5 kilometer breed. Dit is, ook voor onervaren zeilers, voldoende om te kunnen zeilen/kruisen. Overigens is het windpark doorvaarbaar, waardoor uitwijkruimte niet wordt beperkt. Bij Noordoosten- en Noordwestenwind bestaat inderdaad de kans dat zeilboten moeten laveren achter de Afsluitdijk. De windturbines staan echter op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk (zie ook figuur 9.8 van Deel D) om gemakkelijk tussen het windpark en de dijk te kunnen laveren. Daarnaast is het windpark in beginsel doorvaarbaar. De doorvaarbaarheid is echter geen vereiste om voldoende te kunnen laveren; de afstand van 750 meter is ruim voldoende om dat te kunnen doen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Breezanddijk zal dan ook goed bereikbaar zijn. Bij Noordenwind hoeft in beginsel niet gelaveerd te worden.</p> <p>(4) Het windpark zal op zichzelf niet belemmerend werken in reddingsoperaties in het windpark. Er is voldoende ruimte tussen de turbines, waardoor een reddingsboot of zelfs een helikopter (indien nodig met stilstand van een windturbine) ter plaats kan komen. Ten onrechte wordt gesteld dat niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico op incidenten leidt. Dit volgt namelijk niet uit het MER. Het aantal incidenten dat is bepaald (worst case) is niet als gevolg van het windpark, maar zijn incidenten die ook los van het windpark plaatsvinden. Zie hiervoor het MER, onderdeel D, hoofdstuk 7 en 5.8 van het Inpassingsplan. Op pagina 283 wordt ingegaan op de ondieptes en het onveilige gebied als onderdeel van de mogelijke oorzaken waarom het feitelijke gebruik beperkt is.</p> <p>Verwezen wordt naar tabel 7.2 en de verhouding tot de aanvaringskans. Tabel 7.2 geeft aan op welke criteria wordt getoetst en geeft aan op welke criteria nautisch veiligheid wordt beoordeeld. Voor scheepvaart is dit de aanvaringskans uitgedrukt in de kans van ééns per te bepalen aantal jaren. De op pagina 284 van MER deel D genoemde frequentie van 4,9 incidenten (averij) per jaar is, zoals het rapport zelf toelicht een waarde die de gemiddelde situatie aanduidt over het gehele IJsselmeer. Omdat het projectgebied een stuk minder dan gemiddeld wordt bevaren zal deze frequentie in werkelijkheid lager zijn in het plangebied. Op pagina 285 is vervolgens het resultaat van de berekening van MARIN (bijlage D14 van het MER) van de kans op een aanvaring met een windturbine gegeven met een uitkomst van eenmaal per 19 jaar. Voor de beroepsvaart zijn de aanvaringskansen in tabel 7.7 opgenomen.</p> <p>(5) In het MER deel D is met feiten onderbouwd dat de scheepvaart relatief weinig gebruik maakt van het projectgebied. Dat volgens dit rapport de scheepvaart niets te zoeken zou hebben in het projectgebied ten opzichte van de ondiepten en het naastgelegen schietgebied kan niet worden bevestigd en Rijkswaterstaat spreekt dit inhoudelijk tegen: het gebied is in beginsel toegankelijk voor de scheepvaart.</p> <p>(6) De genoemde overige effecten op de veiligheid voor het verkeer dat in het park vaart zijn niet de verwachten. De hoofdvaarroute van en naar de Lorentzsluizen is namelijk buiten het windpark gelegen. De</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>potentiele risico's die hiermee samenhangen zijn daarom niet verder beschouwd.</p> <p>(7) Aanmeren zal bij goed weer gemakkelijker gaan dan bij slecht weer, maar zorgt wel degelijk voor een verkleining van de kans op contact tussen schip en turbine.</p> <p>(8) De vaarintensiteit in het gebied van het windpark is, anders dan wordt gesteld, niet alleen gebaseerd op AIS gegevens. Zoals in het MER staat omschreven heeft slechts een deel van de recreatievaart AIS aan boord, waardoor AIS alleen geen representatief beeld geeft. Het vaargedrag onder recreanten is daarom mede gebaseerd op 900 interviews, zonder onderscheid weekend versus doordeweekse dagen. Hieruit volgt dat het gebied van het windpark slechts zeer beperkt wordt gebruikt door de recreatievaart. Verwezen zij naar paragraaf 9.</p>
0051	a Zienswijze 51 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10 (missen aantal bullets onder economische schade), met als toevoeging: Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines.	Zie beantwoording 4a.
0052	a Zienswijze 52 is grotendeels gelijk aan zienswijze 10 (Natuur en milieu, Nautisch en veiligheid, Economische schade, Draagvlak), met als toevoegingen: Ja, als eigenaar van een vakantiewoning op het bungalowpark De Holle Poarte. Het weids uitzicht over het IJsselmeer en de zonsondergangen zijn zeer uniek en van onvervangbare waarde. En als windsurfer ben ik bezorgd dat met namen in de zomer de wind veel vaker te weinig zal zijn om voldoende te kunnen planeren en samen met vele andere windsurfers te kunnen genieten.	Weids uitzicht: zie beantwoording nr 10a en 57b. Over beïnvloeding windomstandigheden zie beantwoording nr. 4a.
0052	b Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Waterveding, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken. Bezwaren H.J.M. Legtenberg richten zich op de volgende onderdelen en aspecten: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte: (1) • In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd.	<u>Alternatieven</u> In het kader van het Rijksbeleid is de locatie van het windpark aangewezen voor grootschalige opwekking van windenergie in de SvWOL. Bij de totstandkoming van de SvWOL is een afweging gemaakt van de relevante belangen, waaronder het open karakter en de nabijheid van de Afsluitdijk, zoals dit uit de van toepassing zijnde overige beleidskaders. In de toelichting op het inpassingsplan zijn de relevante beleidskaders betrokken, zoals de Beleidsnota IJsselmeergebied, de Structuurvisie Derde Nota Waddenzee en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Zie ook paragraaf 4.2 van het inpassingsplan. De totstandkoming van de opstelling binnen het gebied dat in de SvWOL is toegelicht in paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER. Op basis van de onderzoeksresultaten in het MER is gemotiveerd in het inpassingsplan een integrale afweging gemaakt. Deze is in paragraaf 4.3.1 van het inpas-

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>(2) De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. Een voorbeeld: "Het behouden van de huidige strakke lijn" is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum?</p> <p>(3) Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel. • Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld.</p> <p>(4) Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van Van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord.</p> <p>(5) De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.</p>	<p>singsplan opgenomen. Vervolgens zijn meerdere inrichtingsalternatieven onderzocht in Deel D van het MER.</p> <p><u>Kornwerderzand</u> In het ontwerp van het windpark is rekening gehouden met het beschermd dorpsgezicht van Kornwerderzand door hier afstand van te houden, zie ondermeer paragraaf 1.2.2 van deel D van het MER. In het MER zijn vervolgens de effecten op het Beschermd Dorpsgezicht van Kornwerderzand en Makkum onderzocht. In paragraaf 4.3.1 van deel D van het MER is deze effectbeschrijving en beoordeling opgenomen. Hieruit blijkt dat, mede vanwege de afstand van 4,5 km tot Kornwerderzand, de kwaliteit van het dorpsgezicht niet wordt aangetast. Voor het dorpsgezicht van Makkum is dit eveneens het geval aangezien dit nog op grotere afstand is gelegen. In de plantoelichting bij het RIP is voorts nog gewezen op de ruimtelijke kwaliteit van de Afsluitdijk, waartoe ook het behoud van het beschermd dorpsgezicht van Kornwerderzand behoort. Door de afstand tussen het windturbinepark en Kornwerderzand wordt het beschermd dorpsgezicht niet aangetast.</p> <p><u>Redenering 1/3 van het traject van de Afsluitdijk</u> De genoemde 1/3 afstand is afkomstig in het door Rijk, provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland en de aanliggende gemeenten vastgestelde Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk. Dit masterplan doet uitspraken over de gewenste ruimtelijke relatie tussen windparken en de Afsluitdijk, waarvoor ook vormgevingsprincipes zijn uitgewerkt. Deze principes zijn betokken in de vaststelling van de definitieve opstelling van het windturbinepark.</p> <p><u>Landschappelijke waarden</u> In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op het bestaande landschap en de landschappelijke waarden van het IJsselmeer. In paragraaf 4.3.1 van deel D van het MER wordt geconstateerd dat het effect op het bestaande landschap licht negatief tot negatief is. Dit effect, evenals de overige onderdelen van de effectbeschrijving op het onderdeel landschap zijn betrokken in de afweging over het mogelijk maken van het windpark in paragraaf 5.3.2. van het inpassingsplan.</p> <p>Zie verder de beantwoording per thema onder paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0052	<p>c</p> <p>Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. <p>Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo minuscule is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.</p>	<p>De verwachte energieproductie van het windpark is bepaald op basis van de windcondities in het gebied. Gezien het uitstekende windaanbod is een relatief hoge energieproductie te verwachten. Dit is verklaren vanwege de vrije aanstroming van de wind door de ligging van de locatie. Dit is in paragraaf 3.3 van het deel D van het MER en de bijbehorende bijlage toegelicht en gemotiveerd. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de daadwerkelijke productie in belangrijke mate af zal wijken van de berekende productie.</p>
0052	<p>d</p> <p>Geluid windturbines</p> <ul style="list-style-type: none"> • De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollasturen, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind. 	<p>Voor wat betreft geluid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid windturbines' van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0053	<p>a</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Natuurschoon, vogels, teveel windparken. enz.</p>	<p>Zie ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor de vogelstand en de natuurschoon de beantwoording bij zienswijze nr. 10a en 28a. Verder is bij de beoordeling van de effecten op de flora en fauna waar nodig ook rekening gehouden met eventuele cumulatieve effecten van andere windturbineparken.</p>
0053	<p>b</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Wij hebben jaren gezeild op het IJsselmeer, zijn nu te oud en hebben mooie herinneringen. Willen dat nu ook behouden voor de mensheid na ons.</p>	<p>Zie ten aanzien van de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer ten behoeve van zeilen na realisatie van het windturbinepark de beantwoording bij zienswijze nr. 4a en 10b.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0054	<p>a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Als zeiler en actieve beoefenaar van watersport in dit gebied ben ik zeer verontrust en verdrietig over deze gigantische visuele aanslag op een van de mooiste zoetwatergebieden van Europa. Ook de vogelstand zal hierdoor ernstig en negatief worden beïnvloed. Ga over op zonenergie. Geen bewegende delen en geen horizon vervuiling.</p>	<p><u>Visuele impact/horizon</u> Zie beantwoording onder 57b. Voor wat betreft zonne-energie het volgende. Windenergie op land is momenteel de meest voordelige vorm van duurzame energie die beschikbaar is. Zonne-energie is technologisch nog niet ver genoeg ontwikkeld dat daarmee op effectieve wijze een vergelijkbare hoeveelheid elektrische energie per jaar kan worden opgewekt zoals dat met een windpark zoals Windpark Fryslân mogelijk is.</p> <p>Zie ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor de vogelstand de beantwoording bij zienswijze nr. 10a,28a, 58d en 85v.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft aantasting karakter Waddenzee wordt verwezen naar paragraaf '2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0055	<p>a Zienswijze 55 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10, bij Economische schade ontbreken de laatste 7 bullits.</p>	<p>Zie beantwoording 28a, 28b, 28g, 28q.</p>
0056	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Overdag is een windmolenpark een enorme horizonvervuiling, maar 's nachts zit je constant naar knipperende witte en rode lichten te staren. Rijd maar eens over de A6 van Joure richting Lemmer, of kijk maar eens in Lemmer 's nachts maar eens richting Zuid West. Dit wordt alleen nog maar erger als alle parken zijn aangelegd.</p>	<p>Voor wat betreft verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0057	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?</p> <p>Ja, te weten: d.m.v. foto's genomen vanuit diverse plaatsen rondom het IJsselmeer wordt gesuggereerd dat de windmolens nauwelijks zichtbaar of heel in de verte als kleine objecten te zien zijn. Dit kan niet waar zijn. Vanuit Kornwerderzand is de grote windmolen bij Medemblik al te zien bij helder weer, dan moeten de windmolens vanuit havens als Staveren, Hindeloopen en Den Oever veel prominenter zichtbaar zijn.</p>	<p>De windturbines zijn, anders dan wordt gesteld, niet kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid zijn. De gebruikte visualisaties in het MER zijn gemaakt middels het softwaremodel "WindPro" op basis van de werkelijke groottes en verhoudingen.</p> <p>Voor wat betreft landschappelijke inpassing wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		Er vindt geen aantasting van de kwaliteit van de duisternis plaats. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling. Zie voorts pagina 45-47 van het Inpassingsplan.
0057	<p>b Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>(1) De belangen van het aanzicht van Nederland in het algemeen en het IJsselmeer, zowel gezien vanaf het water als vanaf het land. Het kenmerkende Nederlandse landschap (mooi laagland met weidse vergezichten en mooie luchten) verandert blijvend en verdwijnt door dit soort bouwwerken. Het e.e.a. licht ik toe in mijn bijgevoegd schrijven.</p> <p>(2) De belangen van watersporters en die van aan de watersport gerelateerde bedrijven, denk aan jachthavens, recreatie / toerisme in het gedeelte van Friesland dat aan het IJsselmeer ligt.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Ja, ik word geraakt in mijn belang van watersporter (zeiler) en liefhebber van rust, natuur, en Nederlands landschaps-liefhebber. Zie ook mijn bijgevoegde brief.</p>	<p>(1) Voor wat betreft leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota.</p> <p>Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling. Zie voorts pagina 45-47 van het Inpassingsplan. Voor de volledigheid merken wij op dat de zichtbaarheid van het windpark uiteraard afhankelijk is van het standpunt (inclusief afstand), de kijkrichting en weersomstandigheden. Bij helder weer is het windpark tot op grotere afstand te zien dan bij regenachtig weer. Het MER heeft dit inzichtelijk gemaakt door verschillende visualisaties op te nemen vanuit verscheidene kijkpunten. Verwezen zij naar bijlage D-4a en D-4b van het MER, onderdeel D. (2) Voor de mogelijkheden tot waterrecreatie in het IJsselmeer, heeft het windpark geen gevolgen. Ten eerste blijft het gebied van het windpark in beginsel gewoon toegankelijk voor de watersport. Tussen de windturbines zit circa 600 meter, waardoor goed tussen de windturbines kan worden gezield. Daarnaast staan de windturbines op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk, zodat ook tussen het windpark en de dijk kan worden gevaren (en zo nodig: kan worden gekruist). Van belemmering van vaargebied is aldus geen sprake. Overigens blijkt dat het gebied van het windpark weinig wordt gebruikt als watersportgebied. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2. van het MER, onderdeel D. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een significant negatieve aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0057	<p>c</p> <p>Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ont-heffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbe-schermingswet, ontheffing Flora- en Fau-nawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer Rijkswaterstaatwerken.</p> <p>Geachte heer, mevrouw, Hierbij stuur ik u mijn zienswijze ten aan-zien van bovengenoemd onderwerp:</p> <p>MIJN BEZWAREN TEGEN WINDPARK FRYSLÂN</p> <p>Nederland is steeds meer haar kenmer-kende landschap aan het verkwanselen. Nederland was voorheen voor het grootste deel van het land een uniek in de wereld, zijnde laagland met uitgestrekte vergezich-ten en prachtige wolkenluchten. Reden voor veel mensen, waaronder buitenlandse toeristen, om dit voor hen meestal onbe-kende landschap te bezoeken en ervan te genieten.</p> <p>Door het toenemen van het aantal mensen dat in Nederland woont en dan ook hoofd-zakelijk in dit unieke laaglandgebied, de Randstad, kun je steeds minder die uitge-strektheid ervaren. Dorpen en steden wor-den aaneengeregen, industriegebieden aan de randen ervan verfraaien het gebied niet en alle woon- en leefgebieden worden ver-bonden door wegen. De ervaring je door een uniek landschap te verplaatsen ver-dwijnt telkens meer.</p> <p>Om rust, weidsheid en stilte te kunnen ervaren worden steeds meer Nederlanders gedwongen om dit verder weg, in andere landen, te vinden. In die landen vinden wij misschien wel stilte, echter niet het ken-merkende Nederlandse lage landschap. Recreatie en toerisme doelen meestal op grote bezoekersaantallen, er moet geld in het laatje komen. Meestal gaat deze vorm van recreatie gepaard met veel herrie en drukte. En ook de rustige gebieden als bijvoorbeeld de Waddeneilanden worden door steeds meer mensen bezocht en ver-commercialiseerd. Door met name deze vercommercialisering worden ook niet-natuur- en stilteliefhebbers aangetrokken met alle gevolgen van dien. En weer moet de mens die van natuur, rust en stilte houdt verkassen. Nu spreek ik alleen nog maar over mensen, maar welke gevolgen heeft dit niet voor de dieren en planten?</p> <p>Wij, mijn man en ik, zijn in de gelukkige omstandigheid ons een zeilschip te kunnen veroorloven, waarmee wij vaak vertoeven op het IJsselmeer, het Markermeer, maar</p>	<p><u>Rust, stilte en weidsheid en mogelijkheid tot zeilen</u> Zie de beantwoording onder 57b en para-graaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. De rust, weidsheid, open horizon en natuur-lijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aange-tast.</p> <p><u>Gevolgen voor dieren en planten</u> Zie ten aanzien van de gevolgen voor de natuur de beantwoording van de zienswij-zen bij nr. 10a. 28a en 58d.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ook op de Wadden- en Noordzee. Het is heerlijk om lange slagen te kunnen maken over bovengenoemde wateren of om langs de kust te kunnen varen en de weidsheid, de mooie luchten en de stilte te ervaren. Nu ligt het plan er om een groot windmolenpark te bouwen in een groot gedeelte van het IJsselmeer.</p> <p>Weg weidsheid, weg lange slagen maken naar de Friese kust. Zigzaggend zullen wij in de toekomst tussen de molens of op de motor in een vaargeul richting Friesland en Kornwerderzand moeten varen. Vorig jaar kwamen wij in potdichte mist terecht op het IJsselmeer. Ik moet er niet aan denken dat wij ons op dat moment midden in het windmolenpark hadden bevonden. Er liggen plannen om dit windpark ook om te bouwen tot een toeristisch attractiepark. Weer recreatie voor de mens die van een bepaalde vorm van vermaak houdt en die al op zo veel plekken aan zijn trekken kan komen.</p>	
0057	<p>d Overall om je heen zie je de weinig fraaie windmolens. Ook op de Noordzee verschijnen langs de kusten van verschillende landen steeds meer windmolenparken. Natuurlijk moeten we toe naar duurzaam verkregen energie, maar berekeningen laten zien dat de kosten en de energie die geleverd moet worden om windmolens te bouwen, nog lang niet opwegen tegen de baten. De EU verplicht ons om een bepaald percentage van onze benodigde energie duurzaam te produceren. Wij wonen in een zeer dicht bevolkt land, hebben veel bedrijven en we gebruiken met elkaar dus in relatie tot veel andere landen veel energie. Maar moet dit betekenen dat we nu alle overgebleven niet bebouwde grond of ons wateroppervlak dan maar helemaal vol moeten bouwen met windmolens om aan een eis van Europa te kunnen voldoen?</p> <p>Naar Europa toe moet dit aspect toch uit te leggen zijn? (Er zit m.i. zoiets onredelijks in: een land met toch al een geringe bevolkingsdichtheid en/of weinig energie vragende bedrijven hoeft ook nog eens maar een klein gedeelte van haar grondoppervlak te gebruiken voor bijvoorbeeld het plaatsen van windmolens.)</p> <p>Ik zou liever zien dat we meer geld uittrekken voor het ontwikkelen van technologieën om elektriciteit te winnen uit andere bronnen en om de verkregen energie op te slaan, alvorens het hele land en ook grote delen van het water vol te zetten</p>	<p>In het beleidskader ten aanzien van klimaatverandering, duurzame energie en windenergie specifiek is een afweging gemaakt over de beleidsdoelstellingen en -instrumenten. Het windpark geeft hier invulling aan. In hoofdstuk 1 van het inpassingsplan is dit toegelicht.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	met windmolens. De kennis die men hierdoor verkrijgt is weer een prachtig exportmiddel.	
0057	<p>e Terugkomend op het windpark Fryslân merk ik het volgende op:</p> <p>(1) Op de site www.windparkFryslân.nl laat men door middel van foto's zien hoe het windmolenpark eruit zal zien, gezien vanuit diverse havens. Dit beeld is naar mijn mening behoorlijk vertekend. Met helder weer kan men namelijk bij Kornwerderzand de grote windmolen bij Medemblik al zien staan. Ik kan me niet voorstellen dat je vanuit Hindeloopen, Staveren of Makkum de molens haast niet ziet bij helder weer. Als watersporters zich even buiten de Noord-Hollandse of Friese kust begeven zien zij natuurlijk al heel gauw het park.</p> <p>(2) Vorig jaar is er bij een van de windmolens die bij Medemblik in het IJsselmeer staan een rotorblad afgebroken en in het IJsselmeer beland. Gelukkig voeren er toen geen schepen in de nabijheid, maar wie garandeert de veiligheid van al diegenen die in de buurt van het windpark Fryslân zullen varen?</p> <p>(3) Wat zal het gevolg zijn voor de golfbewegingen in het IJsselmeer? Welke verstoring van de windstromen zal het park geven? Bestaat de kans dat er ondieptes ontstaan? Welke gevolgen heeft het park voor de fauna? Welke gevolgen heeft dit voor het watersporttoerisme in Friesland en dan met name in de plaatsen Makkum, Workum, Hindeloopen en Staveren?</p> <p>Ik ben niet in staat om op bovengenoemde punten een antwoord te geven. Ik kan alleen maar aangeven dat ik van deze ontwikkelingen niet gelukkig word en dan in de meest letterlijke betekenis. De schoonheid en rust van het weidse water met de vaak boeiende luchten erboven worden opgeofferd en weer moet iedereen die hiervan houdt het ontgelden. Dit is voor mij persoonlijk dan ook het grootste bezwaar tegen het windpark Fryslân.</p>	<p>Zie 128z, zie 28e. De potentiële gevolgen voor golfbewegingen, windstromen, ondieptes, fauna en toerisme zijn in het MER, met name deel D van het MER, onderzocht, beschreven en beoordeeld. (1) Zie de beantwoording onder 57a.</p> <p>(2) Zie de beantwoording onder 2b. Voor wat betreft de veiligheid van windturbines wordt verwezen naar de paragraaf 2.3 'Locatiekeuzen en alternatieven, alinea 2.3.3 Veiligheid windturbine' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>(3) De potentiële gevolgen voor golfbewegingen, windstromen, ondieptes, fauna en toerisme zijn in het MER, met name deel D van het MER, onderzocht, beschreven en beoordeeld. Zie ook beantwoording onder 10a.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0058	<p>a</p> <p>Ondergetekende, Dhr. J.C. Rijswijk, Ubbo Emmiusstraat 19, 8602 AW Sneek, mede namens mijn partner T.R.B. van der Duin en onze kinderen W. en Y. Rijswijk, dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.</p> <p>1. Algemeen Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, ben ik van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont. De Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.</p> <p>2. Inpassingsplan Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.</p>	<p>Voor wat betreft de landschappelijke kwaliteit wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschappelijke kwaliteit' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ten aanzien van de totstandkoming van de SvWOL wordt verwezen naar paragraaf 2.5.8 van de Antwoordnota zienswijzen.</p>
0058	<p>b</p> <p>3. Landschap en cultuurhistorie Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.</p>	<p>Zie beantwoording onder 57b. In aanvulling daarop het volgende. Het windpark ligt los van de Afsluitdijk, waardoor de continuïteit van dijk, noch de strakke lijn wordt aangetast. Het windpark accentueert juist meer het entree van de provincie Fryslân. De open ruimte tussen knooppunten Breezanddijk en Kornwerderzand wordt door de komst van het windpark niet gedicht. De locatie windpark Fryslân ligt bovendien op circa 5 kilometer afstand van de grens van het beschermde dorpsgezicht Kornwerderzand. Zie visualisatiefiguur 9.9 op pagina 144 van de PB en pagina 99 e.v. van het MER, onderdeel D. Voor de beoordeling van potentiële effecten op cultuurhistorie is het beschermd dorpsgezicht en de Rijksmonumenten daarbinnen daarom verder buiten beschouwing gelaten. Gevolgen voor de cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd dorpsgezicht zijn niet aan de orde. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Zie voorts pagina 45-47 van het Inpassingsplan.</p> <p>Voor wat betreft natuur en milieu wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en Milieu', alinea's 2.5.2 Natura 2000, alinea 'Natuurlijke kwaliteiten gebied en schade en 2.5.7 Werkeiland in IJsselmeer' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota Zienswijzen.</p>
0058	c 4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.	<p>Voor de effecten op visserij, zie de beantwoording onder 13a. Voor de effecten op (watersport)recreatie, zij verwezen naar 4a. In aanvulling daarop het volgende. De mogelijke nadelige effecten op toerisme en op de visserij zijn uitgebreid onderzocht en beschreven in het MER (Deel D, paragraaf 10.3). De conclusie dat de effecten zijn onderschat en dat een groot gedeelte van het gebied onbruikbaar zou worden kan derhalve niet worden gevolgd.</p>
0058	d Natuur 1. Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. 2. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. 3. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstand voorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden. 4. De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. 5. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.	<p><u>Natuurbescherming</u> Zie ten aanzien van de gestelde aantasting van de Natura 2000-gebieden de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a en 28a.</p> <p>Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft aantasting karakter Waddenzee wordt verwezen naar paragraaf '2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Mitigerende maatregelen</u> In de PB (en meer specifiek in hoofdstuk 10 en 11 van bijlage 3a bij de PB) is ingegaan op de effectiviteit van de natuurvoorziening. Op basis van het verrichte onderzoek is geconcludeerd dat de daaruit voortvloeiende mitigerende effecten voorkomen dat de natuurlijke kenmerken worden aangetast (zie par. 6.3 van de PB). De realisatie van deze mitigerende maatregel en het beoogde functioneren is ook geborgd via de (ontwerp) Nbw-vergunning en het RIP. De stilstandvoorziening is niet als mitigerende maatregel betrokken in de besluitvorming, omdat deze maatregel uiteindelijk niet is aangevraagd. Door de verhoging van de tiplaatte van 30 meter naar 40 meter is geen stilstandvoorziening meer nodig om aantasting van het Natura 2000-gebied met zekerheid uit te sluiten.</p> <p><u>Werken in de nacht</u></p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Bij de beoordeling van de effecten is ook rekening gehouden met het werken in de nacht. In de PB is gekeken naar de effecten in de aanlegfase, waaronder de mogelijkheid van verstoring door kunstlicht (zie bijv. ten aanzien van vogels en vleermuizen par. 5.1 resp. 6.1 in bijlage 3a bij de PB). De daaruit voortvloeiende effecten zijn dus meegenomen in de PB en bij de conclusie in de Nbw-vergunning en het RIP omtrent de afwezigheid van aantasting van de natuurlijke kenmerken. Ook is voor een verdere reductie van de niet significante effecten voor vleermuizen in de (ontwerp) Nbw-vergunning het voorschrift opgenomen dat er een lichtplan moet worden opgesteld.</p> <p><u>Cumulatie</u></p> <p>In de PB is rekening gehouden met cumulatie met andere plannen en projecten. In het kader van de beoordeling van de effecten van zowel het inpassingsplan als het project is gekeken naar de cumulatie met relevante plannen of projecten (zie voor de selectie van de relevante projecten 11.1.3 bijlage 3a van de PB). Hiervoor hoeft enkel gecumuleerd te worden met effecten van het windpark zelf <u>nadat</u> mitigerende maatregelen zijn genomen, aangezien bij afwezigheid van enig effect geen cumulatie hoeft plaats te vinden (zie ABRvS 8 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1063). Ook voor soorten waarvoor aanvankelijk een berekening is uitgevoerd voor inzicht in de effecten van Windpark Fryslân, die leidde tot de conclusie dat de mortaliteit onder de genoemde 1% grens zou blijven, is beoordeeld in hoeverre door middel van mitigatie de sterfte nog verder zou kunnen worden gereduceerd. Gebleken is dat voor soorten, als de kuifeend, na deze stap geen negatief resteffect resteerde. Voor deze soorten is geen cumulatieve toetsing meer uitgevoerd, omdat met zekerheid kan worden uitgesloten dat hier een negatief effect resteert. Van de vier soorten waarvoor een cumulatieve beoordeling van effecten heeft plaatsgevonden, zijn ook soorten betrokken waarbij aanvankelijk de sterfte onder de 1% grens van mortaliteit bleef. De 1% grens is niet gebruikt om te beoordelen of een cumulatieve toets wel of niet aan de orde zou zijn: daarvoor is gekeken naar de aannemelijkheid van aanwezigheid van negatieve resteffecten. Voorts hoeft enkel te worden gecumuleerd met plannen of projecten (i) waarvoor reeds een vergunning krachtens de Nbw 1998 is verleend of wordt verwacht voortgaand aan de verlening van de onderhavige vergunning en (ii) die alsdan nog niet of slechts ten dele zijn uitgevoerd. Dit is in overeenstemming met de wijze waarop volgens de Afdeling bestuursrechtspraak</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>met cumulatie moet worden omgegaan (zie ABRvS 30 oktober 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1694). Daarbij hoeft met onzekere toekomstige gebeurtenissen geen rekening te worden gehouden (ABRvS 1 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:992). Conform het voorgaande is na vaststelling van de effecten met inachtneming van de mitigerende maatregelen gekeken naar cumulatie voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern (zie hoofdstuk 7 PB). Ook is gekeken naar cumulatieve effecten van de stikstofdepositie, waarbij rekening is gehouden met de renovatie van de Afsluitdijk en de aanleg van de Vismigratierivier (zie de notitie d.d. 13 november 2015 van Bureau Waardenburg). Voor zover slechts sprake is van een zeer geringe toename van een stikstofdepositie, mag dit bij de beoordeling van de cumulatieve effecten buiten beschouwing worden gelaten (ABRvS 20 april 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1072). Daarbij is voor de Natura 2000-gebieden waarop gedurende de aanlegfase van het windpark meer dan verwaarloosbare stikstofdepositie plaatsvindt nog van belang dat de huidige depositiewaarde in deze gebieden ruim onder de KDW zijn. Met inachtneming van het voorgaande is na cumulatie geconcludeerd dat significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.</p> <p><u>Alternatieven</u> Ten behoeve van het MER is een alternatievenonderzoek verricht, waarbij onder meer is gekeken naar de effecten op vogels en vleermuizen (zie specifiek bijlage 1 bij Deel C van het MER). Voorts is de Nbw-vergunning verleend vanwege de afwezigheid van aantasting van natuurlijke kenmerken, waarmee geen verplichting onder de Nbw bestaat tot nader onderzoek naar alternatieven. Er is derhalve afdoende onderzoek naar de alternatieven verricht.</p> <p><u>Flora – en faunawet</u> In de toelichting bij de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is aangegeven wanneer er sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Er is sprake van een overtreding van het verbod op het doden van beschermde inheemse diersoorten indien er sprake is van opzettelijk handelen. Het strafbaar stellen van opzettelijk handelen is in overeenstemming met de Vogel- en Habitatrichtlijn. Uit jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt dat onder het begrip 'opzettelijk' in de zin van de Vogel- en Habitatrichtlijn ook voorwaardelijk opzet valt. Handelen met voorwaardelijk opzet ten aanzien van het doden van dieren houdt in dat iemand zich</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>willens en wetens de geenszins te verwaarlozen kans aanvaardt dat er dieren worden gedood. De ontheffing is, met inachtneming van de kaders van de Vogel- en Habitatrichtlijn, verleend voor het overtreden van het in de Flora- en faunawet opgenomen verbod ten aanzien van vogelsoorten bij de aanleg of exploitatie van windparken.</p> <p>Voor de vogelsoorten waarbij geen sprake is van een aanmerkelijke kans op aanvaringsslachtoffers wordt geen verbodsbeplanning overtreden. Er is namelijk geen sprake is van het opzettelijk doden en verwonden van de betreffende vogelsoorten. Op grond van artikel 16ga van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten geldt een vrijstelling van de verboden van de Flora- en faunawet bij het niet-opzettelijk doden en verwonden van diersoorten en is een ontheffing niet vereist.</p> <p>Voor wat betreft 4. en 5. wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.3 Flora en faunawet' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. en zie ook de beantwoording onder 85 u.</p>
0058	e 6. Veiligheid, geluid en slagschaduw. De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie zijn niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.	<p>Zie de beantwoording bij nr. 28 b en c en 25d.</p> <p>De mogelijke effecten van geluid en slagschaduw zijn onderzocht in het MER, deel D, hoofdstuk 6</p>
0058	f Het park komt zeer dominant in de open ruimte te staan, waardoor het op zeer grote afstand beeld verstorend werkt vanwege de hoge turbines. De "Ambtenaar" bij Medemblik is bijvoorbeeld met redelijk zicht vanaf Makkum al in het zicht. Ditzelfde geldt voor de Noord-oost Polder turbines die aan de westzijde van de Afsluitdijk bij redelijk zicht ook goed zichtbaar zijn. Als schipper in de zeilende passagiersvaart zal ik de turbines de gehele dag in beeld hebben als ik met mijn schip op de terugweg ben naar mijn thuishaven Makkum. Overall waar ik vandaan kom, vanaf de Waddeneilanden, de Noord-Hollandse kust, de Friese kust en de Flevolandkust. Hoe zullen mijn passagiers op deze ingrijpende verstoring reageren? Bij mij zorgt het voor veel psychische onrust. Een van de redenen dat ik voor het beroep zeilschipper gekozen heb is de rust, ruimte en het weidse aan en van de horizon. Mijn passagiers doen dit evenzeer.	<p>Voor wat betreft de invloed van het windpark op het (watersport)toerisme zij verwezen naar 4a en 9b. Voor wat betreft eventuele planschade zij verwezen naar antwoord 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de vogelsterfte wordt gewezen op de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>De zo massale aanwezigheid van deze windturbines zullen voortdurend een onrustig en verstorend beeld aan de horizon vormen.</p> <p>Mijn passagiers, die voor mijn broodwinning zorgen en daarmee ook mijn Friese Tjalk, een stuk Nederlands erfgoed, in stand houden, zullen dit zeker niet op prijs stellen. Deze mensen komen voor natuur, rust en ruimte, verre horizons.</p> <p>Ikzelf heb nu al grote moeite met de onrust, veroorzaakt door de hoge en grote aantallen turbines van de Noordoost Polder. Verlaat je Lemmer dan zie je aan de zuidzijde het windpark, met door elkaar krioelende wieken, en aan de noordzijde de kust van Gaasterland. Die laatste is een verademing, maar niet voor lang als uw plannen doorgaan. Ter hoogte van Hinde-loopen zie je de turbines van de Noordoost Polder boven het land zwaaien. Straks zal dit omgekeerd ook het geval zijn met Gaasterland als je Lemmer hebt verlaten. De turbines van Windpark Fryslân zullen daar al zichtbaar zijn.</p> <p>Waar vinden we straks nog een ongerepte lege horizon. Even los van de extra vogels die zullen sneuvelen, zullen vele toeristen dit grote gebied ook niet meer interessant vinden. De toeristische sector, waartoe ikzelf ook behoor, zal veel moeten inleveren.</p> <p>Dit is geen fijn vooruitzicht als je al vele jaren als zelfstandig ondernemer, met een gezin met twee kinderen, hard werkt om je bedrijf goed te laten presteren en je klanten weer zeer tevreden huiswaarts laat gaan.</p>	
0058	g Verder geven we miljoenen uit om de visstand te verbeteren in het IJsselmeer en aangrenzende wateren. De vismigratierivier die uitmondt in een windpark in/op het water. Vissen vinden de door het water voortplantende geluiden van de turbines verstorend. De elektromagnetische velden van de elektriciteitskabels zullen ook obstakels vormen voor de vissen. Wat heeft die vismigratierivier nog voor zin op deze manier?	Het windpark is op ruime afstand van de geplande vismigratierivier gelegen. Onderzoek heeft uitgewezen dat de niveaus van onderwatergeluid van operationele windturbines zodanig laag zijn dat er geen verstorende effecten op vissen te verwachten zijn. De elektriciteitskabels van het windpark kruisen op een diepte van ongeveer 30 meter beneden NAP de toekomstige vismigratierivier ter plaatse van Kornwerderzand (zie bijlage 3F uit de aanvraag watervergunning). In paragraaf 5.3.6 van deel D van het MER en in de PB zijn de potentiële effecten op de vismigratierivier onderzocht en beschreven. Hieruit komt naar voren dat geen negatief effect op vismigratie is te verwachten.
0058	h Waarom moet er, onder druk van een door 'iemand' gestelde datum, zo een groot project in een natura 2000 gebied neergezet worden? De techniek voor wind- en andere vormen van energie zit in een stroomversnelling. Zorg dat er op de Noordzee windparken	Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>versterkt worden door turbines met een efficiëntere techniek. Het doel zal een aantal jaren later gehaald worden met minder investering en hierdoor kunnen generaties langer van dit bijzondere gebied kunnen genieten. Zo blijft een uniek stukje Noord-Nederland, natura 2000-gebied, grenzend aan de Waddenzee dat als Werelderfgoed op de lijst van UNESCO staat, behouden voor de fauna en toerisme.</p>	
0059	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Er wordt wereldwijd bijna nooit naar getijdenturbines gekeken omdat er maar weinig landen zijn die een echt getijdengebied hebben. Nederland is een uniek land en heeft maar liefst 2 zeer dynamische getijden gebieden. Zeeland en de Waddenzee. Op het in- en uitstromen kun je letterlijk de klok gelijk zetten en daarmee heb je zeer betrouwbare energiebronnen. Veel betrouwbaarder dan windturbines. Met getijdenturbines kun je onverwachte pieken en dalen in de stroomproductie, die grote storingen kunnen veroorzaken, voorkomen Een getijdenturbine is ca 1000 X efficiënter dan een windturbine en er is geen sprake van verstoringen (vogeltrek) en horizonvervuiling.</p> <p>Wilt u deze mogelijkheden a.u.b. overwegen?</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 8a</p> <p>Om de doelstellingen op het gebied van duurzame energie te realiseren zijn alle toepasbare bronnen van duurzame energie nodig. Voor windenergie is een doelstelling opgenomen waar onderhavig plan een bijdrage aan levert. In paragraaf 3.1 van bijlage 1 bij deel C van het MER is ingegaan op andere technieken. Op dit moment is windenergie één van de meest efficiënte bronnen van duurzame energie voor Nederland.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.2 Andere vormen van duurzame energie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0060	<p>a Zienswijze 60 is gelijk aan het eerste deel (nrs. 1 t/m 8) van zienswijze 58</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 58 a t/m e</p>
0061	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? nb.</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Het varen bij nacht of bij slecht zicht wordt niet vermeld. Dan is een woud van windmolens best gevaarlijk. Ook al hebben alle turbines verlichting.</p>	<p>De turbines zullen in het kader van de Watervergunning worden verlicht ten behoeve van de nautische veiligheid. Deze zullen in het donker of bij slecht zicht dan ook zichtbaar zijn vanaf het water. Daarnaast zijn de turbines zichtbaar op navigatiesystemen.</p> <p>Voor wat betreft doorvaarbaarheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving', alinea 2.7.6 'Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0061	<p>b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Mijn belang: genieten van de natuur en genieten van een vrij uitzicht en vrij vaarwater als ik aan het zeilen ben op het IJsselmeer. En als ik met noordelijke wind naar Kornwerderzand aan het zeilen (kruisen) ben dan ik geen rekening hoeft te houden met windmolens en dat ik met een lang rak naar de hoge wal (Afsluitdijk) kan varen, zeker als er een beetje deining/wind staat. Verder ben ik een dierenvriend en vind het niet acceptabel dat er veel vogels dood gaan door een veld van windmolens die in een gebied staan waar veel vogels leven.</p>	<p><u>Doorvaarbaarheid</u> Het windpark blijft in beginsel gewoon doorvaarbaar, en door de afstand tussen de windturbines (circa 600 meter) kan in het windpark gewoon gelaveerd worden. Daarenboven is er circa 4-4.5 kilometer ruimte tussen de meest oostelijke windturbines en het smalste gedeelte bij de ondiepten voor de Friese kust. Dit is eveneens ruim voldoende om te kunnen zeilen/laveren. Zie verder pagina 328-329 van het MER, deel D.</p> <p><u>Natuurbescherming</u> Zie ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor de vogelstand de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0062	<p>a</p> <p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?</p> <p>Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand.</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand. Ik heb in de bijlages rood omcirkeld waar wij altijd kitesurfen en windsurfen.</p> <p>Op kornwerderzand is een grote groep mensen die daar regelmatig en fanatiek watersport. (windsurfen / Kitesurfen.) Ik en een heleboel met mij zullen daar echt van balen als dat niet meer kan. Dus als hier aan gedacht wordt en dit in de toekomst nog steeds mogelijk is, dan wordt dat zeer op prijs gesteld.</p>	<p>Voor wat betreft het kitesurfen/ windsurfen wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie onderdeel Beïnvloeding windomstandigheden' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0063	<p>a</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Deze zienswijze en inspraak gaat specifiek over de aan te leggen kabel tracé dat dwars door het kitesurfgebied Kornwerderzand loopt...</p> <p>De afbeelding is te vinden in " 2015 07 14 MER Deel E incl. bijlagen.pdf" van het MER van het windpark op pagina 31 (pag. 27 volgens de Pondera nummering). Van het onderdeel zullen wij geen last hebben maar de aanlanding van het tracé precies in de Kite-zone is heel onhandig en daarbij moet wel zo het een en ander worden gewerkt. Er staat ook ergens beschreven dat het tijdvenster voor deze werkzaamheden beperkt is. Normaal mag er van ca. oktober tot ca. april niet 'in' de dijk worden gewerkt dus gebeurt het misschien juist in de periode dat Kornwerderzand open is voor Kitesurfers van 1 mei t/m 30 september...</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Doordat de kabels juist midden bij het Kite strand, grasveld en parkeerplaatsen uitkomen is het gedurende de aanleg (en wellicht ook na ingebruikname) niet mogelijk gebruik te gaan maken van de kitesurflocatie Kornwerderzand. Dit is op dit moment de enige geschikte</p>	<p>Voor wat betreft het kitesurfen wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie onderdeel Beïnvloeding windomstandigheden' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>plaats om op te stappen. Een kite-surfer heeft uit het oogpunt van veiligheid en ruimtelijke orde ruimte nodig om te starten... al deze ruimte wordt blijvend ontnomen door dit plan.</p> <p>NorthWest Kiteboarding is een Kitesurfschool die al jaren onder toestemming van Gemeente SWF gecertificeerde Kitesurflessen geeft op de locatie Kornwerderzand. Juist door het ondiepe vlakke water is dit een heel belangrijk kitesurfgebied waar lessen mogelijk zijn.</p> <p>Door dit plan wordt ons bedrijf getroffen omdat het in het ergste geval helemaal niet meer mogelijk is om de lessen daar te exploiteren met alle financiële gevolgen van dien voor onze organisatie en personeel. Daarom vragen wij u de plannen te herzien.</p>	
0064	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Ja, de belangen van de watersporters en in mijn geval de kite-surfers.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Ja. De werkzaamheden aan de Kornwerderzand sluizen bevat onder andere uit een kabel tracé dat dwars door het kitesurfgebied loopt. En met name de aanlanding van deze kabel tracé precies in de kitezone zoals in de bijlage gevisualiseerd. Dit belemmert de watersporters en de kitesurfscholen die vanaf deze locatie de sport beoefenen. In de bijlage is globaal het gebied gemarkeerd waar o.a. de kite-surfers actief zijn.</p> <p>Kortom de volgende wensen: Graag de kabel tracé / aanlanding die boven water wordt aangelegd buiten de kitezone houden. Graag de werkzaamheden uitvoeren in de periode oktober -- april wanneer het gebied verboden is voor watersporters.</p> <p>En liefs helemaal geen windpark in het IJsselmeer, ga naar ZEE, genoeg ruimte daar. Waarom die lelijke apparaten in de Nederlandse natuur plaatsen en o.a, watersporters daarmee hinderen. Weten jullie dat heel veel watersporters uit Duitsland komen die speciaal hier 4 a 6 uren rijden om hier op het IJsselmeer te kunnen sporten? Die toerisme moet je niet willen kwijtraken lijkt me. Goed, mijn mening hebben jullie.</p>	<p>Voor wat betreft het kitesurfen wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie onderdeel Beïnvloeding windomstandigheden' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0065	<p>a Staen er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Ja, de natuur en recreatie</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ik wordt geraakt als natuurliefhebber en watersporter.</p>	<p><u>Recreatie</u> Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 4a, 6a, 9b en 11a.</p> <p><u>Natuur</u> Zie ten aanzien van de mogelijke effecten voor natuur de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a en 58d.</p>
0066	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? de installatie van dit windmolen park doet afbreuk aan de recreatieve functies van het IJsselmeer.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Enthousiaste zeiler en natuur genier.</p>	<p>Uit de onderzoeken opgenomen in bijlage D-1 bij deel D van het MER naar effecten op toerisme ten gevolge van windparken die zichtbaar zijn in het bestaande land- schap, waarbij ook vergelijkbare of kortere afstanden aan de orde zijn, blijkt dat dit geen aantoonbaar negatief effect heeft op het toerisme. Er zijn geen signalen bekend van invloed op toerisme van locaties die qua situatie vergelijkbaar zijn (combinatie zoet open water met watersport) Zie be- antwoording onder 4a en 9b.</p>
0067	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Met de windmolens en de kabels die er komen te liggen wordt geen rekening ge- houden met de watersporters op Kornwer- derzand. Dit is mijn favoriete spot de wind afname en de vlagerige wind die on staat Door die windmolens verpest onze kitesurf spot, waar er toch al niet zoveel van zijn en als die kabels worden gelegd dwarsdoor het natuurgebied. En onze kite-spot. Ter- wijl er al genoeg alternatieven zijn voor die windmolens. Jo.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja Door minder wind vlagerig wind en straks Door zelf gecreëerde regenwolken boven Makkum en Kornwerderzand + het is geen gezicht al die windmolen torens die veel te groot zijn. Zet die dingen ver op zee of in Den Haag. Als jullie nou gewoon het getij gebruiken of thorium reactor. of waterstof generators enzovoort. Ik hoop dat jullie stoppen met dit plan en als toch van het geld af moet dan stuur ik je mijn gironummer wel.</p>	<p>Met de kitesurfers is bij het vaststellen van het plan, net als met andere watersporters en recreanten rekening gehouden. Er is een grote afstand tot aangewezen kite- surfgebieden bij de Friese kust waardoor eventuele beïnvloeding van het windaan- bod tot een minimum wordt beperkt. Ver- wezen zij naar paragraaf 9.1.2 van deel D van het MER. Zie verder 4a en 62a.</p> <p>Voor wat betreft het kitesurfen wordt ver- wezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie onderdeel Beïnvloeding windom- standigheden' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0068	<p>a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Zeker, het is het laatste grote open water, uniek in de heel west Europa. Bederf dat niet met weinig rendabele en voor vogels gevaarlijk wind molens.</p>	<p>Zie ten aanzien van de gestelde effecten op vogels de beantwoording van de ziens- wijze bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p> <p>Zie voor de reactie ten aanzien het open water nr. 4a, 10a en 29c.</p>

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0069	a	<p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Geniet iedere jaar getijden van IJsselmeer en markermeer. Op zee is genoeg ruimte hou het IJsselmeer vrij.</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0070	a	<p>Zienswijze 70 in nagenoeg gelijk aan zienswijze 28(de standaard voorbeeld zienswijze van IJsselmeer Windmolenvrij) kleine toevoegingen waaronder een onderdeel diversen: In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.</p> <p>Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?</p> <p>Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in het MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?</p> <p>Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.</p> <p>Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weer-slag hierop.</p>	<p>Zie beantwoording onder 57a voor wat betreft het vermeend positief uitdragen van de afmetingen. Voor wat betreft de vermeende effecten op toerisme zij verwezen naar nummer 4a en 9b.</p> <p>In aanvulling daarop het volgende. Door de regels van het Inpassingsplan is gegarandeerd dat de tiphoogte van een windturbine niet hoger is dan 182,8 meter. Ook zijn er regels over de diameters en fundering. Zie regel 4.2 van het ontwerp Inpassingsplan. De beoordeling de besluitvorming is aldus <i>worst case</i> geweest. Bij de besluitvorming is met inachtneming van de Natuurbeschermingswet 1998 rekening gehouden met de mogelijke effecten van het windpark op de relevante Natura 2000-gebieden. Dit is het wettelijke beschermingsregime voor onder meer vogels. Conform dit beschermingsregime is in de PB gekeken naar de effecten en voor de onderbouwing van het onderzoek wordt dan ook gewezen naar de PB en daaraan ten grondslag liggende onderzoeken. Met inachtneming van mitigerende maatregelen en na het beoordelen van de cumulatieve effecten is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. In hoeverre windturbineparken binnen of nabij andere Natura 2000-gebieden mogelijk zijn, ligt buiten het kader van de huidige besluitvorming.</p>
0071	a	<p>Waarom niet zonnecellen op elk plat dak en halfdek?</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 19a ten aanzien van zonne-energie. Voor wat betreft het rendement en alternatieve energie wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0071	b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja als windsurfer op het IJsselmeer.	Het windpark hoeft geen belemmering te zijn voor windsurfers. Surfers mogen over het gehele IJsselmeer varen en mogen daardoor ook binnen het beoogde windpark komen, al maken windsurfers niet of minimaal gebruik van het open water en zijn deze hoofdzakelijk aanwezig bij de Friese kust. Theoretisch gesproken is surfen in het windpark goed mogelijk. De rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. Mastlengten zijn doorgaans niet hoger dan 5,5 meter. Het effect van windturbines op de wind binnen in het windpark en daarbuiten is verwaarloosbaar. Het windpark hoeft voor uw windsurfen dus ook geen beletsel te zijn.
0072	a Klimaatverandering door grootschalige windparken.	Zie ten aanzien van de afwezigheid van dergelijke effecten op het klimaat de beantwoording bij zienswijzen nr. 4a en 10a.
0072	b Impact op het watersporttoerisme is niet voldoende duidelijk. Grote kans op teruglopen van toerisme in de gebieden die regelmatig in de luwte liggen van het park, omdat veel toeristen komen windsurfen, kitesurfen of zeilen. Dit betreft feitelijk de hele Friese IJsselmeerkust tussen Stavoren en de Afsluitdijk, maar met West, Zuidwest als overheersende windrichting, vooral het stuk ten noorden van Workum.	Zie beantwoording onder nummer 4a, 9b en 62a. Voor wat betreft de impact op het (watersport)toerisme wordt verwezen naar paragraaf '2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' en paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. In aanvulling daarop het volgende. Kustrecreatie in de vorm van recreëren aan het water (strandjes) en zwemmen is op een beperkt aantal locaties langs de Friese kust mogelijk. Dit is beperkt door enerzijds de toegankelijkheid als gevolg van de IJsselmeerdijken en anderzijds doordat diverse gebieden vanwege de status als voormalig natuurmonument niet toegankelijk zijn. Kustrecreatie wordt fysiek niet beïnvloed door het windpark omdat de minimale afstand tot het windpark ruim zes kilometer is. Al met al is de invloed op het toerisme voldoende onderzocht. Deze invloed zal verwaarloosbaar zijn. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van deel D van het MER
0072	c Er zijn voldoende alternatieven beschikbaar die geen of veel minder impact hebben op de natuur in het gebied en de uitstraling van het landschap, waarvan sommige nog niet zijn doorontwikkeld. Te denken valt aan (getijden)stroming, oscillerende windturbines, alternatieve windturbines in steden, zonne-energie (in het wegdek, op de lege daken, op de afsluitdijk, etc), osmose-energie, of een combinatie van meerdere.	In het MER is onderzoek uitgevoerd naar alternatieven ten aanzien van locatie, invulling, opwekkingsvorm en dimensies. Zie hiervoor ondermeer in hoofdstuk 2 en bijlage 1 van deel C van het MER en paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER. Verwezen zij ook naar de beantwoording bij nr. 1a en 19a.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0072	<p>d Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Ten eerste: Ik woon in Friesland en ben trots op onze mooie provincie. de vele mooie ongerepte landschappen en wateren zijn (nu nog) uniek in Nederland. Het IJsselmeergebied is een schitterend gebied dat door het windpark kapot gemaakt wordt. Overdag de molens zelf, 's nachts 89 rode lichten.....</p> <p>Dit betekent: Horizonvervuiling Slecht voor de vogels en de natuur.</p>	<p><u>Landschap</u> Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. Voor wat betreft de vermeende gevolgen als gevolg van de verlichting 's nachts, zij verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de landschappelijke kwaliteit wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Vogels en natuur</u> Voor wat betreft de gevolgen voor vogels en de natuur wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur & Milieu, in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0072	<p>e Negatieve invloed op het (watersport) toerisme Wind-afhankelijke watersporten zijn de dupe in de luwte van het park, door afname van de wind en toename van turbulentie en vlagerigheid. Windparken veroorzaken klimaatverandering. Door menging van luchtlagen en verandering van wind veranderen neerslagprofielen, ontstaan wolkenpartijen en verandert de temperatuur.</p>	<p>Zie de beantwoording bij de zienswijzen nr. 4a en 10a.</p>
0072	<p>f Ten tweede: Ik maak vaak gebruik van het IJsselmeergebied om mijn sport kitesurfen uit te oefenen. Mijn "home spots" zijn Makkum en Kornwerderzand. Deze plekken liggen straks in de luwte van het windpark, met de West-Zuidwest windrichting (overheersende richting), waardoor de omstandigheden negatief worden beïnvloed. Minder wind, meer turbulentie en vlagen. Gevolgen zijn dat we niet altijd meer kunnen kitesurfen en de omstandigheden gevaarlijker kunnen worden. We zullen dus naar een andere plek moeten met deze windrichting, waardoor we verder moeten reizen en meer reiskosten hebben. Een ander gevolg is dat de kite surfers zullen concentreren op andere spots, waardoor het drukker en gevaarlijker wordt, of zelf onmogelijk. Zeker als de kites van Workum (met noordwestelijke richting in de luwte) naar Kornwerderzand "vluchten".</p>	<p>Door IWES is onderzoek gedaan naar de reductie van de windsterkte achter het windpark. Geconcludeerd is dat deze reductie op vier kilometer vanaf het windpark minder dan tien procent bedraagt. Dit verschil in windkracht zal nauwelijks merkbaar zijn. Voor een luwte door het windpark hoeft niet gevreesd te worden. Het onderzoek van IWES is opgenomen als Bijlage D-17 bij deel D van het MER. Zie beantwoording onder 4a en 62a.</p>
0072	<p>g Ten derde denk ik dat, in navolging van Duitsland en Denemarken, de prijzen voor stroom flink gaan stijgen, terwijl er goedkopere alternatieven zijn te bedenken. Maar ja, daar verdient de projectontwikkelaar misschien niet genoeg aan.</p>	<p>Windenergie is één van de meest kostenefficiënte vormen van opwekking van duurzame energie in Nederland, zie ook paragraaf 2.2.3 van deel C van het MER.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0073	a	Het vaargebied van het toch al zo kleine IJsselmeer wordt weer verder beperkt. Mijn belang van het vrij kunnen varen dreigt wederom beperkt te worden.	Zie beantwoording onder 4a.
0073	b	Het wijdse uitzicht wordt volledig verstoord zoals het op andere plaatsen ook al verpest is.	Zie beantwoording onder 57b.
0073	c	Op de Noordzee staan ook al zoveel van dit soort parken en de duurzaamheid is zeer beperkt in tegenstelling van wat beweerd wordt.	Zie voor de keuze voor het IJsselmeer ten faveure van de Noordzee nr. 16b. Voor wat betreft de alternatieve locatie met minder impact wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven, alinea 2.3.1 Locatiekeuze en alinea 2.3.2 Alternatieve locaties' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0074	a	<i>Zienswijze 74 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij zijn eigenaren van een zomerhuis op Makkum beach Resort en kijken recht uit op het a.s. windpark. Wij zijn bang voor o.a. Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten. Inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. Waarde-daling van ons onroerend goed.	Zie de beantwoording onder 10a. Voor wat betreft eventuele planschade, zie de beantwoording onder 6a.
0075	a	Dit is op hoofdlijnen een kopie van de zienswijze nr. 58 Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Beschadiging van de leefomgeving, het hek rondom het IJsselmeer, 's nachts verlicht. Er is geen ontkomen aan.	Voor wat betreft de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7.3 'Verlichting', in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. De verlichting is een eis voor de luchtvaart (internationale verdrag ICAO Annex 14 Volume I (Annex 14)). Voor Windpark Fryslân wordt gestreefd naar een zo minimaal mogelijke verlichting, waarbij in de nachtperiode, bij voldoende zicht de verlichting gereduceerd wordt.
0075	b	Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. 1. Algemeen Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont. De Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan	Zie de beantwoording bij 58a over de aanslag op de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van het gebied en het tot stand komen van de SvWOL.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.	
0075	c	2. Inpassingsplan Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan.	<u>Natuurbescherming</u> Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d en 85v. <u>Economische effecten</u> De economische effecten zijn uitgebreid onderzocht en beschreven in het MER. De conclusie is dat mogelijke negatieve gevolgen verwaarloosbaar zijn. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER.
0075	d	Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan.	Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0075	e	Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.	Niet is onderbouwd met welke rijksregels dit bouwen op een werkeiland in strijd zou zijn.
0075	f	3. Landschap en cultuurhistorie. Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.	Zie beantwoording onder 57b en 58b. Voor wat betreft de archeologische waarden, het volgende. Er is een bureauonderzoek alsmede een veldonderzoek verricht naar de archeologische waarden in het gebied. Zie bijlage D-7 van het MER, deel D. Zie ook pagina 68 van het ontwerp Inpassingsplan. In het Inpassingsplan is – voor de locaties waarvan niet kan worden uitgesloten dat er zich objecten met een cultuurhistorische waarde bevinden, en de gebieden die niet zijn onderzocht – een beschermingsregime in de vorm van een dubbelbestemming vastgelegd. Hierdoor is geborgd dat de archeologische waarden van het gebied zullen niet worden aangetast.
0075	g	4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.	De mogelijke nadelige effecten op toerisme en op de visserij zijn uitgebreid onderzocht en beschreven in het MER. De conclusie is dat mogelijke negatieve gevolgen verwaarloosbaar zijn. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER. Zie ook beantwoording 13a, 4a en 9b.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0075	<p>h 5. Natuur</p> <p>Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstand voorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.</p> <p>De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.</p>	<p>Voor wat betreft het werkeiland wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu', alinea 2.5.7 'Werkeiland in IJsselmeer' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a en 58d en 85v.</p> <p>Ter aanvulling: Voor de werkzaamheden voor de bouw en aanleg van het windpark is ontheffing gevraagd en verleend om in de nacht te werken. De tijdsperiode waarin de werkzaamheden plaatsvinden is nog niet bekend, maar door 's nachts te bouwen zullen deze werkzaamheden zo kort mogelijk duren. Zie de ontwerp ontheffing van het Bouwbesluit. Vanaf het moment dat het Windpark Fryslân operationeel is, wordt de functie van het eiland een mitigerende maatregel in het kader van de ecologische waarden. De borging van deze functie geschiedt door naast de vergunningverlening onder de Natuurbeschermingswet 1998 een voorwaardelijke verplichting in het Inpassingsplan op te nemen. Met andere woorden: gedurende de exploitatiefase is het werkeiland niet alleen onderdeel van het project, maar is het eiland tevens overstroombaar en fungeert het als natuurontwikkeling. Zie pagina 24 van het RIP.</p>
0075	<p>i 6. Veiligheid, geluid en slagschaduw.</p> <p>De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.</p>	<p>Zie antwoord 28 b en c</p>
0075	<p>j 7. Duurzame energie kan worden opgewekt door andere technieken, zonnepanelen, aardwarmte. Met deze technieken kan een betere ruimtelijke spreiding van de opwekking van duurzame energie in Friesland worden gerealiseerd.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van deze zienswijze nr. 10b.</p>
0076	<p>a <i>Zienswijze 76 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ik ben als eigenaar van vakantiewoningen in Makkum tegen de realisering van een Windpark Fryslân. Dit plan voor een turbinepark met 89 molens van 180 meter tiphoogte dreigt te worden gerealiseerd in het IJsselmeer, vlak bij de Afsluitdijk en pal voor de Friese kust: op 6 kilometer van Makkum, 7 van Workum en Hindeloopen en 10 van Stavoren. Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector.</p>	<p>Zie beantwoording onder 4a en 9b. Voor het onderwerp planschade zij verwezen naar de beantwoording onder 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0076	b	Ook komt de nautische veiligheid in ge- vaar.	Zie beantwoording onder 10b.
0076	c	En wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan.	Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar para- graaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0076	d	En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n indu- striële opstelling wordt neergezet!	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.
0076	e	Zet liever in op blauwe energie!	Zie voor de beantwoording van deze zienswijze nrs. 1a en 19a.
0077	a	Het IJsselmeer biedt heel wat toeristische mogelijkheden en kan heel wat Nederland- se en buitenlandse toeristen aantrekken. Het vrij uitzicht biedt bij uitstek mogelijk- heden voor een vakantie waarbij rust en genieten centraal staan. Door de komst van de windmolens, zo dicht bij het vakan- tiepark Makkum, zal dat invloed hebben op het verblijfstoerisme, met als resultaat economische gevolgen zowel in de hoofd als nevenactiviteiten. De tewerkstelling zal dalen door een verminderde komst van toeristen.	Zie beantwoording onder 4a en 9b voor de effecten op toerisme. Voor het onderwerp planschade zij verwezen naar de beant- woording onder 6a en paragraaf 2.6 'Fi- nanciële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0077	b	Enkele jaren terug kochten wij een appar- tement in de Residence Sudersee dat gele- gen is op het schiereiland in het IJsselmeer op het luxe bungalowpark Beach Resort Makkum. Ons doel was om te kunnen genieten van het ongestoord weids uitzicht en van de natuur. Van deze twee troeven zouden wij dan tevens kunnen genieten bij een ver- huur. Dank zij de prachtige ligging in het IJssel- meer en het totaal vrij uitzicht over het IJsselmeer wordt het appartement dan ook bijna permanent verhuurd aan Duitse, Bel- gische en Nederlandse vakantiegangers die speciaal komen voor deze rust en deze prachtige natuur. Door de komst van de windmolens zal het uitzicht totaal wijzigen en zal de rust ver- dwijnen door het lawaai van de wieken. Het appartement is trouwens wat afstand betreft, het dichtst gelegen bij de geplande windmolens. Dit zal invloed hebben bij de verhuur: huurders zullen wegblijven en andere oor- den opzoeken, waardoor onze huuropbrengsten zullen verminderen. Verder zal het luxeappartement gevoelig in waarde dalen en moeilijk verkocht gera- ken. Deze twee zaken belichten mooi hoe wij geraakt worden in onze belangen.	Voor wat betreft de nadelige gevolgen voor toerisme wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Ge- volgen voor toerisme' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Finan- ciële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota ziens- wijzen. Voor wat betreft het MER wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid windturbines' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Specifiek voor deze zienswijze wordt erop gewezen dat het vakantieverblijf op meer dan 5 km afstand van het windpark ligt, waarmee wordt aangenomen dat het windpark niet tot nagenoeg niet hoorbaar zal zijn.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0078	<p>a</p> <p>zienswijze 78 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling: NOTA BENE vooraf: deze zienswijze is gebaseerd op een zienswijze, opgesteld door een derde, die ik onderschrijf. Sla er acht op dat ik aanvullingen heb aangebracht!!</p> <p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?</p> <p>Jazeker.</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Jazeker</p>	<p>Alle relevante belangen zijn in het MER meegenomen.</p>
0078	<p>b</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</p> <p>Jazeker. Ik ben een van de vaste gebruikers/regelmatige huurder van de 8754DG.</p>	<p>Ter kennisgeving aangenomen.</p>
0078	<p>c</p> <p>Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. Zo is naast veiligheidsaspecten niet onderzocht wat de invloed is van windmolens op de wind die door de schepen ervaren wordt. Met name zeilschepen kunnen hierdoor sterk beoordeeld worden. Blijft het gebied qua wind even bevaarbaar, of kan het gebied voortaan beter gemeden worden door zeilschepen? Kan het opkruisen, ondanks aanwezigheid van blokkades in het water op normale wijze blijven geschieden, neemt bijv. het risico op klapgijpen niet toe? Blijven de mogelijkheden tot windsurfen/kitesurfen vanaf Kornwerderzand gewaarborgd en blijft het feitelijk mogelijk om deze sporten uit te oefenen?</p>	<p>(1) zie antwoord 50a (1)</p> <p>(2) Het onderzoek naar de effecten op de wind van IWES (MER bijlage 17) laat zien dat er inderdaad turbulentie achter de windturbines optreedt, maar dat dit binnen het windpark op een dusdanige hoogte (ashoogte) is, dat de zeilen van schepen daar niet door worden beïnvloed. Buiten het windpark daalt de turbulentie, maar neemt deze ook in zwakte af. De turbulentie heeft dezelfde fluctuaties als de wind in de huidige situatie. Dit zal derhalve niet leiden tot onwenselijke of onveilige situaties. De conclusie in het MER is dat de recreatieve scheepvaart naar verwachting geen negatieve gevolgen ondervindt van het windpark. Verwezen zij naar paragraaf 9.1.2, 9.2.2 en 9.3.2 van het MER onderdeel D. Uit onderzoek komt naar voren dat de locatie van het windpark zeer beperkt gebruik wordt door de recreatievaart. Bovendien bestaat tussen de Afsluitdijk en ten noorden van het windpark genoeg ruimte (circa 750 meter) om te laveren voor zover dit wegens de windrichting noodzakelijk is. Daarvoor is de doorvaarbearheid van het windpark niet noodzakelijk.</p> <p>De ruimte tussen het windpark en de ondiepten voor de kust van Makkum is circa 4,5 kilometer breed. Dit is, ook voor onervaren zeilers, voldoende om te kunnen zeilen/kruisen. Overigens is het windpark doorvaarbaar, waardoor uitwijkruimte niet wordt beperkt. Bij Noordoosten- en Noordwestenwind bestaat inderdaad de kans dat zeilboten moeten laveren achter de Afsluitdijk. De windturbines staan echter op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk (zie ook figuur 9.8 van Deel D) om gemakkelijk tussen het windpark en de dijk te kunnen laveren. Daarnaast is het windpark ook doorvaarbaar. De doorvaarbearheid is echter geen vereiste om voldoende te kunnen laveren; de afstand van 750 meter is ruim</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>voldoende om dat te kunnen doen. Bij Noordenwind hoeft in beginsel niet gela-veerd te worden. Zie verder 28j.</p> <p>Voor wat betreft de vermeende invloed van het windpark op de watersportmogelijkhe-den wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & Recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>(2) Zie beantwoording onder 62a. Voor wat betreft het kitesurfen wordt ver-wezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie onderdeel Beïnvloeding windom-standigheden' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0078	d Omdat dit deel van de zienswijze reeds in de andere onderdelen is benoemd, is hier geen inhoudelijke zienswijze weergegeven.	
0078	e Gevolgen voor de verhuur in vakantiepar-ken/woningen. Een analyse van de gevol- gen voor huuropbrengsten ontbreekt.	De mogelijke effecten op het toerisme, met name op bezoekersaantallen ben be- stedingen, van het Windpark Fryslân zijn onderzocht. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op land- schap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten. (RIP blz. 70-71 en D-18 bij MER D)
0079	a <i>Zienswijze 79 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ik ben eigenaar/verhuurder van Scheurak 1. Een vakantiewoning vlak aan de rand van het IJsselmeer, met vrij zicht op de Afsluitdijk. N.B. Ik woon in het buitenland, ik heb mijn juiste adresgegevens in de bijlage opgenomen. Dit elektronische reac- tieformulier geeft NIET de mogelijkheid om een buitenlands adres op te geven.	Zie beantwoording onder 1a.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0080	a	<i>zienswijze 80 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ons huis heeft uitzicht op de locatie waar het windmolenpark gaat verschijnen. Een windmolenpark heeft negatieve invloed op de verhuurbaarheid en op de marktwaarde van de woning. Hiervoor worden wij niet gecompenseerd. We zijn fanatieke windsurfers. Een windmolenpark met de aantallen en hoogte als gepland, heeft desastreuze effecten voor de wind.	In reactie op de gestelde financiële schade wordt gewezen op de beantwoording bij nummer 6a. In reactie op de gevolgen voor de wind, zij verwezen naar de beantwoording bij nummer 4a.
0081	a	Vele toeristen komen in het hoogseizoen naar Makkum toe. Deze mensen zijn hoofdzakelijk watersporters. Zij vinden het hier mooi omdat ze de rust en ruimte vinden die ze thuis vaak niet hebben. Als er een windmolenpark in het IJsselmeer komt, dan lijkt het erg op een industrie gebied. Dat wil deze groep juist ontvluchten, want dit hebben ze thuis al!	Zie beantwoording onder 4a en 9b.
0081	b	Ik ga vaak windsurfen bij Makkum op het IJsselmeer. Als er een windmolenpark komt, dan zou dit 2 nadelen voor mij brengen. Ten eerste raakt het water verstoord. De golven worden weerkaatst op de windmolens en botsen tegen de nieuwe golven in, hierdoor krijg je een enorme klotsbak(choppy).	Aangezien de windturbines op een afstand van circa 600 meter uit elkaar zijn geplaatst, de doorsnede van de windturbinevoet beperkt is en de afstand tot de kust bij Makkum circa 6,5 km bedraagt is er geen aanleiding een effect op de golfkarakteristiek bij Makkum te verwachten. Zie de beantwoording bij nr. 4a, 10a en 71b.
0081	c	Ten tweede zijn de windmolens enorme objecten in de lucht. De wind raakt hierdoor verstoord en het gevolg is een onstabiele wind. Nu denkt men dat dit misschien niet een groot probleem is, maar met choppy water en vlagerige wind is het veel minder aangenaam om te surfen. Je moet constant aanpassen van houding. En dat bederft enorm het surfplezier.	Zie de beantwoording bij nr. 4a, 10a en 71b.
0082	a	<i>zienswijze 82 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? wij maken ons zorgen over het natuurlijke karakter van het IJsselmeer nabij onze vakantievilla in Makkum.	Voor wat betreft het natuurlijk karakter wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie beantwoording onder 10a.
0083	a	<i>zienswijze 83 lijkt op zienswijze 12 met als aanvulling:</i> 1. De mogelijke sterftcijfers van vogels zijn naar mijn/onze mening te laag ingeschat. 2. En naar mijn/onze mening is ook uw inschatting dat de effecten die de voorgenomen maatregelen op de leefwijze en stand van vogels juist bijzonder vergaand en ingrijpend zullen zijn.	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v. De stelling dat de gehanteerde sterftcijfers te laag zijn ingeschat, wordt niet onderbouwd, terwijl de door ons gehanteerde sterftcijfers juist uitvoerig zijn onderbouwd. Ditzelfde geldt voor de stelling dat de effecten op de stand van vogels bijzonder ingrijpend zullen zijn: dit is niet onderbouwd, terwijl in het ontwerpbesluit juist uitvoerig is uiteengezet waarom er geen of slechts verwaarloosbare effecten zullen zijn.
0083	b	De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het werelderfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter van dit gebied op ingrijpende en waarschijnlijk niet meer te	Zie de beantwoording bij nr. 10a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	keren wijze.	
0083	c Verwachte slagschaduw met voortdurend functionerende knipperlichten die tot irritatie van flora en fauna kunnen leiden.	<p><u>Verstoring</u> Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr.10a, 28i, 58d en 85v.</p> <p>In aanvulling hierop wordt erop gewezen dat bij de effectbeoordeling van de verstoring van soorten veroorzaakt door de windturbines rekening is gehouden met zowel geluids- als visuele verstoring (zie ook c1. van de motivering van de Nbw-vergunning). Gedurende de exploitatiefase leidt het draaien van de wieken tot visuele en geluidsverstoring. Bij de beoordeling van de verstoringseffecten is gekeken naar de effecten per vogel (voor zover relevant, zie par. 2.2.2. van Bijlage 3a bij de PB) en deze effecten zijn gekwantificeerd en getoetst op hun significantie (zie par. 2.4.1. van Bijlage 3a bij de PB). Voor de bepaling van de afstanden zijn soort specifieke potentiële verstoringzone bepaald rondom de turbines, waarbij de gedane aannames nader zijn onderbouwd ten behoeve van de vertaling naar het windpark. De verstoringzones zijn daarmee toepasbaar voor het windpark, waarbij ook een maximum effect scenario is ingebouwd door voor de ruimte tussen de verstoringcircels van de windturbines aan te nemen dat vogels ook hier het gebied verlaten indien deze tussenruimte minder dan twee keer de betreffende verstoringafstand (tot een turbine) bedraagt. Dit heeft als consequentie dat het voorspelde verstoringseffect van de gehele opstelling groter is dan wanneer de verstoring door de afzonderlijke turbines gesommeerd wordt. Verder is een potentiële verstoringafstand van 500 meter voor alle soorten en alle aanlegwerkzaamheden aangehouden als een worst case benadering (zie par. 5.1 van Bijlage 3a bij de PB). Meer specifiek is in de aanvulling van de aanvraag d.d 21 januari 2015 in Bijlage A bij Bijlage 4 ingegaan op de tijdelijkheid van de verstoringseffecten gedurende de aanleg, wederom uitgaande van de maximale verstoringstraal van 500 meter. Daarbij is geluid de maatgevende oorzaak van verstoring maar ook aspecten als dynamiek, menselijke aanwezigheid maken hier onderdeel van uit, waarmee niet een uitsplitsing naar de verstoringmogelijkheden noodzakelijk is.</p>
0083	d Dit plan gaat naar onze mening ten koste van de gewenste veiligheid van waterrecreanten die in dit gebied hun vrije tijd willen doorbrengen.	Zie antwoord 2b en 10b.
0083	e De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek, de levensader voor dit gebied, grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbe-	Zie antwoord onder 4a en 9b.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	zoekers en verblijfsrecreanten).	
0083	f <ul style="list-style-type: none"> • Tijdens inspraakavonden georganiseerd door de provincie is de indruk ontstaan onder vele aanwezigen dat sommige meningen onvoldoende gehoord zijn. • Door de besluitvorming neer te leggen bij het rijk wordt voorbijgegaan aan het subsidiariteitsprincipe. De macht/besluitvorming zo dicht mogelijk bij de inwoner zelf neerleggen: lees provincie of gemeenten. 	<p><u>Inspraak</u> De voorliggende besluitvorming is met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven inspraakprocedures tot stand gekomen. Eenieder heeft onder meer een zienswijze kunnen indienen. Gezien het voorgaande wordt deze opmerking voor kennisgeving aangenomen.</p> <p><u>Subsidiariteit</u> Aangezien het windpark een vermogen van meer dan 100 MW heeft, is op grond van de Elektriciteitswet 1998 de Rijkscoördinatierегeling van toepassing. Als gevolg hiervan stellen de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu het rijksinpassingsplan vast, waarbij de gemeenteraad en provinciale staten worden gehoord. Verder blijven de van oorsprong bevoegde gezagen ook bevoegd tot verlening van vergunningen. Nu de toepassing van de Rijkscoördinatierегeling bij wet is voorgeschreven, wordt deze opmerking voor kennisgeving aangenomen.</p>
0083	g <ul style="list-style-type: none"> • Windenergie draait op subsidieregelingen, die meer kosten dan ze opbrengen. 	De wijze van financiële ondersteuning van de opwekking van energie door middel van windturbines maakt geen onderdeel uit van de voorliggende besluitvorming. Zie hiernaast nrs. 1a en 10c.
0084	a Zienswijze 84 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling: Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? geen inzicht	Alle relevante belangen zijn in het MER meegenomen.
0085	a RECRON dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet, het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Gezien de grote hoeveelheid tekst is zes week wel een hele beperkte tijd. Iedereen die nu een zienswijze inlevert krijgt niet binnen zes week een reactie terug. Waarom is de ter inzage periode zo kort terwijl meerdere stukken al veel eerder klaar waren?	De duur van 6 weken voor de ter inzagelegging is voorgeschreven in de Awb. Deze termijn is in acht genomen.
0085	b RECRON is van mening dat een windpark midden in het IJsselmeer niet geplaatst moet gaan worden ook omdat er niet voldoende naar alternatieve locaties is gezocht.	Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0085	c Het Windpark Fryslân veroorzaakt een forse verslechtering van de landschappelijke kwaliteiten van het IJsselmeer gebied. Ook is geen rekening gehouden met de cultuur	Zie antwoord onder 57b.

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	historische elementen.	
0085	d Ook de rust, ruimte, weidsheid, natuur en recreatiemogelijkheden worden aangetast.	In het inpassingsplan is een afweging gemaakt voor het mogelijk maken van het windpark van de effecten op bestaande waarden op basis van de effectbeschrijving in het MER naar onder meer de aspecten landschap, natuur en recreatie. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Deze effecten worden aanvaardbaar geacht. Zie ook 10a en 57b.
0085	e Het Streekplan van Fryslân is duidelijk : 'Centraal in ons beleid voor het IJsselmeer staat: Wij zetten in op het behoud van de grootschalige openheid en weidsheid van het gebied. Compartimentering van het gebied wordt tegengegaan. Daarnaast gaan we terughoudend om met gebruiksvormen die de landschappelijke en natuurlijke kernkwaliteiten van het IJsselmeer gebied kunnen aantasten. Vervoer over water, recreatie en toerisme, natuurontwikkeling zijn functies die binnen deze kernkwaliteiten ontwikkelingsruimte krijgen. Voor delfstoffenwinning, militaire activiteiten en stedelijke functies hanteren wij een meer terughoudend beleid waarbij de toelaatbaarheid afhankelijk is van de effecten op de omgevingskwaliteit en de veiligheid.' Grote windmolenclusters in het IJsselmeer zorgen juist voor compartimentering van dit open gebied. Niet alleen Fryslân maar ook andere aangrenzende provincies oven regen windmolens in het IJsselmeer, afstemming en inzicht in cumulatie effecten ontbreekt. Vanuit het standpunt dat het mooi kan zijn als molens ruimte vormen, maar dat het ongewenst is dat ze hele landschappen te domineren, hebben lijnopstellingen in veel gevallen de voorkeur boven een raster of een zwerm. Eerdere rijk publicaties pleiten dan ook voor lijnopstellingen in plaats van een raster.	Beleid provincie Het beleid van de provincie Fryslân is betrokken bij de besluitvorming ten behoeve van het windpark (zie onder meer bijlage 3 van deel C van het MER en 2.4 van deel C van het MER). In aanvulling op het Streekplan moet worden gewezen op onder meer het ontwerp van de structuurvisie Windstreek Fryslân en het Uitvoeringsprogramma Duurzame Energie 2014-2020. Met inachtneming van onder meer deze beleidsdocumenten is in het MER en de PB gekeken naar de effecten van het windpark op onder meer de karakteristieken van het IJsselmeer, waarvoor verder wordt verwezen naar de beantwoording bij nr. 85f en 96f. Kort en goed past het windpark ook binnen de beleidskaders van de provincie. Opstellingsvarianten In het MER is ook gekeken naar verschillende opstellingsvarianten (zie bijlage D-3 bij deel D van het MER), waaronder een lijnopstelling langs de Afsluitdijk. Uit het verrichte onderzoek is gebleken dat bij een lijnopstelling een grotere kans op aanvaringsslachtoffers bestaat en er potentiële barrièrewerking optreedt voor vogels die zich van noord naar zuid (en vice versa) over de Afsluitdijk bewegen. Daarnaast treden er effecten op de doorgaande open ruimtebeleving op vanuit Waddenzee en IJsselmeer, wordt het open zicht op de Friese kust vanaf de Afsluitdijk belemmert en is de afstand tot recreatiegebied de Holle Poarte bij Makkum en (het beschermd dorpsgezicht) Kornwerderzand gering. Energetisch is het niet wenselijk veel turbines achter elkaar in de overheersende windrichting te plaatsen vanwege onderlinge beïnvloeding van de turbines. Daargelaten de uitkomst van ander onderzoek naar de wenselijke opstelling is op grond van het MER geconcludeerd dat de gekozen opstelling aanvaardbaar en realiseerbaar is.
0085	f Ook provinciale nota's benadrukken het belang van het grote open wateroppervlak. Dit gaat nu verloren. De Friese kust van Makkum tot Lemmer behoort tot het Nati-	Zie 57b. Voor de archeologische waarden zij verwezen naar 75f.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	onale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken. Ook mist aandacht voor archeologische waarden.	
0085	g Recreatie en toerisme krijgen ontwikkelingsruimte in de planologische plannen van het IJsselmeer. Nu dus niet meer omdat de ruimte wordt vol gezet met molens. Per saldo is er sprake van verplaatsing van vaarmogelijkheden waarbij niet is gekeken naar de effecten hiervan. Zowel bij het aanwijzingsproces als bij de toetsing van bovengenoemde documenten is hier onvoldoende tot geen rekening mee gehouden. Bij de procedure rond het inpassingsplan is onvoldoende doorberekend wat de economische nadelen zullen zijn voor de recreatiesector in dit gebied.	Zie beantwoording onder 4a en 9b. Gelet op de beantwoording bij deze zienswijzen bestaat geen aanleiding om de nadelige effecten op toerisme te berekenen, nu deze effecten blijkens de onderzoeken naar verwachting afwezig zijn.
0085	h Duidelijk is wel dat er geen draagvlak is in dit gebied voor dit plan. De tekst in de publieksfolder is misleidend, daarin wordt gesteld dat initiatiefnemer met alle partijen heeft gesproken en op grond hiervan aanpassingen heeft gedaan.	Zie de beantwoording bij nr. 10d. Voor wat betreft nut en noodzaak wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0085	i De voornaamste reden om te recreëren in het IJsselmeer gebied is het weidse karakter de rust en ruimte en stilte in dit gebied. Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer. Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstigste leiden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer. De Afsluitdijk maar ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden en verder worden ontwikkeld. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.	<u>Uitzicht en karakter</u> Zie beantwoording onder nummer 10a en 57b. <u>Gevolgen (watersport)recreatie</u> Zie beantwoording onder nummer 4a en 9b. <u>Gevolgen voor wind</u> Zie beantwoording onder 4a.
0085	j Globaal is gekeken naar mogelijke zicht- hinder die zeker zal gaan optreden maar de waardevermindering van recreatiewoningen/objecten is nooit serieus doorberekend. In dit kader kan verwezen worden naar het onderzoek van ZKA3. Een windpark voor de kust maakt het uitzicht op zee duidelijk minder aantrekkelijk. Hoe dichterbij de kust, hoe groter {nadeliger} het effect. Hierbij gaat het om windparken op zee, terurijlde effecten van een windpark op een binnenmeer naar verwachting nog negatiever zullen gaan doorrekenen. En	Zie beantwoording onder 6a.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		zoals gezegd, de effecten op onroerende goederen is evenmin doorberekend. De schade die de toeristische sector zal gaan oplopen zal derhalve verhaald gaan worden op de initiatiefnemer.	
0085	k	De economische schade voor de sportvisserij is overigens ook niet meegenomen.	Sportvisserij vormt onderdeel van de toerisme. Het windpark blijft in beginsel toegankelijk voor vaarverkeer, aldus ook voor sportvisserij. De mogelijke nadelige effecten op toerisme zijn uitgebreid onderzocht en beschreven in bijlage D-18 bij het MER. De conclusie is dat mogelijke negatieve gevolgen verwaarloosbaar zijn. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER.
0085	l	<p>1. Het IJsselmeer gebied is een belangrijk Natura2000 gebied. Met name de populatie van vogels (zwarte stern) en vleermuizen zullen negatief significante effecten laten zien bij dit windpark. Dit is niet onderzocht. Ook cumulatie vanuit andere windmolenparken is niet meegewogen. Hier is geen alternatieve locatie onderzocht.</p> <p>2. Daarbij komt dat er een meerjarig ondenoek (interprovinciaal Windmolenpark Afsluitdijk / IPWA) ligt waarvan destijds het ministerie van LNV concludeerde was dat vanwege de habitattoets / vogeltrek het IJsselmeer geen geschikte locatie is. Weliswaar ging het deels om windmolens in het Waddengebied maar ook het IJsselmeer was hierbij betrokken. Blijkbaar speelt deze uitgebreide studie geen rol terwijl de vogels hun habitat niet hebben aangepast.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende het Natura 2000-gebied en de Flora- en Faunawet onheffingen de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p> <p>Ten behoeve van de voorliggende besluitvorming is uitvoerig en langdurig onderzoek verricht naar de mogelijke effecten van een windpark op de relevante Natura 2000-gebieden. Uiteraard is hierbij ook rekening gehouden met het genoemde meerjarig onderzoek (zie pag. 161 van de bijlage 3a bij de PB, waar wordt gewezen op de Deelstudie Ornithologie MER Interprovinciaal Windpark Afsluitdijk). Op basis van het volledig beschikbare onderzoek naar de mogelijke effecten is geconcludeerd dat het windpark met inachtneming van mitigatie en rekening houdend met cumulatie geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van de relevante Natura 2000-gebieden tot gevolg heeft.</p> <p>De Commissie MER heeft op 14 juli geoordeeld dat in de aanvullende notitie voldoende aannemelijk is gemaakt dat aantasting van het foerageergebied van de topper door het windpark voldoende en mogelijk zelfs ruim wordt gemitigeerd door de geoptimaliseerde natuurvoorziening. Zij onderschrijft het belang van monitoring en evaluatie van het ecologisch functioneren van de natuurvoorziening.</p>
0085	m	Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd.	Het windpark wordt verwijderd naar de exploitatieperiode. Dit is in voorschrift 10.11 voor de waterwetvergunning voorgeschreven.
0085	n	Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân. De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. Waarom is hier	Voor wat betreft de locatiekeuze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven, alinea 2.3.1 Locatiekeuze en alinea 2.3.2 Alternatieve locaties' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	geen rekening mee gehouden?	
0085	<p>o Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar is moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende het Natura 2000-gebied de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p>
0085	<p>p Hoofdzakelijk is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeer gebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft dus bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.</p> <p>Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling dat vanwege de algemene neerwaartse trend in het IJsselmeer gebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende het Natura 2000-gebied de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p> <p><u>Interne cumulatie</u> In de PB is ook gekeken naar de interne cumulatieve effecten van Windpark Fryslân op de soorten. In de tabellen 4.13 en 4.14 is in de laatste kolom steeds aangegeven of de kans bestaat op significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de benoemde soorten. Of deze kans bestaat is beoordeeld met inachtneming van de cumulatieve effecten van Windpark Fryslân.</p> <p><u>Geen aanpassing doelstelling</u> De voornoemde veronderstelling omtrent de doelstellingen is inderdaad niet aan de orde in het kader van de voorliggende besluitvorming. Voor de besluitvorming is dan ook uitgegaan van de geldende instandhoudingsdoelstellingen.</p>
0085	<p>q 1. Daarnaast ontbreekt in de PB de stikstofdepositie berekening. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten.</p> <p>2. In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstand voorziening en verhoging van de tiplaat van de molens. Alhoewel een stilstand voorzie-</p>	<p><u>Cumulatie</u> Zie voor de beantwoording van de zienswijzen betreffende Cumulatie de beantwoording bij nr. 58d.</p> <p><u>Stikstof</u> In aanvulling op het voorgaande wordt gewezen op de conform de PAS uitgevoerde stikstofberekening met AERIUS, naar aanleiding waarvan ook ontwikkelruimte is</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ning theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstand voorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstand voorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswet vergunning maar niet bij de inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.</p> <p>3. De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.</p>	<p>geclaimd. Nu er sprake is van ontwikkelruimte hoeft niet verder te worden gecumuleerd, waarbij ook moet worden gewezen op de beschikbare depositieruimte voordat de KDW wordt bereikt.</p> <p><u>Mitigatie</u> Ten aanzien van de Nbw-vergunning is een tiplaagte van 40 meter aangevraagd hetgeen als een mitigerende maatregel kan worden beschouwd. Overigens is het niet noodzakelijk om alle mitigerende maatregelen te borgen in het inpassingsplan als er nog een Nbw-vergunning voor het project wordt verleend (zie ook ABRvS 24 april 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ8440). Zie ten aanzien van hetgeen wordt gesteld over mitigatie en compensatie de beantwoording bij nr. 58d. Verder wordt erop gewezen dat sprake is van een mitigerende maatregel indien mogelijke schadelijke gevolgen van een project worden voorkomen of verminderd, zodat het betrokken project de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied niet aantast (HvJ EU 15 mei 2014, C-521/12, overgenomen door de Afdeling bestuursrechtspraak in onder andere ABRvS 29 oktober 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3884). Specifiek voor mogelijke effecten op soorten blijkt uit jurisprudentie dat het mogelijk is om verlies van foeragegebied buiten een Natura 2000-gebied te mitigeren met maatregelen gelegen buiten het Natura 2000-gebied (zie ABRvS 29 oktober 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3884). Verder is het mogelijk om verlies van leefgebied van een soort in een Natura 2000-gebied te mitigeren door verbetering of uitbreiding van leefgebied binnen hetzelfde Natura 2000-gebied (zie ABRvS 14 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3194). Het eiland is een mitigerende maatregel ten behoeve van het windpark, doordat voor zowel het Natura 2000-gebied IJsselmeer als het Natura 2000-gebied Waddenzee wordt voorkomen dat effecten op de relevante vogelsoorten optreden en dat daardoor geen natuurlijke aantasting optreedt. Door de tijdige realisatie van de natuurvoorziening worden de negatieve effecten voor de relevante soorten vanwege verstoring, verlies van foeragegebied en sterfte gemitigeerd. Dit is geborgd via zowel het inpassingsplan als de verleende (ontwerp) Nbw-vergunning op basis waarvan het windpark niet in gebruik mag worden genomen en gehouden als niet tevens de natuurvoorziening in stand wordt gehouden. De natuurvoorziening/het werkeiland maakt derhalve integraal onderdeel uit van het windpark. Daarbij komt dat het eiland zowel wat functie als wat locatie betreft, van begin tot eind integraal onderdeel van</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>het project uitmaakt nu het onontbeerlijk is voor de realisatie van het windpark en daarna, tijdens de exploitatie, als mitigerende natuurvoorziening dienst doet. Daarbij is in de (ontwerp) Nbw-vergunning via een voorschrift geborgd dat de functie van het eiland gedurende de exploitatiefase in stand blijft.</p>
0085	<p>r Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staandwantsvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.</p> <p>Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten (bijvoorbeeld toename vogels door toename foerageermogelijkheden) niet. De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.</p> <p>Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.</p>	<p><u>Cumulatie</u> Zie ten aanzien van de wijze waarop met cumulatie in het kader van de Nbw moet worden omgegaan de beantwoording van de zienswijze bij nr. 85q.</p>
0085	<p>s Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwet het ook nog mogelijk om de toplaagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.</p> <p>De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.</p> <p>Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig, Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.</p>	<p><u>Nadere invulling o.g.v. vergunningvoorschriften</u> Met hetgeen is opgenomen in de (ontwerp) Nbw-vergunning, de aanvraag en de daarbij horende onderzoeken is voor partijen, waaronder vergunninghouder en derden, afdoende duidelijk wat is vergund. In hoeverre nog nadere uitwerking moet worden gegeven aan voorschriften betreffende een onderzoeksprotocol en een monitoringsplan maakt het besluit niet rechtsonzeker, aangezien dergelijke verplichtingen dienen ter nadere invulling of bevestiging van hetgeen is vergund. Voor de toplaagte van 40 meter, inclusief maatregelen, hebben wij de zekerheid verkregen dat aantasting van de natuurlijke kenmerken op voorhand kan worden uitgesloten. Voorgaande systematiek biedt afdoende zekerheid aan derden omtrent hetgeen is vergund. Daarbij sluit dit aan bij de bestaande praktijk om ter nadere invulling van voorschriften nog documenten te moeten overleggen welke de goedkeuring van het bevoegd gezag moeten verkrijgen. Tegen een eventuele goedkeuring kunnen rechtsmiddelen wor-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>den ingezet, zodat de belangen van derden zijn gewaarborgd.</p> <p><u>Monitoring</u> De Nbw-vergunning schrijft thans monitoring voor de eerste 5 jaar voor. De resultaten van deze monitoring moeten worden overgelegd aan het bevoegd gezag en vereisen diens goedkeuring. Deze monitoringsverplichting dient als bevestiging van hetgeen is vergund, hetgeen blijkt uit voorschrift 24 waarin de mogelijkheid is opgenomen om bij onvoorziene effecten nadere maatregelen op te leggen. Als op basis van deze monitoringsresultaten hiervoor aanleiding bestaat, kan het bevoegd gezag ook bij apart besluit een langere monitoringsverplichting opleggen.</p>
0085	<p>t De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn echter wel gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000 gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.</p> <p>De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels verval- len met uitzondering van die externe wer- king die onderdeel is van het oorspronke- lijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen en- kele vorm van externe werking hebben.</p>	<p><u>Voormalig beschermde natuurmonumenten</u> In paragraaf 4.2 en hoofdstuk 9 van de PB, deel E bij het MER, zijn de effecten op voormalige beschermde natuurmonumen- ten bepaald en beoordeeld. Uit de beoor- deling komt naar voren dat geen sprake is van significant negatieve effecten op het beschermde natuurschoon. In de (ont- werp) Nbw-vergunning is hierbij nog be- trokken dat door het opleggen van maat- regelen, zoals het uitvoeren van de wind- turbines in een lichtgrijze/witte kleur en het voorzien van de wieken van een anti- reflectie coating.</p>
0085	<p>u In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de telling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Be- sluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzette- lijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelij- ke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen te- vens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de ge-</p>	<p><u>Ontheffing Flora- en faunawet</u> Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 58d. In aanvulling daarop wordt bena- drukt dat het Vrijstellingsbesluit in lijn met het Europese recht enkel ten aanzien van niet-opzettelijk doden of verwonden een vrijstelling toekent. Voor (voorwaardelijk) opzettelijk doden of verwonden moet nog steeds met toepassing van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend. Het enkel oprichten en in werking hebben van een windpark leidt niet tot een (voorwaar- delijk) opzet, aangezien hiermee nog niet is gegeven welke vogel- of vleermuissoort in welke mate slachtoffer kunnen worden. Ten behoeve hiervan is op basis van de aanvraag en de onderliggende stukken in de ontheffing van de Flora- en faunawet bepaald welke soorten vallen onder de reikwijdte van het Vrijstellingsbesluit, me- de in het licht van de getroffen maatrege-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>vraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.</p> <p>Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.</p> <p>Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeer gebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.</p>	<p>len om het doden of verwonden te mitigeren. "Mede vanwege deze maatregelen is de kans verwaarloosbaar dat vogels van die soorten worden gedood. Daarmee is niet langer sprake van (voorwaardelijk) opzet, waardoor de vrijstelling van toepassing is."</p> <p><u>Flyway</u> Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 28a.</p>
0085	<p>v Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, kopenaliek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld. Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffieret. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen.</p> <p>Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding. Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.</p>	<p><u>Ontheffing Ffw</u> Zie ook de beantwoording van de zienswijze bij nr. 58d. In de aanvraag voor de ontheffing is in hoofdstuk 4 van bijlage 1 nagegaan of er alternatieve oplossingen zijn. Kort en goed zijn dergelijke alternatieven niet aanwezig, aangezien mogelijke alternatieven ook effecten op de natuurwaarden hebben en de gekozen locatie voor het windpark niet grotere effecten heeft dan andere mogelijke locaties voor grootschalige windenergie. In de Ffw-ontheffing is dit ook betrokken en geconcludeerd dat, mede vanwege de doelstelling voor windenergie op land en gezien de gekozen inrichting, werkwijze en planning, schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen en voldoende is aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voor handen is.</p> <p>In bijlage 1 van de aanvraag voor de ontheffing is onderbouwd op welke gronden deze ontheffing wordt aangevraagd. In het besluit is toegelicht dat deze gronden van toepassing zijn op het project. Verder is in de aanvraag en bijlagen bij de aanvraag voor ontheffing onderbouwd of de gunstige staat van instandhouding in het geding komt ten gevolge van de activiteit waarvoor ontheffing wordt gevraagd. Dit is niet het geval voor de betreffende soorten en vanuit dit oogpunt is derhalve ontheffing</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>worden verleend.</p> <p>Een additionele sterfte van 1% van de natuurlijke mortaliteit is op zichzelf verwaarloosbaar klein en kan niet leiden tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. In bijlage 7C bij de aanvraag is bij de effectbeoordeling betrokken of er andere vergunde maar niet gerealiseerde plannen en projecten zijn die relevant zijn door voor soorten waarbij de populatieomvang (sterk) afneemt en waarbij het effect van Windpark Fryslân de 1% natuurlijke mortaliteit benadert of een negatief effect van Windpark Fryslân op de gunstige staat van instandhouding in de context van deze andere plannen en projecten kan optreden. Dit blijkt niet het geval te zijn. Voor overige soorten is dit met zekerheid al niet het geval aangezien de bijdrage van Windpark Fryslân dermate klein is dat deze de 1% natuurlijke mortaliteit niet benadert.</p> <p>Voor de topper is naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. een aanvullende beoordeling uitgevoerd ("Aanvulling MER Windpark Fryslân") waarbij de te hanteren natuurlijke mortaliteit voor de topper nader is onderbouwd. Hierbij is op basis van uitgebreid bronmateriaal de natuurlijke mortaliteit bijgesteld naar 33%, zijnde een jaarlijkse sterkte van 25.311 exemplaren en een 1% mortaliteit van 253 exemplaren. Vervolgens is het aantal aanvaringsslachtoffers vastgesteld, ook in cumulatie (zie tabel 4.3). De conclusies van de aanvulling leiden niet tot andere conclusies ten aanzien van de aangevraagde ontheffing in het kader van de Ffw. Het aantal slachtoffers van de topper als gevolg van het windpark is ruim lager dan de 1% mortaliteit, ook in cumulatie, waarmee significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uit te sluiten.</p>
0085	w Concluderend kan worden opgemerkt dat er veel gedegen onderzoek ontbreekt. Dat er sprake is van vele aannames en dat ook de economische belangen niet of onvoldoende zijn doorberekend of meegewogen. Dit is de reden waarom RECRON niet instemt met de plaatsing van Windpark Fryslân in het IJsselmeer, daarbij zal ze alle schade gaan verhalen op de initiatiefnemer.	Zie ten aanzien van de economische impact van het windturbinepark ook de beantwoording van de zienswijze bij nr. 6a en 10c. Economische belangen zijn wel degelijk meegenomen in de besluitvorming alsmede in de achterliggende onderzoeken. Van onvoldoende doorberekenen of wat dies meer zij, is geen sprake. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER.
0086	a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? De belangen van de recreatie,	De belangen van recreatie zijn meegenomen in het MER. Zie verder de beantwoording onder 4a en 9b.
0086	b De belangen van dierenwelzijn (vogels).	Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0086	c Mijn woning in Makkum wordt minder waard,	Zie beantwoording onder 6a.
0086	d het uitzicht wordt verstoord,	Zie beantwoording onder 57b.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0086	e	rust en dierenwelzijn wordt verstoord,	Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0086	f	Ik ben tegen het plan, er zijn alternatieve mogelijkheden.	Zie de beantwoording bij nr. 1a en 8a
0087	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Geen	Alle relevante belangen zijn in het MER meegenomen.
0087	b	Zijn er naar uw mening zaken en/of belan- gen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Ja, de voorkeur voor de gekozen locatie is niet goed onderbouwd en alternatieve lo- caties verder weg van de bewoonde wereld zijn onvoldoende bekeken.	Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar pa- ragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0087	c	Ook zijn de economische gevolgen voor de regio onvoldoende onderzocht.	De economische effecten zijn uitgebreid onderzocht en beschreven in het MER. De conclusie is dat mogelijke negatieve gevol- gen verwaarloosbaar zijn. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER. De stelling dat economische belangen niet of onvol- doende zijn doorberekend of meegewogen kan derhalve niet worden gevolgd.
0087	d	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, wij menen dat wij geraakt worden in ons belang. Toelichting: Wij hebben een Duinvilla in 'Makkum-in- Zee'. Dit ligt op zo'n 6 Km van het geplan- de windpark. Onze villa wordt deels zelf gebruikt en deels verhuurd. Wij hebben de villa gekocht in 2004, er was toentertijd nog geen sprake van een windpark, anders hadden we het zeker niet gekocht. Het deel van het IJsselmeer vóór Makkum is zeer in trek bij watersporters en andere recreanten en wij verwachten een enorme terugloop in het aantal recreanten en huurders en een sterke waardeverminde- ring van onze recreatievilla. Aanleg van het windpark zal flinke gevolgen hebben voor de economie in en rond Makkum, met na- me voor de kampeerterrinen en recrea- tieparken en Makkum Marina en de mid- denstand in de regio. Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat een dergelijk omvangrijk park zo dicht bij recreatiecentra en de natuurgebieden rond Makkum wordt gebouwd.	De invloed van het windpark op de ge- bruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. Zie be- antwoording zienswijze onder nummer 4a en 9b. Voor het onderdeel planschade zij verwezen naar nummer 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Plan- schade' in hoofdstuk 2 van deze Ant- woordnota zienswijzen.
0087	e	Een windpark is prima, maar lokaliseer het dan halverwege de Afsluitdijk, daar heeft niemand er last van. Wij verzoeken u drin- gend het plan te heroverwegen en als het tóch gebouwd moet worden liefst ver weg van Makkum, b.v. halverwege de Afsluit- dijk.	Het windpark is gepositioneerd halverwege de Afsluitdijk, ter hoogte van Breezanddijk.
0088	a	<i>zienswijze 88 is identiek aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Staan er naar uw me- ning onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Er wordt door de politiek voorbij gegaan	Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	aan de beschadigingen van mens en natuur.	
0088	b Bovendien is allang duidelijk dat de stroom geen groene stroom is en meer kost dan het oplevert.	Zie beantwoording onder 1a. In aanvulling daarop het volgende. De productie van elektriciteit met windenergie vermijdt de productie van elektriciteit uit fossiele energiebronnen en voorkomt daarmee emissies naar de lucht, zoals CO2 en andere broeikasgassen en fijnstof. Dit levert een bijdrage aan de klimaatdoelstelling en beperkt daarmee negatieve effecten op de volksgezondheid ten gevolge van de energievoorziening. Tevens draagt duurzame energie bij aan het zekerstellen van de energievoorziening. In zoverre kan het betoog dat windenergie geen groene stroom oplevert niet worden gevolgd. Ook kost het niet meer dan het oplevert. De uiteindelijke opbrengst van een windturbine hangt af van een aantal factoren, zoals de afmetingen (rotor oppervlak en hoogte) en de locatie Windenergie is een bewezen en betrouwbare techniek en op dit moment één van de goedkoopste vormen van duurzame energie. Daarom speelt windenergie op land voor het Rijk een belangrijke rol voor het behalen van de EU-doelstelling ten aanzien van hernieuwbare energie voor 2020. Nederland heeft als doelstelling om door te groeien naar 6.000 MW opgesteld windvermogen op land in 2020.
0088	c Er wordt geen rekening gehouden met alle gevolgen van de windmolens voor natuur in de provincie Friesland. Als Friezin om utens stoort me dit mateloos.	Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0088	d Wij hebben een vakantiehuis in Makkum in Zee. Door de windmolens wordt het uitzicht aangetast en ik verwacht een forse waardevermindering van mijn huis.	<p>Voor wat betreft eventuele planschade, zie beantwoording onder 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. In aanvulling daarop het volgende. Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee.</p> <p>Voort met betrekking tot de aantasting van de rust en weidsheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast.</p> <p>Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER.</p>
0088	e [Door de windmolens wordt het uitzicht aangetast]	[Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee.</p> <p>Voort met betrekking tot de aantasting van de rust en weidsheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota.</p> <p>Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER.</p>
0089	<p>a <i>Zienswijze 89 is een combinatie van zienswijze 28, 128 en 129 met als aanvulling:</i> In Workum zijn wij met onze bedrijven gevestigd: Hotel Gast-Inn bv sedert 1998 en Yachtcharter Workum bv sedert 1988.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Gast Inn, een hotel met 22 kamers waar wij gasten ontvangen en verzorgen. Met name toeristen (94%) weten ons te vinden, veelal uit het buitenland die de Friese kernwaarden zoals frisse lucht, vrije horizon en rust willen genieten. De afgelopen jaren hebben wij opnieuw veel geïnvesteerd in/en uitbreiding van onze accommodaties ca € 250.000.00. · Yacht Charter Workum exploiteert een aantal motorjachten, die vrijwel steeds aan Duitse en Nederlandse gasten worden verhuurd, gebruiken het IJsselmeer en de Waddenzee als hun vaargebied. De eerder genoemde redenen gelden ook voor deze gasten. . In onze bedrijven zijn 12 personen werkzaam. Voor de bedrijfsvoering zijn wij volkomen afhankelijk van toeristen en de bouw van een windpark met 89 megagrote turbines zal onze klanten vrijwel zeker allemaal weggagen, enkele gasten hebben al aangegeven niet meer te komen als deze plannen doorgang vinden. 	<p>Zie beantwoording onder 9b.</p>
0089	<p>b Vanuit onze locatie-west tot noord- zijn de molens zeer intens zichtbaar en hoorbaar op een afstand van ca 6 km en laten Workum en de gehele Friese kust op een industrieterrein lijken, ook het IJsselmeer - Natura 2000- en de Waddenzee met hun beschermde natuur status wordt hierdoor aangetast. Ook over vogels die hier de rust zoeken en de nachtvogels uilen en vleermuizen die dit gebied als foerageer gebied gebruiken alsook het onderwaterleven, alles wordt door deze molens onnatuurlijk beïnvloed.</p>	<p>Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. Zie specifiek voor de effecten op onderwaterleven de beantwoording bij nr. 29b.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0089	<p>c Met name de jachtverhuur maakt moeilijke tijden door en is nauwelijks rendabel. Een terugval is voor bedrijven in onze sector niet op te vangen. Er zijn ca 3200 mensen die in de Friese kuststreek hun werk in het toerisme vinden, waarvan ca 30% op zoek moet naar ander werk bij al die werkzoekenden die er al zijn, kosten de gemeenschap ca 60 miljoen euro`s/jaar. Het onroerend goed begint nu een beetje te herstellen maar zal -als het plan wordt uitgevoerd- instorten en kunnen de hoge ozb niet meer opbrengen wat de gemeente ook weer minder geld ter beschikking krijgt.</p> <p>Wij maken ons dan ook ernstig zorgen over de toekomst, indien en zodra de plannen voor realisatie van een dergelijk mega groot windpark doorgaan.</p>	<p>Zie ten aanzien van de schade voor de toeristische sector de beantwoording bij nummer 9b en 4a. Verder zijn de effecten voor de werkgelegenheid onderzocht in hoofdstuk 10 van deel D van het MER, waarin is geconcludeerd dat er een licht positief effect op de werkgelegenheid in de regio uitgaat van het windpark. Zie ook beantwoording onder 47e.</p>
0089	<p>d Wij vragen ons ook af of de gevolgen van het park wel afdoende zijn onderzocht. Dan wel zijn gecommuniceerd aan betrokken bedrijven.</p> <p>- Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de kompassen van schepen niet worden beïnvloed? - Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de marifonen en andere navigatieapparatuur (radar)ongestoord blijven werken?</p>	<p>Zie antwoord 25d.</p> <p>In het MER zijn effecten op navigatieradar in beoordeeld (zie paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER). Aan de watervergunning is tevens als voorschrift verbonden (voorschrift 4 lid 7) dat geen verstoring mag optreden van gangbare communicatiemiddelen. Naar aanleiding van zienswijze 25d is genoemd voorschrift gewijzigd, c.q. uitgebreid. Voor de inhoud hiervan wordt verwezen naar 25d. Er is geen aanleiding negatieve effecten op de navigatieapparatuur van de scheepvaart te verwachten. In het MER zijn effecten op navigatieradar in beoordeeld (zie paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER). voor ondermeer VHS, GPS ed zijn eveneens geen effecten te verwachten. In de watervergunning is tevens als voorschrift verbonden (voorschrift 4 lid 7) dat geen verstoring mag optreden. Zie voorts de beantwoording onder nummer 10b.</p>
0089	<p>e Is het correct dat doorvaart van het windpark mogelijk is voor pleziervaart en welke voorwaarden gelden dan. Blijft AIS werken tussen degelijke turbines en is storingsvrijwerking te garanderen?</p>	<p>1. . Doorvaart: Het is juist dat in beginsel tussen de windturbines doorgevaaren zal kunnen worden. De windturbines in een windpark staan op 600 meter uit elkaar waarmee het windpark—beschikbaar is voor (water)recreatie. De feitelijke gebruiksmogelijkheden van de grote meren nemen door het windpark nagenoeg niet af voor de watersport. Tijdens de realisatiefase kunnen tijdelijk beperkingen gaan gelden voor de scheepvaart. Tijdens de operationele fase kan er zo nodig besloten worden om beperkingen in te stellen - vooralsnog is hiervan geen sprake. Hierover worden zo nodig aparte besluiten genomen.</p> <p>2. Er is geen aanleiding een negatief effect op AIS systemen te verwachten. In bestaande windparken varen eveneens schepen met AIS, bijvoorbeeld onderhoudsvaartuigen voor windparken op zee. De AIS signalen werken hier ongestoord. Zie</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		ook 25d.
0089	f Is er geen sprake van een veiligheidszone rond dergelijk grote turbines, zoals van toepassing op andere, vergelijkbare locaties? Een veiligheidszone zou doorvaart onmogelijk maken, maar is wel waarschijnlijk. Er is hierover onduidelijke of onvolledige berichtgeving.	Uit paragraaf 7.4.1 van het MER deel D, volgt dat er geen effecten zijn op de externe veiligheid worden verwacht. Aan de afstanden van het Handboek Risicozoneringen wordt voldaan (zie paragraaf 7.5, van het MER, onderdeel D).
0089	g Op geen enkele wijze is gecommuniceerd door Overheid of initiatiefnemer van het windpark over een compensatieregeling. Hoe worden wij in dezen geïnformeerd? Het ontbreekt tot op heden aan een duidelijke compensatieregeling. Ook daarover worden wij graag door u, of een Overheidsinstantie, op de hoogte gebracht. Wij vrezen een totale ineenstorting van onze jachtverhuur en tot wel 75% van onze hotelactiviteiten. Onze lokale MKB collega's en de bedrijfsvereniging zijn apathisch en denken niet na over de gevolgen voor onze stad; activiteiten ter voorkoming van schade worden niet ontplooid.	Voorts met betrekking tot de gedragscode wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak, alinea 2.2.1 keuze voor wind-energie op land' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota. Er bestaat geen juridische plicht voor initiatiefnemer om op voorhand over te gaan tot compensatie. Niettemin houdt Windpark Fryslân zich aan de gedragscode en zijn er participatiemogelijkheden. Verder heeft u de mogelijkheid om eventueel een planschadeverzoek in te dienen. Verwezen zij tevens naar de beantwoording onder 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0089	h Deze zorgen worden ons ingegeven door de gebleken noodzaak om een nieuwe Radarpost bij Den Helder te plaatsen. Ook de wetenschap dat er door verstoorde stuurautomaten, aanvaringen van boten met bruggen en sluizen zijn voorgekomen, maakt een positieve uitspraak na gedegen onderzoek gewenst en noodzakelijk. Wij zijn aangesloten bij bedrijfsverenigingen en daar kan men geen goed of geruststellend antwoord geven.	De nieuwe radarpost bij Den Helder heeft betrekking op verstoring van de windturbines op de MASS radar van Defensie. Deze radar heeft geen functie in nautische navigatie en/of monitoring maar op het luchtruim. Zie ook 25d.
0089	i Ook over alternatieve manieren van duurzame energieopwekking wordt geen actie ondernomen. Er zijn mogelijkheden te over om mensen te motiveren met goede subsidies voor zonnecellen, zonnecollectoren, aard./luchtwarmte pompen enz. men heeft nu al zonnecellen die dezelfde opbrengst hebben als deze molens op een oppervlakte van 300 hectare dat is een 24e deel van het molenpark en het bespaart nog eens 40milj euro/jaar -opbrengst is nu al 24% en zal met enkele jaren 26% of meer opbrengst zijn- met deze duurzame en schone energieopwekking krijgt men geen aardbevingen en aardverzakkingen en blij-	Zie over alternatieve wijzen van energieopwekking de beantwoording bij nrs. 1a en 8a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ven er jaarlijks miljarden m3 gas in de grond en minder Co2 in de lucht.</p> <p>Deze molens zijn de oplossing niet voor dit probleem en zullen alleen nog meer financiële problemen geven –er wordt uitgegaan van 4400 uur op jaarbasis productiviteit van de molen maar nu staat al vast dat dit maar 2000 uur is, dus nu is al bekend dat het aantal molens zijn quotum niet haalt- dat voor de staatskas.</p> <p>Wij vragen u uit name van de Nederlandse bevolking herzie uw standpunt en staar u niet blind op molens, want de hebzucht is zeer groot in deze lobby. U weet dat er alternatieven zijn, en grijp deze met beide handen aan zodat u later niet hoeft te zeggen, jammer, de molens waren een miscalculatie, en het heeft de gemeenschap onnodig veel geld en leed gekost, en gaat de gemeenschap nog meer geld kosten voor de opruiming</p>	
0089	<p>j Let wel; wij zijn groot voorstander van de transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen. In onze bedrijfsvoering hebben we daarom veel geïnvesteerd in duurzaam gebruik, en willen nog meer doen aan deze problematiek. Maar als uw plannen met doorgaan moeten we afhaken i.v.m. het wegblijven van onze toeristen geen investeringen meer, minder personeel en voor de middenstand in de omgeving minder omzet wat ook weer zal resulteren in minder personeel, welke ook weer op de arbeid zoekende markt komt.</p> <p>Graag zijn we bereid om onze zorgen nader toe te lichten in een persoonlijk gesprek.</p>	Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende recreatie en werkgelegenheid nr. 89c
0090	<p>a <i>Zienswijze 90 is een ingekorte versie van zienswijze 12. Toevoeging:</i> En naar mijn mening is ook uw inschatting dat de effecten die de voorgenomen maatregelen op de leefwijze en stand van vogels juist bijzonder vergaand en ingrijpend zullen zijn.</p>	Zie ten aanzien van hetgeen is gesteld over gevolgen voor vogels de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d en 85v.
0091	<p>a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, zie bijlage.</p> <p>De directe verbinding Den Oever - Kornwerderzand en visa versa wordt geblokkeerd waardoor de aantrekkelijkheid van het gebied aanzienlijk minder wordt.</p> <p>Wij worden direct benadeeld door dit windmolenpark door afname van het aantal ligplaathouders en passanten.</p>	Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 4a

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p>b Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.</p> <p>1. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven. Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeer gebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.4251 (verwijzing naar 'Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012'). Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pond era echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:</p>	<p><u>Negatieve effecten recreatie:</u> Zie beantwoording onder 4a.</p> <p><u>Draagvlak</u> Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0091	<p>c Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een bin-</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende recreatie en werkgelegenheid nr. 89c en de daarin aangehaalde verwijzingen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>nenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatiedichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.</p> <p>De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme (verwijzing naar Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014). Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hiermee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan.</p> <p>Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p>d Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kostenbatenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk:</p> <p>"Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek. (verwijzing naar CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 WNV Windenergie op land, 2013)</p> <p>Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving.</p> <p>HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een M KBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende recreatie en werkgelegenheid nr. 89c en de daarin aangehaalde verwijzingen.</p>
0091	<p>e Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Fryslân, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc.</p> <p>Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende recreatie en werkgelegenheid nr. 89c en de daarin aangehaalde verwijzingen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>toeristische sector volledig financieel com- penseert in het geval Windpark Fryslân wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juri- disch/financieel 212 voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p data-bbox="338 306 852 696">f 2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit We achten de locatie van Windpark Fryslân in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining.</p> <p data-bbox="338 719 852 1346">Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst: de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân. De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen.</p> <p data-bbox="338 1368 852 1800">Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.</p>	<p data-bbox="865 306 1340 618">Ten behoeve van het windpark is rekening gehouden met de beleidskaders van het Rijk, de provincie en de gemeente. Er is geconcludeerd dat het windpark binnen de beleidskaders van het Rijk en de provincie past (zie ook par. 2.7 van deel C van het MER). Verder is in het MER onderzoek verricht naar de impact van het windpark op onder de duisternis, openheid en rust van het IJsselmeer, ook conform het Barro, zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 10a en 29c.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p>g</p> <p>3. Negatieve effecten op natuur - Natura 2000</p> <p>1. Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen.</p> <p>2. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.</p> <p>3. De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over het MER van Windpark Fryslân dat het in Nederland en elders in Europa~ ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer /Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.</p>	<p>Zie ten aanzien van de natuureffecten de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. Specifiek vanwege de verwijzing naar het onderzoek voor de IPWA wordt gewezen op de beantwoording bij nr. 85l. In reactie op de verwijzing naar de Commissie m.e.r. wordt gewezen op de aanvulling op het MER dat is verricht. Deze aanvulling bevat nadere informatie over onder andere de effecten op de Zwarte Stern, de Toppers en de effectiviteit van de natuurvoorziening. Naar aanleiding van deze aanvulling heeft de Commissie m.e.r. in haar definitieve advisering geoordeeld dat het MER de benodigde informatie bevat voor besluitvorming en dat derhalve significant negatieve effecten voor deze soorten naar verwachting zijn uit te sluiten. Voor de topper acht zij wel aanvullende mitigatie topper gewenst. Met medeneming van de optimalisatie van de natuurvoorziening acht de commissie ook voor de topper significant negatieve effecten uitgesloten.</p> <p>Voor wat betreft de advisering door de Commissie MER wordt verwezen naar paragraaf 2.9 'Advies commissie voor de milieueffectenrapportage' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota.</p>
0091	<p>h</p> <p>1. Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatie ontwikkeling (interne cumulatie).</p> <p>2. Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aan-</p>	<p>Zie ten aanzien van de interne cumulatie de beantwoording bij nr. 85p.</p> <p>De toelichting op de toepassing van het Flux Collision Model is te vinden in paragraaf 2.2.1, onder meer tabel 2.1, en in Bijlage 4 van Bijlage 3a bij de PB. Een aanvullende toelichting op het Flux Collision Model is opgenomen in de aanvulling op het MER (zie par 2.4 en hoofdstuk 8). Het Flux Collision Model wordt standaard gebruikt voor slachtofferberekeningen voor windparken op land, terwijl het SOSS Band model standaard wordt gebruikt voor slachtofferberekeningen voor offshore windparken. Uit de toelichting is af te leiden op welke wijze de gebruikte input tot stand is gekomen, bijvoorbeeld door verwijzingen naar de referentiewindparken. Het Flux Collision Model is goed bruikbaar</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>names zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt - voor zover toegepast - ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van - in overige opzichten - vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is.</p> <p>3. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer geda-teerd), zodat de kans op een mortaliteit boven ene significante waarde er wel de-gelijk is. Ook voor de zwarte stern is signi-ficantie zeker niet uitgesloten.</p> <p>4. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onder-bouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Wad-den-zee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen een weer vliegen lijkt ons niet correct</p>	<p>voor de effectbeoordeling aangezien het soortenspectrum bij Windpark Fryslân dichter ligt bij een windpark op land.</p> <p>Zie ten aanzien van de mortaliteit van de Topper de beantwoording bij de zienswijze nr. 85v.</p> <p>Zie ten aanzien van de mitigerende maatregelen de beantwoording bij zienswijze nr. 58d.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p>i</p> <p>1. Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.</p> <p>2. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling.</p> <p>3. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.</p> <p>4. Een ander aspect die niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden.</p> <p>5. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende.</p> <p>6. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.</p>	<p>Zie ten aanzien van de flyway de beantwoording bij nr. 28a.</p> <p><u>Alternatieven</u> Zie de beantwoording bij nr. 1a, 8a en 58d. Op grond van de PB is de conclusie getrokken dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken optreden, waarmee de Nbw-vergunning kan worden verleend. Er bestaat derhalve geen nadere verplichting tot een alternatievenonderzoek. Niettemin wordt erop gewezen dat in het kader van het MER is gekeken naar alternatieve locaties (MER Deel C, Initiatief en Locatieverantwoording, m.n. hoofdstuk 4 en bijlage 1) en naar andere opstellingen, waaronder een lijnopstelling van de dijk (zie bijlage D-3 bij het MER Deel D). Daarbij is ook gekeken naar ecologie, zie bijvoorbeeld tabel 1. Hetgeen hier wordt aangevoerd geeft geen grond om te twifelen aan de juistheid van het verrichte onderzoek.</p> <p><u>Vleermuizen</u> Het verrichte onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in het IJsselmeer is verricht conform het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur. Conform dit protocol zijn er meerdere avonden waarnemingen ter plaatse gedaan (zie tabel 3.1 van bijlage 2B bij de PB). Daarbij is de gekozen periode tevens representatief vanwege de verhoogde aantal vleermuislachtoffers bij andere windparken. Zie ook paragraaf 6.2.2 van bijlage D8 bij het MER/bijlage 3A bij de PB ten aanzien van gevonden aanvaringslachtoffers van meervleermuizen bij windturbines en waargenomen vlieggedrag. Gezien het voorgaande is het onderzoek bruikbaar voor de effectbepaling voor de vleermuizen, waaronder de meervleermuis.</p> <p><u>Borging sanering windturbines</u> De Nbw-vergunning borgt dat het windpark uit gebruik moet worden genomen en moet worden verwijderd, waarvoor ook een nieuwe Nbw-vergunning moet worden verkregen. Of in de toekomst op deze locatie een nieuw windpark kan worden gerealiseerd ligt in het kader van deze besluitvorming niet voor.</p> <p><u>Watersport</u> Zie ten aanzien van de mogelijkheid voor watersporters om door het windpark heen te varen de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a en 10b.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0091	<p>j</p> <p>4. Mitigatie en compensatie</p> <p>In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstand voorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. Alhoewel een stilstand voorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstand voorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstand voorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast.</p> <p>Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.</p> <p>Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst - in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project.</p> <p>Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.</p> <p>De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er</p>	<p><u>Mitigatie</u> Zie ten aanzien van hetgeen wordt gesteld over mitigatie en compensatie de beantwoording bij nr. 58d en 85q.</p> <p><u>ADC-toets</u> Er is geen sprake van een compenserende maatregel aangezien de effecten niet eerst optreden door de realisatie en exploitatie van het windpark en elders nadien teniet worden gedaan. In aanvulling daarop moet erop worden gewezen dat de ADC-toets geen rol speelt nu met in achtneming van de mitigerende maatregelen en na cumulatie geen aantasting van de natuurlijke kenmerken optreedt. De ADC-toets is pas van belang als niet met zekerheid aantasting is uit te sluiten.</p> <p><u>Cumulatie</u> Zie ten aanzien van hetgeen wordt gesteld over cumulatie de beantwoording bij nr. 58d en 85q.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1 % bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1 % kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1 % bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.	
0091	k	Conclusie Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersport-industrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden.	Voor zover sprake zou zijn van planschade, hebben belanghebbenden de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Overigens blijkt uit economische effectenbeoordeling in het MER dat een effect op toerisme, aldus ook op jachtverhuur, niet is te verwachten. Zie ook beantwoording onder 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0091	l	Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten.	Zie de beantwoording bij 91g en de daar opgenomen verwijzingen naar de beantwoording van de zienswijzen.
0091	m	Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.	<u>Draagvlak</u> Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie ten aanzien van de ADC-toets de beantwoording bij nr. 91j.
0092	a	<i>Zienswijze 92 is gelijk aan zienswijze 28 en deels aan 52 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Windsurfer en campinggast.	Zie beantwoording onder 4a.
0093	a	<i>Zienswijze 93 is een ingekorte versie van zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Indien dit doorgaat zullen wij met ons schip uit Friesland vertrekken naar de Oostzee evenals vele anderen die ook elders hun heilgaan zoeken: voor recreatie wordt het gebied onacceptabel.	Zie beantwoording onder 4a.

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0095	a	<i>Zienswijze 95 is gelijk aan ingekorte versie van zienswijze 12 met als aanvulling: Er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet bijzonder schadelijk zijn</i>	Zie de beantwoording bij de nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0096	a	Volgens ons wordt er te licht omgegaan met de gevolgen voor flora en fauna. De mitigerende maatregelen zijn onvoldoende vrezend wij.	Bij de besluitvorming is met inachtneming van de Natuurbeschermingswet 1998 rekening gehouden met de mogelijke effecten van het windpark op de relevante Natura 2000-gebieden. Dit is het wettelijke beschermingsregime voor onder meer vogels. Conform dit beschermingsregime is in de PB gekeken naar de effecten en voor de onderbouwing van het onderzoek wordt dan ook gewezen naar de PB en daaraan ten grondslag liggende onderzoeken. Met inachtneming van mitigerende maatregelen en na het beoordelen van de cumulatieve effecten is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. Het treffen van deze mitigerende maatregelen is in de besluitvorming geborgd.
0096	b	Daarnaast tast WPF als grootschalig windpark de openheid van het landschap aan. Turbines van bijna 200 meter hoog zijn op 50 km te zien.	Zie beantwoording onder 57b.
0096	c	Dit geldt ook 's nachts als de toplichten branden. Vanuit het beschermde waddengebied maar ook vanuit een groot deel van Friesland zijn deze lichten te zien. Ook daar wordt te licht mee omgesprongen.	Voor wat betreft verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie tevens de beantwoording bij nr. 10a ten aanzien van lichthinder. De verlichting is een eis voor de luchtvaart (internationale verdrag ICAO Annex 14 Volume I (Annex 14). Voor Windpark Fryslân wordt gestreefd naar een zo minimaal mogelijke verlichting, waarbij in de nachtperiode, bij voldoende zicht de verlichting gereduceerd wordt.
0096	d	Aan veel zaken is aandacht besteedt. Het is echter wel bijzonder om te lezen hoe behendig met taal toepast, het is spelen met woorden. Dit geldt voor de beeldende taal die men gebruikt voor het beschrijven van de aantasting van de open ruimte van het IJsselmeer in samenhang met de Afsluitdijk. De ruimtelijke kwaliteit van dit gebied is weg op het moment dat het Windpark er staat.	Zie beantwoording onder 57b over de vermeende invloed van het windpark op de ruimtelijke kwaliteit. Voor het overige is de zienswijze ter kennisgeving aangenomen.
96	e	Wij worden als lokale bewoners geraakt in ons woon- en leefklimaat. In dit deel van Friesland (de kop van de Afsluitdijk) wonen we reeds te midden van vele tientallen windturbines. Het uitzicht is bedorven, geluidsoverlast overvalt ons nu al regelmatig. Als straks een enorm windpark bijkomt met flinterende lichten dan verslechtert onze woon- en leefomgeving.	Zie reactie 38b over het uitzicht Zie reactie 10a over geluidsoverlast en lichtoverlast Bij de aanvraag was een uitgebreid akoestisch onderzoek welke door ons is beoordeeld (zie bijlage 5c, kenmerk s12004ASPWP Fryslân V7.2). Hieruit blijkt dat aan de eisen die gesteld zijn in het Activiteitenbesluit (artikel 3.14a) met mitigerende (stilstand) voorzieningen voldaan kan worden, zoals ook genoemd in het ontwerpbesluit (onder kopje Slagschaduw). De verlichting is een eis voor de luchtvaart (internationale verdrag ICAO Annex 14

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		Volume I (Annex 14). Voor de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
96	<p>f De Stichting Hou Friesland Mooi, statutair gevestigd in de gemeente Súdwest Fryslân, RSIN 853620799, dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân (WPF) zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.</p> <p>Wij brengen het volgende onder uw aandacht.</p> <p>1. Hoewel wij voorstander zijn van de energietransitie en erkennen dat windenergie daar deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat mede door WPF het IJsselmeergebied te veel belast wordt met windturbineparken. Vooral WPF doet een te grote aanslag op het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid, als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Het vigerende overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het Waddengebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. En dit niet alleen overdag, maar ook 's nachts vanwege de te voeren verlichting.</p>	<p>Zie beantwoording onder 57b en 10a over de invloed van het windpark op de landschappelijke kwaliteiten van het gebied rondom het windpark. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast.</p> <p>Voor wat betreft landschappelijke kwaliteiten wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken', voor wat betreft natuurlijke kwaliteiten wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' en voor wat betreft verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota.</p>
0096	<p>h Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.</p>	Zie beantwoording onder nr. 58b en nr. 75f.
0096	<p>i 1. Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. 2. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstand voorziening en de verhoging van de afstand tussen wieken en grond.</p>	Zie de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0096	<p>j De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij worden stelselmatig onderschat. Zeker is dat er werkgelegenheid verloren zal gaan in de watersport recreatieve sector. Er is dan ook bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blij-</p>	Ten behoeve van het windpark is een onderzoek naar zowel locatie- als inrichtingsalternatieven verricht (zie deel C en deel D van het MER). Voor het overige zij verwezen naar de beantwoording onder 4a, 9b (toerisme) 13a (visserij), 89c (werkgelegenheid) en 91b (draagvlak).

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	ven.	
0096	<p>I Het plaatsen van toplichten op de turbines zal een niet aflatende bron van ergernis zijn voor de lokale bevolking. Met die toplichten wordt het totale beeld van de omgeving langs de volle lengte van de Friese IJsselmeerkust ernstig aangetast. Dit terwijl steeds meer deskundigen aangeven dat er geen enkel maatschappelijk belang wordt gediend door het plaatsen van die toplichten.</p>	<p>De verlichting is een eis voor de luchtvaart (internationale verdrag ICAO Annex 14 Volume I (Annex 14)). Voor Windpark Fryslân wordt gestreefd naar een zo minimaal mogelijke verlichting, waarbij in de nachtperiode, bij voldoende zicht de verlichting gereduceerd wordt.</p> <p>Voor wat betreft verlichting wordt verder verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0096	<p>m Tenslotte: de Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) die aan het plan ten grondslag ligt is tot stand gekomen in strijd met het Verdrag van Aarhus en kan als zodanig dus niet dienen als onderbouwing voor de locatieweek voor WPF.</p>	<p>Voor wat betreft de gevolgen voor SvWOL/Verdrag van Aarhus wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatieweek en alternatieven' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0097	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Nee</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? De natuur,</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.</p>
0097	<p>b de watersport</p>	<p>Met de belangen van de watersport is in het proces steeds rekening gehouden. Als voorbeeld verwijs ik naar de bijlagen 17 en 18 bij MER deel D; in deze bijlagen zijn de onderzoeken opgenomen naar de gevolgen van veranderende wind door windmolens en de aantrekkelijkheid van het IJsselmeer voor watersporters als het windpark gerealiseerd is.</p> <p>In de onderzoeken die aan de besluiten ten grondslag liggen is onderzocht hoe watersport bedreven kan worden na realisering van het windpark. Hieruit is te concluderen dat de invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie verwaarloosbaar is. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De afstanden tussen de turbines zijn dusdanig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Ook voor windsurfers vormt het windpark geen belemmering, de windturbines staan op voldoende afstand van elkaar en de rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. Windsurfers maken slechts minimaal gebruik van het open water, ze zijn vooral aanwezig bij de Friese kust. Kitesurfen is op het IJsselmeer alleen binnen aangewezen gebieden toegestaan, de locatie van het windpark ligt op geruime afstand van</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		dergelijke kitesurfgebieden (circa 4 kilometer). RIP 70 De intensiteit van recreatievaartuigen is niet gelijkmatig verdeeld over het IJsselmeer, maar er is sprake van spreiding en concentratie. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaren dan andere delen van het IJsselmeer/ Markermeer. (MER B blz. 24)
0097	c Horizonvervuiling. Als ik in Makkum ben dan hoef ik geen windmolens aan de horizon te zien.	Zie beantwoording onder 57b.
0098	a De onjuistheden die staan in het MER is dat er niet is gekeken naar de omgeving maar alleen naar geldzaken. Het milieu van het IJsselmeer en ook de Waddenzee vogels zullen hier veel onder lijden! Maar de Waddenzee is een beschermd gebied, dat de windmolens daar niet instaan en er een afsluitdijk tussen ligt zegt niet dat het niks verandert. Er moet meer onderzoek naar gedaan worden!	Zie de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0098	b Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? De belangen van de omwoners, vakantie-gangers, watersporters en nog veel meer mensen is niet aan gedacht!	Met de belangen van de watersporter, overige vakantiegangers en omwonenden is in het proces steeds rekening gehouden. Zie verder 4a en 9b.
0098	c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, ik heb altijd in Makkum gewoond, ben zelf watersporter met verschillende sporten waarvoor ik nu nog ieder weekend naar Makkum reis! Omdat dit straks verloren gaat zullen veel mensen deze bijzondere binding met Makkum verliezen! Maar ook met andere dorpen en omstreken die veel toerisme voor het IJsselmeer hebben! Dit zou zonde zijn, deze mensen trekken naar Spanje als zo'n gebied als Makkum ten onder gaat aan windmolens! Weg inkomen toerisme van mensen uit eigen land en buurlanden! Er wordt niks gewonnen met windmolen parken zo dicht bij de kust te zetten!	Zie beantwoording onder zienswijze 4a en 9b.
0099	a Het ontwerp gaat in tegen het ontwerp "Natura 2000".	Zie de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.
0099	b Het ontwerp gaat in tegen de door het Rijk eerder verkondigde belangen van sport- en waterrecreatie.	Met de belangen van de sport- en waterrecreatie is, anders dan wordt gesteld, wel rekening gehouden in de besluitvorming en in de onderzoeken. Zie bijv. bijlage 17 en bijlage 18 van het MER, deel D. Zie verder 4a en 9b.
0099	c Belangen zijn niet zozeer over het hoofd gezien, maar er wordt onvoldoende rekening gehouden met de aanslag op de natuur	Zie de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0099	d	Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de waterrecreatie. Niet dagelijks word ik geraakt, daarvoor ligt mijn woonadres te ver af van het windmolenpark, maar als watersporter vaar ik regelmatig in het noordelijke deel van het IJsselmeer en zal daardoor de negatieve effecten veelvuldig ervaren.	Met de belangen van de waterrecreatie is, anders dan wordt gesteld, wel rekening gehouden in de besluitvorming en in de onderzoeken. Zie bijv. bijlage 17 en bijlage 18 van het MER, deel D. Zie verder 4a en 9b.
0100	a	<p><i>zienswijze 100 is gelijk aan zienswijze 28 met als aanvulling:</i> In de privacy bepaling op deze pagina staat deze passage: "U bent er zelf voor verantwoordelijk dat de inhoud van uw reactie niet te herleiden is tot uw persoon". Dit heeft de toon van een waarschuwing.</p> <p>Ter info: ik deel mijn zienswijze enkel en alleen via deze site omdat ik me grote zorgen maak over de impact van dit plan op de omgeving. Mijn privacy details zijn uit de bijlage verwijderd. Mocht de inhoud van mijn zienswijze wèl te herleiden zijn tot mijn persoon, dan zal ik dat volledig wijten aan het niet zorgvuldig omgaan met mijn persoonsgegevens en zal de Rijksoverheid daar ook verantwoordelijk voor houden.</p> <p>Ik heb sterk de indruk dat de bevolking zich onvoldoende gekend voelt in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. Naar mijn mening is er meer onafhankelijk onderzoek noodzakelijk voordat alle consequenties voor een dergelijk project voor alle partijen duidelijk zijn. Ik zou graag vernemen hoe gewaarborgd is dat onderzoeken door onafhankelijke partijen zijn uitgevoerd, en in welke mate betreffende partijen daadwerkelijk inspraak hebben gehad.</p>	<p>Van de overweging omtrent privacy is kennisgenomen. De reden dat deze zin in de privacybepaling is opgenomen is de volgende. Een ingediende zienswijze wordt integraal opgenomen in de zienswijzen- en antwoordnota. Mocht een indiener van een zienswijze wensen dat de zienswijze niet tot zijn of haar persoon is te herleiden, dan moet de indiener daar dus zelf voor zorgen.</p> <p>In reactie op hetgeen is gesteld betreffende inspraak wordt erop gewezen dat de voorliggende besluitvorming met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven inspraakprocedures tot stand is gekomen. Eenieder heeft onder meer een zienswijze kunnen indienen. Ten behoeve van de besluitvorming is het noodzakelijk onderzoek verricht, onder meer in het MER en de PB. Beide documenten en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken zijn verricht door deskundige en onafhankelijke bureaus. Niet is duidelijk om welke redenen aan de onafhankelijkheid getwijfeld moet worden dan wel waarom verder onderzoek noodzakelijk zou zijn.</p>
0101	a	<p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Nee.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Zowel fauna als mens zal nadeel ondervinden van de windmolens. De vogels, het is een vogelrijk gebied, hebben last van geluidshinder, net als de mens. De mens is haar vrije uitzicht kwijt. Ik ben zelf inwoner van Gaast, kwam hier wonen voor de rust en de natuur en straks is het met die rust gedaan en zal de natuur aangetast worden.</p>	<p>Zie ten aanzien van de effecten op de natuur, waaronder vogels, de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v.</p> <p>Zie ten aanzien van de effecten op het uitzicht de beantwoording bij nr. 4a, 10a en 29c.</p>
0102	a	<p><i>Zienswijze 102 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> De omgeving van onze recreatiewoning in het park Beach Resort Makkum (De Dijk19) wordt conform de zienswijze als direct omgevingsbetrokkene nadelig beïnvloed.</p>	Zie beantwoording bij zienswijze 77b onder punt 2.
0103	a	<p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja ! Geen windmolens op Kornwerderzand</p>	Zie beantwoording onder zienswijze nr. 4a en 97b.

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	i.v.m. de watersporters!	
0104	a Zienswijze 104 is een ingekorte versie van zienswijze 12 met als aanvulling: Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken. De terugloop van nationaal en internationaal toerisme(watersport, recreanten en strandbezoekers) heeft directe gevolgen op de werkgelegenheid en zal een grote economische schade veroorzaken voor de omgeving.	<u>Waardedaling</u> Verwezen zij naar zienswijzebeantwoording onder nummer 6a. <u>Werkgelegenheid</u> De stelling dat werkgelegenheid verloren zal gaan als gevolg van het windpark, doordat de toerisme minder wordt, kan niet worden gevolgd. Verwezen zij naar 4a, 9b en 89c.
0104	b Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met de nautische veiligheid, voor zowel beroeps als recreatief in het betreffende gebied. Denk aan afbrekende wieken (zoals bij Medemblik) en de invloed van grote magnetische velden op de navigatie-apparatuur voor schepen en vliegtuigen. De watersport zal het gebied mijden.	Zie de antwoorden bij nr. 28b en 28c in reactie op de nautische veiligheid, de beantwoording van 25d betreffende de afwezigheid van magnetische velden en 28e betreffende de wieken.
0105	a <i>Zienswijze 105 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Ik word geraakt in mijn belangen als natuurliefhebber en natuurbeschermer, landschapsbeschermer, recreant.	De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetaast. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.
0106	a Naar aanleiding van de kennisgeving Windpark Fryslân in de Staatscourant van 3 maart 2016, dienen we een zienswijze in tegen het ontwerp-inpassingsplan. Ondanks afstemmingsoverleg met initiatiefnemers van Windpark Fryslân, achten we het noodzakelijk een zienswijze in te dienen. Hieronder lichten we de zienswijze nader toe. Partijen Gezamenlijk met het ministerie van I&M en Rijkswaterstaat zijn de provincies Noord-Holland, Fryslân en de gemeenten Hollands Kroon, Harlingen en Súdwest-Fryslân bezig de Afsluitdijk weer veilig te maken en te ontwikkelen als een icoon voor de waterbouw, duurzame energie, ecologie en toerisme. De regiopartijen doen dit vanuit het samenwerkingsverband De Nieuwe Afsluitdijk. Vanaf 2006 wordt gewerkt aan de planuitwerking. Kornwerderzand is een van de belangrijke schakels als het gaat van ontwikkelingen op de dijk en de spin off voor de regio. Grote projecten als de Vis-migratierivier, de nieuwe brede sluis en het Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk worden voorbereid, gezamenlijk met Rijkswaterstaat en het ministerie van I&M. In het Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk zal tevens de communicatie over de Rijks werkzaamheden plaatsvinden. Op 6 mei 2015 heeft het ministerie van I&M ingestemd met het beoogde beleefcen-	Ter plaatse van het aangegeven gebied zal de kabel op ongeveer 30 meter diepte onder het maaiveld passeren waardoor dit geen belemmering hoeft te vormen voor bouwwerken op maaiveld. Initiatiefnemer heeft aangegeven dat met de gemeente Súdwest-Fryslân op 26 april 2015 een vervolgoverleg heeft plaatsgevonden op basis van nader onderzoek. Hieruit is naar voren gekomen dat door de diepte van de boring en de bouwmogelijkheden voor het beleefcentrum geen conflicterende situatie meer bestaat. De initiatiefnemer en de provincie Fryslân als initiator van dit beleefcentrum bereiden momenteel een overeenkomst voor ten einde een goede afstemming te waarborgen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>trum en het hierbij behorende zoekgebied.</p> <p>Proces In de planvorming rond Windpark Fryslân is met veel partijen afstemming geweest over diverse ontwikkelingen. Voor de vis-migratierivier is een provinciaal inpas-singsplan in procedure. Voor het beleeftcentrum is een bestemmingsplan in voorbereiding, de gemeente Súdwest-Fryslân is hiervoor penvoerder. Op 27 ja-nuari 2016 heeft een afstemmingsoverleg plaatsgevonden met de initiatiefnemers van Windpark Fryslân en Beleeftcentrum De Nieuwe Afsluitdijk. In het ontwerp in-pas-singsplan is onvoldoende rekening gehou-den met de vergevorderde plannen van het Beleeftcentrum De Nieuwe Afsluitdijk.</p> <p>Het plangebied van het windpark Fryslân en dan met name het gedeelte voor de hoogspanningsleiding is erg ruim geno-men. Het betreffende onderdeel van het plangebied doorkruist het gebied waar de realisatie van het beleeftcentrum plaats zal vinden. We dienen een zienswijzen in te-gen het huidige plangebied, zoals opgeno-men in het ontwerp inpassingsplan. We verzoeken u dan ook focus aan te brengen in het plangebied. Het kan niet de bedoe-ling zijn dat beide ontwikkelingen elkaar hinderen in de toekomst. De realisatie van het beleeftcentrum vindt plaats in 2017. In het eerste kwartaal van 2018 wordt het beleeftcentrum geopend. Een kaart ten aanzien van het realisatiegebied is bijge-voegd. Voor de openbare ruimte rondom het beleeftcentrum voorzien we vooralsnog geen bezwaren, dit heeft te maken met de beoogde diepte van de toekomstige leiding en de beoogde werkzaamheden in het ge-bied. Wel dient nader overleg plaats te vinden ten aanzien van de uitvoering van diverse werkzaamheden als het gaat om bijvoorbeeld de aanleg van parkeerplaat-sen, straatkolken en het opwaarderen van de kitesurflocatie.</p> <p>Zienswijze Zoals hierboven reeds omschreven dienen we een zienswijze in tegen het huidige plangebied van de 'leiding-hoogspanningskabel', zoals opgenomen in het ontwerp inpassingsplan. We zien dan ook graag een aanpassing in het definitie-ve inpas-singsplan, waarbij rekening wordt gehouden met het beleeftcentrum en de openbare ruimte bij het gebouw. Daarnaast achten we het noodzakelijk dat er een goede afstemming plaatsvindt ten aanzien van de uitvoering van werkzaam-heden van Windpark Fryslân en het beleeft-centrum.</p> <p>We gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.</p>	

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0107	a	<i>Zienswijze 107 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling: Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?</i> Ja, als inwoner van Stavoren, gem. SWF, vrees ik bij een eventuele realisatie van Windpark Fryslân enorme negatieve effecten als toegelicht in de 2 bijlages. Windpark Fryslân raakt mijn persoonlijk belang als betrokken en bezorgde burger, watersporter, natuurliefhebber.	De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.
0107	b	Ik heb kennis genomen van het voornemen om een windmolenpark in het IJsselmeer te plaatsen. Ik ben niet tegen windenergie, maar vindt dat met de plaatsing rekening dient te worden gehouden met de belangen van de scheepvaart en vraag daarom uw aandacht voor het volgende: 1. Ik acht het onverstandig het Windpark Fryslân te plaatsen in het IJsselmeer omdat ik meen dat, anders dan in het MER wordt gemeld, de scheepvaart wel degelijk hinder van het windpark zal ondervinden, ook indien het park door vaarbaar zou zijn. De molens zullen een krachtig effect kunnen hebben op de wind in de nabijheid van de molens. Overigens is dat effect onvoldoende onderzocht.	In het MER is gekeken naar de mogelijke effecten van de windturbines op ondermeer de scheepvaart en de windomstandigheden, zie hiervoor de beantwoording bij nr. 50a en ten aanzien van de scheepvaartveiligheid ook nr. 28b en 28c.
0107	c	2. Minstens zo belangrijk is dat de scheepvaartveiligheid geraakt wordt. Het valt niet uit te sluiten dat de molens een groot effect kunnen hebben op kompassen, navigatieapparatuur en stuurautomaten van de schepen en ik stel vast dat er onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Verder verwacht ik in het drukke hoogseizoen, ondanks de doorvaarbaarheid van het park gevaarlijke situaties wanneer minder ervaren zeilers bij harde west/ zuidwestelijke wind ruime afstand van het Windpark Fryslân willen houden en daardoor buiten de vaargeul in de ondiepten voor de kust van Makkum belanden. 3. Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route doorlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen. Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan. 4. In geval van calamiteiten en slecht zicht zal het Windpark belemmerend voor reddingsoperaties werken. Reddingen met helikopters zijn in het gebied niet mogelijk en impact op radar is niet of onvoldoende	<u>Scheepvaartveiligheid</u> Zie de antwoorden bij 25d en 28b <u>Harde wind</u> Zie antwoord bij 28b <u>Calamiteiten en slecht zicht</u> Zie antwoord 50a <u>Aantal incidenten</u> De averij-incidenten betreffen incidenten met recreatievaartuigen op het IJsselmeer die nu al plaatsvinden gebaseerd op cijfers van de KNRM. De aanvaringskans betreft de kans op een aanvaring met een windturbine. Omdat dit verschillende incidenten zijn lopen de genoemde cijfers uiteen. Verder wordt voor de effecten op het reddingswerk verwezen naar de beantwoording bij nummer 28b. Zie ook paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid'.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>onderzocht. Dit alles terwijl niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico tot incidenten leidt, zie onder meer pagina 284 van MER (Deel D) waarin wordt gemeld dat er jaarlijks 4,9 incidenten als gevolg van averij zullen plaatsvinden in het windpark. Deze beschrijving van risicoschatting lijkt zich slecht te verhouden tot de in tabel 7.2 van MER (Deel D) op p. 262 weergegeven tabel waar wordt gesproken over een aanvaringskans van "1: x jaar" voor zowel beroepsvaart als recreatievaart.</p>	
0107	d 5. Onjuist is de stelling in het MER dat het Windpark zich bevindt in een deel van het IJsselmeer waar de scheepvaart niets te zoeken heeft vanwege de ligging ten opzichte van ondiepten en schietterrein. De ondiepten zijn op de beoogde locatie namelijk zeer beperkt en het schietterrein is slechts sporadisch in gebruik.	In het MER is aangegeven dat de aanwezige ondiepten bij Den Oever en het schietgebied, soms tijdelijk, van invloed kunnen zijn op het huidig gebruik. Het projectgebied is in beginsel beschikbaar voor de scheepvaart. Zie ook 50a.
0107	e 6. Uit het MER (Deel D) blijkt op pagina 262 niet wat de kwalitatieve effect beoordeling van de "overige effecten" aan waarde oplevert.	De toepassing van de op pagina 262 uiteengezette waarden in tabel 7.2 is gegeven in tabel 7.12 op pag. 292 van het MER, deel D.
0107	f 7. In het MER (Deel D) wordt op pagina 285 gemeld dat recreatievaart die op drift raakt een windturbine kan gebruiken om aan te meren. Dat zal niet het geval kunnen zijn bij stormachtige omstandigheden. In ieder geval niet zonder dat dat direct gevaar voor bemanning en vaartuig oplevert. De conclusie aldaar dat in de praktijk de aanvaringskans kleiner is, is dan ook onjuist.	Zie beantwoording zienswijze bij nr. 50a. <u>Ter aanvulling:</u> De aanvaringskansen volgen uit het risico om op drift te slaan. Dit is niet direct gerelateerd aan stormachtige omstandigheden maar met name aan het stuurloos raken (bijv. motorstoring). Bij specifieke omstandigheden, zoals storm, kan inderdaad aanmeren onwenselijk zijn. Schippers dienen in deze uitzonderlijke omstandigheid een verstandige afweging te maken; het vooraf informatie inwinnen over het geldend weerbericht maakt hiervan onderdeel uit. Aanmeren is voor dit type omstandigheden niet als uitgangspunt gehanteerd voor de aanvaringskans die in het MER is bepaald.
0107	g 8. Onjuist is de interpretatie in het MER ter zake de vaartintensiteit in het windparkgebied. Op basis van een analyse van AIS gegevens wordt geconcludeerd dat er weinig scheepvaart plaats vindt in het ter zake relevante gebied. Dat kan niet op die basis worden geconcludeerd omdat met name de kleinere schepen veelal geen AIS uitzenden. Het hebben van een AIS aan boord is nl. niet verplicht. Vervolgens wordt de conclusie onderbouwd onder verwijzing naar figuur 7.3 "Vaartintensiteit IJsselmeer gedurende meerdere jaren" (MER Deel D, p. 278). De daar weergegeven figuren laten wel degelijk vaartintensiteit zien, met de logische uitzondering van de wintermaanden. Daarbij wijzen wij er ook op dat de figuren slechts de vaartintensiteit op doordeweekse dagen (!) laten zien. Het behoeft weinig toelichting dat in de weekenden het beeld heel	In het MER is ten beoordeling van de mogelijke effecten op onder meer scheepvaart (veiligheid) onderzocht wat de vaarbewegingen in het plangebied zijn. Daarbij is onder andere gebruik gemaakt van het AIS en is onderkend dat niet alle boten hiervan gebruik maken. Niettemin blijkt uit dit systeem dat het plangebied relatief minder gebruikt wordt voor vaarbewegingen, hetgeen verder wordt bevestigd door het gebruik van andere bronnen om de vaarbewegingen inzichtelijker te maken (zie figuur-7.3 van deel D van het MER, het in de literatuurlijst van het MER deel D genoemde onderzoek Onderzoek vaargebied IJsselmeergebied en Waddenzee. Waterrecreatie Advies, 2003). In hoofdstuk 5 van de aanvulling voor het MER zijn ook de tellingen die in de zomerperiode van 2016 zijn uitgevoerd opgenomen. Deze zijn ondermeer in de vakantieperiode uitgevoerd en bevestigen eveneens het beeld

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	anders is. Het plaatje van 19 en 20 augustus 2010 dat ook is opgenomen toont dat aan. De conclusie dat de scheepvaart in de huidige situatie hoofdzakelijk op vaste routen van en naar de sluzen vaart is derhalve niet juist, althans wordt niet gedragen en onderbouwd door de onderzoeken waarnaar wordt verwezen.	dat het gebied beperkt gebruikt wordt.
0108	<p>a</p> <p>Betreft: Zienswijze t.a.v. Ontwerp Inpassings-Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.</p> <p>Als Nederlandse Vereniging van Toerzeilers (De Toerzeilers) behartigen wij de belangen van ruim 3.000 zeilers, verspreid over geheel Nederland. Het IJsselmeer is voor onze leden een belangrijk recreatief vaargebied, waar zij rust, weidsheid en ruimte willen vinden in een uitdagend vaarwater. Wij hebben kennis genomen van bovenvermelde stukken en vatten onze bezwaren hiertegen als volgt samen:</p> <p>1. De verplichting voor de Provincie Fryslân behelst de plaatsing van 530,5 MW aan duurzame energie capaciteit op het land. Het IJsselmeer is geen land, maar water met diverse bestemmingen [voedselgebied voor beschermde vogels, recreatiegebied etc]. Windparken van de grootte als nu voorzien horen op zee thuis en dan buiten de twaalf mijlszone.</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ter aanvulling: In de nationale doelstelling voor windenergie wordt onderscheid gemaakt tussen een doelstelling op land en een doelstelling op zee. Zoals ook blijkt uit de SvWOL valt het IJsselmeer onder de doelstelling op land.</p> <p>Bij het vaststellen van het inpassingsplan is rekening gehouden met de andere bestaande functies van het IJsselmeer, waaronder het gebruik door scheepvaart (zie ook par. 5,12 van de plantoelichting bij het RIP). De mogelijke effecten van het windpark op bestaande functies zijn niet zodanig dat dit aan vaststelling van het inpassingsplan in de weg staat.</p>
0108	<p>b</p> <p>2. Het IJsselmeer is Natura 2000-gebied. De Vogel- en Habitatrichtlijn stelt voor nieuwe activiteiten of projecten, dat moet worden bewezen, dat geen schade aan de bestaande natuur ontstaat, voordat toestemming wordt verleend. Dit is hier duidelijk wel het geval.(dode vogels, geluid, slagschaduw en trillingen). Het tussentijdse toetsingsadvies omtrent het MER maakt reeds duidelijk dat veel nadere onderbouwing hiertoe vereist is op korte termijn. Uitzondering geldt uitsluitend voor projecten van "groot maatschappelijk belang", onder voorwaarden: - er zijn geen alternatieven - natuurschade moet worden gecompenseerd.</p>	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j.
0108	<p>c</p> <p>3. De commissie MER constateert dat er geen formele onderliggende visie is. Als aantasting van de natuurlijke kenmerken niet valt uit te sluiten, moet de ADC toets volgen. Alternatieven dienen te omvatten naast de ruimtelijke invulling [locaties] ook de opwekkingsvorm [wind, zon, etc.] en de systeemdimensies [turbinevermogen]</p>	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j.
0108	<p>d</p> <p>[Alternatieven dienen te omvatten naast de ruimtelijke invulling [locaties] ook de opwekkingsvorm [wind, zon, etc.] en de systeemdimensies [turbinevermogen].]</p>	[In het MER is voldoende onderzoek uitgevoerd naar alternatieven ten aanzien van locatie, invulling, opwekkingsvorm en dimensies. Zie hiervoor ondermeer in hoofd-

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		stuk 2 en bijlage 1 van deel C van het MER en paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER.]
0108	e 4. Wij bepleiten op korte termijn een heroverweging van de verdeling van Friese opgave tot realisering van 530,5MW duurzame energie zowel naar locatie alsook naar wijze van opwekking. Ondanks alle inspraak lijkt eenzijdig te zijn besloten tot een windpark van 316 MW in het IJsselmeer [groter dan het maximum volgens motie De Vries van 250 MW], en bestaande uit relatief klein windturbines [3-4 MW] die negatievere effecten kennen dan grote turbines.	In het IPO-Rijk akkoord zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de opgave van 6000 MW wind op land in 2020 over alle Nederlandse provincies. Hoe de provincies die doelstelling invullen, oftewel waar ze de windturbineparken op land realiseren, is aan de Provincie.
0108	f 5. Duurzame energie kan worden opgewekt door zowel windturbines alsook zonnepanelen en andere kleinschaliger vormen van opwekking [b.v. biomassa en aardwarmte]. Mede hierdoor kan een bredere ruimtelijke spreiding van duurzame energie parken in Friesland worden gerealiseerd, die beter aansluit bij de bestaande land infrastructuur. Dat de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zich, wat duurzame energie betreft, beperkt tot groot-schalige windenergie op land en zee is een stelling die nu al achterhaald is. 6. Snelle technologische ontwikkelingen maken dat thans zonne-energie reeds duidelijk concurrerend is met windenergie, opgewekt met windturbines. 7. Een zonne-park bestaande uit panelen op het binnen-kruin-talud van de Afsluitdijk levert reeds een veelvoud van energieopbrengst [ca 30 GWh/jaar] op van de thans geschatte jaaropbrengst van het Windpark [ca 1,2-1,6 GWh/jaar] en vereist aanmerkelijk minder bekabeling dan het voorgestelde windpark. De schatting van het ECN in 2009 ((Integrale verbetering Afsluitdijk) van een PV opbrengst van 8-10 MW is door de technologische ontwikkeling niet meer relevant.	Zie de beantwoording bij de nrs. 1a en 19a ten aanzien van de keuze voor windenergie.
0108	g 8. Ten aanzien van de aantasting van de leefomgeving dient het MER te worden aangevuld omtrent effecten op landschap en weidsheid, licht en duister, geluid en trillingen van het geheel aan projecten rond het IJsselmeer met inbegrip van de cumulatieve effecten. Het MER dient deze cumulatieve effecten te beschrijven en te waarderen en dat is niet gebeurd. De Commissie MER pleit voor een effectenboekhouding gezien alle plannen die op en rond het IJsselmeergebied zijn en worden gelanceerd. Het gaat er daarbij primair om het uitgangspunt van de Integrale Visie voor het IJsselmeergebied 2030 vast te houden: het is een gebied waar rust, weidsheid, horizon en duisternis de bovenaanvoeren. Het Rijk stelt dat deze visie	De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan. Het MER beschrijft de effecten op onder andere landschap, inclusief de gevolgen voor weidsheid, licht en duister (deel D, hoofdstuk 4), geluid (deel D, hoofdstuk 6) en trillingen (deel D, hoofdstuk 7). Daarbij is rekening gehouden met cumulatie van gevolgen met andere plannen / projecten voor zover het autonome ontwikkelingen betreffen. Voor de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.3 Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Ant-

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	vertrekpunt is. Daar is in dit geval weinig van te merken. Door alle windturbineparken ontstaat in toenemende mate een visueel hek rond het IJsselmeer.	<p>woordnota zienswijzen.</p> <p>De Commissie m.e.r. adviseert in haar tussentijds toetsingsadvies het volgende: <i>"Gezien de grote hoeveelheid onderhanden zijnde plannen en projecten in en rond het IJsselmeer geeft de Commissie het bevoegd gezag in overweging om een 'effectboekhouding' voor het IJsselmeer gebied bij te gaan houden. Daarmee kan worden ingespeeld op de risico's van cumulatieve effecten en eventuele synergiemogelijkheden. Het 'Kader Ecologie en Cumulatie (KEC)' voor de Noordzee kan hiervoor als inspiratie dienen."</i></p> <p>Het betreft hier uitsluitend een overweging voor het bevoegd gezag om in de toekomst een dergelijke boekhouding bij te gaan houden, en staat los van de onderhavige besluitvorming over windpark Fryslân. Het ministerie van Economische Zaken werkt momenteel aan een onderzoeksopdracht langs de lijn van het 'kader ecologie en cumulatie voor de Noordzee', voor wind op land, die invulling geeft aan de suggestie van de Commissie MER.</p>
0108	h 9. Het MER(publieksversie) stelt dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied IJsselmeer. Dat is aantoonbaar onjuist. De compensatie- die dus eigenlijk niet nodig zou moeten zijn- wordt a.h.w. als een cadeautje gepresenteerd in de vorm van het werk/natureiland, dat toch al verbonden is met de vismigratierivier. Eigen initiatieven en daarbij behorende financiering ontbreken. Wij zijn erop tegen dat bij het eiland van 2 ha ook nog eens een ondiepte van 25 ha wordt gecreëerd.	Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j. In aanvulling daarop wordt erop gewezen dat de natuurvoorziening wordt gerealiseerd ten behoeve van het Windpark. Bij de inrichting van de natuurvoorziening wordt mede gekeken naar mogelijke positieve effecten die ook voor de in de nabijheid gelegen vismigratierivier (VMR) kunnen optreden na realisatie. Niettemin staat de functie ten behoeve van het windpark voorop en is er derhalve geen sprake van dat de natuurvoorziening "toch al verbonden is" met de VMR.
0108	i 10. De opdracht aan de commissie MER is te nauw omschreven. De VHR. (Vogel- en Habitatrichtlijn) vraagt ook bij maatregelen die de VHR aangaan de sociaaleconomische aspecten, alsmede de uitwerking op de leefomgeving, te behandelen.	Zie de beantwoording bij de zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j.
0108	j 11. Als majeur sociaal economisch aspect wijzen wij nogmaals [evenals in onze inspraakreactie] op de te verwachten reductie van de huidige 6000 arbeidsplaatsen in waterrecreatie en toerisme. Zowel in het MER als in de toetsing wordt dit aspect gebagatelliseerd. Men spreekt eigenlijk alleen over de positieve impuls en gaat niet in op de economische schade. De watersportondernemers langs de Friese kust spreken over een verwachte omzetsdaling van 20 tot 30%. Het rapport van Buck Consultants over de windparken dicht op de kust en hun uitwerking op recreatie en toerisme (2014) spreekt over een negatief effect op de werkgelegenheid oplopend tot ca. 3700 fte naarmate de molens dichterbij de kust	Zie beantwoording bij 4a, 9b en 89c. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat het genoemde rapport van Buck Consultants ook is betrokken bij onderzoek naar de effecten op toerisme (zie bijlage B bij bijlage D-18 bij deel D van het MER).

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>worden geplaatst. Dat effect op het IJsselmeer treedt volgens ons dan ook op het IJsselmeer op, ondanks de neutrale stellingname van de Raad van State bij de besluitvorming over het windpark NOPolder.</p> <p>Een gezonde watersport-infrastructuur is voor De Toerzeilers van eminent belang en die wordt bedreigd.</p>	
0108	k 12. Een lijn-opstelling van windturbines langs de Afsluitdijk is al eerder afgefallen en zal zeker interfereren met het huidige voorgenomen windpark.	De ontwerpbesluiten hebben betrekking op het windpark Fryslân zoals op de plankaart bij het inpassingsplan aangegeven. Op dit moment heeft er geen concrete besluitvorming plaatsgevonden ten aanzien van een lijnopstelling van windturbines langs de Afsluitdijk en is derhalve van interferentie geen sprake.
0108	l 13. Tenslotte merken wij op dat die openheid en de weidsheid van het IJsselmeer, maar ook van de Waddenzee ernstig worden geschaad. De Waddenzee kent bovendien nog bescherming als Werelderfgoed. De windturbines zullen zelfs vanaf Terschelling zijn waar te nemen, maar zeker en veel sterkere mate, varend langs de Afsluitdijk tussen Texel en Kornwerderzand. Hiervan ontbreken visualisaties in het MER. Als dit windpark wordt toegestaan, staat de weg open voor windparken in de Waddenzee, het gehele beschermde IJsselmeergebied en de Territoriale Noordzee voor de kust en de Waddeneilanden.	Zie beantwoording bij 10a. In aanvulling daarop het volgende. Het MER heeft de zichtbaarheid van het windpark duidelijk gemaakt door verschillende visualisaties op te nemen vanuit verscheidene kijkpunten. Hierdoor is getracht een zo goed mogelijk beeld te geven op de ruimtelijke impact van het windpark op de omgeving. Verwezen zij naar bijlage D-4a en D-4b van het MER, onderdeel D. De visualisatie bij Kornwerderzand in bijlage D-4b van het MER, onderdeel D geeft een beeld van de ruimtelijke impact van het Windpark vanaf Kornwerderzand met het gezicht naar het windpark. Voorts is er een visualisatie opgenomen vanaf de Waddenzee nabij Terschelling. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat voor het opnemen van visualisaties geen juridische verplichting bestaat.
0108	m Resumerend hebben wij zwaarwegende bezwaren tegen het voorgenomen windpark Fryslân. Het zijn daarentegen voorstander van een mix van duurzame energieparken op diverse plaatsen in Friesland, goed aansluitend bij de land-infrastructuur.	Ter kennisgeving aangenomen. Ter kennisgeving aangenomen.
0109	a <i>zienswijze 109 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wij zijn eigenaar van recreatieappartement []. Dit appartement heeft vrij zicht op het IJsselmeer, afsluitdijk en Wieringermeer. Wij verzoeken u dringend om de plannen voor Windpark Fryslân te herzien omdat wij van mening zijn dat de consequenties bij realisatie onherstelbaar zullen blijken te zijn en de economische waarde van ons bezit aan het IJsselmeer zal dalen! Voor ons is dat niet zonder meer aanvaardbaar. Mochten de plannen toch doorgang vinden dan verwachten wij dat we minimaal de schade vergoed krijgen.	Zie ten aanzien van het zicht op het windturbinepark de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 4a en 10a. Zie ten aanzien van economische schade beantwoording 6a

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0110	a	Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector.	Zie beantwoording bij 4a, 9b en 89c.
0110	b	Ook komt de nautische veiligheid in gevaar	Zie beantwoording zienswijzen bij nummers 28b en 28c.
0110	c	en wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan.	Zie de beantwoording bij 10a en 38b. De onderzoeken bij de besluitvorming wijzen uit dat er geen aanleiding bestaat om te concluderen de leefbaarheid door de komst van Windpark Fryslân dusdanig wordt beïnvloed dat de wettelijke normen worden overtreden.
0110	d	En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n industriële opstelling wordt neergezet!	ter kennisgeving aangenomen
0111	a	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Omdat ik een groot fan ben van de watersport en zelf vlakbij het IJsselmeer woon. Nu die windmolens daar komen zal de watersport in Makkum flink afnemen en daardoor ook het toerisme. Alle restaurants in het dorp zijn sterk afhankelijk van die toerisme.	Zie beantwoording bij 4a, 9b en 89c.
0112	a	Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Zonne energie	Zie hiervoor de beantwoording bij 1a en 10a.
0112	b	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Alleen subsidies die ik als belasting betaler betaal. Rendement is te laag.	De productie van elektriciteit met windenergie vermijdt de productie van elektriciteit uit fossiele energiebronnen en voorkomt daarmee emissies naar de lucht, zoals CO2 en andere broeikasgassen en fijnstof. Dit levert een bijdrage aan de klimaatdoelstelling en beperkt daarmee negatieve effecten op de volksgezondheid ten gevolge van de energievoorziening. Tevens draagt duurzame energie bij aan het zekerstellen van de energievoorziening. Zie verder de beantwoording onder 1a.
0113	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Nee. Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Nee. Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Nee.	Voor kennisgeving aangenomen.
0114	a	<i>Zienswijze 114 is egelijk aan 83 met als aanvulling:</i> Alternatieven, zoals een windmolenpark ver op zee of alternatieve veel modernere vormen van energie-opwekking met minder aanslag op de omgeving, zijn onvoldoende onderzocht. Dan wel onderbouwing voor dit plan ontbreekt. Oftewel, een onherroepelijke schade aan een absoluut uniek stuk Nederland, terwijl er alternatieven zijn, die niet of zeer beperkt zijn	Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	onderzocht.	
0115	a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, woning waarde in Makkum. Woonplezier in Makkum.	Zie ten aanzien van de gestelde woningwaardedaling de beantwoording van de zienswijze in nr. 6a en 10c.
0115	b Toerisme in Makkum.	Zie beantwoording bij 4a, 9b en 89c.
0115	c Betere alternatieven (zonnecellen).	Zie de nrs. 1a en 19a over alternatieve wijzen van duurzame energie-opwekking
0116	a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ons werk vind zich plaats op het IJsselmeer. Onze klanten varen daar. Plus: toerisme word minder waardoor minder potentiële klanten langskomen.	Zie de beantwoording bij onder meer nr. 108i en 111a.
0117	a <i>Zienswijze 117 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja: daling woongenot vanwege verstoord uitzicht; daling verhuuropbrengsten vakantiewoning; daling waarde vakantie-woning.	Zie ten aanzien van de waardedaling de beantwoording bij nr. 123b. Zie ten aanzien van het uitzicht de beantwoording bij nr. 38b. Zie ten aanzien van de eventuele gevolgen voor toerisme de beantwoording bij nr. 108i en 111a.
0118	a [vertaald uit het Fries] Het uitzicht van omwonenden en recreanten gaat van woon- en recreatiegebied naar industrieterrein.	Zie beantwoording onder 57b.
0118	b De 20 kilometer omwonenden kunnen geen inkomen of eigen stroom uit de wind halen. De wet verbiedt hen dit. Het is ingepikt door het Rijk. Het gaat om € 120 miljoen per jaar. Compensatie voor vermindering van levenskwaliteit, verlies aan toerisme en verlies door ontvolking worden niet genoemd.	De onderzoeken bij de besluitvorming wijzen uit dat er geen aanleiding bestaat om te concluderen dat de leefbaarheid door de komst van Windpark Fryslân dusdanig wordt beïnvloed dat de wettelijke normen worden overschreden. Daarbij is ook gekeken naar de (economische) effecten voor toerisme en recreatie. Uit de afweging blijkt dat het windpark inpasbaar is in dit gebied. Voldaan wordt aan de wet- en regelgeving en de gevolgen voor de omgeving zijn aanvaardbaar. Die afweging ligt ten grondslag aan de vaststelling van het inpassingsplan. Voor zover een omwonende meent schade te lijden die niet redelijkerwijs voor zijn rekening hoort te komen, kan een verzoek tot planschade worden ingediend. De initiatiefnemer voor het windpark stelt daarnaast nog een participatieplan op. Zie omtrent de mogelijkheid van participatie de beantwoording bij nr. 6a en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0118	c De grootte van het gebied dat visueel wordt aangetast wordt niet genoemd.	In figuur 4.17 van het MER, onderdeel D zijn de visuele zichtlijnen op het gebied van het windpark aangegeven, met inachtneming van de verschillende zichtbaarheidsomstandigheden (lees: weersomstandigheden). Derhalve is de grootte van het gebied waarop het windpark visuele impact heeft, wel degelijk in kaart gebracht.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0118	d	De einddatum van de windmolens wordt niet genoemd.	In de verschillende vergunningen zijn einddata genoemd. Ook het inpassingsplan stelt een einddatum voor de windturbines, deze hebben een tijdelijke bestemming van 30 jaar. Basis hiervoor is het Besluit van 8 juli 2016 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet en van bijlage II bij de Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet elfde tranche, Stb 2016, 276). Na afloop van de exploitatietermijn zal overgegaan worden tot verwijdering. Zie paragraaf 1.6 van het inpassingsplan. Zie paragraaf 1.6 van het inpassingsplan. Zie verder de beantwoording bij nr. 147d.
0118	e	Een zonnepark als alternatief heeft minder nadelen. Het doel hoort niet een windmolenpark te zijn, maar vermindering van kooldioxide.	Zie de beantwoording bij nr. 1a en 19a over de alternatieven van duurzame energieopwekking.
0118	f	Als recreant vind ik het minder mooi om in het zuidwesten te zijn. De Wieken draaien niet voor de omwonenden. Ik word verdrietig als ik aan de 20 kilometer omwonenden denk.	Windpark Fryslân zal zorgen voor een stroomvoorziening van circa 315.000 inwoners van de provincie. Verder worden de inwoners van de provincie Fryslân in de gelegenheid gesteld om te participeren in het windpark. Uit het MER blijkt dat het windpark geen effect heeft op het toerisme. Zie hoofdstuk 10, onderdeel D van het MER. Hetzelfde geldt voor de landschappelijke kwaliteiten van het gebied. De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling. Zie voorts pagina 45-47 van het ontwerp Inpassingsplan.
0118	g	Als omwonende word ik heler van oneerlijke stroom gemaakt. Als Nederlander moet ik mij schamen voor het vernielen van het landschap door de overheid. Als Nederlander moet ik mij schamen voor het gebrek aan wetten die de zeggenschap over de lucht aan omwonenden toewijzen. Als omwonende word ik heler van oneerlijke stroom gemaakt. Als Nederlander moet ik mij schamen voor het vernielen van het landschap door de overheid. Als Nederlander moet ik mij schamen voor het gebrek aan wetten die de zeggenschap over de lucht aan omwonenden toewijzen.	Ten aanzien van de mogelijke effecten van het windpark op het landschap en uitzicht wordt gewezen op de beantwoording bij nr. 29c, 29e en 36a. De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan. Voorts wordt erop gewezen dat de besluitvorming omtrent het windpark met inachtneming van de wetten regelgeving tot stand is gekomen. De opmerking omtrent de stroom wordt ter kennisneming aangenomen.
0118	h	Geachte medewerkers, Ik ben recreant vlakbij het Windpark Fryslân en vindt dat de levenskwaliteit van omwonenden en recreanten door het windpark achteruit gaan.	Gevolgen voor de leefomgeving (geluid en slagschaduw) zijn in hoofdstuk 6, deel D, van het MER onderzocht. Hieruit blijkt dat alleen voor de woonboot op Breezanddijk mitigerende maatregelen nodig zijn om aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit te voldoen. Ook wordt verwezen naar nr. 25e. Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1

Num- mer ziens- wijzen		Antwoord
		Geluid Windturbines en 2.7.2 Slagscha- duwhinder' uit hoofdstuk 2 van deze Ant- woordnota zienswijzen.
0118	i Ook ben ik een van de 340 000 Friese huishoudingen die stroom afnemen. Als consument wil ik liever geen gemene, door diefstal verkregen, stroom afnemen.	In het kader van de voorliggende besluit- vorming speelt de keuze voor een leveran- cier van stroom geen rol. De opmerking omtrent de stroom wordt dan ook ter ken- nisneming aangenomen.
0118	j 1. Diefstal Het uitzicht, de lucht en het landschap zijn van ouds her van de plaatselijke inwoners samen. Gelijk er vroeger een 'mienskar, in gemeenschappelijk perceel grond was. Het eigendom is nooit bij de notaris vastge- legd, maar het was er wel. Dit blijkt ook uit gemeentelijke wetten. Je mag wel iets in de hoogte oprichten, maar je moet reke- ning houden met de omwonenden. Wij moeten allemaal ademen, dus de lucht is van ons samen. Al voor de wind- molendiscussie hoorde de regering bij wet vast te leggen dat de lucht van de plaatse- lijke bewoners is. Nu steelt de regering de lucht, laat een heler daar stroom van ma- ken en als de stroom verkocht wordt int de regering €0,15 per kWh energiebelasting. De gemeentelijke wetten, die voor de ge- wone burger gelden, worden aan de kant geschoven. Het woon- en recreatiegebied 20 km om de windmolens heen wordt in- dustrieterrein. Het jaarlijkse inkomen van de regering uit Windpark Fryslân is 320 000 kW maal 2500 uren maal € 0,15 per kWh = €120 000 000 = € 120 miljoen. Het uitzicht en het inkomen van de wind wor- den door de regering ingepikt en van de omwonenden gestolen. Dit lijkt op de olie- handel in Nigeria en handel met voorken- nis en corruptie.	Er is anders dan wordt gesuggereerd geen sprake van ontneming of beperking van de plaatselijke bewoners. Los daarvan geldt dat er geen recht bestaat op ongehinderd gebruik van de omgeving. Bovendien is de landschappelijke inpasbaarheid als vol- doende beoordeeld in het Rijksinpassings- plan.
0118	k 2 Compensatie. De inwoners uit het gebied van 20 km rond de windmolens worden in de plannen niet gecompenseerd. Die inwoners verliezen inkomen uit de lucht en hun woon- en re- creatiegebied worden industrieterrein. Welk werk en inkomen levert dit nieuwe industriegebied? De windmolens moeten wel tien jaar draaien om zichzelf terug te verdienen. De eerste tien jaar draaien de molens voor de makers, de fabrikanten. Dat inkomen gaat niet naar de inwoners in een straal van 20 kilometer maar ergens anders ver weg. De 320 MW kunnen jaar- lijks € 120 miljoen opbrengen. In 100 jaar € 12 miljard, de economische waarde van het gebied 20 km rondom het windpark. Waarom krijgt de investeerder, de heler, wel hoge subsidies en krijgen de 20 km omwonenden, wier levenskwaliteit afge- nomen is, geen compensatie? De regering hoort minstens 30 % van het jaarlijkse inkomen beschikbaar te stellen aan de 20 km omwonenden. Dat kan als investering in nieuwe werkgelegenheid. Er gaat al	De initiatiefnemer heeft aangegeven dat omwonenden van het windpark in de gele- genheid worden gesteld om te participeren in het windpark. Op die wijze krijgen om- wonenden de mogelijkheid om ook in fi- nanciële zin te profiteren van het wind- park. Voor zover sprake zou zijn van plan- schade, hebben belanghebbenden de mo- gelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Er is geen wettelijke plicht die voorschrijft dat omwonenden binnen 20 kilometer van het windpark op voorhand moeten worden gecompenseerd. Zie ook paragraaf 2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	werk verloren in het toerisme en door de aanstaande ontvolking. Geen compensatie betekent wingewest.	
0118	<p>l 3 Voorlichting.</p> <p>Het plaatsen van hoge windmolens verandert voor lange tijd een heel groot gebied in industrieterrein. Waarom zou je na 30 jaar de kip met de gouden eieren slachten? Dit gaat zeker 60 jaar duren, omdat de vergunningen en de infrastructuur er al liggen. Sterker nog. Er wordt geen einddatum genoemd. Het kan eeuwen duren. Dit wordt niet duidelijk naar voren gebracht.</p>	<p>Een aantal vergunningen zal verleend worden voor de periode vanaf 1 januari 2017 voor de fase van aanleg, de operationele fase van vijftientig jaar gerekend vanaf het moment dat de laatste turbine in bedrijf wordt genomen en de fase van ontmanteling van het windpark waarbij geldt dat deze vergunning een einddatum hebben.</p> <p>In de verschillende vergunningen zijn einddata genoemd. Ook het inpassingsplan stelt een einddatum voor de windturbines, deze hebben een tijdelijke bestemming van 30 jaar. Basis hiervoor is het Besluit van 8 juli 2016 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet en van bijlage II bij de Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet elfde tranche, Stb 2016, 276). Het inpassingsplan en de vergunningen hebben een looptijd van 30 jaar. Zie paragraaf 1.6 van het inpassingsplan. De Watervergunning en de Wbr-vergunning noemen 31 december 2049 als einddatum, hierbij is inbegrepen de periode van ontmanteling van het park.</p>
0118	<p>m Het wonen en werken gaat generaties lang in kwaliteit achteruit. Dat wordt ook niet duidelijk naar voren gebracht. De kwaliteit van wonen en recreëren wordt niet gemeten. Vluchten op de fiets kan niet meer. Een tiphoogte van 183 m is op 48 km waar te nemen. $d = \sqrt{2hr}$ De waarnemingsafstand wordt niet genoemd. De afstand voor het industriegevoel wordt niet genoemd. Geluidsmetingen zijn door de korte afstand een doekje voor het bloeden.</p>	<p>Paragraaf 4.3.2. deel D van het MER gaat in op de zichtbaarheid van windturbines. De gemiddelde meteorologische zichtbaarheid van het windpark vanuit Den Oever (op circa 14 kilometer afstand), is minder dan 50% van de tijd.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0118	n	Alternatief Een gebied van 8 km bij 8 km is 6400 hectare. Aan zonnepanelen kan daar 6400 MW worden geplaatst, een veelvoud van de 320 MW. Het voordeel van een zonnepark is dat een gebied van 20 km rond het park niet wordt aangetast. Een gebied op het land van 3 km bij 4 km kan een zonnepark van 600 MW met winteropslag boven de grond van vloeibare lucht herbergen. Dat geeft evenzogoed CO2-reductie. Dan hoeft de regering geen uitzicht en lucht in te nemen. Het is al een dwaling van de regering om in een dichtbevolkt land op grote schaal grote windmolens te plaatsen.	Ten aanzien van het verrichte onderzoek naar geschikte alternatieven wordt gewezen op hetgeen is overwogen in deel C van het MER, specifiek hoofdstuk 3, en de beantwoording bij nr. 10d.
0119	a	een windpark van die afmetingen, zowel in uitgestrektheid als hoogte van de turbines is een aanslag op de watersport,	Zie beantwoording onder 4a.
0119	b	het verstoort het leefklimaat van vogels en is gepland in een beschermd stuk natuur.	Zie de beantwoording bij de zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j.
0119	c	de economische belangen van de watersportindustrie wordt schromelijk over het hoofd gezien	Zie beantwoording onder 4a, 9b en 89c.
0119	d	ik ben watersporter in dat gedeelte van het IJsselmeer. De wind wordt verstoord	Zie de beantwoording bij de zienswijze nr. 4a en 10a.
0119	e	en ook het weidse van het IJsselmeer lijdt er enorm onder.	Zie beantwoording onder 10a en 57b.
0120	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/ of het MER? Ja, onjuistheden en vage beschrijvingen: 1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een "landmark", dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân". Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.	Zie ten aanzien van de aanwezigheid van draagvlak de beantwoording bij nr. 10d
0120	b	1. Stelling Natura 2000: "Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuurreservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt. 2. Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)" 3. De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, 4. grove aantasting van het weidse en open karakter van het IJsselmeer gebied, 5. potentiële geluidsoverlast in een stil	Voor de effecten op de natuur wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur & Milieu', in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor de effecten op het weidse en open karakter van het IJsselmeergebied wordt verwezen naar paragraaf 2.4 'Landschapelijke en cultuurhistorische kenmerken', in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor geluidseffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidse gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving', alinea 2.7.3 Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Ant-

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	gebied, 6. verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.	woordnota zienswijzen.
0120	<p>c 3. Stelling: "Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslân een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum."</p> <p>Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken? $316/6= 53$ windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk /transparant betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/ of windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel "speelruimte" en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet open-ended.</p>	<p>In paragraaf 4.3 van het inpassingsplan en bijlage 2 van de omgevingsvergunning is te lezen dat het plan een windpark van 89 turbines omvat. De initiatiefnemer heeft voor dit alternatief gekozen. Het gekozen alternatief is voldoende duidelijk en voldoende onderzocht in het MER, waarbij rekening is gehouden met bepaalde marges ten behoeve van de nog te maken keuze voor een turbinetype. De gegeven marges zijn duidelijk, waarmee de besluitvorming ook rechtzeker is.</p>
0120	<p>d 4. Werkeiland locatie. Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Jarvuggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change". De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden.</p> <p>De afstand van dit werkeiland is minder dan 1 km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten. Wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?</p> <p>De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is</p>	<p>Het eiland heeft een dubbele, gelijkwaardige functie. Het is noodzakelijk voor de aanleg van het Windpark Fryslân en vormt een mitigerende maatregel vanwege mogelijke verstoring van vogels. Het betreft een eiland met een oppervlakte van circa 2 hectare en een luwe ondiepte van circa 25 hectare. De voorziening is gelegen tussen het Windpark Fryslân en de Lorentzsluizen bij Kornwerderzand op circa 3 kilometer van het Windpark Fryslân. Deze locatie is gekozen op basis van de gewenste nabijheid bij het windpark, rekening houdend met de definitieve ecologische functie die voldoende afstand tot de windturbines vereist. Het alternatieve plan voor de kust van Makkum is onvoldoende uitgewerkt en afgestemd om op te kunnen nemen in het ontwerp inpassingsplan. Om deze reden is bij het ontwerp inpassingsplan het werk-/natuureiland op één plek opgenomen, nabij de vismigratierivier. Verwezen zij naar paragraaf 4.3.6 van het inpassingsplan.</p> <p>Op blad 2 van de kaarten bij het ontwerp inpassingsplan is de locatie van het werkeiland duidelijk ingetekend. De effecten van het eiland zijn volledig afgewogen in de plantoelichting bij het inpassingsplan en het MER. Zie ook de beantwoording bij nr. 58a.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren. Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/ consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.</p>	
0120	<p>e Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al schadige windmolen park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.</p>	<p>De locatie van het werkeiland is nabij de vismigratierivier en niet voor de kust bij Makkum. Het werkeiland (en later: het natuureiland) is gelegen bij de sluisen van Kornwerderzand en heeft nauwelijks visuele impact. Het eiland blijft namelijk onbegroeid en heeft een zeer geringe hoogte (30 centimeter). Verder valt het zicht vanaf de Friese IJsselmeerkust op het eiland grotendeels weg achter het sluisencomplex van Kornwerderzand. Alleen vanaf het water en op korte afstand van het eiland, zal er zichtbaarheid op het eiland ontstaan. Derhalve is de visuele impact nihil. Verwezen zij naar pagina 126 en 127 van het MER, onderdeel D.</p>
0120	<p>f Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden etc. vanaf ons privé park strand. Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.</p>	<p>Voorop staat dat het natuureiland is gelegen bij de sluisen van Kornwerderzand op een afstand van iets minder dan 4 km vanaf Residence Sudersee. Het eiland is thans bedoeld als natuurvoorziening. Deze primaire functie moet worden gewaarborgd en mag niet worden geschaad door een eventuele ondergeschikte recreatieve functie. De in de zienswijze gegeven omvang van de recreatieve functie sluit niet aan bij de beoogde functie als natuurvoorziening.</p>
0120	<p>g 1. Geluidsoverlast Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.</p>	<p>Voor wat betreft geluidsoverlast wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid windturbines' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0120	<p>h 2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken. In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden.</p> <p>Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolenpark.</p>	Zie beantwoording onder 6a.
0120	<p>i 3. Ondemocratische besluitvorming. Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en insprek avonden een schijn voorstelling zijn geweest. De indruk is dat windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit proces reflecteert geen democracy, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.</p>	<p>De locatie voor het windpark Fryslân is tot stand gekomen op zorgvuldige wijze. De locatie is ten eerste aangewezen in de SvWOL op grond van een onderliggende plan-MER. Het ontwerp van het SvWOL is in 2013 ter inzage gelegd en in 2014 vastgesteld door het Rijk. Ten behoeve van het inpassingsplan voor het windpark is eveneens een MER opgesteld waarin eveneens alternatieven in beeld zijn gebracht. Uit het MER komt naar voren dat alternatieve locaties geen overwegende milieuvoordelen kennen ten opzichte van het windpark Fryslân en de locatie van het windpark geen overwegende milieunadelen ten opzichte van alternatieve locaties. Dit inpassingsplan is in nauw overleg met gemeente en provincie opgesteld en deze overheden hebben uitgebreide inspraakmogelijkheden gekregen in het voortraject.</p>
0122	<p>a Staàn er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? De belangen van de lokale bevolking, met name de windsurfers, worden geheel genegeerd. Ook de belangen van windsurfers van de camping en het villapark, als mede windsurfers uit het hele land worden genegeerd. Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Belangen van windsurfers, daarmee ook van ondernemers in de buurt. De camping is zomers overbevolkt door surfers, die zullen allen wegblijven.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Zeker, als windsurfvereniging. We kunnen wel ophouden met bestaan als de plannen doorgaan, terwijl we al 20 jaar actief zijn</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 28f en 29e</p> <p><u>Aanvulling:</u> Met de belangen van windsurfers is wel degelijk rekening gehouden. Zie verder beantwoording onder 4a.</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0123	a	<i>Zienswijze 123 is een ingekorte versie van zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Verwachte economische schade door teruglopen nationaal en internationaal toerisme en	Een terugloop van toerisme als gevolg van het windpark is niet te verwachten. Zie verder 4a en 9b.
0123	b	evidente waardedaling van onroerend goed.	Zie beantwoording onder 6a.
0125	a	Namens E-Connection en Eneco, initiatiefnemers van windpark Afsluitdijk (WPA) stuur ik u hierbij onze zienswijze op het MER, het ontwerp inpasingsplan en de ontwerpvergunningbesluiten behorende bij Windpark Fryslân (WPF). Wij willen u complimenteren met dit project dat een aanzienlijke bijdrage zal leveren aan de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening. Onze zienswijze is opgesteld vanuit het perspectief van ons initiatief om in de nabije toekomst een windpark óp de Afsluitdijk te realiseren. Dit perspectief is bevestigd door het Ministerie van Economische Zaken en bekrachtigd met de uitspraak dat in de vergunningverlening voor WPF dan ook geen belemmeringen voor het perspectief van realisatie van WPA mogen ontstaan. Wij constateren op basis van de voorliggende documenten dat WPF op voorhand weinig concrete belemmeringen opwerpt voor ons initiatief.	De zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen.
0125	b	Middels deze zienswijze vragen wij in dat kader uw aandacht voor twee punten die, zoals reeds in het vooroverleg tussen Rijk, WPF en Eneco en E-Connection besproken, indien daar in de ontwerpbesluiten, het verdere ontwerp en de uitvoering van het project geen rekening mee wordt gehouden, wel degelijk een concrete belemmering kunnen worden omdat de beschikbare ruimte op en rond de Afsluitdijk beperkt is. Borging van voldoende ruimte onder het fietspad voor aanleg van de netaansluitingskabel van Windpark Afsluitdijk. Op basis van de voorliggende ontwerpbesluiten is niet duidelijk hoe in de ruimtelijke reservering op/in de Afsluitdijk t.b.v. de netaansluitingskabels van WPF rekening is gehouden met de aanleg van een toekomstige netaansluitingskabel van WPA. Daarom zien wij graag aangetoond en geborgd dat er ná aanleg van de WPF kabels voldoende (werk)ruimte overblijft zodat ook WPA een kabel onder het fietspad kan aanleggen. Zoals door Eneco en E-Connection besproken met RWS en WPF is voor WPA één hoogspanningskabel van de Friese kust tot Breezanddijk voldoende, deze kan worden aangelegd onder het fietspad of tussen het fietspad en de geleiderail van de autosnelweg. Borging van voldoende ruimte voor het transformatorstation van Windpark Afsluit-	Het Rijksinpassingsplan en overige vergunningen sluiten niet uit dat de ontwikkeling van een windpark op Afsluitdijk mogelijk is. Het feit dat er – zoals gesteld onder 125a - een perspectief bestaat op de aanleg van een windpark op de Afsluitdijk (na 2023) kan nu echter niet leiden tot een ruimtelijke reservering van specifieke locaties binnen het projectgebied van Windpark Fryslân. Daarvoor bestaat nog teveel onzekerheid over de daadwerkelijke ontwikkeling en uitvoering van het door indier beoogde project op de Afsluitdijk

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>dijk op Breezanddijk</p> <p>Op basis van de voorliggende besluiten is niet duidelijk hoe in de ruimtelijke reservering voor het transformatorstation van WPF op Breezanddijk rekening is gehouden met de aanleg van een toekomstig transformatorstation van WPA. Daarom zien wij graag aangetoond en geborgd dat er ná aanleg van het transformatorstation van WPF er voldoende (werk)ruimte overblijft zodat ook WPA een transformatorstation op Breezanddijk kan realiseren.</p>	
0126	a Als watersporter is een verschrikkelijke aanslag op mooi vaargebied.	Zie de beantwoording bij nr. 4a
0126	b Als watersporter vind ik dit ook milieu ver- vuiling	Zie de beantwoording bij nr. 10a.
0127	<p>a <i>lijkt deels op zienswijze 75:</i> Platform Kosta dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.</p> <p>Onze zienswijze richt zich op de nadelige effecten van het geplande Windpark Fryslân op de economische activiteiten. Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat.</p>	<p><u>Aantasting landschappelijke kwaliteiten</u> Zie beantwoording onder 10a en 57b. De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Effecten op natuur</u> Zie de beantwoording van de zienswijze bij 10a, 28a en 58d.</p>
0127	b [als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat.]	Zie de beantwoording bij de zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j.
0127	c De Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen. Onze conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet alleen door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de kwaliteit van het IJsselmeergebied, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.	Voor wat betreft de gevolgen voor SvWOL/Verdrag van Aarhus wordt verwezen naar paragraaf 2.3 Locatiekeuze en alternatieven' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0127	d De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.	Zie beantwoording onder 58c.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0127	<p>e</p> <p>Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens langs de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: Ze zoeken een ligplaats in een ander gebied of zien af van deze vorm van recreatie. Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen. Vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waar naartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan de windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen waardoor ten onrechte is aangenomen dat hier weinig scheepvaart voorkomt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee.</p> <p>De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.</p> <p>Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te leiden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.</p>	<p>Voor wat betreft de nadelige gevolgen voor de kitesurf-, windsurf en zeilsport en het uitblijven van toerisme wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme en paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.6 Gevolgen voor watersport & recreatie' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie 28j en 62a en 175j.</p> <p><u>Rust en weidsheid en gevolgen toerisme</u></p> <p><u>Gevolgen toerisme</u></p> <p>Zie beantwoording onder nummer 4a en 9b.</p> <p>Voor wat betreft de natuureffecten wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft aantasting karakter Waddenzee wordt verwezen naar paragraaf '2.4 Landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0127	<p>f</p> <p>Voorts zijn wij van mening dat de verlichting op de windturbines de landschappelijke waarden (duisternis) van zowel het IJsselmeergebied als van het Waddenzee ernstig aantast. Nu al is vanaf de Afsluitdijk de verlichting van de windturbines die in de Noordoostpolder staan opgesteld goed zichtbaar wanneer de duisternis haar intrede doet.</p> <p>De verlichting draagt tientallen kilometers</p>	<p>Voor wat betreft negatieve gevolgen op de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Ter aanvulling: De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ver het (lege) landschap in. Wij zijn van mening dat de verlichting op de buitenste turbines van Windpark een groot negatief effect zal hebben voor de omgeving. De bebouwing aan de IJsselmeerkust ligt op relatief korte afstand van Windpark Fryslân (minimaal 6.5 kilometer). Wij zijn van mening dat er onvoldoende is gekeken naar de cumulatieve effecten van alle windmolens (in en rondom het IJsselmeergebied) tezamen, als het gaat om de negatieve effecten die verlichting op windturbines met zich mee brengt. Voorts is er te weinig aandacht om het gebruik van verlichting tot het minimum te beperken. Door alleen de buitenste ring van turbines met verlichting uit te rusten doet niet daar naar onze mening niet aan af. Zo is er niet onderzocht of de turbines geheel zonder verlichting uitgevoerd kunnen worden. De mogelijkheid om verlichting pas aan te zetten zodra vliegverkeer te dicht het Windpark Fryslân nadert is in onze optiek niet voldoende onderzocht. Hierdoor ondervinden de bewoners en eigenaren van (vakantie) woningen en ondernemers direct aan de IJsselmeerkust onevenredig veel hinder en economische schade.</p>	<p>Voor wat betreft planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
127	<p>g [Hierdoor ondervinden de bewoners en eigenaren van (vakantie) woningen en ondernemers direct aan de IJsselmeerkust onevenredig veel hinder en economische schade.]</p>	<p>Uit het MER blijkt dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit en de normen van slagschaduw. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Derhalve kan de conclusie niet worden gevolgd dat sprake zou zijn van onevenredig veel hinder voor de bewoners van de (vakantie)woningen aan de IJsselmeerkust en de ondernemers. Aangezien met toepassing van de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit een goed woon- en leefklimaat blijft geborgd, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Het geluidniveau ter plaatse en de slagschaduw zijn als gevolg hiervan ook aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van de plantoelichting. Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer. Zie ook paragraaf 2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>a</p> <p><i>zienswijze 128 heeft een grote overlap met zienswijze 28</i> Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja.</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Het belang van mij als bewoner van de kuststrook en gebruiker als zeiler van het noordelijke IJsselmeer.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij worden geraakt in ons belang door het verminderde woongenot.</p>	<p>Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van het inpassingsplan.</p> <p>Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer.</p> <p>Voor wat betreft slagschaduw wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.2 Slagschaduw' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft planschade wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie tevens de beantwoording onder zienswijze nummer 28.</p>
0128	<p>b</p> <p>Naast deze ervaren we een ontluisterende belangenverstremgeling van overheden en particuliere initiatiefnemers, door weifelen de bestuurders, het ontstaan van tegengestelde belangengroepen en daardoor onderdruk staande sociale cohesie. een ontluisterend proces valt ons ten deel door een acterende rijksoverheid middels de RCR-procedure, een zeer besluiteloze provinciale overheid en een buitenspel gezette gemeentelijke overheid. het vertrouwen in de overheid als geheel is verdwenen. de participerende burger is onderuitgehaald!!!</p>	<p>De voorliggende besluitvorming is met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven inspraakprocedures tot stand gekomen. Eenieder heeft onder meer een zienswijze kunnen indienen. Gezien het voorgaande wordt deze opmerking voor kennisgeving aangenomen.</p> <p>Aangezien het windpark een vermogen van meer dan 100 MW heeft, is op grond van de Elektriciteitswet 1998 de Rijkscoördinatiergeling (RCR) van toepassing. Als gevolg hiervan stellen de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu het rijksinpassingsplan vast, waarbij de gemeenteraad en provinciale staten worden gehoord. Verder blijven de van oorsprong bevoegde gezagen ook bevoegd tot verlening van vergunningen. De toepassing van de RCR is bij wet voorgeschreven.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>c</p> <p>In onderstaande willen we onze Zienswijze Windpark Fryslân weergeven.</p> <p>Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervedvergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken. Onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.</p> <p>In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt ook een plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en aan de praktijk zijn getoetst.</p> <p>“Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk en geeft deze dan juist een extra dimensie. Een praktisch voorbeeld is hier de A6 vanaf de Ketelbrug naar de Maxima centrale. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Hoe belangrijk is beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand, weegt het even zwaar als dat van Makkum? Het dorpsgezicht van Kornwerderzand komt met de huidige plannen ook behoorlijk onder druk. Al die punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.</p> <p>Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering en uit de lucht gegrepen. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording bij 52b.</p> <p>De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p>
0128	<p>d</p> <p>De weidsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.</p>	<p>Zie beantwoording onder 57b en 58b.</p> <p>De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		besluitvorming in de weg moeten staan.
0128	<p>e Natuur en milieu.</p> <p>1. De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogel-natuurbeschermingsgebied Gaasterland is een aantasting van de in deze gebieden opgestelde doelen. Met het benoemen van de Natura2000 en vogelnatuurbescher-mingsgebieden is getracht naar de toe-komst gebieden te vrijwaren van grote ingrepen in haar huidige en toekomstige staat. Nu gaat de initiatiefnemer juist zijn plannen in dit gebied ontwikkelen. Wat is dan nog het nut van dit soort aangewezen gebieden.</p> <p>2. In de rapportage ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalschol- vers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al zijn deze vogels mogelijk meer algemeen. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.</p> <p>3. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbe- schermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?</p> <p>4. Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Wind- park Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Wadden- zee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken. In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddenge- bied als wereld erfgoed gebied?</p> <p>5. In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Wadden- gebied?</p> <p>6. Andere Natura2000 gebieden zijn ver- boden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?</p>	<p><u>Natuurbescherming</u> Zie ten aanzien van de gestelde effecten op het Natura-2000-gebied de beantwoor- ding van de zienswijze bij nr.10a, 28a, 58d, 85p en 85v. en 91j. Ter aanvulling daarop wordt voor de selectie van de vo- gelsoorten waarvan de effecten zijn onder- zocht gewezen op bijlage D-8 bij Deel D van het MER. In tegenstelling tot hetgeen in de zienswijze is aangevoerd is in het kader van de toetsing van de effecten op de Natura 2000-gebied rekening gehouden met de soorten waarvoor de relevante ge- bieden zijn aangewezen, zie ook tabel 1 en 2 in de Nbw-vergunning, waaronder de kleine zwaan en de aalscholver. Ten be- hoefte van de verlening van de ontheffing op grond van de Flora en faunawet is ook gekeken welke vogelsoorten slachtoffer zouden kunnen worden van de windturbines, waarbij ten aanzien van o.a. de aal- scholver, brandgans en de knobbelzwaan is vastgesteld dat het Vrijstellingsbesluit van toepassing. Kortom, de voor de be- sluitvorming van belang zijnde vogelsoor- ten zijn onderzocht en betrokken. Zoals bij de beantwoording van de genoemde zienswijzen al onderbouwd, is aantasting van de natuurlijke kenmerken uitgesloten.</p> <p><u>Natuurbescherming/Waddengebied</u> De (ontwerp) Nbw-vergunning is onder meer verleend vanwege mogelijke effecten op het Natura 2000-gebied de Waddenzee. In de PB is onderzoek verricht naar de gevolgen van het windpark voor de leef- en foerageergebieden van de relevante soorten (zie par. 4.7.2 en 4.7.3. van de PB en par. 5.3 van bijlage 3a bij de passende beoordeling). (zie par. 6.2 van de passen- de beoordeling). Met inachtneming van deze mitigerende maatregel is aantasting uit te sluiten.</p> <p><u>Stiltegebied</u> Zie voor de beantwoording van de ziens- wijze betreffende het Waddengebied nr. 28a. De mogelijke effecten van het wind- park voor het stiltegebied zijn onderzocht ten behoeve van het inpassingsplan. De aanpak en resultaten van dit onderzoek zijn ook te vinden in deel D van het MER (zie bijv. tabel 6.4 en pag. 245 ev). Het geluidsonderzoek is verricht door Pondera Services, zie bijlage D-6 bij deel D van het MER en specifiek par. 2.10.2 daarvan voor het onderzoek naar de geluidsbelasting van het stiltegebied.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>f</p> <p>De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit het MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in het MER.</p> <p>Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen? Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels? Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?</p> <p>Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?</p> <p>Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?</p> <p>Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.</p>	<p>Zie ten aanzien van de gestelde effecten op het Natura-2000-gebied de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j en 128e.</p>
0128	<p>g</p> <p>Nautische consequenties en nautische veiligheid. In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinssluisen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluisen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.</p> <p>We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het</p>	<p><u>Zeilintensiteit gebied Windpark Fryslân</u> Zie ook de beantwoording bij 28b, 28c, 50a, 107g en 175j.</p> <p>Voor wat betreft de nautische veiligheid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Nautische consequenties en veiligheid'.</p> <p><u>Vaarroutes</u> De afstand tussen de Afsluitdijk en de meest noordelijke windturbines van het windpark bedraagt circa 750 meter. Hierdoor is gegarandeerd dat, ook als men niet door het windpark wil varen, de vaarroute ten zuiden van de Afsluitdijk mogelijk blijft. Door de ruime afstand van 750 meter, is het goed mogelijk om bij tegenwindse zeilraken te laveren tussen het windpark en de Afsluitdijk. Gelet hierop is van verlies van functie van vluchthavens als Breezanddijk geen sprake. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2. van het MER, onderdeel D. Zie ook de beantwoording onder 50a.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden(haven Breezanddijk) meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân. Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa.</p> <p>Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.</p> <p>Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER. Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark? Is deze rapportage inzichtelijk?</p> <p>Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?</p>	
0128	<p>h xx Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kom-paskoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.</p> <p>Duidelijke verschillen in kom-paskoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen. De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.</p> <p>In het MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolen op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.</p> <p>Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk? Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?</p>	<p><u>Invoed van de windmolens op radar-, navigatieapparatuur en stuurautomaat</u> In hoofdstuk 7 van deel D van het MER zijn de effecten op scheepsradar beschreven. Voor overige apparatuur, zoals AIS, GPS, marifoon, etc is geen effect te verwachten. Zie ook antwoord 25d en 50a.</p> <p><u>Vaarroutes</u> Het windpark heeft geen invloed op de nautische veiligheid van het vaarverkeer dat zich beweegt over de vaarwegen in het IJsselmeer en de Waddenzee. Het windpark ligt op ruime afstand van de afsluitdijk, circa 850 m waardoor, indien gewenst, buiten het windpark om ten zuiden van de afsluitdijk langs de dijk kan worden gevaren. De afstand tot Friese kust is meerdere kilometers. vaartuigen in de waddenzee ondervinden geen invloed van het windpark. In hoofdstuk 7 van deel D van het MER met bijbehorende rapportages in bijlagen D-12 en D-13 zijn de effecten op de nautische veiligheid beschreven. Hieruit komt naar voren dat de veiligheid van vaarwegen en vaarroutes niet in betekende mate wordt aangetast. Zie tevens nummer 28b.</p> <p><u>Slecht zicht</u> Ten behoeve van de nautische veiligheid bij slecht zicht condities en in het donker, wordt een nautische markeringsplan uitgewerkt (voorschrift bij Waterwetvergunning)</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Wat voor voorzorgsmaatregelen, i.v.m. radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen? Hoe zijn situaties bij plotseling opkomende mist en slechtzichtsituaties bedacht? En hoe zal bij nacht op afstand het windpark zicht manifesteren aan de horizon?(een knipperende kerstboom?)</p> <p>En hoe zal dit er uitzien als je er tussen door vaart? Kan er door heli's binnen het park reddend worden opgetreden? We maken ons grote zorgen bij het adequaat kunnen reageren bij ongelukken.</p>	<p>ning), waarin onder meer nautische verlichting wordt opgenomen. In de watervergunningaanvraag is aangegeven dat de buitenste windturbines daarbij verlicht zullen worden met lichten die tot 1,5 nautische mijl (ca 4 km) zichtbaar zijn en de turbines in het park met lichten gericht op zichtbaarheid op 0,5 nautische mijl (circa 1 km). Zie tevens nummer 56a.</p> <p><u>Bereikbaarheid windpark voor reddingswerkers</u></p> <p>Zie antwoord onder 50a.</p>
0128	<p>i</p> <p>Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied. De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluisen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.</p> <p>Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (mogelijk onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee als alternatief opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.</p> <p>Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?</p> <p>Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.</p> <p>Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 28b en 28c.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>j</p> <p>Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân. Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en trauma-helikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.</p> <p>De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in het MER.</p> <p>Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?</p> <p>Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?</p> <p>Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?</p>	<p>De mogelijke effecten van het windpark op navigatieapparatuur van vliegtuigen zijn onderzocht. Er is geen aanleiding negatieve effecten op de navigatieapparatuur van vliegvaart te verwachten. In het MER zijn effecten op navigatieradar in beoordeeld (zie paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER). Voor onder meer VHS, GPS en dergelijke zijn eveneens geen effecten te verwachten. In de watervergunning is tevens als voorschrift verbonden (voorschrift 4 lid 7) dat geen verstoring mag optreden. Hiermee is de veiligheid van het vliegverkeer en scheepvaart gewaarborgd.</p> <p>Met de vliegbewegingen van Defensie ten behoeve van de aanvliezone van Vliehors te Vlieland is rekening gehouden door de bouwhoogtebeperking van 182,8 meter aan te houden. Zie pagina 74-75 van het ontwerp Inpassingsplan. Hiermee is de maximale hoogte van een windturbine onder de hoogtebeperking van 600 voet en zijn gevolgen voor het vliegverkeer aanvaardbaar. Daarnaast wordt luchtvaartverlichting toegepast om de vliegveiligheid te waarborgen. Zie hierover de ontwerp-omgevingsvergunning.</p>
0128	<p>k</p> <p>Veiligheid. Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in het MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).</p> <p>Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd? De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2^e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontplofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.</p> <p>Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven? Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?</p> <p>Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?</p>	<p>Zie beantwoording 2b en 28c. In aanvulling daarop het volgende. Naar de eventuele aanwezigheid van dergelijke explosieven is onderzoek gedaan. Dit onderzoek is als bijlage D-16 bij deel D van het MER opgenomen. Het onderzoeksgebied is niet verdacht op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven. De kans op het aantreffen van conventionele explosieven is net zo groot als de gemiddelde kans op het aantreffen van conventionele explosieven op als 'onverdacht' aangemerkte locaties in de rest van Nederland. Zie hiervoor kader 8.4 in deel D van het MER. De conclusie is dat de locatie onverdacht is.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>I</p> <p>Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden. Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. A. van der Steege van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.</p> <p>Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, t.o.v. de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen. Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water.</p> <p>Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat windgerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 28f, 28g en 28j.</p>
128	<p>m</p> <p>Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied</p>	<p>Er is gekozen voor een locatie ten westen van het spuicomplex (bij de vismigratierivier). Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum betreft op dit moment geen onderdeel van het plan en is dan ook niet in het RIP opgenomen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.	
0128	n Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?	Zie de beantwoording bij zienswijzen nr. 4a, 62a en 78c. Zie ten aanzien van het uitgevoerde onderzoek naar de beïnvloeding van de windomstandigheden nr. 4a.
0128	o Economische schade. De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. De provincie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij. De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten heeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)	Zie de beantwoording bij nummer 4a en 9b. Ter aanvulling: De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan. Verder wordt verwezen naar de beantwoording per thema onder paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Voor wat betreft de suggestie dat het windpark negatieve effecten op toerisme heeft wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>p Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca. 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.</p> <p>De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.</p>	<p>Zie de beantwoording bij nummer 4a en 9b voor wat betreft de gevolgen voor het toerisme. Voor wat betreft de werkgelegenheid zij verwezen naar de beantwoording van de zienswijze onder 47e.</p>
0128	<p>q Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen. Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld.</p> <p>Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig. Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt. Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.</p>	<p>Zie beantwoording onder 10c.</p>
0128	<p>r Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen. Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.</p>	<p>De verwachte energieproductie van het windpark is bepaald op basis van de windcondities in het gebied. Gezien het uitstekende windaanbod is een relatief hoge energieproductie te verwachten. Dit is verklaren vanwege de vrije aanstroming van de wind door de ligging van de locatie. Dit is in paragraaf 3.3 van het deel D van het MER en de bijbehorende bijlage toegelicht en gemotiveerd. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de daadwerkelijke productie in belangrijke mate af zal wijken van de berekende productie. Zie ook de beantwoording bij nr. 52c en 112b.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo minuscule is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks het enorme aantal bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.</p>	
0128	<p>s Geluidsoverlast Windturbines. De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollasturen, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.</p> <p>Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand. De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in het MER. Hoe kan dan in het MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast? Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.</p> <p>Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?</p>	<p>Zie hiervoor de beantwoording bij 10a en 52d. Zie reactie 120.g.5 en 129.f.5 Verder wordt verwezen naar de beantwoording per thema onder paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Een meting kan niet plaats vinden omdat er nog geen windpark is. De verwachte geluidsbelasting wordt bepaald op basis van een rekenmodel waar gegevens van weertypen (zoals langjarig windprofiel etc) en andere windparken ingevoerd worden. Deze programma's benaderen de werkelijkheid redelijk nauwkeurig. Op basis van dit model wordt gesteld dat er geen onacceptabele geluidshinder wordt verwacht.</p> <p><u>Grenswaarden elders in Europa</u> In veel landen is aparte regelgeving voor het geluid van windturbines ontwikkeld. Waar nog geen aparte regelgeving is, wordt vaak de regelgeving voor bedrijfsge-luid toegepast. Bij windturbinegeluid zijn twee benaderingen te onderscheiden: 1. er geldt een vaste grenswaarde ongeacht de windsnelheid 2. de grenswaarde hangt af van de windsnelheid. Die tweede benadering is specifiek voor windturbines en gebaseerd op de gedachte dat het niveau van het omgevingsgeluid en dat van windturbinegeluid beide toenemen met de windsnelheid. Daarbij werd aanvankelijk uitgegaan van een windsnelheid op de standaardhoogte van 10 meter. Er zijn verschillende overzichten gemaakt van regelgeving in een aantal landen. Een vaste grenswaarde wordt in Nederland, maar ook bijvoorbeeld in België, Duitsland, Denemarken en Tsjechië gebruikt. Er zijn echter verschillen tussen de hoogte van de grenswaarde en ook waarvoor die precies geldt: voor het maximum geluidniveau of het gemiddelde; 's nachts, overdag of per uur; voor een woonwijk of het platteland. Er is in Europese landen een grote variatie aan welk geluidniveau</p>

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
			<p>wordt beoordeeld en waar de grenswaarden liggen (zie bijlage B), maar meestal liggen deze 's nachts op ongeveer 35 tot 45 dB(A). Voor een goede vergelijking is het echter van belang dat niet alleen de grenswaarden, maar ook de rekenmethode wordt vergeleken.</p> <p><u>Afstand als grenswaarde?</u> Wallonië hanteert bij grote windturbines een minimumafstand van woning tot turbine van driemaal de totale hoogte (inclusief wieken). Vanuit andere Europese landen is ons geen afstand als grenswaarde voor geluid bekend. In Europa worden afstanden wel gebruikt als vuistregel, maar wordt het maximale geluidsniveau via een geluidgrenswaarde wettelijk geregeld. Bijvoorbeeld Noordrijn-Westfalen geeft aan dat vanaf 1500 meter geen nadelige effecten te verwachten zijn, maar een plan wordt toch getoetst op het geluidsniveau met behulp van een rekenmodel.</p>
0128	t	<p>Slagschaduw. Vanuit ons woonadres in Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de wintermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden. Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?</p>	<p>Met betrekking tot slagschaduw wordt verwezen naar 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.4 Slagschaduwhinder' in hoofdstuk 2 van de Antwoordnota zienswijzen. Ter aanvulling: Bij slagschaduw wordt er vanuit gegaan dat deze bij afstanden vanaf 2000 meter geen bezwaar meer oplevert.</p>
0128	u	<p>Invloed op wind en klimaat. Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd t.o.v. de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.</p> <p>Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).</p>	<p>Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a en 10b.</p>
0128	v	<p>Invloed op afsluitdijk. Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.</p> <p>Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft</p>	<p>Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 28k.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?	
0128	w Invloed op waterstroming en afzetting. 89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?	Ten aanzien van het effect op stroming is in het MER onderzoek gedaan in paragraaf 8.3.3 van deel D van het MER. Hieruit blijkt dat er geen zandafzettingen te verwachten zijn. Effecten op de vaargeul of toegangseulen naar omliggende plaatsen zijn derhalve ook niet te verwachten. Overigens is aan de watervergunning het voorschrift (voorschrift 6.31) verbonden dat monitoring dient plaats te vinden van onverhoopte effecten op de waterbodem morfologie (zoals zandafzettingen/verplaatsing). Indien daartoe aanleiding is kan het bevoegd gezag beheermaatregelen verlangen van de vergunninghouder waardoor negatieve gevolgen voor de scheepvaart niet verwacht hoeven te worden.
0128	x Alternatieve locatie. Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Oever zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân. Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie(s), alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?	Ten aanzien van de locatie het volgende: De locaties waar de windturbines zijn voorzien heeft een relatief geringe diepte van circa 4 meter. Dit is niet aanmerkelijk dieper of ondieper dan andere delen van het IJsselmeer, met uitzondering van een aantal ondieptes. Er is dan ook geen aanleiding hogere kosten te verwachten voor de betreffende locatie ten opzichte van alternatieve locaties in het IJsselmeer op grond van de waterdiepte. Zie overigens nr. 10d over alternatieven en het onderzoek dat naar diverse alternatieven is gedaan.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>y Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Vanuit het MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in het MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?</p> <p>Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.</p>	<p>In de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het ontwerp-inpassingsplan of onderdeel zijn van de aanvragen waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben zijn waar relevant worst-case uitgangspunten gehanteerd om de maximale effecten op de omgeving in beeld te brengen. Getoetst is of deze effecten toelaatbaar zijn binnen het wettelijk kader. Hieruit komt naar voren dat dit het geval is, zoals toegelicht in de motivering die onderdeel uitmaakt van de ontwerpbesluiten.</p>
0128	<p>z Zichtbaarheid Windpark Fryslân. Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn. Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.</p> <p>In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer al vlakbij het monument van de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?</p> <p>Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling, zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.</p> <p>Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet? Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?</p>	<p>Zie beantwoording onder 57a.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0128	<p>z a</p> <p>Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.</p> <p>Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd? Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.</p> <p>Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (lokale) politiek niet gedragen. Wij voelen ons onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.</p> <p>Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. (provincie heeft er helemaal een potje van gemaakt en alle vertrouwen in besluitvorming met voeten getreden) In onze ogen en die van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.</p> <p>Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur. Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht. Conclusie: zie af van de plannen van Windpark Fryslân op deze locatie. De gevolgen bij realisatie zijn op vele vlakken desastreus !</p>	Zie de beantwoording bij nr. 10d.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0129	<p>a</p> <p>Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.</p> <p>Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. <p>Een voorbeeld: "Het behouden van de huidige strakke lijn" is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van Van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens. 	<p>Zie voor de beantwoording van deze zienswijze nr.52b</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0129	<p>b Natuur en milieu</p> <ul style="list-style-type: none"> • De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels wel mee te vallen. • De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. • Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten. • Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied. • Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied 	<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10, 28a, 58d en 128e.</p>
0129	<p>c Nautische consequenties en veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. • De rapporten stellen dat de kans op aanvaring klein is. Welke norm wordt hierbij voor klein aangenomen? Bij harde wind en golven lijkt deze kans op aanvaring aanzienlijk groter te worden. • Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij het MER niet betrokken • Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden. • Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij 	<p>Zie voor de beantwoording van deze zienswijze de nummers 25d, 28b, 28e en 34a.</p> <p>In het MER is de aanvaringskans beoordeeld. Bij optimale vaarcondities zijn de windturbines goed zichtbaar voor zowel de beroepsvaart als de recreatievaart en kunnen schepen gemakkelijk anticiperen op de aanwezigheid van de turbines. Voor die schepen die onder slechtzicht condities nabij of in het windpark begeven, geldt dat de turbines op de radar zichtbaar zijn. Daarnaast zijn windturbines op relevante posities, zoals de turbines nabij de vaargeul, voorzien van nautische markering die erop gericht is om onder dergelijke vaarcondities de turbines zichtbaar(der) te maken. Tevens wordt een veiligheidsadviesafstand op de turbines opgenomen. Geconcludeerd wordt dat de aanvaringskans van zowel de beroepsvaart als de recreatievaart klein is. Tevens voldoet het</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>afbrekende wieken.</p> <ul style="list-style-type: none"> Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. 	<p>windpark aan de 'Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken' waarbij moet worden voldaan aan bepaalde afstandseisen tot vaarwegen. Gezien de bovenstaande overwegingen worden de mogelijke effecten van het windpark op scheepvaartverkeer aanvaardbaar geacht. (Zie onderzoek scheepvaartveiligheid als bijlage 13 bij deel D van het MER.)</p>
0129	<p>d Economische schade</p> <ul style="list-style-type: none"> De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. <p>Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Ook hier een vergelijking met de schilderkunst.</p> <p>In 1975 is de Nachtwacht van Rembrandt door een gestoorde man met een mes bewerkt. Dit was een nationale schok. Met veel vakmanschap is dit gelukkig bijna onzichtbaar hersteld. Maar als men gekozen had dit herstellen achterwege te laten en het origineel te laten zoals het was, zouden er dan minder bezoekers en liefhebbers komen? Waarschijnlijk niet, maar iedereen zou zich ergeren aan het vernieling van dit prachtige doek. Te stellen dat, op basis van redelijke bezoekersaantallen niemand de vernielingen erg zou vinden, zou wel een hele domme conclusie zijn geweest! Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. <ul style="list-style-type: none"> De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. Op een vraag van mij over de afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken), is op 23 </p>	<p>Voor wat betreft de verandering van het landschap wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ter aanvulling: De effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het IJsselmeer en de Waddenzee zijn onderzocht in onder meer hoofdstuk 4 van deel D van het MER en specifiek voor de waarden van de Waddenzee zoals gesteld in het Barro in hoofdstuk 9 van de PB. Onderdeel van de effectbeoordeling betreft een groot aantal fotovisualisaties in bijlage 4a en 4b van deel D van het MER. De zichtbaarheid van het initiatief vanuit de omgeving van het windpark tot op grote afstand, zoals vanuit het IJsselmeer en de Waddenzee is aanvullend in beeld gebracht door middel van zichtwaarden op basis van zichtcondities (zie figuur 4.17 van deel D van het MER). Ten aanzien van de effecten op de waarden voor de Waddenzee zoals benoemd in het Barro is geconcludeerd dat geen sprake is van significante aantasting van de waarden en derhalve geen tegenstrijd met de PKB Derde Nota Waddenzee (nu onderdeel van het SVIR) en het Barro. De effecten op de bestaande waarden zijn betrokken bij de besluitvorming over het initiatief en aanvaardbaar geacht. Derhalve zij de stelling dat effecten van het windpark op het landschap niet zijn onderzocht verworpen. Uit het MER blijkt dat dit wel uitgebreid is onderzocht en beschreven. Hetzelfde geldt voor de effecten op het toerisme. De effecten van het windpark op toerisme zijn beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER onderdeel D. Voorts zij verwezen naar bijlage D-18 van het MER. Uit het MER volgt dat, anders dan wordt gesteld, geen negatieve effecten op het toerisme zijn te verwachten. Deze conclusie is mede gebaseerd op praktijkonderzoeken naar de invloed op toerisme na realisatie van vergelijkbare windparken. Voorts is onderzoek verricht (ex ante) bij 1200 respondenten, waaronder dagrecreanten en verblijfrecreanten. De conclusie is dat geen aanleiding bestaat om significante effecten op toerisme aan te nemen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>februari 2016 aan mij gemaïld, dat dit minder dan 10% zou zijn. Hierin wordt verwezen naar berekeningen van het Fraunhofer Instituut. Deze berekeningen zijn echter geen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.</p> <p>Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken, en mij deze separaat toe te sturen. Bovendien, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016 met dhr. A. van der Steege van Ventolines, werd aangegeven dat dit windverlies in het park wel 20% zou zijn. Met name in de zomerperiode, is dit van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport minder vaak mogelijk is of lastiger en dus minder ontspannend is, waardoor deze watersporters dit gebied vaker gaan mijden. De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname in met name de zomerperiode zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.</p>	<p><u>Effecten op toerisme en recreatie:</u> De effecten op toerisme en recreatie zijn anders dan wordt gesteld, wel degelijk onderzocht. Verwezen wordt naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.4 Gevolgen voor toerisme' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Effecten op wind:</u> Onjuist is de stelling dat de effecten van afname van wind niet ter inzage zijn gelegd. Verwezen zij naar bijlage D-17 waarin de effecten inclusief berekeningen staan beschreven. Bijlage D-17 maakt onderdeel uit van het MER, onderdeel D. Uit de berekening blijkt dat de afname van wind buiten het windpark maximaal 10 procent bedraagt (worst case) en de afname van wind in het windpark maximaal 25 procent (worst case). Uit het MER blijkt dat weliswaar een beperkte afname van windkracht kan zijn, maar dat dit geen significant effect heeft op de watersportmogelijkheden. Daarbij dient te worden gerealiseerd dat watersport in het windpark niet/nauwelijks zal plaatsvinden, en dat afname van buiten het windpark ook afhankelijk is van de windrichting. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D.</p>
0129	<p>e Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark. 	<p>De verwachte energieproductie van het windpark is bepaald op basis van de windcondities in het gebied. Gezien het uitstekende windaanbod is een relatief hoge energieproductie te verwachten. Dit is verklaren vanwege de vrije aanstroming van de wind door de ligging van de locatie. Dit is in paragraaf 3.3 van het deel D van het MER en de bijbehorende bijlage toegelicht en gemotiveerd. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de daadwerkelijke productie in belangrijke mate af zal wijken van de berekende productie. Zie ook de beantwoording bij nr. 52c en 112b.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0129	<p>f</p> <p>Geluid windturbines</p> <ul style="list-style-type: none"> • De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollasturen, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind. 	<p>Zie reatie 120.g.5. Verder wordt verwezen naar de paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie ook beantwoording bij nrs. 52d en 128s.</p>
0129	<p>g</p> <p>Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. • Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. • Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. • In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie • Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur. • Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht. <p>Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus en onomkeerbaar zullen blijken te zijn!</p>	<p>Zie beantwoording bij nr. 10d</p>
0130	<p>a</p> <p>Betreft: Zienswijze Nederlandse Kitesurf Vereniging [NKV] t.a.v. Ontwerp Inpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.</p> <p>Met 3.300 leden behartigd de Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV) de belangen van 20.000 kitesurfers in Nederland. Het IJsselmeer is voor onze leden een belangrijk recreatief vaargebied. Wij hebben kennis genomen van bovenvermelde stukken en vatten onze bezwaren hiertegen als volgt samen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanslag op veiligheid en grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. <p>In het MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende de omvang en reik-</p>	<p>Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a, 10b en 28j.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>wijdte van windverstoring van Windpark Fryslân. Wij vragen u dit te onderzoeken. Windmolens verbruiken wind. Uit literatuur is bekend dat wind achter een windpark tot 30% gereduceerd wordt t.o.v. de windsterkte voor het windpark.</p>	
0130	<p>b Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind. Het kan bovendien ronduit gevaarlijk worden door de ontstane turbulentie! Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden. Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dichterbij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van nautische veiligheid)</p>	<p>Zie 4a en 128m (1) De wind ter hoogte van de wind- en kitesurfgebieden zal mogelijk als gevolg van de turbulentie achter de windturbines, bij enkele windrichtingen, licht afnemen. De afname aan wind zal echter vrijwel niet merkbaar zijn voor surfers en kitesurfers. De turbulentie zal niet leiden tot onveilige situaties, aangezien de fluctuaties in de wind in dezelfde range zitten als de wind in de huidige situatie. Hetzelfde geldt voor zeilboten. Verwezen zij naar bijlage D-17 waarin de effecten inclusief berekeningen staan beschreven. Bijlage D-17 maakt onderdeel uit van het MER, onderdeel D. Uit de berekening blijkt dat de afname van wind buiten het windpark maximaal 10 procent bedraagt (worst case) en de afname van wind in het windpark maximaal 25 procent (worst case). Uit het MER blijkt dat weliswaar een beperkte afname van windkracht kan zijn, maar dat dit geen effect heeft op de watersportmogelijkheden. Daarbij dient te worden gerealiseerd dat watersport in het windpark niet/nauwelijks zal plaatsvinden, en dat afname van buiten het windpark ook afhankelijk is van de windrichting. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D.</p> <p>(2) Voor wat betreft de natuurvoorziening kan worden opgemerkt dat is gekozen voor de locatie ten westen van de spuisluisen (nabij vismigratierivier). Het aanleggen van de eilanden is geen onderdeel van het plan en is dan ook niet opgenomen in het RIP.</p>
0130	<p>c 2. Land is geen water De Provincie Fryslân is verplicht 530,5 MW aan duurzame energie op het land te winnen. Het IJsselmeer is geen land, maar water met diverse bestemmingen [voedselgebied voor beschermde vogels, recreatiegebied etc]. Windparken van de grootte als nu voorzien horen op zee thuis en dan buiten de twaalf mijlszone.</p>	<p>Op rijksniveau is onderscheid gemaakt tussen windenergie op land en windenergie op zee. Bij windenergie op land wordt bedoeld op windenergie op het grondgebied van Nederland (land en grote wateren, uitgezonderd de Noordzee). Het IJsselmeer valt als groot water onder het grondgebied van Nederland. Het IJsselmeer is in de SvWOL aangewezen als gebied geschikt</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		voor grootschalige windenergie. Verwezen wordt naar de SvWOL, blz. 5 en 16.
0130	<p>d</p> <p>3. Aantasting natuurwaarde Het IJsselmeer is Natura 2000-gebied. De Vogel- en Habitatrichtlijn is duidelijk over nieuwe activiteiten of projecten. Voorafgaand aan toestemming moet er bewijs zijn dat er geen schade aan de bestaande natuur ontstaat. Dit is hier duidelijk wel het geval (dode vogels, geluid, slagschaduw en trillingen). Het tussentijdse toetsingsadvies omtrent het MER maakt duidelijk dat meer onderbouwing op korte termijn vereist is. Er zijn uitzondering voor projecten van "groot maatschappelijk belang", onder voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er zijn geen alternatieven - natuurschade moet worden gecompenseerd. <p>4. Aantasting natuurlijke kenmerken Het MER stelt dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied IJsselmeer. Dat is aantoonbaar onjuist. De compensatie- die dus eigenlijk niet nodig zou zijn- wordt a.h.w. als een cadeautje gepresenteerd in de vorm van het werk/natuureiland, dat toch al verbonden is met de vismigratierivier. Eigen inzet ontbreekt.</p>	Zie de beantwoording bij de zienswijzen nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j en 128e.
0130	<p>e</p> <p>5. Negatieve economische gevolgen. De opdracht aan de commissie MER is te nauw omschreven. De VHR (Vogel- en Habitatrichtlijn) vraagt ook bij maatregelen die de VHR aangaan de sociaaleconomische aspecten, alsmede de uitwerking op de leefomgeving te behandelen.</p>	Zie de beantwoording bij nr. 108i
0130	<p>f</p> <p>a. reductie arbeidsplaatsen Een groot sociaal economisch aspect is de te verwachten reductie van de huidige 6000 arbeidsplaatsen in waterrecreatie en toerisme. Zowel in het MER als in de toetsing wordt dit aspect gebagatelliseerd. Men spreekt eigenlijk alleen over de positieve impuls en gaat niet in op de economische schade. De watersportondernemers langs de Friese kust spreken over een verwachte omzetsdaling van 20 tot 30%. De (kite)surfers zoeken een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen. Het rapport van Buck Consultants over de windparken dicht op de kust en hun uitwerking op recreatie en toerisme (2014) spreekt over een negatief effect op de werkgelegenheid oplopend tot ca. 3700 fte naarmate de molens dicht bij de kust worden geplaatst. Zou dat effect op het IJsselmeer dan opeens niet optreden, zoals</p>	Zie beantwoording bij 4a, 9b en 89c. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat het genoemde rapport van Buck Consultants ook is betrokken bij onderzoek naar de effecten op toerisme (zie bijlage B bij bijlage D-18 bij deel D van het MER).

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	de RvS stelde bij de besluitvorming over het windpark NO-polder.	
0130	<p>g 6. Aantasting leefomgeving</p> <p>Ten aanzien van de aantasting van de leefomgeving dient het MER te worden aangevuld omtrent effecten op landschap en weidsheid, licht en duister, geluid en trillingen van het geheel aan projecten rond het IJsselmeer met inbegrip van de cumulatieve effecten. Het MER dient deze cumulatieve effecten te beschrijven en te waarderen en dat is niet gebeurd. De Cie MER pleit voor een effectenboekhouding gezien alle plannen die op en rond het IJsselmeergebied zijn en worden gelanceerd. Het gaat er daarbij primair om het uitgangspunt van de Integrale Visie voor het IJsselmeergebied 2030 vast te houden: het is een gebied waar rust, weidsheid, horizon en duisternis de boventoon voeren. Het Rijk stelt dat deze visie vertrekpunt is. Daar is in dit geval weinig van te merken. Door alle windturbineparken ontstaat in toenemende mate een visueel hek rond het IJsselmeer.</p>	<p>Verder voor wat betreft de aantasting van de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2. 'Natuur en milieu, paragraaf 2.5.5 Effecten van trillingen richting Afsluitdijk' en paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid Windturbines, 2.7.2 Slagschaduwhinder en 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie voor de landschappelijke effecten 108 g. Ter aanvulling: De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p> <p>Voor reactie geluid en licht zie reactie 75a.5, 128s.5 en 129f.5.</p>
0130	<p>h 9. ADC toets moet worden gedaan</p> <p>De cie MER constateert dat er geen formele onderliggende visie is. Als aantasting van de natuurlijke kenmerken niet valt uit te sluiten, moet de ADC toets volgen.</p>	<p>Zie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 91j.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0130	<p>i</p> <p>8. Alternatieve duurzame energie opwekkers Duurzame energie kan worden opgewekt door zowel windturbines als ook zonnepanelen en andere kleinschaliger vormen van opwekking [b.v. biomassa en aardwarmte]. Mede hierdoor kan een bredere ruimtelijke spreiding van duurzame energie parken in Friesland worden gerealiseerd, die beter aansluit bij de bestaande land infrastructuur. Dat de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zich, wat duurzame energie betreft, beperkt tot grootschalige windenergie op land en zee is een stelling die nu al achterhaald is.</p> <p>a. zonnepark Snelle technologische ontwikkelingen maken dat thans zonne-energie reeds duidelijk concurrerend is met windenergie, opgewekt met windturbines. Een zonnepark bestaande uit panelen op het binnenkruin-talud van de Afsluitdijk levert reeds een veelvoud van energieopbrengst [ca 30 GWh/jaar] op van de thans geschatte jaaropbrengst van het Windpark [ca 1,2-1,6 GWh/jaar] en vereist aanmerkelijk minder bekabeling dan het voorgestelde windpark. De schatting van het ECN in 2009 ((Integrale verbetering Afsluitdijk) van een PV opbrengst van 8-10 MW is door de technologische ontwikkeling niet meer relevant.</p>	Zie de beantwoording bij nrs. 1a en 19a.
0130	<p>j</p> <p>10. Friesland kan beter Wij bepleiten op korte termijn een heroverweging van de verdeling van Friese opgave tot realisering van 530,5MW duurzame energie zowel naar locatie alsook naar wijze van opwekking. Ondanks alle inspraak lijkt eenzijdig te zijn besloten tot een windpark van 316 MW in het IJsselmeer [groter dan het maximum volgens motie De Vries van 250 MW], en bestaande uit relatief klein windturbines [3-4 MW] die negatievere effecten kennen dan grotere turbines. Een lijn-opstelling van windturbines langs de Afsluitdijk is al eerder afgevallen en zal zeker interfereren met het huidig voorgenomen windpark.</p>	Ter kennisgeving aangenomen.
0130	<p>k</p> <p>11. Horizonvervuiling Tenslotte merken wij op dat de openheid en de weidsheid van het IJsselmeer, maar ook van de Waddenzee worden ernstig geschaad. De Waddenzee kent bovendien nog bescherming als Werelderfgoed. Maar de windturbines zullen zelfs vanaf Terschelling zijn waar te nemen. Als dit windpark wordt toegestaan, staat de weg open voor windparken in de Waddenzee, het gehele beschermde IJsselmeergebied en de Territoriale Noordzee voor de kust en de Waddeneilanden.</p>	Zie beantwoording onder 10a en 57b.
0130	<p>l</p> <p>Resumerend hebben wij zwaarwegende bezwaren tegen het voorgenomen windpark Fryslân. Wij zijn daarentegen voorstander van een mix van wind- en zonne-</p>	Zie ten aanzien van nut en noodzaak van het windturbinepark en het onderzoek naar alternatieven de beantwoording bij zienswijzen nr. 1a en 10d.

Nummer zienswijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		parken op diverse plaatsen in Friesland, goed aansluitend bij de land-infrastructuur.	
0131	a	Zienswijze 131 is gelijk aan zienswijze 85.	Zie de beantwoording bij 85.
0132	a	<i>Zienswijze 132 is ingekorte versie van zienswijze 75 (punt 7 is niet genoemd)</i> met als aanvulling: Mijns inziens wordt er thans te veel waarde gehecht aan het installeren van windturbines. Dit is gezien het beperkte rendement en de hoge onderhoudskosten geen verstandige keuze. Het is beter in te zetten op vermindering van het gebruik en het installeren van zonnecollectoren. De keuze voor dit "park" lijkt vooral ingegeven te worden door de wens in een klap aan de verplichtingen jegens de overheid te voldoen. Dit is niet verstandig.	Zie de beantwoording bij 1a en 19a.
0132	b	De voorliggende keuze trekt een te zware wissel op het milieu en is schadelijk voor de vogelstand.	Zie voor de effecten op de vogelsoorten de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.
0132	c	Tenslotte is het een ernstige vorm van horizonvervuiling, die zeker in een kwetsbaar gebied als het IJsselmeer, vermeden moet worden.	Zie beantwoording onder 10a en 57b.
0133	a	Op 4 maart jongstleden heeft u het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân ter inzage gelegd. TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) wenst hiertegen zienswijzen kenbaar te maken. In het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân geeft u aan dat het besluit van de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu om een inpassingsplan vast te stellen ziet op de aanleg van windturbines inclusief netaansluiting en bijbehorende (nuts)voorzieningen in de gemeente Súdwest-Fryslân, Fryske Marren, Heerenveen en Franekeradeel. Dat betekent dat alle projectonderdelen die noodzakelijk zijn voor Windpark Fryslân juridisch-planologisch worden geregeld. In paragraaf 4.3.4 van het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân wordt een beschrijving gegeven van de elektrische infrastructuur. Voor TenneT is daarbij vooral van belang de aansluiting op het nationale hoogspanningsnet, de zogenaamde ontsluitingskabel. Deze ontsluitingskabel verzorgt het transport van elektriciteit van het transformatorstation naar het nationale hoogspanningsnet. U schrijft dat "in overleg met Tenne T is bekeken welke mogelijkheden er bestaan voor de aansluiting van Windpark Fryslân. De onderzochte opties zijn: *hoogspanningsstation Marnezijl (in Bolsward, Fryslân); *hoogspanningsstation Oudehaske (Fryslân);	In overleg met TenneT is gekozen voor een definitief tracé naar station Oudehaske. Om aansluiting van Windpark Fryslân in Marnezijl mogelijk te maken, en te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van duurzaam productievermogen, zal het bestaande net in Friesland versterkt moeten worden. Bij brief van 11 juli 2016 heeft de Minister van Economische Zaken TenneT verzocht daartoe de nodige voorbereidingen te treffen. Naar aanleiding daarvan is TenneT voornemens om in eerste instantie een ondergrondse kabelverbinding met een spanningsniveau van 110 kV aan te leggen vanaf Marnezijl naar het station Oudehaske, op basis van het aanvankelijk voor de aansluiting reeds ontwikkelde en in het ontwerp-inpassingsplan opgenomen tracé voor een ondergrondse hoogspanningsverbinding naar Oudehaske. Daarmee wordt het voor Windpark Fryslân mogelijk om in Marnezijl aan te sluiten op het net van TenneT. Het volledige tracé van de windpark bekabeling naar het transformatorstation Breezanddijk, de hoogspanningsverbinding vanaf het transformatorstation naar Marnezijl (ook wel de 'ontsluitingskabel' genoemd) én de 110 kV-netuitbreiding van Marnezijl tot Oudehaske is opgenomen en bestemd in het inpassingsplan.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>*hoogspanningsstation Herbaijum (Fryslân); *hoogspanningsstation Wieringermeerpolder (Noord Holland, dit station moet nog gerealiseerd); *hoogspanningsstation Lelystad (Flevoland).</p> <p>"Het dichtstbijzijnde aansluitpunt op het nationale hoogspanningsnet is Marnezijl, in Bolsward. Maar om aansluiting in Marnezijl mogelijk te maken, zal de bestaande 110 kV ring in Friesland versterkt moeten worden en het Tenne T-station in Marnezijl uitgebreid moeten worden. In overleg met Tenne T is gebleken dat dit op korte termijn niet realistisch lijkt. Het overleg met TenneT heeft geresulteerd in een realistisch en haalbaar aansluitpunt op het TenneT-station in Herbaijum nabij Franeker of station Oudehaske bij Heerenveen. Deze tracés zijn in dit inpassingsplan mogelijk gemaakt."</p> <p>De bedenkingen die TenneT reeds eerder kenbaar heeft gemaakt in diverse overleggen en notities over aansluiting op het 110 kV hoogspanningsstation Herbaijum, zijn echter niet vermeld. TenneT doelt daarmee op de noodzakelijke en tevens aanzienlijke netinvestering die ten minste bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het aanleggen van een nieuwe 110kV dubbelcircuit kabelverbinding van hoogspanningsstation Louwsmeer naar hoogspanningsstation Herbaijum; • Verzwaring van een deel van de bestaande bovengrondse 11 OkV-verbinding van hoogspanningsstation Louwsmeer naar hoogspanningsstation Herbaijum; • Aanpassingen in het 110kV-station Herbaijum; • Aanpassingen in het 220/11 OkV-station Louwsmeer. 	
0133	<p>b Dit houdt in dat TenneT forse uitbreidingsinvesteringen zal moet doen om het bestaande hoogspanningsnet te versterken, waarvan niet kan worden gezegd dat deze op korte termijn realiseerbaar zijn. Of deze optie daarmee realistisch is, is daarom de vraag.</p> <p>Daarnaast kan precedentwerking ontstaan richting andere windparkinitiatieven die eventueel ook een grotere afstand naar het dichtstbijzijnde geschikte aansluitpunt van TenneT kennen. Zij zouden dan ook kunnen eisen dat TenneT het hoogspanningsnet ten gunste van hen uitbreidt en de kosten daarvoor socialiseert.</p> <p>Feitelijk is derhalve in dit geval alleen aansluiting op het 220kV station Oudehaske realistisch. Dit is het dichtstbijzijnde bestaande aansluitpunt dat beschikt over voldoende capaciteit. Dit station ligt iets ten westen van Heerenveen op circa 55 km</p>	Zie de beantwoording bij 0133a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>van Windpark Fryslân. TenneT wil graag samen met u en Windpark Fryslân in overleg blijven voor de diverse aansluitmogelijkheden op het nationale hoogspanningsnet.</p>	
0134	<p>a <i>Zienswijze 134 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ik als watersporter, en vele met mij, worden enorm geraakt in ons belang. De kust van Makkum tot Hindeloopen en is een geweldige (kite)surf (en zeil) spot, met ongekende weidsheid, goede wind, goede accommodaties en vele diverse wisselende omstandigheden en mogelijkheden om deze geweldige sporten uit te oefenen. Het gebied is ongekend en onvergelijkbaar met andere surfspots in Nederland, dan wel Europa. De windreductie en turbulentie veroorzaakt door Windpark Fryslân maken het onmogelijk de (kite)surfsport in dit gebied te blijven bedrijven.</p>	<p>Bijlage D-17 maakt onderdeel uit van het MER, onderdeel D. Uit de berekening in deze bijlage blijkt dat de afname van wind buiten het windpark maximaal 10 procent bedraagt (worst case) en de afname van wind in het windpark maximaal 25 procent (worst case). Uit het MER blijkt dat er weliswaar een beperkte afname van windkracht kan zijn, maar dat dit geen effect heeft op de watersportmogelijkheden. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D.</p>
0135	<p>a <i>Zienswijze 135 is gelijk aan zienswijze 129</i></p>	
0136	<p>a <i>Zienswijze 136 is gelijk aan zienswijze 91 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, als architect voel ik een medeverantwoordelijkheid voor mijn omgeving.</p>	<p>Voor wat betreft de landschappelijke inpasbaarheid van het windpark zij verwezen naar de zienswijzebeantwoording onder 57b.</p>
0137	<p>a <i>Zienswijze 137 is gelijk aan zienswijze 120 met als aanvulling:</i> Het z.g.n. windmolenpark, kun je geen park noemen, aangezien een park een aangenaam verblijf en uitzicht geeft, en dit een industrieel gevormde oppervlakte in het mooie IJsselmeer is, die tegengestelde gevoelens oproept.</p>	<p>In artikel 1.29 van de regels van het inpassingsplan is 'Windpark Fryslân' gedefinieerd. In dat artikel is aangegeven welke elementen bedoeld worden met dit begrip.</p>
0137	<p>b Heel veel mensen voelen zich nu, door de initiatiefnemers van dit windmolenpark, hun levensvreugde ontnomen,</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>
0137	<p>c door de afschuwelijke horizonvervuiling</p>	<p>Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. (RIP 46)</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0137	<p>d en komen financieel in de problemen, door grote waardevermindering van hun woningen en op het park van Makkum Beach Resort door een grote vermindering van hun huurinkomsten, daar de toeristen wegblijven.</p>	<p>Van een verwachte afname van het aantal toeristen is blijkens het MER geen sprake. Zie beantwoording onder 4a en 9b. Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer. Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0137	<p>e Tevens is het mooie IJsselmeer, met op veel plaatsen langs de kust, herinneringen aan de voormalige Zuiderzee, met het open water, oneindige horizons, oude schepen van de bruine vloot die langs varen, en een gebied met een groot historisch karakter, voor een groot aantal generaties totaal bedorven en zwaar aangetast. Het is duidelijk dat hier mensen aan het werk gegaan zijn met dit plan, die geen enkel cultureel en historisch besef hebben van de locatie en omgeving waar dit turbinepark is gepland. Over misschien 50 jaar zullen de dan levende mensen zich afvragen hoe men het in zijn hoofd heeft gehaald om in dit gebied zoveel schade te veroorzaken, en zal men graag alles weer in oude staat willen herstellen. Zoals bijvoorbeeld nu ook gebeurd in oude binnensteden waar 40/50 jaar geleden grachten en singels werden gedempt voor de z.g. vooruitgang, maar die men nu met heel veel kosten weer open graaft, om het oude aanzicht weer te herstellen. Naar ik hoop zal u door alle zienswijzen/c.q. bezwaarschriften de ogen geopend worden, en zal de windmolenmafia (zoals de initiatiefnemers van windmolenparken die alleen op subsidie kunnen draaien in de volksmond genoemd worden) letterlijk de wind uit de zeilen worden genomen.</p> <p>Ik verzoek u, met de moed der wanhoop!!!, te willen luisteren naar de mening van de inwoners van dit gebied, en de plannen voor het windpark Fryslân te stoppen en niet door te laten gaan.</p>	<p>De culturele en landschappelijke aspecten in het gebied zijn uitgebreid onderzocht in het MER. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D. Zie voorts paragraaf 5.3 van het Inpassingsplan. Zie ook hoofdstuk 9 van de PB. De culturele en landschappelijke aspecten in het gebied worden door de komst van het windpark niet significant aangetast. Op grond van de voorschriften in de Watervergunning dient het windpark na een exploitatieperiode van circa 25 jaar te worden verwijderd.</p>
0137	<p>f Neemt u een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk (UK) waar men grote windmolenparken op zee bouwt, en rekening houdt met de kustbewoners door deze windmolens zo ver mogelijk vanuit de kust in zee te plaatsen, zodat ze vanaf de kust</p>	<p>In Nederland is onderscheid gemaakt in de realisatie van windturbines op zee en windturbines op land, zie ook de beantwoording bij nr. 16b. Het voornemen betreft hier een windpark op land, waarvoor een windpark op zee niet een rederlijkerwijs in beschou-</p>

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		niet zijn te zien. Waarom kan dat in Engeland wel en in Nederland niet ??????????	wing te nemen alternatief is.
0138	a	<i>Zienswijze 138 is gelijk aan zienswijze 137 en zienswijze 12 samengevoegd:</i> Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, mede door de optionele aanleg van een werkeiland voor de kust bij Beach Resort Makkum, en meerdere eilanden en een dam in de zogenaamde Makkumer Lagune, waardoor het open karakter van het IJsselmeer totaal is verdwenen en er een smal binnenmeer ontstaat. 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Toch lijkt het plan er ondemocratisch te worden doorgedrukt.	Zie beantwoording 28 f. Makkumer Lagune vormt geen onderdeel van besluitvorming
0139	a	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, ernstig, verlies van omzet door wegblijven toeristen en verstoorte windkracht, vermindering waarde onroerende goederen zowel zakelijk als wel privé, we hebben een bedrijf en woning op Boulevard Holle Poarte Makkum.	Van een verwachte afname van het aantal toeristen is blijkens het MER geen sprake. Verwezen zij naar hoofdstuk 10 van het MER. Uit het MER blijkt voorts dat van een verstoorte windkracht niet/nauwelijks sprake zal zijn bij de kuststreek bij het IJsselmeer. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 van het MER, onderdeel D. Zie voorts bijlage D-17. Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer. Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0139	b	We vrezen verstoring van rust en uitzicht, verstoring aan natuurwaarden door ligging midden in een natura 200 gebied, verstoring, windkracht door dat achter de molens de windkracht tot wel 20 % minder kan zijn, ons bedrijf is afhankelijk van watersporter welke de unieke ligging en stabiele winden,	Zie voor de afzonderlijke beantwoording 139c-139h. Zie in reactie op de gestelde effecten van de natuurwaarden de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. Zie in reactie op hetgeen omtrent de windkracht is gesteld de beantwoording bij zienswijzen nr. 4a en 10a. Zie in reactie op hetgeen omtrent economische schade is gestelde de beantwoording bij zienswijzen nr. 6a en 10c.
0139	c	Ook vrezen we overlast door laag verquent geluid en trilling van de molens, etc meer zie bijlage.	Uit het verrichte akoestisch onderzoek blijkt dat aan de eisen die gesteld zijn in het Activiteitenbesluit (artikel 3.14a) met mitigerende (stilstand-) voorzieningen voldaan kan worden, zoals ook genoemd in het ontwerpbesluit (onder kopje Slagscha-

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>duw). Effecten op natuur zijn in het MER-beoordeeld.</p> <p>Zie voor de beantwoording van trilling nr. 28k.</p>
0139	<p>d Funsport Makkum dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.</p> <p>Onze zienswijze richt zich op de nadelige effecten van het geplande Windpark Fryslân op de economische activiteiten. Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat. De Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' en 2.6 'Economische effecten en schade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de gevolgen voor SvWOL/ Verdrag van Aarhus wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0139	<p>e Onze conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet alleen door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de kwaliteit van het IJsselmeergebied, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.</p>	<p>In het MER zijn diverse alternatieve opstellingen onderzocht. De keuze voor het IJsselmeergebied is gemaakt in de Structuurvisie Windenergie op Land.</p>
0139	<p>f De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een zeer groot gebied onbruikbaar.</p>	<p>Uit het MER blijkt dat het gebied van het windpark niet/nauwelijks wordt gebruikt als recreatiegebied. Bovendien blijft het gebied van het windpark in beginsel toegankelijk voor recreatievaart. Derhalve is de conclusie onjuist dat een groot gebied onbruikbaar wordt. Er zijn geen verwachte effecten op toerisme. Verwezen zij naar paragraaf 10.1.2, 10.1.2, 10.3.1. en 10.4.1. Ook de mogelijke gevolgen op de beroepsvisserij zijn beoordeeld in het MER. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2, 10.2.2 en 10.3.2 van het MER deel D. De conclusie is dat de visruimte nauwelijks wordt beïnvloed. Slechts op de plaats van de turbineposities alsmede op de plaats van het werkeiland zal de visruimte in beperkte mate afnemen. Per saldo zijn er geen negatieve effecten te verwachten voor de beroepsvisserij.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0139	g Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers en windsurfers en kitesurfers.	<u>Rust, ruimte en weidsheid</u> Zie beantwoording onder 10a en 57b. <u>Gevolgen voor (watersport)recreanten</u> Zie beantwoording onder 4a en 9b.
0139	h Door de geplande ligging van Windpark Fryslân er zal een enorme verstoring van de wind zijn achter het Windpark Fryslân. Schattingen van 25 tot 30 % minder windkracht zijn genoemd. Uit wind statistieken blijkt dat 70 % van de wind op jaar basis uit de richting zuidzuidwest, west, noordwest en noord liggen, de windrichtingen welke door watersportrecreanten windsurfers kitesurfers en zeilers als de meest ideale windrichtingen worden gezien op en rondom het IJsselmeer gebied (bron windfinder) http://nl.windfinder.com/windstatistics/marina_makkum?fspot=ijsselmeer_makkum Deze kleinere recreatievaart windsurfers en kitesurfers, langs de Friese kust zal te lijden hebben van boven genoemde lichte en turbulente bij de aangegeven windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te leiden hebben door deze aantasting van wind en uitzicht over het IJsselmeer. Deze kust plaatsen Makkum Workum Hindeloopen en Stavoren worden door veel windsurfers kitesurfers gezien als de ideale plaatsen om hun sporten te kunnen beoefenen en te genieten van de open gebieden met directe winden komende v.a. het IJsselmeer. Er zijn voorspellingen van 25 tot 30 % minder windkracht welke overblijft achter het Windpark Fryslân hierdoor zullen velen van deze groep recreanten afhaken en naar elders uitwijken, dit zal een groot economisch negatief effect hebben op de gebieden denk alleen al aan de werkgelegenheid welke dit gaat kosten door weg vallen van omzetten in div. branches, dit heeft economische grote gevolgen langs de IJsselmeer kust, er is onvoldoende onderzoek gedaan naar deze groep wind en water recreanten.	Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D en bijlage D-17 opgenomen bij deel D van het MER. Zie tevens de beantwoording bij 28j. Toerisme: zie hiervoor de beantwoording onder 139g. Zie ten aanzien van hetgeen is gesteld over wind en klimaat, al dan niet in relatie tot recreatie, de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a en 10b.
0139	i Naast de boven vermelde groep is er nog de dagrecreanten(locals) welke nu de stranden van Makkum Workum en andere plaatsen langs de Friese kust regelmatig bezoeken om het weidse uitzicht en de natuur, ook zij zullen deze gebieden minder bezoeken en mijden wat grote economische gevolgen kan zal hebben voor de lokale horeca en winkels in deze gebieden.	Onderzoek heeft uitgewezen dat kustrecreatie niet fysiek wordt beïnvloed door het windpark; dit komt voort uit het gegeven dat de minimale afstand tot het windpark ruim 6 kilometer is. Er is wel zicht op het windpark, afhankelijk van de weersomstandigheden, de locatie en de kijkrichting. In onderzoeken naar de motieven om te recreëren in en op het IJsselmeer zijn de

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		open- en weidsheid van het landschap veelgenoemde kwaliteiten die worden gewaardeerd. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een significante aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Tijdens het ontwerp-proces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd.
0139	j Er is geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van de afnemende windkracht, voor de groep kleine water recreanten windsurfers en kitesurfers achter het Windpark Fryslân liggend gebied, denk aan windmolens op land, langs de Friese kust o.a. op de locatie Houw deze zullen minder windkracht ontvangen. ook is er geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van de turbulentie ten opzichte van de temperatuur die windmolens veroorzaken door verstoring van de wind en lucht temperatuur, door de molens worden warmere en koudere lucht met elkaar vermengt waar door de temperatuur achter het park zal stijgen met enkel graden, wat weer gevolgen kan hebben voor de natura 2000 gebieden waar het park midden in komt te liggen.	Gevolgen voor wind: Door IWES is onderzoek gedaan naar de reductie van de windsterkte achter het windpark. Het onderzoek laat zien dat de surfgebieden bij de kust mogelijk te maken kunnen krijgen met een lichte afname van de windsnelheid. Uit de berekening blijkt dat de afname van wind buiten het windpark maximaal 10 procent bedraagt (worst case) en de afname van wind in het windpark maximaal 25 procent (worst case). Uit het MER blijkt dat dit weliswaar een beperkte afname van windkracht kan zijn, maar dat dit geen effect heeft op de watersportmogelijkheden. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D en bijlage D-17 opgenomen bij deel D van het MER. Zie tevens de beantwoording bij 28j. Toerisme: zie hiervoor de beantwoording onder 139g. Zie ten aanzien van de gestelde effecten voor het Natura 2000-gebied de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a en 58d. Zie ten aanzien van hetgeen is gesteld over wind en klimaat, al dan niet in relatie tot recreatie, de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a en 10b.
0139	k I Wat dacht u van onze 11 stedentocht op slechts 7 km achter de kust (Houw /kopafsluitdijk) loop deze route, bij enkele graden tempratuur stijging achter het park door. II In de jachthavens aan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie. Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. (bron	(1) Vaarroutes: De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De afstanden tussen de turbines zijn dusdanig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Ook voor windsurfers vormt het windpark geen belemmering, de windturbines staan op voldoende afstand van elkaar en de rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. En windsurfers maken slechts minimaal gebruik van het open water, ze zijn vooral aanwezig bij de Friese kust. Kitesurfen is op het IJsselmeer alleen binnen aangewezen gebieden toegestaan, de locatie van het windpark ligt op geruime afstand van dergelijke kitesurfgebieden (circa 4 kilometer). (RIP blz. 70.) Voor het klimaat-effect wordt verwezen naar paragraaf 2.5.6 'Invloed op klimaat en wind' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Windfinder)</p> <p>Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee.</p> <p>III De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.</p>	<p>(2) De intensiteit van recreatievaartuigen is niet gelijkmatig verdeeld is over het IJsselmeer, maar er sprake is van spreiding en concentratie. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaaren dan andere delen van het IJsselmeer/Markermeer. (MER B blz. 24) In de voorgaande antwoorden is ingegaan op de vraag naar de effecten op het toerisme.</p> <p>(3) Naar de effecten van de wintturbines op waterrecreatie is onderzoek gedaan. Dit onderzoek van Fraunhofer laat zien dat de wind achter een windpark verandert ten opzichte van de natuurlijke wind. Het is mogelijk dat schepen met grote masten het direct zog 'raken' met de top van de mast als zij zich dicht achter de turbines bevinden. Dit levert echter geen andere situatie op dan bij de natuurlijke wind. De onverwachte fluctuaties in de wind achter de turbines, die van invloed kunnen zijn op het varen, verschijnen evengoed in de natuurlijke wind (statistisch om de 3 dagen) en met ongeveer dezelfde snelheden als bij een windpark. Grofweg hebben boten op een afstand van 4 kilometer achter het park te maken met fluctuaties tot 6 m/s. Surfers en kite surfers op een afstand van 5 - 7 kilometer hebben te maken met fluctuaties in de orde grootte tot 3 m/s. Beide vallen binnen de fluctuaties in de natuurlijke wind boven het IJsselmeer, namelijk tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark op de windcondities leidt derhalve niet tot grotere of meer onvoorspelbare verandering in de wind. Het onderzoek concludeert dat de recreatievaart nauwelijks tot niet wordt beïnvloed door de veranderingen in de wind achter de turbines en dat geen negatief effect wordt verwacht op de veiligheid ten gevolge van de impact van de windturbines op de windcondities. (MER D blz. 331-333 + Bijlage D-17).</p> <p>4. Voor eventuele effecten op het klimaat wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.6 Effecten op het klimaat en wind' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0139	I Voorts zijn wij van mening dat de verlichting op de windturbines de landschappelijke waarden (duisternis) van zowel het IJsselmeergebied als van het Waddenzee ernstig aantast. Nu al is vanaf de Afsluitdijk de verlichting van de windturbines die in de Noordoostpolder staan opgesteld goed zichtbaar wanneer de duisternis haar intrede doet. De verlichting draagt tientallen kilometers ver het (lege) landschap in. Wij zijn van mening dat de verlichting op de buitenste turbines van Windpark een groot negatief effect zal hebben voor de omgeving. De bebouwing aan de IJsselmeerkust	Het windpark zal inderdaad zichtbaar zijn als nieuw element in het landschap. De beleving van de open ruimte van het Waddengebied blijft evenwel behouden. De leegte en de grootsheid van het gebied wordt door het windpark – als nieuw landschapselement – juist geaccentueerd. Bovendien is het aanleggen van dit nieuwe landschapstype in lijn met de ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied, doordat het windpark past in de ontwikkelingen van de inpoldering van de voormalige Zuiderzee. De verlichting van de windturbines in het donker maakt de landschappelijke

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ligt op relatief korte afstand van Windpark Fryslân (minimaal 6.5 kilometer).</p> <p>Wij zijn van mening dat er onvoldoende is gekeken naar de cumulatieve effecten van alle windmolenparken (in en rondom het IJsselmeergebied) tezamen als het gaat om de negatieve effecten die de verlichting op windturbines met zich mee brengen. Voorts is er te weinig aandacht om het gebruik van verlichting tot het minimum te beperken. Door alleen de buitenste ring van turbines met verlichting uit te rusten doet niet daar naar onze mening niet aan af. Zo is er niet onderzocht of de turbines geheel zonder verlichting uitgevoerd kunnen worden. De mogelijkheid om verlichting pas aan te zetten zodra vliegverkeer te dicht het Windpark Fryslân nadert is in onze optiek niet voldoende onderzocht.</p>	<p>aanvaardbaarheid van het windpark niet anders. De intensiteit van de verlichting is zodanig ingericht dat in de nachtperiode bij goed zicht, de lichten minder fel branden. Er vindt geen aantasting van de kwaliteit van de duisternis plaats. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling. Zie voorts paragraaf 5.3.2 van het Inpassingsplan.</p>
0139	<p>m Ook zijn wij van mening dat in de maanden waar de zon laag aan de horizon staat er slag schaduw zal ontstaan als de zon door het park heen schijnt, hier is geen rekening mee gehouden en onvoldoende onderzoek naar gedaan de slagschaduw heeft een groot negatief effect op het welzijn van mens en dier. Ook zal er ondanks dat de schaduw de grond niet raakt er licht flikkering zijn wat hinderlijk is voor het menselijk en dierlijk oog.</p>	<p>Voor wat betreft slagschaduw wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.2 Slagschaduw' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Ter aanvulling: Schittering moet ook aan deze eisen uit het Activiteitenbesluit (artikel 3.14) en de Activiteitenregeling (artikel 3.13) voldoen. Dit betekent concreet het toepassen van niet reflecterende materialen of coatinglagen.</p>
0139	<p>n Windmolens maken geluid maar ook laag frequente geluid (lage brom) vooral bij lagere windsnelheden is dit goed hoorbaar geluid draag zeer ver over water dit zal een groot negatief effect op het welzijn van mens en dier (dieren horen lage geluiden nog beter dan mensen) ook hier is geen onderzoek naar gedaan.</p>	<p>Bij de aanvraag was een uitgebreid akoestisch onderzoek gevoegd (zie bijlage 5c, kenmerk s12004ASPWP Fryslân V7.2). Hieruit blijkt dat aan de eisen die gesteld zijn in het Activiteitenbesluit (artikel 3.14a) met mitigerende (stilstand) voorzieningen voldaan kan worden, zoals ook genoemd in het ontwerpbesluit (onder kopje Slagschaduw). De geluidsvoorschriften uit het Activiteitenbesluit geven bescherming aan personen. Dieren worden in de normstelling niet betrokken. Effecten op natuur zijn in het MER beoordeeld. In de normstelling voor geluid zoals aangegeven in het Activiteitenbesluit is het niet mogelijk een extra maatwerkvoorschrift op te nemen voor laagfrequent geluid. Laag frequent geluid is in de normstelling van het Activiteitenbesluit verdisconteerd. Zie verder met betrekking op laag frequent geluid de beantwoording onder nr. 139 c.</p>
0139	<p>o Ook de trillingen veroorzaakt door de windmolens dragen onderwater extreem ver en zal voor de onderwaterfauna grote effecten hebben.</p>	<p>Zie voor de effecten van het windpark op de onderwaterfauna de beantwoording bij nr. 29b.</p>
0140	<p>a Zienswijze 140 is vrijwel gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling: De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte</p>	<p>Voor natuur zie beantwoording 128e. Voor toerisme en werkgelegenheid zie 9b en 25e.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. - De kust van Makkum tot Hindeloopen en is een geweldige (kite)surf (en zeil) spot, met ongekende weidsheid, goede wind, goede accommodaties en vele diverse wisselende omstandigheden en mogelijkheden om deze geweldige sporten uit te oefenen. Het gebied is ongekend en onvergelykbaar met andere windsurfspots in Nederland, dan wel Europa. De windreductie en turbulentie veroorzaakt door Windpark Fryslân maken het onmogelijk de (kite)surfsport in dit gebied te blijven bedrijven. -Alleen al de vier grootste aanbieders van recreatieplekken in dit gebied herbergen jaarlijks ca 700.000 toeristen/recreanten.</p> <p>Op basis van deze cijfers verwachten wij, na realisatie) van Windpark Fryslân, een verlies van ca 150 miljoen euro in deze regio.</p> <p>De vraag is of er voldoende onafhankelijk en ter zake kundig onderzoek is gedaan naar de financiële en economische gevolgen voor het SWF IJsselmeerkustgebied? Wij verwachten een afname van ca 10.000 banen in deze regio. Is daar onderzoek naar gedaan? Kan de initiatiefnemer dit banenverlies compenseren met ruim voldoende alternatieve banen?</p>	
0141	<p>a <i>Zienswijze 141 is gelijk aan zienswijze 128, met als wijziging:</i> De grootsheid (i.p.v. weidsheid) van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.</p>	Zie beantwoording onder 10a en 57b.
0143	<p>a <i>Zienswijze 143 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, als eigenaar van een recreatiewoning aan de kust in Makkum en fervent watersporter is het windmolenpark en ook Costa een grove horizon en omstandigheden vervuiler. Recreatie en natuur worden zwaar benadeeld.</p>	<p><u>Horizon en toerisme</u> Zie beantwoording onder 4a en 9b.</p> <p><u>Natuur</u> Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a en 58d.</p>
0144	<p>a <i>Zienswijze 144 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, namens de leden van windsurfvereniging Makkum, spreek ik als voorzitter uit dat deze plannen een zware impact hebben op de watersport mogelijkheden bij Makkum. Recreatie, landschap en natuur worden geschaad en het belang van ondernemers in de recreatie wordt onvoldoende meegewogen.</p>	De belangen van recreatie, landschap en natuur zijn meegenomen in de onderzoeken. De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan. Zie verder de beantwoording onder 4a.

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0145	a	<p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Het MER is onvolledig en we zijn het niet eens met de conclusies.</p> <p>Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?</p> <p>Wij zijn het niet eens met het Pondera onderzoek, er is geen onderzoek geweest in Molkwerum. Niemand is ondervraagd. Er wordt gesproken over de recreatieondernemers in Makkum, Workum en Hindeloopen. Niet over de inwoners en ondernemers in Molkwerum.</p>	Ten behoeve van de effectbepaling van het windpark voor toerisme en recreatie is onderzoek verricht. Daartoe is een relevant groep ondervraagd. Voor het gebruik van deze gegevens was het niet noodzakelijk om ook in Molkwerum onderzoek te verrichten. Wel is de zichtbaarheid van het windpark in kaart gebracht in figuur 4.17 van het MER, onderdeel D. Op die wijze kan worden nagegaan welke zichtbaarheid vanuit Molkwerum bestaat op het windpark.
0145	b	Er wordt afbreuk en inbreuk gedaan aan het woon- en leefgenot van de inwoners van Molkwerum en de toeristen die haar bezoeken.	Voor woongenot en waardedaling zie de beantwoording bij nr. 128a. Werkgelegenheid en toerisme: In paragraaf 10.3 van deel D van het MER zijn de effecten op onder meer toerisme beschreven. Hieruit komt naar voren dat geen belangrijke negatieve effecten op toerisme worden verwacht op basis van onder meer de ervaringen bij bestaande windparken.
0145	c	Dit zal sociale, maatschappelijke en economisch effecten hebben. Het windpark zal recht tegenover de camping, camperplaatsen en het dorp Molkwerum in het IJsselmeer verrijzen. Wij ondervinden de meeste hinder maar dat is niet onderzocht in het MER.	De zichtbaarheid van het windpark vanuit Molkwerum is in kaart gebracht, via figuur 4.17 van het MER, onderdeel D. Er zijn geen verwachte effecten op toerisme, aldus ook niet in Molkwerum. Verwezen zij naar paragraaf 10.1.2, 10.1.2, 10.3.1. en 10.4.1.
0146	a	<i>Zienswijze 146 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Ontbreken draagvlak, acceptatie en democratische besluitvorming.	Zie voor deze onderdelen de reactie bij nr. 10d.
0146	b	Dat waar je ook zal varen op de Waddenzee of waar op het IJsselmeer, je zal ze ALTIJD zien. Ik zeil met gasten voor mijn broodwinning en zal door deze windmolens niet meer de tochten kunnen aan bieden zoals dat nu gebruikelijk is. Alle romantiek van droogvallen en/of ankeren op de Waddenzee zal weg zijn door deze windmolens. Je zal ze op de gehele Waddenzee en het gehele IJsselmeer kunnen zien. (als je nu op de afsluitdijk rijdt, zie je de molens bij Urk nl ook staan...) En vooral 's nachts zullen de (knipperende) lampjes bovenop de molens enorm sfeer verlagend zijn.	Zie beantwoording onder 57b.
0146	c	Dan heb ik nog niet eens de verkleining van het vaarwater genoemd.	Zie beantwoording onder 4a. Van een verkleining van het vaargebied is geen sprake.
0147	a	Ik woon 8 kilometer van Makkum. Onze streek zal danig te lijden hebben van de gevolgen van realisatie van windpark Fryslân. Niet alleen de kuststrook maar ook het achterliggende gebied wordt getroffen door terugloop toerisme, afname werkgelegenheid, waardevermindering onroerend goed.	Zie beantwoording onder 89c.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>b <i>[zienswijze 147 is een uitbreiding van zienswijze 75, zienswijze 75 bevat alleen de samenvatting]</i> 1. Algemeen We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden.</p> <p>Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband –en dat is in zienswijzen op de SvWOL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten.</p> <p>De SvWOL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.</p> <p>Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SvWOL is die participatie niet geboden.</p> <p>De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.</p> <p>Op grond van bovenstaande kan en mag de SvWOL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.</p>	<p>Voor wat betreft de gevolgen voor SvWOL/Verdrag van Aarhus wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>c Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zienswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zienswijze?</p>	<p>De stukken worden ter inzage gelegd wanneer er ontwerpbesluiten zijn genomen volgens de wettelijke termijnen.</p>
0147	<p>d Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.</p> <p>Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting.</p> <p>Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.</p>	<p>Met betrekking tot rendement wordt verwezen naar de beantwoording onder nr. 47d, 52c en 112b.</p> <p><u>30 jaar termijn</u> In de verschillende vergunningen zijn einddata genoemd. Ook het inpassingsplan stelt een einddatum voor de windturbines, deze hebben een tijdelijke bestemming van 30 jaar. Basis hiervoor is het Besluit van 8 juli 2016 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet en van bijlage II bij de Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet elfde tranche, Stb 2016, 276). Zie paragraaf 1.6 van het inpassingsplan. De Watervergunning en de Wbr-vergunning noemen 31 december 2049 als einddatum, hierbij is inbegrepen de periode van ontmanteling van het park.</p> <p>Niet is in enig besluit voorgeschreven dat het windpark op zodanige manier wordt aangelegd dat alle materialen herbruikbaar zijn. Op grond van de wettelijke kader is hier geen aanleiding toe. Overigens zijn windturbines grotendeels herbruikbaar door de materialen die conform de aanvraag om Omgevingsvergunningen worden toegepast (zoals de stalen toren).</p> <p><u>Netto opbrengst</u> Ten aanzien van de netto energieopbrengst is in kader 3.3. van deel D van het MER toegelicht in hoeveel tijd de energie die vereist is voor de gehele levenscyclus van een windturbine wordt opgewekt door de windturbine. Voor de netaansluiting en de netverliezen geldt dat deze niet nader gekwantificeerd zijn; maar ook van toepassing zijn voor andere bronnen van energieopwekking. In tabel 1.1 van het Inpassingsplan is de energieproductie van het gekozen alternatief opgenomen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p><u>Nut en noodzaak</u> Ten aanzien van de nut en noodzaak wordt nog gewezen op de beantwoording bij nr. 1a en paragraaf 2.2 'Nut en noodzaak' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0147	<p>e 2. Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân.</p> <p>Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers. Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden. Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro. Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen</p>	<p><u>Werkeiland</u> Voor wat betreft het werkeiland wordt verwezen naar 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.7 Werkeiland in het IJsselmeer' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Aansluiting hoogspanningsnet</u> Met betrekking tot de aansluiting op het hoogspanningsnet wordt verwezen naar de beantwoording onder nr. 0133a.</p>
0147	<p>f De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan noch in het MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>g 3. Landschap en cultuurhistorie Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden. De referentiehoogten in het gebied van de IJsselmeerkust zijn op dit moment de piramide op d camping De Holle Poarte te Makkum met een hoogte van 19 meter en de sloopshal van De Vries Feadship, ook in Makkum, met een hoogte van 28 meter. Industriële windturbines met een tiphoogte van 182 meter hoog zijn van een totaal andere orde en detoneren bijzonder met de bebouwing in de kuststrook. Bovendien draaien die turbines ook nog! En zijn de buitenste 29 verlicht, wat 's nachts een knipperende kermis van rode lampjes oplevert. In een gebied dat tot nu toe in de nacht duister is. Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.</p>	<p>Voor wat betreft de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7.3 'Verlichting' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Voor wat betreft de landschap en cultuurhistorie wordt verwezen naar paragraaf 2.4. 'Landschap & Cultuurhistorie' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. De onderbouwde conclusie luidt, anders dan wordt gesteld, dat de beschermde waarden van de Waddenzee door de komst van het windpark niet significant worden aangetast.</p>
0147	<p>h Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân. De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken. Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluiscomplex en beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.</p> <p>Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan</p>	<p>Zie beantwoording onder 10a.</p> <p>In aanvulling daarop het volgende. Direct bij de Afsluitdijk, in de directe omgeving van Breezanddijk is het windpark nadrukkelijk aanwezig. Het open en weidse karakter van het waddengebied (en aldus ook het IJsselmeergebied) wordt in die situatie juist door het windpark versterkt, door de concentratie achter de Afsluitdijk, terwijl de waarnemer zich verplaatst over een open watervlakte zonder objecten. Bovendien brengt de compacte wijze waarop de windturbines onderling worden geplaatst met zich dat geen sprake van een significante aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet aangetast. Nadrukkelijk zij opgemerkt dat de windturbines zijn voorzien in het IJsselmeer. Het windpark heeft daardoor geen invloed op de getijden, de wind en de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.</p>	<p>zandstromingen die de Waddenzee vorm geven. De rust van het IJsselmeergebied wordt door de komst van het windpark eveneens niet aangetast. Uit de akoestische beoordeling in hoofdstuk 6 van de PB blijkt namelijk dat er een verwaarloosbaar effect op stilte in de Waddenzee optreedt. Ook de landschappelijke rust wordt niet aangetast; de windturbines staan geclusterd bij elkaar, waardoor het windpark een heldere structuur (zowel dichtbij als veraf) heeft. Verder hebben de bladen van de windturbines een lage omwentelsnelheid per minuut.</p> <p>De verlichting van de windturbines in het donker maakt de landschappelijke aanvaardbaarheid van het windpark niet anders. De intensiteit van de verlichting is zodanig ingericht dat in de nachtperiode bij goed zicht, de lichten minder fel branden. Er vindt geen aantasting van de kwaliteit van de duisternis plaats. Verwezen zij naar hoofdstuk 4 van het MER, onderdeel D en hoofdstuk 9 van de Passende Beoordeling. Zie voorts paragraaf 5.3.2 van het Inpassingsplan. Met andere woorden: de landschappelijke kwaliteiten van het Waddengebied worden door de komst van het windpark niet aangetast.</p> <p>Voor alle windturbinelocaties is bekend wat de archeologische waarde is en de scheepswrakken rondom deze locaties zijn in kaart gebracht. Uit dit onderzoek blijkt afdoende dat de windturbines gerealiseerd kunnen worden. Het inpassingsplan voorziet daarnaast in een beschermingsregeling voor de aanwezige en verwachte archeologische waarden en voor de delen van het plangebied waar nog onvoldoende onderzoek is verricht. Op die manier is een zorgvuldige afweging van archeologische waarden geborgd.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>i</p> <p>4. Economische activiteiten</p> <p>1. Recreatie en toerisme</p> <p>Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens aan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie. Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-dewindse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluisen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluisen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer. Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te leiden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.</p> <p>Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.</p>	<p><u>Recreatie en toerisme</u></p> <p>De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap. In onderzoeken naar de motieven om te recreëren in en op het IJsselmeer zijn de open- en weidsheid van het landschap veelgenoemde kwaliteiten die worden gewaardeerd. De impact als gevolg van geluid en slagschaduw op de kwaliteit van het gebied zijn naar verwachting beperkt aangezien het gebied slechts gepasseerd wordt en het geluid van windturbines dan enkel op de achtergrond hoorbaar is. Daarbij geldt aanvullend dat tijdens passeren het geluid van schepen zelf, de motor van motorboten of wind gerelateerd geluid van zeilende schepen, aanwezig is.</p> <p>Om inzicht te kunnen geven in de potentiële effecten, is eerst onderzoek gedaan naar de effecten op toerisme die zijn geconstateerd bij bestaande windparken. Op grond hiervan is vervolgens ingegaan op de situatie voor het project, waarbij ook literatuuronderzoek is betrokken. De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element benadrukt juist deze elementen. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn onderzocht. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten (RIP blz. 70-71 en D-18 bij MER D). De mogelijke gevolgen van het windturbinepark voor recreatie en toerisme zijn derhalve niet zodanig dat dit aan de realisatie van het windturbinepark in de weg staat.</p> <p><u>Vaarroutes</u></p> <p>De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. Zeilbo-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>ten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De afstanden tussen de turbines zijn dusdanig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Ook voor windsurfers vormt het windpark geen belemmering, de windturbines staan op voldoende afstand van elkaar en de rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. Windsurfers maken slechts minimaal gebruik van het open water, ze zijn vooral aanwezig bij de Friese kust. Kitesurfen is op het IJsselmeer alleen binnen aangewezen gebieden toegestaan, de locatie van het windpark ligt op geruime afstand van dergelijke kitesurfgebieden (circa 4 kilometer). De intensiteit van recreatievaartuigen is niet gelijkmatig verdeeld is over het IJsselmeer, maar er is sprake van spreiding en concentratie. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaren dan andere delen van het IJsselmeer/Markermeer. Zie MER onderdeel D blz. 24)</p> <p><u>Gevolgen wind</u></p> <p>Het onderzoek van Fraunhofer laat zien dat de wind achter een windpark verandert ten opzichte van de natuurlijke wind. Het is mogelijk dat schepen met grote masten het direct zog 'raken' met de top van de mast als zij zich dicht achter de turbines bevinden. Dit levert echter geen andere situatie op dan bij de natuurlijke wind. De onverwachte fluctuaties in de wind achter de turbines, die van invloed kunnen zijn op het varen, verschijnen evengoed in de natuurlijke wind (statistisch om de 3 dagen) en met ongeveer dezelfde snelheden als bij een windpark. Grofweg hebben boten op een afstand van 4 kilometer achter het park te maken met fluctuaties tot 6 m/s. Surfers en kite surfers op een afstand van 5 - 7 kilometer hebben te maken met fluctuaties in de orde grootte tot 3 m/s. Beide vallen binnen de fluctuaties in de natuurlijke wind boven het IJsselmeer, namelijk tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark op de windcondities leidt derhalve niet tot grotere of meer onvoorspelbare verandering in de wind. Het onderzoek concludeert dat de recreatievaart nauwelijks tot niet wordt beïnvloed door de veranderingen in de wind achter de turbines en dat geen negatief effect wordt verwacht op de veiligheid ten gevolge van de impact van de windturbines op de windcondities. Zie MER, onderdeel D, pagina 331-333 en Bijlage D-17. De effecten van het windturbinepark op de windomstandigheden zijn dan ook niet zodanig dat dit aan de realisatie van het windturbinepark in de weg dient te staan.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>j</p> <p>2. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven, horeca middenstand en woningbestand. Het IJsselmeer is een belangrijk waterrecreatiegebied. De omzet van de watersportindustrie (exclusief bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea enz.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen. (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthaven met ruim 16.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt luit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het ontbreken van een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in dit gebied te varen. Op basis hiervan zou de sector verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachten effecten van een groot windturbinepark op de waterrecreatie.</p> <p>Naar onze mening is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter uiterst marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hier aan. Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer als het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere dichtheid van jachthaven en recreatieondernemingen aanzienlijk groter dan een gemiddeld willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleinere omvang zodat de uitkomsten niet of nauwelijks relevant genoemd kunnen worden voor de Friese situatie. De provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme. Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden door op locatie onderzoek te doen maar hiervoor is vanwege kort</p>	<p>Uit hoofdstuk 9 van het MER blijkt dat de effecten op de gebruiksmogelijkheden van watersportrecreatie ten gevolge van het windpark verwaarloosbaar zijn. Derhalve zal de watersporter in het gebied niet/nauwelijks hinder ondervinden van het windpark. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element benadrukt juist deze elementen. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn grondig onderzocht. Uit onderzoek naar vergelijkbare windparken alsmede uit onderzoek van de provincie Fryslân bij 1200 respondenten blijkt dat de effecten op toerisme naar verwachting afwezig zijn. Voor wat de betreft de effecten op watersportrecreatie zij verwezen naar 4a en 9b. In aanvulling daarop het volgende. Uit hoofdstuk 9 van het MER blijkt dat de effecten op de gebruiksmogelijkheden van watersportrecreatie ten gevolge van het windpark verwaarloosbaar zijn. Derhalve zal de watersporter in het gebied niet/nauwelijks hinder ondervinden van het windpark. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element benadrukt juist deze elementen. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn grondig onderzocht. Uit onderzoek naar vergelijkbare windparken alsmede uit onderzoek van de provincie Fryslân bij 1200 respondenten blijkt dat de effecten op toerisme naar verwachting afwezig zijn.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>tijdsbestek en hoge kosten niet voor gekozen, zo meldde onderzoeksbureau ZKA. [Met name het argument van hoge kosten is volstrekt onaanvaardbaar, gezien de grote implicaties die aanleg van een windpark van deze omvang vlak voor de kust in druk gebruikt vaarwater. De belangen van zowel watertoerisme als verblijfsrecreatie alsook het strand bezoek van het op het westen georiënteerde strand zijn bijzonder groot]</p>	
0147	<p>k (Bovendien heeft het onderzoeksbureau bij het onderzoek een fotomontage van het toekomstige windpark getoond, waarop de windmolens met moeite waarneembaar zijn. Terwijl deze objecten van 182 meter hoog op ruim 6 kilometer afstand van het Makkumer strand komen! In het onderzoek dat ZKA aan de Hollandse kust heeft gedaan najaar 2013, is een foto getoond van een park op 3 zeemijlen uit de kust, waarop de windturbines veel duidelijker te zien zijn. Wij achten sprake van MISLEIDING door het onderzoeksbureau en de provincie door op deze wijze in Fryslân een volstrekt foutieve voorstelling van zaken te geven.)</p> <p>Enkele uitkomsten van het onderzoek geven aan dat circa 10 tot 20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15% van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Genoemde eerdere onderzoek van ZKA aan de Hollandse kust heeft aangetoond dat bij een windpark voor de kust op 6 kilometer afstand ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder of niet zal bezoeken. In het rapport van Arcadis "Haalbaarheidsonderzoek Makkumer Lagune" wordt gesteld dat 1% minder dagrecreanten betekent dat er € 5 miljoen minder bestedingen in het kustgebied zijn. Wij vrezen dat er wel 10 tot 20% minder toeristen komen, dus 50 tot 100 miljoen euro minder omzet. Daar komt het omzetverlies door minder ligplaatsgebruikers, vakantiebungalowhuurders en campinggebruikers nog bij. Een ramp voor dit gebied met drastische nadelige gevolgen, ook voor de werkgelegenheid.</p> <p>Er is veel geïnvesteerd in zuid west Fryslân in het kader van het Friese Meren Project. Veel hier van zal weggegooid geld blijken te zijn. Ook zal de waarde van het onroerend goed in het Friese kustgebied in waarde dalen. Dit speelt voor bedrijfsgebouwen in de watersportsector, de horeca, de detailhandel maar zeker ook bij de vakantiebungalows waarvan er honderden staan in dit gebied. Ook verwachten wij waardevermindering van de bestaande woningvoorraad, terwijl het prijsherstel in ons gebied toch al veel trager verloopt in vergelijking met de rest van het land. De</p>	<p>Zie beantwoording onder 4a. Verder is middels visualisaties het windpark op een zo goed mogelijke wijze inzichtelijk gemaakt. Vanuit verschillende gezichtspunten is het windpark 'ingetekend', zodat vanuit alle relevante hoeken duidelijk is welke ruimtelijke impact het windpark heeft op de omgeving. Bij de verbeeldingen is uitgegaan van gunstige weercondities waarbij het zicht optimaal is. In de praktijk zal het zicht op de windturbines daarom minder zijn dan op de verbeeldingen. Zie ook figuur 4.17 van het MER, onderdeel D. Er is dan ook geen aanleiding om aan te nemen dat sprake is van een onjuist beeld. Zie verder bijlage D-4a en bijlage 4-Db van het MER, onderdeel D. Uit het (ex ante) onderzoek onder 1200 respondenten blijkt dat circa 80 procent zeker of waarschijnlijk wil terugkeren naar de Friese IJsselmeerkust. 6-15 procent van de respondenten geeft aan het gebied minder of niet meer te bezoeken. Op dit onderzoek is aanvullend onderzoek verricht naar de relatie tussen de geuite intentie en daadwerkelijk gedrag. Hieruit komt naar voren dat verschillen in gedrag maar voor 20 procent wordt verklaard uit oorspronkelijke geuite intenties. Met andere woorden: in de praktijk is er een verschil tussen de geuite intenties en daadwerkelijk gedrag. Een ex ante onderzoek kan derhalve niet slechts ten grondslag worden gelegd om voorspellingen te kunnen doen over toename of afname van toerisme in een gebied. Derhalve is aanvullend onderzoek gedaan naar daadwerkelijke gevolgen op toerisme bij reeds gerealiseerde windparken. Hieruit blijkt dat geen afname van toerisme is waargenomen. Een afname van toerisme met 10-20 procent zoals gesteld, vindt aldus geen steun in het MER. Uit het MER volgt dat geen afname van toerisme is te voorzien. Verwezen zij paragraaf 10.3.1 van het MER, onderdeel D. Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>bezetting van ligplaatsen aan het IJsselmeer loopt de laatste jaren al gestaag terug, vanwege de invloed van de crisis, de vergrijzing van de doelgroep en het feit dat jeugdigen minder aan bezit zelf hechten. Zeilboten zijn per definitie mobiel, dus ligt het voor de hand dat veel gasten zullen vertrekken naar een ligplaats elders, waar ze niet gestoord worden van 89 draaiende industriële turbines. Er is totaal niet onderzocht in welke mate dit zich voor zal doen. Een omissie in de onderbouwing van de plannen. Wij vinden dat u als vergunningverlener beter onderzoek moet laten doen naar de genoemde economische effecten, omdat dit tot op heden volstrekt onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische en aanverwante sectoren volledig financieel compenseert in het geval Windpark Fryslân wordt gerealiseerd. Wij lezen daar niets over terug in de voorliggende stukken. Wij vragen u op voorhand om waarborgen te geven dat deze compensatie plaats zal vinden. Overigens moet ons van het hart dat wij daar weinig vertrouwen in hebben, gezien de wijze waarop u als Rijk opereert in het Groningse gas- en aardbevingsgebied.</p>	<p>over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer. Van hinder bij de ligplaatsen aan de IJsselmeerkust is blijkens het MER geen sprake. Uit het MER blijkt namelijk dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen en de normen van slagschaduw. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. In hoofdstuk 10 van het MER staan de economische effecten beschreven. Derhalve kan de conclusie niet worden gevolgd dat geen onderzoek zou zijn verricht naar de economische effecten. (6) voor zover sprake zou zijn van waardevermindering of planschade anderszins bestaat de mogelijkheid om planschade in te dienen. Er bestaat geen juridische plicht om op voorhand over te gaan tot compensatie.</p> <p>Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0147	<p>l 3. Visserij Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.</p>	<p>In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op de visstanden en de mogelijkheden voor visserij. Uit bijlage D-8 en 12 bij deel D van het MER blijkt dat geen effecten op de visstand zijn te verwachten ten gevolge van de aanleg of exploitatie van het windpark. Daarbij nemen de gebruiksruimte voor zowel de beroepsvisserij als de sportvisserij slechts beperkt af aangezien het windpark toegankelijk blijft voor de visserij en waterrecreatie (waaronder sportvisserij) (Deel D MER paragraaf 9.2.2 en 10.3.3).</p>
0147	<p>m 5. Natuur 1. Natura 2000 1. Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve</p>	<p>Zie de beantwoording bij de zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. In aanvulling daarop wordt erop gewezen dat in bijlage 3a van de PB is aangegeven met welke effecten in de aanlegfase rekening is gehouden. Dit is nader toegelicht in de aanvulling van de aanvraag d.d. 21 januari 2015, meer specifiek in Bijlage A bij Bijlage 4, waarin enkele vragen van de provincie Fryslân worden beantwoord. Deze beantwoording vormt tevens een toelichting op de PB. Voor zover relevant voor de effectbeoordeling zijn de aanlegwerkzaamheden daarin nader afgebakend. In de (ontwerp) Nbw-vergunning zelf is ook expliciet ingegaan op de mogelijke effecten gedurende de aanlegfase. In de voorschriften van de (ontwerp) Nbw-vergunning is ook de verplichting opgenomen om voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een melding te verrichten en moet ecologische begeleiding aanwezig zijn gedurende de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>ve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.</p> <p>2. Hoofdzaak is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde. Dit wordt hierna toegelicht.</p> <p>3. Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat.</p> <p>4. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.</p> <p>5. Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.</p> <p>6. De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.</p>	<p>aanlegwerkzaamheden. Kortom, de mogelijke effecten van de aanleg zijn betrokken bij de effectbeoordeling onder de Nbw. Voorts is in de PB geconcludeerd dat de verwijdering vergelijkbare dan wel minder effecten dan de aanlegfase zal hebben. Nu is geconcludeerd dat de aanlegfase geen aantasting van de natuurlijke kenmerken tot gevolg zal hebben, is ook voor de verwijdering van de windturbines met zekerheid uit te sluiten dat aantasting optreedt. Verder wordt erop gewezen dat de verleende (ontwerp) Nbw-vergunning voorschrijft dat eerst een aanvraag onder de Nbw moet worden ingediend ten behoeve van de verwijdering van de windturbines.</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>n</p> <p>1. Effecten op vogels Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.</p> <p>1. Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerpvergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).</p> <p>2. De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht. Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes, is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.</p> <p>3. Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.</p>	<p>Zie in zijn algemeenheid de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a en 85d.</p> <p>Zie ten aanzien van de verstoring de beantwoording bij zienswijze nr. 83c.</p> <p>Zie ten aanzien van de flyway specifiek de beantwoording bij de zienswijze nr. 28a. Ten behoeve van de effectbeoordeling van de luchtvaartverlichting is rekening gehouden met de karakteristieken van de luchtvaartverlichting, zijnde daglichten wit en nachtluchten rood. Geen rekening is gehouden met de vereiste reductie van de lichtintensiteit bij goed zicht in de nachtperiode waardoor de beoordeling als conservatief geldt. Deze rode topverlichting is dus meegenomen in de effectbeoordeling. In de effectbeoordeling is rekening gehouden met de flyway van trekvogels over het plangebied van het windpark, zie bijvoorbeeld de conclusies in paragraaf 5.6.3 van bijlage D9 bij het MER (bijlage 3A bij de PB). In de rapportage over de huidige situatie, bijlage D8 bij het MER (bijlage 2A bij de PB) is de situatie ten aanzien van seizoenstrek en het al dan niet optreden van stuwing beschreven (zie paragraaf 4.3 van de betreffende rapportage). Er is dan ook voldoende rekening gehouden met de seizoenmigratie in de effectbepaling en –beoordeling.</p>
0147	<p>o</p> <p>1. Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden.</p> <p>2. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor</p>	<p>Zie ten aanzien van hetgeen is gesteld tegen het Flux Collision Model de beantwoording bij zienswijze nr. 91h.</p> <p><u>Potential Biological Removal</u> De ten behoeve van de toepassing van de PBR gedane aannames zijn nader toegelicht in box 5.3 in bijlage 3a bij de PB. Er is geen aanleiding te twifelen omtrent de bruikbaarheid van deze aannames. Overigens is ter verificatie van de uitkomst van de PBR ook een vergelijking verricht met de kleine mantelmeeuw (zie box 5.2 in Bijlage 3a bij de PB). Verder moet erop worden gewezen dat de toepassing van zowel de PBR als de vergelijking met de kleine mantelmeeuw minder van belang zijn nu door de aanpassing van de tiphoogte voor de relevante soorten zwarte stern, visdief en dwergmeeuw de additionele</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>populatieberekeningen De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (Potential Biological Removal) zijn twijfelachtig. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.</p> <p>3. Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoen maxima, seizoen gemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld.</p> <p>4. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoen gemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt. Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geeft een onvoldoende beeld van de actuele situatie.</p>	<p>sterfte onder de 1% van de natuurlijke sterfte blijft en daarmee de zekerheid is verkregen dat geen significante negatieve effecten optreden. Het PBR model is overigens een geaccepteerd en vaker toegepast model (zie ook p.14 van bijlage 4 van de aanvulling op de Nbw-aanvraag). In hetgeen wordt aangegeven is geen aanleiding te twifelen aan de toepasbaarheid van de PBR methode. De resultaten hiervan zijn dan ook niet twijfelachtig.</p> <p><u>Actuele gegevens Nbw</u> Bij de besluitvorming ten behoeve van het inpassingsplan en de Nbw-vergunning zijn actuele gegevens gebruikt. Daarbij is naar aanleiding van de advisering van de Commissie m.e.r. ook nog een actualisatieslag gemaakt in de vorm van een aanvulling op het MER. Hierbij is naar aanleiding van het beschikbaar komen van nieuwe gegevens een analyse uitgevoerd van de veranderingen in het vijfjaarsgemiddelde van de relevante soorten en eventuele consequenties daarvan voor de effectbepaling van het windpark (zie hoofdstuk 7 van de aanvulling van het MER). Er is geconcludeerd dat ook de actualisatie van de gegevens niet tot andere conclusies leidt omtrent de effecten. Op basis van de beschikbare actuele gegevens is aldus bepaald in hoeverre de doelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar komen. Ten aanzien daarvan wordt verder verwezen naar de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a en 58d.</p> <p><u>Kuifeenden</u> Voor de kuifeenden is aan de hand van de populatieomvang in het Natura 2000-gebied IJsselmeer de 1%-mortaliteitsnorm bepaald (zie tabel 5.4a van bijlage 3a bij de PB), waarna vervolgens is vastgesteld dat de toegevoegde mortaliteit onder de 1% blijft (tabel 5.14 van bijlage 3a bij de PB). Ten behoeve van het bepalen van de mortaliteit is gekeken naar het veldonderzoek verricht door Waardenburg. Verder is er een actualisatie verricht naar aanleiding van de nieuwste gegevens van SOVON, waaruit voor de kuifeend blijkt dat een afname heeft plaatsgevonden (zie tabel 7.3 van de aanvulling op het MER). Ook uitgaande van deze actualisatie blijft de toegevoegde sterfte door het windpark onder de 1%-mortaliteitsnorm voor deze soort. De geactualiseerde gegevens geven dan ook geen aanleiding tot een andere conclusie ten aanzien van de afwezigheid van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>p Van de topper is een natuurlijke mortaliteit veronderstelt op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.</p> <p>7. De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.</p> <p>8. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.</p> <p>9. Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.</p> <p>10. In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen zou kunnen worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.</p>	<p><u>Topper</u> Zie in reactie op hetgeen omtrent de topper is gesteld de beantwoording bij zienswijze nr. 85v.</p> <p><u>Zwarte stern</u> Voor het bepalen van de effecten op de zwarte stern is gebruik gemaakt van de meest recente beschikbare gegevens, waaronder de actualisatie van de telgegevens in hoofdstuk 7 van de aanvulling op het MER. In de aanvulling is nader uiteengezet flux voor de zwarte stern is bepaald en hoe de flux is verdeeld naar de vlieghoogte van de zwarte stern, waarbij ook is gekeken naar het hoogteprofiel van de visdief. Vervolgens is op basis van een worst case scenario een verdeling toegekend aan hoogtesegmenten. Aan de hand hiervan is vervolgens nader uiteengezet dat de mitigerende maatregel van de verhoging van de tiplaaagte naar 40 m ervoor zorgt dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken optreedt. Zowel voor het gebied IJsselmeer als het gebied Waddenzee geldt dat weliswaar de populatie is gedaald, maar niettemin kan worden vastgesteld dat, met inachtneming van genoemde mitigatie, de aantasting van de natuurlijke kenmerken is uit te sluiten.</p> <p><u>1%-mortaliteitsnorm</u> Bij een additionele sterfte van minder dan 1% per jaar van de natuurlijke mortaliteit zijn de effecten op de populatie zodanig gering dat geen aantoonbaar effect op de populatieomvang optreedt, waarmee significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Deze aanpak is ook aanvaard door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, in navolging van het Hof van Justitie van de Europese Unie (ABRvS 8 februari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV3215 en HvJ 9 december 2004, C-79/03). De toepassing van de 1% mortaliteitsnorm is ook aanvaard indien de instandhoudingsdoelstelling nog niet is gehaald (zie ABRvS 29 oktober 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3884).</p> <p><u>Mitigerende maatregel</u> Zie ten aanzien van de effectiviteit van de mitigerende maatregel de beantwoording bij zienswijze nr. 58d.</p> <p><u>Flyway</u> Zie ten aanzien van de wijze waarop rekening is gehouden met de flyway populatie de beantwoording van de zienswijze nr. 28a.</p> <p><u>De Kreupel</u> De aangehaalde maatregelen ten behoeve van de Kreupel zijn niet betrokken bij het bepalen van de effecten van het Windpark.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		De PB neemt deze maatregelen dan ook niet mee in de beoordeling van de effecten, waarmee de vraag in hoeverre deze maatregelen al dan niet positieve effecten zullen hebben voor het windpark niet van belang is. De door de initiatiefnemer aangegane overeenkomst ten behoeve van het uitvoeren van de maatregelen op de Kreupel is dan ook in zoverre niet van belang voor de vaststelling van het inpassingsplan en de verlening van de Nbw-vergunning.
147	<p>q 2. Effecten op vleermuizen</p> <p>Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.</p> <p>Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.</p>	<p>Het verrichte onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in het IJsselmeer is verricht conform het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur. Conform dit protocol zijn er meerdere avonden waarnemingen ter plaatse gedaan (zie tabel 3.1 van bijlage 2B bij de PB). Daarbij is de gekozen periode tevens representatief vanwege de verhoogde aantal vleermuislachtoffers bij andere windparken. Gezien het voorgaande is het onderzoek bruikbaar voor de effectbepaling voor de meervleermuis. Voor het oordeel dat geen significant negatieve effecten voor deze soort optreden is verder van belang dat de meervleermuis slechts laag over het water jaagt (zie m.n. p. 27 en 31 van bijlage 2B bij de PB) en enkel zeer uitzonderlijk op rotorhoogte vliegt. Bij de effectbepaling van deze zeer uitzonderlijke situatie is tevens rekening gehouden met slachtoffers vanwege barotrauma's. Dergelijke slachtoffers zijn meegenomen in het bepalen van de aanvaringslachtoffers. Ten aanzien van de opmerking omtrent de gevolgen van de gewijzigde windomstandigheden moet erop worden gewezen dat uit onderzoek bij andere windparken dergelijke gevolgen niet bekend zijn en dat ten behoeve van het windpark is onderzocht welke windvariatie door de windturbines wordt veroorzaakt, waarbij is geconcludeerd dat dit niet meer dan de natuurlijke variatie betreft. Barotrauma betreft het effect van een luchtdrukverschil direct achter het rotorblad wat inwendige schade aan vleermuizen zou kunnen veroorzaken. Dit verschil is alleen direct achter het rotorblad aanwezig; op deze hoogte komt de meervleermuis niet voor. De meervleermuis wordt dan ook alleen uiterst incidenteel niet gevonden als aanvaringslachtoffers bij bestaande windparken. Zie ook paragraaf 6.2.2 EN 6.2.7. van bijlage D8 bij het MER/bijlage 3A bij de PB ten aanzien van gevonden aanvaringslachtoffers van meervleermuizen bij windturbines en waargenomen vlieggedrag. Er is dan ook geen aanleiding te verwachten dat wijzigingen in windomstandigheden bij de Afsluitdijk tot aanvullende effecten voor de meervleermuis leiden.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>r</p> <p>1. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrictlijn</p> <p>2. Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.</p> <p>3. De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen.</p> <p>4. Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.</p>	<p>1. Voor het IJsselmeer gelden geen instandhoudingsdoelstellingen voor vissen. Ten behoeve van de PB is er wel onderzoek verricht naar de effecten voor de visstand vanwege de rol als belangrijke voedselbron voor vogels waarvoor wel instandhoudingsdoelstellingen zijn gesteld (zie ook bijlage D-12 bij het MER). Onderzocht is in de bijlage of sterfte kan optreden ten gevolge van het windpark. Ten gevolge van heiwerkzaamheden kunnen hoge onderwatergeluidniveaus optreden. Uit het onderzoek blijkt dat de effecten op vissen zeer gering zijn vanwege de te verwachten geluidsniveaus, de ruime uitwijkmogelijkheden en het gebruik van slow-start. Voor genoemde soorten geldt aanvullend dat zeeprik en rivierprik geen zwemblaas hebben en daarmee relatief ongevoelig voor hoge niveaus van onderwatergeluid. Voor de soorten houting en fint geldt dat deze wel een zwemblaas hebben maar deze is open en voor deze soorten is eveneens geconcludeerd dat vrijwel kan worden uitgesloten dat zodanige effecten optreden dat sterfte optreedt. Een effect op de instandhoudingsdoelstelling voor vissoorten in de Waddenzee als gevolg van externe werking is dan ook uitgesloten, ongeacht de omvang van migratie na realisatie van de vismigratierivier. Zie ook de beantwoording onder nr. 29b.</p> <p>2. In de PB is gekeken naar de effecten van vertroebeling op de aanwezigheid van mosselen (par. 4.6). Er is geconcludeerd dat de effecten van vertroebeling op mosselen niet zodanig zijn dat de voedselbeschikbaarheid noemenswaardig wordt beïnvloed. Effecten op vogels vanwege aantasting van de voedselbeschikbaarheid zijn dan ook verwaarloosbaar klein. De bouw en aanwezigheid van de windturbines leidt niet tot een effect op algen aangezien geen invloed op de omgevings- en ontwikkelingscondities voor algen optreedt. Tijdens de aanleg zal vertroebeling slechts lokaal blijven en tijdelijk van aard zijn (van enkele uren tot maximaal circa een dag) en tijdens de gebruiksfase zal van vertroebeling geen sprake zijn. Paragraaf 7.1 en 7.2 van Bijlage D-9 Effectrapport Natuur. Algen zullen hiervan geen effecten ondervinden.</p> <p>3. De effecten van de aanlegwerkzaamheden op de vissen die dienen als voedselbron voor visetende vogels zijn onderzocht in par. 4.5.1 en bijlage 3a van de Passende Beoordeling. Hieruit blijkt dat slechts zeer geringe en tijdelijke effecten optreden op de vissen, mede vanwege het gebruik van een slow-start bij het heien om vissen de tijd te geven het effectgebied te ontvluchten. Aangezien de relevante vispopulaties</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>niet noemenswaardig worden beïnvloed, zijn ook eventuele effecten op visetende vogels uit te sluiten.</p> <p>Ten aanzien van de gestelde effecten voor onderwaterfauna wordt eerst gewezen op de beantwoording bij zienswijze nr. 29b.</p>
0147	<p>s 4. Stikstof</p> <p>Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan. In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitatype. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is. Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een worst case voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en van daaruit moeten worden gezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden ten aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltracé.</p>	<p>Ten behoeve van het windpark is gekeken naar de omvang van de stikstofdepositie (zie par. 4.3.1 (p. 69-71) en 5.1. (v.a. p. 104) van de PB). Hiervoor is voor de relevante habitattypen de mogelijke stikstofdepositie als gevolg van de aanlegwerkzaamheden bepaald. Er is slechts een beperkte toename van de stikstofdepositie op gebieden waar de KDW nog niet wordt overschreden. Significante effecten zijn dan ook uit te sluiten. Ook is er een melding onder AERIUS gedaan, welke melding is geaccepteerd. In de (ontwerp) Nbw-vergunning wordt erop gewezen dat de benodigde depositieruimte is geregistreerd (zie ook bijlage 8, Notitie stikstofdepositie, van de aanvulling bij de aanvraag Nbw-vergunning).</p>
0147	<p>t 5. Externe cumulatie</p> <p>De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.</p> <p>Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en</p>	<p>Zie de beantwoording van zienswijze nr. 58d.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>zwarte stern. Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet. De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.</p> <p>Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.</p>	
0147	<p>u 6. Mitigatie (of compensatie?) In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstand voorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten. Alhoewel een stilstand voorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van versterking van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstand voorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstand voorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.</p> <p>Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.</p> <p>Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADCToets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in</p>	<p>Zie ten aanzien van hetgeen wordt gesteld over mitigatie en compensatie de beantwoording bij nr. 58d en 85q.</p> <p>Met betrekking tot het verschil tussen de Natuurbeschermingswet en het Rijksinpassingsplan in het kader van de tiphoogte zie de beantwoording bij nr. 85q.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de verstorende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergeleek de Kreupel).</p>	
0147	<p>v 7. Vergunning Nbwet Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de top laagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten. De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan. Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.</p>	Zie de beantwoording van de zienswijze nr. 85s.
0147	<p>w 2. Voormalige beschermde natuurmonumenten. De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast. De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervalten met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.</p>	Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 85t.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	<p>x 3. Flora- en faunawet</p> <p>In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogelen Habitatrichtlijn.</p> <p>Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden. Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied. Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.</p>	<p>Zie de beantwoording van de zienswijzen nr. 58d, 85u en 85v.</p>

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0147	y	<p>Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld. Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen.</p> <p>Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.</p> <p>Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.</p> <p>In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.</p>	Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 58d, 85u en 85v.
0147	z	<p>6. Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat. In tegenstelling tot wat in het MER wordt genoemd, komt Windpark Fryslân in en nabij een zeer druk bevaren gebied en de vaargeul naar de Waddenzee en eilanden. Het aantal sluispassages in Den Oever is jaarlijks 20.000 en in Kornwerderzand circa 35.000 per jaar. Binnen Nederland kennen alleen de Oranjesluizen in Amsterdam en de Johan Frisosluizen in Stavoren meer passages. Het betreft in casu dus beslist niet een vaarluw gebied, zoals gesteld wordt. Wij maken ons zorgen over de nautische veiligheid, zowel recreatief als beroeps. Zeilers hebben geen veilige uitwijk meer als het windpark er komt. Bij harde wind uit noord en Noordwest wordt de route over het IJsselmeer zuidelijk van de Afsluitdijk benut. Die mogelijkheid zal vervallen. Vluchthaven Breezanddijk zal zijn functie verliezen. De vaarweg langs Friesland loopt pal langs het windpark en aan de oostkant zijn ondiepten. Dit leidt tot gevaarlijke situaties.</p>	Zie beantwoording bij 25 d, 28b en 128g.

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		Er is verder geen onderzoek gedaan naar de invloed van dit park op de radar- en navigatieapparatuur en de stuurautomaten in de scheepvaart. Het park ligt ook in de aanvliegeroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.	
0147	z a	De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.	<p>Er zijn verschillende scenario's doorgerekend. Bij de beoordeling is uitgegaan van "worst case". Meer kan en mag het dus niet worden. De gevolgen voor geluid zijn in hoofdstuk 6, deel D van het MER onderzocht. Er is ondermeer is gekeken naar de geluidbelasting op geluidgevoelige objecten in de omgeving, de geluidbelasting op stiltegebieden en cumulatie van geluid. Aan de hand van de Miedema Methode is de invloed op de omgevingskwaliteit indicatief bepaald door de toevoeging van het initiatief aan de bestaande geluidsbronnen. Dit laat zien dat er geen veranderingen van de omgevingskwaliteit optreedt.</p> <p>Verder voor wat betreft geluid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid Windturbines uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0147	z b	Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.	<p><u>Luchtvaartverlichting</u> Voor wat betreft de verlichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7.3 'Verlichting in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Natuureffecten</u> Zie voor de beantwoording van de zienswijze vanwege de gestelde nadelige effecten op vogels en vleermuizen paragraaf 2.5 'Natuur & Milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0147	z c	<p>Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadeel ondervinden van dit windpark.</p> <p>Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.</p>	<p>Voor wat betreft slagschaduw wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.2 Slagschaduw' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Paragraaf 7.3.1, deel D van het MER gaat in op slagschaduw en verkeer. Hier staat "Wanneer de slagschaduw van de bewegende turbinebladen over de weg valt, dan merkt een bestuurder een tijdelijk wegvalen van de zonneshijn, zoals dat ook wordt ervaren als langs een gebouw wordt gereden die de zonneshijn tegenhoudt. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat dit effect tot onveiligheid leidt voor verkeersdeelnemers, temeer ook dat automobilisten slechts kortstondig de slagschaduw bemerken van de windturbines (aangezien zij over de weg rijden en de slagschaduw</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p><i>niet altijd optreedt). Schrikreacties kunnen worden voorkomen indien de windturbines ruim van te voren te zien zijn. Door de hoogte van moderne windturbines zijn deze van grotere afstand al waar te nemen en draaien de turbinebladen rustiger dan de kleinere turbines die 30 tot 10 jaar geleden werden gebouwd". Aangenomen mag worden dat dit ook voor scheepvaart geldt. Eventuele gevolgen voor scheepvaartveiligheid zijn onderzocht en beschreven in het MER (deel D, paragraaf 7.3.2).</i></p>
0147	<p>z d</p> <p>Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd ten opzichte van de windsterkte vóór het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In het MER of ander stuk is geen onderzoek of verklaring afgegeven over deze materie, terwijl dit zeer van belang is voor het resterende vaarwater en strand en kuststrook van Fryslân. Wij verzoeken u een onderzoek te doen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat en omgeving. Verder treffen wij in de stukken niets aan over de invloed van 89 enorme funderingen van de turbines op de stroming in het water en de daarmee gepaard gaande zandafzetting en de vaargeul, de toegangsgeulen naar Kornwerderzand, Makkum en Workum/Hindeloopen.</p>	<p>Ten aanzien van de effecten op wind zie de beantwoording bij zienswijzen nr. 4a, 10a en 10b.</p>
0147	<p>z e</p> <p>7. Overige vergunningen en ontheffingen 1. Omgevingsvergunning De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn. De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.</p>	<p>De bouwkosten maken geen onderdeel uit van het toetsingskader voor een omgevingsvergunningplichtige activiteit. De bekabeling van het windpark is geen omgevingsvergunningplichtige activiteit. De bekabeling maakt inderdaad geen deel uit van de vergunningsaanvraag voor de omgevingsvergunning, maar van de aanvraag vergunning wet beheer rijkswaterstaatswerken Windpark Fryslân van 14 juli 2015.</p> <p><u>Onderbouwing afwijking welstandsadvies onvoldoende</u> De afwijking ziet op de kritiek van de welstandsc commissie m.b.t. de situering van het windpark en trafogebouw. In de motivering van de ontwerpbesluiting is wel degelijk uitvoerig ingegaan op de reden waarom afgeweken wordt van welstand. In het eerste deel van de motivering is ingegaan op de geldigheid van de welstandscriteria, daarna is ingegaan op de geldigheid van het advies t.a.v. de kritiek op de situering. Hieronder gaan wij nogmaals op beide punten in.</p> <p>Het welstandsadvies is enkel bruikbaar voor zover het is gegrond op de gemeentelijke welstandsnota. De Wabo geeft aan dat een aanvraag om een omgevingsvergunning voor bouwen kort gezegd moet worden getoetst aan de redelijke eisen van</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>welstand beoordeeld naar de criteria uit de daartoe vastgestelde welstandsnota. Voor zover de welstandscommissie de aanvraag voor de omgevingsvergunning heeft beoordeeld naar andere documenten dan de welstandsnota, bijvoorbeeld het Masterplan beeldkwaliteit Afsluitdijk of de Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk, kan geen waarde toekomen aan dat advies in het kader van de verlening van de omgevingsvergunning. Dit betreft zowel de windturbines als het trafogebouw. Als dit wel zou worden gedaan, is het besluit in strijd met de Wabo en daarmee vernietigbaar. De welstandsnota biedt geen kader voor de plaatsing van de windturbines in het IJsselmeer (zie in vergelijkbare zin ECLI:NL:RVS:2009:BJ2670). Er wordt enkel een kader geboden voor de plaatsing van windturbines in de vml. gemeente Wunseradiel, waaronder plaatsing van windturbineclusters.</p> <p>Bovendien heeft de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State al meerma- len uitgemaakt dat de welstandstoets zich in beginsel dient te richten naar de bouw- mogelijkheden die het bestemmingsplan (hieraan is een rijksinpassingsplan gelijk te stellen) biedt. Het bestemmingsplan is bij uitstek het wettelijk instrument waarmee, langs de in de Wro aangegeven en met bijzondere waarborgen omklede weg, aan gronden een bestemming wordt gegeven en voorts de daarbij behorende bebou- wings- en gebruiksmogelijkheden worden aangegeven. Uit het algemene karakter van het welstandsvereiste vloeit voort dat bij de welstandstoets de voor de grond geldende bebouwingsmogelijkheden als uitgangspunt dienen te worden gehanteerd De Afdeling heeft hier in de uitspraak van 12 juli 2006 (ECLI:NL:RVS:2006:AY3672) aan toegevoegd, dat met artikel 12.3 Wo- ningwet, dat op 1 januari 2003 in werking is getreden, is beoogd aan te sluiten bij de in de vaste rechtspraak neergelegde voor- rang van het bestemmingsplan. Als moet worden vastgesteld dat verwezenlijking van uitdrukkelijk in het bestemmingsplan opgenomen bouwmogelijkheden onmoge- lijk wordt gemaakt dienen de in de ge- meentelijke welstandsnota opgenomen welstandscriteria op grond van artikel 12.3 Woningwet buiten toepassing te blijven. Het advies van de welstandscommissie is niet bruikbaar voor zover het is gericht tegen de locatiekeuzen van hetzij het windturbinepark hetzij het transformator- station, omdat het de bouwmogelijkheden die het rijksinpassingsplan biedt onmoge- lijk maakt. Dat betekent dus dat er geen mogelijkheid is om het windturbinepark op te schuiven zodat het windpark ca. 6 kilo- meter los zou komen te liggen van de af-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>sluitdijk en er ook geen mogelijkheid om het windturbinepark uit te voeren met rechte lijnen in plaats van de huidige licht gekromde lijnen, dit reeds omdat dan niet wordt voldaan aan de regels van het rijks-inpassingsplan.</p> <p><u>Funderingskeuze i.s.m. rechtszekerheid</u> Nu twee typen fundering niet in strijd met redelijke eisen van welstand zijn geoordeeld, zijn beide typen vergund. Omdat concreet duidelijk is op welke fundering(en) de besluiten betrekking hebben is er geen strijd met de rechtszekerheid.</p> <p>Voor wat betreft de rechtszekerheid van de landschappelijke inpassing wordt opgemerkt dat ook hier geen sprake is van rechtsonzekerheid nu een adequate landschappelijke inpassing als voorwaarde aan de omgevingsvergunning is verbonden. Dit betekent dat de landschappelijke inpassing van het transformatorgebouw voorafgaand aan de bouw goedgekeurd moet zijn door de gemeente waarbij het in beginsel noodzakelijk is dat de welstandscommissie hierover vooraf positief heeft geadviseerd. Daarmee staat vast dat de landschappelijke inpassing moet voldoen aan de redelijke eisen van welstand voordat er met de bouw mag worden gestart en derhalve is er geen spraken van aantasting van de rechtszekerheid.</p>
0147	<p>zf 2. Ontheffing nachtwerken De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.</p>	<p><u>Ontheffing nachtwerken</u> Het betreft een ontheffing voor geluid op grond van het bouwbesluit. De beoordeling van deze ontheffing betreft dan ook enkel geluidsaspecten. Lichthinder is hier geen onderdeel van. Aangezien nog niet bekend is wanneer de bouw start en welke funderingsmethode gebruikt gaat worden is ook nog niet bekend hoeveel en welke dagen het betreft. Echter, verandert de toetsing van de aanvraag hier niet door. In het Bouwbesluit zijn regels opgenomen wanneer men mee kan werken aan een geluidsontheffing. Hieraan is de aanvraag getoetst. De ontheffing is aangevraagd voor de bouw van het windpark om deze bouw zo spoedig mogelijk te laten verlopen. Hierdoor is de ontheffing al beperkt in de duur, omdat deze slechts op de bouwperiode ziet. In de ontheffing zijn de volgende voorschriften opgenomen: (1) De definitieve bouwplanning zal tijdig ingediend moeten worden bij de gemeente en (2) de bewoners in de directe omgeving waar de werkzaamheden plaatsvinden worden daarvan door u minimaal een week van tevoren in kennis gesteld. Zo wordt overlast nog verder beperkt. Bij werkzaamheden in het donker wordt gebruik gemaakt van gerichte werkverlichting waarbij uit-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		straling naar de omgeving tot een minimum wordt beperkt. Om dit te borgen wordt voor de werkzaamheden door de aannemer een verlichtingsplan opgesteld. Verwezen zij naar blz. 4 van de aanvraag tot ontheffing van het Bouwbesluit.
0147	<p>z g 3. Waterwet De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden. In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld. Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.</p>	<p>De coördinaten van de windturbines in de vergunning zijn door de aanvrager zelf opgegeven. Niet wordt ingezien dat deze opgave van coördinaten strijd oplevert met enig ander besluit, nog afgezien van het feit dat archeologische veldonderzoek heeft uitgewezen dat op de plaatsen voor turbines in het inpassingsplan naar verwachting geen archeologische resten voorkomen.</p> <p>Met het bepaalde in de watervergunning en de daaraan ten grondslag liggende aanvraag en onderzoeken, is zowel voor de vergunninghouder als voor derden duidelijk wat is vergund. De in de vergunning genoemde besluiten tot goedkeuring zijn vatbaar voor bezwaar en beroep door belanghebbenden. Deze besluiten worden bekend gemaakt conform de wettelijke bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht.</p> <p>Uit de aan de watervergunning ten grondslag liggende onderzoeken blijkt dat de hoeveelheid boorspoeling als gevolg van het gebruik van bentoniet en grout beperkt is en niet milieubelastend. Rijkswaterstaat volgt de indiener van deze zienswijze niet in de (overigens niet nader toegelichte) vrees voor aantasting van de waterkwaliteit van het IJsselmeer. Coördinaten windturbines</p> <p><u>Goedkeuringen waterbeheerder</u> Met hetgeen is opgenomen in de waterwetvergunning, de aanvraag en de daarbij horende onderzoeken is voor partijen, waaronder vergunninghouder en derden, is afdoende duidelijk wat is vergund. Nadere goedkeuringen betreffen besluiten van het bevoegd gezag die vatbaar zijn voor bezwaar en beroep en worden gepubliceerd conform de gangbare kennisgevingsprocedure van Rijkswaterstaat.</p> <p><u>Bodem- en waterkwaliteit</u> In de aanvraag voor de Waterwetvergunning is te lezen dat de hoeveelheid boorspoeling beperkt is en niet milieubelastend. Voor een aantasting van de waterkwaliteit of bodemkwaliteit van het IJsselmeer niet gevreesd te worden. Zie par. 5.3 van de ontwerp Watervergunning. Zie voorts MER, deel D, hoofdstuk 8. Hieruit volgt dat gevolgen voor de waterkwaliteit en/of bodemkwaliteit niet aan de orde zijn.</p>
0147	<p>z h 4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr). Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting</p>	<p>Er is slechts voor een deel van de kabel vergunningen aangevraagd. De overige benodigde vergunningen voor het verdere</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken. Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.	tracé op land worden in een latere fase of door de te contracteren aannemer aangevraagd voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden.
0147	zi 8. (Gebrek aan) Draagvlak. Door Don Quichot is in 2013 een peiling gehouden langs alle woningen van de dorpen en steden in de kuststrook van het IJsselmeer. Meer dan 80% van alle huishoudens heeft de handtekening gezet tegen het Windpark Fryslân. Deze handtekeningen zijn begin december 2013 in Leeuwarden overhandigd aan gedeputeerde Konst. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is er niets met deze handtekeningen gedaan. Wij hebben daarnaast op geen enkele wijze kunnen merken of u iets met deze informatie heeft gedaan. Er is op diverse momenten inspraak gepleegd op avonden georganiseerd door de provincie, waarbij een zeer grote meerderheid zich uitsprak tegen windpark Fryslân. Zo'n groot industrieel project neerzetten pal voor de neus van de bewoners van de kuststrook terwijl daarvoor geen enkel draagvlak bestaat! Hoe is het mogelijk dat in een democratisch land als Nederland pretendeert te zijn zoiets plaatsvindt. Terwijl er voldoende alternatieve mogelijkheden zijn om duurzame energie op te wekken. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Wij eisen van u dat u de plannen voor windpark Fryslân stopzet en zich gaat richten op andere wijzen om op duurzame wijze energie op te gaan wekken.	Zie de beantwoording bij nr. 10d. Ondanks dat de ontwikkeling van het windpark Fryslân ruim voor de gedragscode is gestart, wordt de gedragscode gevolgd doordat in een vroeg stadium een dialoog plaats heeft gevonden en plaats blijft vinden met belanghebbenden en dat ruimte wordt geboden voor participatie, ook conform de richtbedragen die in de gedragscode zijn voorgesteld. Het rijk heeft hier geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer uitgevoerd. Voor de vaststelling van dit inpassingsplan is de invulling van de gedragscode niet van belang. Dit inpassingsplan is in nauw overleg met gemeente en provincie opgesteld en deze overheden hebben uitgebreide inspraakmogelijkheden gekregen in het voortraject. Overeenkomstig het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.1) is bij de voorbereiding van het inpassingsplan overleg gevoerd met diverse besturen rond het windpark.
0148	a <i>Zienswijze 148 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja als burger moet ik hier ook aan mee betalen (ODE) Nut en noodzaak ontbreekt zo ook een Economische Effecten Rapportage	Ten aanzien van nut en noodzaak van windenergie zij verwezen naar 1a. In aanvulling daarop wordt gewezen op hoofdstuk 2 van deel C van het MER. In het MER is onderzoek uitgevoerd naar alternatieven ten aanzien van locatie, invulling, opwekingsvorm en dimensies. Zie hiervoor ondermeer in hoofdstuk 2 en bijlage 1 van deel C van het MER en paragraaf 1.3 en bijlage D3 van deel D van het MER. Daarbij verdient expliciet opmerking dat ten behoeve van het halen van de Europese en nationale duurzaamheidsdoelstellingen meerdere maatregelen noodzakelijk zijn, waaronder de realisatie van grootschalige windparken.
0149	a <i>Zienswijze 149 is gelijk aan zienswijze 75</i>	Zie de beantwoording bij nummer 75.
0150	a <i>Zienswijze 150 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wij hebben destijds de beide appartementen Zuiderzee State 28 en 40 te Makkum (De Skilbank 28 en 40) bewust gekocht met vrij uitzicht op het	Zie beantwoording 4a en 29e.

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
		IJsselmeer in de veronderstelling dat er niet meer gebouwd gaat worden.	
0151	a	<i>Zienswijze 151 is gelijk aan zienswijze 147 met als aanvulling:</i> Het Watersportverbond is de overkoepelende organisatie van ruim 400 verenigingen met bij elkaar circa 90.000 watersporters. Het doel van het Watersportverbond is het behartigen van de belangen en het bevorderen van de mogelijkheden voor het uitoefenen van de watersport in de ruimste zin van het woord. Het Watersportverbond tracht dit doel onder meer te bereiken door het geven van adviezen aan overheden en het bij hen aandringen op verbeteringen in zaken welke de watersport betreffen.	De belangen van watersport zijn meegenomen in het MER. Zie verder de beantwoording onder 4a en 9b.
0152	a	<i>Zienswijze 152 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling:</i> Hierbij wil ik protesteren tegen windpark Fryslân met redenen zie de bijlages. In 2015 heb ik [] in Gaast gekocht als recreatiewoning voor mijn gezin, maar ook om inkomsten te genereren (uit verhuur). Ik voorzie hier nu problemen mee, omdat de windmolens nu vlakbij Gaast komen te staan (zie bijlages). Ook ben ik bang dat het huis (dat we net gerenoveerd hebben) in waarde achteruit zal gaan.	Zie beantwoording onder 6a.
0152	b	Ik kocht het huis in de veronderstelling dat de windmolens langs de Afsluitdijk, dus verder van Gaast, zouden komen te staan. Overigens ook een slecht idee, zie bijlages. Alstublieft blaas de plannen van windpark Fryslân af. Zet een windmolenpark op de meeste economische plaats, daar waar de meeste wind is in Nederland, de Noordzee!	Verwezen wordt naar de beantwoording per thema onder paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0153	a	<i>de punten genoemd onder scheepvaart zijn hetzelfde als genoemd in zienswijze 107.</i> Aanvulling: Toerisme 9. Onvoldoende is onderzocht wat de impact is op het toerisme. In ieder geval kan het onderzoek waarnaar in het MER wordt verwezen de conclusie dat er geen negatieve gevolgen zijn te verwachten niet rechtvaardigen. De impact van het park op Makkum laat zich namelijk niet een op een vergelijken met de impact dat enig ander windpark op de kust aldaar heeft. Veel toeristen komen naar Makkum voor recreatie vanwege het open en weidse landschap en de mogelijkheden voor waterrecreatie: zeilen, windsurfen en kitesurfen. Makkum heeft zeker waar het gaat om windsurfen een zeer grote aantrekkingskracht 'vanuit binnen- en buitenland) en veel toeristen komen dus juist om er te surfen Dat maakt dat Makkum daadwerkelijk anders is dan een willekeurige andere badplaats die een windpark in de nabijheid krijgt. 10. Ten onrechte wordt in het MER ervan uitgegaan dat er geen impact is te verwachten voor kite- en windsurfers omdat die zich nabij de kuststrook op 6 km af-	Toerisme: De gevolgen voor het toerisme door het windpark zijn in het MER onderzocht. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap. In onderzoeken naar de motieven om te recreëren in en op het IJsselmeer zijn de open- en weidsheid van het landschap veelgenoemde kwaliteiten die worden gewaardeerd. De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element benadrukt juist deze elementen. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>stand bevinden. Niet is onderzocht wat de invloed is van de wind 6 km achter het park. Gezien de grootte van de molens er de hoeveelheid molens is het goed denkbaar dat er wervelingen zijn die de aantrekkelijkheid van het gebied voor surfers wegnemen, of dat de molens een negatieve invloed hebben op de windsterkte achter het park.</p>	<p>omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn onderzocht. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten. (RIP blz. 70-71 en D-18 bij MER D)</p> <p>Wind: De invloed van de wind achter het windpark is onderzocht in het MER. Hieruit is gebleken dat boten op een afstand van 4 kilometer achter het park te maken kunnen hebben met fluctuaties tot 6 m/s. Surfers en kite surfers op een afstand van 5 - 7 kilometer hebben te maken met fluctuaties in de orde grootte tot 3 m/s. Beide vallen binnen de fluctuaties in de natuurlijke wind boven het IJsselmeer, namelijk tot 7,5 m/s binnen een tijdsframe van 3 seconden. De invloed van het windpark op de windcondities leidt derhalve niet tot grotere of meer onvoorspelbare verandering in de wind. Het onderzoek concludeert dat de recreatievaart nauwelijks tot niet wordt beïnvloed door de veranderingen in de wind achter de turbines en dat geen negatief effect wordt verwacht op de veiligheid ten gevolge van de impact van de windturbines op de windcondities. (MER D blz. 331-333 + Bijlage D-17)</p>
0153	<p>b 11. De in het MER gebruikte visualisatie van de windmolens is misleidend, met name die waar het gaat om de visualisatie vanaf Holle Poarte in Makkum. De wijze waarop de molens worden gepresenteert wijkt niet veel af van de wijze waarop veel verder weg gelegen kleinere molens zichtbaar zijn.</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 57. Onderdeel van de effectbeoordeling betreft een groot aantal fotovisualisaties in bijlage 4a en 4b van deel D van het MER. De zichtbaarheid van het initiatief vanuit de omgeving van het windpark tot op grote afstand, zoals vanuit het IJsselmeer en de Waddenzee is aanvullend in beeld gebracht door middel van zichtwaarden op basis van zichtcondities (zie figuur 4.17 van deel D van het MER). Misleiding is hier niet aan de orde. Getracht is inzicht te geven in de zichtbaarheid van de verschillende varianten.</p>
0153	<p>c 12. Wij verwachten als eigenaren van de vakantiewoning die is gelegen in Holle Poarte te Makkum dat de waarde van onze woning in belangrijke mate zal afnemen. De waarde is enerzijds voor een groot deel gebaseerd op de verhuurbaarheid, welke zal afnemen als gevolg van het windpark. Anderzijds zal het aangezicht voor een potentiële koper een negatief effect hebben op de prijs. In het MER is niet gebleken van enige concrete wijze waarom compensatie zou moeten plaatsvinden</p>	<p>Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Hiervoor zij verwezen naar paragraaf 7.1 van het inpassingsplan. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		de initiatiefnemer. Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0154	<p>a <i>Zienswijze 154 is vrijwel gelijk aan zienswijze 147, punt 8 gebrek aan draagvlak is niet opgenomen:</i> De beschermde rust, ruimte, weidsheid en duisternis van de Waddenzee worden te veel aangetast, terwijl er ambities zijn om die waarden te verbeteren, bijvoorbeeld met een Dark Sky Park Waddenzee. Het Windpark Fryslân doet een grote aanslag op de kwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed.</p>	Zie voor de aantasting van landschappelijke kwaliteiten de beantwoording onder 10a en 57b.
0155	<p>a <i>Zienswijze 155 heeft een grote overlap met 147.</i></p> <p>Aanvulling op effecten op vogels: 2. Effecten op vogels</p> <p>1. Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten. Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), habitatverlies of verstoring, en barrièrewerking van vliegbewegingen. Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie). De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt.</p> <p>2. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht, in het bijzonder voor de aanlegfase. De aanname dat 20% van de vogels het gebied verlaat is daarom onzeker. Mogelijk moet er rekening mee gehouden worden dat gedurende de aanlegfase een groter deel van de vogels het gebied verlaat of zelfs dat het plangebied gedurende 2 jaar ongeschikt is voor vogels.</p> <p>3. Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes is</p>	<p>Zie de beantwoording bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. In aanvulling hierop: het uitgangspunt van 20% is een worst case aanname. In paragraaf 5.1 van bijlage 3A bij de PB is aangegeven dat 20% van de vogels afwijkend gedrag vertoont binnen een afstand van 500 m bij werkzaamheden, niet dat deze uitwijken. Voorzichtigheidshalve is echter aangenomen dat deze 20% het gebied verlaat. Verder wordt erop gewezen dat tijdens de ruiperiode de verstoring niet afwijkend is; wel zijn soorten kwetsbaarder voor roofdieren omdat ze niet kunnen vliegen. Dat is echter niet relevant in het kader van de effectbeoordeling van het windpark. Tijdens ruien vallen er geen aanvaringsslachtoffers. Er is tevens geen aanleiding te veronderstellen dat het gebied gedurende 2 jaar ongeschikt is voor vogels. De werkzaamheden zijn geconcentreerd op de windturbinelocaties en het leggen van kabels en vinden bij een maximaal aantal windturbines tegelijk plaats, zoals ondermeer toegelicht in bijlage A van bijlage 4 bij de aanvulling op de aanvraag om een Nbw-vergunning.</p> <p>Zie ten aanzien van de verstoring de beantwoording bij nr. 83c. In bijlage 2 van de effectstudie van Bureau Waardenburg (bijlage 3A bij de PB) is de relatie tussen de grootte van de windturbine en de verstoring gemotiveerd toegelicht op basis van de literatuur. Het gehanteerde uitgangspunt is geeft op basis hiervan dan ook zekerheid over dit onderdeel van de effectbeoordeling.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. De fuut is bijvoorbeeld een soort die ruit op het IJsselmeer. Niet traceerbaar is welke verstoringsafstanden gebruikt zijn voor verstoringsgevoelige eenden zoals smient, tafeleend, topper en kuifeend. Deze soorten zijn gevoeliger voor verstoring dan andere eenden soorten, aldus het Profielendocument. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.</p> <p>4. Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.</p> <p>5. De verstoring die gepaard gaat met het te zijner tijd weer afbreken is ontoereikend beschreven en getoetst.</p> <p>6. De aanname dat grote turbines (3 MW en groter) geen evenredig groter of kleiner verstorend effect hebben dan turbines van de eerste generatie is gebaseerd op gedateerde informatie die mogelijk weinig representatief is voor nieuwe generatie windturbines.</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0155	<p>b</p> <p>7. Ook aan wel of niet optreden van gewinning aan de extra vaarbewegingen en aanwezigheid van materieel en mensen wordt nauwelijks aandacht besteed, behoudens de opmerking dat gewinning waarschijnlijk zal optreden.</p> <p>8. Ook is niet zeker of er voldoende geschikte alternatieve rust- en foerageergebieden aanwezig zullen zijn; de vogels concentreren zich in optimale gebieden en uitwijken naar suboptimale gebieden kan negatieve effecten met zich meebrengen met onbekende gevolgen op populatieniveau (bv. door lager voedselaanbod in die suboptimale gebieden). dan niet is gehaald is gebaseerd op de huidige populatieomvang van de soorten in het IJsselmeer.</p> <p>9. De huidige populatieomvang is gebaseerd op seizoen gemiddelden over de seizoenen 2007/2008 – 2011/2012. Inmiddels zijn recentere gegevens beschikbaar, van de seizoenen 2009/2010 – 2013/2014. Deze gegevens zijn te raadplegen op www.sovon.nl. Wat opvalt is dat de seizoen gemiddelde aantallen van de soorten bijna allemaal lager zijn dan de gebruikte aantallen in de PB. Alleen grauwe gans is toegenomen. Vooral de aantallen van de fuut, brilduiker en topper zijn sterk afgenomen. Ook het gemiddelde seizoen maximum voor de zwarte stern is veel lager. Het instandhoudingsdoel voor deze soort wordt niet behaald. Dat geldt ook voor fuut en kuifeend. Hiermee moet rekening gehouden worden in de Passende Beoordeling</p> <p>10. Om te toetsen of er een significant negatief effect kan zijn wordt gebruik gemaakt van stapeling van modellen. Er wordt een inschatting van een aanvaringsrisico gemaakt met het flux-collision-model. Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn.</p> <p>11. Door de lokale vogelstand en vliegintensiteit, de configuratie van het windpark en de afmetingen van de windturbines te vergelijken met de situatie in andere studies, is voor Windpark Fryslân een inschatting gemaakt van het aantal vogelslachtoffers. Onduidelijk is of de vertaling van de</p>	<p>Voor de effectbepaling is niet additioneel rekening gehouden met gewinning. Mocht dit optreden dan leidt dit waarschijnlijk tot kleinere verstoringseffecten en daarmee tot een beperkt effect van het windpark op de relevante soorten.</p> <p>De beschikbaarheid van alternatief rust- en foerageergebieden is gebaseerd op het deskundigenoordeel van Bureau Waardenburg dat gebaseerd is op de kennis en informatie die beschikbaar is over het gebiedsgebruik, het voorkomen en de aantallen van soorten. Uit de uitgebreide hoeveelheid informatie die over de aanwezigheid van vogelsoorten is ingewonnen, zie ondermeer bijlage 2A bij de PB blijkt dat de spreiding van soorten fluctueert per gebied. Bij de effectbeoordeling in de PB en in bijlage 3A is dit ook toegelicht. Er is geen onzekerheid over het aanwezig zijn van alternatief rust- en foerageergebieden, waar dit is benoemd in de PB. Verder is de natuurvoorziening als mitigerende maatregelen geborgd, waarmee ook aanvullende rust- en foerageergebied ontstaat.</p> <p>Zie ten aanzien van de actualisatie van de gegevens de beantwoording bij zienswijze nr. 147o. In paragraaf 2.1 van bijlage 2A bij de PB is toegelicht welke bronnen zijn benut voor de vogelpopulaties. Ten tijde van de oplevering van het MER waren de gegevens van het SOVON, die grotendeels aansluiten op de gegevens van RWS maar minder gedetailleerd zijn, nog niet beschikbaar voor de seizoenen 2012/2013 en 2013/2014. Inmiddels is dat wel het geval en deze zijn verwerkt in de aanvulling op het MER. Ten behoeve van de aanvulling in het MER is een vergelijking gemaakt van de gemiddelden van beide periodes en beoordeeld welke gevolgen dit heeft voor de effectbeoordeling in de PB. Hieruit komt naar voren dat de conclusies niet wijzigen indien wordt uitgegaan van de recentere gegevens. Op basis hiervan is in de besluitvorming geconcludeerd dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken optreedt.</p> <p>Zie voor de beantwoording van hetgeen is opgemerkt over het Flux Collision Model de beantwoording bij nr. 91h.</p> <p>De resultaten uit onderzoeken bij bestaande windparken maakt het mogelijk om effecten van een toekomstig windpark te bepalen, zoals voor Windpark Fryslân. In de bijlagen bij de PB is verantwoord op welke wijze de resultaten bij referentiewindparken is gebruikt en hoe gecorrigeerd is voor de situatie ter plaatse van het Windpark Fryslân, zie ondermeer in bijlage 2 en 4 van de rapportage van Bureau</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>situatie uit referentieparken te maken is naar de specifieke situatie in het IJsselmeer, en in hoeverre een schatting te baseren is op aanvaringsgegevens in andere gebieden.</p> <p>12. Voor sommige soort(groep)en ontbreekt bovendien een aanvaringskans in de literatuur en is een aanvaringskans gebruikt van een verwante soort(groep), hoewel onduidelijk is waarom dat gerechtvaardigd zou zijn. Voor eenden wordt de aanvaringskans gehanteerd zoals bepaald in windpark Oosterbierum op basis van onderzoek in de jaren '80 en bij geheel andere type windturbines. Het rotoroppervlak van de turbines die voorzien zijn voor Windpark Fryslân is twee (variant 1 en 2) tot drie maal groter (variant 3 en 4) dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn. Grote rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels door de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Waar wel sprake is van meerdere aanvaringsonderzoeken worden resultaten met hoge aanvaringen (voor visdief) genegeerd omdat het type windturbine niet overeen zou komen met de te plaatsen turbines, of omdat sprake zou zijn van lagere aantallen vogels. Deze (lagere) aanvaringskans wordt vervolgens ook voor zwarte stern gehanteerd.</p>	<p>Waardenburg (bijlage 3A bij de PB). Er is dan ook geen sprake van onduidelijkheid ten aanzien van de wijze waarop en betrouwbaarheid waarvan de effectbepaling heeft plaatsgevonden.</p> <p>In paragraaf 2.2.1 van bijlage 3A bij de PB is voor soorten waarvoor een specifieke aanvaringskans ontbreekt in de literatuur gemotiveerd op welke wijze een aanvaringskans is bepaald ten behoeve van de effectbepaling. Gebruik van de aanvaringskans van een aanverwante soortgroep is één van de mogelijkheden, aangezien het gedrag van deze soorten vergelijkbaar is, zoals vlieghoogte of vliegen tijdens schemer of daglicht, waardoor de aanvaringskansen ook kunnen worden toegepast. In tabel 2.1 van de betreffende bijlage is de bron van de gehanteerde aanvaringskansen eveneens benoemd. Een aanvullende toelichting hierop is in bijlage 4 bij de aanvulling op de Nbw-aanvraag opgenomen (p.21 e.v.) en in de aanvulling op het MER. Ten aanzien van de gehanteerde aanvaringskansen is er derhalve geen sprake van onduidelijkheid. Daarbij wordt ook gewezen op hetgeen hiervoor is opgemerkt over de bruikbaarheid van het onderzoek in het kader van andere windturbines/-parken. Ten aanzien van de aanvaringskans voor de visdief en de zwarte stern is dit nader toegelicht in bijlage 4 van de aanvulling op de Nbw-aanvraag (pagina 10 en 11) waarbij ondermeer is ingegaan op resultaten uit onderzoek in Nederland en België. De gehanteerde aanvaringskansen zijn derhalve realistisch.</p>
0155	<p>c</p> <p>13. De grootste aantallen zwarte stern zijn aanwezig op locaties waar grote scholen spiering aanwezig zijn, maar die concentraties verschillen tussen jaren en ook over de dag. Onduidelijk is of de gegevens m.b.t. concentraties van zwarte sterns representatief zijn voor toekomstige jaren en hoe dat aanvaringsrisico's beïnvloedt.</p> <p>14. Een aantal aanvaringskansen uit onderzoek in België zijn eveneens buiten beschouwing gelaten omdat deze als gevolg van de "onderzoekspzetz" te hoog zouden zijn voor de situatie van Windpark Fryslân, maar niet duidelijk wordt wat hiermee bedoeld is. Onduidelijk is wat de gevolgen zijn van deze keuze voor het geschatte aantal aanvarings-slachtoffers. Onduidelijk is verder hoe "de realiteit bij de aannames in oog wordt gehouden om de aanvarings-slachtoffers niet te overschatten", omdat die aannames de facto zijn gemaakt bij gebrek aan betrouwbare gegevens.</p> <p>15. Voor wat betreft uitwijking van eenden zijn schattingen gedaan op basis van be-</p>	<p>Voor het bepalen van het aantal aanvarings-slachtoffers onder zwarte sterns zijn diverse conservatieve uitgangspunten gehanteerd over enerzijds de omvang van de populatie en anderzijds het voorkomen in het plangebied zoals toegelicht in bijlage 2A en 3A van de PB. Dit is aanvullend toegelicht in bijlage 4 bij de aanvulling op de Nbw-aanvraag, zie ondermeer pag. 6 en 7. Uit de gegevens sinds 2004 lijkt een min of meer stabiele situatie voor de zwarte stern (zie pag. 13, ad 23d, van bijlage 4 bij de aanvulling op de aanvraag), hetgeen wordt ondersteund door de meest recente gegevens van SOVON (zie tabel 7.3 van de aanvulling). Er is dan ook geen aanleiding om in toekomstige jaren een ander voorkomen te verwachten.</p> <p>De gehanteerde aanvaringskansen zijn toegelicht in bijlage 4 van de aanvulling op de Nbw-aanvraag (pag. 10 en 11) en nader beschreven in de aanvulling op het MER (zie hoofdstuk 3). Voor zover aanvaringskansen niet realistisch zijn, kunnen deze niet worden gebruikt voor de effectbepaling. De gehanteerde aanvaringskan-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>perkte observaties boven land. De vraag is of dit onderzoek voldoende representatief is voor de situatie midden op het IJsselmeer, waar de zichtbaarheid van de turbines voor vogels mogelijk verschilt. Dat uitwijkingpercentages voor meeuwen en sterns uit 1 veel geciteerde studie worden gebruikt omdat er daarnaast erg weinig betrouwbare, gemeten uitwijkingpercentages beschikbaar zijn, wil niet zeggen dat de resultaten uit die studie daarmee automatisch van toepassing zijn.</p>	<p>sen geven echter wel een realistische uitkomst waarbij door toepassing van een conservatieve werkwijze sprake is van een maximale effectscenario teneinde met zekerheid negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding te kunnen uitsluiten.</p> <p>De gehanteerde literatuur voor het bepalen van uitwijking van eenden is opgenomen in de bijlage bij de verschillende rapportages. Voor eenden betreft dit de analyse die ook voor de PB voor windpark Noordoostpolder is gebruikt aangezien dit eveneens een windpark is dat deels (48 windturbines) in het IJsselmeer is gepositioneerd. Voor wat betreft macro-uitwijking van eenden is ondermeer gebruik gemaakt van gegevens bij bestaande offshore windparken (zie bijlage 4 bij de aanvulling op de Nbw aanvraag, pag. 17). Er is geen aanleiding aan de betrouwbaarheid of toepasbaarheid van de gehanteerde cijfers te twijfelen.</p> <p>Ten aanzien van het uitwijkingpercentage voor meeuwen en sterns zijn de resultaten van ecologisch onderzoek bij het windpark Egmond aan Zee (OWEZ) benut aangezien in dit onderzoek uitwijkingpercentages van meeuwen en sterns zijn onderzocht. Dit vertegenwoordigt zoals toegelicht in bijlage 3A van de PB en p. 18 van bijlage 4 van de aanvulling op de Nbw-aanvraag daarmee dan ook de best beschikbare kennis. Het Rijk heeft aan de financiële ondersteuning voor het OWEZ windpark het vereiste verbonden dat uitgebreid onderzoek naar de effecten van het windpark moet worden uitgevoerd.</p>
0155	<p>d 1. Vervolgens wordt een norm gehanteerd voor het aantal slachtoffers dat nog acceptabel is, te weten 1% van de natuurlijke sterft onder adulte vogels. In sommige situaties met gezonde populatie kan dat een bruikbaar uitgangspunt zijn, maar dan moet die drempel wel met goed onderbouwde sterfte- en populatiecijfers worden berekend. Dit is in de passende beoordeling niet het geval. Wanneer de geschatte sterfte vervolgens de drempel overschrijdt wordt er tweede rekenmethode toegepast om een inschatting te maken of door mensen veroorzaakte sterfte door een populatie gedragen kan worden door gebruik te maken van de Potential Biological Removal.</p> <p>Deze methode maakt gebruik van een schatting van het maximale reproductie vermogen en geen gebruik van sterfte cijfers. De ontwikkeling van een populatie is altijd het resultaat van de balans tussen geboorte en sterft. Geboorte en sterft zijn bovendien van toeval afhankelijk (stochas-</p>	<p>Zie ten aanzien van de bruikbaarheid van de 1%-mortaliteitsnorm ook de beantwoording bij de zienswijze nr. 147p. De 1%-mortaliteitsnorm is niet bepalend voor de mate waarin het aantal slachtoffers acceptabel is, maar een drempel waaronder het aantal aanvaringsslachtoffers waarvoor klein is en derhalve met zekerheid niet tot negatieve effecten op de instandhouding van een soort kan leiden. De gehanteerde sterfte- en populatiecijfers zijn goed onderbouwd in de PB met bijbehorende bijlagen. Indien de sterfte hoger is dan 1% van de natuurlijke mortaliteit dient een meer gedetailleerdere soortgerichte beoordeling plaats te vinden. Dit is bijvoorbeeld gedaan met toepassing van de PBR, zoals toegelicht in box 5.3 in bijlage 3A van de PB. In hetgeen wordt aangegeven in de zienswijze ligt geen aanleiding te twijfelen aan de toepasbaarheid van de PBR methode.</p> <p>Zie ten aanzien van het SOSS Band model en de uitkomsten op grond van de PBR zie</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>tisch) en variëren in ruimte en tijd (dynamisch). Alleen met dynamische, ruimtelijk expliciete, stochastische modellen zijn effecten op populaties goed in te schatten. Het gebruikte statische en deterministische model is daarvoor niet geschikt. Bovendien worden verschillende soorten min of meer vergelijkbaar geacht, terwijl het inschatten van effecten op populatieniveau maatwerk op soortniveau is.</p> <p>2. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (Potential Biological Removal) zijn twijfelachtig.</p> <p>3. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en gelden zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.</p> <p>4. Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoen maxima, seizoen gemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoen gemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt. Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geven een onvoldoende beeld van de actuele situatie.</p>	<p>hiervoor en de beantwoording bij nr. 91h en 147o.</p> <p>Zie ten aanzien van het vlieggedrag de beantwoording bij nr. 91h. Het vlieggedrag van vogels is onderzocht in de PB, zoals bijlage 3A, waar ook de gehanteerde bronnen en uitgangspunten worden benoemd en toegelicht. Er is geen aanleiding om te twifelen aan de bruikbaarheid van dit onderzoek.</p> <p>Zie ten aanzien van de actuele gegevens de beantwoording bij zienswijze nr. 147o.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0155	<p>e</p> <p>5. De soort specifieke jaarlijkse "natuurlijke" sterfte (%) is voor de meeste soorten afgeleid van een website (BTO BirdFacts), maar onduidelijk is op welk onderzoek die gestoeld zijn.</p> <p>6. Voor de soorten waarvan de jaarlijkse sterfte niet bekend is, is de natuurlijke sterfte van een nauw verwante soort in de berekening toegepast, waarvoor ook geldt dat onduidelijk blijft of dat terecht is (andere factoren dan verwantschap zijn van belang).</p> <p>6. Van de topper is een natuurlijke mortaliteit verondersteld op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is.</p> <p>7. Ook voor de zwarte stern is significant negatieve effecten zeker niet uitgesloten. In de passende beoordeling Windpark Fryslân wordt de kans op een significant negatief effect door op aanvaringen en een effect op populatieniveau voor soorten als roerdomp, wulp, bruine kiekendief en grutto niet voldoende uitgesloten. Dit geldt ook voor soorten als lepelaar en reuzenster. De vliegroutes en vliegomstandigheden voor deze soorten zijn onvoldoende in beeld gebracht.</p> <p>8. De zeearend is geen doelsoort voor het IJsselmeer maar is wel relevant en potentieel kwetsbaar gezien de grote aantallen prooisoorten (o.a. eenden en ganzen).</p> <p>9. Op dit moment is het zo dat de kans op een effect op doelen voor gebieden in beeld wordt gebracht. De populatie van bijvoorbeeld de visdief in het IJsselmeer functioneert echter niet onafhankelijk van die in de Waddenzee of ander gebieden in de omgeving van het IJsselmeer. Deze vormen een ruimtelijk gestructureerde populatie. Het functioneren van afzonderlijke populaties heeft effecten op de metapopulatie en dienen in samenhang beschouwd te worden. Heel veel deelpopulaties van visdieven worden beïnvloed door bestaande en nog te ontwikkelen windenergieprojecten. Alleen een inschatting van het gezamenlijke effect geeft een reëel beeld van de werkelijke effecten op metapopulatie en lokaal niveau.</p> <p>10. De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieont-</p>	<p>De website van BTO BirdFacts (http://www.bto.org/about-birds/birdfacts) is een veelgebruikte bron met de best beschikbare kennis. Op genoemde website is de achtergrond van de data verantwoord en herleidbaar en voor aanvaringskansen is veelal het onderzoek op basis waarvan de aanvaringskans is bepaald gerefereerd.</p> <p>Ten aanzien van het gebruik van gegevens van nauw verwante soorten is dit in de PB en de bijlagen verantwoord. Er is dan ook geen onzekerheid in de betrouwbaarheid van de uitkomsten die daarmee wordt behaald. Verder is nog in de aanvulling op het MER specifiek voor de Topper een aanvulling gegeven, waarbij ook gekeken is naar andere soorten duikenden (zie tabel 4.2). Verder wordt gewezen op de beantwoording bij nr. 85v.</p> <p>Zie in reactie op hetgeen wordt gesteld over de afwezigheid van significant negatieve effecten de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. Ten aanzien van de zwarte stern wordt ook gewezen op de beantwoording bij nr. 147p. Voor de overige genoemde soorten geldt dat in bijlage 2A bij de PB het voorkomen van soorten in het plangebied van windpark Fryslân is bepaald en daarmee de kans op effecten ten gevolge van windpark Fryslân. In tabel 4.7 van de PB is samengevat voor welke soorten op grond hiervan effecten zijn te verwachten. In bijlage 3A van de PB is vervolgens de effectbepaling toegelicht en uitgevoerd. De onderbouwing van de effecten is voldoende in beeld gebracht om zekerheid over de effecten te kunnen verkrijgen en op basis daarvan te kunnen besluiten dat aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten.</p> <p>Voor de zeearend is geen instandhoudingsdoelstelling voor het IJsselmeer of andere nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De zeearend is beschermd in het kader van de soortenbescherming op grond van de Flora- en faunawet. In bijlage 7 van bijlage 3A bij de PB is bepaald dat de zeearend niet als aanvaringslachtoffer wordt verwacht. Derhalve is voor de zeearend geen ontheffing aangevraagd.</p> <p>Ten aanzien van de effecten op de populaties wordt erop gewezen dat er is gekeken naar de effecten op de populaties, onder andere in de aanvulling op het MER ten aanzien van de externe werking voor de Topper (zie hoofdstuk 6). Voor zover het om populaties buiten de gebiedsbescherming om, wordt gewezen op het beoordelingskader voor ontheffingverlening onder de Flora- en faunawet. Hiertoe is een be-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>wikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.</p>	<p>oordeling uitgevoerd in bijlage D9 van het MER (gelijk aan bijlage 3A bij de PB). Onder meer voor de visdief in paragraaf 5.7 van bijlage D9. In de aanvraag voor een Ffw-ontheffing is dit vervolgens nader uitgewerkt (zie bijlage 7c p. 10 van de Ffw-aanvraag). Daarbij is eveneens toegelicht dat ook rekening houdend met andere projecten die tot sterfte leiden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding zijn uit te sluiten. In de aanvulling op de Ffw-aanvraag is vervolgens de tiplaagte gewijzigd naar 40 m en is de beoordeling hierop aangevuld. Zie bijlage 2 bij de aanvulling op de Ffw-aanvraag. Hieruit blijkt dat de additionele sterfte aanmerkelijk kleiner is en kleiner dan 1% van de natuurlijke sterfte van de visdief. De conclusies uit de aanvraag en bijlage 7C worden hiermee versterkt. Er is dan ook een reëel beeld van de te verwachten effecten op grond waarvan de conclusie kan worden getrokken dat de gunstige staat van instandhouding van de relevante soorten niet in gevaar komt.</p> <p>Zie ten aanzien van de bruikbaarheid van de 1%-mortaliteitsnorm de beantwoording bij zienswijze nr. 147p.</p>
0155	<p>f 11. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.</p> <p>12. Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Stuwning van vogeltrek langs de Afsluitdijk kan juist wel degelijk optreden en er zijn maar zeer beperkt gegevens over vlieghoogte van trekvogels. De kans op desoriëntatie van trekkende vogels door de verlichting aan de turbine wordt mogelijk ook onderschat gezien de recente literatuur over aanvaringen bij windparken door nachtelijke trekvogels. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.</p> <p>13. De effectbeoordeling stelt dat de aanwezigheid van vogels in het plangebied en de intensiteit van vliegbewegingen over het plangebied geen reden is om aan te nemen dat het aantal slachtoffers per turbine boven het gemiddelde zal liggen. Dit wordt o.a. gerelateerd aan een beperkt aanbod (driehoeks)mosselen, waardoor het</p>	<p><u>Mitigerende maatregelen</u> Zie ten aanzien van de effectiviteit van de mitigerende maatregelen wat betreft de tiplaagte, het inpassingsplan bijlage 46, onderzoek aanpassing vrije ruimte Windpark Fryslân.</p> <p><u>Flyway</u> Zie ten aanzien van het betrekken van de flyway in de effectbeoordeling de beantwoording bij nr. 28a.</p> <p><u>Driehoeksmosselen</u> De mogelijkheid van aangroei van driehoeksmosselen aan turbinefundaties leidt er niet toe dat de hoeveelheid bereikbare driehoeksmosselen toenemen tot hoeveelheden zoals in andere delen van het IJsselmeer aangezien de locatie van de windturbine voor het grootste deel van de vogels verstoord is. Daarbij is het oppervlak per fundering beperkt. Overigens zal de optimalisatie van de natuurvoorziening door de realisatie van een kunststof tot een toename van het areaal mosselen leiden hetgeen aantrekkelijk foerageergebied is voor duikeenden. Door de ligging op enkele kilometers afstand van het windpark is een verschuiving te verwachten van vogels in gebiedsbruik. Dit heeft naar verwachting dan ook geen invloed op de intensiteit van vliegbewegingen; wel op het aantal driehoeksmosselen in het IJsselmeer.</p> <p>In de PB is gekeken naar de effecten van vertroebeling op de aanwezigheid van</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>plangebied (buiten het broedseizoen) geen belangrijke concentraties foeragerende watervogels herbergt. Later wordt gesteld dat een deel van de mast van de windturbines juist geschikt substraat biedt voor aangroei van driehoeksmosselen, maar onduidelijk is hoe dat van invloed zal zijn op intensiteit van vliegbewegingen in en over het plangebied.</p> <p>14. In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen kan worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.</p>	<p>mosselen (par. 4.6 en 5.1). Er is geconcludeerd dat de effecten van vertroebeling op mosselen niet zodanig zijn dat de voedselbeschikbaarheid noemenswaardig wordt beïnvloed. Effecten op vogels vanwege aantasting van de voedselbeschikbaarheid zijn dan ook verwaarloosbaar klein.</p> <p><u>De Kreupel</u> Zie ten aanzien van de Kreupel de beantwoording bij nr. 147b en 147p.</p>
0155	<p>g 3. Effecten op vleermuizen Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Het onderzoek is niet uitgevoerd conform het vleermuisprotocol en heeft zich vooral gericht op de periode waarin naar verwachting de meeste slachtoffers vallen. De aanwezigheid van meervleermuizen in het plangebied en het mogelijk effect op hun foerageergebied zijn daarmee niet onderzocht. Mogelijke effecten op meervleermuizen tijdens de migratie naar winterverblijven zijn niet onderzocht. Informatie over de migratieroutes van de meervleermuis is anekdotisch van aard. Wel is van de Afsluitdijk bekend dat meervleermuizen deze gebruiken als trekroute en dat de meervleermuizen vooral in de periode november-maart aanwezig zijn in winterverblijven. Onzeker is daarmee of de periode van onderzoek de migratieperiode dekt. De PB constateert dat er geen verstoring van lokale trekroutes kan optreden door barrièrewerking. Niet onderzocht is of er sprake kan zijn van een aantrekkende werking door windmolens, waardoor migratieroutes kunnen wijzigen en secundaire negatieve effecten kunnen optreden, wanneer vleermuizen hun trekroutes wijzigen. Hierdoor kan sprake zijn van een verhoogde energiebehoefte met mogelijke negatieve effecten op individuen en populaties.</p>	<p>Zie ten aanzien van het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen de beantwoording van zienswijze nr. 91i.</p> <p>Ten aanzien van aanvaringssslachtoffers onder en vlieggedrag/-hoogte van de meervleermuis en het veldonderzoek zie nr. 147q. De soort komt nagenoeg niet voor op de hoogte van wieken, hetgeen ook blijkt uit het gegeven dat de meervleermuis slechts bij uiterst hoge uitzondering als aanvaringssslachtoffer is aangetroffen bij windturbines in Europa.</p> <p>Ten aanzien van de vermeende aantrekkende werking van windturbines wordt erop gewezen dat de meervleermuis niet een risicosoort voor een aantrekkende werking is aangezien deze laag over het water vliegt en eventuele warmteontwikkeling alleen in de directe nabijheid van de gondel optreedt op globaal 100 meter boven het water.</p> <p>Voorts wordt in reactie op de verwijzing naar barrièrewerking met verlegging van migratieroutes opgemerkt dat dit zich voordoet bij vogels. Vogels oriënteren zich met behulp van hun gezichtsvermogen, waarmee ze windparken signaleren en vervolgens ontwijken (afhankelijk van de vogelsoort). Bij vleermuizen biedt de echolocatie de mogelijkheid om een windturbine op enkele tientallen meters waar te nemen. Vooralsnog kan dan ook niet worden gesteld dat de migratieroutes van de meervleermuis effect ondervinden van de windturbines. Daarbij wordt er voor de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Mogelijke effecten naar de invloed van het windmolenpark tijdens de exploitatiefase zijn dus onvoldoende onderzocht voor de meervleermuis. Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor de meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op aanvaringen en barotrauma's. Er is onvoldoende bekend over het jachtgedrag van de meervleermuis bij windturbines. De soort foerageert vooral op lage hoogte, maar kan (afhankelijk van het prooidieraanbod) op tientallen meters hoogte jagen. Over de frequentie waarmee dit plaatsvindt bij windmolens vermeldt de PB niets. De aanname dat significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten op basis van een beperkte onderzoeksperiode en de veronderstelde lage foerageerhoogte van meervleermuizen lijkt daarmee onvoldoende onderbouwd.</p>	<p>volledigheid op gewezen dat de meervleermuizen uit Friesland voornamelijk in de mergelgroeves in Zuid-Limburg overwinteren. Niet alleen bevindt het Windpark zich niet in de migratieroute van en naar de mergelgroeve, maar gezien deze afstand is ook aan te nemen dat een eventuele omweg daaromheen niet tot een wezenlijk effect voor een migrerende meervleermuis zal leiden. Gestuwde migratie van vleermuizen, bijv. langs bomenrijen, dijklichamen e.d. kan optreden maar daar heeft een windpark geen effect op.</p>
0156	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? volgens mij niet Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? volgens mij geen. Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Nu nog geen overzicht op.</p>	<p>Voor kennisgeving aangenomen.</p>
0157	<p>a Zienswijze 157 is een samenvoeging van zienswijze 137 en zienswijze 12 en 120</p>	<p>Ter kennisgeving aangenomen.</p>
0158	<p>a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja. We zijn er vrij zeker van dat er onjuistheden in de ontwerpbesluiten en MER staan. We hebben echter onvoldoende tijd om de bijna 7000 pagina's door te nemen, en de onjuistheden verder te onderzoeken.</p>	<p>De ontwerpbesluiten hebben gedurende de wettelijke benodigde termijn ter inzage gelegen.</p>
0158	<p>b Onze belangen zijn over het hoofd gezien. E.e.a. heeft betrekking op het gebruik van het water voor het organiseren van zeilwedstrijden. (meer hierover in de bijlages) Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij worden geraakt in ons belang. Wezenlijk onderdeel van onze verenigingsactiviteiten is het organiseren van zeilwedstrijden. Het windpark is gepland in "ons" vaarwater. De realisatie van het windpark maakt het ons als vereniging vrijwel onmogelijk om nog wedstrijden te organiseren. Tevens exploiteren we een jachthaven. We verwachten een afname van het aantal passanten en daardoor inkomstenderving.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de mogelijke gevolgen voor toerisme en reactivatie de beantwoording bij nr. 28g en 28f alsook 158f. <u>Zeilwedstrijden</u> Het windpark hoeft geen belemmering te zijn voor de zeilwedstrijden, het wordt namelijk zo opgericht dat er tussen de windturbines doorgevaren kan worden. Wel kan het windpark een nieuwe belemmering zijn bij bepaalde vaarroutes, maar dit is niet onoverkomelijk omdat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie wordt klein geacht. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De afstanden tussen de turbines zijn dus-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>danig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Hiernaast is het plangebied van het windpark zorgvuldig gekozen; De intensiteit van recreatieve vaartuigen is hier niet bijzonder groot. Het is hier ook bijvoorbeeld geen regulier wedstrijdgebied. De internationale zeilwedstrijden worden vanuit Workum en Medemblik gevaren en niet bij het windpark. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaren dan andere delen van het IJsselmeer.</p> <p>Zie voor de afname van toeristen en de inkomstenderving de beantwoording onder nr. 4a en 9b.</p>
0158	<p>c</p> <p>Onderstaand geven wij onze zienswijze op de ontwerpbesluiten betreffende de vergunningsverlening voor Windpark Fryslân. Als Watersportvereniging Makkum (WVM) vervullen wij een belangrijke rol in het bevorderen van de recreatie in de noord-oostelijke hoek van het IJsselmeer. We verzorgen jeugdopleidingen, zeilwedstrijden, toertochten en exploiteren een jachthaven met 66 ligplaatsen in Makkum. Onze leden komen uit de buurt, maar ook uit de randstad. Onze leden waarderen de kernkwaliteiten van het IJsselmeer gebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis) ☐ Van nature aanwezige rijkdommen (waterecosysteem, water, wind) ☐ Cultuur (Zuiderzeehistorie, handelsvaart, visserij, inpolderingshistorie, dijken)" <p>Bron: "integrale visie IJsselmeergebied 2030"</p> <p>Onze leden zoeken de openheid, de rust en de ruimte van het IJsselmeer omdat deze kwaliteiten elders in Nederland steeds schaarser worden.</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze gericht tegen de mogelijke gevolgen voor het IJsselmeer nr. 10a en 57b</p>
0158	<p>d</p> <p>Allereerst maken we bezwaar tegen de manier waarop de vergunningsprocedure doorlopen wordt. De minister van EZ heeft besloten de rijkscoördinatieregeling (RCR) toe te passen vanwege het veronderstelde nationale belang (conform de Elektriciteitswet 1998). Het doorlopen van de RCR heeft echter tot gevolg dat belanghebbenden maar zeer beperkte mogelijkheden hebben om de voorliggende stukken te bestuderen en een zienswijze te formuleren. Van mei 2012 (Conceptnotitie reikwijdte en detail) tot maart 2016 (ontwerp inpassingsplan) hebben initiatiefnemers en betrokken overheden de tijd gehad om rapporten, vergunningen en plannen te maken. Voor het overgrote deel zijn deze stukken pas vanaf 4 maart 2016 in te zien door belanghebbenden. Totaal bedraagt het hele dossier inmiddels meer dan 6500 pagina's. De tijd die belanghebbenden geboden wordt om deze stukken te bestude-</p>	<p>Deze RCR is van toepassing omdat Windpark Fryslân een windpark wordt met meer dan 100 MW opgewekt vermogen. Op grond van artikel 9b van de Elektriciteitswet is in zulke gevallen de RCR van toepassing.</p> <p>De concept notitie reikwijdte en detail (concept NRD) voor de milieueffectrapportage heeft van 18 mei tot en met 28 juni 2012 ter inzage gelegen. Hierop kon een ieder een zienswijze indienen. De ontwerpbesluiten en de daarbij horende stukken hebben conform de wettelijke termijn van zes weken ter inzage gelegen voor een eenieder om een zienswijze in te dienen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	ren (6 weken) en te reageren is veel te kort.	
0158	<p>e De opgave om in Nederland 6000 MW windenergie te realiseren voor 2020 is voor de minister heilig. De manier waarop hierbij met de belangen van de burgers wordt omgesprongen past meer thuis in een dictatuur dan in een democratie. Lokale overheden worden buiten spel gezet, de mogelijkheden voor inspraak worden geminimaliseerd, en eerdere toezeggingen worden met voeten getreden. De minister heeft zich verbonden aan de "structuurvisie wind op land" (SvWOL) en het "nationale energieakkoord". In het Energieakkoord wordt gesteld dat een betere verdeling van lusten en lasten (compensatie en participatie) tussen ontwikkelaars en de omgeving essentieel is voor het vergroten van het draagvlak. In de SvWOL wordt het volgende gesteld: "Verder zal gelegenheid worden geboden tot planparticipatie, dat wil zeggen het betrekken van vertegenwoordigers van bewoners en andere belanghebbenden vanaf de voorfase van de RCR-procedure". Hoewel de initiatiefnemer van Windpark Fryslân de intentie heeft uitgesproken om open te staan voor participatie, mist dat volledig zijn doel. Was het immers niet te bedoeling om in de voorfase van de RCR voor draagvlak te zorgen?</p> <p>Is het niet veel beter om een participatieplan op te stellen, en dat integraal onderdeel van de vergunningverlening te maken? In elk geval is er in het voortraject over Windpark Fryslân geen enkel overleg geweest over een eerlijke verdeling van lusten en lasten, en zijn daarmee de afspraken uit het energieakkoord ter zijde geschoven. Ook de wensen van de provincie Fryslân (Windstreek 2012) worden niet nagekomen: "We zetten erop in de opbrengsten uit windenergie zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de lokale economie". Er ligt geen enkele concrete toezegging over participatie of compensatie. Wij maken daar bezwaar tegen, draagvlak creëer je vooraf en niet achteraf.</p>	<p>Op 3 september 2014 hebben NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie), de Stichting De Natuur en Milieufederaties, de Stichting Natuur&Milieu en Greenpeace Nederland de 'Gedragscode draagvlak en participatie windenergie op land' ('de gedragscode') ondertekend. Doel van deze gedragscode is het behouden en versterken van het draagvlak voor windenergie door middel van eenduidige afspraken over het betrekken van de omgeving bij de ontwikkeling van windparken. Hoe dit wordt gedaan is per ontwikkeling verschillend, maar kern van de code is dat de omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium wordt betrokken. In dialoog met belanghebbenden en het bevoegd gezag wordt een participatieplan opgesteld, waarin afspraken worden vastgelegd. Ondanks dat de ontwikkeling van het windpark Fryslân ruim voor de gedragscode is gestart, wordt de gedragscode gevolgd in de zin dat in een vroeg stadium dialoog plaats heeft gevonden en plaats blijft vinden met belanghebbenden en dat ruimte wordt geboden voor participatie, ook conform de richtbedragen die in de gedragscode zijn voorgesteld. Verwezen zij naar pagina 78 e.v. van het Inpassingsplan. Het rijk heeft hier geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer uitgevoerd</p> <p>De genoemde code biedt ook de mogelijkheid voor omwonenden om te participeren in het windpark. Hoe hier invulling aan gegeven wordt is aan de initiatiefnemer.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0158	<p>f Wezenlijk onderdeel van onze verenigingsactiviteiten is het organiseren van zeilwedstrijden. Het windpark is gepland in "ons" vaarwater. De realisatie van het windpark maakt het ons als vereniging vrijwel onmogelijk om nog wedstrijden te organiseren. Bijgaand kaartje laat de locatie van onze wedstrijdbaan (cirkel) zien ten opzichte van het windpark. Op basis van het onderzoek van het Fraunhofer instituut is duidelijk dat we op deze locatie rekening moeten houden met een significante windschaduw van het windpark, hetgeen resulteert in turbulentie en gereduceerde windsnelheden. Onze verwachting is dat de deelnemers aan onze wedstrijden hier veel last van zullen hebben, en zullen afhaken. Dit betekent voor ons een aanzienlijke directe derving aan inkomsten en een aanzienlijke indirecte derving aan inkomsten voor de lokale horeca en camping. Naast wedstrijden op deze wedstrijdbaan organiseren we ook wedstrijden om bestaande betonning op het IJsselmeer. Vaak wordt hierbij gebruik gemaakt van de boei Sport-B, die midden in het geplande windpark ligt. Verplaatsen van deze boei naar zuidelijk van het windpark heeft niet veel zin. Dit is te ver weg, en hier liggen ook al andere boeien. Het is zeer waarschijnlijk dat we als vereniging geen aantrekkelijke wedstrijden meer kunnen organiseren. Dit betekent een directe negatieve invloed op onze inkomsten, we zullen deze planschade verhalen bij het windpark.</p>	<p><u>Wind:</u> Uit het onderzoek is niet af te leiden dat rekening moet worden gehouden met een significante windschaduw. Verwezen zij naar bijlage D-17 waarin de effecten inclusief berekeningen staan beschreven. Bijlage D-17 maakt onderdeel uit van het MER, onderdeel D. Uit de berekening blijkt dat de afname van wind buiten het windpark maximaal 10 procent bedraagt (worst case) en de afname van wind in het windpark maximaal 25 procent (worst case). Uit het MER blijkt dat weliswaar een beperkte afname van windkracht kan zijn, maar dat dit geen effect heeft op de watersportmogelijkheden. Watersport in het windpark vindt beperkt (zie ondermeer MER deel D, paragraaf 9.1.2), en windafname van buiten het windpark is mede afhankelijk is van de windrichting. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2 (pag. 330 e.v.) van het MER, onderdeel D. Rijkswaterstaat registreert ontvangen meldingen voor evenementen op rijkswater. Uit deze registratie blijkt dat jaarlijks gemiddeld vijf evenementen mogelijk deels in het projectgebied plaatsvonden. Op een totaal van jaarlijks ongeveer 200 waterevenementen in alleen het IJsselmeergebied, kan dit aantal relatief beschouwd niet groot worden genoemd. Gezien het feit dat de evenementen van de indiener zich op afstand van het project gebied bevinden en door aanvrager voldoende is aangetoond dat van een significant windeffect buiten het windpark geen sprake zal zijn, is in de zienswijze geen aanleiding gevonden om de watervergunning te weigeren of aan te passen.</p> <p><u>Doorvaarbaar:</u> Het windpark hoeft geen belemmering te zijn voor de zeilwedstrijden, het wordt namelijk zo opgericht dat er tussen de windturbines doorgevaren kan worden. Wel kan het windpark een nieuwe belemmering zijn bij bepaalde vaarroutes, maar dit is niet onoverkomelijk omdat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie is verwaarloosbaar. De afstanden tussen de turbines zijn dusdanig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Hiernaast is het plangebied van het windpark zorgvuldig gekozen; De intensiteit van recreatievaartuigen is hier niet bijzonder groot. Het is bijvoorbeeld geen regulier wedstrijdgebied. De internationale zeilwedstrijden worden vanuit Workum en Medemblik gevaren, dus niet bij het windpark. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaren dan andere delen van het IJsselmeer.</p> <p><u>Toerisme:</u></p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>U vreest voor een afname van het toerisme vanwege het windpark. Hiernaar is in het MER onderzoek gedaan. Naast een vergelijkend literatuuronderzoek waarbij verschillende windparken zijn onderzocht, is in 2014 door de provincie Friesland een onderzoek uitgevoerd onder bezoekers van de Friese IJsselmeerkust om de potentiële realisatie van een windpark in het IJsselmeer op de intentie om het gebied (weer) te bezoeken, te bepalen. Er is geen significant verschil gebleken tussen respondenten die een foto met Windpark Fryslân hebben gezien en respondenten die een foto zonder windpark hebben gezien. (MER D, blz. 348.) De onderzoeken die aan de besluitvorming ten grondslag liggen zijn toegespitst op het plangebied.</p> <p><u>Boei B:</u> Deze boei ligt, anders dan Boei A, binnen het toekomstige windpark. Nog beoordeeld moet worden of de locatie van deze boei gehandhaafd kan blijven of dat deze beter verplaatst kan worden. Rijkswaterstaat kan in overleg met de recreatiesector verken- nen of de boeien een nieuwe plek kunnen krijgen. Rijkswaterstaat zal deze verken- ningen initiëren na realisatie van het wind- park, al dan niet na verzoek van de recrea- tiesector. De boeien hebben verder geen formele nautische betekenis of functie. Zie blz. 329 van deel D van het MER.</p> <p><u>Planschade:</u> Voor wat betreft planschade wordt verwe- zen naar de paragraaf 2.6 'Financiële as- pecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofd- stuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0158	<p>g In een eerdere reactie op de voorliggende "Notitie reikwijdte en detail" hebben we aangegeven ons grote zorgen te maken over de invloed van het windpark op de toeristische sector. Wij exploiteren een eigen jachthaven en zijn voor onze inkom- sten voor een groot deel afhankelijk van het aantal toeristen en overnachtingen. De onderzoeken die verricht zijn in het kader van het MER tonen niet afdoende aan dat er geen negatieve effecten zullen optre- den:</p> <p>Quote uit het onderzoek: "De uitkomsten zijn gevoelig voor diverse interpretaties. Daarnaast is de betrouw- baarheid van de respons op 'wat als' vra- gen (waarbij wordt gevraagd naar een toekomstige, hypothetische situatie) nau- welijks onderzocht. Het is daardoor niet eenduidig te concluderen of er een verschil is tussen wat respondenten (ex-ante) ant- woorden en wat ze na aanleg van een windpark daadwerkelijk (ex-post) doen".</p> <p>Veel van het onderzoek is verricht op loca- ties die niet te vergelijken zijn met de ge-</p>	<p>Zie voor de beantwoording nr. 158f.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>plande locatie. Het geplande windpark ondermijnt het IJsselmeer direct in de kernwaarden: "openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis". Dit zijn gevoelswaarden en hebben subtiele effecten op de keuzes die mensen maken om op bepaalde plekken te recreëren. Nu het windpark in de Noordoostpolder bijna voltooid is, is heel duidelijk dat er van openheid, leegte, rust en duisternis geen sprake meer is. Van meer dan 50 km afstand is bij nacht de synchroon knipperende verlichting zichtbaar. De algemene reactie van mensen is een associatie met een kermis of een industrieel complex. Je hoeft niet een ellenlang onderzoek te doen om een negatief effect op het toerisme te veronderstellen. Mensen recreëren daar waar ze zich goed voelen. Recreëren is een gevoelskwestie. Veel van onze leden komen uit de randstad (en Groningen!) naar Makkum voor de rust en de weidsheid van het IJsselmeer. Dat is het gevoel wat Makkum met zich meebrengt. Wij zijn bang dat na realisatie van het windpark dat gevoel langzaam wegebt.</p>	
0158	<p>h Hoe duidelijk is dat als je nu door de Noordoostpolder rijdt in het donker, of vanuit Gaasterland over het IJsselmeer naar het zuiden kijkt. De schadelijke gevolgen voor de recreatiesector sluipen er vervolgens langzaam in en de exploitant wast zijn handen in onschuld. Het was toch goed onderzocht? Een herhaling van de treurige situatie met de gaswinning in Groningen dient zich aan. De exploitant zal ontkennen dat de economische schade die optreedt veroorzaakt wordt door het windpark, en de lokale bevolking wordt machteloos en berooid achtergelaten. Waar is nu dat draagvlak wat iedereen hoog in het vaandel heeft? Hoe zit het met een eerlijke verdeling van lusten en lasten?</p>	<p>De effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het IJsselmeer en de Waddenzee zijn onderzocht in onder meer hoofdstuk 4 van deel D van het MER en specifiek voor de waarden van de Waddenzee zoals gesteld in het Barro in hoofdstuk 9 van de PB. Onderdeel van de effectbeoordeling betreft een groot aantal fotovisualisaties in bijlage 4a en 4b van deel D van het MER. De zichtbaarheid van het initiatief vanuit de omgeving van het windpark tot op grote afstand, zoals vanuit het IJsselmeer en de Waddenzee is aanvullend in beeld gebracht door middel van zichtwaarden op basis van zichtcondities (zie figuur 4.17 van deel D van het MER). Ten aanzien van de effecten op de waarden voor de Waddenzee zoals benoemd in het Barro is geconcludeerd dat geen sprake is van significante aantasting van de waarden en derhalve geen tegenstrijd met de PKB Derde Nota Waddenzee (nu onderdeel van het SVIR) en het Barro. De effecten op de bestaande waarden zijn betrokken bij de besluitvorming over het initiatief en aanvaardbaar geacht. De effecten van het windturbinepark zijn derhalve afdoende onderzocht en beschreven. Hetzelfde geldt voor de effecten op het toerisme. De effecten van het windpark op toerisme zijn beschreven in paragraaf 10.1.1-10.1.2, 10.2.1 en 10.3.1. van het MER onderdeel D. Voorts zij verwezen naar bijlage D-18 van het MER. Uit het MER volgt dat, anders dan wordt gesteld, geen negatieve effecten op het toerisme zijn te verwachten. Deze conclusie is mede gebaseerd op praktijkonderzoeken naar de invloed op toerisme na realisatie van vergelijkbare windparken. Voorts is onderzoek verricht (ex ante) bij</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>1200 respondenten, waaronder dagrecreanten en verblijfrecreanten. De conclusie is dat geen aanleiding bestaat om effecten op toerisme aan te nemen.</p> <p>Ten aanzien van draagvlak wordt verwezen naar de beantwoording bij nr. 10d.</p>
0158	i	<p>Ondanks dat de ontwikkeling van het windpark Fryslân ruim voor de gedragscode is gestart, wordt de gedragscode gevolgd in de zin dat in een vroeg stadium dialoog plaats heeft gevonden en plaats blijft vinden met belanghebbenden en dat ruimte wordt geboden voor participatie, ook conform de richtbedragen die in de gedragscode zijn voorgesteld. Het rijk heeft hier geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer uitgevoerd. Het beeld dat de initiatiefnemer onvoldoende inspanningen heeft gepleegd voor het zorgen van draagvlak wordt niet herkend. Bovendien bestaat er geen juridische verplichting om een participatieplan op te stellen en integraal onderdeel te laten zijn van het inpassingsplan.</p>
0158	j	<p><u>Monitoring toerisme</u> Zie de beantwoording bij nr. 4a en 9b. Er bestaat geen juridische plicht tot monitoring van effecten van het windpark op toerisme. Bovendien is dat niet nodig, nu uit het MER blijkt, dat er geen gevolgen voor het toerisme zijn te verwachten. Zie hoofdstuk 10 van het MER, deel D.</p> <p><u>Participatieplan</u> Zie tevens de beantwoording bij 158h en 158i. De participatiemogelijkheden worden door de initiatiefnemer geheel zelfstandig en onverplicht uitgevoerd. Het rijk heeft daarin geen aandeel.</p> <p><u>Compensatie</u> Zie voor de beantwoording van de vraag naar compensatie nr. 6a, 10c en 158f.</p>
0159	a	Ter kennisgeving aangenomen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0160	<p>a Gelijk aan zienswijze 91. Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Als onze leden negatieve gevolgen ondervinden van Windpark Fryslân zullen wij als brancheorganisatie hier ook hinder van ondervinden doordat de bedrijven minder (financieel) kunnen bijdragen aan branche-activiteiten die wij voor hen organiseren. Ik reken erop dat u onze gemotiveerde bezwaren en opmerkingen ter harte neemt.</p>	<p>De invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie wordt klein geacht. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. Voor de overige gebruiksmogelijkheden wordt verwezen naar nr. 4a, 28f en 62a.</p> <p>De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een significante aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer.</p> <p>Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn onderzocht door vragenlijsten voor te leggen aan bezoekers van de IJsselmeerkust. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten. Voor de bijdrage van uw leden zal op grond hiervan niet gevreesd te hoeven worden. (RIP blz. 70-71 en D-18 bij MER D).</p>
0161	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Ja! Er is niet gekeken naar alternatieve windlocaties</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0161	<p>b Ook is niet gekeken naar de integrale visie voor het gehele IJsselmeergebied, niet naar de schade aan de natuur.</p>	<p>Zie ten aanzien van de gestelde schade voor de natuur de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d en 85v.</p>
0161	<p>c Ook is niet gekeken naar de economische ontwikkelingen.</p> <p>Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Onze missie: Samen voor een gezond en vitaal IJsselmeergebied voor nu en later!</p>	<p>Zie voorts de beantwoording bij nr. 11a en 28g. Schade aan economische ontwikkeling is, anders dan wordt gesteld, wel uitgesloten in de onderzoeken. Verwezen zij naar paragraaf 5.12 van het Inpassingsplan en naar hoofdstuk 10 van het MER, onderdeel D.</p>
0161	<p>d Het Samenwerkingsverband Het Blauwe Hart1 dient hierbij een korte zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.</p>	<p>Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	De algemene conclusie van het Samenwerkingsverband is dat: - er onvoldoende gekeken is naar alternatieve windlocaties, bijv. op het land.	
0161	e het IJsselmeergebied als natuurgebied teveel belast wordt met windturbine parken. Het is algemeen bekend dat de natuur van het IJsselmeergebied onder grote druk staat. De vraag 'hoeveel windenergie kan het IJsselmeergebied gezien de achteruitgaande natuurwaarden eigenlijk aan?' is nooit goed onderzocht. We hollen van windpark naar windpark.	Zie ten aanzien van de gestelde schade voor de natuur de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.
0161	f een gezamenlijke visie t.a.v. de plaatsing van windparken in het gehele IJsselmeergebied, ondanks herhaaldelijk aandringen van onze kant bij diverse overheden, volledig is genegeerd. Deze houding is in strijd met de Nwea gedragscode.	Het beleid van de provincie Fryslân is betrokken bij de besluitvorming ten behoeve van het windpark (zie onder meer bijlage 3 van deel C van het MER en 2.4 van deel C van het MER). In aanvulling op het Streekplan moet worden gewezen op onder meer het ontwerp van de structuurvisie Windstreek Fryslân en het Uitvoeringsprogramma Duurzame Energie 2014-2020. Met inachtneming van onder meer deze beleidsdocumenten is in het MER en de PB gekeken naar de effecten van het windpark op onder meer de karakteristieken van het IJsselmeer, waarvoor verder wordt verwezen naar de beantwoording bij nr. 85f en 96f. Kort en goed past het windpark ook binnen de beleidskaders van de provincie en heeft de provincie in deze beleidsstukken de visie ten aanzien van windenergie gegeven.
0161	g Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling onvoldoende zijn uitgesloten door het inpassingsplan.	Zie ten aanzien van de gestelde schade voor de natuur de beantwoording van de zienswijze bij nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. Zie de beantwoording onder nr. 161 c over de economische ontwikkelingen.
0161	h dit windturbinepark niet voorziet in de ambitie om extra kwaliteit aan het gebied toe te voegen, terwijl dit wel de norm zou moeten zijn bij zo'n groot infrastructureel project. Dit zou het draagvlak ook zeer ten goede komen.	Ten behoeve van het ontwerp is een uitgebreid ontwerpproces doorlopen, waarbij het creëren van nieuwe kwaliteit één van de ontwerpcriteria is geweest, zie ook tabel 1.2 in hoofdstuk 1 van deel D van het MER. Aansluiting is gezocht bij de Afsluitdijk aangezien deze eveneens een bijzonder groot schaalniveau heeft en een duidelijk civiel en kunstmatig element is in het IJsselmeer. De koppeling van een windpark aan de Afsluitdijk zal een nieuwe kwaliteit toevoegen aan het landschap en dat is een ontwerpogave voor de opstelling. Verwezen zij naar het MER deel C, blz. 55. Voor draagvlak wordt verwezen naar de beantwoording bij nr. 10d.

Num- mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0161	i	<p>De definitieve keuze voor de plaatsing van windturbineparken in het IJsselmeergebied niet per provincie zou mogen worden gemaakt, omdat zij niet verder kijken dan hun eigen grondgebied. Het Rijk verzaakt haar taak door dit aan de provincies over te laten en t.a.v. de Rijkswateren niet integraal, d.w.z. in samenhang met andere windturbine parken in uitvoering of in de planvormingsfase, een afweging maakt gezien de ruimtelijke impact van deze parken. Korthedshalve verwijzen we naar die bijgevoegde reactie op de SvWOL.</p> <p>Naast deze zienswijze, dienen verschillende partners van het Samenwerkingsverband ook een eigen zienswijze in.</p>	<p>Eerst zijn in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 'kansrijke gebieden' voor grootschalige windenergie aangewezen. In een plan-MER zijn deze gebieden vervolgens nader begrensd. Op basis van de bestuurlijke afspraken tussen het kabinet en de provincies en de inhoudelijke informatie uit het plan-MER zijn uiteindelijk geschikte locaties voor grootschalige windenergie in de SvWOL aangewezen. Er is dus al vroeg op Rijksniveau een integrale afweging gemaakt. Ook het inpassingsplan is op nationaal niveau vastgesteld, in samenspraak met de overige betrokken overheden.</p>
0162	a	<p>Achter haalde energie en wij Makkummers worden opgescheept met subsidie verslindende molens die de zakken vullen van mensen die niet over het mooie IJsselmeer kijken. Wij krijgen de milieu en subsidie verslindende molens voor de ramen.</p>	<p>De beantwoording onder nr. 1a gaat in op de noodzaak van windenergie. Het realiseren van windenergie op land is essentieel voor het behalen van de doelstelling voor de opwekking van duurzame energie, zoals vastgelegd in het Nationaal Energieakkoord van 6 september 2013. Hierin is vastgelegd dat het aandeel hernieuwbare energie in de jaarlijkse energiemix te laten stijgen naar 14% in 2020 met een verdere stijging van dit aandeel naar 16% in 2023. Windenergie speelt hierin een belangrijke rol: 6.000 MW wind op land moet worden gerealiseerd in 2020. Het Rijk heeft onder meer de locatie van windpark Fryslân aangewezen als plek om aan deze doelstellingen te kunnen gaan voldoen.</p>
0162	b	<p>Uitzicht van Makkum op IJsselmeer wordt door molens vernietigd, het mooie IJsselmeer.</p>	<p>Zie over het uitzicht nr. 4a, 10a en 29c. Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium beoordeeld in het MER en meegewogen in de besluitvorming. (RIP p. 46).</p>
0162	c	<p>Ruimte en frisse lucht. wordt door molens en slagzij en lawaai en knipperende lichten 's nachts een aanfluiting.</p>	<p>Voor het uitzicht en de aantasting van het landschap naar nr. 4a,10a en 29c. Voor geluidoverlast en lichthinder in de nacht wordt verwezen naar nr. 10a. Zie reactie 75.a.5, 28.i.5 en 120.g.5.</p> <p>De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0163	<p>a Naar aanleiding van de publicatie van de ontwerpbesluiten van Windpark Fryslân geeft de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (hierna: Vogelbescherming Nederland) hierbij haar zienswijze.</p> <p>Deze zienswijze slaat op de ontwerpbesluiten voor het inpassingsplan, omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en de ontheffing Flora- en faunawet alsmede de achterliggende documenten als het MER, de Passende beoordeling (hierna: PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage hebben gelegen.</p> <p>We beginnen deze zienswijze met het kort benoemen van de belangrijkste punten die op alle ontwerpbesluiten slaan. Logischerwijs zullen wij daarna wat dieper ingaan op de effecten voor natuur, en dan met name vogels.</p> <p>De algehele conclusie van onze zienswijze is dat dit windpark niet gerealiseerd kan worden aangezien significant negatieve effecten op kwalificerende doelsoorten niet kan worden uitgesloten en dat het windpark zal leiden tot een wezenlijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van met name het Natura-2000 gebied IJsselmeer. Tevens zijn alternatieven voor dit windpark onvoldoende onderzocht.</p> <p>o. Korte samenvatting van de belangrijkste punten</p> <p>0.1 Algemeen</p> <p>Klimaatverandering is de grootste bedreiging voor de biodiversiteit wereldwijd. Wij zijn dan ook voorstander van een energietransitie naar duurzame energie. Windenergie is daar op het ogenblik onlosmakelijk aan verbonden. Dit gezegd hebbende zijn wij wel van mening dat de belangrijkste natuurgebieden voor vogels, waaronder de Natura-2000 gebieden, vrijwaard moeten blijven van windmolenparken. Dit vanwege de negatieve effecten die windmolens met zich mee brengen voor vogels. Zoals de commissie van de m.e.r. in haar advies¹ van 22 februari 2016 al aangeeft is het hoogst ongebruikelijk dat er ruimtelijke ingrepen van dusdanig grote omvang als onderhavig windpark gepland worden in Natura-2000 gebieden. Daarnaast wordt het IJsselmeergebied onevenredig zwaar belast met de realisatie van verschillende windparken. Vooral het onderhavige windpark doet een (te) grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten.</p>	<p><u>Natuurbescherming</u></p> <p>Zie ten aanzien van de mogelijkheid om een windpark in een Natura 2000-gebied mogelijk te maken paragraaf 2.5 'Natuur en Milieu' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota (hetgeen is aangegeven ten aanzien van de specifiek genoemde soorten geldt eveneens voor de visdief) en de beantwoording bij zienswijze 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e, 147n en 155e.</p> <p><u>Weidsheids/openheid</u></p> <p>Zie de beantwoording bij nr. 10a en 29c. Ter aanvulling: De mogelijke effecten van het windpark op natuur, landschap en recreatie zijn onderzocht en betrokken in de besluitvorming. De effecten zijn niet zodanig dat zij aan de besluitvorming in de weg moeten staan.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0163	<p>b</p> <p>Klimaatverandering is de grootste bedreiging voor biodiversiteit wereldwijd. We onderschrijven dan ook de noodzaak van een energietransitie om de effecten van een veranderend klimaat zoveel mogelijk te beperken. Windenergie speelt een belangrijke rol in deze transitie. Windturbines veroorzaken echter direct en indirect negatieve effecten op natuur, en dan met name voor vogels en vleermuizen. Daarom zijn wij van mening dat de realisatie van windenergie niet ten kosten mag gaan van de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Voor vogels zijn dit onder andere de Natura-2000 gebieden aangewezen onder de Vogelrichtlijn, maar ook de belangrijkste akker- en weidevogelgebieden moeten uit voorzorg gevrijwaard worden.</p> <p>Bij de planvorming omtrent wind molensparken dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband - en dat is in zienswijzen op de SvWOL in extenso naar voren gebracht door verschillende natuur- en milieuorganisaties - is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kern kwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en één van de belangrijkste natuurgebieden voor vogels in Nederland. Niet voor niks is het gebied voor een groot aantal vogelsoorten aangewezen als Natura-2000 gebied.</p>	<p><u>Natuurbescherming</u> Zie ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor Natura-2000 gebieden en de vogelstand paragraaf 2.5 en de beantwoording bij zienswijze nr. 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n. Zorgvuldigheid is betracht door middel van een gedegen onderzoek waaruit blijkt dat met zekerheid negatieve effecten op de instandhouding van soorten of aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten.</p> <p><u>Landschap en cultuurhistorie</u> Zie ten aanzien van de landschappelijke impact de beantwoording bij nr. 4a, 10a en 29c.</p>
0163	<p>c</p> <p>Er ligt een omvangrijke hoeveelheid stukken ten grondslag aan de besluiten (14 ordners). Zorgvuldige lezing van deze stukken is van belang voor het kunnen indienen van een volledige en adequate zienswijze. De belangrijkste van deze stukken, het MER en de Passende Beoordeling (hierna: PB), dateren van juli 2015. Gelet daarop is het onbegrijpelijk dat het MER en de PB pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen (4 maart 2016), zodat voor zorgvuldige lezing en het opstellen van een zienswijze slechts zes weken beschikbaar is. Niet is gebleken van een noodzaak om deze stukken niet eerder openbaar te maken. Het niet eerder openbaar maken van deze stukken is in strijd met algemene rechtsbeginselen zoals fair play en equality of arms. In strijd met het fair play beginsel geven de betrokken bestuursorganen ons onvoldoende de mogelijkheid onze procedurele kansen te benutten. In strijd met het beginsel van equality of arms stellen de betrokken bestuursorganen door het niet eerder openbaar maken van de stukken ons niet in staat een gelijkwaardige positie in te nemen opdat wij onze belangen adequaat kunnen verdedigen! Dit</p>	<p>De stukken worden overeenkomstig de wettelijke regelingen daarvoor ter inzage gelegd tegelijk met de ontwerpbesluiten. Gedurende de periode van terinzagelegging kan eenieder daar zienswijzen op indienen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>klemt te meer nu de overheid doorgaans qua middelen en expertise in een sterkere positie verkeert dan een individu of een non gouvernementele organisatie zoals wij.</p>	
0163	<p>d 5. Natuur 5.1 Algemeen Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen. Er is het nodige aan te merken op de beoordeling van effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde. Hoofdzaak is dat onvoldoende is vastgesteld dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het Natura-2000 gebied IJsselmeer als ook de Natura-2000 gebieden Waddenzee en de Waddeneilanden. Hierdoor is het verlenen van toestemming voor dit project in strijd met art 19d e.v. van de Nbwet, tenzij de zogenaamde ADC-toets succesvol wordt doorlopen. Hieronder zullen we kort beargumenteren hoe wij tot deze conclusie zijn gekomen.</p>	<p>Verwezen wordt naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu' in hoofdstuk van deze Antwoordnota Zienswijzen en de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.</p> <p>Verder wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0163	<p>e 5.2 Internationale belang van Waddenzee en IJsselmeer voor vogels De Natura-2000 gebieden Waddenzee en IJsselmeer zijn van cruciaal belang voor vele miljoenen vogels. Vogels verblijven in de Waddenzee en het IJsselmeer om te broeden, te ruien, op te vetten tijdens de trek of om hier te overwinteren. De Waddenzee en het IJsselmeer vormen een heus kruispunt voor trekvogels van de East-Atlantic Flyway. Nederland heeft dan ook een grote internationale verantwoordelijkheid om de unieke natuurwaarden van deze gebieden te beschermen en te behouden. Voor een deel zien wij deze verantwoordelijkheid terug in de aanwijzing van beide gebieden als Natura- 2000 gebied voor een groot aantal vogelsoorten en andere natuurwaarden. Zoals ook de commissie van de m.e.r. benadrukt in haar advies van 22 februari gebeurt het echter hoogst zelden dat een ruimtelijke ontwikkeling van dusdanige omvang in een Natura-2000 gebied plaats vindt. Wij achten dit niet in overeenstemming met voornoemde internationale verantwoordelijkheid.</p>	<p>Zie ten aanzien van de mogelijkheid om een windpark in een Natura 2000-gebied mogelijk te maken de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.</p>
0163	<p>f 5.3 Effectbeoordeling Nbwet algemeen.</p> <p>Voor de beoordeling van alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat.</p> <p>Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar precies wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.</p> <p>De ontwerpvergunning op grond van de Nbwet ziet toe op een periode van 30 jaren (tot uiterlijk 2048). De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.</p>	<p>Voor wat betreft de bouwfase van zowel de turbines als het werkeiland geldt dat gericht verlichting wordt toegepast om effecten op duisternis zoveel mogelijk te beperken. De effecten hiervan zijn slechts tijdelijk. Voor werkzaamheden aan de kabel geldt aanvullend dat deze achter de dijk plaatsvinden, waardoor dit slechts beperkt effect zal hebben op de duisternis in de Waddenzee. Overigens betreft het ook hier tijdelijke effecten die enkel in het zomerseizoen worden uitgevoerd wanneer het lang (natuurlijk) licht is.</p> <p>Voor nachverlichting tijdens de exploitatiefase wordt verwezen naar paragraaf 2.7.2 'Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Aanvullend: de effecten van verwijdering van het windpark kunnen niet eerder worden onderzocht en getoetst dan nadat een verwijderingsplan is gemaakt. Dit moment zal niet eerder zijn dan tegen het einde van de operationele periode. In de ontwerpvergunning op grond van de Nbw is in voorschrift 7 voorgeschreven dat ten behoeve van de verwijdering van de windturbines een nieuwe aanvraag dient te worden ingediend. Zie ten aanzien van de mogelijkheid om een windturbinepark in een Natura 2000-gebied mogelijk te maken de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d en 147m.</p>
0163	<p>g 8. Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.</p> <p>De Commissie komt in haar advies van 22 februari 2016 tot het oordeel dat significante effecten als bedoeld in de Nbwet van</p>	<p>Zie ten aanzien van de mogelijkheid om een windturbinepark in een Natura 2000-gebied mogelijk te maken de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a en 58d. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat het tussentijdse advies en het definitieve</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	het project op vogels niet zijn uit te sluiten. Zij geeft aanbevelingen tot het nadere onderbouwing en nader onderzoek. Door dit gevraagde tussentijdse advies niet af te wachten, maar enkele weken voor dit advies de ontwerp-besluiten te nemen, zijn de ontwerp-besluiten in strijd met art. 3:2 en art. 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht.	tieve advies van de Commissie-m.e.r. is betrokken bij de vaststelling van de definitieve besluitvorming en er derhalve geen sprake is van een gebrek als bedoeld in de zienswijze.
0163	h 9. Conclusie Wij concluderen dat het standpunt dat significant negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het IJsselmeer, Waddenzee, Duinen en Lage land Texel en Duinen Vlieland met zekerheid kunnen worden uitgesloten op basis van de onderliggende onderzoeken niet gerechtvaardigd is. Daarnaast zijn de ontwerp-besluiten op grond van hetgeen wij hiervoor hebben betoogd onrechtmatig genomen. Wij verzoeken u dan ook voor dit project geen definitieve besluiten en vergunningen te verlenen. Daarnaast zijn de ontwerp-besluiten op grond van hetgeen wij hiervoor hebben betoogd onrechtmatig genomen. Wij verzoeken u dan ook voor dit project geen definitieve besluiten en vergunningen te verlenen.	Zie ten aanzien van de mogelijkheid om een windpark in een Natura 2000-gebied mogelijk te maken de beantwoording bij zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.
0165	a <i>Zienswijze 165 (2 keer ingediend) is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, ik ben mede-eigenaar van, Makkum, een recreatiewoning. De verhuur van recreatiewoningen is mijn enige inkomen en moet een aanvulling zijn op mijn AOW in 2017. Ja, door de slechtere verhuurbaarheid zal de woning minder aan huur opbrengen en was bedoeld als aanvulling op mijn AOW	Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a. Naar het toerisme zijn onderzoeken gedaan voor het windpark en hieruit is niet gebleken dat het toerisme zal afnemen. Ten aanzien van planschade wordt verwezen naar nr. 6a en 10 c en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0166	a <i>Zienswijze 166 is gelijk aan zienswijze 12 met als aanvulling:</i> Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Inderdaad de opbrengst van de verhuur van mijn recreatiewoning Makkum zal ongetwijfeld slinken. Het is mijn enige bron van inkomsten n.l. De verhuurbaarheid van mijn recreatiewoning in Makkum zal ongetwijfeld teruglopen. Het is mijn enige bron van inkomsten, dus geen park.	Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a. Naar het toerisme zijn onderzoeken gedaan voor het windpark en hieruit is niet gebleken dat het toerisme zal afnemen. Ten aanzien van planschade wordt verwezen naar nr. 6a en 10c en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0167	a zienswijze 167 is gelijk aan zienswijze 128 met als aanvulling; Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? De belangen van de mensen die woonzaam en werkzaam zijn in de gestelde regio. Minder toeristen,	Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a.
0167	b zware belasting op het milieu, horizon vervuiling.	Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 4a, 10a en 29c.
0167	c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja wij zijn afhankelijk van het toerisme, als	<u>Toerisme</u> Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	dit terug loopt vergaren wij minder inkomsten waardoor er minder inkomsten belasting betaald kan worden. Ook zullen wij minder werknemers in dienst houden, hier door worden zij meer afhankelijk worden van de overheid. Onze huizen zullen een waarde verlaging krijgen i.v.m. de horizon vervuiling.	<u>Planschade</u> Ten aanzien van planschade wordt verwezen naar nr. 6a en 10c en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0168	a Gaat te weinig in op de mogelijke gevolgen voor de recreatie, als Makkum minder interessant wordt voor de zeilers betekent dat minder toerisme in Makkum, de continuïteit van de bedrijven die moeten leven van het toerisme komt in gevaar en kunnen minder investeren in hun onderneming en de omgeving, met als gevolg minder toerisme en een verder neerwaartse spiraal, met als gevolg toenemende werkloosheid en er is een nieuwe krimpgebied moedwillig in het leven geroepen.	<u>Zeilen</u> Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a en 50a <u>Toerisme</u> Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a. <u>Werkgelegenheid</u> Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 47e en 89c
0168	b Er wordt ten onrechte geconcludeerd dat het geen negatief effect voor het toerisme heeft, terwijl er genoeg voorbeelden te noemen zijn waar windmolens absoluut een negatief effect hebben (helemaal als het vaarwater grotendeels verdwijnt, zeilen door een bos van windmolens zullen veen recreatieve zeilers niet gaan doen). Zie ook de bijlage tijdens een inspraakprocedure van de provincie.	Verwezen wordt naar de reactie op de zienswijze met betrekking tot de afname van het toerisme bij nr. 168a.
0168	c Daarnaast is de inspraakprocedure en besluitvorming een grote farce geweest, reacties vanuit de omgeving zijn volledig genegeerd en ook een door de provincie onderzoek naar alternatieven zijn direct naar de prullenbak verwezen, besluitvorming op provinciaal niveau is uitsluitend geweest in het kader van "zo min mogelijk stemmenverlies"; het was verkiezingstijd en beter alleen de stemmen in Makkum en omgeving verliezen dan in heel Friesland; ook door het Rijk een ondemocratisch besluit door het geluid vanuit de bevolking volledig te negeren.	Zie voor de gevolgde procedure nr. 10d.
0168	d Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, zijn met de makelaardij voor een essentieel deel afhankelijk van Makkum en directe omgeving, daarnaast zijn wij in bezit van divers onroerend goed. Bij een teruggang van het toerisme met als mogelijk gevolg verpaupering van de omgeving, leidt dat tot waardedaling van het onroerend goed.	Planschade Ten aanzien van planschade wordt verwezen naar nr. 6a en 10c en paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0168	<p>e Windpark Fryslân Een industriegebied midden in het IJsselmeer, in een regio die het vooral van toerisme en recreatie moet hebben. De ontwikkelaar komt met allerlei ideeën om het toerisme te gaan redden, maar dat zal niet gaan lukken.</p> <p>Wil een regio slagen op het gebied van toerisme, dan is de omgevingskwaliteit van essentieel belang. De toerist moet in het gebied kunnen vinden wat zij zoekt en dat is aan de IJsselmeerkust de wind en het water (watersport), natuur en het ruimtelijke karakter. Industrie hoort daar absoluut niet bij, terwijl de huidige plannen gelijk staan met industrie. De ontwikkelaar zegt vervolgens dat de windmolens gecombineerd kunnen worden met recreatieve activiteiten, zoals een vogeleiland met afmeermogelijkheden en bijvoorbeeld zeilwedstrijden tussen de windmolens. Voor zeilen en surfen heb je echter een constante wind nodig en ik betwijfel of met al die draaiende wieken er überhaupt nog gezeild of gesurft kan worden. En als het zeilen in het gebied vrijwel niet mogelijk wordt, wordt de bereikbaarheid van Makkum en de sluis van Kornwerderzand voor zeilboten erg lastig, hoogst oncomfortabel en zelfs gevaarlijk.</p> <p>Verder kan men zo veel investeren in toerisme als men wilt, als de kwaliteit van de omgeving niet goed is komt het toerisme niet van de grond. Hoeveel investeringen zijn er niet gepleegd in bijvoorbeeld Noordoost en Noordwest Friesland terwijl het toerisme daar niet van de grond wil komen. De omgeving biedt de kwaliteit niet die de toerist in Friesland zoekt.</p>	<p>Wat betreft het effect van de windmolens op de wind en hiervan afgeleid: op de waterrecreant, wordt verwezen naar 28j en 62a. Ook de bereikbaarheid van Makkum en de sluis bij Kornwerderzand wordt niet gehinderd door het windpark. Zie ook 49a.</p> <p><u>Verandering landschap</u> Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Deze zichtbaarheid is afgewogen en aanvaardbaar gevonden.</p> <p>Zie ook nr. 4a en 50a ten aanzien van de mogelijkheden tot zeilen.</p>
0168	<p>f Een ander voorbeeld is de woonwijk Blauwe Stad in de provincie Groningen. Een vermogen is er geïnvesteerd in een mooie woonwijk, maar vrijwel niemand wil daar gaan wonen omdat de omgeving niet de kwaliteit biedt die de mensen zoeken.</p>	<p>Zie nr. 10a en 96f. In het proces van Windpark Fryslân is bij de te maken keuzes zo veel als mogelijk rekening gehouden met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied. De landschappelijke inpassing van het windpark is onderzocht, beoordeeld en aanvaardbaar gevonden.</p>
0168	<p>g Het derde voorbeeld is de jachthaven op Texel (Oudeschild). Een prachtige haven met uitstekende voorzieningen en beschut gelegen, maar direct om de haven heen stonden 3 windmolens. Er was altijd plaats in de haven, totdat de windmolens verdwenen waren; sindsdien ligt de jachthaven regelmatig helemaal vol en moeten de schippers hun boot zelfs afmeren aan vissersschepen in de Visserijhaven. Met de windmolens rondom de haven had de omgeving van de haven dus overduidelijk niet de kwaliteit die de watersporter zocht, zonder deze 3 windmolens wel.</p>	<p>Zie nr. 168a en de daar genoemde zienswijzen. Ten behoeve van windpark Fryslân is onderzoek gedaan naar de gevolgen op het toerisme, hieruit is niet gebleken dat een afname van het toerisme te verwachten is.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0168	<p>h Ook als makelaar gevestigd in Makkum, ervaar ik de reacties op het windmolenpark. Diverse potentiële kopers zijn afgehaakt omdat er concrete plannen zijn voor een zeer grootschalig windmolenpark in het IJsselmeer. Een concreet voorbeeld. Recent had ik een recreatiewoning mondeling verkocht aan een Duitser, een woning die vrij uitzicht heeft op het IJsselmeer in zuidwestelijke richting. Tijdens de bezichtiging had ik ook keurig gezegd dat er plannen zijn voor een windmolenpark in het IJsselmeer en vlak voor de kust. Een paar dagen later, vlak voor het ondertekenen van de koopakte, trok deze koper zich terug. Met een windmolenpark in het IJsselmeer ging hij uit van een stuk of 10, misschien hooguit 15 molens. Maar bij het bekijken van de plannen schrok hij zich wezenloos, vroeg zich verbaasd af hoe deze plannen überhaupt mogelijk kunnen zijn en trok zich terug als koper.</p>	<p>Zie nr. 9b en de bij nr. 168f genoemde verwijzingen. In het proces van Windpark Fryslân is bij de te maken keuzes zo veel als mogelijk rekening gehouden met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied. De landschappelijke inpassing van het windpark is onderzocht, beoordeeld en aanvaardbaar gevonden.</p>
0168	<p>i Ondanks dat ook diverse mensen het gelaten over zich heen laten komen, is de veronderstelling natuurlijk reëel dat een dussdanig grootschalig windmolenpark voor de Friese kust een negatief effect zal hebben op het toerisme, de grootste inkomstenbron voor de omgeving. En minder toeristen betekent minder inkomsten, minder werkgelegenheid, minder welvaart met als resultaat een verpaupering van de omgeving oftewel het aantasten van de kwaliteit van de omgeving. Het zal overbodig zijn dat verpaupering weer zal leiden tot minder toerisme. Eénmalig een beetje geld schuiven naar deze regio om verpaupering tegen te gaan, zal niet toereikend zijn. Er zal sprake zijn van een structurele afname van het toerisme en de daarbij behorende inkomsten, wat met geld niet op te lossen is.</p> <p>De kern is immers de kwaliteit van de omgeving. Dit blijkt ook uit het eerder genoemde voorbeeld van de jachthaven op Texel: ondanks de kortingen kregen zij de jachthaven niet vol door de 3 windmolens rondom de haven; toen deze 3 molens verdwenen waren werden de kortingen afgeschaft en lag de haven regelmatig vol. Ondanks dat de provincie in eerste instantie de gevolgen voor het toerisme pas wilde onderzoeken als de windmolens er staan (het "mosterd na de maaltijd"-verhaal), heeft de ontwikkelaar deze problematiek toch meegenomen in het MER. Maar deze MER wordt in opdracht van de ontwikkelaar uitgevoerd en door de ontwikkelaar betaald (het "slager keurt zijn eigen vlees"-verhaal). Ik ben echter bang dat de onderzoekers in dit specifieke geval met name de situaties aanhalen die aantonen dat het geen (noemenswaardige) effecten heeft op het toerisme en de situaties waaruit blijkt dat het wel grote gevol-</p>	<p>De onderzoeken zijn door onafhankelijke experts verricht. Er is thans geen reden te twifelen aan de bruikbaarheid van het onderzoek. In ieder geval biedt het onderzoek afdoende informatie om de besluitvorming tot stand te brengen. Zie voorts nr. 6b en 9b.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	gen heeft op de toerisme, buiten beschouwing zullen laten.	
0168	<p>j Persoonlijk heb ik weinig tot geen vertrouwen in de politiek. Politici roepen in tijden van verkiezingen dat wat wij als kiezers graag willen horen, maar als ze één keer op het pluche zitten doen ze waar ze zelf zin in hebben. Hierbij wil ik de commissie toch nog de mogelijkheid geven om mijn vertrouwen in de politiek, te herstellen. Luister dus naar de enorme weerstand tegen dit windmolenpark. Natuurlijk heb ik liever geen windmolens in het IJsselmeer, maar ik beseft ook dat dat geen optie is. Daarom het verzoek om de lasten van het opwekken van windenergie te spreiden over de gehele provincie. Er zijn gebieden genoeg waar het ook vaak en hard waait en waar de economische gevolgen van de windmolens beperkter zijn. Dat het IJsselmeer niet ontkomt aan windmolens zullen we moeten accepteren, maar naar mijn mening zijn de gevolgen van een paar windmolens langs de Afsluitdijk wel te overzien.</p>	Zie ten aanzien van de mogelijkheid tot participatie de beantwoording van de zienswijze bij nr. 6a, 10d en 28q.
0169	<p>a <i>zienswijze 169 is gelijk aan zienswijze 91 met als aanvulling:</i> Specifieke situatie De Vries Sails Holding BV Voor ons bedrijf De Vries Sails Holding BV kunnen we ons geheel vinden in de hierboven weergegeven bezwaren, opmerkingen en vragen alsmede verzoeken zoals opgesteld door de HISWA. Voor onze specifieke situatie wil ik graag de volgende zaken nog aandragen. Wij zijn een zeilmakerij met separate watersportwinkel ongeveer 25% van onze omzet van ca 2 milj. Euro wordt gemaakt door verkoop aan Duisters die veelal uit het Roergebied komen. Deze specifieke klanten groep proberen we elk jaar weer te motiveren om bij ons bedrijf te kopen door het hebben van een stand op de Watersportbeurs "Boot Duesseldorf". Voor ons is dat een bijzonder belangrijke beurs.</p> <p>Deze specifieke klantengroep is zeer gevoelig voor "Rust, Ruimte en echte natuur" zoals nog tot heden aanwezig is op het IJsselmeer en de Waddenzee. Het staat voor ons vast dat door het realiseren van "Windpark Fryslân" deze Duisters hun recreatie gedrag zullen gaan aanpassen. Juist deze groep klanten is voor ons van cruciaal belang omdat dit het soort watersporters is die voldoende koopkracht heeft om ook werkelijk de kwaliteitsproducten van De Vries Sails te kunnen kopen. Dus aanvullend op de conclusie van de HISWA dat er circa 22% omzet verlies gaat plaats vinden betogen wij dat door het vertrek van specifiek de Duitse watersporters dit voor ons bedrijf wel eens tot 25 tot 30% omzet verlies zou kunnen oplopen.</p>	Zie de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a ten aanzien van het toerisme.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	Dit betreft dan de algemene terugloop van watersport en daarboven op het omzet verlies van de specifiek voor ons belangrijke Kapitaal krachtige Duitse Watersporters.	
0170	a Zienswijze 170 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10, bij Economische schade ontbreken de laatste 7 bullids. En extra toegevoegd laatste deel	zie beantwoording 28a, 28b, 28g, 28q
0170	b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Eigenaar van een recreatiewoning aan de rand van het IJsselmeer, met uitzicht op het IJsselmeer. Aangeschaft voor het uitzicht, rust en de watersport. Door realisering van de project zullen uitzicht en rust zeer ten nadele veranderen; ook het bedrijven van watersport in een geïndustrialiseerd gebied wordt zeer onaantrekkelijk.	<p><u>Uitzicht en rust</u> Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. (RIP p. 46).</p> <p>Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Deze zichtbaarheid is afgewogen en aanvaardbaar gevonden.</p> <p>Uit het MER blijkt dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen en de normen van slagschaduw. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Derhalve kan de conclusie niet worden gevolgd dat sprake zou zijn van ernstige verstoring van de rust bij de (vakantie)woningen aan de IJsselmeerkust. Wel bestaat de mogelijkheid dat er zicht is op het windpark vanuit de kuststreek van het IJsselmeer. Aangezien met toepassing van de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit een goed woon- en leefklimaat blijft geborgd, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Het geluidniveau ter plaatse en de slagschaduw zijn als gevolg hiervan ook aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van het inpassingsplan.</p> <p><u>Watersport</u> In de onderzoeken die aan de besluiten ten grondslag liggen is onderzocht hoe watersport bedreven kan worden na realisering van het windpark. Hieruit is te concluderen dat de invloed van het windpark op de gebruiksmogelijkheden van het IJsselmeer voor recreatie verwaarloosbaar is. Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate. De afstanden tussen de</p>

Num- mer ziens- wijzen		Antwoord
		<p>turbines zijn dusdanig (circa 600 meter) dat men zich veilig door het windpark kan bewegen. Ook voor windsurfers vormt het windpark geen belemmering, de windturbines staan op voldoende afstand van elkaar en de rotor draait op voldoende hoogte om het zeil van surfers niet te raken. Windsurfers maken slechts minimaal gebruik van het open water, ze zijn vooral aanwezig bij de Friese kust. Kitesurfen is op het IJsselmeer alleen binnen aangewezen gebieden toegestaan, de locatie van het windpark ligt op geruime afstand van dergelijke kitesurfgebieden (circa 4 kilometer). RIP 70</p> <p>De intensiteit van recreatievaartuigen is niet gelijkmatig verdeeld over het IJsselmeer, maar er is sprake van spreiding en concentratie. Het plangebied van Windpark Fryslân wordt minder intensief bevaaren dan andere delen van het IJsselmeer/Markermeer. (MER B blz. 24)</p>
0170	c E.e.a. zal tot gevolg hebben de woning sterk in waarde zal dalen.	<p>Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer.</p> <p>Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0171	a <i>Zienswijze 70 in nagenoeg gelijk aan zienswijze 28+128 + 129:</i> Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschemde en onbeschemde diersoorten zowel boven als onder water, niet aangetast worden? Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen (Hindeloopen staat niet in standaard zienswijze)	<p>Zie ten aanzien van de bescherming van de natuur de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 10a, 28a en 58d.</p> <p>Zie ten aanzien van de afwezigheid van gevolgen voor toerisme, waaronder campings, de beantwoording van de zienswijzen bij nr. 9b.</p>
0172	a <i>Zienswijze 172 is vrijwel gelijk aan zienswijze 10, bij Economische schade ontbreken de laatste 7 bullits. En extra toegevoegd laatste deel.</i>	Ter kennisgeving aangenomen.
0172	b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Sedert jaren eigenaar van een recreatiewoning aan de rand van- en uitzicht op het IJsselmeer. Gekocht voor het uitzicht en de rust. Wanneer dit project zou worden gerealiseerd dan is het uitzicht ernstig verstoord en de rust is weg. Dit zal beslist tot een waarde daling van de recreatiewoning leiden.	<p><u>Uitzicht en rust</u> Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. (RIP 46)</p> <p>Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Deze zichtbaarheid is afgevoegen en aanvaardbaar gevonden.</p> <p>Uit het MER blijkt dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen en de normen van slagschaduw. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Derhalve kan de conclusie niet worden gevolgd dat sprake zou zijn van ernstige verstoring van de rust bij de (vakantie)woningen aan de IJsselmeerkust. Wel bestaat de mogelijkheid dat er zicht is op het windpark vanuit de kuststreek van het IJsselmeer. Aangezien met toepassing van de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit een goed woon- en leefklimaat blijft geborgd, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Het geluidniveau ter plaatse en de slagschaduw zijn als gevolg hiervan ook aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van het inpassingsplan.</p> <p><u>Waardevermindering</u> Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van een windpark over het algemeen niet aan de orde is. Zie voor planschade paragraaf 2.6 Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0173	<p>a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij verhuren platbodem zeiljachten vanuit Makkum die door het plaatsen van zo'n groot veld aan windmolens in hun vaargebied worden belemmerd. Daarnaast is het weidse uitzicht wat het gebied zo uniek maakt ernstig verstoord. Wat de attractie dusdanig onaantrekkelijk maakt dat alleen daarom al te verwachten is dat het ons klanten gaat kosten. Zo als het er op dit moment uitziet gaat dit waanzinnige plan door wat voor mij betekend dat ik mij niet meer thuis voel in dit prachtige vaargebied</p>	<p><u>Vaargebied</u> Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 4a en 10b.</p> <p><u>Uitzicht</u> Door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, leidt het windpark niet tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>in het MER. (RIP 46)</p> <p>Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Deze zichtbaarheid is afgewogen en aanvaardbaar gevonden.</p> <p>Uit het MER blijkt dat het windpark voldoet aan de geluidsnormen en de normen van slagschaduw. Verwezen zij naar hoofdstuk 6 van het MER, onderdeel D. Derhalve kan de conclusie niet worden gevolgd dat sprake zou zijn van ernstige verstoring van de rust bij de (vakantie)woningen aan de IJsselmeer kust. Wel bestaat de mogelijkheid dat er zicht is op het windpark vanuit de kuststreek van het IJsselmeer. Aangezien met toepassing van de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit een goed woon- en leefklimaat blijft geborgd, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Het geluidniveau ter plaatse en de slagschaduw zijn als gevolg hiervan ook aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Verwezen zij naar paragraaf 5.5 van het inpassingsplan.</p>
0173	b Zienswijze 173 is verder geheel gelijk aan zienswijze 91	Ter kennisgeving aangenomen.
0174	a Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, zie bijlage. De directe verbinding Den Oever - Kornwerderzand en visa versa wordt geblokkeerd waardoor de aantrekkelijkheid van het gebied aanzienlijk minder wordt. Wij worden direct benadeeld door dit windmolenpark door afname van het aantal ligplaatshouders en passanten.	Van blokkering van vaarrouten is geen sprake nu het windpark in beginsel toegankelijk blijft voor recreatievaart en beroepsvaart. Tussen de windturbines zit circa 600 meter, waardoor goed tussen de windturbines kan worden gezeild. De windturbines staan ook op ruim voldoende afstand (circa 750 meter) van de Afsluitdijk, zodat ook tussen het windpark en de dijk kan worden gevaren (en zo nodig: kan worden gekruist bij noordwester- en noordoosterwind). Van belemmering van vaargebied is aldus geen sprake. Verwezen zij naar paragraaf 9.2.2. van het MER, onderdeel D.
0174	b <i>Zienswijze 174 is verder geheel gelijk aan zienswijze 91</i>	Ter kennisgeving aangenomen.
0175	a It Fryske Gea en Natuurmonumenten dienen hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende Beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Samenvatting standpunt Hoewel ondergetekende organisaties het belang onderschrijven van een transitie naar duurzame energie, waar windenergie	<u>Natuurlijke kwaliteiten</u> Ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing in het inpassingsplan en de aanvragen voor vergunningen is aangetoond door middel van de PB dat significant negatieve effecten voor de natuur met zekerheid zijn uitgesloten voor de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee. Uit het MER blijkt dat er geen negatieve effecten zijn voor de gunstige staat van instandhouding voor soorten die beschermd zijn in het kader van de soortenbescherming op grond van de Flora en Faunawet. Ook wordt verwezen naar nr. 58a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>een onderdeel van is, is de locatiekeuze bepalend voor de effecten die het windpark heeft. It Fryske Gea en Natuurmonumenten hebben bezwaar tegen Windpark Fryslân, een park met grote omvang welke gepland staat midden in het IJsselmeer: een open en weids landschap en beschermd natuurgebied van internationaal belang. In deze zienswijze gaan we in op de tekortkomingen van het proces met betrekking tot dit windpark, waar we beginnen met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing. Alles samengenomen concluderen wij dat significante negatieve effecten voor de natuur onvoldoende kunnen worden uitgesloten waardoor het windpark op deze plaats schadelijk is voor de natuurwaarden van het IJsselmeergebied en de Waddenzee. Daarnaast vormt het windpark een inbreuk op de landschappelijke waarden van het IJsselmeer en de wijde omgeving. Tevens zijn de alternatieven voor dit windpark onvoldoende onderzocht.</p>	<p><u>Landschappelijke kwaliteiten</u> In het MER is een beoordeling uitgevoerd van de invloed van het windpark op de landschappelijke waarden van het IJsselmeer en de wijde omgeving. Voor het uitzicht en de aantasting van het landschap wordt ook verwezen naar nr. 4a, 10a en 29c.</p> <p><u>Alternatieven</u> Verder voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0175	<p>b Tekortkomingen proces windpark Fryslân. Het plannen van grootschalige windparken in en nabij beschermde natuurgebieden lijkt op voorhand al een onlogische keuze, waaraan een zorgvuldige afweging van alternatieven ten grondslag zou moeten liggen. Van de Structuurvisie Wind op Land tot het voorliggende inpassingsplan met Passende Beoordeling, vergunningen en ontheffingen is deze afweging van alternatieven niet en/of onvoldoende meegenomen in besluitvormig. Het IJsselmeergebied en de nabij gelegen Waddenzee worden beschermd als Natura 2000-gebied, wat dwingt tot een kritische beoordeling van de negatieve effecten op de te beschermen waarden. Ook is het windpark een aantasting van het landschappelijk karakter van het gebied.</p> <p>De verwachte negatieve effecten die uit het windproject voortvloeien maken naar onze mening dat de plannen voor windpark Fryslân in strijd zijn met de geldende juridische kaders, zoals wij hieronder zullen toelichten. De besluiten die in de zienswijze zijn voorgelegd zijn deels onzorgvuldig tot stand gekomen. Onder andere is onvoldoende beoordeeld welke alternatieven voor windpark Fryslân er bestaan. Ook is ten onrechte geen ADC toets doorlopen. Daarnaast ontbreken er soorten in de Passende Beoordeling en voorgelegde vergunningen en ontheffingen.</p> <p>Voor andere soorten zijn onjuiste aannames gemaakt in berekeningen, zijn verouderde cijfers gebruikt of zijn effecten onte-</p>	<p><u>Afweging alternatieven</u> Verwezen wordt naar de beantwoording van de zienswijze nr 10d en 175a.</p> <p><u>Landschappelijke karakter</u> In het MER is een beoordeling uitgevoerd van de invloed van het windpark op de landschappelijke waarden van het IJsselmeer en de wijde omgeving. Voor het uitzicht en de aantasting van het landschap wordt ook verwezen naar nr. 4a,10a en 29c.</p> <p><u>Ontbreken ADC-toets</u> Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 91j.</p> <p><u>Ontbrekende soorten</u> Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 128e.</p> <p><u>Verouderde gegevens</u> De onderzochte effecten, gehanteerde aannames en uitgangspunten in het MER en de PB zijn in deze documenten verantwoord en beoordeeld door het bevoegd gezag en de Commissie voor de m.e.r. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat onjuiste aannames en/of uitgangspunten zijn gebruikt, dat effecten buiten beschouwing zijn gelaten of dat verouderde cijfers zijn gebruikt.</p> <p><u>Cumulatie</u> Zie de beantwoording bij zienswijze nr. 58d.</p> <p><u>Termijn terinzagelegging</u> De procedure bij een rijkscoördinatiereregeling is wettelijk voorgeschreven. Dit bete-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>recht niet meegenomen in de beoordeling. De cumulatie met andere projecten is incompleet. De aanleg van een windmolenpark in een groot zoetwatermeer is zonder precedent, waardoor de vertaling van bestaande ervaring naar dit windpark aan tal van aannames onderhevig is, waarvan een aantal onbewezen of zelfs onjuist is.</p> <p>Ondanks dat wij tekortkomingen in de besluitvorming constateren moeten we erkennen dat een zeer grote hoeveelheid informatie verzameld is en ter inzage gelegd. Voor onze zienswijze was het gevolg hiervan dat de beschikbare tijd om alle informatie te beoordelen dermate kort was, dat slechts een reactie op hoofdlijnen gegeven kan worden, een complete eigen analyse van de effecten van het project kon op deze termijn nog niet gegeven worden. Aangezien het MER en de Passende Beoordeling gedateerd zijn op juli 2015 is de ter inzage legging van een dermate grote hoeveelheid informatie onnodig laat en onnodig kort gebeurd. Dit beperkte ons in de mogelijkheden om een volledige en zorgvuldige zienswijze in te dienen.</p>	<p>kent dat het ontwerp inpassingsplan samen met de ontwerp besluiten en de relevante onderliggende documenten tegelijk ter visie worden gelegd voor een periode van exact 6 weken.</p>
0175	<p>c Samenvatting</p> <p>1. Algemeen</p> <p>Natuurmonumenten en It Fryske Gea zijn voorstanders van een overgang naar duurzame energie. Echter, uit de besluitvorming bij Rijk en provincies komt een cluster van windmolenparken in en om het IJsselmeer naar voren, zodat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. In het bijzonder windpark Fryslân zal een (grote) aanslag op de kwaliteiten van het IJsselmeergebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de populaties planten en dieren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee al onder grote druk staan.</p> <p>De Structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is daarnaast tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.</p> <p>2. Inpassingsplan</p> <p>Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied nauwelijks draagvlak voor dit plan, getuige het langdurige verzet van gemeente Súdwest-Fryslân tegen dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.</p>	<p><u>Landschappelijke kwaliteiten</u> Zie voor deze beantwoording nr. 175b.</p> <p><u>Natuurlijke kwaliteiten</u> Zie voor deze beantwoording nr. 175a.</p> <p><u>Afbreuk aan soorten</u> Zie voor deze beantwoording de zienswijzen nr. 10a, 28a en 85d.</p> <p><u>Gevolgdte procedure</u> Zie voor deze beantwoording nr. 58a.</p> <p><u>Schade aan economische ontwikkeling</u> Schade aan economische ontwikkeling is, anders dan wordt gesteld, wel uitgesloten in de onderzoeken. Verwezen zij naar paragraaf 5.12 van het Inpassingsplan en naar hoofdstuk 10 van het MER, onderdeel D. Ook wordt verwezen naar nr. 58a.</p> <p><u>Draagvlak</u> Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Werkeiland</u> Voor het werkeiland wordt verwezen naar paragraaf 2.5 'Natuur en milieu, alinea 2.5.7 Werkeiland in het IJsselmeer' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>Zie tevens voor deze beantwoording tevens nr. 58a en 147e.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0175	<p>d 3. Landschap en cultuurhistorie. Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslân tast deze openheid voor beide gebieden aan. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Daarnaast achten wij het onzeker of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.</p>	<p><u>Karakter IJsselmeer</u> Voor wat betreft het IJsselmeer wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.5 Aantasting rust en weidsheid gebied rondom het windpark' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p>In het kader van het Rijksbeleid is de locatie van het windpark aangewezen voor grootschalige opwekking van windenergie in de Structuurvisie Wind op Land. Bij de totstandkoming van de SvWOL is een afweging gemaakt van de relevante belangen, waaronder het open karakter, zoals dit uit de van toepassing zijnde overige beleidskaders. In de toelichting op het inpassingsplan zijn de relevante beleidskaders betrokken, zoals de Beleidsnota IJsselmeer gebied, de Structuurvisie Derde Nota Waddenzee en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.</p> <p>In het MER zijn de effecten op het open karakter van zowel IJsselmeergebied als Waddengebied bepaald. In het inpassingsplan zijn deze effecten aanvaardbaar geacht, mede gegeven het van toepassing zijnde beleidskaders. Meer concreet wordt overwogen dat door de onderlinge plaatsing en de vorm (compacte opstelling), de afstand tot de Waddenzee en de aanwezigheid van de Afsluitdijk als duidelijke grens van de Waddenzee, het windpark niet leidt tot significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis worden niet meer dan licht negatief aangetast. Het horizonbeslag is als criterium meegewogen in het MER. (RIP 46)</p> <p>Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk vergroot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Deze zichtbaarheid is afgewogen en aanvaardbaar gevonden.</p> <p><u>Kornwerderzand</u> Zie nr. 58b. In het MER zijn de effecten op en ensemble van de Afsluitdijk bepaald. In het inpassingsplan is aangegeven dat de waarden niet meer dan licht negatief worden aangetast, hetgeen aanvaardbaar is geacht.</p> <p><u>Archeologie</u> Zie nr. 96h. Archeologische waarden zijn voldoende beschermd via de planregels die onderdeel uitmaken van het inpassingsplan. Voor de locaties van het plangebied</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>is archeologisch onderzoek uitgevoerd. In het MER. Aanvullend is ten behoeve van het inpassingsplan archeologisch veldonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de windturbineposities. Hieruit blijkt dat geen archeologische waarden aanwezig zijn op de locatie van de windturbines. Deze onderzoeken zijn als bijlage bij het inpassingsplan gevoegd. Vervolgonderzoek is vereist voor de kabels tussen de windmolens aangezien de tracés hiervoor nog niet zijn bepaald. Eventuele toekomstige archeologische objecten kunnen echter vermeden worden in de routing.</p>
0175	<p>e 4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij. De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar. Ook zal het windpark van invloed zijn op de beleving van het gebied. Niet onderzocht is welke verschuivingen er zijn te verwachten in de recreatieve scheepvaart, met gevolgen op het gebied van economie en natuur.</p>	<p><u>Economische effecten</u> Zie hiervoor nr. 11a en 28g. De inschatting van eventuele nadelige economische effecten van het windpark is toegelicht in het inpassingsplan. In hoofdstuk 7 van het inpassingsplan is de toepasbaarheid van de planschaderegeling uit de wro en de deelcompensatieregeling uit de waterwet bevestigd. Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Gebied bruikbaar</u> Zie nr. 4a. Het plangebied blijft toegankelijk voor waterrecreanten. In het MER zijn de effecten op de beleving, in de vorm van de landschappelijke effecten en geluid en slagschaduw bepaald. In het inpassingsplan zijn deze effecten overwogen en aanvaardbaar geacht.</p> <p><u>Onderzoeken</u> Zie nr. 9b en 11a. In het MER is een beschrijving van het huidige gebruik door de scheepvaart beschreven. Op grond van het beperkte gebruik in de huidige situatie worden geen verschuivingen verwacht in de recreatieve scheepvaart, zoals ook in hoofdstuk 4 van de PB aangegeven.</p>
0175	<p>f 5. Natuur Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels, vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Hetzelfde geldt voor het onderwaterleven, met tevens effecten op visetende vogels. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Tevens bestaat er onduidelijkheid over de effectiviteit van de stilstand voorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden. De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.</p> <p>De ontheffing op grond van de Flora- en</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n en paragraaf 2.5 'Natuur en Milieu, alinea 2.5.2 Natura-2000' uit hoofdstuk 2 van Antwoordnota zienswijzen</p> <p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de ontheffing van de Ffw zienswijze nr. 5d, 85u en 85v.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.</p> <p>6. Ter illustratie wordt voor een aantal ontheffingen en vergunningen wordt specifiek, maar niet uitputtend aangegeven welke tekortkomingen uit de voorgaande aandachtspunten voortkomen. Waar inhoudelijke bezwaren benoemd worden zijn deze van toepassing op alle ter inzage gelegde documenten.</p>	
0175	<p>g</p> <p>1. Algemeen It Fryske Gea en Natuurmonumenten zijn al langer betrokken bij het zoeken naar geschikte locaties voor windenergie. Bijvoorbeeld de visie geconcentreerde windkracht uit 2009 getuigt van onze betrokkenheid bij de zoektocht naar geschikte locaties, ook voor windmolens. In Friesland hebben natuurorganisaties zich ingespannen om geschikte locaties voor windenergie te vinden in het kader van "Fryslân foar de Wyn". Hieruit bleek dat buiten natuurgebieden, met beperkte impact op omwonenden en het landschap, ruimte is voor windenergie. In de structuurvisie Wind op Land (SvWOL) is een groot deel van de taakstelling voor windenergie op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten. Dit wekt verbazing gezien het bestaan van alternatieve locaties die ten onrechte geen plaats hebben gekregen in de SvWOL.</p> <p>Nederland is - evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SvWOL is die participatie niet geboden.</p> <p>De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korttheids halve verwijzen we naar die klacht. Op grond van bovenstaande kan en mag de SvWOL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.</p>	<p>Voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0175	<p>h</p> <p>2. Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân.</p> <p>Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers. Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.</p> <p>Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.</p> <p>Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.</p> <p>De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op andere wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan nog in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.</p>	<p><u>Werkeiland</u> Zie hiervoor nr. 175c</p> <p><u>Kabelopties</u> In overleg met Tennet is gekozen voor het definitieve leidingtracé naar station Oudehaske. Zie ook de beantwoording onder nr. 0133a.</p> <p><u>Locatiealternatieven</u> Voor de vergelijking locatiealternatieven in het MER is als uitgangspunt een opgesteld vermogen van circa 100 MW aangehouden aangezien, het voornemen gericht is op een doelstelling van 250 tot 400 MW en op grond van art. 9b van de Elektriciteitswet het Rijk bevoegd gezag is voor de doelstelling van het voornemen en deze bevoegdheid draagt vanaf een opgesteld vermogen van 100 MW. Daarbij sluit dit aan bij het Rijksbeleid in de SvWOL gericht op concentratie van windturbines teneinde andere gebieden, dan de concentratiegebieden, vrij te houden van windopstellingen. Zie ook nr. 175a.</p>
0175	<p>i</p> <p>Landschap en cultuurhistorie</p> <p>Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd en erkend in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Ons inziens worden beschermde waarden aanzienlijk aangetast met de komst van dit windpark.</p> <p>Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barre. Dit belang</p>	<p><u>Landschap en cultuurhistorie</u></p> <p>De effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het IJsselmeer en de Waddenzee, waaronder ook de Afsluitdijk ten gevolge van het windpark zijn onderzocht in onder meer hoofdstuk 4 van deel D van het MER en specifiek voor de waarden van de Waddenzee zoals gesteld in het Barro in hoofdstuk 9 van de PB. Onderdeel van de effectbeoordeling betreft een groot aantal fotovisualisaties in bijlage 4a en 4b van deel D van het MER. De zichtbaarheid van het initiatief vanuit de omgeving van het windpark tot op grote afstand, zoals vanuit het IJsselmeer en de Waddenzee is aanvullend in beeld gebracht door middel van zichtwaarden op basis van zichtcondities (zie figuur 4.17 van deel D van het MER). Ten aanzien van de effecten op de waarden voor de Waddenzee zoals</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>is onderstreept door de recent in de Tweede Kamer aangenomen motie 133 (29684), die luidt: "constaterende dat de openheid van de door de UNESCO aange- wezen Waddenzee niet gebaat is met windturbines; verzoekt de regering om erop toe te zien dat de bouw van windtur- bines wordt tegengegaan in de Wadden- zee, en gaat over tot de orde van de dag."</p> <p>De dichtstbijzijnde molens zijn gepland op een afstand van een kilometer van de Waddenzee, waardoor de impact op de landschappelijke kwaliteit van de Wadden- zee een zelfstandige en uitgebreidere be- oordeling verdient dan nu in de stukken is terug te vinden. Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voorma- lige Zuiderzeekust van Fryslân. De Friese kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen meegenomen. Het wind- park komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en nabij het sluiscomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhisto- rische waarden van dit ensemble onder- vinden grote nadelen van het windpark. Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoor- beeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die ar- cheologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toe- komst worden bewaard.</p>	<p>benoemd in het Barro is geconcludeerd dat geen sprake is van significante aantasting van de waarden en derhalve geen tegen- strijd met de PKB Derde Nota Waddenzee (nu onderdeel van het SVIR) en het Barro. De effecten op de bestaande waarden zijn betrokken bij de besluitvorming over het initiatief en aanvaardbaar geacht.</p> <p><u>IJsselmeerkust</u> Eventuele effecten op de Friese IJsselmeer kust zijn betrokken bij de afweging voor de locatie van het plangebied. De locatie van het plangebied ligt op ruime afstand van de voormalige Friese Zuiderzeekust, evenals van het Nationale Landschap Zuidwest Friesland, waarvan de Friese IJ- sselmeer kust onderdeel uitmaakt. Bij de selectie van de locatie zijn deze waarden betrokken door afstand te houden tot deze kustzone, zoals in paragraaf 4.4 van deel C van het MER benoemd. In deel D van het MER, hoofdstuk 4, is voor de omgeving van het windpark op verschillende ruimte- lijke schaalniveaus een effectbeoordeling uitgevoerd. De Friese IJsselmeerkust maakt hier onderdeel van uit.</p> <p>Zie voor de onderwerpen Kornwerderzand en Archeologie nr. 175d.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0175	<p>j</p> <p>3. Economische activiteiten</p> <p>1. Recreatie, toerisme</p> <p>Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens laan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeer gebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.</p> <p>Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer. Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal naar verwachting effecten ondervinden door de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer. Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.</p> <p>2. Visserij</p> <p>Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen</p>	<p><u>Rust, ruimte en weidsheid</u> Zie hiervoor nr. 175 d en i</p> <p><u>Toerisme</u> Zie hiervoor nr. 4a, 9b en 11a.</p> <p><u>Watersport, zeilers</u> Zeilboten en motorboten benutten de locatie van het windpark in de huidige situatie slechts in beperkte mate, zie ook hoofdstuk 9 van deel D van het MER. De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer. Het toegevoegde element benadrukt juist deze elementen. Tijdens het ontwerpproces is de afstand tot de Friese IJsselmeerkust aanmerkelijk groot (van circa 3 tot meer dan 6 kilometer), waarmee de impact op het karakter ook is gemitigeerd. Maar dit neemt niet weg dat het windpark zichtbaar is vanaf de Waddenzee, IJsselmeer en de Friese IJsselmeerkust. Dit kan van invloed zijn op de beleving van de omgeving en daarmee op de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreatie en toerisme. De mogelijke effecten hierop van het Windpark Fryslân zijn onderzocht. Op basis van de resultaten uit het literatuuronderzoek en het onderzoek naar de effecten van het initiatief op landschap en gebruiksmogelijkheden wordt geconcludeerd dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten. (RIP blz. 70-71 en D-18 bij MER D).</p> <p>In hoofdstuk 9 van deel D van het MER is onderzoek gedaan naar het gebruik van het gebied. De gegevens over meerdere jaren zijn daarbij benut, aangezien de zuidwestelijke winden overheersend zijn is het de verwachting dat de spreiding die over een lange periode wordt waargenomen ook deze situatie betreft. Dit beeld wordt wederom bevestigd in de waarnemingen bij het ecologisch veldonderzoek dat bij de aanvulling op het MER is gevoegd. In de zomer van 2015, onder meer in de zomervakantieperiode, is nader ecologisch onderzoek uitgevoerd in het plangebied gedurende vier dagen per week in de periode juli/augustus. Daarbij is ook het aantal waterrecreanten genoteerd en hieruit blijkt dat per waarnemingscyclus (10 minuten) gemiddeld één boot per keer is waargenomen in het plangebied. Effecten op de waterrecreatie, waaronder de zeilende, in het windpark en buiten het windpark, waaronder op de vaarroute richting de Lorentzsluizen is onderzocht in hoofdstuk 9 van Deel D van het MER, voor de beïnvloeding van de wind is daarbij specifiek onderzoek uitgevoerd dat is opgenomen in bijlage D17, hierin is onder-</p>

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.</p>	<p>zoek gedaan naar het effect van de windturbines op de wind in het windpark en daarbuiten. Hieruit komt naar voren dat effecten beperkt zijn tot een beperkte afname van de windsnelheid en dat de turbulentie ten gevolge van de windturbines niet groter zal zijn dan de natuurlijke variatie die reeds aanwezig is. In het windpark zullen effecten op de wind zich direct achter de rotor op rotorhoogte bevinden. Geconcludeerd wordt dat de recreatievaart niet tot nauwelijks wordt beïnvloedt door de verandering in de wind en dat er geen negatief effect op de veiligheid is te verwachten.</p> <p><u>Watersport, kitesurfers</u> Zie hiervoor nr 4a, 28f en 62a.</p> <p><u>Natura 2000</u> Zie de beantwoording van de zienswijze nr. 10a, 28a en 58d.</p> <p><u>Visserij</u> In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op de visstanden de mogelijkheden voor visserij. Uit bijlage D-12 bij deel D van het MER blijkt dat geen effecten op de visstand zijn te verwachten ten gevolge van de aanleg of exploitatie van het windpark. Daarbij nemen de gebruiksruimte voor zowel de beroepsvisserij als de sportvisserij slechts beperkt af aangezien het windpark toegankelijk blijft voor de visserij en waterrecreatie (waaronder sportvisserij) (Deel D MER paragraaf 9.2.2 en 10.3.3).</p>
0175	k pag. 6 t/m 15 van zienswijze	Zie de beantwoording van de zienswijze nr. 147 betreffende het aspect natuur.
0175	l 11. Geluid en licht De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk. Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.	<p><u>Geluid</u></p> <p>Verder voor wat betreft geluid wordt verwezen naar paragraaf 2.7 'Leefomgeving, alinea 2.7.1 Geluid' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. Zie verder de beantwoording van de zienswijze nr. 147za.</p> <p>Ten aanzien van potentiële verstoring van soorten geldt dat geluid één van de onderdelen is van verstoring van werkzaamheden, naast bijvoorbeeld beweging en licht. In bijlage A van bijlage 4 bij de aanvulling op de aanvraag om een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is de verstoring ten gevolge van gelijktijdige aanleg van het windpark met de uitvoering van andere projecten beoordeeld.</p> <p><u>Verlichting</u> In hoofdstuk 4 van Deel D van het MER is een beoordeling uitgevoerd van het effect van verlichting op de waarde van duisternis van het IJsselmeer en de Waddenzee. Hieruit komt naar voren dat aangezien</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>sprake is van lichtpunten, dit geldt voor de luchtvaart maar ook voor nautische verlichting in het kader van de scheepvaart aangezien dit puntbronnen betreft met een veel lager lichtniveau. De beoordeling wijst uit dat er slechts een licht negatief effect optreedt op duisternis aangezien er geen sprake is van een toename van het algemene lichtniveau of skyglow. In het inpassingsplan wordt vervolgens geconcludeerd in paragraaf 5.3.2 dat geen sprake is van aantasting van de kwaliteit van duisternis van het gebied. Voor verlichting wordt verder verwezen naar paragraaf 2.7.2 'Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0175	<p>m 6. Vergunningen en ontheffingen</p> <p>1. Omgevingsvergunning De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn. De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopolie vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.</p> <p>2. Ontheffing nachtwerken De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik</p>	<p>De bouwkosten maken geen onderdeel uit van het toetsingskader voor een omgevingsvergunning De bekabeling van het windpark is geen omgevingsvergunningplichtige activiteit. De bekabeling maakt inderdaad geen deel uit van de vergunningsaanvraag voor de omgevingsvergunning, maar van de aanvraag vergunning wet beheer rijkswaterstaatswerken Windpark Fryslân van 14 juli 2015. Dit omdat het IJsselmeer en de Afsluitdijk onder de werking van de Waterwet vallen. De Wbr is van toepassing op de snelweg A7 en het fietspad op de Afsluitdijk. Voor de ingrepen die een effect kunnen hebben op deze wegen (A7 en fietspad) is een Wbr-vergunning vereist. De bekabeling zal onder het fietspad lopen, hierom is een WBR-vergunning aangevraagd.</p> <p>Onderbouwing afwijking welstandsadvies onvoldoende:</p> <p>De afwijking ziet op de kritiek van de welstandscommissie m.b.t. de situering van het windpark en trafogebouw. Wij zijn in de motivering van de ontwerpbesluiting wel degelijk uitvoerig ingegaan op de redenen waarom afgeweken wordt van welstand. In het eerste deel van de motivering is ingegaan op de geldigheid van de welstandscriteria, daarna is ingegaan op de geldigheid van het advies t.a.v. de kritiek op de situering. Hieronder gaan wij nogmaals op beide punten in.</p> <p>Het welstandsadvies is enkel bruikbaar voor zover het is gegrond op de gemeentelijke welstandsnota. De Wabo geeft aan dat een aanvraag om een omgevingsvergunning voor bouwen kort gezegd moet worden getoetst aan de redelijke eisen van welstand beoordeeld naar de criteria uit de daartoe vastgestelde welstandsnota. Voor zover de welstandscommissie de aanvraag voor de omgevingsvergunning heeft beoordeeld naar andere documenten dan de</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>welstandsnota, bijvoorbeeld het Masterplan beeldkwaliteit Afsluitdijk of de Structuurvisie Toekomst Afsluitdijk, kan geen waarde toekomen aan dat advies in het kader van de verlening van de omgevingsvergunning. Dit betreft zowel de windturbines als het trafogebouw. Als dit wel zou worden gedaan, is het besluit in strijd met de Wabo en daarmee vernietigbaar. De welstandsnota biedt geen kader voor de plaatsing van de windturbines in het IJsselmeer (zie in vergelijkbare zin ECLI:NL:RVS:2009:BJ2670). Er wordt enkel een kader geboden voor de plaatsing van windturbines in de vml. gemeente Wunseradiel, waaronder plaatsing van windturbineclusters.</p> <p>Bovendien heeft de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State heeft al meermalen uitgemaakt dat de welstandstoets zich in beginsel dient te richten naar de bouw mogelijkheden die het bestemmingsplan (hieraan is een rijksinpassingsplan gelijk te stellen) biedt. Het bestemmingsplan is bij uitstek het wettelijk instrument waarmee, langs de in de Wro aangegeven en met bijzondere waarborgen omklede weg, aan gronden een bestemming wordt gegeven en voorts de daarbij behorende bebouwings- en gebruiksmogelijkheden worden aangegeven. Uit het algemene karakter van het welstandsvereiste vloeit voort dat bij de welstandstoets de voor de grond geldende bebouwingsmogelijkheden als uitgangspunt dienen te worden gehanteerd. De Afdeling heeft hier in de uitspraak van 12 juli 2006 (AY3672) aan toegevoegd, dat met art. 12.3 Woningwet, dat op 1 januari 2003 in werking is getreden, is beoogd aan te sluiten bij de in de vaste rechtspraak neergelegde voorrang van het bestemmingsplan. Als moet worden vastgesteld dat verwezenlijking van uitdrukkelijk in het bestemmingsplan opgenomen bouw mogelijkheden onmogelijk wordt gemaakt dienen de in de gemeentelijke welstandsnota opgenomen welstandscriteria op grond van art. 12.3 Woningwet buiten toepassing te blijven. Het advies van de welstandscommissie is niet bruikbaar voor zover het is gericht tegen de locatiekeuzen van hetzij het windturbinepark hetzij het transformatorstation, omdat het de bouw mogelijkheden die het rijksinpassingsplan biedt onmogelijk maakt. Dat betekent dus dat er geen mogelijkheid is om het windturbinepark op te schuiven zodat het windpark ca. 6 kilometer los zou komen te liggen van de afsluitdijk en er ook geen mogelijkheid om het windturbinepark uit te voeren met rechte lijnen in plaats van de huidige licht gekromde lijnen, dit reeds omdat dan niet wordt voldaan aan de regels van het rijks-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>inpassingsplan.</p> <p>Funderingskeuze i.s.m. rechtszekerheid: Nu twee typen fundering niet in strijd met redelijke eisen van welstand zijn geoordeeld, zijn beide typen vergund. Omdat concreet duidelijk is op welke fundering(en) de vergunning ziet is er geen strijd met de rechtszekerheid.</p> <p>Voor wat betreft de rechtszekerheid van de landschappelijke inpassing wordt opgemerkt dat ook hier geen sprake is van rechtsonzekerheid nu een adequate landschappelijke inpassing als voorwaarde aan de omgevingsvergunning is verbonden. Dit betekent dat de landschappelijke inpassing van het transformatorgebouw voorafgaand aan de bouw goedgekeurd moet zijn door de gemeente waarbij het in beginsel noodzakelijk is dat de welstandscommissie hierover vooraf positief heeft geadviseerd. Daarmee staat vast dat de landschappelijke inpassing moet voldoen aan de redelijke eisen van welstand voordat er met de bouw mag worden gestart en derhalve is er geen spraken van aantasting van de rechtszekerheid.</p>
0175	<p>n 3. Waterwet De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden. In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld. Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.</p> <p>4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr). Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken. Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.</p>	<p>Zie de beantwoording onder nr. 147zg.</p> <p>(4) WBR: De aanvraag om een WBR-vergunning heeft slechts betrekking op het deel van het tracé betrekking. Het besluit heeft betrekking op hetgeen is aangevraagd. Coördinaten al exact bepaald Dat de coördinaten van de windturbines in de waterwetvergunningaanvraag exact zijn gegeven betreft de posities waarvoor vergunning is verleend in het kader van de Waterwet. Dit leidt niet tot strijdigheid met andere besluiten. Terzijde: het archeologische veldonderzoek dat als bijlage bij het inpassingsplan is gevoegd laat zien dat voor de ruimte voor de turbineposities die in het inpassingsplan wordt geboden uitgesloten kan worden dat sprake is van aanwezigheid van archeologische resten. Met hetgeen is opgenomen in de waterwetvergunning, de aanvraag en de daarbij horende onderzoeken is voor partijen, waaronder vergunninghouder en derden, afdoende duidelijk wat is vergund. Nadere goedkeuringen betreffen besluiten van het bevoegd gezag die vatbaar zijn voor bezwaar en beroep en worden gepubliceerd conform de gangbare kennisgevingsprocedure van Rijkswaterstaat.</p> <p><u>Gevolg bodem en water gebruik bentoniet of grout:</u> In de aanvraag voor de Waterwetvergunning is te lezen dat de hoeveelheid boorspoeling beperkt is en niet milieubelastend. Hiernaast is deze boorspoeling goedgekeurd en hoeft hierom voor aantasting van</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>de bodem- en waterkwaliteit van het IJsselmeer niet gevreesd te worden.</p> <p>Wet beheer rijkswaterstaatswerken De aanvraag voor een WBR-vergunning heeft slechts betrekking op het deel van het tracé betrekking. Het besluit heeft betrekking op hetgeen is aangevraagd.</p>
0176	<p>a Recent zijn door Rijkswaterstaat de ontwerp- waterwetvergunning en de ontwerp-wbr-vergunning ter inzage gelegd. Deze ontwerpbesluiten zijn ter inzage gelegd onder coördinatie van de minister van Economische Zaken. Wij hebben deze vergunningen aangevraagd en zijn dan ook blij met het voornemen positief te beslissen op onze aanvragen. De aanvragen zijn u bekend onder registratie RWS-2015/31477 met kenmerk RWS-2015-36568 respectievelijk RWSV2015-00003545 met kenmerk RWS-2105 31493.</p> <p>Graag vragen wij uw aandacht voor een aantal voorschriften in de ontwerpbesluiten. Graag zouden wij u willen verzoeken deze te wijzigen naar aanleiding van deze zienswijze. Onze verzoeken dienen ertoe nodeloos bezwarende voorschriften te voorkomen, met als uitgangspunt dat het belang dat met het voorschrift is beoogd te borgen niet in het geding is, of komt. Vanzelfsprekend zijn wij te allen tijde beschikbaar voor nadere toelichting op onze verzoeken en of de gewenste aanpassing. Hierna is per relevant voorschrift aangegeven welke wijziging wij verzoeken en wat de achtergrond hiervan is.</p> <p>II 1. Voorschrift 6.5 e: Aanleg.</p> <p>In voorschrift 6.5e van de watervergunning is aangegeven dat werkzaamheden in de kernzone en/of beschermingszone van de dijk niet mogen worden gestart of voortgezet bij een verwachting, vier dagen van te voren, van een windkracht 8 of hoger volgens het KNMI, of bij een gemiddelde waterstand van +0,2 m NAP in het IJsselmeer. Graag willen wij voorkomen dat de aanlegwerkzaamheden onnodig stil komen te liggen. Dit leidt tot een langere aanlegperiode en daarmee in potentie tot een langer periode van beperkingen voor andere gebruikers van de Afsluitdijk. Het is ook in het belang van de combinatie met andere werkzaamheden bij de dijk om de aanlegperiode van onze werkzaamheden op de dijk qua duur te beperken.</p> <p>Derhalve verzoeken wij u het volgende.</p> <p>a. Wij verzoeken u de omstandigheden waarbij de werkzaamheden niet mogen worden opgestart of stilgelegd dienen te worden nader te specificeren teneinde vertraging in de aanleg tot een minimum te beperken. Centraal staat de aanleg van de</p>	<p>Indiener wil voorkómen dat de aanlegwerkzaamheden onnodig worden stilgelegd bij naderend stormachtig weer of een sterkere windkracht dan wel een verhoogde waterstand aan IJsselmeerzijde, zoals genormeerd in voorschrift 6.5 e. Voorgesteld door indiener is, dat het bevoegd gezag in de watervergunning de omstandigheden waarbij werkzaamheden niet mogen starten of dienen te worden stilgelegd, nader specificceert met het oog op het beperken van een langere aanlegperiode. De gevraagde specificatie zou scenario's dienen te beschrijven waarbij relevante risico's zijn gewogen. Verder verzoekt indiener om in het voorschrift genoemde tijdsduur van vier dagen aan te passen; hier wordt bedoeld op het definiëren van 'opschalingsniveaus' waarbij onder specifieke omstandigheden een 'stop-protocol' in gang wordt gezet. Dit protocol zou voorafgaand aan de werkzaamheden ter goedkeuring aan het bevoegd gezag kunnen worden voorgelegd. Dit protocol zou zich in elk geval moeten richten op het uiterlijk één dag voorafgaand aan de verwachte condities stilleggen van de werkzaamheden. De indiener (tevens initiatiefnemer) zou zodoende een deel van de lopende werkzaamheden zorgvuldig kunnen afronden. De suggestie wordt gedaan om bovenstaande onderdeel te maken van het in voorschrift 6.5 sub g gevraagde 'plan van aanpak' en om voorschrift 6.5 sub j te laten vervallen. Parallel is verzocht om voorschrift 11.10 uit de Wbr-vergunning te vervangen door voorschrift 6.5 sub g uit de watervergunning</p> <p>Genoemd voorschrift uit de watervergunning beoogt de bescherming van de waterkering. Het voorstel om in het geval van kritische waterveiligheidscondities, zoals naderend stormachtig weer of een opgelopen meerpeil, gebruik te maken van een door het bevoegd gezag goedgekeurd plan dat opschalingsniveaus en een stop-protocol bevat lijkt in beginsel toepasbaar zonder dat hiermee de wettelijk doelstelling te kort wordt gedaan. De precieze vorm en inhoud zou in dat geval - zoals gesuggereerd door indiener - - kunnen worden uitgewerkt en onderdeel gemaakt van het plan van aanpak dat in voorschrift 6.5, sub c en in aanvulling in sub 6 j, is voorgeschreven. Omdat dit plan eerst ter goedkeuring aan het bevoegd gezag wordt</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>kabel. De sleuf voor de kabel ligt ruim boven het waterpeil, achter de tuimeldijk (ten opzichte van de Waddenzee) en 'achter' de rijksweg (ten opzichte van het IJsselmeer). Wij verzoeken u de verwachte omstandigheden die het noodzakelijk maken de werkzaamheden op basis van een verwachting stil te leggen nader te specificeren voor specifieke scenario's (bijvoorbeeld hoogwater aanval vanuit de Waddenzee) en vanuit het risico dat u verwacht indien er werkzaamheden zijn. Naar wij begrepen is veelal een combinatie van factoren van belang, waarbij bijvoorbeeld windrichting, Waddenzeepeil, e.d. van belang zijn.</p>	<p>aangeboden, kan hiermee in principe voldoende waarborg blijven bestaan dat de waterkering beschermd blijft. Mocht bedoeld plan onverhoopt ongeschikt blijken om de waterkering deugdelijk te beschermen dan kan worden teruggevallen op de inhoud van voorschrift 6.5 sub e, waarop het plan van aanpak voor dit onderdeel een uitzondering kan maken, maar niet noodzakelijkerwijs hoeft te maken. De watervergunning wordt aangepast door een toevoeging op voorschrift 6.5 sub e: "Van de in dit lid gestelde voorwaarden mag worden afgeweken als er aan het 'plan van aanpak' zoals bedoeld in 6.5 sub c, d, g en j een protocol is toegevoegd dat beschrijft op welke wijze - per denkbaar scenario - stapsgewijs gehandeld gaat worden op het moment dat de voor de veiligheid van de waterkering kritische waarden, zoals genoemd in dit lid, zijn bereikt. Ook hier geldt dat het plan van aanpak niet eerder onderdeel uitmaakt van de watervergunning dan nadat het bevoegd gezag hiermee schriftelijk heeft ingestemd." Voorschrift 6.5 sub j komt te vervallen omdat dit voorschrift in essentie hetzelfde beoogt als sub e na aanvulling, te weten: een veilige waterkering onder alle omstandigheden; de flexibiliteit die dit voorschrift bood aan de vergunninghouder blijft gehandhaafd door de aanvulling op sub g.</p> <p>Wat betreft het voorstel om voorschrift 11.10 uit de Wbr-vergunning te vervangen door voorschrift 6.5 sub g kan worden opgemerkt dat beide vergunningen een verschillend wettelijk doel hebben. Waar voorschrift 6.5. sub g uit de watervergunning specifiek de veiligheid van de waterkering beschermt, zo ziet voorschrift 11.10 toe op bescherming van een veilige rijksweg en zijn gebruikers. Voorschrift 11.10 uit de Wbr-vergunning kan daarom niet worden vervangen door genoemd voorschrift uit de watervergunning. Het staat de indier/vergunninghouder echter vrij om één plan van aanpak te maken waarmee uitvoering wordt gegeven aan beide voorschriften. Dit verdient uiteindelijk zelfs aanbeveling omdat hiermee beide belangen in samenhang kunnen worden beschouwd en praktisch uitgewerkt in een plan van aanpak.</p> <p>In de overwegingen behorende bij de watervergunning wordt toegevoegd: "Op basis van de ontvangen zienswijzen op het ontwerp-besluit is het definitieve besluit (watervergunning) aangepast. Dit betreft de volgende aanvulling: - Voorschrift 6.5 sub e "van de onder de vorige punten gestelde voorwaarden mag worden afgeweken als er aan het 'plan van aanpak' zoals bedoeld in 6 lid 5 sub c, d, en g een</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p><i>protocol is toegevoegd dat beschrijft op welke wijze - per denkbaar scenario - stapsgewijs gehandeld gaat worden op het moment dat de voor de veiligheid van de waterkering kritische waarden, zoals genoemd in dit lid, zijn bereikt; ook hier geldt dat het plan van aanpak niet eerder onderdeel uitmaakt van de watervergunning dan nadat het bevoegd gezag hiermee schriftelijk heeft ingestemd".</i> Voorschrift 6 lid 5 sub j komt te vervallen omdat dit voorschrift in essentie hetzelfde beoogt als sub e na aanvulling, te weten: een veilige waterkering onder alle omstandigheden; de flexibiliteit die dit voorschrift bood aan de vergunninghouder blijft gehandhaafd door de aanvulling op sub g.. Deze aanvulling is gemaakt omdat het bevoegd gezag het redelijk acht om de vergunninghouder ruimte te bieden om een waterstaats veilig en uitvoerbaar alternatief plan te maken voor kort voorzienbare omstandigheden die een bedreiging kunnen zijn of worden voor de veiligheid van de waterkering. Het in voorschrift 6.5 genoemde plan van aanpak kan hiertoe door de vergunninghouder worden uitgebreid met een protocol. Dit protocol richt zich in de eerste plaats op het behoud van een veilige waterkering en vervolgens op een werkwijze die flexibel rekening houdt met- en inspeelt op verschillende risicoscenario's. De vergunninghouder krijgt hiermee de mogelijkheid om te voorkomen dat werkzaamheden onnodig worden onderbroken. Of er uiteindelijk door het bevoegd gezag mee kan worden ingestemd dat werkzaamheden uiterlijk één dag voorafgaand aan de verwachte condities worden onderbroken, kan niet eerder worden geconcludeerd dan nadat het volledige plan van aanpak door het bevoegd gezag is beoordeeld. Indien gewenst kan over een 'concept - plan van aanpak', inclusief genoemd protocol, overleg worden gezocht. In dat geval geldt het advies om dit tijdig bij de toezichthouder (afdeling Handhaving) kenbaar te maken zodat de planning van de uitvoering hieronder niet hoeft te lijden.</p>
0176	<p>b. Verder verzoeken wij u om de genoemde tijdsduur aan te passen. Weersvoorspellingen kunnen snel wisselen en hebben vier dagen van tevoren een relatief grote onzekerheid. Het is onwenselijk indien de werkzaamheden onnodig worden stilgelegd. Wij kunnen ons voorstellen dat het definiëren van verschillende 'opschalingsniveaus' een zinvolle toevoeging kan zijn. Bijvoorbeeld: Bij een verwachting van specifieke omgevingscondities 4 dagen van te voren wordt een 'stopprotocol' in gang gezet. het protocol wordt voorafgaand aan de werkzaamheden ter goedkeuring voorgelegd;</p>	<p>De reactie op dit deel van de zienswijzen is in samenhang met 176a beantwoord. Zie 176a.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>Op basis van de stappen het protocol zijn de werkzaamheden stilgelegd in ieder geval uiterlijk 1 dag voorafgaand aan het optreden van de verwachte condities Dit maakt het voor ons ook mogelijk om bijvoorbeeld een deel van de lopende werkzaamheden zorgvuldig te kunnen afronden (zoals een stuk kabel leggen). Mogelijk is onderdeel b, een protocol of plan onderdeel te maken van het plan dat op grond van voorschrift 6.5g reeds is vereist.</p> <p>2. Voorschrift 6.5 j watervergunning een 11.10 wbr-vergunning: Aanleg In voorschrift 6.5 j van de watervergunning en voorschrift 11.10 van de wbr-vergunning is voorgeschreven dat in beginsel niet meer mag worden open gegraven dan er in één dagproductie gegraven, gelegd en weer afgevuld kan worden, hiervan mag worden afgeweken en hiervoor dient in dat geval een plan ter goedkeuring te worden overlegd. Wij willen graag vermijden dat bij de uitwerking van ons project het gestelde tot onduidelijkheid leidt. Het is de inzet van Windpark Fryslân BV de aanlegperiode tot een zo kort mogelijke periode te beperken teneinde kosten te beperken, kosten te besparen en invloed op de uitvoering van de werkzaamheden van de versterking van de dijk te kunnen beperken of vermijden. Het is dan ook de verwachting dat een sleuf langer is dan in één dagproductie, gegraven, gelegd en weer afgevuld kan worden. Afwijking door middel van een plan in verband met het kunnen optreden van weersomstandigheden die een risico voor de dijk vormen en/of de verkeersveiligheid is derhalve noodzakelijk zoals in het voorschrift benoemd. Dit is reeds in voorschrift 6.5g van de watervergunning is voorgeschreven. Op grond van het voorgaande verzoeken wij u dan ook het voorschrift 6.5 j in de watervergunning te laten vervallen en een overeenkomstig voorschrift als 6.5g Watervergunning te verbinden aan de wbr-vergunning in plaats van voorschrift 11.10.</p>	
0176	c 3. Voorschrift 10.6 en 10.7: Fundering In voorschrift 10.6 in combinatie met 10.7 van de watervergunning is aangegeven dat de fundering van de windturbines verwijderd dient te worden na de exploitatie, behoudens indien dit met behulp van de stand der techniek niet mogelijk is. Het is onze verwachting en/of niet uit te sluiten op voorhand dat het verwijderen van de fundaties met bijzonder hoge kosten gepaard kan gaan en /of tot grote effecten op de omgeving (bijvoorbeeld met betrekking tot de bodemmorfologie) kan leiden. Om onevenredig hoge kosten of effecten op de omgeving te kunnen vermijden in de toekomst verzoeken wij u aan voorschrift 10.7 toe te voegen dat van verwijdering kan	Voorschrift 10, lid 7 biedt de mogelijkheid om op verzoek af te wijken van voorschrift 10, lid 4 dat onder meer stelt dat materialen die in de bodem zijn aangebracht in de verwijderingsfase moeten worden opgeruimd. Aangetoond moet worden dat verwijdering volgens de 'stand der techniek' niet uitvoerbaar is. Als de initiatiefnemer zou besluiten een goed gemotiveerd verzoek in te dienen dan dient dit verenigbaar te zijn met de doelstellingen van de Waterwet (artikel 2.1). Een effectbeschuwing zal hierbij betrokken worden. Onder 'stand der techniek' wordt hier verstaan: de best beschikbare technieken. Dat zijn 'de meest doeltreffende technieken om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu

Nummer zienswijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	worden afgezien indien de uitvoering redelijkerwijs, qua kosten of anderszins, niet uitvoerbaar is.	<p>(en het watersysteem) te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken, die – kosten en baten in aanmerking genomen – economisch en technisch haalbaar zijn in de relevante bedrijfstak en die redelijkerwijs in Nederland of daarbuiten te verkrijgen zijn; daarbij wordt onder technieken mede begrepen het ontwerp van de inrichting, de wijze waarop zij wordt gebouwd en onderhouden, alsmede de wijze van bedrijfsvoering en de wijze waarop de inrichting buiten gebruik wordt gesteld’</p> <p>De watervergunning is gewijzigd ten opzichte van het ontwerpbesluit door toevoeging van een omschrijving voor het begrip ‘stand der techniek’ in bijlage 1 (begripsbepalingen).</p>
0176	<p>d 4. Voorschrift 12.1 en 12.2: Bankgarantie In voorschrift 12.1 in combinatie met 12.2 van de watervergunning is aangegeven dat er een garantstelling dient te zijn voor de duur van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windpark ten behoeve van de verwijdering van het windpark. Het belang dat u hiermee beoogt te borgen achten wij evident. Graag verzoeken wij u echter de periode van de verlangde zekerstelling te beperken aangezien een dergelijke lange periode met het oog op het te dienen belang niet noodzakelijk is en tot disproportioneel hoge kosten leidt die wij niet redelijk achten.</p> <p>De kosten van een dergelijke voorziening zijn bijzonder hoog aangezien in feite gedurende circa 25 jaar om zekerstelling wordt gevraagd voor een bedrag dat op elk moment opvraagbaar dient te zijn. Het belang dat beoogd wordt, het zekerstellen van voldoende middelen voor de verwijdering van de objecten in het watersysteem, vereist dit echter niet ons inziens gezien de van toepassing zijnde financiële kaders. Voor het windpark kan aanspraak worden gemaakt op een exploitatiesubsidie van het Rijk, de zogenoemde SDE+. Gedurende een periode van maximaal 16 jaar is deze exploitatieondersteuning beschikbaar waarmee het Rijk beoogd een rendabele business case mogelijk te maken. Tegelijkertijd worden windturbineontwerpen voor 20, 25 of zelfs 30 jaar gecertificeerd op grond van internationale ontwerpnormen. Met andere woorden; gedurende de looptijd van de exploitatiesubsidie is het uiterst onwaarschijnlijk dat er een aanleiding is of noodzaak ontstaat het windpark te verwijderen. Wij achten het derhalve redelijk de zekerstelling te verlangen direct na afloop van de exploitatiesubsidie.</p> <p>Ten overvloede: wij verwachten overigens</p>	<p>De voorgeschreven bankgarantie dient ertoe om financiële zekerheid te verkrijgen voor het verwijderen van het windpark. Artikel 6.20, eerste lid, aanhef en onder a. van de Waterwet biedt hiertoe de mogelijkheid. Omdat het Rijk wil voorkomen dat (onderdelen van) het windpark niet op kosten van de vergunninghouder worden verwijderd, is hiervan gebruik gemaakt.</p> <p>Indiener erkent het belang van de beheerder van de waterstaatswerken en heeft bij de voorschriften 12.1 en 12.2 kanttekeningen gemaakt en enkele voorstellen gedaan. Zo wordt verzocht de zekerheidsstelling te beperken tot de periode na afloop van de exploitatiesubsidie volgens de SDE+ regeling vanwege de disproportioneel hoge kosten van de gevraagde financiële voorziening. Ook is verwezen naar de certificering van de windturbineontwerpen volgens internationale ontwerpnormen. Indiener betoogt dat het gedurende de looptijd van de exploitatiesubsidie uiterst onwaarschijnlijk is dat er een aanleiding of noodzaak ontstaat om het windpark te verwijderen. Na deze periode zouden alle leningen zijn betaald en er nog zeker 5 - 10 jaar opbrengsten volgen uit de stroomverkoop. Hieruit zou de verwijdering ruimschoots kunnen worden betaald.</p> <p>Hieronder wordt ingegaan op de argumenten van de indiener en wordt een vergelijking gemaakt met watervergunningen die in de huidige praktijk door RWS worden afgegeven voor windturbineparken.</p> <p><i>Disproportioneel hoge kosten:</i> de omvang van de financiële zekerheidsstelling kan het beste worden vergeleken met zekerheidsstellingen die de waterbeheerder heeft gevraagd in vergunningen voor offshore windparken. Offshore windparken en Windpark Fryslân zijn qua omvang en fi-</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>dat het windpark pas verwijderd wordt na een periode van circa 25 jaar. Na afloop van de exploitatiesubsidie zijn de bedrijfsvoeringkosten van het windpark beperkt, alle leningen zijn immers afbetaald. De windturbines leveren echter nog zeker 5 tot 10 jaar opbrengst uit de stroomverkoop. Deze opbrengst zijn meer dan voldoende om de kosten voor de verwijdering op te brengen. Vanzelfsprekend zijn we beschikbaar om de uitwerking met u te bespreken.</p>	<p>nanciële risico's voor de waterbeheerder vergelijkbaar te noemen. Offshore windparken maken - net als onshore windparken zoals Windpark Fryslân - aanspraak op SDE+ subsidie en van een verschil in financiële kaders is wat dit onderdeel betreft geen sprake. In de vergunningen voor offshore windparken zijn door de waterbeheerder bankgaranties gevraagd vanaf aanvang bouwfase tot met de verwijderingsfase. De waterbeheerder heeft het in zijn rol van bevoegd gezag voor de Waterwet redelijk geacht om gelijke voorwaarden te laten gelden voor Windpark Fryslân. Op basis van genoemde overeenkomsten tussen offshore windparken en Windpark Fryslân bestaat geen reden te veronderstellen dat er in het geval van Windpark Fryslân een disproportioneel hoge financiële zekerheidstelling wordt gevraagd. De aan de bank af te dragen bedragen zijn vergelijkbaar met de kosten van een bankgarantie die andere exploitanten hebben moeten maken.</p> <p>Het is van belang dat vooraf zeker wordt gesteld dat de betreffende delen van de waterstaatswerken IJsselmeer en de Afsluitdijk na afloop van de operationele periode weer volledig beschikbaar komen voor de bestaande of toekomstige functies hiervan. De bankgarantie dient het financiële risico van de waterbeheerder tot een minimum te reduceren.</p> <p><i>Certificering volgens internationale ontwerpnormen:</i> het volgens gecertificeerd ontwerp realiseren van het windpark houdt geen rechtstreeks verband met de bankgarantie. Het zou hooguit het risico kunnen verkleinen dat het windpark verwijderd zou moeten worden voor het einde van de exploitatieperiode, maar dat betekent niet dat daarmee het financiële risico nihil is. Als het windpark niet deugdelijk wordt ontworpen dan wel als de gegevens uit de vergunningaanvraag waarop deze vergunning is gebaseerd aanleiding geven om te twifelen aan een deugdelijk ontwerp en, inherent hieraan: blijk geven van een verhoogde kans op het vanwege ontwerpfouten vroegtijdig moeten verwijderen van het windpark, dan zou deze vergunning niet zijn verleend.</p> <p><i>Onwaarschijnlijkheid vroegtijdige verwijdering:</i> het bevoegd gezag acht de kans op vroegtijdige verwijdering in het geval van Windpark Fryslân niet groter maar ook niet kleiner dan bij andere windparken. Risico's zoals het faillissement van de eigenaar, de (onder)aannemers, de toeleveranciers of het risico van dalende energieprijzen (huidige trend) gelden in principe voor elk windpark. Dat een faillissement van een</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>windpark niet ondenkbaar is blijkt onder andere uit een casus uit 2009 waarin een bedrijf dat mede-eigenaar was van Windpark Amalia in de Noordzee failliet werd verklaard. Hoewel de kans dat een exploitant in gebreke blijft in het algemeen niet groot is, is de potentiële financiële schade waarmee de waterbeheerder wordt geconfronteerd indien hij zelf voor de kosten moet opdraaien zodanig dat een financiële zekerheidstelling volgens artikel 6.20 van de Waterwet gerechtvaardigd is</p> <p><i>Conclusie:</i> geconcludeerd wordt dat de zienswijzen van indiener geen aanleiding geven tot de voorgestelde versobering van de bankgarantie. Gezien de omvang van het park en de potentiële financiële schade die voor de waterbeheerder kan ontstaan, in het geval de verwijdering niet bekostigd wordt door de initiatiefnemer of diens rechtsopvolger, is het bevoegd gezag van oordeel dat het financiële risico gedurende gehele periode van bouwfase tot en met verwijderingsfase beheerst dient te worden door gebruik te maken van de mogelijkheid als bedoeld in artikel 6.20, eerste lid, aanhef en onder a. van de Waterwet. Naar aanleiding van de zienswijzen is voorschrift 12 niet gewijzigd.</p> <p><i>Wijziging van voorschrift 12 lid 1</i> Nader onderzoek door de waterbeheerder wees uit dat - andere vormen van zekerheidstelling dan een bankgarantie - zoals bedoeld in voorschrift 12 lid 1, voor RWS niet acceptabel zijn. Het betreffende tekstdeel in dit lid is daarom ten opzichte van de ontwerpvergunning gewijzigd.</p>
0176	<p>e 5. Minder Hinder Team: voorschrift 7.4 (WBR) In voorschrift 7.4 van de wbr-vergunning is voorgescreven dat voor specifieke situaties een plan ter goedkeuring aan het zogenaamde Minder Hinder Team (MHT) dient te worden voorgelegd. Graag verzoeken wij u om het van toepassing zijnde toetsingskader die van toepassing zijn op de beoordeling door het MHT toe te voegen; teneinde dit bij de voorbereidingen van de werkzaamheden te kunnen betrekken.</p> <p>Graag stellen wij daarnaast voor om toe te voegen dat tijdens de voorbereiding van de werkzaamheden een overlegmoment met het MHT voor te schrijven.</p>	<p>In voorschrift 7.4 Verkeer van de Wbr-vergunning is voorgescreven dat voor specifieke situaties een plan ter goedkeuring aan het zogenaamde Minder Hinder Team (MHT) dient te worden voorgelegd. Ten behoeve van de voorbereidingen van de werkzaamheden verzoekt de aanvrager het van toepassing zijnde toetsingskader te verstrekken. Het toetsingskader is verweven in het WBU-boekje (Werkbare urenboekje) en de Werkwijze van het Minder Hinder Team. De huidige Werkwijze en het WBU-boekje worden beschikbaar gesteld, echter deze zijn onderhevig aan wijziging in de loop van de tijd op basis van opgedane kennis of veranderende verkeersintensiteiten. Aanvrager verzoekt tevens een tussentijds overlegmoment voor te schrijven. Dit verzoek is ingewilligd en resulteert in een aanvullend voorschrift 7.5.</p> <p>“Voorschrift 7.5. Ter voorbereiding van de uitvoering worden de werkzaamheden ten minste 10 weken voor aanvang van de werkzaamheden</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		<p>met het MinderHinderTeam afgestemd.</p> <p>Voorschrift 7.5 en 7.6 uit de ontwerp vergunning zijn achtereenvolgens voorschrift 7.6 en 7.7 geworden."</p>
0176	<p>f 6. Voorschrift 10.3 Wbr-vergunning: Zwerfstromen en potentiaalverschillen In voorschrift 10.3 van de Wbr-vergunning is voorgeschreven dat zwerfstromen in lijnobjecten langs de kabels niet mogen voorkomen evenals potentiaalverschillen in puntobjecten. Graag verzoeken wij dit voorschrift te wijzigen ten einde duidelijk te maken met welk achterliggend doel een eis wordt gesteld en de omvang van deze eis daar ook aan te relateren. Wij verzoeken u dit teneinde na uitvoering te vermijden dat onnodige en daarmee onredelijke, maatregelen worden getroffen of verlangd die vanuit het oogpunt van de door u gewenste doelen overbodig zijn. Hierna is een voorstel gedaan voor de twee aspecten; graag bespreken wij dit nader met u. Bij de voorstellen zijn wij er op basis van het contact met u van uitgegaan dat de achterliggende doelen gerelateerd zijn aan corrosievorming en aanraakspanning. Mocht dit niet correct zijn vernemen wij dat graag en doen wij desgewenst aanvullende suggesties. 'Zwerfstromen in lijnobjecten langs de kabel mogen niet voorkomen'</p> <p>Wij interpreteren dat als een voorschrift met als doel om corrosie aan metalen lijnobjecten (zoals buisleidingen of geleiderails) parallel aan kabelcircuits te voorkomen. Graag stellen wij voor om het doel functioneel te beschrijven ('corrosie op de metalen lijnobjecten, in het bijzonder geleiderails, als gevolg van de bedrijfsvoering van het kabelcircuit is verwaarloosbaar'). Als praktische richtlijn stellen wij voor om voor te schrijven dat het ontwerp en de uitvoering van het kabelcircuit voldoen aan NEN 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen. NEN 3654 schrijft methoden voor aan gaande de berekening van de langdurig gemiddelde wisselspanning op het metalen lijnobject en specificeert een maximumspanning waaronder wisselstroomcorrosie verwaarloosbaar is. Het is daarbij niet relevant in onze ogen onderscheidt te maken tussen een buisleiding of een andere metalen lijnobject. Mocht u dat onderscheidt wel relevant achten vernemen wij graag de achtergrond hiervan.</p> <p>Op basis van de berekeningen worden het technisch ontwerp en de uitvoering in overeenstemming met NEN 3654 gebracht. Het is mogelijk om door metingen op locatie, tijdens de bedrijfsvoering van het kabelcircuit, objectief vast te stellen of aan NEN</p>	<p>Voorschrift 10 Magneetvelden en zwerfstromen is bedoeld om corrosie aan metalen lijnobjecten (zoals buisleidingen of geleiderails) parallel aan kabelcircuits te voorkómen. De aanvrager heeft het voorstel gedaan om voor de twee aspecten corrosievorming en aanraakspanning, via metingen op locatie, tijdens de bedrijfsvoering van het kabelcircuit, objectief vast te stellen of aan NEN 3654 is voldaan.</p> <p>'Er mogen geen potentiaalverschillen in puntobjecten nabij de kabels voorkomen' was opgenomen in voorschrift 10.3 van de ontwerp-Wbr-vergunning en had als doel om aanraakspanning te voorkomen - wat zich vertaalt in bijvoorbeeld voelbare spanning bij aanraking (schokjes) ten gevolge van potentiaalverschillen in de nabijheid van het kabelcircuit. Als praktische richtlijn is door indiener voorgesteld om voor te schrijven dat het ontwerp en de uitvoering van het kabelcircuit voldoen aan NEN 50522 Aarding van hoogspanningsinstallaties van meer dan 1 kV wisselspanning. De NEN 50522 beschrijft methoden voor de berekening van de toename van het aardpotentiaal, de overdrachtsspanning en maximale stap- en aanraakspanningen rondom hoogspanningsinstallaties waarbij de veiligheid van personen is gegarandeerd.</p> <p>De voorgestelde NEN normen voldoen echter niet aan de omstandigheden op de bijzondere en dynamische bodemgesteldheid van een kering, alsmede de afwijkende diepteligging van de kabel. Desalniettemin is het in het ontwerpbesluit opgenomen voorschrift gewijzigd. Om zowel corrosievorming als aanraakspanning tot een minimum te beperken is een maximale waarde opgenomen, waarbij ook de veiligheid van personen door overdrachtsspanning en maximale stap- en aanraakspanningen rondom hoogspanningsinstallaties gegarandeerd is. De waarden zijn overgenomen uit de normen NPR 6912, NPR CEN/TS 15280, NEN 3654 en ASTM G57 NPA 05 250/251.</p> <p>De Wbr-vergunning is gewijzigd ten opzichte van het ontwerpbesluit. Voorschrift 10 lid 3 luidt nu als volgt:</p> <p>De gelijkstromen (DC) en/of de wisselstromen (AC) van parallelle of kruisende systemen mogen niet leiden tot risico's van versnelde corrosie en/of aanraakspanning.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>3654 is voldaan. Daarmee is dan ook geborgd dat corrosie aan geleiderails door het kabelcircuit verwaarloosbaar is.</p> <p>Ten overvloede kan daarbij aangegeven worden dat in geval van corrosie welke aantoonbaar gerelateerd is aan de aanwezigheid van de kabel, passende maatregelen dienen te worden getroffen de oorzaak weg te nemen en eventuele aantasting te herstellen.</p> <p>'Daarnaast mogen er ook geen potentiaalverschillen in puntobjecten nabij de kabels voorkomen' Wij interpreteren dat als een voorschrift met als doel om aanraakspanning wat zich vertaald in bijvoorbeeld voelbare spanning bij aanraking (schokjes) ten gevolge van potentiaalverschillen in de nabijheid van het kabelcircuit te voorkomen. Als praktische richtlijn stellen wij graag voor om voor te schrijven dat het ontwerp en de uitvoering van het kabelcircuit voldoen aan NEN 50522 Aarding van hoogspanningsinstallaties van meer dan 1 kV wisselspanning. NEN 50522 schrijft methoden voor aangaande de berekening van de toename van het aardpotentiaal, de overdrachtsspanning en maximale stap- en aanraakspanningen rondom hoogspanningsinstallaties waarbij de veiligheid van personen gegarandeerd is. Op basis daarvan kunnen het technisch ontwerp en de uitvoering in overeenstemming met NEN 50522 worden gebracht. Het is mogelijk om door metingen op locatie, na aanleg, objectief vast te stellen of aan NEN 50522 is voldaan.</p> <p>Daarmee is dan ook geborgd dat waarneembare spanning door aanraking ten gevolge van potentiaalverschillen in de nabijheid van het kabelcircuit worden voorkomen.</p> <p>Wij zien uit naar de publicatie van de definitieve besluiten voor de door ons aangevraagde vergunningen.</p> <p>Zoals aangegeven zijn wij vanzelfsprekend beschikbaar voor een nadere toelichting op onze zienswijze en overleg over een acceptabele verwerking hiervan. Hiervoor kunt u contact opnemen met de heer.</p> <p>Hoogachtend,</p> <p>Projectdirecteur Windpark Fryslân BV</p>	<p>Zwerfstromen in lijnobjecten langs de kabels en potentiaalverschillen in puntobjecten nabij de kabels moeten worden begrensd</p> <ul style="list-style-type: none"> • de U-ac mag niet groter zijn dan 4 volt bij bodemweerstand kleiner dan 25 Ohm.m of • de U-ac mag niet groter zijn dan 10 volt bij bodemweerstand groter dan 25 Ohm.m of de I-cpn (AC) mag niet groter zijn dan 10 mA/cm².
0177	<p>a</p> <p>Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja zeker, er is op aantal vlakken geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar Alternatieven / en of alternatieve locaties.</p>	<p>Zie ten aanzien van de vraag naar alternatieve locaties de beantwoording bij nr. 10d.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0177	<p>b Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? De belangen van de Toeristen en overige gebruikers van het Noordelijke deel van het IJsselmeer, en de belangen van natuur en leefmilieu zijn onvolledig naar voren gebracht in het MER</p>	<p><u>Toerisme</u> Uit een aantal door het European Tourism Futures Institute (ETFI) genoemde onderzoeken en/of rapportages (zie de studie van ETFI in bijlage D-18 bij het MER) komt naar voren dat een windpark of een hieraan gerelateerde locatie zoals een bezoekerscentrum, ook bezoekers kan trekken. Dit betreft anekdotische voorbeelden waar geen generieke conclusies aan worden verbonden. Dit laat echter wel zien dat er nagedacht kan worden over mogelijkheden om een bijdrage aan toerisme te leveren. Voorbeelden die in de praktijk zijn gerealiseerd, zijn onder meer een windturbine die toegankelijk is (uitkijkmolen), bezoekerscentrum, groene stroomlevering in het kader van duurzaam toerisme en een windmolenfietsroute (landlocatie).</p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording per thema onder paragraaf 2.6, alinea 2.6.4 'Gevolgen voor toerisme' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p> <p><u>Natuurbescherming</u> Zie ten aanzien van natuureffecten de beantwoording van de zienswijzen bij nr.10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.</p> <p><u>Leefmilieu</u> Zie ten aanzien van de beantwoording van de zienswijze betreffende het leefmilieu de beantwoording bij zienswijze nr. 10a.</p>
0177	<p>c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja, ik wordt zeer nadelig geraakt door dit voornemen, aangezien mijn ligplaats in Makkum is, Ik elk jaar zeer veel geld in de lokale economie stop om tot rust te komen. De gekozen locatie mijn hoofdzakelijke vaargebied is. Ik nu gedwongen wordt uit te kijken naar alternatieve locaties om mijn vrije tijd, vakanties door te brengen zodra dit bewuste Windpark gebouwd wordt.</p>	<p><u>Mogelijkheid tot watersport</u> Ten aanzien van de mogelijke gevolgen voor recreatie en toerisme wordt gewezen op de beantwoording bij nr. 4a, 28f en 50a. Het oprichten van Windpark Fryslân hoeft niet aan vakantieplannen in de weg te staan. In het Rijksinpassingsplan is geborgd dat het windpark wordt opengesteld voor de scheepvaart. Dit betekent dat het windpark in beginsel doorvaarbaar zal zijn. De turbines staan op een dusdanige afstand van elkaar (circa 600 meter) dat hier goed en veilig doorheen kan worden gevaren. Er zal om die reden geen relevante fysieke beperking van de mogelijkheden van de waterrecreatie optreden. Verwezen zij naar figuur 9.8 van het MER, onderdeel D.</p>
0177	<p>d Deze zienswijze betreft verder letterlijk de standaard zienswijze van IJsselmeer Windmolenvrij zoals in zienswijzen 128 / 167.</p> <p>Er is ook geen rekening gehouden/onderzoek gedaan naar hogere kosten voor het bevaarbaar houden van de vaarroutes door deze mogelijke verandering van de stromingen in het IJsselmeer.</p>	<p><u>Wijzigingen in stromingen in het IJsselmeer</u> Het IJsselmeer kent geen getijdewerking. Door wind is wel een tijdelijke geringe stroming bij de bodem mogelijk. Verwacht wordt dat dit niet zal leiden tot erosie die een gevaar is voor de constructie of de instandhouding van het eiland of de kabels. In het IJsselmeer treedt geen stroming op vanwege de afwezigheid van getijdewerking. Wanneer het windpark in werking is treden er geen gevolgen op voor de waterkwaliteit in het IJsselmeer.</p>

Num-mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
		Voor de waterbodem zijn hiernaast geen gevolgen tijdens de exploitatiefase te verwachten. Het voornemen leidt niet tot negatieve morfologische ontwikkeling van de bodem. Verwezen wordt naar paragraaf 5.7 van het Inpassingsplan. Op grond van het voorgaande is een verandering in de vaarroute wegens andere stromingen niet te verwachten en ook niet onderzocht. In de voorgaande paragraaf wordt uiteengezet dat het IJsselmeer geen stroming kent; hierdoor zijn geen eventuele hogere kosten gemoeid met het bevaarbaar houden van het IJsselmeer na realisering van het windpark.
0178	a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Alles!	Het MER is opgesteld door een onafhankelijk bureau en is gebaseerd op uitgebreid onderzoek. Er is geen aanleiding te twijfelen aan de bruikbaarheid van het MER of de bijhorende onderzoeken.
0178	b Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Staat totaal niets in over de gevolgen! Wet flora en fauna!	Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de ontheffing van de Ffw zienswijze nr. 5d, 85u en 85v.
0178	c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? 100% de wind, uitzicht, slagschaduw, geluidsoverlast, toerisme afname in de regio, etc, etc, etc	<u>Wind</u> Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze nr. 4a <u>Uitzicht</u> Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze nr. 4a en 10a <u>Slagschaduw</u> Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze nr. 10a <u>Geluidsoverlast</u> Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze nr. 10a en 152d <u>Afname toerisme</u> Hiervoor wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze nr. 4a,6a en 9b
0179	a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Er ligt geen participatieplan voor conform de afgesproken gedragscode Wind op Land. Heeft effect op belang omwonenden en natuur en landschap.	<u>Participatieplan</u> Zie de beantwoording bij nr. 10d. De gedragscode draagvlak en participatie windenergie op land wordt gevolgd in de zin dat in een vroeg stadium dialoog plaats heeft gevonden en plaats blijft vinden met belanghebbenden en dat ruimte wordt geboden voor participatie, ook conform de richtbedragen die in de gedragscode zijn voorgesteld. In dialoog met belanghebbenden en het bevoegd gezag wordt een participatieplan opgesteld, waarin afspraken worden vastgelegd. Verwezen zij naar pagina 78 e.v. van het Inpassingsplan. Het rijk heeft hier geen aandeel in: dit wordt door de initiatiefnemer uitgevoerd.
0179	b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij komen op voor het belang van natuur en milieu in Fryslân. Met het besluit worden grote risico's gelopen op effecten op	Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	Natura2000 gebieden. Dit is schadelijk voor natuur in nabij de Waddenzee en het IJsselmeergebied.	
0179	c Groot risico op het niet doorgaan van dit project en daarmee het niet realiseren van de winddoelen.	De beantwoording onder nr. 1a gaat in op de noodzaak van windenergie. Het realiseren van windenergie op land is essentieel voor het behalen van de doelstelling voor de opwekking van duurzame energie, zoals vastgelegd in het Nationaal Energieakkoord van 6 september 2013. Hierin is het doel vastgelegd om het aandeel hernieuwbare energie in de jaarlijkse energiemix te laten stijgen naar 14% in 2020 met een verdere stijging van dit aandeel naar 16% in 2023. Windenergie speelt hierin een belangrijke rol: 6.000 MW wind op land moet worden gerealiseerd in 2020. Het Rijk heeft onder meer de locatie van windpark Fryslân aangewezen als plek om aan deze doelstellingen te kunnen gaan voldoen. Verwezen zij naar de Structuurvisie Windenergie op land.
0179	d De Friese Milieu Federatie dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede het MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Algemeen: De Natuur en Milieufederaties staan achter de doelstelling om 6000 MW wind op land te realiseren. Mede daarom hebben zij meegedaan aan de realisatie van het Energieakkoord en werken samen met de windsector en belangenorganisaties voor omwonenden om op een zorgvuldige wijze windenergieprojecten te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn Fryslân foar de Wyn, Windenergie Emmen en de realisatie van Windpark Nijmegen- Betuwe. Uitgangspunt voor onze inzet is dat omwonenden in een vroegtijdig stadium bij het proces worden betrokken en dat belang van natuur en landschap in de afweging een belangrijke rol krijgt. We hebben mede daarom samen met de windsector en andere milieu organisaties twee jaar geleden een gedragscode Wind op Land opgesteld 1. Alhoewel het Rijk de gedragscode niet mede heeft ondertekent, heeft de minister wel een appreciatie uitgesproken en toegezegd dat de gedragscode uitgangspunt is voor de projecten die onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR) vallen.	Mede gezien het in nr. 179c gestelde, zijn (particuliere) initiatieven om groene energie op te wekken nodig. De initiatiefnemer van winpark Fryslân heeft zicht verbonden aan de gedragscode draagvlak en participatie windenergie op land.
0179	e Naast de argumenten die in de zienswijzen van Vogelbescherming, It Fryske Gea, Natuurmonumenten en het Blauwe Hart zijn genoemd – en die wij hierbij als ingelast beschouwen – willen wij aanvullend hierop de volgende punten in-	Ter kennisgeving aangenomen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	brengen:	
0179	f Voorafgaande aan het ruimtelijk orde- ningsproces dient er in overleg met de bevoegde gezagen en belanghebbenden een participatieplan te worden opgenomen. Dit plan beschrijft de (bovenwettelijke) participatie o.a. met betrekking tot het proces en het project. Inmiddels is de pro- cedure gestart. We constateren dat er geen participatieplan ligt, tenminste deze is ons in ieder geval niet bekend.	<u>Draagvlak</u> Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0179	g De natuur en milieu organisaties die de gedragscode hebben ondertekend, zetten zich volgens de code in voor het realiseren van maatschappelijke acceptatie van wind- energieprojecten. Daarbij hebben zij een inspanningsverplichting om procedures te vermijden. Daarbij is een uitzondering ge- maakt voor die situatie waarbij significante effecten in het kader van de Natuurbe- schermingswet aan de orde zijn, blijkend uit de passende beoordeling. Daar is in dit geval naar ons idee sprake van. Wij voelen ons daarom vrij om kritisch naar het pro- ces en de inhoud van dit plan te kijken.	Zie voor de beantwoording van de ziens- wijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.
0179	h I Bij de vaststelling van de Structuurvisie Wind op Land in 2013 hebben wij indertijd in onze reactie namens 9 natuur en milieu organisaties aangegeven dat het Rijk risi- co's loopt bij een aantal RCR projecten in Natura 2000 gebieden. ³ Uit de passende beoordeling die gemaakt is voor de Struc- tuurvisie Wind op Land (SvWOL) bleek toen al dat er voor diverse windmolenpro- jecten in en nabij het IJsselmeer grote negatieve (significante) effecten zijn te verwachten op de Natura 2000 doelstellin- gen. Wij hebben gepleit voor een risico analyse voor deze projecten en een oproep gedaan om te kijken naar alternatieve lo- caties met name voor het IJsselmeergeb- ied. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de visie Geconcentreerde windkracht in de Lage Landen die de natuur en milieu- federaties samen met een groot aantal andere natuur- en milieuorganisaties heb- ben ontwikkeld. ⁴ Dit voorstel heeft de mi- nister naast zich neergelegd met de op- merking dat deze afweging bij de afzon- derlijke projectprocedures moet plaats vinden. II De afweging tussen de voorgestelde of andere locaties voor het Windpark Fryslân zal dus nu moeten plaatsvinden. (1) Wij constateren dat er een gerede kans is dat er significante effecten zijn op de Natura 2000 gebieden (IJsselmeer en Wadden- zee). Dat er grote risico's zijn voor het Windpark Fryslân blijkt ook uit onder ande-	<u>Alternatieve locaties</u> Voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar para- graaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen. <u>Natuureffecten</u> Zie voor de beantwoording van de ziens- wijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 29b, 58d en 91j.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>re het recente advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage van 22 februari jl. en een eerste analyse van een groot aantal natuurorganisaties (zie ook zienswijzen van Vogelbescherming, It Fryske Gea, Natuurmonumenten, Blauwe Hart). Dit betekent dat er een ADC toets zal moeten plaatsvinden in het kader van Natura 2000 gebieden. Pas wanneer deze toets doorlopen is, kan toestemming voor de activiteit gegeven worden als er geen alternatieven voor de activiteit zijn, er dwingende redenen van groot openbaar belang mee gediend zijn en de negatieve gevolgen gecompenseerd worden. De volgende stappen dienen opeenvolgend doorlopen te worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> o A-Alternatievenonderzoek: er dient nagegaan te worden of er alternatieve oplossingen zijn voor de activiteit die minder of geen negatieve effecten hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat om alternatieven voor het bereiken van hetzelfde doel/oplossen van het probleem o D-Dwingende redenen van groot openbaar belang: bij het ontbreken van alternatieve oplossingen, kan bij een activiteit met dwingende redenen van groot openbaar belang soms toch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 worden verkregen o C-Compensatie: Vervolgens moet gekeken worden naar compensatie, binnen het Natura 2000-gebied worden nagegaan, maar als blijkt dat er binnen het Natura 2000-gebied geen mogelijkheden voor compensatie zijn, maar wel direct aangrenzend aan dat gebied kan onder voorwaarden ook gecompenseerd worden buiten het betreffende Natura 2000 gebied. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de Raad van State veel waarde hecht aan de ADC -toets. Daar kan niet zomaar aan voorbij worden gegaan.⁵ Wij constateren dat de ADC toets niet is doorlopen en dat de eerste stap, de alternatievenafweging, niet of onvoldoende heeft plaatsgevonden. Er wordt vooral gekeken naar mitigerende maatregelen. Dat is naar ons idee onvoldoende. Het risico dat het project uiteindelijk strand, is naar ons idee dan ook bijzonder hoog. Het verbaast ons dan ook – gelet op de risico's - dat er toch besloten is om de procedure op te starten. Waarom is er bijvoorbeeld niet gekeken naar de locaties die uit het proces van Fryslân foar de Wyn zijn voortgekomen? Wij pleiten ervoor om op korte termijn de ADC toets op te starten voordat het besluit wordt genomen om verder te gaan met de procedure 	

Num-mer ziens- wijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0179	i	Wij trekken de volgende conclusies: - Helaas moeten we constateren dat bij de procedure bij het Windpark Fryslân (ook een RCR project) niet voldaan wordt aan de toezegging van de minister om de Gedragscode Wind op Land bij haar handelen als uitgangspunt te nemen.	<u>Draagvlak</u> Voor wat betreft draagvlak wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.3 Gedragscode en draagvlak' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0179	j	Het risico dat er sprake is van significante effecten op Natura 2000 gebieden is met de voorliggende plannen niet weggenomen. Dat betekent dat de kans dat bij de eindbeoordeling door de Raad van State het plan wordt vernietigd zeer groot is. Een ADC toets is nodig.	Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.
0179	k	Wij stellen voor om een pas op de plaats te maken met betrekking tot het doorzetten van de procedure(s) en het volgende te doen: - EZ zal als bevoegd gezag met de initiatiefnemer in overleg moeten treden om een participatieplan te maken conform de gedragscode. Zolang dit plan er niet is kan naar ons idee de procedure niet doorgezet worden. In dit plan zal moeten worden ingegaan op de wijze waarop omwonenden en maatschappelijke organisaties bij het proces worden betrokken en hoe de financiële participatie wordt geregeld.	Op grond van de zienswijze en de beantwoording hiervan is er geen aanleiding om een pas op de plaats te maken, mede vanwege het door indiener gestelde belang van het risico op het niet behalen van de winddoelstelling. De gedragscode wordt gevolgd, zie hiervoor nr. 179i en de daarin genoemde verwijzingen. De juridische procedure is voor het overige op een juiste manier doorlopen.
0179	l	Er zal een alternatievenafweging gemaakt moeten worden waarbij gekeken moet worden naar alternatieven in en nabij het gehele IJsselmeergebied en de projecten die voortvloeien uit Fryslân foar de Wyn.	Zie nr. 8a, 10d en 16b ten aanzien van de onderzochte alternatieven
0179	m	Wij denken dat daardoor uiteindelijk een versnelling kan plaats vinden in de realisatie van de windenergiedoelen. Wanneer het ministerie de procedure doorzet dan is de kans groot dat over twee jaar het project alsnog sneuvelt. Dan zullen we de doelen voor Fryslân sowieso niet halen. Daar maken wij als milieufederatie ons ernstig zorgen om, vooral omdat er een goed alternatief ligt.	De zorg voor het behalen van de doelstellingen is belangrijk voor het Rijk, het Rijk zet zich daarom in voor een voortvarende besluitvorming ten aanzien van het windpark. Niettemin wordt bij deze voortvarende besluitvorming het belang van een goede gedegen besluitvorming niet uit het oog verloren. Dit heeft onder meer geresulteerd in onderzoek naar redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, waarvoor wordt verwezen naar de delen C en D van het MER.
0179	n	Vanwege de betrokkenheid bij het dossier Wind op Land en de afspraken die in het Energieakkoord en de gedragscode zijn gemaakt, willen wij graag betrokken worden bij de uitwerking van deze punten. Daarbij willen we samen met u werken aan acceptatie van windenergie in Fryslân.	De initiatiefnemer heeft aangegeven in gesprek te willen blijven met de verschillende stakeholders voor de nadere uitwerking van de gedragscode.
0180	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ja. In de publieke samenvatting wordt er vermeld dat CO2 een belangrijke bijdrage geeft aan de klimaatverandering. Daarna wordt vermeld dat windenergie hiervoor een oplossing zou zijn. Dit is tot nu toe op geen enkele manier aangetoond of hard gemaakt. PS: Het staat er niet letterlijk maar wordt meer dan gesuggereerd.	De productie van elektriciteit met windenergie vermijdt de productie van elektriciteit uit fossiele energiebronnen en voorkomt daarmee emissies naar de lucht, zoals CO2 en andere broeikasgassen en fijnstof. Dit levert een bijdrage aan de klimaatdoelstelling en beperkt daarmee negatieve effecten op de volksgezondheid ten gevolge van de energievoorziening. Tevens draagt duurzame energie bij aan het zekerstellen van de energievoorziening. Verwezen wordt naar nr. 1a

Nummer zienswijzen		Zienswijze / reactie	Antwoord
0180	b	Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Ja. In de publieke samenvatting wordt zeer duidelijk NIET vermeld wat de kosten zijn van dit project en hoeveel subsidie (door de burger) hier aan gegeven wordt. Daarnaast wordt er niet aangegeven wie die subsidie gaat vangen. PS: Uw bovenstaande vraag klopt niet. Bij zin 2 zult u ook moeten melden van "zaken".	Zie de beantwoording bij nr. 10c. Het initiatief wordt gefinancierd door de initiatiefnemer. De investeringen voor de aanleg van de windturbines, toegangswegen, kabels en transformatorstations worden gedragen door de initiatiefnemer. De initiatiefnemer verdient de investeringen terug door de verkoop van de opgewekte elektriciteit alsmede de ontvangsten uit SDE+-subsidies. Ook de omgeving krijgt de mogelijkheid om te participeren in het windpark, en derhalve ook in financiële zin te kunnen profiteren van de opbrengsten van het windpark. De hoogte van de subsidie staat nog niet vast. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 7.2 van het inpassingsplan. Zie ook de beantwoording bij nr. 16a.
0180	c	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Dit gaat mij en alle burgers van Nederland (veel) geld kosten en ik zie op geen enkele manier dat dit een CO2 reductie gaat opleveren. En als er geld verdiend moet worden DAN weer meer CO2.	Zie voor de reactie op nut en noodzaak en de kosten nr. 1a. Op de financiële aspecten is ingegaan in de beantwoording bij zienswijze 180b.
0181	a	Eerste zes punten komen overeen met zienswijze 58	Ter kennisgeving aangenomen.
0181	b	Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Dit gaat mij en alle burgers van Nederland (veel) geld kosten en ik zie op geen enkele manier dat dit een CO2 reductie gaat opleveren. En als er geld verdiend moet worden DAN weer meer CO2.	Zie voor de reactie op nut en noodzaak en de kosten de nrs. 1a en 10c.
0181	c	Is verwijzing naar andere zienswijzen Ik onderschrijf geheel en al de zienswijzen die ingediend zijn of worden door de IJsselmeervereniging, Waddenvereniging, It Fryske Gea, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en de Friese Milieuraad. Ik ga die zienswijzen niet allemaal bijvoegen, maar de tekst van die zienswijzen dient hier als ingevoegd en ingelast te worden beschouwd.	Voor de reactie op deze zienswijze wordt gewezen op de beantwoording van de namens genoemde partijen ingediende zienswijzen.
0182	a	Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? Ons ontbreekt de detailkennis om dit gefundeerd te kunnen beoordelen. Deze vraag laten wij daarom onbeantwoord.	Geen antwoord vereist
0182	b	Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Compensatie voor de schade welke wij ondervinden van het Windpark Fryslân is over het hoofd gezien. Deze compensatie zou niet moeten bestaan uit een eenmalige tegemoetkoming doch zou moeten bijdragen aan verbetering van het woongenot op Kornwerderzand. Als voorbeeld noemen wij de aanleg van een glasvezelverbinding zodat de bewoners deel kunnen gaan nemen aan het nu noodzakelijke digitale verkeer met overheid, banken, dorpen onderling, tv, telefoon etc.; alles zaken welke nu niet of bij som-	<u>Compensatie</u> Zie de beantwoording bij nr. 10c. Voor wat planschade wordt ook wordt er nog op gewezen dat de initiatiefnemers nog een nadere invulling zal geven aan de gedragscode, zie nader de beantwoording bij nr. 10a.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>migen op uiterst gebrekkige wijze mogelijk zijn. Een verdere compensatiemogelijkheid is een substantiële korting op de stroomprijs waardoor de kosten van levensonderhoud worden bevoordeeld. Wij staan open voor verdere suggesties van de zijde van de Windpark Fryslân exploitanten.</p>	
0182	<p>c Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Wij worden sterk geraakt in onze belangen. Het woongenot in ons dorp zonder enige voorzieningen bestaat vooral uit het beleven van een ongestoord uitzicht over de weidsheid van het IJsselmeer, het zicht op de Afsluitdijk en de kust van Noord-Holland. Het Windpark Fryslân zal dit uitzicht voor meer dan de helft totaal blokkeren waardoor een groot deel van het genoegen juist hier te willen wonen met een wijds uitzicht wordt verstoord. Dit zal zeker van grote invloed zijn bij de verkoop van de woning.</p>	<p><u>Compensatie en uitzicht</u> Zie de beantwoording bij nr. 182b en de daarin genoemde verwijzingen. Zie nr. 4a over de aantasting van de horizon en nr. 57b in het verlengde hiervan. Voor zover sprake zou zijn van waardevermindering van onroerend goed als gevolg van de gewijzigde planologische situatie, bestaat de mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen. Hiervoor zij verwezen naar paragraaf 7.1 van het inpassingsplan. Waardevermindering is geen reden om niet tot vaststelling van de benodigde besluiten over te kunnen gaan. Overigens blijkt uit onderzoek dat waardevermindering als gevolg van het windpark over het algemeen niet aan de orde is. In het kader van de economische uitvoerbaarheid zij opgemerkt dat met initiatiefnemer een planschadeovereenkomst is gesloten, op grond waarvan eventuele planschadeclaims gedragen worden door de initiatiefnemer. Zie ook paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, alinea 2.6.2 Planschade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0183	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? aantoonbare noodzaak verlichting op turbines</p>	<p>Verwezen wordt naar paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.3 'Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>
0183	<p>b Naar aanleiding van de ontwerpbesluiten voor het geplande Windpark Fryslân (WPF) dien ik deze zienswijze in. Uit de ontwerpbesluiten voor WPF wordt duidelijk dat er verlichting op de te plannen molens zou moeten komen. Dit zal naast de grote impact die het park zal hebben op de omgeving door zijn grootte (in omvang alsmede in hoogte van de individuele molens) ook 's nachts een significante stempel drukken op diezelfde omgeving. Dit houdt in dat de directe omgeving onherroepelijk deze visuele ervaring gedurende elke nacht dat de molens er staan (operatief of niet) en gedurende de gehele levensduur er van, zal moeten ondergaan. Allereerst wil ik u er op wijzen dat een groot deel van de bevolking van het Friese platteland in meerdere rapporten als rede van hun woongenot in deze provincie, naast stilte en de ervaring van de weidsheid van het landschap in toeneemende mate ook de donkerte noemt.</p> <p>Ikzelf, als inwoner van het gebied wat lokaal (en inmiddels nationaal) bekend staat</p>	<p>Verwezen wordt naar paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.3 'Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>als de Kop Afsluitdijk ben zeker één van bovengenoemden. Laat ik het duidelijk formuleren:</p> <p>Verlichting op de molens van het te plannen WPF zie ik als een grote inbreuk op mijn nu nog positieve ervaring van mijn leefomgeving. Het behoeft anno 2016 geen betoog meer dat molens met een tiphoogte van meer dan 150 meter op zich al een zeer grote visuele impact hebben gedurende de dag (ik woon op ongeveer 11 kilometer afstand van de geplande locatie) aangezien molens met deze hoogte een visuele actieradius hebben van vele tientallen kilometers. Als er sprake is van een 89 tal van deze masten én deze ook nog permanente (nacht-) verlichting zouden moeten gaan dragen, is dat voor mij een rede om sterk te overwegen om dit gebied als bewoner te verlaten. Dit, kan ik u zeggen, is absoluut het laatste wat ik wil. Anders gezegd: de molens van WPF met hun verlichting schaden mijn levensgeluk.</p>	
0183	c Voor zover mij bekend is er geen enkele officiële instantie in Nederland die de noodzaak van verlichting op windmolens bevestigt. Dit is op zich al merkwaardig, aangezien beleid wat wordt toegepast omwille van de veiligheid toch zou moeten onderbouwd worden door de daarvoor aangewezen instanties. Of zou het kunnen zijn dat het ministerie die deze regel heeft uitgevaardigd een andere motivatie heeft om verlichting verplicht te stellen? Om dat geheel uit te sluiten zie ik uit op een reactie hierop.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.7 Leefomgeving, alinea 2.7.3 'Verlichting' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0184	a Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER? In het ontwerpbesluit is onvoldoende aandacht besteed aan de alternatieven voor plaatsing van 90 grote molens in een landschappelijk en ecologisch zeer kwetsbare ruimte. Op zijn minst hadden twee alternatieve mogelijkheden voor het winnen van groene energie moeten worden vergeleken met Windpark Fryslân. Dit is allereerst een cluster in de Noordzee, naast de clusters die in voorbereiding zijn. Dit maakt de energie netto aanmerkelijk duurder maar bruto is het verschil aanmerkelijk kleiner, door de grote invloed van belastingen en netwerkkosten. In de politiek kan dan beslist worden of de meerkosten, die toch op de energierekening verschijnen een aanvaardbare extra last zijn als ze worden afgewogen tegen de schade aan natuur en landschap.	<u>Alternatieven</u> Voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.
0184	b In de tweede plaats zijn het de mogelijkheden voor energiewinning in en rond de Afsluitdijk, zoals stromings- en zonne-energie in combinatie met de mogelijkheden voor windenergie in Friesland, zoals die in een eerdere fase van het proces zijn gepresenteerd. Hiermee zou ruimschoots	Verwezen wordt naar de beantwoording onder nr. 184a, en 19a en in aanvulling daarop wordt opgemerkt dat om de doelstellingen op het gebied van duurzame energie te realiseren alle toepasbare bronnen van duurzame energie nodig zijn. Voor windenergie is een doelstelling opgenomen

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	aan de opgave kunnen worden voldaan, zij het misschien niet op korte termijn.	waar onderhavig plan een bijdrage aan levert. In paragraaf 3.1 van bijlage 1 bij deel C van het MER is ingegaan op andere technieken, waarbij moet worden opgemerkt dat het hier nu voorgedragen techniek niet als reëel alternatief moet worden meegenomen. Op dit moment is windenergie één van de meest efficiënte bronnen van duurzame voor Nederland. Op grond van voorgaande zijn andere technieken voor de opwekken van duurzame energie dan ook geen alternatief voor het windpark waar de ontwerpbesluiten betrekking op hebben.
0184	c Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Het belang van openheid en weidsheid, zowel in het IJsselmeergebied als in het Waddengebied.	Zie hiervoor de beantwoording bij nr. 10a. De waarden van open- en weidsheid zijn overigens bij het vaststellen van het plan betrokken.
0184	d Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Als gebruiker van het gebied, zeilend en wandelend, wordt mij een mooi en uniek stuk Nederland ontnomen, terwijl alternatieven voorhanden zijn.	In het Rijksinpassingsplan is geborgd dat het windpark wordt opengesteld voor de scheepvaart. Dit betekent dat het windpark in beginsel doorvaarbaar zal zijn. De turbines staan op een dusdanige afstand van elkaar (circa 600 meter) dat hier goed en veilig doorheen kan worden gevaren. Er zal om die reden geen significante fysieke beperking van de mogelijkheden van de waterrecreatie optreden. Verwezen zij naar figuur 9.8 van het MER, onderdeel D.
0184	e Overall Windturbines in en om het IJsselmeer "80% van die molens zijn in en rond het IJsselmeergebied gesitueerd" Nederland heeft op het gebied van duurzame energie een grote achterstand in te halen. Dat trekt ook internationaal de aandacht. Op dit moment komt slechts 4.5 % van de gebruikte energie uit duurzame bronnen. Volgens het energie akkoord moet dat in 2020 14 procent zijn. Of deze taakstelling voldoende motief is om ons in eeuwen opgebouwde open landschap in de ramsj te doen is echter zeer de vraag. Moet het echt? De discussie of er (veel) windmolens in Nederland moeten komen en waar dan, woedt op dit moment dan ook in volle hevigheid. De vraag of dat wel nodig is wordt daarbij eigenlijk nauwelijks gesteld. Toch is die relevant! Natuurlijk moeten milieudoelstellingen over sterke verlaging van het gebruik van fossiele brandstoffen zeer serieus worden genomen. Al te lang heeft Nederland, in slaap gesust door onze aardgasbel, veel te weinig gedaan. Maar inmiddels zijn er wel degelijk veel mogelijkheden ontwikkeld om energie anders te winnen of energie te besparen. Zoals de geweldige technische ontwikkeling van zonnecellen, biogas en pompen om aardwarmte (en koelte) onder gebouwen uit de aarde te halen. Raadpleeg ook eens de website van Alliander, een netbeheerder die zich	De productie van elektriciteit met windenergie vermijdt de productie van elektriciteit uit fossiele energiebronnen en voorkomt daarmee emissies naar de lucht, zoals CO2 en andere broeikasgassen en fijnstof. Dit levert een bijdrage aan de klimaatdoelstelling en beperkt daarmee negatieve effecten op de volksgezondheid ten gevolge van de energievoorziening. Tevens draagt duurzame energie bij aan het zekerstellen van de energievoorziening. Zie nader over de (afwezigheid van) alternatieven voor windenergie de beantwoording bij nr. 184a en 184b. Ook wordt naar de beantwoording bij nr. 1a en 19a verwezen.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>richt op het ontwikkelen van regionale duurzame energienetwerken. Grote nieuwe kantoren zijn vaak al (bijna) energieneutraal. Kassen zijn van energieslurpers energieleverancier geworden De isolatie en wellicht het "energieneutraal" maken van miljoenen bestaande woningen lijkt af te stevenen op een haalbare "businesscase". Veel gemeenten en regio's formuleren op grond van deze mogelijkheden dan ook ambitieuze doelen voor energiebesparing en winning, waar windmolens slechts een bescheiden onderdeel van vormen. Zo wil Texel al in 2020 "energieneutraal" zijn. Hoe snel dit kan gaan bewijst de situatie in Duitsland: in nog geen 10 jaar is daar zoveel winning van zonne-en windenergie neergezet dat op bepaalde dagen Nederland wordt overstroomd met zeer goedkope groene energie die men zelf niet (meer) kan gebruiken.</p> <p>Deze regering mist kennelijk echter het overzicht over de energiemarkt en over de mogelijkheden die in steden en regio's aanwezig zijn om de milieudoelstellingen te halen. De plaatsing van windmolens, een middel om doelstellingen te halen, wordt nu in feite gezien als doel. Ze moeten er gewoon komen, want dat staat in het regeerakkoord. De regering is ook doof voor alternatieve plannen voor windmolens, zoals die door de milieuorganisaties eerder zijn aangedragen. Daarin wordt de open ruimte gevrijwaard van deze ontwikkeling. In hoeverre de lobby van de grote energiemaatschappijen hier mede debet aan is wordt natuurlijk niet duidelijk. Maar waarschijnlijk is dat wel. En over geld maken we ons niet druk. De extra rekening van naar zeggen 18 miljard euro betaalt u straks gewoon zelf door een drastische verhoging van de energierekening! Hopelijk lukt het nog om een fundamenteel debat over energiewinning en vermindering van energiegebruik te voeren alvorens over windmolens te besluiten, maar Don Quichotte is hier waarschijnlijk niet ver weg.</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
0184	<p>f</p> <p>Structuurvisie wind op land De regering heeft besloten, dat er voor 6000 MW windmolens 'op het land' moeten komen. Die moeten er voor 2020 staan om te kunnen voldoen aan de geplande hoeveelheid alternatieve energieopwekking. Dit is vastgelegd in de structuurvisie 'Wind op land' (svWoL). De belangrijkste gebieden in het blauwe hart waar windmolens volgens die structuurvisie moeten komen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een windpark in het IJsselmeer van 400 MW (100-130 molens) ten zuiden van de Afsluitdijk, bij Breezanddijk. - Mogelijk een lijnopstelling op of vlak bij de Houtribdijk - Vervanging door grotere molens van de bestaande molens in de Wieringermeer en in Flevoland. <p>Dit komt bovenop het windpark Noord-oostpolder (Urk), dat al in aanbouw is. Met de provincies zijn afspraken gemaakt over de hoeveelheid MW die ieder van deze provincies moet realiseren. Bij de keuze van de plaatsen voor windparken vaart de regering dan ook op de voorstellen van de provincies. Zolang deze voldoen aan de taakstelling! Vrijwel 80% van die molens zijn in en rond het IJsselmeergebied gesitueerd. Het Blauwe Hart van Nederland dreigt daardoor landschappelijk zwaar te worden aangetast. Windenergie is een goede zaak, maar moet wel passen binnen de grenzen van natuur en landschap. De aanleg van windmolenparken op volle zee komt overigens nu in een stroomversnelling. Men mikt op een continu hoog tempo van aanleg en werkt aan een drastische verlaging van de kosten. Verloopt dit voor spoedig dan verlicht dat hopelijk de druk op het realiseren van windparken in kwetsbare gebieden "op het land".</p> <p>Drie provinciale plannen: 01842 Flevoland. De provincie kiest voor een bottom up aanpak. >> Zij heeft zes zoekgebieden aangewezen voor de eventuele aanleg van nieuwe windparken. Veel verspreide molens moeten verdwijnen. Uiteindelijk, over een a twee jaar komt er een provinciale nota, gevolgd door (rijks)inpassingsplannen. Er zijn een aantal coöperatieve verenigingen opgericht, meestal door boeren die ook nu al windmolens op hun land hebben. Deze verenigingen moeten voor binnen de zoekgebieden deugdelijk onderbouwde voorstellen doen. Voor 1 juli. Dit geheel wordt overkoepeld door een Federatie Windenergie die spelregels heeft ontwikkeld, ook voor ereveningsmechanismen. De initiatiefnemers moeten er financieel goed uitspringen via een goede business case. Molens mogen niet in kwetsbare gebieden. Lijn en blok opstellingen zijn beide mogelijk. De</p>	<p>Voor wat betreft de gevolgen voor de leefomgeving wordt verwezen naar paragraaf 2.3 'Locatiekeuze en alternatieven,' uit hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>landschappelijke effecten zijn zeer belangrijk. Om dat te kunnen "controleren" komen er 3D applicaties waarmee de effecten van de plaatsing kunnen worden waargenomen. Er moet participatie zijn van betrokken burgers, vooral zij die er last van gaan ondervinden. Voldoende maatschappelijk draagvlak is voorwaarde. Vooral locaties bij Lelystad lijken voor ons interessant! Een forse blokopstelling lijkt hier landschappelijk gezien verdedigbaar. Staat echter wellicht haaks op de plannen om de luchthaven uit te bouwen. Houtribdijk is tot nu toe bij de provincie geen zoekgebied. Almere maakt eigen plannen, waar de bewoners aan de rand van het Gooimeer tegen te hoop lopen: hun uitzicht wordt straks grondig verpest door een aantal super hoge molens vinden zij.</p> <p>Noord-Holland. Deze provincie is van mening dat er voldoende windmolens staan, als de plannen om in de Wieringermeer nog een grote extra capaciteit neer te zetten en veel oude molens op te ruimen worden uitgevoerd. Lijnopstellingen langs de IJsselmeerdijk zitten gelukkig niet in de plannen. Hier lijkt de mogelijke aantasting van het IJsselmeer dus beperkt tot het zicht op de Wieringermeer. Nu zijn de molens daar overigens al vanaf Kornwerd te zien. Hoe zal dat straks zijn?</p> <p>Friesland. "Uit recente inventarisatie blijkt echter dat er zoveel serieuze plannen zijn voor wind op land dat molens in het IJsselmeer misschien wel helemaal niet nodig zijn."</p> <p>In Fryslân is dusdanig hevig verzet uitgekomen tegen de plannen van de provincie, waaronder een groot windmolenpark in Het IJsselmeer bij Breezanddijk, dat de provincie heeft besloten om de beslissingen over windmolens op het echte land uit te stellen. De initiatiefgroep 'Foar de Wyn' ontwikkelt nu alternatieve plannen. Maar de provincie zet de procedure voor het windpark in het IJsselmeer wel door. De Statencommissie heeft daar eind maart/begin april een hoorzitting over gehouden van drie avonden. Vooral veel tegenstanders, zoals bewoners van de Friese kust en watersportorganisaties voerden daar het woord. Zo ook de stichting Het Blauwe Hart en de IJsselmeervereniging. De lobby tegen dit plan gaat door, ook van de kant van de IJsselmeervereniging. Drie organisaties hebben onder aanvoering van de Friese Milieufederatie de koppen bij elkaar gestoken en samen een plan van aanpak ontwikkeld voor de toekomst van de windenergie in Friesland. Deze organisaties zijn ook bereid verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering. De voorgestelde aan-</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>pak is gericht op het realiseren van meer windenergie op land door opschaling van de bestaande installaties maar tegelijk om opschoning van het landschap. De realisatie gebeurt van onderop, dus in nauw overleg met bewoners en organisaties uit de streek. Men wil een evenwichtig beleid realiseren tussen wind(molens) op land en wind(molens) in het IJsselmeer.</p> <p>Gedeputeerde Staten hebben hun steun uitgesproken voor deze aanpak. Inmiddels zijn voor 72 locaties plannen ingediend, waarvan er 39 op de "kandidatenlijst" staan en 30 op de "reservelijst. Mei/juni komen er regiobijeenkomsten. Daarna gaat een commissie onder leiding van Pieter Winsemius aan de slag die de plannen gaat beoordelen en scenario's gaat opstellen. En een integraal plan voor heel Friesland. Eind dit jaar wordt het advies aangeboden aan GS, die vervolgens een besluit nemen. Dan zal er ook een afweging gemaakt gaan worden tussen "windpark Fryslân" op het IJsselmeer en de landprojecten. Schiet het IJsselmeer, waar wij geen windmolens willen hier nu wat mee op? Aanvankelijk leek het van niet, want door deze aanpak komen er alleen maar wat minder molens bij Breezanddijk! Maar toch nog een groot park. Uit recente inventarisatie blijkt echter dat er zoveel serieuze plannen zijn voor wind op land dat molens in het IJsselmeer misschien wel helemaal niet nodig zijn. Dus het is voor de Blauwe Hart partners en zeker voor de IJsselmeer Vereniging van groot belang de planvorming kritisch te volgen en waar mogelijk "Foar de Wyn" te steunen.</p>	
0184	<p>g Natuur en Landschap: "significante effecten zijn niet uitgesloten"</p> <p>Wat opvalt in de plannen van provincies en rijksoverheid is, dat veel grote windparken gesitueerd worden in af vlak bij Natura 2000 gebieden. Zoals bekend, zijn alle natte delen van het Blauwe Hart ook aangewezen als Natura 2000-gebied. En een activiteit in of nabij een Natura 2000-gebied mag niet plaatsvinden als zogenaamde significante effecten niet zijn uitgesloten.</p> <p>Zowel uit de Rijksstructuurvisie Wind op Land als uit de structuurvisie van Fryslân blijkt echter dat die significante effecten helemaal niet zijn uitgesloten. Strikt en juridisch genomen had de rijksoverheid die structuurvisie helemaal zo niet mogen vaststellen. Ook Fryslân mag dat niet doen. Jammer genoeg is er geen actie via de bestuursrechter mogelijk tegen deze plannen.</p> <p>Provincies en rijk nemen een heel groot risico met het situeren van deze parken in Natura 2000-gebieden: de kans is groot</p>	<p>Zie voor de beantwoording van de zienswijze betreffende de Natura 2000-gebieden zienswijze nr. 10a, 28a, 58d, 85p en 85v, 91j, 128e en 147n.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>dat deze plannen zullen kunnen sneuvelen bij de Raad van State. Waardoor het behalen van de doelstellingen voor windenergie niet haalbaar blijken of in ieder geval veel vertraging zullen opleven.</p>	
0184	<p>h I Voor de bescherming van "openheid" bestaat helaas geen wettelijke basis Het Blauwe Hart, waar de IJsselmeervereniging deel van uitmaakt, heeft in een brief aan de Tweede Kamer er kort geleden op gewezen dat plaatsing van windmolens aan de rand van en in het IJsselmeer waarschijnlijk strijdig is met de bescherming van de natuur in Natura 2000 gebieden, die volgens Europese regelgeving een dominante verplichting is. Het is zeer onzeker of windmolens op die plekken wel gerealiseerd kunnen worden gelet op de natuurdoelstellingen. Bovendien vinden we dat het Blauwe Hart onevenredig belast wordt, waar voor het gebied geen baten tegenover staan. Vooral eventuele plaatsing op de Houtribdijk en bij (of op?) de Afsluitdijk vinden we een ernstige aantasting. Molens van minstens 150m hoog bij Kornwerd zullen in het hele gebied goed zichtbaar zijn! In feite vanaf Enkhuizen en vanaf Terschelling!!</p> <p>Voor de bescherming van "openheid" bestaat echter helaas geen wettelijke basis, omdat er nooit een structuurvisie o.i.d. voor dit gebied is vastgesteld! Veel milieu-organisaties en "groene" politici vinden vasthouden aan openheid ook eigenlijk maar een "luxe" die zo nodig moet wijken voor "echte" milieudoelstellingen. Landschappelijke overwegingen spelen bij de plannen slechts een ondergeschikte rol. Jan Baron schrijft hierover: "En vaak anders als we denken. Zo zijn er voorstanders van windparken die vinden dat windmolens het landschap verrijken, het worden dan "windlandschappen" of "oriëntatiepunten" genoemd. Een dergelijke benadering wordt zelfs een "ondersteuning van het weidse karakter" genoemd. De Provincie Friesland heeft dat argument gebruikt om de verplaatsing naar bij Kornwerd van de huidige windmolenbrij in Friesland te verdedigen. Zie het Plan "Windstreek". Zo zijn er een ook tweetal rapporten die ten doel hebben windenergie acceptabel voor het publiek te maken te weten: "Een choreografie voor 1000 windmolens" opgevoerd door Ytje Feddes, voormalig Rijksadviseur voor het landschap en "Windturbines in het landschap" uitgebracht door Alterra." (tekst Jan Baron). Ook Flevoland werkt met een hele set aan ontwerprichtlijnen om plaatsing straks zo verantwoord mogelijk te laten zijn. "Afwachten dus wat</p>	<p><u>Landschappelijke inpassing</u> Met de landschappelijke inpasbaarheid is rekening gehouden. Het bijzondere karakter van het Waddengebied is beschermd via het Barro. Aangezien de locatie Windpark Fryslân in het waddengebied ligt, zijn mogelijke significante gevolgen voor de beschermde landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Waddenzee onderzocht. De locatie van Windpark Fryslân ligt in het IJsselmeer en heeft daardoor geen invloed op de bodem en waterkwaliteit van de Waddenzee en de cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee, met uitzondering in potentie van het ensemble van de Afsluitdijk.</p> <p>In het Inpassingsplan is gekeken naar de externe werking van het windpark op de Waddenzee (zie pag. 50 RIP).</p> <p>Op basis van het in het MER verrichte onderzoek is geconcludeerd dat er geen significante gevolgen voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten ontstaan. De maatregelen die noodzakelijk zijn om significante gevolgen uit te sluiten zijn in de regels vastgelegd, waaronder een voorschrift voor de te gebruiken verlichting. Ook wordt verwezen naar nr.4a, 10a en 29c en 96f.</p> <p>Voor wat betreft draagvlak en acceptatie wordt verwezen naar paragraaf 2.6 'Financiële aspecten, paragraaf 2.6.2 Planchade' in hoofdstuk 2 van deze Antwoordnota zienswijzen.</p>

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>de landschappelijke aanpak die Friesland en Flevoland nu hebben gekozen gaat opleveren!</p> <p>II Rijksbeleid en politiek inzicht: Kan haast niet anders of de lobby van enkele grote energiemaatschappijen is effectiever gebleken dan de lobby van de groene organisaties. Hoe reageerde Kamercommissie eind april op de Structuurvisie Wind op Land, die de regering kort geleden indiende? Zij constateerde in meerderheid dat er "een valse start is gemaakt wat betreft windmolens" en dat het kabinet veel te weinig doet om draagvlak te vinden voor wind op land. Een taak die het Rijk overigens expliciet bij de provincies heeft neergelegd, die dat dan ook, zij het soms na het nodige tumult serieus doen! Maar dat is de Kamerleden kennelijk ontgaan! Volgens regeringsfracties moet serieus worden gekeken naar alternatieve locaties voor windmolenparken, waar draagvlak voor is. De betrokkenheid van bewoners kan duidelijk beter. Slechts een fractie vermeldde het grote verzet in het IJsselmeergebied. Bovendien bestond er een duidelijke voorkeur om meer te mikken op parken ver op zee. Waarvoor de plannen overigens pas over een jaar verwacht worden. Er werd gevraagd om een overkoepelende visie waarin wind op zee en wind op land worden vergeleken. Ook werd gesteld dat er duidelijkheid moet komen over ecologische en juridische risico's van windmolens in natuurgebieden, zoals het IJsselmeer. Heel vreemd is dat een aantal fracties meende dat er wel draagvlak is voor een windmolenpark op de Afsluitdijk. Dat komt niet voor in de plannen van Friesland en Noord-Holland, die de basis vormen van de structuurvisie. Kan haast niet anders of de lobby van enkele grote energiemaatschappijen die hier duidelijk op mikken is effectiever gebleken dan de lobby van de groene organisaties, die hier fel tegen zijn. Rijkswaterstaat overigens, uit een oogpunt van veiligheid ook! Minister Schulz (ook van ruimtelijke ordening!) stelde grote waarde te hechten aan participatie in verschillende fasen, maar daar geen gedragscode voor te kunnen vastleggen: "dat moet de sector zelf doen". Hoewel minister Kamp later stelde dat hij erop zou toezien dat er voor de zomer een "gedragscode" zal komen. Inmiddels hebben Flevoland en Friesland deze gedragscode ontwikkeld, maar dat wist kennelijk niemand! Ook Schulz vond de Afsluitdijk "een goede locatie"! Maar wel om later aan de orde te stellen. Ze stelde ook dat uit de passende beoordeling van de structuurvisie blijkt dat plaatsing van windmolens in Natura 2000 gebieden "niet bij voorbaat kansloos is", maar dat onderzoek op projectniveau dit</p>	

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>zal moeten uitwijzen.</p> <p>III Wat te doen?... landschappelijk lijkt er een hek om het IJsselmeer te komen. Naast het windpark Noordoostpolder een windpark bij de Houtribdijk en in één in het IJsselmeer gaat echt te ver. Ook het "alternatief" lijnopstelling Afsluitdijk is onaanvaardbaar. Landschappelijk lijkt er dan een hek om het IJsselmeer te komen. Ook de aantasting van de natuurwaarden is onverkooptbaar. Er van uitgaande dat windenergie noodzakelijk en onvermijdelijk is, zal het verzet, politiek en juridisch zich vooral moeten richten tegen windmolens bij de Houtribdijk, de Afsluitdijk en in het IJsselmeer. Vooral juridisch biedt dat verzet, desnoods, als andere middelen zijn uitgeput, kansen, vanwege de natuurbescherming van de Natura 2000-gebieden. Wij moeten de planvorming in Friesland en Flevoland nu afwachten en alert reageren op de voorlopige resultaten. Als deze plannen definitief zijn en door de regering worden overgenomen kunnen we de fase van juridische procedures rond concrete projecten zo nodig betreden.</p>	
0185	<p>a Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen? Er is geen onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de veilige navigatie</p>	<p>De nautische veiligheid is onderzocht; zie hiertoe bijlage 6 van de vergunningaanvraag (rapport MARIN). Zie ook de beantwoording bij nr. 28b en 28c. Zie de beantwoording ten aanzien van navigatie bij nr. 10b. Hiernaast het volgende: ten behoeve van de nautische veiligheid bij slecht zicht en in het donker, wordt een nautische markeringsplan uitgewerkt (voorschrift bij Watervedvergunning), waarin onder meer nautische verlichting wordt opgenomen. Verwezen zij ook naar paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER.</p>
0185	<p>b Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten? Ja. Ik exploitier een zeilend passagierschip op het noordelijk IJsselmeer. Naast te verwachten inkomstenderving door teruglopend toerisme als gevolg van het aantasten van het open karakter van het gebied, een belangrijke kwaliteit waar onze klanten juist voor komen.</p>	<p><u>Toerisme en recreatie</u> Zie de beantwoording bij nr. 4a, 9b en 11a betreffende de afwezigheid van effecten op toerisme en recreatie.</p> <p><u>Het open karakter</u> In de beleidsnota IJsselmeergebied 2009-2015 wordt ingegaan op de mogelijkheden voor buitendijkse ontwikkelingen in het IJsselmeer gebied en worden specifieke uitgangspunten en randvoorwaarden hiervoor gegeven. Eén daarvan is dat verrommeling van het landschap dient te worden voorkomen, bijvoorbeeld door bestaande zichtlijnen niet te doorbreken. Over windenergie is aangegeven dat de weidsheid ook maakt dat het IJsselmeergebied zich uitermate goed leent voor het opwekken van windenergie. In het MER deel C is dit op bladzijde 24 uiteengezet. Hierbij is bij het invullen van het plangebied rekening gehouden. Met betrekking tot het IJsselmeer kan gesteld worden dat Windpark Fryslân past in de ontwikkelingen van de inpoldering van</p>

Num- mer ziens- wijzen		Antwoord
		<p>de voormalige Zuiderzee en dat het naast negatieve effecten ook kwaliteiten toevoegt. De beleving van de open ruimte richting het IJsselmeer blijft daarbij behouden en wordt gemarkeerd omdat deze zich aan beide zijden van het windpark doorzet door de plaatsing halverwege de Afsluitdijk.</p> <p>Een windpark in het IJsselmeer heeft geen fysieke gevolgen voor de Afsluitdijk. Het windpark sluit aan bij een bestaand knooppunt waardoor het ensemble van de Afsluitdijk niet wordt aangetast. De open ruimte tussen knooppunten Breezanddijk en Kornwerderzand wordt niet gedicht. Dit is terug te vinden in het RIP op bladzijde 45</p>
0185	c zal het een veilige navigatie ernstig in ge- vaar brengen	Zie de beantwoording onder nr. 185a.
0185	d Punten 1 tot en met 6 zijn gelijk aan zienswijze 58	Ter kennisgeving aangenomen.
0185	<p>e De veilige navigatie in het noordelijk deel van het IJsselmeer wordt door de locatie van het park ernstig in gevaar gebracht. Ik baseer dit oordeel op 20 jaar ervaring als zeilschipper op een groot traditioneel zeilend passagiersschip. In die jaren heb ik talloze malen de route van Kornwerderzand naar het zuiden en vice versa bevaren. Ik heb daarbij bij grote regelmaat ervaren dat ruimte om te kunnen kruisen tegen de wind essentieel is. Zeker bij harde wind, 6 bft of meer is het lang niet altijd mogelijk vrij te kiezen hoe men precies vaart, en wanneer men overstag gaat. Een zo grootschalige plaatsing van obstakels in een vaarwater waar al veel scheepvaartbewegingen zijn maakt een veilige vaart dan uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk. Het huidige plangebied is zo dicht bij de kust geprojecteerd dat laveren op de route noord-zuid bij sterkere wind niet mogelijk is zonder het park te doorkruisen. Echter met harde wind door een gebied vol obstakels varen is ook risicovol, het vraagt mee manoeuvres aan boord zoals overstag gaan die ook weer risicovol zijn, of bij vlaggerige wind alleen mogelijk bij tijdelijke minder sterke wind. Daarom zou een dergelijk park niet in dit deel van het gebied moeten staan, en zeker niet zo dicht langs de kust.</p> <p>Ondertekening</p>	<p>Zie de beantwoording onder 50a. Ten behoeve van de nautische veiligheid bij slecht zicht en in het donker, wordt een nautische markeringsplan uitgewerkt (voorschrift bij Waterwetvergunning), waarin onder meer nautische verlichting wordt opgenomen. Verwezen zij ook naar paragraaf 7.3.2 van deel D van het MER. Zie verder ook de beantwoording bij nr. 28b en 28c.</p>
0186	a Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerp Rijks Inpassingsplan, Windpark Fryslând met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora-en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.	Zie de beantwoording onder nr. 4a, 9b en 11a voor de afwezigheid van effecten op toerisme en nr. 10a en 10c voor mogelijke effecten bij eigenaren.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>De ondergetekende,, wier gegevens zijn vermeld aan het hoofd van deze brief, is eigenares van een vakantiehuis in Friesland, gelegen op het vakantiepark Beachresort Makkum, adres van de woning:. Zij is tevens eigenares van een botenbox op dit vakantiepark, adres, ligplaats en het in deze box afgemeerde zeiljacht. Zij vreest dat haar belangen als eigenares voormeld, en de belangen van de overgrote meerderheid van de bevolking van de Friese kuststeden- en dorpen, alsmede de belangen van watersporters en andere recreanten die het betreffende gebied bezoeken, zullen worden geschaad indien het Windpark Fryslân op de voorgenomen locatie in het IJsselmeer zal worden aangelegd. Zij geeft in de aangehechte bijlage een uitvoerige toelichting van haar zienswijze en verzoekt dringend de plannen voor dit windpark af te blazen.</p>	
0186	b dit deel van de zienswijze is gelijk aan zienswijze 10 exclusief de laatste 7 bullits onder Economische schade	Ter kennisgeving aangenomen.
0187	a Momenteel ligt het ontwerp-inpassingsplan Windpark Fryslân ter inzage. Rijkswaterstaat Noord Nederland heeft het plan getoetst aan de hand van de beheerdersbelangen ten aanzien van de Rijkswegen N31, de A7 vanaf knooppunt Zurich richting Joure en de A6 van knooppunt Joure richting Heerenveen. Er zijn bij de totstandkoming van het onderliggende plan diverse gesprekken geweest met medewerkers van Rijkswaterstaat Noord Nederland. Naar aanleiding van deze gesprekken wil ik u wijzen op een aantal aandachtspunten die in deze gesprekken aan de orde zijn geweest maar niet terug te vinden zijn in het voorliggende inpassingsplan. In paragraaf 2.3 staat het knooppunt Joure als autonome ontwikkeling genoemd, echter in het noordelijke tracé naar Herbaijum wordt er gebruik gemaakt van het tracé van het project Traverse Harlingen. Dit zou moeten worden toegevoegd.	In overleg met Tennet is gekozen voor het definitieve leidingtracé naar station Oudehaske. Route Oudehaske gaat langs Joure. Het nieuwe knooppunt Joure is volgens de huidige planning gereed voorafgaand aan de aanleg van kabeltracé van Windpark Fryslân. Zie voor de hoogspanningsverbinding ook de beantwoording onder nr. 0133a.
0187	b Daarnaast zijn er een aantal algemene uitgangspunten op basis waarvan vergunningaanvraag voor het bouwen op gronden van Rijkswaterstaat waaraan het tracé wordt getoetst: ☐ De kabels mogen niet in de lengterichting onder de Rijksweg komen te liggen. ☐ Kruisingen van de Rijkswegen dienen zoveel mogelijk beperkt te worden. ☐ De kabel dient zo diep mogelijk aangelegd te worden ☐ Kruisingen van Rijkswegen dienen met getuurde boringen plaats te vinden. ☐ Ter hoogte van knooppunten, aansluitingen en verzorgingsplaatsen dient het tracé zodanig te worden gekozen dat toekomstig gebruik voor andere functies niet belemmerd wordt. Grote oppervlakken in	De ontwerpbeschikking voor de Wbr-vergunning is op 16 februari 2016 gepubliceerd en wordt tegelijkertijd met de vaststelling van het inpassingsplan verleend. De aandachtspunten worden onthouden voor het geval dat op het ontwerp aanpassingen gedaan moeten worden gemaakt.

Num- mer ziens- wijzen	Zienswijze / reactie	Antwoord
	<p>bijvoorbeeld binnen lussen van aansluitingen dienen door de aanleg van de kabel niet in tweeën te worden gesneden. In dergelijke gevallen dienen de randen van de percelen gebruikt te worden voor de aanleg.</p> <p>☐ Beperkingen voor lange termijn wegbreidingen als gevolg van de aanleg van het kabeltracé dienen te worden beperkt. Algemeen uitgangspunt is dat de kabel zo ver mogelijk van de rand van het asfalt dient te liggen. De hiervoor genoemde uitgangspunten worden door Rijkswaterstaat gehanteerd als toetsingscriteria bij het indienen van de vergunning aanvraag. Mochten er onduidelijkheden zijn dan kunt u contact opnemen.</p>	
0188	<p>a Naar aanleiding van uw schrijven wil ik bezwaar maken tegen op het te plaatsen park, genaamd Windpark Fryslân. Deze komt te staan op een locatie die de wind uit mijn wieken haalt, en dus ten koste gaat van mijn opbrengsten van mijn bestaande windmolen. Er heeft nog geen overleg plaats gevonden over hoe dit te compenseren. Want het kan niet zo zijn dat zwaar gesubsidieerde parken de molentjes die er al staan de nek om gaan draaien. Terwijl deze het meeste rendement geven voor het algemeen belang. Met dit schrijven stel ik u en dit park dan ook aansprakelijk van de aankomende gederfde inkomsten.</p>	<p>Bij de keuze voor de locatie van het park zijn de bestaande windturbines rondom het noorden van het IJsselmeergebied betrokken. Zie hiervoor figuur 4.1 in deel D van het MER. Bestaande windturbines staan op ruim 15 kilometer afstand, zo volgt uit blz. 94 van deel D van het MER.</p> <p>In paragraaf 9.2 van deel D van het MER en bijlage D17 bij deel D van het MER staan de effecten van het windpark op de wind beschreven. Onderzoek van het Fraunhofer-Instituut (Bijlage D17) wijst uit dat er een afname van de windsnelheid van maximaal 10% op een afstand tot 4 km van het windpark kan optreden. Zoals gezegd staan de bestaande turbines op circa 15 kilometer afstand. De afname van windsnelheid is bovendien in belangrijke afhankelijk van de windrichting. De heersende windrichting is westzuidwest. Slechts een beperkt aantal windturbines is voor die richting van invloed.</p> <p>De wind "achter" het windpark heeft genoeg tijd om zich te stabiliseren. De invloed van het windpark leidt om die reden niet tot een afname in windaanbod.</p>

4 Ambtshalve wijzigingen en wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijzen zijn het ontwerp inpassingsplan en enkele andere ontwerpbesluiten op enkele punten aangepast. Daarnaast zijn enkele ambtshalve wijzigingen doorgevoerd. Hieronder is een opsomming gegeven van de wijzigingen ten opzichte van de ontwerp ontwerpbesluiten.

Inpassingsplan

Verbeelding

- Kabel tracé richting Herbaijum vervallen op de verbeelding. De toelichting en bijlagen bij de toelichting zijn hieraan aangepast.
- Het kabeltracé is ter hoogte van Sneek op twee plekken en nabij Oudehaske op drie plekken versmald zodat het tracé 10 meter afstand aanhoudt tot woonpercelen.
- Ter hoogte van Kornwerderzand is het plangebied gewijzigd als gevolg van een aanpassing aan het kabeltracé ter plaatse.
- Op de verbeelding is de naam van de bestemming 'Bedrijf – Windturbinepark' gewijzigd in 'Bedrijf - Windturbinepark Voorlopig'.

Regels

- Artikel 1 en artikel 8.1, begrip 'kabelsysteem' is gewijzigd in 'circuit'.
- Artikel 1, begrip 'natuurwaarde' is vervallen.
- Artikel 1, begrip 'voorzorgsbeleid' is aangepast.
- Het kabeltracé tussen Marnezijl en Oudehaske wordt door TenneT gerealiseerd als netuitbreiding. Dit is verwerkt in artikel 1.28 en artikel 8.1.
- Het maximum spanningsniveau van het transformatorstation en de ondergrondse hoogspanningsverbinding is teruggebracht van maximum 220 kV naar 110 kV in artikel 3.1 en artikel 8.1.
- Er is een tijdelijke regeling voor de windturbines opgenomen. In de regels is de bestemming 'Bedrijf – Windturbinepark' gewijzigd in de voorlopige bestemming 'Bedrijf - Windturbinepark Voorlopig'. Artikel 13, lid 2 sub c is toegevoegd.
- De term windenergie is vervangen door elektrische energie in de bestemmingsomschrijving van artikel 6.1.1.
- Artikel 6.1.3 is aangepast om de huidige mogelijkheden ter vermindering van de verlichting te borgen en de afwijkingsbevoegdheid in artikel 6.1.4 is toegevoegd om verdere reductie van de zichtbaarheid van verlichting mogelijk te maken.
- Regel 8.4.2 is vervallen aangezien voor ondergrondse kabels geen normering met betrekking tot elektromagnetische velden van toepassing is.
- De term 'beheersverordeningen' is toegevoegd aan artikel 13.1.
- Artikel 13.2 sub c is toegevoegd.
- Bijlage 2 bij de regels is aangevuld.
- Ondergeschikte tekstuele wijzigingen in de regels.

Toelichting

- Het kabeltracé tussen Marnezijl en Oudehaske wordt door TenneT gerealiseerd als netuitbreiding. Dit is verwerkt in de plantoelichting.
- Paragrafen 1.3, 1.6, 8.3 en 8.5 gewijzigd vanwege de tijdelijke regeling voor de windturbines.

- De toelichting, paragraaf 5.2, is aangepast naar aanleiding van aanvullingen op het MER en de adviezen van de m.e.r.- commissie.
- De tekstdelen met betrekking tot elektromagnetische velden zijn aangepast.
- Paragraaf 2.3 (autonome ontwikkelingen), paragraaf 2,4 (overige ontwikkelingen) en hoofdstuk 3 (beleid en wet- en regelgeving) zijn waar nodig geactualiseerd
- De aanvullingen op het MER en de adviezen van de m.e.r.-Commissie zijn toegevoegd als bijlage bij de toelichting.
- In de toelichting is in paragraaf 4.3.4 een beschrijving toegevoegd waaruit de (technische) haalbaarheid van de kruisingen en parallelloop van het kabeltracé met de bestaande leidingen blijkt.
- In de toelichting zijn in paragraaf 5.3.2. wijzigingen opgenomen met betrekking tot de obstakelverlichting.
- Paragraaf 8.5 is aangepast naar aanleiding van de wijzigingen in de planregels.
- Ondergeschikte tekstuele wijzigingen in de toelichting.

Watervergunning

- Voorschrift 5, lid 18 is gewijzigd voor wat betreft de datum van de door vergunninghouder aan te leveren voorlopige planning van de werkzaamheden. Deze datum is ten opzichte van de ontwerp-vergunning met 2 maanden opgeschoven omdat door wijzigingen in de proceduretermijnen de oorspronkelijke datum bestuursrechtelijk gezien niet gehandhaafd kon blijven.
- Voorschrift 6 lid 5 sub e is uitgebreid met de volgende tekst: "*Van de onder de vorige punten gestelde voorwaarden mag worden afgeweken als er aan het 'plan van aanpak' zoals bedoeld in 6 lid 5 sub c, d en g een protocol is toegevoegd dat beschrijft op welke wijze - per denkbaar scenario - stapsgewijs gehandeld gaat worden op het moment dat de voor de veiligheid van de waterkering kritische waarden, zoals genoemd in dit lid, zijn bereikt. Ook hier geldt dat het plan van aanpak niet eerder onderdeel uitmaakt van de watervergunning dan nadat het bevoegd gezag hiermee schriftelijk heeft ingestemd.*"
- Voorschrift 6, lid 5 sub j uit de ontwerp-vergunning is komen te vervallen omdat dit voorschrift in essentie hetzelfde beoogde als sub e na aanvulling. Hierdoor zijn de opvolgende lidnummers naar voren geschoven: lid k uit de ontwerpbesikking heeft nu lid j; lid l uit de ontwerpbesikking heet nu lid k.
- Voorschrift 12, lid 1 in de Watervergunning is gewijzigd voor wat betreft het uitsluiten van andere vormen van zekerheidstelling dan een bankgarantie.
- Bijlage 1: er is een omschrijving toegevoegd voor het begrip 'stand der techniek'.

Vergunning Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr-vergunning)

- In de Wbr-vergunning is voorschrift 10, lid 3 gewijzigd. Om zowel corrosievorming als aanraakspanning tot een minimum te beperken is een maximale waarde opgenomen, waarbij ook de veiligheid van personen door overdrachtsspanning en maximale stap- en aanraakspanningen rondom hoogspanningsinstallaties gegarandeerd is.
- De vergunning is aangevuld met voorschrift 7.5. Dit betreft het afstemmen van de werkzaamheden met het MinderHinderTeam van Rijkswaterstaat. Voorschrift 7.5 en 7.6 uit de ontwerp vergunning zijn achtereenvolgens voorschrift 7.6 en 7.7 geworden.

Omgevingsvergunning

- Er zijn voorwaarden opgenomen ter toepassing van de mogelijkheden voor reductie van de obstakelverlichting ter vermindering van de zichtbaarheid van de lichten.

Inspraak- en reactiebundel

Zienswijzen en reacties op Ontwerpbesluiten 'WINDPARK FRYSLÂN'

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF.....	1
KENNISGEVING.....	2
MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:	
OPZOEKTABEL	
REGISTRATIENUMMER VERSUS REACTIENUMMER EN ZIENSWIJZENUMMER.....	5
ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES.....	10
REACTIE NUMMER R0106 EN R0187.....	12
ZIENSWIJZE NUMMER 1 TOT EN MET 188.....	17

WOORD VOORAF

Algemeen

Van vrijdag 4 maart 2016 tot en met donderdag 14 april 2016 lagen de ontwerpbesluiten ter inzage voor 'WINDPARK FRYSLÂN'. Een ieder kon naar aanleiding van de ontwerpbesluiten een zienswijze inbrengen. Overheden konden een reactie geven.

Het project

De initiatiefnemer Windpark Fryslân BV heeft het voornemen om een windpark te realiseren in het Friese deel van het IJsselmeer, nabij de Afsluitdijk. Het windpark ligt in zijn geheel in het IJsselmeer, op 800 meter van de Afsluitdijk en op 6,4 km van Makkum. Het park bestaat uit 89 windturbines met een maximale tiphoogte van 183 meter (600 ft).

Het Windpark Fryslân valt onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR). Dit houdt in dat de Ministers van Economische Zaken (EZ) en van Infrastructuur en Milieu (IenM) een inpassingsplan voor het windpark vaststellen. Daarnaast is een zestal overige besluiten nodig. Deze besluiten worden gelijktijdig met dezelfde procedure (RCR), onder coördinatie van de Minister van Economische Zaken voorbereid. Tenslotte is voor het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten een milieueffectrapport (MER) opgesteld om de gevolgen voor het milieu in beeld te brengen.

Informatieavond

Op 15 maart 2016 is in Makkum een inloopavond georganiseerd, waar medewerkers van de verschillende betrokken overheden en de initiatiefnemer aanwezig waren om vragen te beantwoorden. Op deze avond was het mogelijk om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbesluiten.

Zienswijzen en reacties

Op de ontwerpbesluiten zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 306 zienswijzen en reacties binnengekomen waarvan 182 uniek. De zienswijzen en de reacties zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Registratie en verwerking

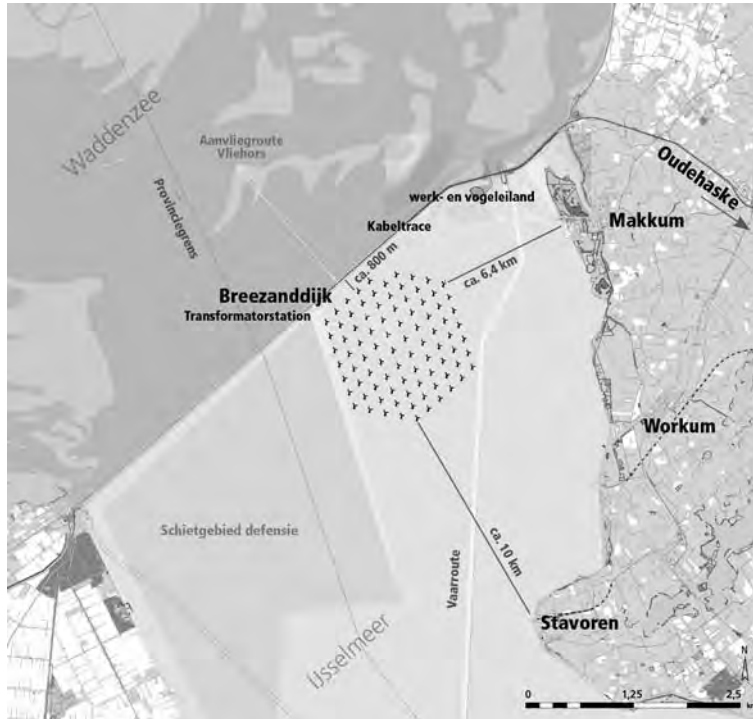
De ontvangen zienswijzen en de reacties zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 5 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende reactie- of zienswijzennummer worden opgezocht.

Verdere procedure

Bij de besluiten wordt aangegeven of en hoe met de reactie en zienswijzen rekening is gehouden. Het moment waarop de terinzagelegging van de besluiten plaatsvindt wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere lokale huis-aan-huis bladen en op www.bureau-energieprojecten.nl. Een belanghebbende die op het ontwerp van een besluit een zienswijze heeft ingebracht, kan later tegen dat besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Kennisgeving Windpark Fryslân, Ministerie van Economische Zaken

Van vrijdag 4 maart tot en met donderdag 14 april 2016 liggen de ontwerpbesluiten ter inzage voor Windpark Fryslân. Iedereen kan reageren op de ontwerpbesluiten met een zienswijze.

De initiatiefnemer Windpark Fryslân BV heeft het voornemen om een windpark te realiseren in het Friese deel van het IJsselmeer, nabij de Afsluitdijk. Het windpark ligt in zijn geheel in het IJsselmeer, op 800 meter van de Afsluitdijk en op 6,4 km van Makkum. Het park bestaat uit 89 windturbines met een maximale tiphoogte van 183 meter (600 ft). Het toe te passen type turbine wordt in een latere fase bepaald en zal vallen in de 3 en 4 Megawatt klasse. Het opgesteld vermogen zal op circa 320 MW uitkomen, wat voldoet aan de doelstelling van de provincie Friesland (316 MW). Het windpark levert dan groene stroom aan circa 340.000 huishoudens, ruim voldoende voor alle Friese huishoudens.

Het Windpark Fryslân levert hiermee een substantiële bijdrage aan de doelstelling van het Kabinet om in 2020 14% van alle in Nederland gebruikte elektriciteit duurzaam op te wekken. Windenergie is een belangrijke en goedkope vorm van energie om die doelstelling te bereiken. Rijk, provincies, de windenergiesector en natuur- en milieuorganisaties hebben met elkaar afgesproken om in 2020 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren. De afspraak is een onderdeel van het Energieakkoord. De provincies hebben in overleg met het Rijk 11 grote gebieden aangewezen die geschikt zijn voor windparken van minimaal 100 MW. De locatie van het Windpark Fryslân is er daar één van.

Het Windpark Fryslân valt onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR). Dit houdt in dat de Ministers van Economische Zaken (EZ) en van Infrastructuur en Milieu (IenM) een inpassingsplan voor het windpark vaststellen. Daarnaast is een zestal overige besluiten nodig. Deze besluiten worden gelijktijdig met dezelfde procedure (RCR), onder coördinatie van de Minister van Economische Zaken voorbereid. Tenslotte is voor het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten een milieueffectrapport (MER) opgesteld om de gevolgen voor het milieu in beeld te brengen.

U kunt nu reageren op de volgende stukken:

- ontwerp-inpassingsplan;
- MER en andere onderliggende stukken;
- omgevingsvergunning;
- ontheffing Bouwbesluit (voor 's nachts werken);
- vergunning Natuurbeschermingswet;
- ontheffing Flora- en Faunawet;
- watervergunning;

- vergunning Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt van 4 maart tot en met 14 april 2016 alle bovengenoemde stukken inzien bij:

- www.bureau-energieprojecten.nl onder Windpark Fryslân, alle stukken die ter inzage liggen zijn daar te vinden en te downloaden;
- Gemeenteloket Sneek, Marktstraat 15 te Sneek (op papier) tijdens de reguliere openingstijden.

Informatiemarkt

Het Ministerie van Economische Zaken en Windpark Fryslân BV organiseren een inloopavond op: **15 maart 2016 van 17.00 uur tot 20.30 uur in Multifunctioneel Centrum Maggenheim, Klipperstraat 21-A Makkum.**

U kunt daar informatie over het windpark krijgen en u bent van harte welkom om vragen te stellen over het project en de procedure. Medewerkers van het Ministerie van EZ en IenM, gemeente Sudwest-Fryslân, provincie Fryslân en de initiatiefnemer Windpark Fryslân zijn daar aanwezig.

Van 17.00 tot 20.30 uur is de zaal open en heeft u de mogelijkheid om vragen te stellen aan de aanwezige medewerkers van de overheid en Windpark Fryslân. U kunt vrij in- en uitlopen en op ieder moment met de diverse medewerkers spreken. Er is geen plenair gedeelte.

Ook kunt u tijdens de inloopavond mondeling uw zienswijze geven. Er is een notulist aanwezig om uw zienswijze op te schrijven. U hoeft zich niet van tevoren aan te melden.

U kunt uw mening geven

In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van het ontwerp-inpassingsplan, de hier bovengemelde ontwerpbesluiten, het MER en de andere onderliggende stukken. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en / of het MER?
- Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

We stellen het op prijs als u aangeeft op welke delen van het ontwerp-inpassingsplan, de ontwerpbesluiten, het MER of de onderliggende stukken u reageert en u uw zienswijze onderbouwt met argumenten.

Het is goed om te weten dat alleen een belanghebbende die op het ontwerp van een besluit een zienswijze heeft ingebracht, later tegen dat besluit beroep in kan stellen bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State.

Hoe kunt u reageren?

U kunt van 4 maart tot en met 14 april 2016 reageren. Wij ontvangen uw zienswijzen bij voorkeur digitaal. Dat kan via www.bureau-energieprojecten.nl onder Windpark Fryslân. U kunt niet reageren via e-mail.

Per post kan ook: Bureau Energieprojecten, Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250 AE Voorschoten. Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling genomen worden als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.

Wilt u uw zienswijze mondeling geven? Dat kan tijdens de inloopavond of via Bureau Energieprojecten op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur, T (070) 379 89 79.

Wat gebeurt hierna?

Bureau Energieprojecten bundelt alle zienswijzen en reacties. Zo snel mogelijk na afloop van de inspraaktermijn kunt u deze downloaden via www.bureau-energieprojecten.nl. De zienswijzen en reacties worden betrokken bij de definitieve besluiten. In een Nota van Antwoord kunt u zien of en op welke wijze de zienswijzen en reacties betrokken zijn bij de definitieve besluitvorming.

De definitieve besluiten en het definitieve inpassingsplan zullen ter inzage gelegd worden. Dan kan een belanghebbende die een zienswijze heeft ingediend op het betreffende ontwerpbesluit of het ontwerp-inpassingsplan beroep instellen. De start van die terinzagelegging wordt aangekondigd in onder andere de Staatscourant, huis-aan-huisbladen en op www.bureau-energieprojecten.nl.

Meer informatie

Uitgebreide informatie vindt u op www.bureau-energieprojecten.nl en www.windparkfryslan.nl. Heeft u na het bezoeken van de website nog vragen? Dan kunt u bellen met Bureau Energieprojecten, T (070) 379 89 79.

OPZOEKTABEL MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES EN ZIENSWIJZEN

In onderstaande tabellen kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie of zienswijze opzoeken. De reacties zijn vanaf pagina 12 opgenomen. De zienswijzen vindt u vanaf pagina 17.

Reacties op ontwerpbesluiten 'WINDPARK FRYSLÂN'

Registratienummer	Reactienummer
4J-OB-0106-R0106	R0106
4J-OB-0187-R0187	R0187

Zienswijzen op ontwerpbesluiten 'WINDPARK FRYSLÂN'

Registratienummer	Zienswijzenummer
4J-OB-0001	0001
4J-OB-0002	0002
4J-OB-0003	0003
4J-OB-0004	0004
4J-OB-0005	0005
4J-OB-0006	0006
4J-OB-0007	0007
4J-OB-0008	0008
4J-OB-0009	0009
4J-OB-0010	0010
4J-OB-0011	0011
4J-OB-0012	0012 (82 identiek)
4J-OB-0013	0013
4J-OB-0014	0014
4J-OB-0015	0015
4J-OB-0016	0016 (1 identiek)
4J-OB-0017	0017
4J-OB-0018	0018
4J-OB-0019	0019
4J-OB-0020	0016
4J-OB-0021	0021
4J-OB-0022	0022
4J-OB-0023	0023
4J-OB-0024	0024

4J-OB-0025	0025
4J-OB-0026	0026
4J-OB-0027	0027
4J-OB-0028	0028 (5 identiek)
4J-OB-0029	0029
4J-OB-0030	0030
4J-OB-0031	0012
4J-OB-0032	0032
4J-OB-0033	0033 (8 identiek)
4J-OB-0034	0034
4J-OB-0035	0035
4J-OB-0036	0036
4J-OB-0037	0037
4J-OB-0038	0038
4J-OB-0039	0039
4J-OB-0040	0040
4J-OB-0041	0041
4J-OB-0042	0042
4J-OB-0043	0043
4J-OB-0044	0044
4J-OB-0045	0045
4J-OB-0046	0046
4J-OB-0047	0047
4J-OB-0048	0048
4J-OB-0049	0049
4J-OB-0050	0050
4J-OB-0051	0051 (3 identiek)
4J-OB-0052	0052
4J-OB-0053	0053
4J-OB-0054	0054
4J-OB-0055	0055
4J-OB-0056	0056
4J-OB-0057	0057
4J-OB-0058	0058
4J-OB-0059	0059
4J-OB-0060	0060
4J-OB-0061	0061
4J-OB-0062	0062
4J-OB-0063	0063
4J-OB-0064	0064
4J-OB-0065	0065

4J-OB-0066	0066
4J-OB-0067	0067
4J-OB-0068	0068
4J-OB-0069	0069
4J-OB-0070	0070 (4 identiek)
4J-OB-0071	0071
4J-OB-0072	0072
4J-OB-0073	0073
4J-OB-0074	0074
4J-OB-0075	0075
4J-OB-0076	0076
4J-OB-0077	0077
4J-OB-0078	0078
4J-OB-0079	0079
4J-OB-0080	0080
4J-OB-0081	0081
4J-OB-0082	0082
4J-OB-0083	0083 (3 identiek)
4J-OB-0084	0084
4J-OB-0085	0085 (3 identiek)
4J-OB-0086	0086
4J-OB-0087	0087
4J-OB-0088	0088
4J-OB-0089	0089
4J-OB-0090	0090
4J-OB-0091	0091 (11 identiek)
4J-OB-0092	0092
4J-OB-0093	0093
4J-OB-0094	0085
4J-OB-0095	0095
4J-OB-0096	0096
4J-OB-0097	0097
4J-OB-0098	0098
4J-OB-0099	0099
4J-OB-0100	0100
4J-OB-0101	0101
4J-OB-0102	0102
4J-OB-0103	0103
4J-OB-0104	0104
4J-OB-0105	0105
4J-OB-0107	0107

4J-OB-0108	0108
4J-OB-0109	0109
4J-OB-0110	0110
4J-OB-0111	0111
4J-OB-0112	0112
4J-OB-0113	0113
4J-OB-0114	0114
4J-OB-0115	0115
4J-OB-0116	0116
4J-OB-0117	0117
4J-OB-0118	0118
4J-OB-0119	0119
4J-OB-0120	0120
4J-OB-0121	0012
4J-OB-0122	0122
4J-OB-0123	0123
4J-OB-0124	0085
4J-OB-0125	0125
4J-OB-0126	0126
4J-OB-0127	0127
4J-OB-0128	0128
4J-OB-0129	0129
4J-OB-0130	0130
4J-OB-0131	0085
4J-OB-0132	0132
4J-OB-0133	0133
4J-OB-0134	0134
4J-OB-0135	0135
4J-OB-0136	0136
4J-OB-0137	0137
4J-OB-0138	0138
4J-OB-0139	0139
4J-OB-0140	0140 (2 identiek)
4J-OB-0141	0141
4J-OB-0142	0142
4J-OB-0143	0143
4J-OB-0144	0144
4J-OB-0145	0145
4J-OB-0146	0146
4J-OB-0147	0147
4J-OB-0148	0148

4J-OB-0149	0149
4J-OB-0150	0150
4J-OB-0151	0151
4J-OB-0152	0152
4J-OB-0153	0153
4J-OB-0154	0154
4J-OB-0155	0155
4J-OB-0156	0156
4J-OB-0157	0157 (1 identiek)
4J-OB-0158	0158
4J-OB-0159	0159
4J-OB-0160	0160
4J-OB-0161	0161
4J-OB-0162	0162
4J-OB-0163	0163
4J-OB-0164	0164
4J-OB-0165	0165
4J-OB-0166	0166
4J-OB-0167	0167
4J-OB-0168	0168
4J-OB-0169	0169
4J-OB-0170	0170
4J-OB-0171	0171 (1 identiek)
4J-OB-0172	0172
4J-OB-0173	0173
4J-OB-0174	0174
4J-OB-0175	0175
4J-OB-0176	0176
4J-OB-0177	0177
4J-OB-0178	0178
4J-OB-0179	0179
4J-OB-0180	0180
4J-OB-0181	0181
4J-OB-0182	0182
4J-OB-0183	0183
4J-OB-0184	0184
4J-OB-0185	0185
4J-OB-0186	0186
4J-OB-0188	0188

ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES EN REACTIES / ZIENSWIJZEN

Zienswijzen en reacties op ontwerpbesluiten 'WINDPARK FRYSLÂN'

Reactienummer	Overheid
R0106	Gemeente Sudwest-Fryslan, Burgemeester en Wethouders, SNEEK
R0187	Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, UTRECHT

Zienswijzenummer	Organisatie
0024	Antix Sports kiteboarding, MAKKUM FR
0085	Aquaresort It Soal, WORKUM
0136	Architectenbureau Jan Appeldorn, MAKKUM FR
0028	Assurantiekantoor Kruis, HINDELOOPEN
0049	Belangenvereniging voor Beroepschartervaart, ENKHUIZEN
0114	Bestuur Waterpark It Soal, WORKUM
0068	C.J.Hendriks Groep Amsterdam, BADHOEVEDORP
0085	Camping 't Séleantsje / Restaurant Piacco te Molkwerum, MOLKWERUM
0169	De Vries Sails Holding BV, MAKKUM FR
0091	Den Daas Recreatie Beer BV, ELST GLD
0182	Dorpsbelang Kornwerderzand, KORNWERDERZAND
0125	Eneco, ROTTERDAM
0091	Friese Hoek B.V., LEMMER
0179	Friese Milieu Federatie, LEEUWARDEN
0139	Funsport Makkum, MAKKUM FR
0003	Gasunie Transport Services B.V., GRONINGEN
0084	Henk de Visser beheer, HOEK VAN HOLLAND
0164	Hippisch Centrum Boeyenkamp, CORNWERD
0160	HISWA, AMSTERDAM
0123	Hoek's vis & snacks Makkum, MAKKUM FR
0089	Hotel Gast - Inn bv. / Yachtcharter Workum bv, WORKUM
0140	IJsselmeer Windmolenvrij, HOOGEVEEN
0056	IJsselmeervereniging, LEMMER
0155	IJsselmeervereniging, SNEEK
0175	It Fryske Gea, BEETSTERZWAAG
0058	J.C. Rijswijk / Zeiltjalk De Vlieter, SNEEK
0091	Jachthaven Andijk, ANDIJK
0091	Jachthaven Hindeloopen B.V., HINDELOOPEN
0091	Jan de Vries Beheer B.V., MAKKUM FR
0012	Jan de Vries Beheer BV, MAKKUM FR
0116	KM Yachtbuilders, MAKKUM FR

0091	Maran Yachtcharter, TERKAPLE
0091	Marina Stavoren Buitenhaven, STAVOREN
0174	Marina Den Oever BV, WIERINGERWERF
0091	Marina Makkum, MAKKUM FR
0091	Marina Stavoren B.V., STAVOREN
0091	Marina Volendam, VOLENDAM
0050	Nederlandsche Vereeniging van Kustzeilers, ZEIST
0130	Nederlandse Kitesurf Vereniging, ALMERE
0012	Nederlandse Kitesurf Vereniging, ALMERE
0108	Nederlandse Vereniging van Toerzeilers, HARLINGEN
0004	NorthWest Kiteboarding, MAKKUM FR
0063	NorthWest Kiteboarding, MAKKUM FR
0012	Plaatselijk Belang Hindeloopen, HINDELOOPEN
0041	Platform Duurzaam Fryslân, mede namens Vereniging van Windturbine-eigenaren in Friesland VWF; Noordenwind; Vereniging voor duurzame energie in Nederland; Feriening Fryske Doarpsmûnen FFD
0127	Platform Kosta, MAKKUM FR
0091	R. van Meerten Beheer B.V., MAKKUM FR
0085	Recreatiecentrum De Holle Poarte, MAKKUM FR
0085	RECRON, DRIEBERGEN-RIJSENBURG
0006	Sailcentre Makkum, MAKKUM FR
0161	Samenwerkingsverband Het Blauwe Hart, HEILOO
0012	SEZ Sinell EDV Zubehör GmbH, MONHEIM AM RHEIN
0012	Stavers Belang, STAVOREN
0159	Stichting Don Quichot, WITMARSUM
0133	TenneT TSO B.V., ARNHEM
0173	V.O.F. Sailcharter Friesland, LEEUWARDEN
0091	Van Meerten Horeca B.V., MAKKUM FR
0162	Venema dhz en tweewielers, MAKKUM FR
0012	Vereniging Hielper Haven, HINDELOOPEN
0045	Vereniging Van Eigenaren Zuiderzee State, WORKUM
0028	VOF Pension het Smidsvuur, WORKUM
0163	Vogelbescherming Nederland, ZEIST
0012	VVE Zuiderzeestate, MAKKUM FR
0154	Waddenvereniging, HARLINGEN
0151	Watersportverbond, NIEUWEGEIN
0158	Watersportvereniging Makkum, MAKKUM FR
0176	Windpark Fryslan BV, EMMELOORD

Reactie R0106 en R0187

Uw kenmerk: -

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Ons nummer: U16.003060

Behandeld door:

Telefoon: 14 0515

VERZONDEN 14 APR 2016

Sneek, 13 april 2016

Onderwerp: zienswijze inzake Windpark Fryslân

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de kennisgeving Windpark Fryslân in de Staatscourant van 3 maart 2016, dienen we een zienswijze in tegen het ontwerp-inpassingsplan. Ondanks afstemmingsoverleg met initiatiefnemers van Windpark Fryslân, achten we het noodzakelijk een zienswijze in te dienen. Hieronder lichten we de zienswijze nader toe.

Partijen

Gezamenlijk met het ministerie van I&M en Rijkswaterstaat zijn de provincies Noord-Holland, Fryslân en de gemeenten Hollands Kroon, Harlingen en Súdwest-Fryslân bezig de Afsluitdijk weer veilig te maken en te ontwikkelen als een icoon voor de waterbouw, duurzame energie, ecologie en toerisme. De regiopartijen doen dit vanuit het samenwerkingsverband De Nieuwe Afsluitdijk. Vanaf 2006 wordt gewerkt aan de planuitwerking. Kornwerderzand is een van de belangrijke schakels als het gaat van ontwikkelingen op de dijk en de spin off voor de regio. Grote projecten als de Vismigratierivier, de nieuwe brede sluis en het Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk worden voorbereid, gezamenlijk met Rijkswaterstaat en het ministerie van I&M. In het Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk zal tevens de communicatie over de rijkswerkzaamheden plaatsvinden. Op 6 mei 2015 heeft het ministerie van I&M ingestemd met het beoogde beleefcentrum en het hierbij behorende zoekgebied.

Proces

In de planvorming rond Windpark Fryslân is met veel partijen afstemming geweest over diverse ontwikkelingen. Voor de vismigratierivier is een provinciaal inpassingsplan in procedure. Voor het beleefcentrum is een bestemmingsplan in voorbereiding, de gemeente Súdwest-Fryslân is hiervoor penvoerder. Op 27 januari 2016 heeft een afstemmingsoverleg plaatsgevonden met de initiatiefnemers van Windpark Fryslân en Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk. In het ontwerp-inpassingsplan is onvoldoende rekening gehouden met de vergevorderde plannen van het Beleefcentrum De Nieuwe Afsluitdijk.

Het plangebied van het windpark Fryslân en dan met name het gedeelte voor de hoogspanningsleiding is erg ruim genomen. Het betreffende onderdeel van het plangebied doorkruist het gebied waar de realisatie van het beleefcentrum plaats zal vinden. We dienen een zienswijzen in tegen het huidige plangebied, zoals opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan. We verzoeken u dan ook focus aan te brengen in het plangebied. Het kan niet de bedoeling zijn dat beide ontwikkelingen elkaar hinderen in de toekomst. De realisatie van het beleefcentrum vindt plaats in 2017. In het eerste kwartaal van 2018 wordt het beleefcentrum geopend. Een kaart ten aanzien van het realisatiegebied is bijgevoegd.

Voor de openbare ruimte rondom het beleefcentrum voorzien we vooralsnog geen bezwaren, dit heeft te maken met de beoogde diepte van de toekomstige leiding en de beoogde werkzaamheden in het gebied. Wel dient nader overleg plaats te vinden ten aanzien van de uitvoering van diverse werkzaamheden als het gaat om bijvoorbeeld de aanleg van parkeerplaatsen, straatkolken en het opwaarderen van de kitesurflocatie.

Zienswijze

Zoals hierboven reeds omschreven dienen we een zienswijze in tegen het huidige plangebied van de 'leiding-hoogspanningskabel', zoals opgenomen in het ontwerp inpassingsplan. We zien dan ook graag een aanpassing in het definitieve inpassingsplan, waarbij rekening wordt gehouden met het beleefcentrum en de openbare ruimte bij het gebouw.

Daarnaast achten we het noodzakelijk dat er een goede afstemming plaatsvindt ten aanzien van de uitvoering van werkzaamheden van Windpark Fryslân en het beleefcentrum.

We gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van Sudwest-Fryslân,
burgemeester,

drs. H.H. Apotheker

P. Zondervan

Retouradres Postbus 2232 3500 GE Utrecht

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

**Rijkswaterstaat Noord-
-Nederland**

Zuidersingel 3
8911 AV Leeuwarden
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T (088) 797 44 00
F (088) 797 44 12
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Adviseur
omgevingsmanagement

Datum 13 april 2016
Onderwerp Inspraakreactie Windpark Fryslân

Ons kenmerk**Uw kenmerk****Bijlage(n)**

Geachte ,

Momenteel ligt het ontwerp-inpassingsplan Windpark Fryslan ter inzage. Rijkswaterstaat Noord Nederland heeft het plan getoetst aan de hand van de beheerdersbelangen ten aanzien van de Rijkswegen N31, de A7 vanaf knooppunt Zurich richting Joure en de A6 van knooppunt Joure richting Heerenveen. Er zijn bij de totstandkoming van het onderliggende plan diverse gesprekken geweest met medewerkers van Rijkswaterstaat Noord Nederland. Naar aanleiding van deze gesprekken wil ik u wijzen op een aantal aandachtspunten die in deze gesprekken aan de orde zijn geweest maar niet terug te vinden zijn in het voorliggende inpassingsplan.

In paragraaf 2.3 staat het knooppunt Joure als autonome ontwikkeling genoemd, echter in het noordelijke tracé naar Herbaijum wordt er gebruik gemaakt van het tracé van het project Traverse Harlingen. Dit zou moeten worden toegevoegd.

Daarnaast zijn er een aantal algemene uitgangspunten op basis waarvan vergunningaanvraag voor het bouwen op gronden van Rijkswaterstaat waaraan het tracé wordt getoetst:

- ≠ De kabels mogen niet in de lengterichting onder de Rijksweg komen te liggen.
- ≠ Kruisingen van de Rijkswegen dienen zoveel mogelijk beperkt te worden.
- ≠ De kabel dient zo diep mogelijk aangelegd te worden
- ≠ Kruisingen van Rijkswegen dienen met getuurde boringen plaats te vinden.
- ≠ Ter hoogte van knooppunten, aansluitingen en verzorgingsplaatsen dient het tracé zodanig te worden gekozen dat toekomstig gebruik voor andere functies niet belemmerd wordt. Grote oppervlakken in bijvoorbeeld binnenlussen van aansluitingen dienen door de aanleg van de kabel niet in tweeën te worden gesneden. In dergelijke gevallen dienen de randen van de percelen gebruikt te worden voor de aanleg.
- ≠ Beperkingen voor langetermijn wegbreedingen als gevolg van de aanleg van het kabeltracé dienen te worden beperkt. Algemeen uitgangspunt is dat de kabel zo ver mogelijk van de rand van het asfalt dient te liggen.

**Rijkswaterstaat Noord-
-Nederland**

De hiervoor genoemde uitgangspunten worden door Rijkswaterstaat gehanteerd als toetscriteria bij het indienen van de vergunning aanvraag. Mochten er onduidelijkheden zijn dan kunt u contact opnemen.

Datum
13 april 2016

Ons kenmerk

Met vriendelijke groet,

de hoofdingenieur-directeur,
namens deze,
hoofd van de afdeling Netwerkontwikkeling en Visie,
Rijkswaterstaat Noord-Nederland,

Zienswijzen 0001 tot en met 0188

Verzonden: Vrijdag 4 maart 2016 11:59
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens: Persoonlijk als inwoner van Friesland

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie onderstaande.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Bijgaand het rapport van Em. hgl. geografie Dr P.Lukkes. "Nut en noodzaak van windenergie in het energie akkoord" geeft duidelijk aan dat er geen goede argumentatie en onderbouwing is voor windenergieprojecten. De motovatie alleen van "we moeten voldoen aan EU afspraken" kan en mag geen argument zijn als de onderbouwing niet goed is.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Mijn belang, maar het belang van alle Nederlanders wordt geraakt door het feit dat ik straks extra moet betalen voor zogenaamde groene energie die niet groen is en waarvan nut en noodzaak helemaal niet zijn vastgesteld. In bijgaand verslag wordt o.a. genoemd dat het gaat om een bedrag van ca € 60 miljard en een bijdrage van max 2% van het Nederlandse energieverbruik. Bovendien veroorzaken windturbines de algemeen bekende nadelige negatieve effecten.

In de tweede kamer is onlangs een motie aangenomen om de mogelijkheden van Thorium MSR te onderzoeken. Ik stel voor de uitkomst van dit onderzoek af te wachten. De uitkomst hiervan zou zodanig gunstig kunnen zijn dat binnen afzienbare tijd tegen aanzienlijk minder kosten veel meer en beter groene energie opgewekt kan worden.

Het risico is erg groot dat er over een aantal jaren weer een parlementaire enquête plaatsvindt waaruit weer blijkt hoe verkeerd de overheid bezig geweest is met windenergie. Dar zitten wij burgers niet op te wachten.

Reactie

Nut en noodzaak van windenergie in het Energieakkoord

Pieter Lukkes

NUT EN NOODZAAK VAN WINDENERGIE IN HET ENERGIEAKKOORD

Een Analyse

Dr. Pieter Lukkes
(em.hgl.geografie RUG)

Leeuwarden, maart 2014

Het land dat zelf de Crisis- en herstelwet en de Rijkscoördinatieregeling toepast moet zwijgen over de democratie in andere landen.

WAAROM? DAAROM

Sinds de Tweede Wereldoorlog hebben 14 kabinetten hun termijn van 4 Jaar niet uitgediend. In zeker de helft van de gevallen speelden financiële perikelen een rol. Maar nog nooit is een kabinet gevallen wegens het verspillen van grote bedragen gemeenschapsgeld aan zaken die geen nut hebben. Misschien komt dat wel omdat grote projecten nog nooit zijn onderworpen aan een analyse van nut en noodzaak. Tijd dus om daar verandering in te brengen.

Daarom het volgende.

Leeuwarden, maart 2014

De Groep

Je schrijft een essay. In je naïviteit denk je dat het een goed doortimmerd stuk is. Dat stuk leg je voor aan een groep wetenschappers met kennis en ervaring op energiegebied. Wat gebeurt er dan in de groep? Daarin slijpt men de rode potloden, streept weg wat onjuist of irrelevant is en komt met aanvullingen en voorstellen ter verbetering .

Het voorliggende verhaal is daar veel beter door geworden.

Deze strenge, door mij zeer gewaardeerde, groep bestond uit:

Dr. F.Udo, Ing.C.J.van den Berg, Ir. K. de Groot, dr.C. le Pair, drs. H.J.Labohm, dr.J.H.F.Jansen. prof.dr.ir. F.W. Sluijter, A.van den Berg en prof ir. R.J.W. Kouffeld.

INHOUD

WAAROM? DAAROM	5
De Groep	6
INHOUD	7
SAMENVATTING	8
SUMMARY	9
1. NUT EN NOODZAAK VERSUS KOSTEN-BATEN ANALYSE	11
2. HET NUT VAN WINDENERGIE	13
2.1 Primaire doelen	14
2.2 Afgeleide doelen	14
2.3 Bijkomende doelen	15
3. WAT DOET HET KLIMAAT EN WAT KAN WINDENERGIE	
DAARAAN DOEN?	18
4. PLAUSIBELE VERWACHTING	20
5. WINDENERGIE ALS KLIMAATBESTURINGSINSTRUMENT	25
5.1 De Opgaaf	25
5.2 Wat windenergie vermag	28
6. BETEKENIS WINDENERGIE VOOR ENERGIETRANSITIE	32
6.1 Doelen en middelen	32
6.2 Strategisch kader	33
6.3 Windenergie in nationale energietransitie	36
7. ENERGIEAKKOORD: KOSTEN WINDENERGIE VOOR DE BURGERS ...	39
8. TOT SLOT: OPLUCHTING	45
BRONNEN	46

SAMENVATTING

De hoofdpunten uit deze nota laten zich als volgt puntsgewijs samenvatten:

- 1) Over duurzame energie, meer in het bijzonder windenergie, is nog nimmer een analyse van nut en noodzaak gemaakt.
- 2) Nederlands en Duits onderzoek toont aan dat het windenergieprogramma, zoals voorzien in het Energieakkoord géén invloed zal hebben op de hoeveelheid uitgestoten CO₂. De consequentie hiervan is dat de windparken ook géén bijdrage leveren aan de beperking van de opwarming van de aarde. (par.5.2)
- 3) De opwarming van de aarde is overigens niet bedreigend. Het meest waarschijnlijke scenario zegt dat de gemiddelde temperatuur gedurende deze eeuw met ongeveer 1⁰ Celsius zal stijgen; een stijging die gunstig zal zijn voor de ontwikkeling van onze welvaart.(par.4)
- 4) De te bouwen windparken zullen geen uitstel geven aan het moment waarop de fossiele brandstoffen zullen zijn uitgeput. Van enige besparing op het gebruik van fossiele brandstoffen is dus geen sprake .(par.5.2; 6.1)
- 5) De windparken zullen wel van betekenis zijn voor de energietransitie in Nederland en wel in die zin dat ze ertoe bijdragen dat een hoger percentage van de totaal verbruikte energie koolstofarm zal zijn opgewekt . Deze betekenis bedraagt echter slechts 1,9%.(par.6.3)
- 6) De kosten van deze bijdrage van 1,9% bedragen tenminste €60 miljard. (par.7)

DIT IS DE GROOTSTE VERSPILLING VAN GEMEENSCHAPSGELD IN DE GESCHIEDENIS VAN DIT LAND.

- 7) De ernstige problemen rond windenergie zijn in de hand gewerkt door het feit dat het windenergiegebeuren zich in een monopoloïde omgeving afspeelt. (par.6.2)
- 8) Horizonvervuiling, dode vogels en vleermuizen, verrommelde landschappen, geluidshinder en door windenergie en ontworichte samenlevingen zijn géén bouwstenen van de duurzame samenleving. (par.6.1)
- 9) Politici die pleiten voor de uitvoering van het windenergieprogramma in het Energieakkoord pleiten voor het zonder nut en noodzaak verspillen van € 60 miljard gemeenschapsgeld. Vluchten voor dit feit kan niet meer.(par.7)
- 10) Deze studie betekent een bevrijding van het dwangmatig denken en handelen ten aanzien van windenergie. Van iets dat overbodig is gaat geen dwang uit (par.8). Het is in ons aller belang om meteen met windenergie te stoppen.

SUMMARY

The key points discussed in this note can be summarised as follows:

- In The Netherlands and (presumably) elsewhere no analysis was ever made of the usefulness (utility) and necessity of sustainable energy sources in general and wind energy more specifically. This analysis is distinctly different from a cost-benefit analysis.
- Due to the European Union ETS (Emissions Trading System) wind parks will not contribute to the reduction of CO₂ emissions.
- Consequently wind parks have no impact on global warming or climate change.

- Establishing wind energy capacity will not delay the moment at which our fossil fuels will be exhausted.
- The ambitious Dutch wind energy-program will contribute a 1,9% to achieving a non-carbon energy-supply system. This is the one and only credit of the program.
- The costs of the Dutch wind energy-program to the general public in The Netherlands will be €60 billion; by far the biggest waste of money in the history of the country.
- These issues are due to the wind energy-industry operating in a monopolistic environment, outside the reach of democratic control.
- Dutch politicians promoting wind energy advocate a wasteful expense of €60 billion of public funds.
- This study aims to eliminate the dogma that wind energy is a necessity. It is not, it is a burden to the people and in everyone's benefit to discontinue it as soon as possible.

1. NUT EN NOODZAAK VERSUS KOSTEN-BATEN ANALYSE

Voor zover valt na te gaan is er nog nimmer een uitgewerkte analyse van nut en noodzaak gepubliceerd¹. De consequentie hiervan is dat in dit geschrift ook iets over de eigenschappen van een nut en noodzaak-analyse moet worden vermeld.

De analyse van nut en noodzaak wordt in vrij veel publicaties gelijk gesteld aan een (maatschappelijke) kosten-batenanalyse². Die twee zijn echter niet hetzelfde.

“Nut “ is immers heel wat anders dan het saldo van baten en kosten. Nutteloze zaken kunnen best profitabel zijn. Zoals tal van activiteiten, die aan de zelfkant van de samenleving plaats vinden en geen enkel maatschappelijk belang (nut) dienen. Evenzeer zijn er tal van nuttige zaken, die zichzelf niet kunnen bedruipen.

De kosten-batenanalyse dient meestal om voorgenomen projecten zo economisch mogelijk te realiseren. De vraag daarbij is HOE het bewuste project optimaal kan worden gerealiseerd. Niet of de keuze voor dat project wel de juiste is geweest.

Bij nut en noodzaak gaat het veeleer om de WAAROM vraag. Waarom is een project nodig; zijn de argumenten die daaraan ten grondslag liggen valide? Waarom worden juist die middelen –zoals windturbines– ingezet en wat zijn de bewezen effecten daarvan? Waarom worden de (gemeenschaps)middelen niet besteed aan andere urgente zaken? Waarom is er haast bij het project? Waarom neemt de overheid het voortouw en laat het niet over aan de vrije markt? En in de geest van de kosten-batenanalyse: hoe het staat met de verhouding

¹ Het ware te wensen dat deze bewering wordt gelogenstraft want dan zou er in dit land toch een bestand aan kennis over dit onderwerp aanwezig zijn.

² Zie o.a. Provincie Fryslân: Reactienota Ontwerpstructuurvisie Windstreek 2012

tussen de offers die gebracht moeten worden en de nuttige effecten, die mogen worden verwacht?. Deze product-prijsverhouding kan invloed hebben op de vraag of men wel dan niet in het geweer komt en, zo ja, op welke wijze.

In deze benadering worden zowel de kwaliteit van het project, de kwaliteit van de daaraan ten grondslag liggende besluitvorming als de hardheid van de doelen beoordeeld. Politiek is dat zó relevant, dat deze analyse standaard zou moeten worden uitgevoerd bij grote publieke investerings- en subsidieprojecten. Het gaat immers om gemeenschapsgeld.

Het in september 2013 gesloten energieakkoord voorziet in een kostbaar windenergieprogramma, waaraan geen analyse van nut en noodzaak is toegevoegd. In het volgende wordt getracht die omissie te herstellen.

2. HET NUT VAN WINDENERGIE

Aan windenergie worden verschillende nuttige eigenschappen toegeschreven. Puntsgewijs samengevat zijn dat:

- 1) Windenergie wordt als regel gekoppeld aan klimaatverandering en wel omdat deze manier van energieopwekking naar wordt aangenomen de emissie van het broeikasgas CO₂ beperkt. Dat helpt de opwarming te beperken. Bovendien zal dat automatisch bijdragen aan de gewenste overgang naar een koolstofarm energiesysteem.
- 2) Windenergie vertraagt de uitputting van fossiele brandstoffen
- 3) Windenergie komt tegemoet aan de eisen van de EU inzake duurzame energie
- 4) Windenergie is voor diverse belangenpartijen lucratief
- 5) Windenergie maakt onze energievoorziening minder afhankelijk van politiek onbetrouwbare leveranciers van fossiele brandstoffen
- 6) Windenergie schept werkgelegenheid, zowel in de publieke als de private sector
- 7) Windenergie stimuleert innovatie
- 8) Windenergie is goed voor de economische groei
- 9) Windenergie geeft betrokkenen een goed gevoel
- 10) Windenergie op het land is de goedkoopste vorm van hernieuwbare energie
- 11) Door participatie van bevolking in windparken ontstaan lokale economische impulsen

Deze pluspunten van windenergie kunnen worden gesplitst in 3 categorieën.

2.1 Primaire doelen.

Dat zijn er twee.

- Het eerste is de beheersing van de klimaatverandering. Dat blijkt wel uit het aanvraagformulier windenergie op zee van Agentschap NL. Op elke pagina van dat formulier staat nadrukkelijk vermeld: *“Als het gaat om energie en klimaat”*. Het werkzame middel hierbij is de beperking van de emissie van broeikasgassen. Die beperking moet worden gerealiseerd door minder fossiele brandstoffen te gebruiken.
- Een tweede belangrijk doel is de beperking van het verbruik van fossiele brandstoffen, omdat die op de duur uitgeput zullen raken.

2.2 Afgeleide doelen.

Sommige processen zullen nooit op gang komen tenzij er een katalysator aan te pas komt. Die katalysator is geen doel maar wel een noodzakelijk smeermiddel. In dit geval dienen als zodanig:

- 1) Politieke EU-afspraken. Die behelzen dat het nodig is om ter wille van het klimaat stappen te zetten in de richting van meer duurzame energie. Daaruit wordt de conclusie getrokken dat er door Nederland (veel) meer windturbines moeten worden gebouwd.

Recent blijkt dit beleid spaak te lopen omdat het een bedreiging vormt voor de economische ontwikkeling van dit werelddeel. Toegeven dat het zo niet langer kan is politiek moeilijk. In elk geval is het dwangmatige eraf of zeer verlicht. De afzonderlijke landen hebben meer vrijheid om programma's in te vullen.

- 2) Het feit dat windenergie voor een veelheid van partijen een lucratieve bron van inkomsten is. Dat lucratieve wordt onderhouden door rijkssubsidies. Opdat deze niet zullen opdrogen hebben de belanghebbenden invloedrijke coalities gesmeed. Deze coalities liggen aan de basis van het eerder genoemde energieakkoord. Zij hebben succesvol gelobbyd voor een verruiming van de geldstromen in hun richting. Dat is wel knap want in tijden van bezuiniging ligt een verkrapping van die stromen voor de hand. Discussies over bezuinigingen zijn vermeden door de subsidies uit de rijksbegroting te halen en ze direct door kleinverbruikers te laten betalen via hun elektriciteitsrekening.

2.3 Bijkomende doelen.

Dit zijn doelen die in stelling worden gebracht, wanneer ze in een specifieke context dienstig kunnen zijn voor de onderbouwing van het beleid. Het betreft de hiervoor onder 5 t/m 11 vermelde overwegingen. Hoewel deze overwegingen in het kader van de bepaling van nut en noodzaak bijkomstigheden zijn, worden ze toch met enige regelmaat in stelling gebracht. Daarom is het goed er kort bij stil te staan.

- Minder afhankelijk van politiek onbetrouwbare energieleveranciers. Indien Nederland en de EU op dit punt echt willen scoren dan zullen zij krachtiger instrumenten dan windenergie in stelling moeten brengen. Windenergie kan slechts fractioneel, dus symbolisch, tot dit doel bijdragen.
- Windenergie schept werkgelegenheid. Dit is ongetwijfeld juist. De vraag is welke werkgelegenheid dat is. Deze vraag verdient nader onderzoek. Wel staat vast dat de werkgelegenheid in

deze sector zonder subsidie niet tot stand komt. Verder is het waarschijnlijk dat het voornamelijk om ambtelijke werkgelegenheid en werkgelegenheid bij adviesorganen, (natuur en milieu)organisaties en banken gaat. Het gaat zeker niet om werkgelegenheid die voortkomt uit de productie van turbines want die vindt elders plaats. Dat wil niet zeggen dat er flink wat mensen werk vinden in de montage, de bouw, het transport etc. ervan. Maar ook die activiteiten drijven op subsidies. Stopt de stroom gemeenschapsgeld, dan stort de sector ineen. Het CPB (2013) zet op alles een domper door te schrijven: “De welvaartsbaten van de werkgelegenheid verbonden aan dit project zijn dus nihil”.

- Stimuleert innovatie. Wat dit betreft zit Nederland op de tweede rang. Dit aspect zet echt geen zoden aan de dijk.
- Is goed voor economische groei. Helaas is dat onjuist. De sector ontwikkelt zich ten koste van de koopkracht van de bevolking. Remt daardoor juist de economische groei. Hier en elders: “High renewable energy costs damage Vermont’s economy” (<http://theenergycollective.com> 28-01-2014).
- Duurzaam geeft goed gevoel. Ongetwijfeld is dit juist. Maar door de vervelende neveneffecten is windenergie niet duurzaam. Fiscale faciliteiten wakkeren het goede gevoel aan. Een berekening van de kosten van dit gevoel zou roet in het eten kunnen gooien.
- Windenergie op het land is de goedkoopste alternatieve bron. Wellicht is deze stelling juist als – primitief denkend- zaken van onschatbare waarde zoals: onze ruimtelijke kwaliteiten, sociale harmonie, gezondheid etc. gratis mogen worden vernietigd. Hier voltrekt zich “The tragedy of the commons” als teken van politiek en maatschappelijk verval. Een tekort aan (politieke) beschaving vormt hiervoor de voedingsbodem

- Stimuleert lokale economie door participatie. Een pijnpunt is hier dat die participatie alleen maar is weggelegd voor mensen met geld. Dit veroorzaakt schisma's in de lokale gemeenschappen. Voor het overige geldt hiervoor hetzelfde als hetgeen bij het punt werkgelegenheid is opgemerkt.

Nu terug naar de primaire doelen.

3. WAT DOET HET KLIMAAT EN WAT KAN WINDENERGIE DAARAAN DOEN?

De analyse van nut en noodzaak gaat ook over risicoreductie. Namelijk het risico dat de temperatuur op aarde te veel oploopt. Maatregelen in de sfeer van de bevordering van duurzame energie hebben alleen maar zin als dat gevaar er door wordt afgewend. Hoe groot is dat risico en hoe kan windenergie daar iets aan doen? Daarvoor moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- Met hoeveel graden zal de temperatuur tijdens deze eeuw stijgen?
- Door welke factoren wordt die stijging veroorzaakt?
- Welk aandeel hebben menselijke factoren in die stijging?
- Welk deel van die menselijke factoren kunnen effectief worden beheerst?
- Welk aandeel maakt windenergie uit van die orkestreerbare factoren?

Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) spreekt in zijn jongste rapport uit 2013 de verwachting uit dat de temperatuur deze eeuw zal stijgen met $0,3^{\circ}\text{C}$ tot $4,8^{\circ}\text{C}$. Belangrijk is dat het Panel er van af ziet om het meest waarschijnlijke scenario aan te wijzen. Blijkbaar is de onzekerheid in dezen groot³.

³ Het hoofdrapport van Werkgroep I van het IPCC is zowel indruk- als meelijwekkend. Indrukwekkend vanwege de enorme hoeveelheid informatie die is gegenereerd. Meelijwekkend omdat men zwemt in de onzekerheden. Op talloos veel plaatsen wordt de mate van vereenstemming vermeld (3-punts schaal); de mate van vertrouwen krijgt een 5-punts schaal en de waarschijnlijkheid der gebeurtenissen biedt een keuze uit 8 mogelijkheden. Geen model kan uit deze enorme spreiding een eenduidige uitkomst destilleren.

Het gevolg is dat de IPCC-schatting een wankelende basis biedt voor grote offers vergend klimaatbeleid. Zo langzamerhand dringt het tot Brussel door dat dit beleid onbetaalbaar wordt. (Financial Times, 13-01-2014). Beleidsmakers, ook windenergiebeleidsmakers, komen er niet onder uit om aan te geven van welk opwarmingsscenario zij voor de rest van deze eeuw uitgaan en waarom zij voor dat scenario kiezen. Naar de huidige inzichten kunnen zij kiezen binnen een interval van $0,3^{\circ}\text{C}$ en $4,8^{\circ}\text{C}$.

De consequentie van deze grote marge is dat zelfs deskundigen af moeten gaan op hetgeen zij zelf voor waar dan wel waarschijnlijk aannemen. Dat staat ook ons hier te doen. Wat is een plausibel temperatuurverloop tot het jaar 2100? Vormt die stijging een bedreiging voor mens en milieu? Daarover kan men best ingewikkeld doen, maar dat verhoogt de kwaliteit van de uitkomst niet. Vandaar dat hierna, ter verhoging van de transparantie, een ambachtelijke benadering volgt van het meest waarschijnlijke temperatuurverloop gedurende deze eeuw.

4. PLAUSIBELE VERWACHTING

Om enig zicht op de toekomst te krijgen is het nodig om te weten wat achter ons ligt en hoe de huidige situatie in die ontwikkeling is gepositioneerd. Daarbij is het van belang wiens meetreeks wordt gebruikt.

De 3 belangrijkste producenten van die niet geheel congruente reeksen zijn:

- **GISS**, het Goddard Institute of Space Studies. Onderdeel van NASA (National Aeronautic and Space Administration) en verbonden aan de Columbia University - New York.
- **CRU** (Climate Research Unit) van de University of East Anglia te Norwich (GB). Dit instituut publiceert de steeds geactualiseerde Hadcrut- reeks.
- **NCDC** (National Climatic Data Center), onderdeel van NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration) te Ashville in North Carolina.

Met behulp van deze reeksen kan de ontwikkeling van de temperatuur op aarde sinds ongeveer 1850 worden nagegaan. In deze ruim 1½ eeuw valt een aantal perioden te onderscheiden van afkoeling en opwarming. Dat zijn:

- De periode 1850-1880. Een zwakke opwarming vindt plaats.
- Periode 1880-1910. In deze periode is er een duidelijke afkoeling.
- 1910-1940. In tegenstelling tot de voorgaande 30 jaar wordt het in deze periode duidelijk warmer.
- 1940-1980: Beide eindjaren hebben dezelfde gemiddelde temperatuur. De tussenliggende periode is kouder met een dieptepunt rond 1970.

- 1980-2000: Er vindt een snelle stijging van de temperatuur plaats.
- 2000-2013: De stijging van de temperatuur zwakt sterk af. In sommige kringen wordt gesproken van een hiatus waarvoor nog geen afdoende verklaring is gevonden. Overigens zou de aanduiding hiatus vooral moeten slaan op de leemten in de kennis omtrent het klimaat en in de op die kennis gebaseerde klimaatmodellen. Maar die introspectie hebben de bedenkers van de term waarschijnlijk niet gepleegd.

Zet men alle cijfers sinds 1850 in een grafiek dan ontstaat een grillige oplopende lijn. De totale mondiale stijging sinds het pre-industriële tijdperk – sinds ongeveer 1850 - bedraagt volgens het KNMI ca. $0,85^{\circ}\text{C}$. Over 16 perioden van 10 jaar komt dit neer op een gemiddelde stijging per decennium van $0,053^{\circ}\text{C}$. Maar lang niet alle decennia hebben zich aan dit gemiddelde gehouden. Integendeel, de afwijkingen zijn nogal groot geweest. Hetgeen blijkt uit de berekende standaarddeviatie van $0,032$. De range van 2 standaarddeviaties loopt dus van $0,053 \pm 0,064$. Dat is van $-0,0114^{\circ}\text{C}$ tot $+0,117^{\circ}\text{C}$ per decade. Bij normaalverdeling omvat dit 95% van de gevallen.

De hoge waarde van de standaarddeviatie wijst er op dat niet alleen het aardse weer maar ook het aardse klimaat heel grillig is. Dat past goed bij de mens. Want die laat zich ook door de grillen van het klimaat beïnvloeden. Zo werd er rond 1970, na een paar wat koudere jaren, al gerept over de komst van een nieuwe ijstijd. Nog groter is de impact van de verhoudingsgewijs korte periode van 20 jaar (1980-2000) waarin een sterke opwarming is gemeten. De opwinding daarover is al rond 1990, dus na een stijging van de temperatuur gedurende slechts 10 jaar, op gang gekomen.

De grote vraag is hoe de temperatuurontwikkeling zal zijn gedurende de krap 90 jaren, die ons nog resten tot het jaar 2100.

Het is belangrijk hier vast te stellen dat niemand deze vraag met voldoende zekerheid kan beantwoorden. Het klimaat en de temperatuur op aarde worden bepaald door talloos veel variabelen. Hierbij moet worden bedacht dat elk van deze variabelen weer wordt bepaald door een diepere laag van factoren. Aldus ontstaat een complex dynamisch systeem. Het is opvallend dat de duizenden publicaties over het klimaat zich voor het overgrote deel bezig houden met slechts één of een luttel aantal van de in het spel zijnde variabelen. Variabelen die op het ene moment in dezelfde richting werken en een bepaald proces versterken maar op een ander moment elkaar tegenwerken en elkaar dus neutraliseren. Onvoorspelbaarheid is het hoofdkenmerk van dit alles. Geen methode die daartegen is opgewassen.

Het is begrijpelijk dat de auteurs zich focussen op deelgebieden en de neiging hebben de daaruit voortkomende bevindingen te veralgemeniseren. De voorspellende waarde daarvan is echter gering. Voor een blik op de toekomst staat ons niets anders te doen dan gebruik te maken van het meest geaggregeerde niveau waarover we beschikken. Dat zijn de metingen van de temperatuur over een zo lang mogelijke tijd. Toegegeven, het op basis hiervan benaderen van hetgeen ons te wachten staat is ook onderhevig aan de regel dat resultaten uit het verleden geen garantie zijn voor de toekomst.

Men zal echter van goeden huize moeten komen om aannemelijk te maken dat het klimaat in de komende decennia zijn grilligheid zal verliezen. Die grilligheid is gelijk ook vrijwel de enige zekerheid die men heeft. Met uitzondering misschien van de opwaartse trend, die nu al een eeuw duurt.

Bovenstaande pleit voor een nuchtere ambachtelijke benadering van hetgeen ons te wachten zou kunnen staan. Waarbij het ene scenario natuurlijk veel waarschijnlijker is dan het andere. Welke simpele projecties liggen voor de hand?

- 1) Met grote schommelingen er omheen is de temperatuur de laatste 160 jaar gestegen met $0,053^{\circ}\text{C}$ per 10 jaar. Die lijn voortzettend zal resulteren in een stijging van de temperatuur tot het jaar 2100 van ongeveer $0,5^{\circ}\text{C}$.
- 2) De geringste groei in enig decennium sinds 1850 heeft $-0,20^{\circ}\text{C}$ bedragen. Dit extreme scenario leidt tot een temperatuur die aan het eind van deze eeuw ongeveer $1,8^{\circ}\text{C}$ lager is dan thans.
- 3) Sinds 1850 is het in het decennium met de grootste stijging van de temperatuur $0,22^{\circ}\text{C}$ warmer geworden. Als dit zich in het vervolg van deze eeuw zou voordoen dan is de temperatuur in het jaar 2100 ongeveer $2,0^{\circ}\text{C}$ hoger dan vandaag de dag.
- 4) Xinju Wen et al melden voor de periode 2000-2009 een groot verschil tussen de verschillende meetstations. *"We found that the warming rates are $0,12^{\circ}\text{C}$ per 10 years for GISS, $0,07^{\circ}\text{C}$ per 10 years for NCDC and $0,03^{\circ}\text{C}$ per 10 years for HadCRUT3"*. Welke meting ook het meest juist is: er is zeker sprake van een vertraging van de opwarming. Verder analyseren zij de cijfers van de afgelopen eeuw. Op basis daarvan valt tot het jaar 2100 een opwarming met ongeveer $0,7^{\circ}\text{C}$ te verwachten.
- 5) Hiervoor werd de trend over de afgelopen $1\frac{1}{2}$ eeuw beschreven als $0,053 \pm 0,064^{\circ}\text{C}$ per decennium. Volgens deze benadering zou de temperatuursontwikkeling tijdens deze eeuw kunnen liggen tussen een afkoeling met ongeveer $0,1^{\circ}\text{C}$ en een opwarming met ongeveer $1,1^{\circ}\text{C}$.

Gelet op de voorgaande 5 gezichtspunten zegt het gezonde verstand dat wij deze eeuw rekening moeten houden met een verdere opwarming van de aarde. Ook als de gepresenteerde cijfers niet te krap worden genomen is de meest waarschijnlijke uitkomst een opwarming van rond 1,0°C. Andere bronnen vermelden een overeenkomstige verwachting (zie bv Amesz 2012). Het dubbele daarvan, 2°C, is onwaarschijnlijk. Catastrofes zijn absoluut niet te verwachten. Martin Weitzman haalt Posner aan die zegt: *"The low probability of such disasters –frequently unknown probability as in the case of bioterrorism and abrupt global warming– is among the things that baffle efforts at responding rationally to them"*. Die geringe kans op grootschalige gevolgen doet Weizman besluiten met de opmerking: *"The climate change economist can help most by NOT presenting a cost-benefit estimate"*.

In feite wordt hiermee een catastrofale opwarming naar het land der verzinsels verwezen.

Heeft die opwarming dan geen effect? Dat wel. Maar per saldo is dat effect positief, aldus de klimaateconoom prof.dr. Richard Tol (www.spectator.co.uk).

Zelfs uitgaande van de hoge schatting van de opwarming door het IPCC zou er tot het *einde van deze eeuw spraken van een positief welvaartseffect*. (<http://skeptics.stackexchange.com>).

Op dit punt gekomen is het verleidelijk om al vast conclusies te trekken. Dat zou echter prematuur zijn. Want nog niet is vastgesteld in hoeverre de ontwikkeling van ons klimaat, meer in het bijzonder de temperatuur op aarde, kan worden bijgestuurd door middel van windenergie. Die verkenning vindt nu eerst plaats.

5. WINDENERGIE ALS KLIMAATBESTURINGS-INSTRUMENT

5.1 De Opgaaf

Windenergie moet voorkomen dat de aarde te veel opwarmt. Daarbij doet zich meteen de vraag voor of de mens wel in staat is om die opwarming bij te sturen. Ten aanzien van dit vraagstuk bestaan er twee hoofdstromingen. (Tal van mensen denken dat de waarheid in het midden ligt).

De eerste zegt dat de mens niet of nauwelijks in staat is om in de ontwikkeling van het klimaat in te grijpen. Dat – nog afgezien van de vraag of de keuze voor CO₂ als hoofdoorzaak van de opwarming wel juist is- de betekenis ervan voor de klimaatontwikkeling gering tot verwaarloosbaar is. Mocht dit zo zijn dan is de consequentie daarvan dat het inzetten van windenergie als instrument van klimaatbeheersing zinloos is. Dit zou een groot deel van de legitimatie van windenergie wegnemen.

In IPCC kringen wordt daarentegen aangenomen dat de klimaatverandering wel degelijk door de mens wordt veroorzaakt. Als dat zo is, dan heeft menselijk ingrijpen ook zin. Als middel om in te grijpen is – deels uit pragmatische overwegingen - ervoor gekozen om de uitstoot van CO₂ centraal te stellen.(Lukkes 2012.p.106).

In dat geval kan windenergie wél van invloed zijn op de ontwikkeling van de temperatuur op aarde. De kardinale vraag is dan natuurlijk met hoeveel tonnen de menselijke CO₂-uitstoot beperkt moet worden. En voorts: zijn wij , Nederland/Europa van voldoende gewicht om daar echt significant aan bij te dragen? Hoewel de Europese Unie een ambitieuze politiek voert is zij met slechts 10% van de mondiale CO₂-

uitstoot toch een kleine speler. A fortiori geldt dat voor nationale programma's zoals dat van Nederland.

Wat is de mondiale taakstelling voor CO₂-reductie? Voor een globaal antwoord op die vraag kunnen twee benaderingen min of meer worden geïsoleerd:

- 1) Het Planbureau voor de Leefomgeving meldt dat de jaarlijkse mondiale uitstoot van CO₂ zo'n 34,5 miljard ton bedraagt. China neemt daarvan 30% voor zijn rekening. Dat land heeft tussen 2002 en 2012 elk jaar 600 miljoen ton CO₂ méér uitgestoten.

Volgens VMM, de Vlaamse Milieumaatschappij, accumuleert er jaarlijks ongeveer 10,5 miljard ton CO₂ in de atmosfeer. Dat is ca. 30% van de totale uitstoot. Een logische redenering is nu, dat die accumulatie moet worden afgebouwd. Hetgeen betekent dat de taakstelling nu op 10,5 miljard ton ligt.

- 2) De opvatting dat de aarde met niet meer dan 2^oC mag opwarmen is niet van wetenschappelijke maar van politieke afkomst. Het Milieu en Natuur Planbureau schrijft hier over: "De lange-termijn doelstelling van de EU om de gemiddelde temperatuur op aarde met niet meer dan 2^oC te laten stijgen is gebaseerd op een politieke beoordeling van de sociaal-economische en ecologische risico's van klimaatverandering". De onderbouwing van dit streefgetal ontbreekt; het is het resultaat van onderhandelingen, voornamelijk tussen de politiek en de milieuorganisaties.

Dat zal ook de reden zijn dat het zo moeilijk is antwoord op de vraag te krijgen met hoeveel tonnen de CO₂-uitstoot moet worden beperkt opdat die 2° Celsius niet wordt overschreden.

Laat staan dat er een goed onderbouwd beeld bestaat van de gevolgen van de overschrijding van die twee graden limiet. Storten wij dan in een afgrond?

De literatuur die om de 2^oC taakstelling is ontstaan is uitgebreid, modelmatig en met veel onzekerheden omgeven. Schattingen over de benodigde CO₂-vermindering lopen sterk uiteen.

Een vaak geciteerde schatting is die van Malte Meinshausen. Daarover schrijft het Planbureau voor de Leefomgeving (2013): *“...one criterion discussed for achieving the 2^oC maximum global warming target with a reasonable probability, is that the cumulative emissions over the five decades from 2000 to 2050 should not exceed 1000 to 1500 billion tonnes.”* Het gemiddelde hiervan is 1250 miljard ton in 50 jaar. Hieruit mag worden geconcludeerd dat er vermoedelijk geen rampen gebeuren zolang de uitstoot van CO₂ gedurende deze halve eeuw niet meer dan 25 miljard ton per jaar bedraagt. Waarbij dat vermoedelijke, blijkens het artikel van Meinshausen et al, kan worden uitgedrukt als zo'n 2/3^e zekerheid.

De jaarlijkse uitstoot bedraagt op dit moment in de orde van 35 miljard ton. Daar zal dus 10 miljard ton van af moeten. ⁴

Welke bijdrage kan het windenergieprogramma in het Energieakkoord daartoe leveren? Die bijdrage kan het nut van dit programma voor de klimaatbeheersing worden genoemd. Indien die bijdrage significant is, dan volgt daaruit dat het windenergieprogramma voor de klimaatbeheersing ook noodzakelijk is.

⁴ De voorgaande benaderingen pretenderen geen exactheid. Zo hangt de mate van absorptie van CO₂ door gesteenten, oceanen en planten mede af van de concentratie ervan in de atmosfeer. Daarom zijn de uitkomsten van de benaderingen niet meer dan aanduidingen van de orde van grootte.

5.2 Wat windenergie vermag

Hiervoor is aangegeven in welke orde van grootte de CO₂-emissie – er van uitgaande dat die emissie daadwerkelijk van invloed is op de aardse temperatuur – terug moet worden gedrongen wil de temperatuurstijging deze eeuw niet meer dan ongeveer 1^oC zal zijn.

Welke bijdrage kan het Nederlandse windenergieprogramma daartoe leveren?

Dit programma voorziet in een totaal vermogen van 4500 megawatt op zee en 6000 megawatt op het land.

Deze posten kunnen als volgt worden gesplitst:

Op zee: aanwezig vermogen 230 MW, bij te bouwen: ruim 4200 MW.

Op land: aanwezig 2500 MW, vervangingsbouw naar schatting 1000 MW, uitbreidingsnieuwbouw 3500 MW; ergo totaal nieuwbouw 4500 MW.

Hoeveel elektriciteit zal daardoor worden opgewekt? Volgens het CBS bedraagt de productiefactor voor turbines met een ashoogte van 70 meter of meer op dit moment ca.25%. Voor de op zee geplaatste turbines wordt krap 40% vermeld. Voor de toekomst wordt hier uitgegaan van resp. 28% en 43%.

In dat geval zal de productie op het land $6000 \times 0,28 \times 8760 =$ ca. 15 miljard megawattuur/jaar en op zee $4500 \times 0,43 \times 8760 =$ ca 17 miljard megawattuur/jaar produceren. In totaal dus 32 miljard megawattuur.

De grote vraag is nu hoeveel tonnen CO₂ daarmee zal worden bespaard.

Dat blijkt voor velen een pijnlijk onderwerp te zijn. Wat is namelijk het geval?. In het door de Tweede Kamer ingestelde parlementair onderzoek naar kosten en effecten van klimaat- en energiebeleid wordt op pagina 14 melding gemaakt van het z.g waterbedeffect:

“Bovendien is de situatie na 2005 fundamenteel veranderd door de invoering van het EU-ETS (Europees emissiehandelssysteem). Hierdoor heeft duurzaam opgewekte elektriciteit geen directe invloed meer op CO₂-emissies. Immers de emissieruimte die ontstaat door meer elektriciteit duurzaam op te wekken zal andere partijen in het ETS ruimte bieden om meer te gaan uitstoten, waardoor de emissies per saldo gelijk blijven”.

Precies hetzelfde werd al in 2005 door het Centraal Planbureau vastgesteld. Dat gebeurde ter gelegenheid van het onderzoek naar de maatschappelijke kosten en baten van windenergie op zee.

Voor een extra bevestiging van deze Nederlandse bevindingen zij verwezen naar het Rheinisch-Westfälisches Institut für Wirtschaftsforschung dat schrijft: “...since the establishment of the ETS in 2005 the climate effect has been equal to zero”.

Het CPB (2013) voegt daar aan toe dat het windenergieproject wel effect op de CO₂-uistoot zal hebben als het emissiehandelssysteem wordt afgeschaft. Dat zou eventueel in 2020 kunnen gebeuren maar de kans daarop is gering. Aldus het CPB.

Met nadruk moet ook worden gewezen op het advies van de Duitse “Expertenkommission Forschung und Innovation” (EFI). Deze adviesraad is in 2006 door de Bundestag ingesteld. Er is een indrukwekkende lijst van ongeveer 90 wetenschappers bij betrokken. Deze EFI heeft op 26 februari 2014 een advies uitgebracht aan de Bondskanselier. Daarin pleit de EFI er voor om de EEG (Erneubaren-Energie Gesetz) helemaal af te schaffen.

Waarom? Omdat die energie het land € 22 miljard per jaar kost, geen bijdrage levert aan de bescherming van het klimaat en slechts een zeer geringe bijdrage aan de technologische innovatie levert. Integendeel er kunnen “Markteintrittsbarrieren für neue Technologien entstehen”. De Frankfurter Allgemeine Zeitung begint dit bericht met de opmerking: “Das wird Angela Merkel (CDU) nicht gerne hören”. Wat zich hier

wreekt is dat de Energiewende een politiek streven is. Een rationeel-wetenschappelijke argumentatie ligt er niet aan ten grondslag, laat staan dat ze is onderworpen aan een analyse van nut en noodzaak.

Voor de goede orde moet hieraan worden toegevoegd dat dit niets zegt over de wenselijkheid van het beperken van de CO₂-uitstoot. Wel moge duidelijk zijn dat het windenergieprogramma uit het Energieakkoord daar niet aan bijdraagt. Voor de windenergiebranche is dit vervelend maar voor het klimaat is het geen ramp omdat de ontwikkeling daarvan toch al geen reden tot zorg geeft.

Het is wel begrijpelijk dat politici grote moeite hebben om deze vaststelling, ook al is die onder hun eigen ogen tot stand gekomen, te accepteren. Acceptatie betekent immers de erkenning dat men zich heeft ingezet voor –en grote sommen gemeenschapsgeld ter beschikking heeft gesteld aan– een sector die niet het (klimaat)effect heeft waarin men steeds heeft geloofd.

Ook in de denkwereld van vele technici past het niet dat grote windparken geen effect hebben op de uitstoot van CO₂. Die parken produceren toch stroom zonder dat er CO₂ vrij komt? Dat is onbetwistbaar juist.

Het is simpelweg zo dat er sprake is van twee systemen. Het eerste systeem is het hiërarchisch opgelegde systeem van de emissiehandel. Dit systeem laat zich in beginsel niet beïnvloeden door de bouw van windparken. Dus is er per saldo ook geen sprake van invloed op de CO₂-uitstoot. Het tweede systeem is dat van de transitie naar een koolstofarme energievoorziening. Daarin is de windenergiebranche een speler. Of die speler een hoofd-dan wel bijrol vervult zal hierna moeten blijken.

Dit alles leidt tot de conclusie dat het bouwen van windparken géén nut heeft voor het klimaatbeleid. Ofwel: hier vindt een ontkoppeling plaats van het klimaatbeleid en het windenergiebeleid. Hiermee valt een fundament weg onder windenergie.

Blijft over de vraag over nut en noodzaak van windenergie voor de energietransitie.

6. BETEKENIS WINDENERGIE VOOR ENERGIETRANSITIE

6.1 Doelen en middelen

De wens tot of noodzaak van energietransitie is waarschijnlijk terug te voeren tot het rapport van de Club van Rome. Op basis daarvan hebben onder meer politici en milieuorganisaties de opvatting ontwikkeld, dat het bestaande energiesysteem de oorzaak is van veel ellende. Dus is een energietransitie nodig omdat:

- a) Het verbruik van fossiele brandstoffen de uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt, die op hun beurt een ongewenste opwarming van de aardse atmosfeer bevorderen.
- b) De fossiele brandstoffenvoorraad eindig is. Daarom lijkt de overgang naar een koolstofarm energiesysteem op termijn noodzakelijk te zijn.
- c) Een fossiele brandstoffen vrije energievoorziening bijdraagt aan een schoner milieu.

Deze achterliggende doelen zijn al spoedig verdrongen door de energietransitie zelf. Met gevolg dat de overheersende vraag die nu wordt gesteld is of het met de energietransitie –het middel– wel opschiet. Terwijl de vraag toch zou moeten zijn met hoeveel uren, dagen, maanden het moment van uitputting van de fossiele grondstoffen inmiddels de toekomst is ingeschoven.

Onlogisch is dat overigens niet. Het windenergieprogramma uit het Energieakkoord heeft immers geen invloed op het verbruik van fossiele brandstoffen. Als gevolg daarvan vervallen de redenen a) en b). En het overweldigende succes van het in de afgelopen decennia gevoerde milieubeleid heeft bewezen, dat een schoner milieu het best zonder de bijdrage van windenergie kan stellen. Beter zelfs, want

horizonvervuiling, dode vogels en vleermuizen, verrommelde landschappen, geluidsoverlast en door windenergie ontworichte gemeenschappen vormen geen bouwstenen van een duurzame samenleving. Daarom is het voor betrokkenen veel beter om zich niet op het klimaat maar op de energietransitie in eigen land te richten.

6.2 Strategisch kader

De aandacht voor het verbruik van fossiele brandstof heeft rond 1990 een impuls gekregen. Toen werd met veel publiciteit het begrip broeikasgas opnieuw ontdekt door James Hansen, de directeur van het GISS. (zie par. 4 hiervoor) Wat volgde was een eenzijdige oriëntatie op het broeikasgas CO₂. Iets waar Hansen en zijn collega's naderhand op zijn teruggekomen maar de rest van de wereld niet.

Energietransitie als doel in zichzelf heeft vele ouders, waaronder niet in de laatste plaats de milieuorganisaties. Deze organisaties zijn communicatief zeer sterk. Hetgeen mede de grote macht verklaart die deze organisaties op het gebied van het energiebeleid hebben.

Als gevolg daarvan is de energietransitie hoog op de politieke agenda beland. Bij deze status past een zekere mate van onaantastbaarheid. Zo kan het feit dat de windenergie in Nederland noch CO₂ bespaart noch duurzaam is (een energiebron met zulke ernstige externe effecten als windenergie kan nooit duurzaam zijn) door de politiek zowel als de milieubeweging met gemak worden genegeerd.

Het is van uitzonderlijk belang dat dit subsidiestelsel leidt tot een monopolioïde situatie. In de windenergiebranche functioneert slechts een beperkt aantal actoren. Tezamen met de subsidieverstrekters vormen zij een gesloten groep. Het marktgedrag van deze groep wijkt sterk af van hetgeen normaal is voor bedrijven, die de continuïteit van hun onderneming in een vrije markt zeker moeten stellen. Een

normaal bedrijf doet mee aan de race naar vernieuwingen : verkenning van andere markten, zoeken naar alternatieve producten en productiemiddelen, bij de tijd blijven wat organisatie en communicatie betreft, nieuwe manieren van financieren etc. Wanneer deze bedrijven niet tot de monopolöide “in-group” van het windenergiesubsidiestelsel behoren, dan hebben zij op dat gebied niets te zoeken. Niemand zal het immers in zijn hoofd halen om voor eigen rekening en risico een concurrerende affaire op te zetten. Daarvoor zijn de marktomstandigheden te ongunstig gemaakt.

Ook de deelnemers in de gesloten groep willen natuurlijk hun business veilig stellen voor de toekomst. Zij zijn subsidie-afhankelijk zo niet “subsidy-driven” en moeten daar hun strategie op afstellen. Daarbij kan worden gedacht aan:

- a) Het maximeren (majoreren) van het belang van hun product. Het eigen belang moet tot nationaal belang worden verheven. Dat maakt het voor de overheid gemakkelijker om subsidies te verstrekken. Met bijpassende financiële faciliteiten. De hulp van de media kan daarbij wonderen doen.
- b) Manieren van energieopwekking, die ook duurzaam zouden kunnen worden genoemd, moeten onschadelijk worden gemaakt. Dat geldt met name voor de opwekking van kernenergie. Daarvan moeten vooral de gevaren en niet de potenties worden beklemtoond.
- c) Vernieuwing is gevaarlijk voor een ieder die het oude wil behouden. Dus moeten er zeker geen fondsen komen voor innovatief onderzoek anders dan aan het eigen product: de turbines. Een streven dat in ons land uitstekend lukt.
- d) Eendracht maakt macht. Om dat te materialiseren is coalitievorming gewenst, met name met instellingen, zoals de

milieuorganisaties, die grote invloed op de politiek uitoefenen. De grote coalitie die aan de basis van het Energieakkoord ligt is hiervan het resultaat.

- e) Initieer noch verricht zelf onderzoek. Dat kan alleen maar gevaarlijk zijn, getuige het parlementair onderzoek naar de kosten en effecten van het klimaat- en energiebeleid.
- f) Overdrijf zowel de opbrengsten van windenergie als de vermeende nare consequentie van het niet gebruik ervan. (Amersfoort aan zee).
- g) Voor exploitanten van windturbines op het land: koop draagvlak.
- h) Benadruk vooral dat Nederland achter loopt bij andere landen maar vermeld niet de perikelen waarmee men daar te maken heeft.

Het voorgaande verklaart veel van de zwakte van het actuele windenergiebeleid. verklaart tevens waarom dat beleid gebruik maakt van de Crisis-en herstelwet en van de Rijkscoördinatieregeling.

Deze twee instrumenten en het Energieakkoord hebben gemeen dat ze democratisch gezien zeer onder de maat zijn. Douglass Carwell , een Brits parlamentslid, duidt dit treffend aan door te schrijven: *“We are spending money that we don’t have, to solve a problem that doesn’t exist, at the behest (bevel) of people we didn’t elect”*. Natuurlijk is het toepassen van ondemocratische methoden een teken van zwakte. Zouden deze methoden er voor kunnen zorgen dat windenergie een belangrijke bijdrage aan de energietransitie in dit land levert?. Daar gaat 6.3 over.

6.3 Windenergie in nationale energietransitie

Windenergie verkleint de uitstoot van CO₂ niet maar heeft wel invloed op de verhouding tussen CO₂-vrije elektriciteitsproductie en de productie die wel gepaard gaat met de uitstoot van CO₂. Hoe meer windparken er worden gebouwd hoe sterker de wijzer in de richting van eerstgenoemde productiewijze zal gaan.

Wat zijn de hierbij passende getallen?

Om te beginnen moet de te verwachten netto-productie van 10500 MW windvermogen op land en op zee worden bepaald.

In een voorgaande paragraaf is de bruto opbrengst berekend op 32 miljard kWh per jaar. Deze productie zou na 2023, het jaar waarin alle turbines er moeten staan, plaats moeten vinden. Heel veel bronnen geven aan dat er een flink verschil bestaat tussen netto en bruto opbrengst.

Om een paar oorzaken te noemen:

- De fabricage, de plaatsing en het onderhoud van de turbines vergt veel energie.
- De aansluitingen van de parken op het landelijke net, meer in het bijzonder van de zeeturbines, is heel energie-intensief. Daar komen de transportverliezen over heen.
- De met fossiele brandstoffen gestookte centrales, die de pieken en dalen van windenergie moeten opvangen, verbruiken veel extra brandstof.
- Op momenten van geringe vraag naar elektriciteit kan overproductie optreden. Dit verschijnsel wordt “curtailment” genoemd; een deel van de productie gaat erdoor verloren

Zonder alle zienswijzen die ten aanzien van dit onderwerp zijn ontwikkeld (Lukkes 2012, p.112/113) na te lopen, kan veilig worden aangenomen dat de hier in het geding zijnde aftrekpost 25% of meer bedraagt. Daarvan uitgaande blijft een netto jaaropbrengst over van 24 miljard kWh. Op grond hiervan kan de volgende cijferopstelling worden gemaakt. (In het volgende staat PJ voor petajoule; 1 PJ= 277,8 miljoen kWh elektriciteit.

Landelijk totaal energieverbruik 2012	3269	PJ
Verwachting 2025:	3600	PJ
Waarvan uit windenergie 2025	86	PJ
Waarvan per 2025:		
- Uit uitbreiding op zee	44	PJ
- Bestaand op zee	2	PJ
- Uitbreiding op land	23	PJ
- Vervanging land	7	PJ
- Bestaand en blijvend land	10	PJ

Hiervan kan 44 PJ plus 23 PJ tot het effect van het Energieakkoord worden gerekend. Omdat de bij de “vervanging land “betrokken turbines een wat hogere productiefactor hebben dan de te vervangen turbines moeten daar nog 1 á 2 PJ aan worden toegevoegd . Afgerond komen we dan op een bijdrage van windenergie uit het Energieakkoord aan de koolstofvrije energievoorziening van dit land van 70 PJ. Dat is $70/3600^e$ deel ofwel 1,9%.

Hier valt voort de eerste keer een daadwerkelijk resultaat (nut) van het windenergieprogramma uit het Energieakkoord te melden. Uitvoering van dit programma zal voor 1,9% bijdragen aan het bereiken van een koolstofarme energievoorziening van Nederland.

Dat schiet dus niet op. Deze bijdrage verdient het predicaat miniem⁵. Nu maar hopen dat die bijdrage ook voor een miniem prijsje kan worden gerealiseerd. Daarover gaat de volgende paragraaf.

⁵ Om maar te zwijgen van de bijdrage in mondiaal opzicht. Voorts zij opgemerkt dat ook de energietransitie niet is getoetst door middel van een analyse van nut en noodzaak. Als gevolg daarvan blijven fundamentele vragen , zoals gesteld in par.1 van deze essay, onbeantwoord.

7. ENERGIEAKKOORD: KOSTEN WINDENERGIE VOOR DE BURGERS

Bij nut en noodzaak is het altijd goed om ook op de portemonnee te letten. Het kan immers zijn dat een project wel een heel klein beetje nuttig maar niet noodzakelijk is. In de voorgaande paragraaf is vastgesteld het windenergieprogramma uit het Energieakkoord in die categorie valt. Wat doe je dan met dat project? Dan zal de eerste vraag veelal zijn: "wat kost het?". Als het weinig kost dan kun je dat beetje nut gemakkelijker oogsten dan wanneer er grote offers voor moeten worden gebracht.

Normaal zou zijn wanneer het ministerie van EZ een controleerbare cijferopstelling van de kosten van windenergie in het energieakkoord beschikbaar zou stellen. Helaas is dit ministerie is al vele jaren sterk in het creatief rekenen. Zeker waar het om de toekomst gaat worden met gemak luchtkastelen beloofd. Van windturbines worden torenhoge productiefactoren in het vooruitzicht gesteld en de leereffecten zullen de parken bijna te geef maken. Waarom , zo kan men zich afvragen, zullen de positieve effecten vanaf nu optreden en waarom is daar in het verleden geen sprake van geweest? De leereffecten waren toch de hoofdreden om het windpark Amalia voor de kust van IJmuiden te stichten?. Dat park draait inmiddels bijna 6 jaar. Blijkbaar met een averechts leereffect, want de kosten per MW-vermogen van windturbines op zee zijn sindsdien met 40% gestegen. En waarom moet de windenergiebranche nog steeds worden gesubsidieerd? Al sinds het eind van de jaren 90 van de vorige eeuw wordt van wind op het land immers steeds beweerd, dat daarvoor over 5 jaar geen subsidie meer nodig is? Die 5 jaar is inmiddels al 3 keer verstreken. (Zie bijvoorbeeld: Windenergie kan zonder subsidie. Fin.Dagblad 15-03-2007)

EZ heeft in de loop der jaren een flink geloofwaardigheidsprobleem opgebouwd!

De bedoeling van het energieakkoord wordt in een afgrijselijk jargon uitgelegd. Die uitleg luidt: “In dit energieakkoord combineren partijen ambitie en realisme tot hoofdlijnen van een uitgekiende uitrolstrategie die een optimale balans creëert tussen maatschappelijke kosten en baten”.

De voor de bevolking meest kostbare onderdelen van die uitrolstrategie zijn:

- De bouw van windturbines op het land tot een totaal van 6000 MW. Dit betekent dat er ca. 4500 MW moet worden bijgebouwd en vervangen.
- De bouw van windturbines op zee tot een totaal van 4500 MW. Momenteel is het aldaar opgestelde vermogen ca. 230 MW. Dit betekent dat er nog ruim 4200 MW bij moet worden gebouwd.

De kosten die hier voor de burger uit voortvloeien betreffen:

- a) De subsidies en andere financiële faciliteiten, die op kosten van de huishoudens ter beschikking worden gesteld aan de ondernemende partijen betrokken bij de realisatie en exploitatie van windparken op zee.
- b) Als onder a) maar nu voor de windparken op het land.
- c) De externe kosten van windparken, vooral op het land
- d) Overheadkosten en andere kosten die uiteindelijk ten laste van de burger komen.
- e) Gederfde inkomsten, die voor de overheid weliswaar geen kosten zijn maar voor de belastingbetalende burger wel: EIA.
- f) Bijkomende kosten van leidingen en aansluitingen bijvoorbeeld van de windparken op zee aan het vasteland.

- g) Gederfde inkomsten omdat vermogende partijen een groot deel van de stichtingskosten van de parken op de fiscus verhalen.

Ad.a: Het Gemini windpark ten noorden van Schiermonnikoog is een concreet voorbeeld van hetgeen in de nabije toekomst herhaald kan worden. Gemini krijgt een vermogen van 600 MW, kost ongeveer € 2,8 miljard en ontvangt €4,5 miljard subsidie. Deze kengetallen doen verwachten dat de totaalkosten van het energieakkoord voor wind op zee $4200/600 \times 4,5 = € 31,5$ miljard zullen zijn.

Ad.b. Het in aanbouw zijnde windpark bij Urk krijgt een vermogen van 429 MW en de initiatiefnemers mogen op ruim €1 miljard subsidie rekenen. Naar analogie van de berekening onder ad. a mag dus worden verwacht dat de totale subsidiekosten voor wind op het land $4500/429 \times 1$ miljard= minimaal €10 miljard zullen bedragen.

Ad.c. Decisio (2010) geeft een overzicht van de vele effecten van windparken op zee. Die betreffen het omleggen van scheepvaartroutes, de (on)bereikbaarheid van bestaande platforms en exploratiegebieden voor olie en gas, hinder voor de zandwinning en de visserij, verminderde aantrekkelijkheid van de havens van Rotterdam en Amsterdam, verliezen aan recreatieve en ecologische waarden maar ook: aanvaringsgevaaren. In het meest gunstige geval wordt een aanvaringsfrequentie voorzien van eens per 2 tot 2½ jaar (pag.44). Aanvaringen met olietankers met niet te overziene gevolgen worden geschat op eens in de 20 tot 110 jaar.(Waarom treedt hier het voorzorgsprincipe niet in werking??). De kosten? Onduidelijk maar waarschijnlijk minimaal € 1 miljard.

Landschapsbederf, verstoring van de sociale harmonie in alle (dorps)gemeenschappen waar turbines worden geplaatst, waardeverlies van onroerend goed en van recreatieve voorzieningen, schade voor scheepvaart en visserij en geluidsoverlast geven aan wat de consequenties op het land zijn. In de studie over de sociaal-geografische kosten van windenergie op land wordt geconcludeerd dat 1500 MW windenergie een bedrag van € 5,4 miljard aan externe kosten zullen veroorzaken (Lukkes 2003). Bij een gelijk gebleven prijspeil zullen de te verwachten kosten van de “externalities “ $4500/1500 \times 5,4 =$ ruim € 16 miljard bedragen.

Nog een koopje voor de profiteurs, die schoonheid van dit land en van de zee als grondstof verbruiken!⁶ Beide posten tezamen tellen op tot € 17 miljard.

Ad.d. Rond windenergie is een politieke, ambtelijke, adviserende, financierende industrie ontstaan. De kosten daarvan drukken op de overheid en op de vele tienduizenden mensen die veel eigen tijd en geld aan het windenergieprobleem besteden. Deze zeer substantiële kosten blijven onzichtbaar.

Een vergeten kostenpost is die van de afschrijvingen op conventionele centrales waartoe energiemaatschappijen als RWE en Vattenfall worden gedwongen omdat zij in toenemende mate de concurrentie van windparken ondervinden. 2013: RWE: €3,3 miljard en Vattenfall in Nederland €2,4 miljard. Die kosten komen ooit bij de burger, al was

⁶ De geprogrammeerde windparken zullen in de geschiedenis van dit land de meest brute ingrepen in het landschap ooit zijn. Bekend is dat een agressieve bouwkundige omgeving agressief gedrag bevordert. Het is wenselijk onderzoek te verrichten naar de invloed van de windparken op de sociale en ruimtelijke gedrag van de bevolking en de eventuele maatschappelijke kosten daarvan.

het maar omdat diens pensioenfonds in deze bedrijven heeft belegd. Dit welvaartsverlies is met € 3 miljard waarschijnlijk te laag geschat.

Ad.e. Gemini leert dat windparken op zee een investering vergen van $\text{€}2,8/600 = \text{€} 4.7$ miljoen per MW. Hierop is de EIA (Energie Investeringsaftrek) van 41,5% van toepassing. Dat betekent dat de gemeenschap ca. 15% van de investeringen voor haar rekening neemt. Dat is voor turbines op zee €0,7 per MW. Voor de 4200 MW nog op zee te bouwen turbines komt dat dus neer op krap €3 miljard.

Bij Urk wordt een vermogen van 430 MW gerealiseerd. Het totale investeringsbedrag zal daar €1 miljard bedragen (www.windkoepelnop.nl). Dat is dus € 2,3 miljoen per MW. Voor 4500 MW zou dit neer komen op ongeveer €10 miljard en de gedeerde inkomsten vanwege de EIA bijdrage op ca. € 1,5 miljard.

Ad.f. De parken op zee zowel als die op het land moeten worden aangesloten op het landelijke net. Tennet wordt daarvoor verantwoordelijk. Uit informatie van de Taskforce Windenergie op Zee kan worden afgeleid dat het wellicht om een investering van zo'n €5 miljard gaat (<https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/blg-65611.pdf>). Het kabinet moet daar nog over besluiten. Dat de overheid aan deze kosten direct of indirect zal bijdragen lijkt wel vast te staan. We boeken €1 miljard in.

Ad g. Vermogenden kunnen een flink deel van hun investeringen in windenergie op de fiscus verhalen. De Volkskrant van 8 februari 2014 schrijft over de turbine "De Ambtenaar" bij Medemblik: "Naar schatting is ruim de helft van de 30 miljoen euro die de komende jaren met De Ambtenaar wordt verdiend, afkomstig uit de schatkist. Dit is een optelsom van subsidie voor groene stroom en belastingteruggaven aan de eigenaren." Stel, dat deze fiscale constructie op de helft van het

te bouwen windenergievermogen zal worden toegepast dan is hier al gauw €6 miljard mee gemoeid.

Alle voor gaande kosten zullen op een of andere manier op de burgers worden verhaald. De hiervoor vermelde posten tellen op tot €73 miljard. Natuurlijk is dit bedrag omgeven door een onzekerheidsmarge. Laat die 20% zijn en laat ons dan kiezen voor de ondergrens van de bandbreedte waarin de waarheid ligt. **Dan komen wij uit op een rond bedrag van € 60 miljard.**

Voor dit megabedrag wordt een minieme opschuiving in het energietransitieproces van 1,9% gekocht. Dat is het vrijwel onmeetbare en in elk geval door niemand merkbare nut van het onderzochte windenergieprogramma.

Hetgeen impliceert dat we hier te maken hebben met veruit de grootste verspilling van gemeenschapsgeld *die ooit in de geschiedenis van dit land heeft plaatsgevonden.*

8. TOT SLOT: OPLUCHTING

Tot dusver is door de politiek en de windenergiebranche gesteld dat het windenergiebeleid weliswaar een paar centen kost, maar dat men daar ook veel voor terug krijgt. Dan wordt verwezen naar de zegeningen van windenergie zoals hiervoor in paragraaf 2 opgesomd.

Uit het voorgaande blijkt dat dit een ernstige misvatting is. **Men krijgt er – op een kruimeltje na – niets voor terug.** Hetgeen betekent dat de enorme offers die voor de realisatie van het windenergieprogramma moeten worden gebracht tevergeefs zijn. Het gaat om pure verspilling . Dit inzicht betekent opluchting. Opluchting omdat we niet meer verkrampt hoeven te denken: “windenergie moet”. Het tegendeel is waar. Windenergie moet helemaal niet. Het is in ons aller belang om er per direct mee te stoppen.

Natuurlijk zullen er personen en partijen zijn die nu spontaan in de “ontken-modus” schieten. Zij zullen naarstig op zoek gaan naar niet kloppende cijfertjes en die tot in het oneindige uitvergroten.

Juist omdat die reactie valt te voorzien is er zorgvuldig voor gezorgd dat deze studie van kaft tot kaft voor de volle 100% controleerbaar is.

BRONNEN

- Amesz, Bert: Aan de knoppen van het klimaat. Fontaine uitgevers, Hilversum. 2012
- Centraal Planbureau/ ECN: Windenergie op de Noordzee. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse. 's-Gravenhage 2005
- Centraal Planbureau: Notitie 14 juni 2013: KBA structuurvisie 6000 MW windenergie op land.
- Crok, Marcel: De staat van het klimaat. Een koele blik op een verhit debat. Paradigma, Amsterdam 2010
- Decisio 2010: MKEA windenergie Noordzee. Maatschappelijke kosteneffectiviteit van ruimtelijke opties voor offshore windenergie. Opdracht min. V&W. www.decisio.nl
- Ecorijs en Verwey-Jonker Instituut: Handleiding voor kosten-batenanalyses in het sociale domein. In opdracht VROM, Rotterdam 2008
- HalkeHansen,J; Sato, M;Ruedy,R;Lads,A en Oinas,V: Global warming in the twenty-first century: An alternative scenario. PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences) August29, 2000
- Hardin, Garrett: The tragedy of the commons. Science vol. 162, 1968
- IPCC 2013: Summary for policymakers
- IPCC 2014: AR5: The Physical Science Basis: Carbon and other geochemical cycles.
- KNMI: Hiatus: is de mondiale opwarming aan het vertragen? www.knmi.nl/klimaat
- Le Pair, C; Udo,F; Groot, K de: Windturbines as yet unsuitable as electricity providers. Europhysicsnews, 43, 2012. www.clepair.net
- Lukkes, Pieter: Iewiewaaiweg: sociaal-geografische maatschappelijke kosten –batenanalyse van windenergie. Stichting Frija, Sumar. 2003
- Lukkes, Pieter. Klimaatbeleid in Eurocrisistijd. U2pi, Voorburg, 2012
- Meinshausen, Malte et al: Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 20C Nature vol. 458, 2009
- Milieu en Natuur Planbureau 2006: Van klimaatdoel naar emissiereductie. www.pbl.nl

Min. Infrastructuur en Milieu: Ontwerp Structuurvisie Windenergie op Land. 2013

Min. Infrastructuur en Milieu : Nut en noodzaak: het afwegen van kosten en baten . Joh. Visser en Pauline Wortelboer-Donselaar. Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid. Den Haag 2010

NASA/GISS: Surface temperature analysis. <http://data.giss.nasa.gov/gistemp> 2014

Planbureau voor de Leefomgeving: Trends in global CO₂-emissions: 2013 Report. <http://edgar.jrc.ec.europa.eu/news-docs>

Regierungsberater wollen EEG abschaffen. Frankfurter Allgemeine Zeitung. www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/oekostrom-regierungsberater-wollen-eeg-abschaffen-12820227.html ; 26.02.2014

Rheinisch-Westfälisches Institut für Wirtschaftsforschung: Economic impact from the promotion of renewable energies: The German experience. Essen, oktober 2009

SER: Energieakkoord voort duurzame groei. Sept.2013 www.ser.nl

Tweede Kamer: Parlementair onderzoek Kosten en effecten klimaat- en energiebeleid. Vergaderjaar 2012-2013,33 193 nr.3

Van Andel,Noor: Waar gaan klimaatmodellen de mist in? Analyse van een fysicus. SPIL, 2011 nummer 1/2

Verrips, A (CPB-projectgroep): Maatschappelijke kosten en baten van windenergie op zee. SPIL2005 nummer 6

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM): Milieurapport Vlaanderen. Nov. 2012

Weizman M.L.(Dept.of economics Harvard University): On modelling and interpreting the economics of catastrophic climate change. The review of Economics and Statistics . Febr. 2009.

Windmolenfiasco bedreigt 75000 beleggers. Het Financieele Dagblad 15.01.2014

Wolters, Theo: Astronomische kosten energieakkoord verzwegen. www.climategate.nl. 07-19-2013

Xinju Wen, Guoli Tang, Shaowu Wang en Jianbin Huang: Comparison of Global Mean Temperature Series. Advances in climate change research 2(4). 2011

Verzonden: Zondag 6 maart 2016 21:10
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens: Mijn vrouw.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Geen onjuistheden tegen gekomen.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het park lijkt mij kwetsbaar in winterse omstandigheden. Stuifsneeuw - elektrische installaties. Kruiend ijs - mastconstructies.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

We rijden veel over de Afsluitdijk. Prima idee en prima locatie maar ... 'het oog wil ook wat'
Wij schrijven een `pompeblêd` voor als voorkeursuitvoering A.

Reactie

WIKIPEDIA
De vrije encyclopedie

Hoofdpagina
Vind een artikel
Vandaag
Etalage
Categorieën
Recente wijzigingen
Nieuwe artikelen
Willekeurige pagina

Informatie
Gebruikersportaal
Snelcursus
Hulp en contact
Donaties

Hulpmiddelen
Links naar deze pagina
Verwante wijzigingen
Bestand uploaden
Speciale pagina's
Permanente koppeling
Paginagegevens
Wikidata-item
Deze pagina citeren

Afdrukken/exporteren
Boek maken
Downloaden als PDF
Printervriendelijke versie

In andere talen
Deutsch
English
Esperanto
Frysk
Nedersaksies
Seeltersk
Svenska

Koppelingen bewerken

Artikel Overleg

Lezen Bewerken Geschiedenis

In het kader van Internationale Vrouwendag staat Wikipedia deze week in het teken van de vrouw. Help je mee om de lijst met ontbrekende artikelen over vrouwen korter te maken? Lees [hier](#) verder.

Pompeblêd

Pompeblêd is de Friese benaming voor het blad van de gele plomp, ofwel het plompeblad.

De naam wordt gebruikt om de zeven rode leliebladvormige bladen op de Friese vlag aan te duiden. De zeven rode 'pompeblêden' (bladeren van de gele plomp en de witte waterlelie) verwijzen naar de middeleeuwse Friese 'zeelanden': zelfstandige landstreken langs de kust van Alkmaar tot de Wezer. Er zijn nooit precies zeven van deze bestuursseenheden geweest, het getal zeven heeft waarschijnlijk de connotatie 'veel'. Sommige bronnen gaan wel uit van zeven Friese landen: *West-Friesland*, *Westergo*, *Oostergo*, *Hunzingo*, *Fivelingo*, *Emsingo* en *Jeverland*.

Ook de harten in het wapen van Denemarken zijn afkomstig van de witte waterlelie en werden nog in een besluit van 1972 als *søblade* beschreven. Volgens middeleeuwse documenten werden daarmee echter de bloemen van de waterlelie bedoeld. Lange tijd hadden ze ook een plek in het Zweedse rijkswapen, dat was afgeleid van het middeleeuwse wapen van het koningsgeslacht Folkunge. Net als in het Friese wapen bestond dit wapen uit een leeuw op een veld van blauwe en witte banen, waarop de pompeblêden waren geplaatst. Dit is goed te zien bij het wapen van koning Magnus I van Zweden. Het is waarschijnlijk dat dit wapen van invloed is geweest op het ontstaan van het Friese wapen.

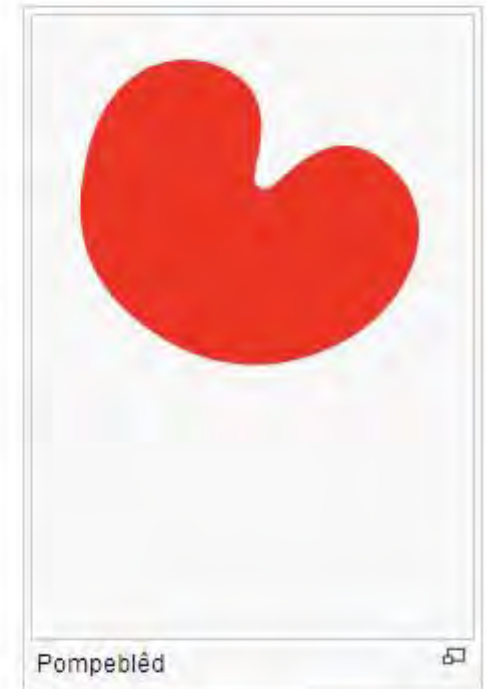
Trivia [bewerken]

- De thuishunes van sc Heerenveen zijn sinds begin jaren dertig van pompeblêden voorzien.
- Het logo van de busmaatschappij FRAM (1971 t/m 1996), bestond uit drie Friese pompeblêden.
- De autobussen van Arriva die tot 14 december 2008 in Zuidoost-Friesland reden, waren aan de voor- en achterzijde voorzien van drie Friese pompeblêden.
- De autobussen van Qbuzz in Zuidoost-Friesland zijn aan alle kanten voorzien van een aantal Friese pompeblêden.
- De Blauhúster Dakkapel draagt sinds de jaren zeventig Friese vlag kielen met pompeblêden.

Zie ook [bewerken]

- Vlag van Friesland

Categorieën: Fries symbool | Symbool

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Gasunie Transport Services B.V.

Postbus 181
9700 AD Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 22 55

Handelsregister Groningen 02084889
www.gasunietransportservices.com

Datum	Doorkiesnummer
10 maart 2016	+31 (0)6 2484 9196
Ons kenmerk	Uw kenmerk
OPO 16.01169	
Onderwerp	
Zienswijze ontwerpinpassingsplan 'Windpark Fryslân'	

7.2 MRE 2016

Geachte heer, mevrouw,

Uit een publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 3 maart 2016, nr. 10968, blijkt dat het bovengenoemd ontwerpinpassingsplan door u ter inzage is gelegd. Dit ontwerp geeft ons aanleiding tot het indienen van de volgende zienswijze.

Met ingang van 1 januari 2016 zijn delen van de eigendommen van Gasunie Transport Services B.V. onder algemene titel overgegaan naar Gasunie Grid Services B.V. Deze zienswijze wordt namens beiden (verder: Gasunie) ingediend, ieder voor zover het zijn bevoegdheden betreft. Alle correspondentie kan plaatsvinden via het postadres van Gasunie Transport Services B.V.

Belang

In het plangebied liggen meerdere aardgastransportleidingen (leidingen), die bij ons bedrijf in beheer zijn, zie bijlage 1.

Toelichting

De bestemming 'Leiding – Hoogspanning' kruist op verschillende plekken onze leidingen. Daarnaast is er ook sprake van paralleligging op verschillende plekken. De beoogde hoogspanningskabel kan een negatief effect hebben op de kathodische bescherming van onze leidingen en daarmee dus op de veiligheid. Wij verzoeken u dan ook om hierover voor vaststelling van het inpassingsplan technische afstemming te hebben met onze tracébeheerder de heer . Hij is bereikbaar via:

Gezien de methodiek van het inpassingsplan is het mogelijk dat er gekozen wordt om voor vaststelling van het plan een voorwaardelijke verplichting op te nemen t.a.v. onze leidingen. De hiervoor te benoemen waarden en technische aspecten dienen vooraf aan de vaststelling te worden afgestemd met onze tracébeheerder. Zolang onduidelijk is wat de beïnvloeding is op de kathodische bescherming kan Gasunie niet instemmen met de ontwikkeling.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 10 maart 2016

Ons kenmerk: OPO 16.01169

Onderwerp: Zienswijze ontwerp/Inpassingsplan 'Windpark Fryslân'

Vervolg

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er naar aanleiding van deze zienswijze nog vragen of opmerkingen zijn dan kunt u met ondergetekende contact opnemen.

Hoogachtend,

Adviseur Omgevingsmanagement Juridische Zaken.

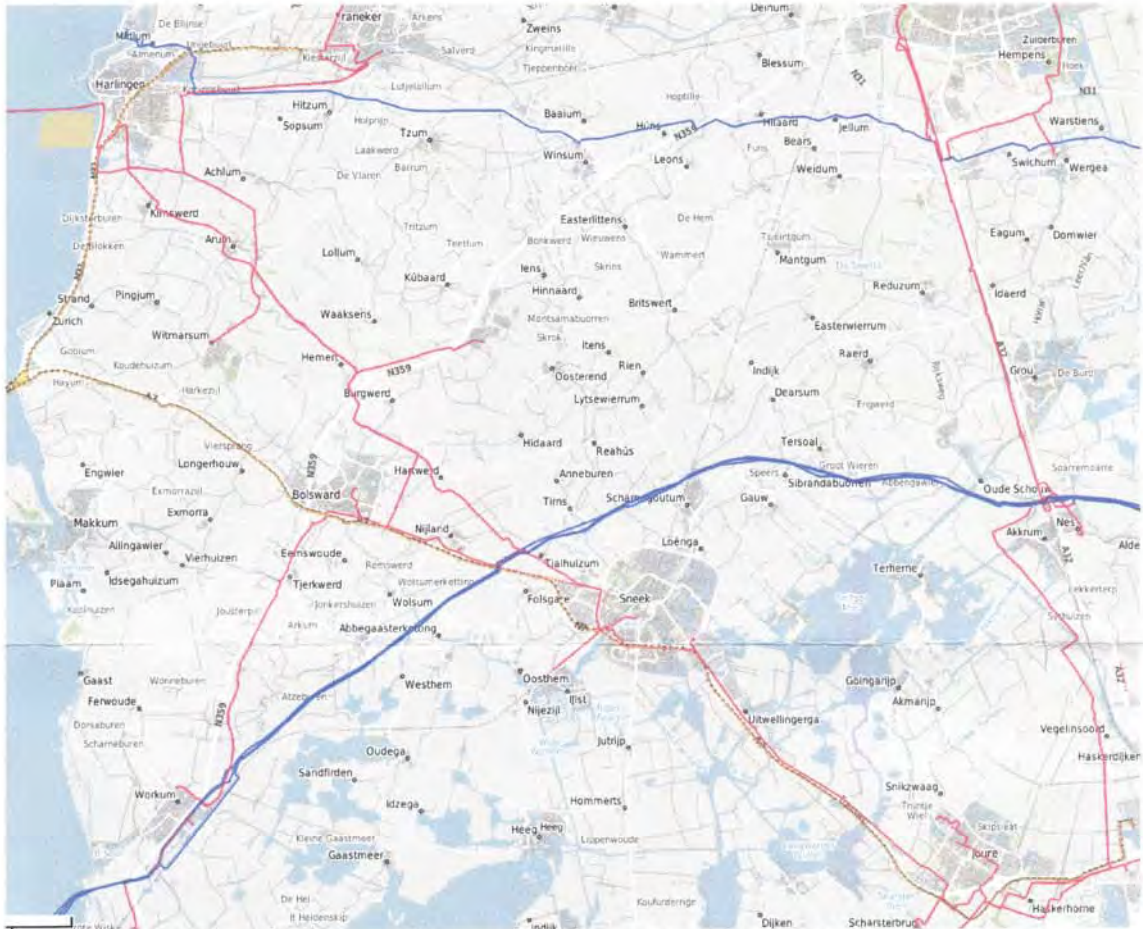
Bijlage 1: Ligging leidingen t.o.v. het tracé van de 220 kV-kabel

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 10 maart 2016

Ons kenmerk: OPO 16.01169

Onderwerp: Zienswijze ontwerp inpasingsplan 'Windpark Fryslân'

Bijlage 1: Ligging leidingen t.o.v. het tracé van de 220 kV-kabel

Afbeelding 1: De rode en blauwe lijnen zijn leidingen die bij ons bedrijf in beheer zijn.

Verzonden: Maandag 14 maart 2016 21:39
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres: info@northwestkiteboarding.com
 Als: Organisatie
 Organisatie: NorthWest Kiteboarding
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Onjuist is de stelling vanuit Windpark Fryslân dat er geen negatieve invloeden op het (watersport)toerisme zullen ontstaan door de komst van de geplande windturbines.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Behalve dat door dit project de horizon in westelijke richting vanaf de Friese IJsselmeerkust kijkend in belangrijke mate wordt aangetast en nadelig wordt beïnvloed wordt er een heel belangrijk vaargebied voor de gehele watersport weggenomen. Niet alleen de statische obstakels die 'ontstaan' in het water zijn een probleem, vooral de demping van de wind en het ontstaan van zeer grote turbulenties door de windmolens hebben voor de Kitesurf-, windsurf en zeilsport hele grote nadelige gevolgen. De geplande afstand tussen dermate grote windturbines is niet zoals de projectontwikkelaar zegt gekozen uit 'watersportvriendelijkheid' maar uit puur eigen belang om het rendement te verhogen wegens onderlinge beïnvloeding van de molens zelf. Hiermee geeft men feitelijk toe dat de molens dermate grote turbulenties in de lucht veroorzaken dat men juist niet anders kan dan voor de geplande afstand van 600 meter te gaan.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

De bewezen en wetenschappelijk aangetoonde winddemping en turbulenties die door de windmolens zullen ontstaan hebben voor de Kitesurf-, windsurf en zeilsport hele grote nadelige gevolgen. Hierdoor zal de populatie Kitesurfers aan de Friese IJsselmeerkust sterk afnemen wat het gebied heel onaantrekkelijk zal maken voor de watersporters. Wij zijn een Kitesurfschool die grotendeels afhankelijk is van Duitse watersporttoeristen die bij ons les nemen en waar wij verdere service aan verlenen en die echt zullen wegblijven als die geplande molens er komen. Stellingen vanuit de projectontwikkelaar dat de molens het (watersport)toerisme in Makkum en omstreken en de gehele Friese IJsselmeerkust niet zullen beïnvloeden zijn dan ook niet onderbouwt. De beredenering die nu op de website van Windpark Fryslan wordt aangegeven is dan ook gebaseerd op onrealistische geschetste

situaties en niet toepasbaar op Makkum. Onze Kitesurfschool zal direct en onherroepelijk de gevolgen van de komst van een dergelijk windmolenpark gaan ondervinden en daarmee ook onze werknemers. Als de cursisten en beoefende Kite- en Windsurfers wegblijven uit ons mooie gebied kan dit verstrekkende financiële gevolgen hebben. De Friese IJsselmeerkust is een van de beste Kitesurf-les-locatie van Europa en heel uniek door het ondiepe vlakke water en de mooie natuur. Heel geliefd bij onze oosterburen die nu al hebben aangegeven massaal weg te zullen blijven. Ook omdat men het hier simpel gezegd niet meer mooi vindt omdat de vergezichten wegvallen. Welke hoek en hemelrichting je ook uit kijkt... je zult alleen maar windmolens zien in een hele chaotische rommelige opstelling. En daarvoor wil echt niemand meer naar Makkum komen. En geen mensen betekent geen cursisten en dat betekent geen inkomsten voor ons watersportbedrijf met alle gevolgen van dien.

Reactie

entstehen.
Diese könnten
250-400 Mega-
watt produzieren
und damit alle
friesischen Haus-
halte mit Strom
versorgen.

Windpark im IJsselmeer – Top-Spots bedroht?

0004

Vor Makkum soll bereits 2016 mit dem Bau des Windparks Fryslan begonnen werden. Windsurfer befürchten, dass dies die Windbedingungen negativ beeinflusst. Zu Recht?

Das geplante Projekt

Aufgrund einer Vorgabe der niederländischen Regierung, nach der die einzelnen Provinzen eine bestimmte Energiemenge aus erneuerbaren Energien vorweisen müssen, steht der Bau eines Großprojektes im nördlichen IJsselmeer, etwa sechs Kilometer westlich der Surferhochburg Makkum, unmittelbar bevor. Nach Angaben der Fryslan Windpark BV sollen zwischen 47 und 100 Anlagen mit einer Höhe von rund 180 Metern entstehen, welche eine Leistung von bis zu 400 Megawatt erreichen könnten. surf-Leser äußerten sich besorgt, die Top-Spots am IJsselmeer könnten vor dem Aus stehen oder sich zumindest verschlechtern.

Die erwarteten Auswirkungen

Zwar gibt man sich auf Seiten des Investors betont wassersportfreundlich („Der Wind-

park wird für Wassersportler geöffnet sein. Der Abstand zwischen den Turbinen ist so groß, dass leicht hindurchgefahren werden kann“), ob und wie sich der Park tatsächlich auf den Wind auswirkt, wird jedoch nicht thematisiert. Wir haben daher bei Enno Eyb, selbst Windsurfer und Entwicklungsingenieur beim norddeutschen Windkraft-Anlagenbauer Senvion, nachgefragt, ob negative Auswirkungen zu erwarten sind. Eyb: „Generell drosseln Windkraftanlagen den Wind. Direkt hinter einem großen Windrad beträgt die Windgeschwindigkeit nur noch ein Drittel der Ausgangsgeschwindigkeit und passt sich erst mit zunehmendem Abstand wieder an. Deshalb baut man Anlagen auch in einem Min-

destabstand von mehreren hundert Metern. Es gibt Untersuchungen zum vergleichbar großen Windpark Horns Rev, die zeigen, dass der Nachlauf, also die Distanz in der sich die Anlagen noch bemerkbar machen, in der Tat immens ist – über 50 Kilometer. Aus tatsächlichen Messungen weiß man, dass sechs Kilometer in Lee eines derartigen Parks die Windgeschwindigkeit auf der Wasseroberfläche um zehn Prozent reduziert ist“, so Eyb. Bedeutet unterm Strich: Von 20 Knoten werden bei Westwind im Schnitt nur noch 18 ankommen, ganz abgesehen von der wohl zunehmenden Böigkeit. Von der Hand zu weisen sind die Bedenken vieler Windsurfer also nicht.

LESERFRAGE: Was passiert rund um eure Lieblingsspots? Wo sind Spots von der Schließung bedroht oder drohen, Großprojekten zum Opfer zu fallen? Schickt eure Updates, Fragen und Sorgen an redaktion@surf-magazin.de

iRig gewinnt ISPO Award

Wassersportmesse ISPO verleiht alljährlich den Award „Product of the Year“ für den besten Sport...

MAKKUM

Duitse surfers vrezen windpark IJsselmeer

Duitse windsurfers maken zich zorgen over de gevolgen van een windmolenpark voor de kust van Makkum, een van hun 'top spots' om hun sport te beoefenen. Dat blijkt uit een Duits artikel in Surf, Europa's grootste windsurfmagazine. Door de komst van zo'n 100 ruim 180 meter hoge windmolens vrezen de Duitse surfers afname van de windsnelheid. Bij een westenwind van 20 knopen, blijven er na realisatie van het park volgens Surf 18 over. De bouw van het windpark begint mogelijk dit jaar.

LEEWARDEN

Roekenjagers

Verzonden: Woensdag 16 maart 2016 09:25
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als kitesurfer heb ik enorm last van windverstoringen door windmolens. Een windmolenpark is prima, maar niet zo dicht aan de kust / afsluitdijk.

Reactie

Verzonden: Woensdag 16 maart 2016 10:54
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@sailcentremakkum.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Sailcentre Makkum
Mede namens: Eigen onderneming

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De maatschappelijke kosten-baten analyse ontbreekt. Er is onduidelijkheid over ashoogte, omvang van de wieken en daaruit volgend het vermogen van de molen.
Er niet met bedrijven gesproken die onder de invloedssfeer vallen van het windpark en er is geen claimregeling om het verwachte omzetverlies van 30% bij het lokale bedrijfsleven te compenseren.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Er is geen mogelijkheid om over alternatieven te spreken.

Reactie

Verzonden: Woensdag 16 maart 2016 10:56
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ik ben tegenstander van de komst van het windmolenpark; echter in de verwachting dat dit niet is tegen te houden, wens ik als compensatie de stroom van 1 van de windmolens gratis voor de inwoners van Makkum te ontvangen.

Reactie

Verzonden: Woensdag 16 maart 2016 11:02
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Er is geen rekening gehouden met een alternatief.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het alternatief is een reëel plan van Dutch Watermanagers met evenveel stroom als voorzien in het windpark tegen lagere kosten, te weten jaarlijks circa 40 mln euro aan stroom- en maatschappelijke kosten. Dit komt neer op circa 600 euro per gezin. Het plan is beschikbaar en is via mij te verkrijgen. De financiering voor dit plan is beschikbaar. De invloed van het windpark op het Werelderfgoed IJsselmeer wordt nergens genoemd.

Reactie

Verzonden: Woensdag 16 maart 2016 21:12
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Invloed van park op natuur wordt onderschat:

1. negatieve invloed op vogels (sterfte door wieken)
2. Negatieve gevolgen/invloed op klimaat: wind en regenontwikkeling

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zeer groot zakelijk belang, toerisme zal zeker lijden onder dit besluit.

Watersport zal grote hinder ondervinden.

Leefbaarheid gaat erop achteruit. Minder genot natuur; uitzicht, flora, fauna etc.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zelf kom ik graag aan het ijssemeer. Vaak windsurfen, weekenden weg met de familie op campings

, zeilen, vissen etc.

Reactie

Verzonden: Donderdag 17 maart 2016 09:08
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijgevoegd bestand

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijgevoegd bestand

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie bijgevoegd bestand

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wiken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijs t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 17 maart 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

www.bureau-energieprojecten.nl

Digitaal via: U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 17 maart 2016 09:18
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het

Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken

- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 17 maart 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De te verwachten negatieve gevolgen voor recreatie en watersport worden nauwelijks onderbouwd door degelijke cijfers. Er wordt aangegeven in de MER dat er gevolgen te verwachten zijn, maar er worden daarvoor geen mitigerende maatregelen voor genoemd.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Watersport en toerisme zijn zeer belangrijke onderdelen van de schoonheid en economie van Fryslân, die nu worden verkwanseld. Omdat ik zelf fervent watersporter ben en inwoner van de kust raakt mij dit zeer

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 20:21
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres: staversbelang@gmail.com
Als: Organisatie
Organisatie: Stavers Belang
Mede namens: Stavers Belang

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie zienswijze

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie zienswijze

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 14 april 2016

Naam:

Adres: Postbus 11 te Stavoren

Emailadres: staversbelang@gmail.com

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

10 MRE 2011

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Dit in het bijzonder ook voor de IJsselmeervisserij, met name die van de Friese kust
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:16.03.2016....

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Vrijdag 18 maart 2016 10:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

zie bijlage : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

zie bijlage : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zie bijlage : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn.
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met zeer storende verlichting en dus ook nachtelijke horizonvervuiling.
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.
- ≠ Aantasting van een van de laatste grote open ruimtes in ons land. Welke juist een kenmerk en visitekaartje is.
- ≠ Er is niet aangetoond dat dit park het hoofddoel, zijnde de vermindering van de uitstoot van co2, ook daadwerkelijk bevordert.

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) . Dit wordt bij de MER niet betrokken .
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden.
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken.
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken.
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld.
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan.
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden.
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.
- ≠ Windenergie draait op subsidieregelingen. Als deze wegvallen zijn pareken vaak onrendabel en kosten geld, zoals in onze buurlanden is gebleken.
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: annuleer de plannen voor Windpark Fryslân, omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 18-03-2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Verzonden: Vrijdag 18 maart 2016 10:25
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfer s van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
 - Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters,

strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

We gaan geregeld op vakantie in Makkum.

Reactie

Verzonden: Vrijdag 18 maart 2016 21:16
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

HELP ONS,

en dien uw ZIENSWIJZE op Windpark Fryslân nu in. Als u niet weet hoe, of als u geen tijd heeft om een zienswijze op te stellen, dan kunt u onderstaande zienswijze gebruiken.

Zoveel mogelijk mensen moeten een zienswijze indienen, dit is cruciaal voor verdere actie tegen het windpark. Het is niet veel werk, slechts een paar minuten. De toekomst van het IJsselmeer en de SWF IJsselmeerkust hangt hier van af!

U kunt onderstaande tekst knippen en in het reactieformulier (link helemaal onderaan het bericht) plakken. Indien u zelf andere punten heeft, dan svp de zienswijze uitbreiden cq aanvullen. Des te meer individuele punten des te beter!

-----kopiëren vanaf hier-----

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied

Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer

dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan

- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?
- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

-----kopiëren tot hier-----

Later zullen we een zeer uitgebreide versie plaatsen (ook op onze website ijsselmeer-windmolenvrij.nl). Uiteraard kunt u daar op wachten, maar let u dan svp op de uiterste datum (14 april) dat u kunt indienen.

<https://respons.itera.nl/Formulier/windpark-Fryslan-ob>

Reactie

Verzonden: Vrijdag 18 maart 2016 21:18
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken

- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijis t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?
- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte,

diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een

ongekende verspilling van gemeenschapsgeld

- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijis t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?
- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen

- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?
- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Verzonden: Vrijdag 18 maart 2016 21:28
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Het ontwerpbesluit gaat volledig voorbij aan de resultaten van de Groene Rekenkamer, Windenergie in Nederland Kosten en Baten, Inclusief een berekening van de plannen voor een Nationaal Energieakkoord, Geschreven door ir. Jeroen R. F. Hetzler, Gecontroleerd door Prof. dr. Richard S. J. Tol, Een uitgave van de Groene Rekenkamer, Juni 2013, te vinden op <http://www.groenerekenkamer.nl/download/WindenergieInNederland-Def-04-06-2013-4.pdf>

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel

recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
 - Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
 - Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
 - Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
 - Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
 - Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
 - Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
 - Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
 - In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.
- Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
 - Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele

malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop. Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Windenergie in Nederland

Kosten en Baten

Inclusief een berekening van de plannen voor een Nationaal Energieakkoord

Geschreven door ir. Jeroen R. F. Hetzler

Gecontroleerd door Prof. dr. Richard S. J. Tol

Een uitgave van de Groene Rekenkamer

Juni 2013

Windenergie in Nederland

Kosten en baten

Samenvatting

Het effect van windenergie op de Nederlandse terugdringing van CO₂ –emissie is marginaal tot onmeetbaar. Dit is mede het gevolg van de lager dan verwachte prestaties van windturbines en hun tegenvallende economische levensduur.

Door de Nederlandse windambities moet de belastingbetaler jaar na jaar tot tenminste 2031 tientallen euro's per maand meer aan koopkracht inleveren. In 2020 is een gemiddeld huishouden €63 per maand aan energiebelasting kwijt. Door de netbeheerder doorberekende extra kosten komen hier nog bij. Hier bovenop komt mogelijk, vanwege het concept Nationaal Energieakkoord, nog eens € 9,- per maand, mits het akkoord in de huidige vorm daadwerkelijk van kracht wordt. De schatting is dat in 2020 de gemiddelde energiebelasting hierdoor uitkomt op ongeveer € 90 per maand per huishouden.

De haalbaarheid van de windambities wordt door het CBS en PBL betwijfeld. Het Parlementair onderzoek Kosten en baten energie- en klimaatbeleid van de Tweede Kamer laat zich bovendien kritisch uit over de kosten, de controle erop en het effect op CO₂-terugdringing door duurzame energie zoals windenergie.

De vraag is dan ook gerechtvaardigd of het wenselijk is deze weg te vervolgen ten koste van koopkracht, economische groei en onderzoek naar wel levensvatbare technologieën voor elektriciteitsopwekking.

Onbeantwoord blijven de vragen hoe groot het effect van de Nederlandse inspanning in graden Celsius is op het tegengaan van de opwarming van de aarde en hoe groot het effect op onafhankelijkheid van energie-import is.

Ongesubsidieerde Nederlandse windenergie is dan ook onhaalbaar. Een commercieel bedrijf zou zich zonder die subsidies nooit aan investeringen in windindustrie wagen.

Windenergie in Nederland

Kosten en baten

Inhoudsopgave

Blz. 1 - Inleiding

Blz. 1 - Effect windturbines op de Nederlandse CO₂-emissie

Blz. 2 - Prestaties van windturbines

Blz. 2 - Plannen voor wind op land tot 2020

Blz. 3–Kosten en baten

Blz. 5–Haalbaar en betaalbaar?

Blz. 6-Conclusies

Blz. 7–Geraadpleegde bronnen

Windenergie in Nederland Kosten en Baten

Inleiding

Nederland is betrokken bij verschillende internationale afspraken over de aanpak van het broeikaseffect. Daarbij is de inzet van het kabinet 'een mondiaal en Europees klimaatbeleid dat haalbaar en betaalbaar is.' Dit valt te lezen in het rapport Internationale klimaatafspraken van de Rijksoverheid. [1] [2]

Over 'haalbaarheid en betaalbaarheid' van de Nederlandse ambities door inzet van windturbines handelt deze notitie.

Effect windturbines op de Nederlandse CO₂-emissie

Een van de redenen voor de introductie van windenergie is terugdringen van menselijke CO₂-emissie. In de Referentieraming van het PBL valt te lezen dat de emissie in 2020 tot 150 megaton teruggebracht moet zijn[3]. Deze bedroeg in 2011 ca. 196 megaton CO₂-equivalent. Een daling van 6,5% t.o.v. 2010. Oorzaken: de zachte winter en de economische terugval. Overigens ligt dit onder het plafond van het basisjaar van het Kyoto Protocol van 213 megaton CO₂-equivalenten[4].

De opgegeven totale Nederlandse vermeden uitstoot bedraagt in 2011 2.183 kiloton [5]. Dit komt dus neer op 1,1% van de totale Nederlandse emissie. Valt een substantieel beter resultaat te verwachten?

Als voorbeeld kan het voorgenomen windturbineterrein Noordoostpolder (NOP) dienen. Volgens de specificatie van NOP is de jaarlijkse opbrengst ca. 1.400 GWh en de bijdrage aan de Nederlandse elektriciteitproductie 1,2% [6]. De vermeden uitstoot bedraagt dan ca. 800 kiloton/jaar (CO₂-emissiefactor 0,57kg/kWh[7]). Dit is 0,4% van de totale Nederlandse emissie en wordt bewerkstelligd door 86 windturbines met een gezamenlijk vermogen van ca. 430 MW.

Voor dit windturbineterrein is bijna €1 miljard subsidie uitgetrokken bestaande uit een eenmalige toezegging van € 116 miljoen en € 880 miljoen uit SDE[8].

Om de doelstelling van 2020 te halen, reductie van 196 naar 150 megaton/jaar, zou dus het equivalent van 58 (= 46 megaton /800 kiloton) van dergelijke windturbineterreinen nodig zijn. Vergeleken bij de jaarlijkse, en sterk stijgende, mondiale menselijke CO₂-uitstoot van 33 miljard (= giga) ton, valt het effect van NOP in het niet [9].

Men dient zich verder te realiseren dat elektriciteit ca. 15% van het Nederlandse energieverbruik vormt. De relatieve CO₂-besparing door elektriciteitsopwekking is dus ca. 1/6^e van het totaal [10].

Er valt bovendien het e.e.a. af te dingen op de vermeden uitstooten prestaties van windturbines.

Prestaties van windturbines

Voor de berekening van de vermeden CO₂-uitstoot worden meerdere methoden gehanteerd [7]. Globaal bepaalt men de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit d.m.v. fossiele brandstof. Vervolgens wordt bepaald hoeveel CO₂-emissie hiermee gepaard gaat. Dan wordt de gemiddelde emissie per kWh berekend. Dit is de factor die toegepast wordt op de hoeveelheid geproduceerde kWh van windenergie om tot de vermeden uitstoot te komen.

Geen rekening wordt echter gehouden met stilstand door windstilte of te veel wind. Evenmin met de beperkte economische levensduur van windturbines door slijtage. Windturbines op zee leveren afgerond in 60% van de tijd geen elektriciteit. Na 10 jaar is dit tot zelfs 85% gestegen. Op land is dit 75%, en na 15 jaar 90%. [11] [12 met koppeling naar het te downloaden rapport]

Dit heeft tot gevolg dat fossiel gestookte centrales, die overigens ca. 40 jaar meegaan, in bedrijf moeten blijven als vangnet voor de sterk fluctuerende elektriciteitlevering en soms (weken)lange windstiltes. De hiermee gepaard gaande CO₂-uitstoot, en het brandstofverbruik, moet vanzelfsprekend wel meegerekend worden. Hoe groot dit effect is, is niet, althans niet publiekelijk, bekend, maar de werkelijk vermeden uitstoot, evenals overigens ook de brandstofbesparing, zal zeker lager zijn. Door de voornoemde tegenvallende prestaties van windturbines, zal dit effect versterkt worden.

Onverbiddelijk geldt: geen wind, geen stroom.

De energie-investering bij bouw en plaatsing van windturbines bedraagt volgens Volker Wessels Stevin, bouwer van windturbines, 1,5 jaar productie van die turbine. Bekabeling en aanpassing van het net vergen aan energie-investering nog eens 2 jaar productie (Udo: Building wind turbines costs more energy than you think).

Plannen voor wind op land tot 2020

Inmiddels is een akkoord tussen de provincies en de overheid bereikt over het op te stellen vermogen. De schatting van het aantal nieuw te plaatsen windturbines is gebaseerd op het gemiddeld vermogen van 5 MW/turbine bij het plan Noord Oost Polder (NOP).

	Nederland	Op zee	Op land	Groningen	Friesland	Flevoland	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	overige ¹⁾
<i>MW gerealiseerd vermogen</i>											
2010	2 237	228	2 009	362	158	604	306	244	208	70	58
2011	2 316	228	2 088	363	160	612	326	263	223	82	60
<i>Aantal gerealiseerd</i>											
2010	1877	96	1781	205	325	580	322	148	206	59	32
2011	1882	96	1786	205	328	578	319	155	199	65	33
<i>MW gepland</i>											
2020			5715	850	525	1370	580	730	550	420	690
<i>Aantal geschat o.b.v. NOP</i>											
2020			1143	170	105	274	116	146	110	84	138

Gezien de in veel gevallen ongewenste hoogte van dergelijke turbines (ca. 200 m.), zal in de praktijk het gemiddeld vermogen lager uitvallen. Hierdoor zal het aantal te plaatsen turbines nog verder stijgen dan de schatting in de tabel. [13] [14]

De bijdrage aan de Nederlandse elektriciteitsproductie zou o.b.v. NOP dan wel neerkomen op ca. 15%.

Kosten en baten

Er blijkt geen eenduidige kosten-batenanalyse beschikbaar. Overheden geven miljarden uit zonder het vereiste zicht op de bestedingen, zo blijkt uit het Parlementair onderzoek Kosten en effecten klimaat- en energiebeleid [15]. Dit onderzoek laat zich terughoudend tot kritisch uit over het bereikte effect van duurzame energieopwekking op CO₂-terugdringing. De economische baten lijken vooralsnog verwaarloosbaar. Wat het scheppen van banen betreft moet men bedenken dat het de vraag is of deze bedrijfstak ooit op eigen benen zal kunnen staan. Daarnaast is de bijdrage aan werkgelegenheid bescheiden. [16] [17] [18; blz. 36].

Er bestaan ook andere “baten”, maar die beperken zich tot de eigenaren van de grond waarop windturbines geplaatst zijn. Deze eigenaren ontvangen subsidiebedragen ineens per geplaatste megawatt, per aantal omwentelingen of per geleverde kWh [19; tabel wind]. Hierdoor kunnen hun inkomsten tot rond een ton per jaar oplopen. Het uitgekeerde bedrag per kWh van ca. € 0,09 en hoger legt bovendien het prijsverschil bloot met niet door wind opgewekte elektriciteit.

Er valt verder te lezen: *‘Op basis van de door ons geanalyseerde evaluatiestudies laat de periode na 2005 minder duidelijke en vooral minder kwantitatieve conclusies toe over de kosten(effectiviteit) van het beleid. Bovendien is de situatie na 2005 fundamenteel veranderd door de invoering van het EU-ETS (Europese emissiehandelssysteem). Hierdoor heeft duurzaam opgewekte elektriciteit geen directe invloed meer op CO2-emissies. Immers, de emissieruimte die ontstaat door meer elektriciteit duurzaam op te wekken zal andere partijen in het ETS ruimte bieden om meer te gaan uitstoten, waardoor de emissies per saldo gelijk blijven. [15; bladzijde 14].* Met andere woorden: wat hier wordt vermeden, wordt elders uitgestoten tegen meerkosten die aan de consument worden doorberekend. Wij kennen deze meerkosten o.a. als energiebelasting. De kosten van bekabeling, netaanpassing en hoogspanningsleidingen zijn voor rekening van de netbeheerder die ook deze kosten aan de afnemer doorberekent.

De energiebelasting is voor een gemiddeld huishouden met 3.500 kWh/jaar thans ca. € 40/maand (ca. € 0,135/kWh). Voor de gezamenlijke 7,5 miljoen Nederlandse huishoudens komt dit uit op €3,6 miljard/jaar.

Hier bovenop komen de kosten van SDE+ [20]

2013	€	9/jr
2014	€	19/jr
2015	€	30/jr
2016	€	45/jr
2017	€	81/jr
2018	€	150/jr
2019	€	228/jr
2020	€	284/jr
.....		
2031	€	353/jr

In 2020 is een gemiddeld huishouden € 63 per maand aan energiebelasting kwijt.

Gesommeerd wordt er vanaf 2013 t/m 2020 € 34,8 miljard aan energiebelasting geheven.

Hier tegenover staat wel een heffingskorting. Dit is een korting die jaarlijks wordt vastgesteld en die energiebesparing tot doel heeft. Per huishouden bedraagt dit in 2013 € 385,53 (incl. BTW) per 12 maanden [21]. In het voornoemde Parlementair onderzoek is te lezen dat energiebesparing veruit het meest effectief is gebleken dit i.t.t. de implementatie van duurzame energie [15; bladzijde 8].

Bovenop SDE+ komen nu mogelijk de plannen voor sterke uitbreiding van windmolenterreinen op zee. Volgens voorlopige berichten over het Nationale Energieakkoord zou, om deze plannen te kunnen bekostigen, per huishouden € 0,06 per kuub gas geheven worden. Deze heffing kan via de belastingdienst worden teruggekregen o.b.v. energiezuinigheid van de woning, althans volgens de berichtgeving. Het gasverbruik van een gemiddeld huishouden is per jaar 1.800 m³ [22]. Per maand komt dit neer op € 9,-. Van de 7,5 miljoen Nederlandse huishoudens wordt er dan jaarlijks bruto € 810 mln. geheven. Tot en met 2020 komt dit op totaal € 5,7 mrd.

Het in dit voorlopige Nationale Energieakkoord beoogde vermogen op zee in 2020 bedraagt 3.200 MW [Het Financieele Dagblad 31 mei 2013]. Thans staan er 2 parken in zee met een gezamenlijk vermogen van 228 MW. Het nog te bouwen park Gemini van 150 windmolens zal een vermogen van 700 MW leveren. Voor dit park is een subsidie van € 4,5 mrd. uitgetrokken voor de komende 15 jaar [23]. Tenzij andere financieringsbronnen gevonden worden, zou de subsidie die voor de beoogde capaciteit van 3.200 MW nodig is, dus grofweg 4,6 x € 4,5 mrd. = € 20,7 mrd. kunnen bedragen voor eenzelfde periode van 15 jaar. Dit komt per jaar neer op € 1,4 mrd. Dit ligt ruim boven de hiervoor genoemde € 810 mln. In het conceptakkoord [Het FD 31 mei 2013] staat ook dat er uiterlijk in 2023 extra 1800 MW op zee geplaatst moet zijn. Dus nog eens € 11,6 mrd. voor dezelfde periode.

Haalbaar en betaalbaar?

Het CBS stelt vast: [24; blz. 150]: "The market-based resource rent for wind energy production is negative. This means that the market-based value of wind for the Dutch economy is equal to zero".

De verliezen in 2010 bedroegen € 150 miljoen [24 blz. 143] [25]. Deze verliezen zijn mede bepaald door het aantal geleverde kWh met ander woorden: het had onvoldoende gewaaid. Dit maakt de afhankelijk van de wisselvallige wind duidelijk [24 blz. 142]. De subsidies voor 2010 zijn gebaseerd op € 0,081/kWh. Ze bleken onvoldoende, ondanks dat de Nederlandse Staat in 2011 € 326 miljoen aan subsidie op kasbasis uitkeerde [18; blz. 37].

Offshore windparken brengen volgens het PBL miljoenen extra kosten met zich mee bij de bouw, elektrische infrastructuur (bekabeling e.d.), netaanpassing en onderhoud. [25]

Gegeven de ambities en de economische levensduur van windturbines, valt het te betwijfelen of door windturbines opgewekte elektriciteit ooit buiten subsidies zal kunnen. Het CBS is na 20 jaar dan ook niet optimistisch. [26]. Technisch lijkt de windturbine bovendien uitontwikkeld [27].

Eerder in deze notitie is aangegeven dat een equivalent van ca. 58 windturbineterreinen zoals het NOP ter waarde van € 1 miljard subsidie per stuk nodig zou zijn om de CO₂ - doelstelling van 2020 te behalen. Dit overtreft met een factor 1,7 het voornoemde bruto totaal bedrag van € 34,8 miljard van SDE en SDE+ aan energiebelasting tot 2020. Door de bijkomende kosten van de ambities in het concept Nationaal Energieakkoord lijkt dit overtroffen te worden. Mede door de in het Parlementaire onderzoek genoemde geringe bijdrage van duurzame energie roept dit vragen op over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de plannen.

De voornoemde lastenverzwaringen voor de belastingbetaler staan bovendien in contrast met een zinsnede in het Energierapport 2011. Op pagina 4 staat: *De positie van de Nederlandse consument mag er niet op achteruit gaan* [28]. Of dit ook geldt voor de koopkrachtpositie van de consument valt immers te betwijfelen.

Tot slot: Het rapport Burgerinitiatieven COB (27 december 2012) van het Sociaal Cultureel Planbureau laat zien dat slechts 22% (was in 2011 37%) van de ondervraagde burgers vindt dat er meer geld moet naar klimaatbeleid. [29] Dit zet vraagtekens bij het democratische gehalte van het Nederlandse klimaatbeleid met name het windbeleid.

Conclusies

Het effect van de Nederlandse windenergie op de CO₂ – emissie is marginaal tot onmeetbaar gering.

De haalbaarheid en betaalbaarheid van de voorgenomen Nederlandse CO₂-reductie in 2020 is discutabel. Het CBS en het PBL uiten zelf twijfels.

De oplopende kosten hebben een sterk negatief effect op de koopkracht van de belastingbetaler in weerwil van de voorwaarde door de Rijksoverheid gesteld.

Er is gegronde reden om aan te nemen dat elektriciteitsproductie en -levering door windturbines niet zonder subsidie kan.

De vraag lijkt gerechtvaardigd of het verstandig is door te gaan met windenergie. Bovendien, intrigerend is de vraag hoe groot het effect van deze Nederlandse inspanningen in graden Celsius is op het tegengaan van de opwarming van de aarde. Een andere vraag betreft het effect op de mate van onafhankelijkheid van energie-import. Windenergie lijkt financieel een doodlopende weg.

Geraadpleegde bronnen:

- [1]http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/internationale-klimaatafspraken?ns_campaign=Thema-milieu-ruimte-en-water&ro_adgrp=Klimaatverandering_kyoto&ns_mchannel=sea&ns_source=google&ns_linkname=kyoto%20protocol&ns_fee=0.00&gclid=CNi-7KymqrUCFXIPtAoddmQAcw
- [2]<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/nieuws/2011/06/08/nederland-haalt-klimaatdoelen-zonder-hulp-van-buiten.html>
- [3]<http://www.pbl.nl/publicaties/2010/Referentieraming-energie-en-emissies-2010-2020>
- [4]<http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl0165-Broeikasgasemissies-in-Nederland.html?i=5-20>
- [5]<http://www.agentschapnl.nl/programmas-regelingen/voor-hoeveel-co2-besparing-zorgen-windturbines>
- [6]<http://www.windkoepelnop.nl/feiten>
- [7]http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/C6171FC2-656F-4777-A4EC-1AF88FE66560/0/Notitie_EnergieCO2_effecten_elektriciteit_Sept_2012_FINAAL.pdf
- [8]<http://www.windenergie-nieuws.nl/26/verhagen-kent-eenmalige-subsidie-nop-toe/>
- [9] <http://www.pbl.nl/nieuws/persberichten/2011/sterke-groei-mondiale-co2-uitstoot-in-2010-ondanks-reducties-door-industrielanden>
- [10]<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=37281&D1=a&D2=a&D3=l&VW=T>
- [11]<http://www.telegraph.co.uk/earth/energy/windpower/9770837/Wind-farm-turbines-wear-sooner-than-expected-says-study.html>
- [12]<http://www.ref.org.uk/press-releases/281-wearnandntearnhitsnwindfarmnoutputnandneconomicnlifetime>
- [13]<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=70960ned&LA=NL>

- [14] <http://www.ipo.nl/publicaties/verdeling-6000-mw-windenergie-over-de-provincies>
- [15] http://www.tweedekamer.nl/images/Onderzoek_K%26E_2012-11-21_118-231018.pdf
- [16] <http://www.staatvanhetklimaat.nl/2012/06/20/richard-tol-groene-groei-is-een-loze-belofte/>
- [17] <http://www.instituteforenergyresearch.org/wp-content/uploads/2009/03/morriss-green-jobs-myths.pdf>
- [18] <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/3047C025-FC03-4457-B7D2-BC0783F52EF1/0/2012c89pub.pdf>
- [19] <http://www.agentschapnl.nl/programmas-regelingen/berekening-stimulering-duurzame-energieproductie-sde>
- [20] <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33115-D.html>
- [21] <http://www.energieleveranciers.nl/energie/energierekening/heffingskorting-energiebelasting>
- [22] <http://www.energiewereld.nl/nieuws/jaarverbruik-gas-gemiddeld-huishouden-naar-1800-m3.aspx>
- [23] <http://www.nom.nl/artikelen/72035/Financiering-windpark-Gemini-is-rond--bouw-kan-in-2014-beginnen>
- [24] <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/A3AF6855-3FF1-4344-8699-7C181A293979/0/2010c174pub.pdf>
- [25] http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/vi_matrix_derde_kwart_aal_pag26_27.pdf
- [26] <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/industrie-energie/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-3497-wm.htm>
- [27] http://www.windenergy.lr.tudelft.nl//fileadmin/Faculteit/LR/Organisatie/Afdelingen_en_Leerstoelen/Afdeling_AEWE/Wind_Energy/Research/Publications/Publications_2007/doc/The_Lancheste_Betz_Joukowsky_limit_WE10-3_GvK.pdf
- [28] <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/06/10/energierrapport-2011.html>
- [29] http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2012/Burgerperspectieven_2012_4

Verzonden: Zaterdag 19 maart 2016 09:42
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Is het rendement van n windmolen wel zo goed, dat het opweegt tegen de te maken kosten van produceren en plaatsen? Is dat objectief bekend en bekeken? Is er n afweging gemaakt om zonnecellen te plaatsen op boerderijen, dijken? Minder belastend voor het milieu en minder zichtbaar in het landschap. Ook voor vogels beter, minder kans onthoofd te worden door n wiek.

Reactie

Verzonden: Zaterdag 19 maart 2016 16:06
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Sehr geehrte Damen und Herren,
 bitte haben Sie Verständnis dafür, dass wir dieses Schreiben in Deutsch verfassen. Die niederländische Sprache in Wort und Schrift ist für uns gut zu verstehen, jedoch selbst ein dezidiertes Schreiben in Niederländisch zu verfassen fällt uns sehr schwer.
 Da wir seit Jahren ein Ferienhaus in Lemmer besitzen und häufig unsere Zeit mit Wassersport und anderen Freizeitaktivitäten am und auf dem IJsselmeer verbringen, sind wir von den Auswirkungen durch den Windpark Fryslân direkt betroffen.
 Die Kernqualitäten der Landschaft rund um das IJsselmeer: Horizon, Openheid, Rust, Ruimte en Duisternis werden durch den geplanten Windpark nachhaltig zerstört.
 Die im MER zu diesem Thema gemachten Äußerungen sind zwar sehr wortreich aber nicht zutreffend. Der Bericht geht sehr detailliert auf die Auswirkung auf die Tierwelt ein, würdigt die Auswirkung auf die Menschen aber unzureichend.
 Der negative Einfluss auf den Tourismus wird mit einem Hinweis auf eine Untersuchung des ETFI negiert. Tatsache ist jedoch, dass bisher ein derart brutaler Eingriff in eine touristisch und zur Erholung genutzte Landschaft zum Glück noch nicht vorliegt. Daher sind die Aussagen auf Basis dieser Untersuchung in keiner Weise belastbar.
 Wir erleben bereits mit dem Windpark Westermeerwind zwischen Lemmer und Urk, welche erdrückende Wirkung ein solcher Windpark ausübt.
 Het blauwe Hart der Nederlande wird durch den Bau eines weiteren Monster Windmühlen Parks tödlich getroffen und seine Attraktivität verlieren. Wer will denn noch in einem maritimen Industriegebiet, wo der Horizont durch riesige Windmühlen in Stücke gehackt wird, wo das Auge keine Ruhe mehr findet, seine Freizeit verbringen?
 Für uns würde das bedeuten, dass wir, und nicht nur wir alleine, beim Bau des Windparks unser Ferienhaus (dieses wird gewiss an Wert verlieren) aufgeben und uns ein anderes Revier suchen werden.
 Die Geschichte hat gezeigt, dass die friesische Bevölkerung sich nicht einfach den Beschlüssen einer Obrigkeit beugt, wenn diese ihre Sorgen und Belange nicht im ausreichenden Maße achtet.
 Daher leben wir in der Hoffnung, dass der Windpark Fryslân nicht gebaut wird.

Verzonden: Zaterdag 19 maart 2016 21:01
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: Zeiltjalk de Lis

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en

navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten-baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als eigenaresse van een zeilend charterschip is het IJsselmeer mijn werkgebied. De schoonheid, rust, natuur en het fenomenale uitzicht vanaf mijn 114 jaar oude schip zijn van wezenlijk belang voor de beleving van mijn gasten. Enorme windmolenparken horen niet je dit plaatje.

www.delis.nl

Reactie

Verzonden: Zaterdag 19 maart 2016 21:06
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer: -
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Windenergie levert maar een fractie op van hetgeen wordt aangegeven. Het plan van de Dutch Water Manager, waar pan klaar een alternatief plan voor een zonne-energie voorligt, incl. de financiering en aanbesteding. Veel meer energie, weer werkgelegenheid, miljoenen besparing en geen aantasting van een uniek natuur en recreatie-gebied.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van echte duurzame energie en geen symboolpolitiek, wat windmolens zijn. Zie de zonne-energie plannen van Dutch Water Manager, mogelijkheden van blauwe energie etc.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zeker, als zeiler op het IJsselmeer gaat een schitterend stuk natuur en recreatie gebied verloren. Ook de Waddeneilanden zullen van de enorme horizonvervuiling last hebben, zodat deze ook een groot deel van de aantrekkingskracht zullen verliezen voor de zeilers. Als dit echt gerealiseerd wordt, zal ik zeker naar een ander vaargebied moeten uitzien.

Reactie

Verzonden: Zaterdag 19 maart 2016 21:12
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters: .
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed en stiltegebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van stuurhulp en navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijz t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen
- In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Plaats deze 89 windmolens in de Noordzee (IJmuiden Ver). Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?
- Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, alvorens (tip)hoogte,

diameter en funderingstype van de te bouwen windturbines vast staan cq bekend zijn? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zal moetenuitkijken naar ander vaargebied als de plannen toch doorgezet worden, het IJsselmeer zal leeg worden met zeilers

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

08 APR 2016

Ondergetekende,

, als

zeiler op het IJsselmeer belanghebbende,
 dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het
 Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en
 Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en
 overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april
 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van
 uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel
 belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een
 te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de
 landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van
 de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied
 toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het
 verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze
 voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn
 onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de
 bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een
 werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel
 het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslan vernietigt
 deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het
 ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel
 onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van
 toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat.
 Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van
 de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten.
 Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het
 werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten
 op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de
 stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook
 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf
 en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had
 dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het
 realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat

- ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.
6. Veiligheid, geluid en slagschaduw
De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.
 7. *Goed, tot in detail uitgewerkt en uitvoerbaar alternatief plan voor zonne-energie is beschikbaar en kan direct worden uitgevoerd.*

Rotterdam. 6 april 2016

Verzonden: Maandag 21 maart 2016 12:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@antixsports.com
Als: Organisatie
Organisatie: Antix Sports kiteboarding

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja. Het zal watersporters weren van Friesland

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

JA terugname van toerisme!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zwaar tegen windmolenpark!

Reactie

Verzonden: Maandag 21 maart 2016 17:16
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, er zou ook een BER (Bevolkings Effect Rapportage) dienen te bestaan. De onverdraaglijke wetenschap tegen een industrieel windpark te moeten wonen/leven terwijl het een natura 2000 gebied is. SCHANDE !!!!! Een van de laatste vrije horizonnen van Nederland wordt verpest, vogels en vleermuizen worden bedreigd. Duisternis (is ook natuur) teniet gedaan. De schandalige subsidieregelingen waar weinigen grof van profiteren en velen de lasten moeten dragen. Weg is de DEMOCRATIE in Nederland. Onder het mom van milieu wordt door blauwdrukgeboefte over de mensen heengewalst. CO2 vermindering...een leugen! Bah!!!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Visserij en scheepvaart belangen, is het wel bekend dat de watersport jaarlijks meer geld en werkgelegenheid oplevert dan de hele binnenvaart? Ook de nautische en vliegveiligheid kan in het geding komen, apparatuur kan door spanningsvelden een eigen leven gaan leiden. Het woongenot van de kustbewoners langs de Friese kust wordt aangetast en huizen en bedrijven zullen een waardevermindering ondergaan. De werkgelegenheid komt onder druk. Het toerisme zal naar verwachting tot 30 procent afnemen. E.e.a.zal tot krimp leiden. De bevolking is alweer verneukt.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als natuurliefhebber, zeiler en bewonderaar van onze prachtige ongerepte omgeving doet het mij werkelijk pijn om over enkele jaren tegen deze windmonsters aan te moeten kijken. De kosten moeten per huishouden worden opgebracht, dus ook door mijn vrouw en mij en dat terwijl ons pensioen onder druk staat.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 22 maart 2016 11:25
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

ja

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslan ligt in de directe aanvliegroute van

dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden. Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslan. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is tot 30% gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

Economische schade

Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten geeft aan niet, of waarschijnlijk niet

meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044).

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Geluidsoverlast Windmolens

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6,5 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Slecht voor de toerisme en de daar aan hangende werkgelegenheid in onze regio

Reactie

Verzonden: Dinsdag 22 maart 2016 11:26
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslan ligt in de directe aanvliegroute van

dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden. Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslan. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is tot 30% gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

Economische schade

Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten geeft aan niet, of waarschijnlijk niet

meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044).

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese ‘tafelzilver’, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijzen t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Geluidsoverlast Windmolens

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6,5 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, toerisme in Hindeloopen is erg belangrijk, door deze windmolens zullen deze wegblijven en verminderd de leefbaarheid in onze regio

Reactie

Verzonden: Dinsdag 22 maart 2016 11:26
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
 Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslan ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een

Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden.

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied).

Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslan. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven. Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is tot 30% gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

Economische schade

Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10

miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044).

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese ‘tafelzilver’, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijz t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Geluidsoverlast Windmolens

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslan tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6,5 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het

MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.
Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Verzonden: Dinsdag 22 maart 2016 12:12
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

MER houdt onvoldoende rekening met verschillen binnenwater en Noordzee kust. Geldende richtlijnen voor de kust blijken verschillend ten opzichte van IJsselmeerkust terwijl er duidelijke overeenkomsten zijn.

Tevens onvoldoende informatie over het effect op onderwater fauna in verband met geluidstrillingen geproduceerd door de masten van de molens in de fundaties van de molens. Het IJsselmeer is veel ondieper dan de Noordzee en de fundaties liggen dus dicht bij de oppervlakte. Dit kan degelijk een effect hebben op de onderwaterfauna rond het molenpark ten opzichte van de dichtheid en het aantal molens zoals voorzien in de planvorming. Dit zou volledig indruisen tegen de bestaande plannen rond de vismigratie.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Horizonvervuiling zoals betrokken in het plaatsen van windmolens op zee schijnt niet van belang te zijn bij binnenwateren. Het verschil van opvatting wordt niet duidelijk gemaakt maar er wordt gebruik gemaakt van huidige mazen in de regelgeving met betrekking tot verschil Noordzeekust en IJsselmeerkust. Verschil is echter niet esthetisch te verklaren. Ook het IJsselmeer heeft een horizon.

Tevens het effect op de windenergie in verband met uit te oefenen watersporten langs de IJsselmeerkust. Windrichting is overwegend west/zuidwest. Het park komt direct in de lijn van windrichting te staan richting Makkum. Het effect hiervan is onderbelicht.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, wij bezitten een huis met direct uitzicht op het IJsselmeer met uitzicht op een vrije horizon. Dit was een van de redenen om op deze locatie een huis aan te kopen. Tweede reden was de beoefening van diverse watersporten waarbij gebruik gemaakt wordt van de vaak optimale windomstandigheden zoals die zich voordoen op Makkum. Makkum is wereldwijd bekend als fantastische windsurf spot.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 22 maart 2016 15:00
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens: alle watersporters die op het IJsselmeer aanwezig zijn

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

niet dat ik weet, ik denk gewoon dat het plaatsen van een windmolen park in het ijsselmeer geen goed idee is.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zeker!

op het water waar een windmolen park neergezet gaat worden, worden ontzettend veel wedstrijden gevaren. windmolen parken verstoren de windaanstroom en verhogen de weerstand waardoor deze locatie niet meer beschikbaar zal zijn voor het varen van wedstrijden. een belangrijk internationaal evenement, de Dutch Youth Regatta zal bijvoorbeeld niet meer gevaren kunnen worden. Verder is het IJsselmeer een van de best bevaarbare gebieden voor zeilers, is het al verkleind met de inpoldering en denk ik dat we dit water niet nog verder moeten verkleinen. het is een mooi stuk natuur dat we niet zouden moeten verstoren door een windmolen park! zet de windmolens dan gewoon over de hele lengte van de afsluitdijk of op het land.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

ja zeker, als het varen van wedstrijden niet meer mogelijk is is een van de mooie wedstrijdlocaties in nederland verloren gegaan. dat lijkt me toch een behoorlijk groot belang.

Reactie

Aan Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

28 MARI 2015

Ref Zienswijze Windturbinepark
 Fryslân in het IJsselmeer

Mevrouw, Mijne Heren

25 maart 2015

het windturbinepark Fryslân dat er in het IJsselmeer dreigt te komen, is het zoveelste openluchtmuseum Een openluchtmuseum is een bewaarplaats van achterhaalde technieken die je niet in een luciefersdoosje kunt stoppen. In dit geval een bewaarplaats van onrendabele windturbines die dus totaal overbodig zijn, Ze kunnen gewoonweg stuk voor stuk vervangen worden door moderne technieken. Technieken die minstens 95% (100% is een illusie) Duurzame Energie Opwekken (DEO) kunnen opleveren

Maar die technieken mogen achter het lapje, dat ons door meervoudig universitair opgeleiden voorgehouden wordt, niet toegepast worden Ze mogen niet toegepast worden omdat de theoretisch kennis (bang om letterlijk smeervingers te krijgen, weten ze amper hoe ze een moer op een bout moeten draaien) van de genoemde HBO'ers niet verder reikt dan die nodig is voor een T-Ford. En dus mag de huidige technische kennis die nodig is om de werking van een Audi A4 te begrijpen, niet toegepast worden

Daar kwam ik als hobbyingenieur (dus niet HBO opgeleid) achter toen ik met het meest ultieme antwoord op het wereldwijde DEO vraagstuk, mee deed aan de contest Fryske Fiersigten (FF). Ik kreeg geen enkele uitslag, terwijl volslagen buitenstaanders dozen vol er van kregen. Eén zo'n volslagen buitenstaander was mijn broer. Hij gaf de zijne aan mij en zo wist ik het bestaan er van en wist wat net als mijn broer ook overleden Wubbo Ockels bij mijn voordeur had te zoeken?

Kort daarvoor en dus nog onkundig en wetend dat ik wel grossieren*) kon in DEO oplossingen met minder groene opbrengst maar in procenten een hogere opbrengst dan die 14% dat onlsgs in het gesloten energie accoord is overeengekomen, schoot ik als een Barmghartige Sameritaan technisch wetenschappelijk Nederland (TWN) te hulp. Binnen 24 uur werd ik voor rotte vis uitgemaakt door een volslagen technische buitenstaander

die ik dagelijks als bouwvakker) op de werkvloer tegenkwam. Hij bleek een fax te hebben ontvangen van TWN en haalde zo mondeling onbarmhartig naar mij uit

Als dat dagelijkse kost is bij TWN aangaande DEO) dan hoeft DEO voor mij als rotte vis behandeld worden, niet meer zo nodig en zal de komst van de tweede zondvloed (het gevolg van de aarde wederom vervuilen) mijn tijd nog wel uitzitten was mijn gedachte en haakte af. Misschien was dat ook wel de bedoeling van TWN, want ook na mijn recente ontdekking van de volgende constructiefout (de veroorzaker van al die geestdodende herrie)** aan de ons zó treiterende windturbine en TWN hier over berichtend, kon er wederom bij TWN ook nu geen enkele (fatsoenlijke) reactie af

Pas in in 2012 raapte ik voor de derde maar nu voor laatste keer de DEO draad weer op En zo ontdekte ik als luchtvaartkundige in dit DEO gebeuren die luchtvaartkundige constructiefout **) (van boutjes en moertjes). Bij het bedenken van windturbines is luchtvaartkunde bittere noodzaak. En als je dat niet hebt, verjaag je onze gevederde vrienden uit het door de UNESCO zo geliefde gebied dat de Waddenzee heet en ook de Kievit en vogels van het platte land. En daar moet je onze (on)trouwe en wilde miauwende wilde viervoeters niet de schuld van geven door hun de dood in te jagen. Dit is onnatuurlijk

Was rond de eeuwwisseling mijn scheeps- en luchtvaarttechnische gedachtengang in vriendelijk TWN en dus wel reagerend vaarwater terecht gekomen dan was het DEO vraagstuk wereldwijd al lang en breed opgelost en had Parijs en de summits na FF niet plaats hoeven te vinden En was het (natte) NL en de rest van de wereld en met het behoud van die windturbines op Houw (gehucht bij de Kop Afsluitdijk) als het Nederlandse Atomium, windturbine arm aan het worden.

Hopende de antiwindturbine fanaten hiermede van dienst te zijn geweest

Met vriendelijke groeten

NB En nu maar hopen dat deze zienwijze niet de zelfde behandeling ondergaat als mijn zienwijze (ook DEObbevattend) in de MER Extra Spuisluizen Afsluitdijk van indertijd. Ook een actie van TWN? Joost mag het weten

Verzonden: Woensdag 23 maart 2016 15:23
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Verzonden: Woensdag 23 maart 2016 16:28
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

We zeilen sinds 35 jaar op het ijselmeer, en vinden dit park een zeer ernstige verstoring van onze recreatiemogelijkheid, Uitwijken naar zeehaven is nauwelijks mogelijk, alleen plaats in ijmuiden. Het ijselmeer wordt door vele watersporters benut en er wordt onvoldoende rekening gehouden met het ook economisch belang ervan

Reactie

Verzonden: Woensdag 23 maart 2016 18:23
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Dat kan ik niet vaststellen

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja zeker. Het is onbegrijpelijk dat een windpark in het IJsselmeer wordt geplaatst. Het tast naar mijn mening de schoonheid van het IJsselmeer ernstig aan vanuit een enorm gebied om het park heen. Het park is vanaf de wadden en Den Oever zichtbaar.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik wordt geraakt omdat ik als zeiler vaak langs Kornwerderzand vaar waardoor het park niet alleen het zicht en de beleving van ruimte bederft, maar ook gewoon in de weg staat van de zeilroutes, die natuurlijk altijd variëren met de windrichting en sterkte.

Reactie

Verzonden: Woensdag 23 maart 2016 21:34
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres: info@zeilmakerijwarns.nl
 Als: Organisatie
 Organisatie: Zeilmakerij Warns

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslan ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en

heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden. Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslan. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten

gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is tot 30% gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

Economische schade

Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen

hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044).

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese ‘tafelzilver’, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld
- Wie investeert en hoeveel is dat in de voorbereiding (dus zo lang er nog geen molen een opbrengst geeft)
- Wie (welke organisaties/privaat) participeert financieel
- Wie bepaalt de energieprijz t.z.t.
- Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.
- Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt
- Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Geluidsoverlast Windmolens

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslan tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6,5 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de

windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Windenergie draait op perverse subsidieregelingen.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur. Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, wel degelijk.

De belangen van de inwoners van Makkum zijn finaal over het hoofd gezien. Ons mooie horizon aan de Makkumer kust wordt voor altijd verknalt door het plaatsen van windmolens. Horizon vervuiling van het hoogste niveau. De zeilers die ons mooie plaatsje aandoen op weg naar de waddeneilanden moeten in het vervolg slalommen tussen de molens door om in Makkum te komen. Nog maar niet te spreken over de schaduwslag die zeer irritant kan zijn. De vogels die in grote getalen in dit gebied komen zullen een ander gebied moeten vinden om naar voedsel te zoeken en voor te planten. Ik meende dat dit ook een natura 2000 gebied was ?????? Als er blijkbaar geld valt te verdienen dan wordt dit belang aan de kant gezet, vreemd allemaal. En zo winstgevend is wind energie ook niet, is alleen maar lucratief voor enkelingen die slim zaken doen. Er vloeit niets terug naar de Makkumers.

Ik heb gehoord dat er nu al bedrijven zijn die onverkoopbaar worden door deze plannen, het gaat dan met name om watersport gebonden bedrijven. Hoe wordt dit gecompenseerd?

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik ben zelf watersport ondernemer, heb een zeilmakerij in Warns, aan de IJselmeerkust. Tevens ben ik zelf zeiler en windsurfer. Ik zal er direct en indirect last van deze plannen krijgen. Een onverkoopbaar bedrijf in de toekomst, minder klanten omdat deze dit gebied gaan mijden dus ja, ik zal er zeker last van krijgen. Hobby matig ben ik windsurfer. Als deze plannen doorgaan dan ben ik bang dat de wind omstandigheden beïnvloed zullen worden door de molens.

Er zijn wat mij betreft genoeg alternatieven die veel beter zijn dan molens. Geef iedereen subsidie op zonnepanelen. De installatie is veel gemakkelijker dan het plaatsen van dure windmolens, onderhoud is veel gemakkelijker, een veel hoger rendement dan molens, levensduur is langer dan die van molens, geen horizon vervuiling.

Reactie

Verzonden: Donderdag 24 maart 2016 09:51
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Natuur en milieu

-
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee .
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Verzonden: Donderdag 24 maart 2016 11:59
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de vrijheid van mens & dier. Zowel onder als boven water!

Daarbij is het een te enorm bepalend windpark, die van veel te grote invloed is op het uitzicht, juist die mooie vergezichten op het Wad zullen ernstig verstoort worden. Daar moet iedereen van kunnen en blijven genieten, zeker voor ons en ons nageslacht, de kinderen van onze kinderen.

Watersport zal er naar onze mening ook grote gevolgen van ondervinden, het grote lawaai, de straling en beweging zullen ernstige gevolgen hebben.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie hierboven.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, wij worden hierdoor zeker geraakt en wel in ons gevoel van vrijheid in uitzicht, denken, kijken en beleven. Waar zijn er in ons mooie NL nog plekken die rust garanderen, vrijuitzicht ect. ect. met 17 miljoen inwoners is het begrijpelijk dat er ook aan onze energie voorziening gewerkt moet worden, maar onderzoeken naar ander soort alternatieven zou een hogere prioriteit moeten krijgen. Vanuit mijn werk bij en contact met overheden heb ik ervaren hoe 'de hazen lopen en bepalen'. Wij hopen van harte dat dit haasje voor altijd de vrije natuur blijft, zodat wij allemaal de natuur mens & dier een grote dienst bewijzen. En niet alleen aan de economische gevolgen denken. Wijsheid in uw besluitvorming.

Dank u wel,

Reactie

Verzonden: Donderdag 24 maart 2016 14:37
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Alleen al de watersport branche rond het IJsselmeer en de aangesloten wateren vertegenwoordigt vele miljarden € aan geïnvesteerd kapitaal. Deze investeringen (denk alleen maar aan al die boten) vereisen over het algemeen jaarlijks 5-10% van de waarde aan onderhoud en vernieuwing. Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. het Friese Meren Project en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als watersporter, waterrecreant en zeiler zie ik de aantrekkelijkheid van het gebied sterk teruglopen. Ook zal de terugloop van recreatieschepen leiden tot een achteruitgang van de bouw, onderhoud en toeleverings branche. Dit is schadelijk voor eenieder die gebruik maakt van boten.

Reactie

Verzonden: Vrijdag 25 maart 2016 12:21
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:....25 Maart 2016

Naam:....

Adres:....

Emailadres:...

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik ben enthousiaste gepensioneerde watersporter en vaar regelmatig naar de Waddenzee en terug. Verblijf in het betrokken gebied wordt onaangenaam gemaakt en ik zal daarom aanzienlijk minder die kant op varen en mijn recreatie ergens anders moeten vinden. Dat is erg naar voor mijn familie en voor de Friezen die ik in die omgeving graag bezoek. Ook zal de vogelpopulatie hier onder lijden.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

2016
J 29 MAR 2016

Leeuwarden, 29 maart 2016

Betreft: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte dames en heren,

Het Platform Duurzaam Fryslân, waarin verenigd de Vereniging van Windturbine-eigenaren in Friesland VWF, Noordenwind, vereniging voor duurzame energie in Nederland en de Feriening Fryske Doarpsmûnen FFD, geven u hierbij hun zienswijze op de voorliggende plannen van Windpark Fryslân.

Onze reactie beperkt zich tot twee punten:

a. het ontbreken van ruimte die Windpark Fryslân biedt voor sanering van bestaande molens in Fryslân. Dit dringt temeer, daar sanering van bestaande molens op land leidt tot belangrijke verbetering van landschap en milieu in de provincie.

De optelsom van negatieve milieueffecten van Windpark Fryslân zal door sanering van bestaande molens op land zeker in positieve zin kunnen worden beïnvloed. Wij dringen er daarom op aan dat in de verdere planvorming ruimte wordt gemaakt voor sanering van bestaande turbines op land.

b. Verder pleiten wij er voor dat de vergunningverlenende overheden als aanvullende voorwaarde voor vergunningverlening opnemen dat de exploitanten van Windpark Fryslân op ruimhartige wijze mogelijkheden creëren voor participatie in zowel de planontwikkeling als de exploitatie van het project. Financiële participatie moet mogelijk worden gemaakt voor burgers van Fryslân, voor windturbine-exploitanten en dorpsmolens die om welke reden dan ook geen mogelijkheden hebben voor opschaling van hun turbines op land en voor organisaties (zoals energiecoöperaties) en instellingen die willen investeren in hun eigen energievoorziening.

Wij verwachten met deze zienswijze een positieve bijdrage te leveren aan het op verantwoorde wijze tot stand komen van een voor Fryslân en Nederland uiterst belangrijk project voor duurzame energie.
Hoogachtend,

Platform duurzaam Fryslân,

Contactgegevens

Platform Duurzaam Fryslân

Postbus 1835

8901 CC Leeuwarden

058 - 2449808

info@platformduurzaamfryslan.nl

Bezoekadres

Gebouw Tesselstate

Tesselschadestraat 6

8913 HB Leeuwarden

Wynenerzjie, fan en foar Fryslân

Verzonden: Zondag 27 maart 2016 13:44
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
 kan ik niet goed beoordelen

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

-

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zeilers- en andere watersportrecreatie en veiligheid recreatieve en beroepsvaart:
 - Ik verzet me niet tegen de bouw van windmolens. Dat lijkt onvermijdelijk. De plaatsing langs de Afsluitdijk kan ik me in beginsel vinden. Echter de vormgeving waardoor het plaatsingsgebied zuidoostelijk de vaarroute naar Kornwerderzand vrijwel raakt en zuidelijk tegen de 5 mijl het IJsselmeer in steekt stuit bij mij op bezwaren. Daardoor wordt de noodzakelijke bewegingsruimte voor de zeilvaart met name ook als slagen maken voor de voortgang noodzakelijk is, op weg van en naar Kornwerd ernstig beperkt. Daardoor wordt de veiligheid van de zeilvaart in gevaar gebracht. Op dat traject is de zeilvaart al lastig in verband met de hoge frekwentie van grote en snelvarende beroepsvaart waardoor ruimte voor uitwijken zonder onmiddellijk tussen de turbines te belanden mogelijk moet blijven. Dezelfde bezwaren doemen op voor de vaart van de Friese kust- zeker uit de grote jachthavens in Makkum en Hindeloopen en Stavoren- naar het sluiscomplex bij Den Oever.

Ook voor de beroepsvaart komt de zuid/ zuidoost punt van het park te dicht bij de vaargeul en wordt de vaarroute Kornwerd-DenOever teveel beperkt.

Deze bezwaren worden onvoldoende ondervangen door de mogelijkheid van doorvaart tussen de turbinepalen. Dat zal men-zeker de zeiler in verband met onvoorspelbare windrichtingswijzigingen- immers zoveel mogelijk willen beperken. Het aanbrengen van nautische waarschuwborden/systemen op de palen zelf biedt hiervoor geen oplossing. Deze bezwaren kunnen worden verminderd door het zuidelijke deel van het windpark te verschuiven in noordwestelijke richting zodat het park zich meer parallel aan de Afsluitdijk bevindt in het gebied waar reeks door de aanwezigheid van ondieptes en de nabijheid van de Afsluitdijk minder wordt gevaren. De "puist" in het IJsselmeer- die ook nog eens het dichtst bij de Friese kust ligt, wordt zo weggehaald.

Als door een ontwerp van > 40 m hoogte de te verwachten vogelsterfte aanzienlijk wordt verminderd, doe dan voor dit imposante complex er nog 5 meter bij en breng het aantal vogelslachtoffers naar tegen het 0-punt.

Reactie

Verzonden: Maandag 28 maart 2016 18:42
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

het is voor mij een onacceptabele aantasting van het landschap en beperking van de watersport op het IJsselmeer . Er zijn al grote delen van ons land verziekt door windmolens en nu zou nog het laatste stuk vrije natuur opgeofferd worden . Men zou zich beter kunnen bezinnen op mogelijkheden om ons energie probleem werkelijk op te lossen. Het is een drogreden dat deze plannen een echte oplossing zijn.

Reactie

Verzonden: Woensdag 23 maart 2016 16:05
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

O.a. als zeiler heb ik de volgende bedenkingen:

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken

- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

- Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld

- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan

- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen

- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden

- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen

- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur

- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 23 maart 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Reactie

Vereniging Van Eigenaren Zuiderzee State

Aan het Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

Makkum, 29 maart 2016

Betreft :

Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter daarvan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wiken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Vereniging Van Eigenaren Zuiderzee State

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt zo hebben wij vastgesteld niet bij de plannen betrokken, de eigenaren van het Appartementencomplex "Zuiderzeestate" gelegen aan de Skilbank (aan de boulevard in Makkum namens wie de ondergetekende als bestuurder van de Vereniging van Eigenaren dit bezwaar indient) wordt voor wat de waarde ontwikkeling van hun vastgoed nu reeds zwaar gedupeerd.
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Het ontbreken van draagvlak , acceptatie en het besluitvormingsproces

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid van gemeente en provincie
- Windenergie draait op "perverse" subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 24 maart 2016.

Naam: |

Adres: |

Emailadres:

Verzonden: Dinsdag 29 maart 2016 08:27
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als watersporter met als thuishaven Enkhuizen vind ik het onacceptabel dat het hele IJsselmeer straks gedomineerd wordt door windmolens en windmolenparken, zichtbaar vanaf iedere plek op of langs het IJsselmeer, dus ook vanaf de provincie Noord Holland. Als architect kan ik niet begrijpen dat de kwaliteit en Ruimtelijke Ordening van een uniek natuurgebied in Nederland onherstelbaar wordt beschadigd.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- ≠ Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- ≠ Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 29-03-2016

Naam:

Verzonden: Donderdag 31 maart 2016 11:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

nut en noodzaak van windenergie in het algemeen en windpark Fryslân in het bijzonder zijn onjuist aangegeven

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

afweging andere oplossingen van het CO2 probleem ontbreekt

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

bestuurlijke onzorgvuldigheid en misleiding

Reactie

Zienswijze windmolens en windpark fryslan

Van: , 30 maart 2016

Op de inloopavond van 15 maart 2016 te Makkum heb ik begrepen dat de opgewekte stroom door het windpark wordt geregistreerd met een stroommeter op iedere molen. De aldus geregistreerde stroom wordt aangemerkt als geleverde windstroom. Deze hoeveelheid windstroom komt in aanmerking voor Subsidie van het Rijk en wordt gebruikt bij de bepaling van de reductie van fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot als gevolg van de productie van deze windstroom.

Deze gang van zaken is fundamenteel onjuist omdat geen rekening wordt gehouden met onderstaande oorzaken, waardoor de uiteindelijke opbrengst van windstroom in de huidige praktijk veel lager is.

1. Maken windmolens en bijkomende voorzieningen.

Voor het maken van windmolens is extra energie nodig. Dit wordt niet gecompenseerd doordat windenergie geen vervangende capaciteit levert voor energiecentrales. De capaciteit van energiecentrales moet dus blijven afgestemd op de maximale vraag naar stroom omdat windmolens beneden windkracht 3, of door andere oorzaken, geen stroom leveren.

De extra energie die nodig is voor maken van windmolens is twee jaar opbrengst van de windmolen (bron NKPW). Bij een levensduur van windmolens van 20 jaar betekent dit een verlies van 10% opbrengst.

Bovendien is er nog extra energie nodig voor de fundering, het plaatsen, het onderhouden, het afbreken van windmolens en de benodigde extra voorzieningen. Dit betreft o.a. transportleidingen voor stroom en schepen voor plaatsen en onderhouden van windmolens.

2. Verlies door sterk wisselend aanbod van windstroom:

Het zeer sterk wisselend aanbod (zie de betreffende grafieken op internet) van windstroom bij energiecentrales resulteert in het verstoken van extra brandstof t.g.v. het bijregelen van de centrale. Bovendien is het aanbod van windstroom niet af te stemmen op de vraag naar stroom. Van de bruto opbrengst van windstroom kan hierdoor netto wel eens weinig of niets overblijven.

Er zijn aanwijzingen dat van de opbrengst aan windstroom niet meer dan netto 18% overblijft bij onze hoogwaardige gascentrales (bron NKPW).

De "groenerekenkamer.nl" komt in hun rekenvoorbeeld hierbij uit op gemiddeld ca. 1/3 vermindering van de effectiviteit van windmolens ten aanzien van de besparing op fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot. Verder wordt hier aangegeven dat windstroom nooit meer dan ca. 5% van de totale energiebehoefte kan dekken, ook niet in de toekomst. Ook wordt vermeld dat, naarmate het aanbod van windstroom stijgt, de problemen op het net en met het bijregelen van energiecentrales toenemen en zodoende resulteert in een nog lagere netto opbrengst van windmolens.

3. Andere mogelijke verliezen aan opbrengst windmolens

Dit kan bv. zijn het transportverlies van windstroom door de extra transportafstand of stilstand van windmolens door calamiteiten, reparatie en onderhoud.

Verder zal er door onafhankelijke deskundigen moeten worden bepaald wat er allemaal speelt om de werkelijke opbrengst van windenergie te kunnen bepalen ten aanzien van de beoogde reductie van CO2 uitstoot en fossiele brandstoffen. Een groot aantal van deze deskundigen heeft al geconcludeerd (o.a. het CPB en de algemene rekenkamer) dat windenergie geen bijdrage kan leveren aan deze reductie of zelfs een negatief effect hierop heeft.

Het gaat dus om de bepaling van de werkelijke besparing van fossiele brandstoffen en de reductie van CO₂ uitstoot door windstroom. Deze besparing is dan meteen het enige nuttige effect van windmolens.

Maatgevend voor de werkelijke besparing van fossiele brandstoffen is de vermindering van het gebruik van deze brandstoffen bij de energiecentrales als gevolg van de geleverde windstroom.

Hier moet van worden afgetrokken het gebruik van fossiele brandstoffen voor de extra energie om windmolens met bijkomende voorzieningen, te maken en te laten functioneren.

De reductie van CO₂ uitstoot is hier een afgeleide van.

Ik heb in de thans voorliggende stukken omtrent windpark Fryslan niets kunnen vinden over voorgaande punten. Ook niet in eerdere publicaties over windmolens van het ministerie. In de gesprekken hierover op de inloopavond kon geen duidelijkheid worden verschaft.

Ik concludeer dan ook dat het werkelijke nuttig effect van windmolens niet is vastgesteld en hiervoor misleidende cijfers worden gebruikt.

Landelijk gezien zullen de geformuleerde doelstellingen uit het energieakkoord dan ook bij lange na niet gehaald worden. De beweerde besparingen in dit verband zijn onbewezen veronderstellingen. Deze besparingen zijn niet bevestigd door metingen. Bovendien kan de besparing van CO₂ uitstoot door windstroom ongeveer 1% zijn van de totale CO₂ uitstoot in Nederland zijn. Wat is dan nog de motivatie om met windmolens door te gaan.

Als het nut van windenergie nagenoeg of geheel ontbreekt, is er sprake van de grootste verspilling van gemeenschapsgeld in de geschiedenis van dit land (bron: drs. Pieter Lukkes). Voorlopig is dat 60 miljard euro, plus de gekapitaliseerde economische nadelen, en de aantasting van het welzijn veroorzaakt door windmolens

Windenergie gaat dan ten koste van onze welvaart en welzijn. In de beschouwing van de "groenerekenkamer.nl" over de situatie in Ierland wordt de conclusie getrokken dat windenergie daar is verworpen tot een economische en sociale last en het Nederlandse Energie Akkoord hetzelfde doel nastreeft.

MKBA:

In de maatschappelijke kosten/baten analyse (MKBA) van het Centraal Planbureau (CPB) wordt de conclusie getrokken dat windstroom niet verantwoord is. Hier zijn de verschillende aspecten (voor- en nadelen) van windstroom op een rij gezet. Hoe dit in de toekomst zich zal ontwikkelen, valt niet te voorspellen door de grote toekomstige onzekerheden in de verschillende beschouwde aspecten. De kosten van fossiele brandstoffen speelt hierbij een rol. Omdat deze kosten momenteel erg laag zijn, is het plaatsen van windmolens nu zeker niet verantwoord. Verdere ontwikkelingen zullen moeten worden afgewacht.

Probleemstelling en oplossing van het probleem:

Het probleem is de uitstoot van CO₂ bij de verbranding van fossiele brandstoffen die een opwarming van de aarde door het zogenaamde broeikas effect veroorzaakt. Hierdoor ontstaan er ongewenste veranderingen in de natuurlijke processen.

Voor de oplossing van dit probleem zijn er diverse mogelijkheden om de CO₂ uitstoot te verminderen

Windmolens worden geacht hieraan een bijdrage te kunnen leveren. Hierboven is al geconstateerd dat het nuttig effect hiervan te verwaarlozen is.

Andere, op korte termijn te realiseren, oplossingen van het probleem zouden kunnen zijn:

≠ Isolatie in de woningbouw

- ≠ Zonne-energie
- ≠ Warmte-Kracht Koppeling
- ≠ Maatregelen bij bedrijven die veel energie vragen (b.v. de aluminiumindustrie)
- ≠ Etcetera

Het is gebruikelijk dat de verschillende oplossingsrichtingen in een Multi Criteria Analyse met elkaar worden vergeleken, wat tot de keuze van de beste oplossing(en) zal leiden. Als dit ontbreekt is er sprake van een onzorgvuldige besluitvorming.

Werkgelegenheid Windpark Fryslan:

Er wordt gesuggereerd dat er sprake is van het scheppen van werkgelegenheid (Bron Leeuwarder Courant bij monde van initiatiefnemer windpark Fryslan: A de Groot). Dit is onjuist omdat bedoelde werkgelegenheid een product is van de investeringen van de overheid in dit project. Als deze investeringen zouden worden ingezet voor alternatieve projecten in de regio, zou dit veel meer werkgelegenheid kunnen opleveren. Het werkgelegenheidsaspect voor het windpark scoort dan zeer negatief.

Bovendien is het zeker niet uitgesloten dat de werkgelegenheid in de omgeving van Windpark Fryslan daalt, doordat een deel van het IJsselmeer en omgeving als uniek recreatiegebied verloren gaat. Het afschrikwekkende voorbeeld voor de watersporter en andere recreanten staat o.a. bij de N.O.Polder.

Uitvoering project:

Er wordt kennelijk in zee gegaan met één initiatiefnemer voor Windpark Fryslan. Woordvoerder hiervan is dhr. A. de Groot. Deze is reeds bekend van het windpark in de Noordoostpolder. Op internet kan worden bekeken wat er wordt gezegd over de praktijken die bij dit project zijn toegepast.

De rol en de toegevoegde waarde van deze initiatiefnemer is volstrekt onduidelijk. Wel is duidelijk dat de initiatiefnemer alleen een eigen financieel belang heeft bij dit project. Hij verwacht namelijk door subsidies van het Rijk hoge inkomsten uit het project. Door dit eigen belang zullen belangen van anderen niet goed tot hun recht komen.

Ook zijn er waarschijnlijk geen financiële buffers om tegenslagen op te vangen. Als het mis gaat met het project ligt dit risico bij de geldverstrekkers (banken en participatiehouders). De extra kosten voor een doorstart zullen dan weer ten laste van de belastingbetaler komen.

Omdat het onwenselijk is dat eigen belangen een rol spelen bij de energievoorziening in dit land, en vanwege het algemeen belang met belastinggeld worden gefinancierd, rijst de vraag waarom de overheid niet zelf het project uitvoert. Hiermee worden dan in ieder geval de maatschappelijke belangen goed behartigd. Tevens kan de overheid dan volledig profiteren van de opbrengsten uit het project.

In dit verband wijs ik erop dat participaties in dit soort projecten door de financiële wereld worden afgeraden, omdat er betere vergelijkbare producten op de markt zijn. Vermoedelijk zijn er onvoldoende zekerheden ingebouwd, waardoor de financiële risico's te groot worden. Overigens, als de overheid in het project wil participeren, worden ook de bedoelde financiële risico's naar hen geschoven. Een reden te meer om af te zien van participaties en zelf de regie te nemen.

Bovendien vraag ik mij af waarom dit grote project niet volgens de desbetreffende Europese regels wordt aanbesteed om een zo goed mogelijke prijs-kwaliteit verhouding voor het project te bewerkstelligen.

Tot slot:

Uit het voorgaande blijkt dat een juiste onderbouwing voor het toepassen van windenergie ontbreekt. Tevens blijkt dat de opbrengst van windmolens voor het milieu te verwaarlozen is en zodoende zal leiden tot een economische ramp van ongekeerde omvang voor de volgende generaties. In dat geval is het dus nodig dat er met windenergie wordt gestopt. De verdere voorbereidingen, zoals de thans voorliggende stukken voor Windpark Fryslan, hebben dan geen enkele zin.

Er is sprake van onbehoorlijk bestuur, in de zin dat niet de nodige zorgvuldigheid in acht wordt genomen, met betrekking tot het aantonen nut en noodzaak van windenergie, de informatie hierover, de betreffende inspraak en de uitvoering van het project. Ik heb gelezen dat de minister heeft gezegd dat voor bepaling reductie CO2 uitstoot door windstroom, meetwaarden niet maatgevend zijn en hij uitgaat van modelmatige benadering. Dit is ronduit belachelijk en illustreert dat er sprake is van onbehoorlijk bestuur.

De informatie over windenergie is misleidend. Tevens wordt daarbij met de geldbuidel gerammeld om bestuursleden, grondeigenaren en burgers over de streep te halen voor het plaatsen van windmolens. Dit leidt tot tweespalt in de samenleving. Hiervan zijn vele voorbeelden en spelen de zogenaamde initiatiefnemers en andere belanghebbenden een bedenkelijke rol.

Inmiddels heeft het NLVOW en het NKPW een klacht bij de Ombudsman ingediend over onjuiste informatie door Borgingscommissie Energieaccord (Ed Nijpels).

Bij de besluitvorming, windenergie toe te passen om de CO2 uitstoot te beperken, gaat het al fout. Het gaat hierbij om vele miljarden die door de overheid moeten worden opgebracht. Omdat een partij in dit geheel, de belastingbetaler, hier geen of niet voldoende zeggenschap over heeft gehad, is er sprake van een rechtsongelijkheid in de besluitvorming.

Ook de verdere inspraak bij het uitwerken van de windmolenplannen is een ramp. De Provinciale politiek zegt dat het aantal te plaatsen megawatts wordt opgelegd door de Rijksoverheid. Ook is er een Rijkscoordinatieregeling ingesteld voor Windpark Fryslan die de lagere overheden min of meer buiten spel zet.

Bij de genoemde inloopavond te Makkum voor Windpark Fryslan was de opkomst teleurstellend, gelet op de grote weerstand tegen dit windpark. Ik vraag mij af of er wel voldoende bekendheid aan deze inloopavond is gegeven, omdat ik zelf bij toeval via de Provincie hierover ben ingelicht.

Ik heb in mijn bijna 40 jarige loopbaan in de weg- en waterbouw bij de Rijkswaterstaat niet een project meegemaakt waarbij nut en noodzaak zo slecht onderbouwd zijn. Hiermee is de geloofwaardigheid van de overheid in het geding.

Tevens is het draagvlak voor windenergie en Windpark Fryslan door vermelde oorzaken sterk gedaald.

Er dient dan ook eerst een onpartijdige heroverweging van het gebruik van windenergie plaats te vinden.

Hoogachtend.

Verzonden: Donderdag 31 maart 2016 12:14
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie:
Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er is geen rekening gehouden met de belangen van ons IJsselmeervisserijbedrijf bestaande uit drie schepen met zeven visserijvergunningen op naam van (2), (2), , en .

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, er verdwijnt een belangrijk stuk viswater, dus wordt ons economisch en financieel veel schade berokkend. Graag willen wij dit mondeling toelichten.

Reactie

Verzonden: Vrijdag 1 april 2016 13:44
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat: Kuipersdijk
 Huisnummer: 17
 Postcode: 1601 CL
 Woonplaats: ENKHUIZEN
 Telefoonnummer:
 E-mailadres: info@beroepschartervaart.nl
 Als: Organisatie
 Organisatie: Belangenvereniging voor Beroepschartervaart

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Nee.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Nee.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

1 Inperking vaargebied.

Alhoewel in het inpassingsplan sprake is van een gebied waar weinig gevaren wordt legt het windpark Fryslan toch beslag op ca 40 m2 KM vrij vaargebied voor onze schepen. Vooral de route Makkum-Den Oever wordt gehinderd door het park. Deze route wordt veelal genomen bij sterke Noordwestenwind, waarbij in de luwte van de dijk gevaren wordt.

Alhoewel er wordt aangegeven dat het Windpark doorvaarbaar is (blz 65 van het inpassingsplan) is het Rijkswaterstaat welke uiteindelijk aangeeft of een doorvaart door het park vanuit verkeersveiligheid mogelijk is. Deze beslissing wordt echter genomen na aanleg van het park. Mocht na de bouw van het park blijken dat doorvaarbaarheid niet toegestaan wordt dan vormt het park een flinke hindernis voor onze vloot. Dit geldt voor zowel de vaart van Makkum naar Den Oever, als voor de vaart vanuit Enhkuizen/Lemmer/Stavoren richting Kornwerderzand bij Noordwestelijke en Noordenwind. Onze zeilschepen moeten dan kruisen (laveren), en hebben zodoende ruimte nodig.

We vragen u voor de definitieve vergunningverlening uitsluitel te (laten) geven over de doorvaarbaarheid van Windpark Fryslan.

2 Horizonvervuiling

In het inpassingsplan wordt aangegeven dat de economische schade door aanleg van het park minimaal is. Onze leden twijfelen aan deze conclusie en vrezen een negatieve impact van het windpark op hun onderneming. Door het plaatsen van windmolens op het laatste vrije stukje IJsselmeer waar de weidsheid nog echt ervaren wordt, zal dit door onze klanten aan boord ervaren worden als een beperking van de weidsheid en rust. Mogelijk zal de klant in het vervolg een andere keuze maken dan een vaarvakantie door Nederland/IJsselmeer.

Hierbij geven we aan dat de inpassing van het park op deze plek ongelukkig gekozen is, en vragen u om onze bezwaren mee te nemen in uw uiteindelijke beslissing of compensatiemaatregelen te nemen voor onze sector.

Reactie

31 MERT 2016

PER AANGETEKENDE POST

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Zeist, 30 maart 2016

Betreft: zienswijze Windpark Fryslan

Geachte heer/mevrouw,

De Nederlandsche Vereniging van Kustzeilers ("NVvK") heeft kennis genomen van het voornemen om een windmolenpark in het IJsselmeer te plaatsen. De NVvK is niet tegen windenergie, maar vindt dat met de plaatsing rekening dient te worden gehouden met de belangen van de scheepvaart. De NVvK komt met haar ruim 700 leden met name op voor de belangen van de recreatievaart en meer specifiek de recreatieve zeilvaart. Wij vragen uw aandacht voor het volgende:

1. Wij achten het onverstandig het Windpark Fryslan te plaatsen in het IJsselmeer omdat wij menen dat, anders dan in de MER wordt gemeld, de scheepvaart wel degelijk hinder van het windpark zal ondervinden, ook indien het park doorvaarbaar zou zijn. De molens zullen een krachtig effect kunnen hebben op de wind in de nabijheid van de molens. Overigens is dat effect onvoldoende onderzocht.
2. Minstens zo belangrijk is dat de scheepvaartveiligheid geraakt wordt. Wij sluiten niet uit dat de molens een groot effect kunnen hebben op kompassen, navigatieapparatuur en stuurautomaten van de schepen en stellen vast dat er onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Verder verwachten we in het drukke hoogseizoen, ondanks de doorvaarbaarheid van het park gevaarlijke situaties wanneer minder ervaren zeilers bij harde west/ zuidwestelijke wind ruime afstand van het Windpark Fryslan willen houden en daardoor buiten de vaargeul in de ondiepten voor de kust van Makkum belanden.
3. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost , wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige

ly

doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen. Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

4. In geval van calamiteiten en slecht zicht zal het Windpark belemmerend voor reddingsoperaties werken. Reddingen met helikopters zijn in het gebied niet mogelijk en impact op radar is niet of onvoldoende onderzocht. Dit alles terwijl niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico tot incidenten leidt, zie onder meer pagina 284 van MER (Deel D) waarin wordt gemeld dat er jaarlijks 4,9 incidenten als gevolg van averij zullen plaatsvinden in het windpark. Deze beschrijving van risicoinschatting lijkt zich slecht te verhouden tot de in tabel 7.2 van MER (Deel D) op p. 262 weergegeven tabel waar wordt gesproken over een aanvaringskans van "1: x jaar" voor zowel beroepsvaart als recreatievaart.
5. Onjuist is de stelling in de MER dat het Windpark zich bevindt in een deel van het IJsselmeer waar de scheepvaart niets te zoeken heeft vanwege de ligging ten opzichte van ondiepten en schietterrein. De ondiepten zijn op de beoogde locatie namelijk zeer beperkt en het schietterrein is slechts sporadisch in gebruik.
6. Uit de MER (Deel D) blijkt op pagina 262 niet wat de kwalitatieve effect beoordeling van de "overige effecten" aan waarde oplevert.
7. In de MER (Deel D) wordt op pagina 285 gemeld dat recreatievaart die op drift raakt een windturbine kan gebruiken om aan te meren. Dat zal niet het geval kunnen zijn bij stormachtige omstandigheden. In ieder geval niet zonder dat dat direct gevaar voor bemanning en vaartuig oplevert. De conclusie aldaar dat in de praktijk de aanvaringskans kleiner is, is dan ook onjuist.
8. Onjuist is de interpretatie in de MER ter zake de vaartintensiteit in het windparkgebied. Op basis van een analyse van AIS gegevens wordt geconcludeerd dat er weinig scheepvaart plaats vindt in het ter zake relevante gebied. Dat kan niet op die basis worden geconcludeerd omdat met name de kleinere schepen veelal geen AIS uitzenden. Het hebben van een AIS aan boord is nl .niet verplicht. Vervolgens wordt de conclusie onderbouwd onder verwijzing naar figuur 7.3 "Vaartintensiteit IJsselmeer gedurende meerdere jaren" (MER Deel D, p. 278). De daar weergegeven figuren laten wel degelijk vaartintensiteit zien, met de logische uitzondering van de wintermaanden. Daarbij wijzen wij er ook op dat de figuren slechts de vaartintensiteit op doordeweekse dagen (!) laten zien. Het behoeft weinig toelichting dat in de weekenden het beeld heel anders is. Het plaatje van 19 en 20 augustus 2010 dat ook is opgenomen toont dat aan.

De conclusie dat de scheepvaart in de huidige situatie hoofdzakelijk op vaste routen van en naar de sluisen vaart is derhalve niet juist, althans wordt niet gedragen en onderbouwd door de onderzoeken waarnaar wordt verwezen.

Met vriendelijke groet,

Nederlandsche Vereeniging van Kustzeilers

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. het Friese Meren Project en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:.....

20 maart 2016

Naam:.....

Adres:.....

Emailadres:.....

Indienen digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Vóorschoten

Verzonden: Zondag 3 april 2016 18:37
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens: Bungalowpark De Holle Poarte

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Bezwaren H.J.M. Legtenberg richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

- In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. Een voorbeeld: "Het behouden van de huidige strakke lijn" is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.
- Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuur-waarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels wel mee te vallen.

- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

- De rapporten stellen dat de kans op aanvaring klein is. Welke norm wordt hierbij voor klein aangenomen? Bij harde wind en golven lijkt deze kans op aanvaring aanzienlijk groter te worden.

- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken

- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken

- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Ook hier een vergelijking met de schilderkunst. In 1975 is de Nachtwacht van Rembrandt door een gestoorde man met een mes bewerkt. Dit was een nationale schok. Met veel vakmanschap is dit gelukkig bijna onzichtbaar hersteld. Maar als men gekozen had dit herstellen achterwege te laten en het origineel te laten zoals het was, zouden er dan minder bezoekers en liefhebbers komen? Waarschijnlijk niet, maar iedereen zou zich ergeren aan het de vernieling van dit prachtige doek. Te stellen dat, op basis van redelijke bezoekersaantallen niemand de vernielingen erg zou vinden, zou

wel een hele domme conclusie zijn geweest! Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

- De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch.
- Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. Op een vraag van mij over de afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken), is op 23 februari 2016 aan mij gemaild, dat dit minder dan 10% zou zijn. Hierin wordt verwezen naar berekeningen van het Fraunhofer Instituut. Deze berekeningen zijn echter geen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken, en mij deze separaat toe te sturen. Bovendien, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016 met dhr. van Ventolines, werd aangegeven dat dit windverlies in het park wel 20% zou zijn. Met name in de zomerperiode, is dit van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport minder vaak mogelijk is of lastiger en dus minder ontspannend is, waardoor deze watersporters dit gebied vaker gaan mijden. De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname in met name de zomerperiode zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

- Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluid windturbines

- De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door

uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus en onomkeerbaar zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie bijlage en bovengenoemde tekst.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, als eigenaar van een vakantiewoning op het bungalowpark De Holle Poarte. Het weidse uitzicht over het IJsselmeer en de zonsondergangen zijn zeer uniek van onvervangbare waarde. En als windsurfer ben ik bezorgd dat met name in de zomer de wind veel vaker te weinig zal zijn om voldoende te kunnen planeren en samen met vele andere windsurfers te kunnen genieten.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

- ≠ In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. Een voorbeeld: “Het behouden van de huidige strakke lijn” is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.
- ≠ Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties.

De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuur-waarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels wel mee te vallen.

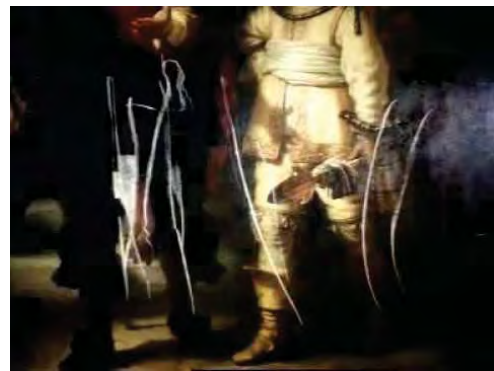
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- ≠ De rapporten stellen dat de kans op aanvaring klein is. Welke norm wordt hierbij voor klein aangenomen? Bij harde wind en golven lijkt deze kans op aanvaring aanzienlijk groter te worden.
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwaseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De

conclusie: “.. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten”, is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Ook hier een vergelijking met de schilderkunst. In 1975 is de Nachtwacht van Rembrandt door een gestoorde man met een mes bewerkt. Dit was een nationale schok. Met veel vakmanschap is dit gelukkig bijna onzichtbaar hersteld. Maar als men gekozen had dit herstellen achterwege te laten en het origineel te laten zoals het was, zouden er dan minder bezoekers en liefhebbers komen? Waarschijnlijk niet, maar iedereen zou zich ergeren aan het de vernieling van dit prachtige doek. Te stellen dat, op basis van redelijke bezoekersaantallen niemand de vernielingen erg zou vinden, zou wel een hele domme conclusie zijn geweest! Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

- ≠ De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch.
- ≠ Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. Op een vraag van mij over de afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken), is op 23 februari 2016 aan mij gemaild, dat dit minder dan 10% zou zijn. Hierin wordt verwezen naar berekeningen van het Fraunhofer Instituut. Deze berekeningen zijn echter geen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken, en mij deze separaat toe te sturen. Bovendien, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016 met dhr. van Ventolines, werd aangegeven dat dit windverlies in het park wel 20% zou zijn. Met name in de zomerperiode, is dit van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s' winters, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport minder vaak mogelijk is of lastiger en dus minder ontspannend is, waardoor deze watersporters dit gebied vaker gaan mijden. De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname in met name de zomerperiode zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

- ≠ Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000

huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluid windturbines

- ≠ De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus en onomkeerbaar zullen blijken te zijn!

Datum: 3 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Zondag 3 april 2016 23:30
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

natuurschoon, vogels , teveel windparken. enz.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij hebben jaren gezeild op het IJsselmeer, zijn nu te oud en hebben mooie herinneringen. Willen dat nu ook behouden voor de mensheid na ons.

Reactie

Verzonden: Maandag 4 april 2016 10:12
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als zeiler en actieve beoefenaar van watersport in dit gebied ben ik zeer verontrust en verdrietig over deze gigantische visuele aanslag op een van de mooiste zoetwatergebieden van Europa. Ook de vogelstand zal hierdoor ernstig en negatief worden beïnvloed. Ga over op zonenergie . Geen bewegende delen en geen horizon vervuiling.

Reactie

Verzonden: Maandag 4 april 2016 10:26
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 4 april 2016

Naam:

Adres:

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:4 april 2016

Naam:

Adres:

Verzonden: Maandag 4 april 2016 12:06
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Ijsselmeervereniging
Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

overdag is een windmolenpark een enorme horizonvervuiling, maar 's nachts zit je constant naar knipperende witte en rode lichten te staren. Rijd maar eens over de A6 van Joure richting Lemmer, of kijk maar eens in Lemmer 's nachts maar eens richting Zuid West. Dit wordt alleen nog maar erger als alle parken zijn aangelegd.

Reactie

Verzonden: Maandag 4 april 2016 16:23
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, te weten: d.m.v. foto's genomen vanuit diverse plaatsen rondom het IJsselmeer wordt gesuggereerd dat de windmolens nauwelijks zichtbaar of heel in de verte als kleine objecten te zien zijn. Dit kan niet waar zijn. Vanuit Kornwerderzand is de grote windmolen bij Medemblik al te zien bij helder weer, dan moeten de windmolens vanuit havens als Staveren, Hindeloopen en Den Oever veel prominenter zichtbaar zijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van het aanzicht van Nederland in het algemeen en het IJsselmeer, zowel gezien vanaf het water als vanaf het land. Het kenmerkende Nederlandse landschap (mooi laagland met weidse vergezichten en mooie luchten) verandert blijvend en verdwijnt door dit soort bouwwerken. Het e.e.a. licht ik toe in mijn bijgevoegd schrijven.

De belangen van watersporters en die van aan de watersport gerelateerde bedrijven, denk aan jachthavens, recreatie / toerisme in het gedeelte van Friesland dat aan het IJsselmeer ligt.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja ik word geraakt in mijn belang van watersporter (zeiler) en liefhebber van rust, natuur, en Nederlands landschapsliefhebber. Zie ook mijn bijgevoegde brief.

Reactie

Rijksdienst voor ondernemend Nederland
Bureau Energieprojecten betreffende Windpark Fryslân
per digitaal formulier www.bureau-energieprojecten

Onze ref.: HD16-03 Bezwaren tegen Windpark Fryslân

Zuid-Scharwoude, 4 april 2016

Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer Rijkswaterstaatwerken.

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij stuur ik u mijn zienswijze ten aanzien van bovengenoemd onderwerp:

MIJN BEZWAREN TEGEN WINDPARK FRYSLÂN

Nederland is steeds meer haar kenmerkende landschap aan het verkwanselen. Nederland was voorheen voor het grootste deel van het land een uniek in de wereld zijnd laagland met uitgestrekte vergezichten en prachtige wolkenluchten. Reden voor veel mensen, waaronder buitenlandse toeristen, om dit voor hen meestal onbekende landschap te bezoeken en ervan te genieten.

Door het toenemen van het aantal mensen dat in Nederland woont en dan ook hoofdzakelijk in dit unieke laaglandgebied, de Randstad, kun je steeds minder die uitgestrektheid ervaren. Dorpen en steden worden aaneengeregeng, industriegebieden aan de randen ervan verfraaien het gebied niet en alle woon- en leefgebieden worden verbonden door wegen. De ervaring je door een uniek landschap te verplaatsen verdwijnt telkens meer.

Om rust, weidsheid en stilte te kunnen ervaren worden steeds meer Nederlanders gedwongen om dit verder weg, in andere landen, te vinden. In die landen vinden wij misschien wel stilte, echter niet het kenmerkende Nederlandse lage landschap.

Recreatie en toerisme doelen meestal op grote bezoekersaantallen, er moet geld in het laatje komen. Meestal gaat deze vorm van recreatie gepaard met veel herrie en drukte. En ook de rustige gebieden als bijvoorbeeld de Waddeneilanden worden door steeds meer mensen bezocht en vercommercialiseerd. Door met name deze vercommercialisering worden ook niet-natuur- en stilteliefhebbers agetrokken met alle gevolgen van dien. En weer moet de mens die van natuur, rust en stilte houdt verkassen. Nu spreek ik alleen nog maar over mensen, maar welke gevolgen heeft dit niet voor de dieren en planten?

Wij, mijn man en ik, zijn in de gelukkige omstandigheid ons een zeilschip te kunnen veroorloven, waarmee wij vaak vertoeven op het IJsselmeer, het Markermeer, maar ook op de Wadden- en Noordzee. Het is heerlijk om lange slagen te kunnen maken over bovengenoemde wateren of om langs de kust te kunnen varen en de weidsheid, de mooie luchten en de stilte te ervaren.

Nu ligt het plan er om een groot windmolenpark te bouwen in een groot gedeelte van het IJsselmeer.

vervolg Zienswijze m.b.t. Windpark Fryslân

Weg weidsheid, weg lange slagen maken naar de Friese kust. Zigzaggend zullen wij in de toekomst tussen de molens of op de motor in een vaargeul richting Friesland en Kornwerderzand moeten varen. Vorig jaar kwamen wij in potdichte mist terecht op het IJsselmeer. Ik moet er niet aan denken dat wij ons op dat moment midden in het windmolenpark hadden bevonden.

Er liggen plannen om dit windpark ook om te bouwen tot een toeristisch attractiepark. Weer recreatie voor de mens die van een bepaalde vorm van vermaak houdt en die al op zo veel plekken aan zijn trekken kan komen.

Overal om je heen zie je de weinig fraaie windmolens. Ook op de Noordzee verschijnen langs de kusten van verschillende landen steeds meer windmolenparken.

Natuurlijk moeten we toe naar duurzaam verkregen energie, maar berekeningen laten zien dat de kosten en de energie die geleverd moet worden om windmolens te bouwen, nog lang niet opwegen tegen de baten. De EU verplicht ons om een bepaald percentage van onze benodigde energie duurzaam te produceren. Wij wonen in een zeer dicht bevolkt land, hebben veel bedrijven en we gebruiken met elkaar dus in relatie tot veel andere landen veel energie. Maar moet dit betekenen dat we nu alle overgebleven niet bebouwde grond of ons wateroppervlak dan maar helemaal vol moeten bouwen met windmolens om aan een eis van Europa te kunnen voldoen?

Naar Europa toe moet dit aspect toch uit te leggen zijn? (Er zit m.i. zoiets onredelijks in: een land met toch al een geringe bevolkingsdichtheid en/of weinig energievragende bedrijven hoeft ook nog eens maar een klein gedeelte van haar grondoppervlak te gebruiken voor bijvoorbeeld het plaatsen van windmolens.)

Ik zou liever zien dat we meer geld uittrekken voor het ontwikkelen van technologieën om elektriciteit te winnen uit andere bronnen en om de verkregen energie op te slaan, alvorens het hele land en ook grote delen van het water vol te zetten met windmolens. De kennis die men hierdoor verkrijgt is weer een prachtig exportmiddel.

Terugkomend op het windpark Fryslân merk ik het volgende op:

Op de site www.windparkfryslan.nl laat men door middel van foto's zien hoe het windmolenpark eruit zal zien, gezien vanuit diverse havens. Dit beeld is naar mijn mening behoorlijk vertekend. Met helder weer kan men namelijk bij Kornwerderzand de grote windmolen bij Medemblik al zien staan. Ik kan me niet voorstellen dat je vanuit Hindeloopen, Staveren of Makkum de molens haast niet ziet bij helder weer. Als watersporters zich even buiten de Noord-Hollandse of Friese kust begeven zien zij natuurlijk al heel gauw het park.

Vorig jaar is er bij een van de windmolens die bij Medemblik in het IJsselmeer staan een rotorblad afgebroken en in het IJsselmeer beland. Gelukkig voeren er toen geen schepen in de nabijheid, maar wie garandeert de veiligheid van al diegenen die in de buurt van het windpark Fryslân zullen varen?

Wat zal het gevolg zijn voor de golfbewegingen in het IJsselmeer?

Welke verstoring van de windstromen zal het park geven?

Bestaat de kans dat er ondieptes ontstaan?

Welke gevolgen heeft het park voor de fauna?

Welke gevolgen heeft dit voor het watersporttoerisme in Friesland en dan met name in de plaatsen Makkum, Workum, Hindeloopen en Staveren?

Ik ben niet in staat om op bovengenoemde punten een antwoord te geven. Ik kan alleen maar aangeven dat ik van deze ontwikkelingen niet gelukkig word en dan in de meest letterlijke betekenis. De schoonheid en rust van het weidse water met de vaak boeiende luchten erboven worden opgeofferd en weer moet iedereen die hiervan houdt het ontgelden. Dit is voor mij persoonlijk dan ook het grootste bezwaar tegen het windpark Fryslân.

Hoogachtend,

Verzonden: Maandag 4 april 2016 23:26
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie:
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie zienswijze als toegevoegd bestand.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie zienswijze als toegevoegd bestand.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie zienswijze als toegevoegd bestand.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,
 , Ubbo Emmiusstraat 19, 8602 AW Sneek,
 mede namens mijn partner en onze kinderen ,
 dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het
 Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en
 Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en
 overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april
 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, ben ik van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont. De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden. De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat

ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Het park komt zeer dominant in de open ruimte te staan, waardoor het op zeer grote afstand beeldverstorend werkt vanwege de hoge turbines.

De "Ambtenaar" bij Medemblik is bijvoorbeeld met redelijk zicht vanaf Makkum al in het zicht. Ditzelfde geldt voor de Noordoost Polder turbines die aan de westzijde van de Afsluitdijk bij redelijk zicht ook goed zichtbaar zijn.

Als schipper in de zeilende passagiersvaart zal ik de turbines de gehele dag in beeld hebben als ik met mijn schip op de terugweg ben naar mijn thuishaven Makkum. Overal waar ik vandaan kom, vanaf de Waddeneilanden, de Noord-Hollandse kust, de Friese kust en de Flevolandkust.

Hoe zullen mijn passagiers op deze ingrijpende verstoring reageren? Bij mij zorgt het voor veel psychische onrust.

Een van de redenen dat ik voor het beroep zeilschipper gekozen heb is de rust, ruimte en het weidse aan en van de horizon. Mijn passagiers doen dit evenzeer.

De zo massale aanwezigheid van deze windturbines zullen voortdurend een onrustig en verstorend beeld aan de horizon vormen.

Mijn passagiers, die voor mijn broodwinning zorgen en daarmee ook mijn Friese Tjalk, een stuk Nederlands erfgoed, in stand houden, zullen dit zeker niet op prijs stellen. Deze mensen komen voor natuur, rust en ruimte, verre horizons.

Ikzelf heb nu al grote moeite met de onrust, veroorzaakt door de hoge en grote aantallen turbines van de Noordoost Polder. Verlaat je Lemmer dan zie je aan de zuidzijde het windpark, met door elkaar krioelende wieken, en aan de noordzijde de kust van Gaasterland. Die laatste is een verademing, maar niet voor lang als uw plannen doorgaan. Ter hoogte van Hindeloopen zie je de turbines van de Noordoost Polder boven het land zwaaien. Straks zal dit omgekeerd ook het geval zijn met Gaasterland als je Lemmer hebt verlaten. De turbines van Windpark Fryslân zullen daar al zichtbaar zijn.

Waar vinden we straks nog een ongerepte lege horizon. Even los van de extra vogels die zullen sneuvelen, zullen vele toeristen dit grote gebied ook niet meer interessant vinden. De toeristische sector, waartoe ikzelf ook behoor, zal veel moeten inleveren.

Dit is geen fijn vooruitzicht als je al vele jaren als zelfstandig ondernemer, met een gezin met twee kinderen, hard werkt om je bedrijf goed te laten presteren en je klanten weer zeer tevreden huiswaarts laat gaan.

Verder geven we miljoenen uit om de visstand te verbeteren in het IJsselmeer en aangrenzende wateren. De vismigratierivier die uitmondt in een windpark in/op het water. Vissen vinden de door het water voortplantende geluiden van de turbines als verstorend. De elektromagnetische velden van de elektriciteitskabels zullen ook obstakels vormen voor de vissen. Wat heeft die vismigratierivier nog voor zin op deze manier?

Waarom moet er, onder druk van een door 'iemand' gestelde datum, zo een groot project in een natura 2000 gebied neergezet worden?

De techniek voor wind- en andere vormen van energie zit in een stroomversnelling. Zorg dat er op de Noordzee windparken versterkt worden door turbines met een efficiëntere techniek.

Het doel zal een aantal jaren later gehaald worden met minder investering en hierdoor kunnen generaties langer van dit bijzondere gebied kunnen genieten.

Zo blijft een uniek stukje Noord-Nederland, natura 2000-gebied, grenzend aan de Waddenzee dat als Werelderfgoed op de lijst van UNESCO staat, behouden voor de fauna en toerisme.

Hoogachtend,

Schipper/eigenaar

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 10:43
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er wordt wereldwijd bijna nooit naar getijdenturbines gekeken omdat er maar weinig landen zijn die een echt getijdengebied hebben. Nederland is een uniek land en heeft maar liefst 2 zeer dynamische getijden gebieden. Zeeland en de Waddenzee. Op het in- en uitstromen kun je letterlijk de klok gelijk zetten en daarmee heb je zeer betrouwbare energiebronnen. Veel betrouwbaarder dan windturbines. Met getijdenturbines kun je onverwachte pieken en dalen in de stroomproductie, die grote storingen kunnen veroorzaken, voorkomen. Een getijdenturbine is ca 1000 X efficiënter dan een windturbine en er is geen sprake van verstoringen (vogeltrek) en horizonvervuiling. Wilt u deze mogelijkheden a.u.b. overwegen?

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen
 Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.
 De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.
2. Inpassingsplan
 Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.
3. Landschap en cultuurhistorie
 Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.
4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij
 De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.
5. Natuur
 Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.
 De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.
 De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat

ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht.

Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af.

Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Getekend

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 19:59
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

nb

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het varen bij nacht of bij slecht zicht wordt niet vermeld..Dan is een woud van windmolens best gevaarlijk. Ook al hebben alle turbines verlichting.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Mijn belang : genieten van de natuur en genieten van een vrij uitzicht en vrij vaarwater als ik aan het zeilen ben op het IJsselmeer. En als ik met noordelijke wind naar Kornwerderzand aan het zeilen (kruisen) ben dan ik geen rekening hoef te houden met windmolens en dat ik met een lang rak naar de hoge wal (Afsluitdijk) kan varen, zeker als er een beetje deining/wind staat. Verder ben ik een dierenvriend en vind het niet acceptabel dat er veel vogels dood gaan door een veld van windmolens die in een gebied staan waar veel vogels leven.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 21:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand.

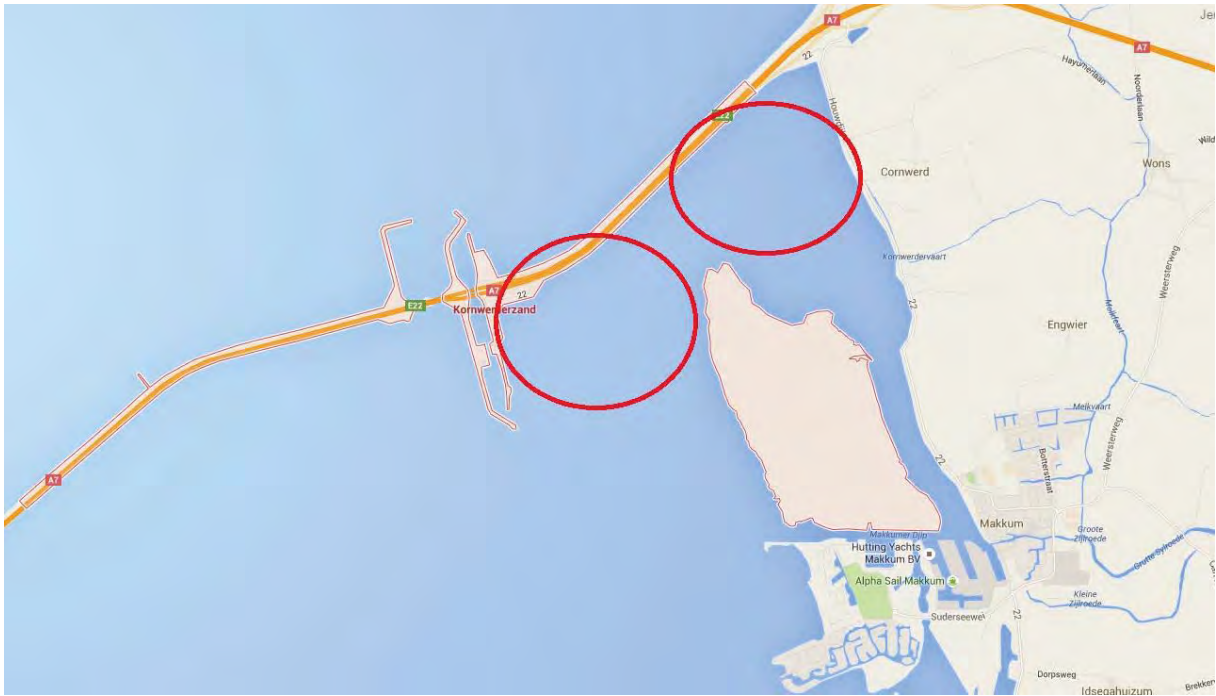
Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik wil graag kunnen blijven kitesurfen en windsurfen op Kornwerderzand. Ik heb in de bijlages rood omcirkeld waar wij altijd kitesurfen en windsurfen.

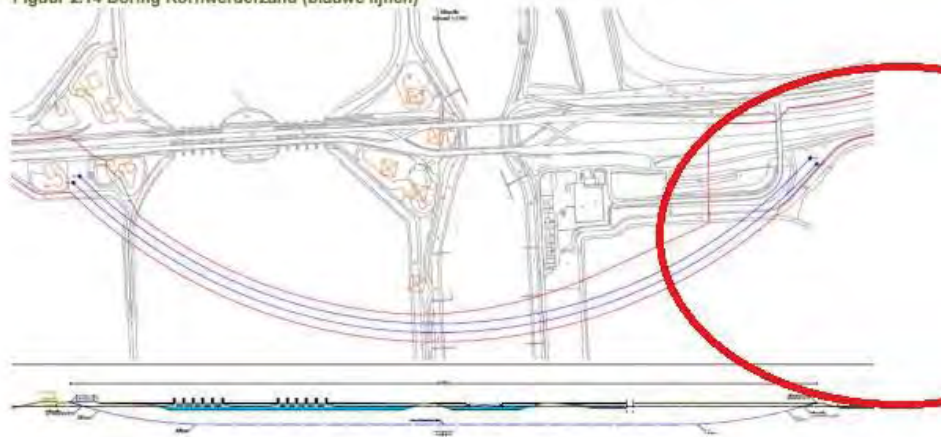
Op Kornwerderzand is een grote groep mensen die daar regelmatig en fanatiek watersport. (windsurfen / Kitesurfen.) Ik en een heleboel met mij zullen daar echt van balen als dat niet meer kan. Dus als hier aan gedacht wordt en dit in de toekomst nog steeds mogelijk is, dan wordt dat zeer op prijs gesteld.

Met vriendelijke groet,

Reactie

Figuur 2.14 Boring Kornwerderzand (blauwe lijnen)

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 21:04
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: NorthWest Kiteboarding

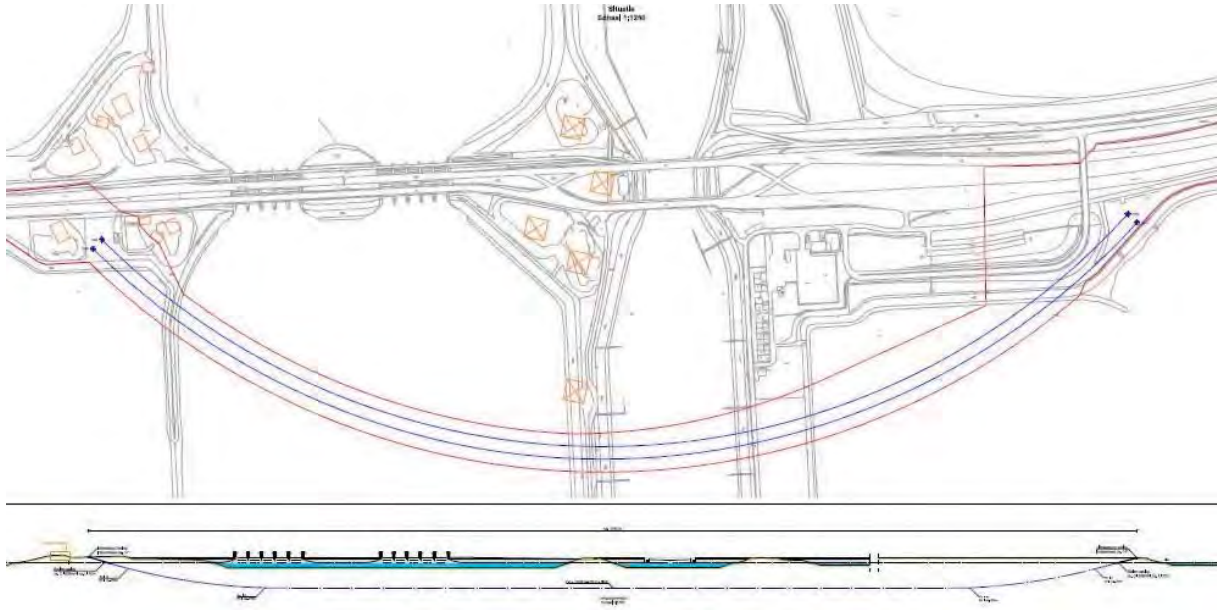
Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Deze zienswijze en inspraak gaat specifiek over de aan te leggen kabeltrace dat dwars door het kitesurfgebied Kornwerderzand loopt...
De afbeelding is te vinden in " 2015 07 14 MER Deel E incl bijlagen.pdf" van de MER van het windpark op pagina 31 (pag. 27 volgens de Pondera nummering). Van het onderwaterdeel zullen wij geen last hebben maar de aanlanding vd het trace precies in de Kitezone is heel onhandig en daarbij moet wel zo het een en ander worden gewerkt. Er staat ook ergens beschreven dat het tijdvenster voor deze werkzaamheden beperkt is. Normaal mag er van ca. oktober tot ca. april niet 'in' de dijk worden gewerkt dus gebeurt het misschien juist in de periode dat Kornwerderzand open is voor Kitesurfers van 1 mei t/m 30 september...

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Doordat de kabels juist midden bij het Kitestrand, grasveld en parkeerplaatsen uitkomen is het gedurende de aanleg (en wellicht ook na ingebruikname) niet mogelijk gebruik te gaan maken van de kitesurflocatie Kornwerderzand. Dit is op dit moment de enige geschikte plaats om op te stappen. Een kitesurfer heeft uit het oogpunt van veiligheid en ruimtelijke orde ruimte nodig om te starten ... al deze ruimte wordt blijvend ontnomen door dit plan. NorthWest Kiteboarding is een Kitesurfschool die al jaren onder toestemming van Gemeente SWF gecertificeerde Kitesurflessen geeft op de locatie Kornwerderzand. Juist door het ondiepe vlakke water is dit een heel belangrijk kitesurfgebied waar lessen mogelijk zijn. Door dit plan wordt ons bedrijf getroffen omdat het in het ergste geval helemaal niet meer mogelijk is om de lessen daar te exploiteren met alle financiële gevolgen van dien voor onze organisatie en personeel.
Daarom vragen wij u de plannen te herzien.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 23:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja de belangen van de watersporters en in mijn geval de kitesurfers.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. De werkzaamheden aan de Kornwerderzand sluizen bevat onder andere uit een kabeltrace dat dwars door het kitesurfgebied loopt. En met name de aanlanding van deze kabeltrace precies in de kitezone zoals in de bijlage gevisualiseerd. Dit belemmert de watersporters en de kitesurfscholen die vanaf deze locatie de sport beoefenen. In de bijlage is globaal het gebied gemarkeerd waar o.a. de kitesurfers actief zijn.

Kortom de volgende wensen:

Graag de kabeltrace / aanlanding die boven water wordt aangelegd buiten de kitezone houden.

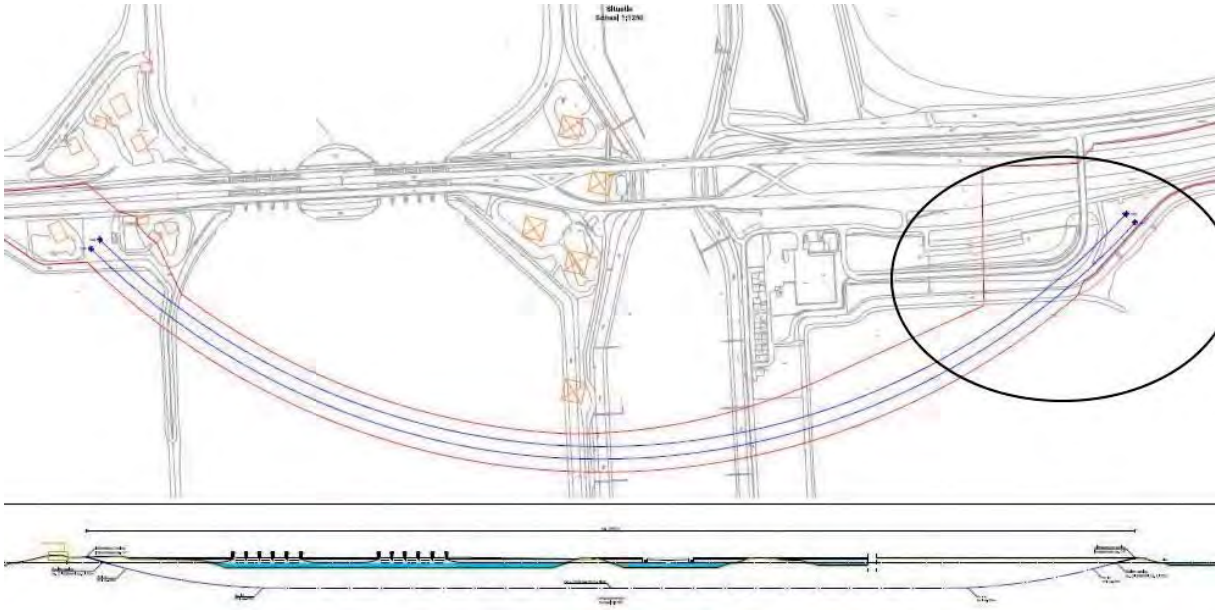
Graag de werkzaamheden uitvoeren in de periode oktober -- april wanneer het gebied verboden is voor watersporters.

En liefs helemaal geen windpark in het IJsselmeer, ga naar ZEE, genoeg ruimte daar. Waarom die lelijke apparaten in de Nederlandse natuur plaatsen en o.a, watersporters daarmee hinderen. Weten jullie dat heel veel watersporters uit Duitsland komen die speciaal hier 4 a 6 uren rijden om hier op het IJsselmeer te kunnen sporten? Die toerisme moet je niet willen kwijtraken lijkt me.

Goed, mijn mening hebben jullie.

Mvg...

Reactie

Verzonden: Dinsdag 5 april 2016 23:37
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, de natuur en recreatie

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik wordt geraakt als natuurliefhebber en watersporter.

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 04:22
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

de installatie van dit windmolen park doet afbreuk aan de recreatieve functies van het IJselmeer

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

enthousiaste zeiler en natuur genierter

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 08:50
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Met de windmolens en de kabels die er komen te liggen wordt geen rekening gehouden met de watersporters op kornwerdezand. Dit is mijn favoriete spot de wind afname en de vlagerig wind die on staat Door die windmolens verpest onze kitesurf spot ,waar er toch al niet zoveel van zijn en als die kabels worden gelegd dwars Door het natuurgebied . En onze kitespot.

Terwijl er al genoeg alternatieven zijn voor die windmolens. Jo

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja Door minder wind vlagerig wind en straks Door zelf gecreëerde regenwolken boven makkum en kornwerdezand +het is geen gezicht al die windmolen torens die veel te groot zijn.zet die dingen ver op zee of in Den Haag .

Als jullie nou gewoon het getij gebruiken of thorium reactor. of waterstof generators enzovoort

Ik hoop dat jullie stoppen met dit plan en als toch van het geld afmoet dan stuur ik je mijn gironummer wel .

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 09:34
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: C.J.Hendriks Groep Amsterdam

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zeker, het is het laatste grote open water, uniek in de heel west Europa. bederf dat niet met weinig rendabele en voor vogels gevaarlijk wind molens.

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 19:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Geniet iedere jaar getijden van ijselmeer en markermeer.
Op zee is genoeg ruimte hou het ijselmeer vrij.

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 19:19
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.

Waddengebied is een stiltegebied. In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslan ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden.

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied).

Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepsvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslan. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost , wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslan ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De

afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken..

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks uitgeoefend kan worden, waardoor deze watersporters dit gebied gaan mijden. De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname, in de verschillende seizoenen zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Economische schade

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwaseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van

besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld

Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslan tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark op de plank. De financiering van dit park kan volledig door het bedrijfsleven gedragen worden. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen, ondanks dat Windpark Fryslân daarmee overbodig zou worden.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 23:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Waarom niet zonnecellen op elk plat dak en haldak?

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja als windsurfer op het ijssemeer

Reactie

Verzonden: Woensdag 6 april 2016 23:35
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Klimaatverandering door grootschalige windparken.

Impact op het watersporttoerisme is niet voldoende duidelijk. Grote kans op teruglopen van toerisme in de gebieden die regelmatig in de luwte liggen van het park, omdat veel toeristen komen windsurfen, kitesurfen of zeilen. Dit betreft feitelijk de hele Friese IJsselmeerkust tussen Stavoren en de Afsluitdijk, maar met West, Zuidwest als overheersende windrichting, vooral het stuk ten noorden van Workum.

Er zijn voldoende alternatieven beschikbaar die geen of veel minder impact hebben op de natuur in het gebied en de uitstraling van het landschap, waarvan sommige nog niet zijn doorontwikkeld. Te denken valt aan (getijden)stroming, oscillerende windturbines, alternatieve windturbines in steden, zonne-energie (in het wegdek, op de lege daken, op de afsluitdijk, etc), osmose-energie, of een combinatie van meerdere.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja.

Ten eerste: Ik woon in Friesland en ben trots op onze mooie provincie. de vele mooie ongerepte landschappen en wateren zijn (nu nog) uniek in Nederland. Het IJsselmeergebied is een schitterend gebied dat door het windpark kapot gemaakt wordt. Overdag de molens zelf, 's nachts 89 rode lichten.....

Dit betekent:

Horizonvervuiling

Slecht voor de vogels en de natuur

Negatieve invloed op het (watersport) toerisme

Wind-afhankelijke watersporten zijn de dupe in de luwte van het park, door afname van de wind en toename van turbulentie en vlagerigheid.

Windparken veroorzaken klimaatverandering. Door menging van luchtlagen en verandering van wind veranderen neerslagprofielen, ontstaan wolkenpartijen en verandert de temperatuur.

Ten tweede: Ik maak vaak gebruik van het IJsselmeergebied om mijn sport kitesurfen uit te oefenen. Mijn "home spots" zijn Makkum en Kornwerderzand. Deze plekken liggen straks in

de luwte van het windpark, met de West-Zuidwest windrichting (overheersende richting), waardoor de omstandigheden negatief worden beïnvloed. Minder wind, meer turbulentie en vlagen. Gevolgen zijn dat we niet altijd meer kunnen kitesurfen en de omstandigheden gevaarlijker kunnen worden.

We zullen dus naar een andere plek moeten met deze windrichting, waardoor we verder moeten reizen en meer reiskosten hebben.

Een ander gevolg is dat de kitesurfers zullen concentreren op andere spots, waardoor het drukker en gevaarlijker wordt, of zelf onmogelijk. Zeker als de kitesurfers van Workum (met noordwestelijke richting in de luwte) naar Kornwerderzand "vluchten".

Ten derde denk ik dat, in navolging van Duitsland en Denemarken, de prijzen voor stroom flink gaan stijgen, terwijl er goedkopere alternatieven zijn te bedenken. Maar ja, daar verdient de projectontwikkelaar misschien niet genoeg aan.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 10:45
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens: vereniging van kustzeilers

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het vaargebied van het toch al zo kleine IJsselmeer wordt weer verder beperkt. Het wijtse uitzicht wordt volledig verstoord zoals het op andere plaatsen ook al verpest is.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Mijn belang van het vrij kunnen varen dreigt wederom beperkt te worden. Op de Noordzee staan ook al zoveel van dit soort parken en de duurzaamheid is zeer beperkt in tegenstelling van wat beweerd wordt.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 14:52
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
 - Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 07-05-2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken

- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken

- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken

- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

- Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld

- Een (maatschappelijke) kosten-baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan

- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen

- Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden

- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen

- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur

- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 07-05-2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij zijn eigenaren van een zomerhuis op Makkum beach Resort en kijken recht uit op het a.s. windpark. Wij zijn bang voor o.a. Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast,

horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten. Inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. Waardedaling van ons onroerend goed.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 10:42
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Beschadiging van de leefomgeving, het hek rondom het IJsselmeer, 's nachts verlicht.
Er is geen ontkomen aan.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslan
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat

ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw
De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.
7. Duurzame energie kan worden opgewekt door andere technieken, zonnepanelen, aardwarmte. Met deze technieken kan een betere ruimtelijke spreiding van de opwekking van duurzame energie in Friesland worden gerealiseerd.

Meppel,
7 april 2016

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 17:36
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: verhuurder vakantiewoning Makkum
 Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik ben als eigenaar van vakantiewoningen in Makkum tegen de realisering van een Windpark Fryslân.

Dit plan voor een turbinepark met 89 molens van 180 meter tiphoogte dreigt te worden gerealiseerd in het IJsselmeer, vlak bij de Afsluitdijk en pal voor de Friese kust: op 6 kilometer van Makkum, 7 van Workum en Hindeloopen en 10 van Stavoren. Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector. Ook komt de nautische veiligheid in gevaar en wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan. En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n industriële opstelling wordt neergezet!

Bezwaar

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het

beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Zet liever in op blauwe energie!

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 18:29
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het IJsselmeer biedt heel wat toeristische mogelijkheden en kan heel wat Nederlandse en buitenlandse toeristen aantrekken. Het vrij uitzicht biedt bij uitstek mogelijkheden voor een vakantie waarbij rust en genieten centraal staan.

Door de komst van de windmolens, zo dicht bij het vakantiepark Makkum, zal dat invloed hebben op het verblijfstoerisme, met als resultaat economische gevolgen zowel in de hoofd- als nevenactiviteiten. De tewerkstelling zal dalen door een verminderde komst van toeristen.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Enkele jaren terug kochten wij een appartement in de Residence Sudersee dat gelegen is op het schiereiland in het IJsselmeer op het luxe bungalowpark Beach Resort Makkum.

Ons doel was om te kunnen genieten van het ongestoord weids uitzicht en van de natuur. Van deze twee troeven zouden wij dan tevens kunnen genieten bij een verhuur.

Dank zij de prachtige ligging in het IJsselmeer en het totaal vrij uitzicht over het IJsselmeer wordt het appartement dan ook bijna permanent verhuurd aan Duitse, Belgische en Nederlandse vakantiegangers die speciaal komen voor deze rust en deze prachtige natuur. Door de komst van de windmolens zal het uitzicht totaal wijzigen en zal de rust verdwijnen door het lawaai van de wieken. Het appartement is trouwens wat afstand betreft, het dichtst gelegen bij de geplande windmolens.

Dit zal invloed hebben bij de verhuur: huurders zullen wegblijven en andere oorden opzoeken, waardoor onze huuropbrengsten zullen verminderen.

Verder zal het luxeappartement gevoelig in waarde dalen en moeilijk verkocht geraken. Deze twee zaken belichten mooi hoe wij geraakt worden in onze belangen.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 18:30
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Jazeker

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Jazeker

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Jazeker. Ik ben een van de vaste gebruikers/regelmatige huurder van de

Reactie

NOTA BENE vooraf: deze zienswijze is gebaseerd op een zienswijze, opgesteld door een derde, die ik onderschrijf. Sla er acht op dat ik aanvullingen heb aangebracht!!

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. Zo is naast veiligheidsaspecten niet onderzocht wat de invloed is van windmolens op de wind die door de schepen ervaren wordt. Met name zeilschepen kunnen hierdoor sterk beoordeeld worden. Blijft het gebied qua wind even bevaarbaar, of kan het gebied voortaan beter gemeden worden door zeilschepen? Kan het opkruisen, ondanks aanwezigheid van blokkades in het water op normale wijze blijven geschieden, neemt bijv. het risico op klapgijpen niet toe? Blijven de mogelijkheden tot windsurfen/kitesurfen vanaf Kornwerderzand gewaarborgd en blijft het feitelijk mogelijk om deze sporten uit te oefenen?

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- ≠ Gevolgen voor de verhuur in vakantie-parken/woningen. Een analyse van de gevolgen voor huuropbrengsten ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: Ik verzoek u de plannen voor Windpark Fryslân af te blazen omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 7 april 2016

Naam:
een vaste gebruiker van deze vakantiewoning.

Ik ben

Adres:

Emailadres:

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 18:38
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie bijlage.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik ben eigenaar/verhuurder van . Een vakantiewoning vlak aan de rand van het IJsselmeer, met vrij zicht op de Afsluitdijk.

N.B. Ik woon in het buitenland, ik heb mijn juiste adresgegevens in de bijlage opgenomen. Dit elektronische reactieformulier geeft NIET de mogelijkheid om een buitenlands adres op te geven.

Reactie

NOTA BENE vooraf: deze zienswijze is gebaseerd op een zienswijze, opgesteld door een derde, die ik volledig onderschrijf. Daarnaast is deze zienswijze verder door mij aangevuld.

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke. Zo is naast veiligheidsaspecten niet onderzocht wat de invloed is van windmolens op de wind die door de schepen ervaren wordt. Met name zeilschepen kunnen hierdoor sterk beoordeeld worden. Blijft het gebied qua wind even bevaarbaar, of kan het gebied voortaan beter gemeden worden door zeilschepen? Kan bijv. het opkruisen, ondanks aanwezigheid van objecten in het water onproblematisch blijven geschieden, neemt bijv. het risico op klapgijpen niet toe? Blijven de mogelijkheden tot windsurfen/kitesurfen vanaf Kornwerderzand en vanaf Makkum Beach gewaarborgd en blijft het feitelijk mogelijk om deze sporten te beoefenen?

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- ≠ Gevolgen voor de verhuur in vakantie-parken/woningen. Een analyse van de gevolgen voor huuropbrengsten ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: Ik verzoek u de plannen voor Windpark Fryslân af te blazen omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 7 april 2016

Naam:
het IJsselmeer met vrij zicht op de Afsluitdijk

Vakantiewoning aan de rand van

Adres:

Emailadres:

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 19:07
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie volgende blok

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfer s van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
 - Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
 - Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht
- Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ons huis heeft uitzicht op de locatie waar het windmolenpark gaat verschijnen. Een windmolenpark heeft negatieve invloed op de verhuurbaarheid en op de marktwaarde van de woning. Hiervoor worden wij niet gecompenseerd.

We zijn fanatieke windsurfers. Een windmolenpark met de aantallen en hoogte als gepland, heeft desastreuze effecten voor de wind.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 20:04
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Vele toeristen komen in het hoogseizoen naar Makkum toe. Deze mensen zijn hoofdzakelijk watersporters. Zij vinden het hier mooi omdat ze de rust en ruimte vinden die ze thuis vaak niet hebben. Als er een windmolenpark in het IJsselmeer komt, dan lijkt het erg op een industrie gebied. Dat wil deze groep juist ontvluchten, want dit hebben ze thuis al!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik ga vaak windsurfen bij Makkum op het IJsselmeer. Als er een windmolenpark komt, dan zou dit 2 nadelen voor mij brengen. Ten eerste raakt het water verstoord. De golven worden weerkaatst op de windmolens en botsen tegen de nieuwe golven in, hierdoor krijg je een enorme klotsbak(choppy).

Ten tweede zijn de windmolens enorme objecten in de lucht. De wind word raakt hierdoor verstoord en het gevolg is een onstabiele wind.

Nu denkt men dat dit misschien niet een groot probleem is, maar met choppy water en vlagerige wind is het veel minder aangenaam om te surfen. Je moet constant aanpassen van houding. En dat bederft enorm het surfplezier.

Reactie

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 21:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

wij maken ons zorgen over het natuurlijke karakter van het IJsselmeer nabij onze vakantievilla in Makkum.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 7-4-2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 21:09
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie bijlage

Reactie

Aartswoud, 07-04-2016

Geachte heer, mevrouw,

Betreft : Zienswijze ten aanzien van het ontwerp rijksinpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn/onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten windpark in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een inbreuk op de wet- en regelgeving en een bedreiging voor diverse vogelsoorten, waaronder de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek, maar ook vleermuispopulaties. De mogelijke sterftcijfers van vogels zijn naar mijn/onze mening te laag ingeschat. En naar mijn/onze mening is ook uw inschatting dat de effecten die de voorgenomen maatregelen op de leefwijze en stand van vogels juist bijzonder vergaand en ingrijpend zullen zijn.
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het werelderfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter van dit gebied op ingrijpende en waarschijnlijk niet meer te keren wijze.
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met voortdurend functionerende knipperlichten die tot irritatie van flora en fauna kunnen leiden.
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren ten aanzien van de nautische veiligheid (voor zowel recreatieve pleziervaarders als beroepsvaarders) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar onze mening ten koste van de gewenste veiligheid van waterrecreanten die in dit gebied hun vrije tijd willen doorbrengen.
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer naar de Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken.
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen (door toedoen van grote magnetische velden).
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen in geval van afbrekende wieken.
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

Economische schade

- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek, de levensader voor dit gebied, grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten).
- Hierdoor ontstaat een te verwachten substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

- Een evidente waardedaling van onroerend goed.
- Een (maatschappelijke) kosten/batenanalyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat. Immers meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan.
- Alternatieve locaties en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn naar mijn/onze mening onvoldoende afgewogen.
- Tijdens inspraakavonden georganiseerd door de provincie is de indruk ontstaan onder vele aanwezigen dat sommige meningen onvoldoende gehoord zijn.
- Door de sluitvorming neer te leggen bij het rijk wordt voorbijgegaan aan het subsidiariteitsprincipe. De macht/besluitvorming zo dicht mogelijk bij de inwoner zelf neerleggen: lees provincie of gemeenten.
- Windenergie draait op subsidieregelingen, die meer kosten dan ze opbrengen.

Met vriendelijke groet,

Digitaal inzenden via www.bureau-energieprojecten.nl

U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten

Inzenden via de post kan ook naar:

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 7 april 2016 22:39
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: henk de visser beheer
 Mede namens: henk de visser beheer

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
 geen inzicht

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
 ja

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van

deskundigen mensenlevens kosten

Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken

Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld

Een (maatschappelijke) kosten-baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

Windenergie draait op perverse subsidieregelingen

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:....

Naam:....

Adres:....

Emailadres:....

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschotenivm verhuur verwachten we een terugloop van het aantal toeristen in makkum waardoor er waarde vermindering ontstaat van ons onroerend goed en de verhuurresultaten afnemen

Reactie

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 09:42
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 102
Postcode: 3970 AC
Woonplaats: DRIEBERGEN-RIJSENBURG
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: RECRON

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijgevoegde brief

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijgevoegde brief

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie bijgevoegde brief

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân
Behandeld door:
Datum: 8 april 2016

Geachte heer, mevrouw,

RECROON dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet, de MER, Passende Beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Gezien de grote hoeveelheid tekst is zes weken wel een heel beperkte tijd. Iedereen die nu een zienswijze inlevert, krijgt niet binnen zes weken een reactie terug. Waarom is de periode terinzagelegging zo kort terwijl meerdere stukken al veel eerder klaar waren?

RECROON is van mening dat een windpark midden in het IJsselmeer niet geplaatst moet gaan worden, ook omdat er niet voldoende naar alternatieve locaties is gezocht.

Het Windpark Fryslân veroorzaakt een forse verslechtering van de landschappelijke kwaliteiten van het IJsselmeergebied. De rust, ruimte, weidsheid, natuur en recreatiemogelijkheden worden aangetast. Ook is geen rekening gehouden met de cultuurhistorische elementen.

Het Streekplan van Fryslân is duidelijk:

Centraal in ons beleid voor het IJsselmeer staat: Wij zetten in op het behoud van de grootschalige openheid en weidsheid van het gebied. Compartimentering van het gebied wordt tegengegaan. Daarnaast gaan we terughoudend om met gebruiksvormen die de landschappelijke en natuurlijke kernkwaliteiten van het IJsselmeergebied kunnen aantasten. Vervoer over water, recreatie en toerisme, natuurontwikkeling zijn functies die binnen deze kernkwaliteiten ontwikkelingsruimte krijgen. Voor delfstoffenwinning, militaire activiteiten en stedelijke functies hanteren wij een meer terughoudend beleid waarbij de toelaatbaarheid afhankelijk is van de effecten op de omgevingskwaliteit en de veiligheid.

Grote windmolenclusters in het IJsselmeer zorgen juist voor compartimentering van dit open gebied. Niet alleen Fryslân, ook andere aangrenzende provincies overwegen windmolens in het IJsselmeer: afstemming en inzicht in cumulatie-effecten ontbreken.

*Vervolgvel 1 behorend bij brief van 8 april 2016
Aan Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân*

Vanuit het standpunt dat het mooi kan zijn als molens ruimte vormen, maar dat het ongewenst is dat ze hele landschappen domineren, hebben lijnopstellingen in veel gevallen de voorkeur boven een raster of een zwerm.¹ Eerdere Rijkspublicaties pleiten dan ook voor lijnopstellingen in plaats van een raster. Ook provinciale nota's² benadrukken het belang van het grote open wateroppervlak. Dit gaat nu verloren. De Friese kust van Makkum tot Lemmer behoort tot het Nationale Landschap Zuidwest-Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken. Ook ontbreekt aandacht voor archeologische waarden.

Recreatie en toerisme krijgen ontwikkelingsruimte in de planologische plannen van het IJsselmeer. Nu dus niet meer omdat de ruimte wordt vol gezet met molens. Per saldo is er sprake van verplaatsing van vaarmogelijkheden waarbij niet is gekeken naar de effecten hiervan. Zowel bij het aanwijzingsproces als bij de toetsing van bovengenoemde documenten is hier onvoldoende tot geen rekening mee gehouden. Bij de procedure rond het inpassingsplan is onvoldoende doorberekend wat de economische nadelen zullen zijn voor de recreatiesector in dit gebied. Duidelijk is wel dat er geen draagvlak is in dit gebied voor dit plan. De tekst in de publieksfolder is misleidend; daarin wordt gesteld dat initiatiefnemer met alle partijen heeft gesproken en op grond hiervan aanpassingen heeft gedaan.

De voornaamste reden om te recreëren in het IJsselmeergebied is het weidse karakter, de rust en ruimte en stilte in dit gebied. Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer. Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te leiden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

De Afsluitdijk maar ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden en verder worden ontwikkeld. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

Globaal is gekeken naar mogelijke zichthinder die zeker zal gaan optreden maar de waardevermindering van recreatiewoningen/-objecten is nooit serieus doorberekend. In dit kader kan verwezen worden naar het onderzoek van ZKA³. Een windpark voor de kust maakt het uitzicht op zee duidelijk minder aantrekkelijk. Hoe dicht bij de kust, hoe groter (nadeliger) het effect. Hierbij gaat het om windparken op zee, terwijl de effecten van een windpark op een binnenmeer naar verwachting nog negatiever zullen gaan doorwerken. En, zoals gezegd, de effecten op onroerende goederen is evenmin doorberekend. De schade die de toeristische sector zal gaan oplopen zal derhalve verhaald gaan worden op de initiatiefnemer.

De economische schade voor de sportvisserij is overigens ook niet meegenomen.

¹ Een choreografie voor 1000 molens. Windmolens hebben landschappelijk verhaal nodig – deel 2
Ytje Feddes, Rijksadviseur voor het Landschap

² Structuurvisie Grutsk op 'e Romte, provincie Fryslân, 2014

³ Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme, 2013 ZKA

*Vervolgvel 2 behorend bij brief van 8 april 2016
Aan Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân*

Het IJsselmeergebied is een belangrijk Natura 2000-gebied. Met name de populatie van vogels (zwarte stern) en vleermuizen zal negatief significante effecten laten zien bij dit windpark. Dit is niet onderzocht. Ook cumulatie vanuit andere windmolenparken is niet meegewogen. Hier is geen alternatieve locatie onderzocht. Daarbij komt dat er een meerjarig onderzoek (Interprovinciaal Windmolenpark Afsluitdijk / IPWA) ligt waarvan destijds het ministerie van LNV concludeerde dat vanwege de habitattoets / vogeltrek het IJsselmeer geen geschikte locatie is. Weliswaar ging het deels om windmolens in het Waddengebied maar ook het IJsselmeer was hierbij betrokken. Blijkbaar speelt deze uitgebreide studie geen rol terwijl de vogels hun habitat niet hebben aangepast.

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal moeten worden opgenomen dat het windpark na afloop van die periode moet worden verwijderd.

Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân

De locatiekeuze in de MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet is gekeken of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Friesland te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. Waarom is hier geen rekening mee gehouden?

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook de MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzakelijk is, dat onvoldoende is vastgesteld dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft dus bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trend in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.

*Vervolgvel 3 behorend bij brief van 8 april 2016
Aan Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân*

Daarnaast ontbreekt in de PB de stikstofdepositieberekening. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatie-effecten. In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaft van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaaft tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uitgaat van een tiplaaft van 40 m.

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staandwantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten (bijvoorbeeld toename vogels door toename foerageermogelijkheden) niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust wordt wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd, bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwet het ook nog mogelijk de toplaaft te verlagen naar 40 m in plaats van 50 m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn echter wel gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig.

*Vervolgvel 4 behorend bij brief van 8 april 2016
Aan Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân*

Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet, is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijke opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ff-wet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt voor deze soorten de ontheffing te weigeren, is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet ingegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld. Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ff-wet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten, die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk, niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding. Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.

*Vervolgvel 5 behorend bij brief van 8 april 2016
Aan Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Windpark Fryslân*

Concluderend kan worden opgemerkt dat veel gedegen onderzoek ontbreekt; dat er sprake is van vele aannames en dat ook de economische belangen niet of onvoldoende zijn doorberekend of meegewogen. Dit is de reden waarom RECRON niet instemt met de plaatsing van Windpark Fryslân in het IJsselmeer, daarbij zal ze alle schade gaan verhalen op de initiatiefnemer.

Met vriendelijke groet,
RECRON

Regiomanager Groningen, Friesland en (wnd.) Drenthe

Rengerslaan 8, Postbus 1298, 8900 CG Leeuwarden.

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 11:54
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van de recreatie, dierenwelzijn (vogels)

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Mijn woning in Makkum wordt minder waard, het uitzicht, rust en dierenwelzijn wordt verstoord, ik ben tegen het plan, er zijn alternatieve mogelijkheden

Reactie

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 14:09
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Geen

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, de voorkeur voor de gekozen locatie is niet goed onderbouwd en alternatieve locaties verder weg van de bewoonde wereld zijn onvoldoende bekeken. Ook zijn de economische gevolgen voor de regio onvoldoende onderzocht.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, wij menen dat wij geraakt worden in ons belang.

Toelichting:

Wij hebben een Duinvilla in 'Makkum-in-Zee'. Dit ligt op zo'n 6 Km van het geplande windpark. Onze villa wordt deels zelf gebruikt en deels verhuurd. Wij hebben de villa gekocht in 2004, er was toentertijd nog geen sprake van een windpark, anders hadden we het zeker niet gekocht.

Het deel van het IJsselmeer vóór Makkum is zeer in trek bij watersporters en andere recreanten en wij verwachten een enorme terugloop in het aantal recreanten en huurders en een sterke waardevermindering van onze recreatievilla. Aanleg van het windpark zal flinke gevolgen hebben voor de economie in en rond Makkum, met name voor de kampeerterrainen en recreatieparken en Makkum Marina en de middenstand in de regio. Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat een dergelijk omvangrijk park zo dicht bij recreatiecentra en de natuurgebieden rond Makkum wordt gebouwd. Een windpark is prima, maar lokaliseer het dan halverwege de Afsluitdijk, daar heeft niemand er last van. Wij verzoeken u dringend het plan te heroverwegen en als het tóch gebouwd moet worden liefst ver weg van Makkum, b.v. halverwege de Afsluitdijk.

Reactie

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 17:08
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Er wordt door de politiek voorbij gegaan aan de beschadigingen van mens en natuur. Bovendien is allang duidelijk dat de stroom geen groene stroom is en meer kost dan het oplevert.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er wordt geen rekening gehouden met alle gevolgen van de windmolens voor natuur in de provincie Friesland. Als Friezin om utens stoort me dit mateloos.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij hebben een vakantiehuis in Makkum in Zee. Door de windmolens wordt het uitzicht aangetast en ik verwacht een forse waardevermindering van mijn huis .

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:....

Naam:....

Adres:....

Emailadres:....

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 17:55
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters: .
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Hotel Gast - Inn bv. / Yachtcharter Workum bv
Mede namens: B&B Het Smidsvuur, Sylspaed 27-29, 8711 EB,

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage,

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage,

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zie bijlage,

Gaarne een lees en ontvangst bevestiging?

Reactie

T.a.v. de heer

In Workum zijn wij met onze bedrijven gevestigd: Hotel Gast-Inn bv sedert 1998. en Yachtcharter Workum bv sedert 1988.

- Gast Inn, een hotel met 22 kamers waar wij gasten ontvangen en verzorgen. Met name toeristen (94%) weten ons te vinden, veelal uit het buitenland die de Friese kernwaarden zoals frisse lucht, vrije horizon en rust willen genieten. De afgelopen jaren hebben wij opnieuw veel geïnvesteerd in/en uitbreiding van onze accommodaties ca € 250.000.00.

- Yacht Charter Workum exploiteert een aantal motorjachten, die vrijwel steeds aan Duitse en Nederlandse gasten worden verhuurd, gebruiken het IJsselmeer en de Waddenzee als hun vaargebied De eerder genoemde redenen gelden ook voor deze gasten.

- In onze bedrijven zijn 12 personen werkzaam.

Voor de bedrijfsvoering zijn wij volkomen afhankelijk van toeristen en de bouw van een windpark met 89 megagrote turbines zal onze klanten vrijwel zeker allemaal weggagen, enkele gasten hebben al aangegeven niet meer te komen als deze plannen doorgang vinden.

Vanuit onze locatie-west tot noord- zijn de molens zeer intens zichtbaar en hoorbaar op een afstand van ca 6 km en laten Workum en de gehele Friese kust op een industrieterrein lijken, ook het IJsselmeer -Natura 2000- en de Waddenzee met hun beschermde natuur status wordt hierdoor aangetast. Ook over vogels die hier de rust zoeken en de nachtvogels uilen en vleermuizen die dit gebied als foerageer gebied gebruiken alsook het onderwaterleven, alles wordt door deze molens onnatuurlijk beïnvloed.

Met name de jachtverhuur maakt moeilijke tijden door en is nauwelijks rendabel. Een terugval is voor bedrijven in onze sector niet op te vangen. Er zijn ca 3200 mensen die in de Friese kuststreek hun werk in het toerisme vinden, waarvan ca 30% op zoek moet naar ander werk bij al die werkzoekenden die er al zijn, kosten de gemeenschap ca 60 milj euro`s/jaar. Het onroerend goed begint nu een beetje te herstellen maar zal -als het plan wordt uitgevoerd- instorten en kunnen de hoge ozb niet meer opbrengen wat de gemeente ook weer minder geld ter beschikking krijgt.

Wij maken ons dan ook ernstig zorgen over de toekomst, indien en zodra de plannen voor realisatie van een dergelijk mega groot windpark doorgaan.

Wij vragen ons ook af of de gevolgen van het park wel afdoende zijn onderzocht. Dan wel zijn gecommuniceerd aan betrokken bedrijven.

- Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de kompassen van schepen niet worden beïnvloed?

- Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de marifoons en andere navigatieapparatuur (radar)ongestoord blijven werken?

- Is het correct dat doorvaart van het windpark mogelijk is voor pleziervaart en welke voorwaarden gelden dan. Blijft AIS werken tussen degelijke turbines en is storingsvrijewerking te garanderen?
- Is er geen sprake van een veiligheidszone rond dergelijk grote turbines, zoals van toepassing op andere, vergelijkbare locaties? Een veiligheidszone zou doorvaart onmogelijk maken, maar is wel waarschijnlijk. Er is hierover onduidelijke of onvolledige berichtgeving.
- Op geen enkele wijze is gecommuniceerd door Overheid of initiatiefnemer van het windpark over een compensatieregeling. Hoe worden wij in dezen geïnformeerd?
 - . Deze zorgen worden ons ingegeven door de gebleken noodzaak om een nieuwe Radarpost bij Den Helder te plaatsen. Ook de wetenschap dat er door verstoorde stuurautomaten, aanvaringen van boten met bruggen en sluizen zijn voorgekomen, maakt een positieve uitspraak na gedegen onderzoek gewenst en noodzakelijk.
 - . Wij zijn aangesloten bij bedrijfsverenigingen en daar kan men geen goed of geruststellend antwoord geven.
 - . Het ontbreekt tot op heden aan een duidelijke compensatieregeling. Ook daarover worden wij graag door u, of een Overheidsinstantie, op de hoogte gebracht.
 - . Wij vrezen een totale ineenstorting van onze jachtverhuur en tot wel 75% van onze hotelactiviteiten.

Onze lokale MKB collega's en de bedrijfsvereniging zijn apathisch en denken niet na over de gevolgen voor onze stad; activiteiten ter voorkoming van schade worden niet ontplooid.

Ook over alternatieve manieren van duurzame energieopwekking wordt geen actie ondernomen. Er zijn mogelijkheden te over om mensen te motiveren met goede subsidies voor zonnecellen, zonnecollectoren, aard./luchtwarmte pompen enz. men heeft nu al zonnecellen die dezelfde opbrengst hebben als deze molens op een oppervlakte van 300 hectare dat is een 24e deel van het molenpark en het bespaart nog eens 40milj euro/jaar -opbrengst is nu al 24% en zal met enkele jaren 26% of meer opbrengst zijn- met deze duurzame en schone energieopwekking krijgt men geen aardbevingen en aardverzakkingen en blijven er jaarlijks miljarden m3 gas in de grond en minder Co2 in de lucht. Deze molens zijn de oplossing niet voor dit probleem en zullen alleen nog meer financiële problemen geven –er wordt uit gegaan van 4400 uur op jaarbasis produktiviteit van de molen maar nu staat al vast dat dit maar 2000 uur is, dus nu is al bekend dat het aantal molens zijn quotum niet haalt- dat voor de staatskas. Wij vragen u uit name van de Nederlandse bevolking herzie uw standpunt en staar u niet blind op molens, want de hebzucht is zeer groot in deze lobby. U weet dat er alternatieven zijn, en grijp deze met beide handen aan zodat u later niet hoeft te zeggen, jammer, de molens waren een miscalkulatie, en het heeft de gemeenschap onnodig veel geld en leed gekost, en gaat de gemeenschap nog meer geld kosten voor de opruiming

Let wel; wij zijn groot voorstander van de transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen. In onze bedrijfsvoering hebben we daarom veel geïnvesteerd in duurzaam gebruik, en willen nog meer

doen aan deze problematiek. Maar als uw plannen met doorgaan moeten we afhaken ivm. het wegblijven van onze toeristen geen investeringen meer, minder personeel en voor de middenstand in de omgeving minder omzet wat ook weer zal resulteren in minder personeel, welke ook weer op de arbeidzoekende markt komt

Graag zijn we bereid om onze zorgen nader toe te lichten in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet.

Gast - Inn bv ,

Yachtcharter Workum bv,

Zienswijze Windpark Fryslân

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassing Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. “Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten

ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.

Waddengebied is een stiltegebied. In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden.

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde

windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepsvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noord -West / Noord -Oost , wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en visa versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslân.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer - Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit

zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd? Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken..

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, t.o.v. de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden,

door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks uitgeoefend kan worden, waardoor deze watersporters dit gebied gaan mijden. De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname, in de verschillende seizoenen zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Economische schade

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard

getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld

Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl. subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst.

Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de Holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed

van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark op de plank. De financiering van dit park kan volledig door het bedrijfsleven gedragen worden. Dit plan wordt echter door de (lokale) politiek niet gedragen, ondanks dat Windpark Fryslân daarmee overbodig zou worden.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

In Workum zijn wij met onze bedrijven gevestigd: Hotel Gast-Inn bv sedert 1998. en Yachtcharter Workum bv sedert 1988.

- Gast Inn, een hotel met 22 kamers waar wij gasten ontvangen en verzorgen. Met name toeristen (94%) weten ons te vinden, veelal uit het buitenland die de Friese kernwaarden zoals frisse lucht, vrije horizon en rust willen genieten. De afgelopen jaren hebben wij opnieuw veel geïnvesteerd in/en uitbreiding van onze accommodaties ca € 250.000.00.

- Yacht Charter Workum exploiteert een aantal motorjachten, die vrijwel steeds aan Duitse en Nederlandse gasten worden verhuurd, gebruiken het IJsselmeer en de Waddenzee als hun vaargebied De eerder genoemde redenen gelden ook voor deze gasten.

. In onze bedrijven zijn 12 personen werkzaam.

Voor de bedrijfsvoering zijn wij volkomen afhankelijk van toeristen en de bouw van een windpark met 89 megagrote turbines zal onze klanten vrijwel zeker allemaal wegdrijven, enkele gasten hebben al aangegeven niet meer te komen als deze plannen doorgang vinden.

Vanuit onze locatie-west tot noord- zijn de molens zeer intens zichtbaar en hoorbaar op een afstand van ca 6 km en laten Workum en de gehele Friese kust op een industrieterrein lijken, ook het IJsselmeer -Natura 2000- en de Waddenzee met hun beschermde natuur status wordt hierdoor aangetast. Ook over vogels die hier de rust zoeken en de nachtvogels uilen en vleermuizen die dit gebied als foerageer gebied gebruiken alsook het onderwaterleven, alles wordt door deze molens onnatuurlijk beïnvloed.

Met name de jachtverhuur maakt moeilijke tijden door en is nauwelijks rendabel. Een terugval is voor bedrijven in onze sector niet op te vangen. Er zijn ca 3200 mensen die in de Friese kuststreek hun werk in het toerisme vinden, waarvan ca 30% op zoek moet naar ander werk bij al die werkzoekenden die er al zijn, kosten de gemeenschap ca 60 milj. euro's/jaar. Het onroerend goed begint nu een beetje te herstellen maar zal -als het plan wordt uitgevoerd- instorten en kunnen de hoge ozb niet meer opbrengen wat de gemeente ook weer minder geld ter beschikking krijgt.

Wij maken ons dan ook ernstig zorgen over de toekomst, indien en zodra de plannen voor realisatie van een dergelijk mega groot windpark doorgaan.

Wij vragen ons ook af of de gevolgen van het park wel afdoende zijn onderzocht. Dan wel zijn gecommuniceerd aan betrokken bedrijven.

- Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de kompassen van schepen niet worden beïnvloed?
- Garandeert de Overheid of de exploitant van het windpark dat de marifoon en andere navigatieapparatuur (radar)ongestoord blijven werken?
- Is het correct dat doorvaart van het windpark mogelijk is voor pleziervaart en welke voorwaarden gelden dan. Blijft AIS werken tussen degelijke turbines en is storingsvrijewerking te garanderen?
- Is er geen sprake van een veiligheidszone rond dergelijk grote turbines, zoals van toepassing op andere, vergelijkbare locaties? Een veiligheidszone zou doorvaart onmogelijk maken, maar is wel waarschijnlijk. Er is hierover onduidelijke of onvolledige berichtgeving.
- Op geen enkele wijze is gecommuniceerd door Overheid of initiatiefnemer van het windpark over een compensatieregeling. Hoe worden wij in dezen geïnformeerd?

. Deze zorgen worden ons ingegeven door de gebleken noodzaak om een nieuwe Radarpost bij Den Helder te plaatsen. Ook de wetenschap dat er door verstoorde stuurautomaten, aanvaringen van boten met bruggen en sluizen zijn voorgekomen, maakt een positieve uitspraak na gedegen onderzoek gewenst en noodzakelijk.

. Wij zijn aangesloten bij bedrijfsverenigingen en daar kan men geen goed of geruststellend antwoord geven.

. Het ontbreekt tot op heden aan een duidelijke compensatieregeling. Ook daarover worden wij graag door u, of een Overheidsinstantie, op de hoogte gebracht.

. Wij vrezen een totale ineenstorting van onze jachtverhuur en tot wel 75% van onze hotelactiviteiten.

Onze lokale MKB collega's en de bedrijfsvereniging zijn apathisch en denken niet na over de gevolgen voor onze stad; activiteiten ter voorkoming van schade worden niet ontplooid.

Ook over alternatieve manieren van duurzame energieopwekking wordt geen actie ondernomen. Er zijn mogelijkheden te over om mensen te motiveren met goede subsidies voor zonnecellen, zonnecollectoren, aard./luchtwarmte pompen enz. men heeft nu al zonnecellen die dezelfde opbrengst hebben als deze molens op een oppervlakte van 300 hectare dat is een 24e deel van het molenpark en het bespaart nog eens 40milj euro/jaar -opbrengst is nu al 24% en zal met enkele jaren 26% of meer opbrengst zijn- met deze duurzame en schone energieopwekking krijgt men geen aardbevingen en aardverzakkingen en blijven er jaarlijks miljarden m3 gas in de grond en minder Co2 in de lucht. Deze molens zijn de oplossing niet voor dit probleem en zullen alleen nog meer financiële problemen geven –er wordt uit gegaan van 4400 uur op jaarbasis productiviteit van de molen maar nu staat al vast dat dit maar 2000 uur is, dus nu is al bekend dat het aantal molens zijn quotum niet haalt- dat voor de staatskas. Wij vragen u uit name van de Nederlandse bevolking herzie uw standpunt en staar u niet blind op molens, want de hebzucht is zeer groot in deze lobby. U weet dat er alternatieven zijn, en grijp deze met beide handen aan zodat u later niet hoeft te zeggen, jammer, de molens waren een miscalculatie, en het heeft de gemeenschap onnodig veel geld en leed gekost, en gaat de gemeenschap nog meer geld kosten voor de opruiming

Let wel; wij zijn groot voorstander van de transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen. In onze bedrijfsvoering hebben we daarom veel geïnvesteerd in duurzaam gebruik, en willen nog meer doen aan deze problematiek. Maar als uw plannen met doorgaan moeten we afhaken i.v.m. het wegblijven van onze toeristen geen investeringen meer, minder personeel en voor de middenstand in de omgeving minder omzet wat ook weer zal resulteren in minder personeel, welke ook weer op de arbeidszoekende markt komt

Graag zijn we bereid om onze zorgen nader toe te lichten in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet.

Gast - Inn bv,

Yachtcharter Workum bv,

Verzonden: Vrijdag 8 april 2016 19:33
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Wormerveer 8 april 2016

Betreft : Zienswijze ten aanzien van het ontwerp **rijksinpassingsplan**, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken

Opmerking [TT1]:

Geachte heer, mevrouw,

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten windpark in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een inbreuk op de wet- en regelgeving en een bedreiging voor diverse vogelsoorten, waaronder de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek, maar ook vleermuispopulaties. De mogelijke sterftcijfers van vogels zijn naar mijn/onze mening te laag ingeschat. En naar mijn/onze mening is ook uw inschatting dat de effecten die de voorgenomen maatregelen op de leefwijze en stand van vogels juist bijzonder vergaand en ingrijpend zullen zijn.
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met voortdurend functionerende knipperlichten die tot irritatie van flora en fauna kunnen leiden.
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren ten aanzien van de nautische veiligheid (voor zowel recreatieve pleziervaarders als beroepsvaarders) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar onze mening ten koste van de gewenste veiligheid van waterrecreanten die in dit gebied hun vrije tijd willen doorbrengen.
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer naar de Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken.
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen (door toedoen van grote magnetische velden).
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

Economische schade

- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek, de levensader voor dit gebied, grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten).
- Hierdoor ontstaat een te verwachten substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

- Een evidente waardedaling van onroerend goed.
- Een (maatschappelijke) kosten/batenanalyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat. Immers meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan.
- Alternatieve locaties en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn naar mijn/onze mening onvoldoende afgewogen.
- Door de sluitvorming neer te leggen bij het rijk wordt voorbijgegaan aan het subsidiariteitsprincipe. De macht/besluitvorming zo dicht mogelijk bij de inwoner zelf neerleggen: lees provincie of gemeenten.
- Windenergie draait op subsidieregelingen, die meer kosten dan ze opbrengen.

Met vriendelijke groet,

Digitaal inzenden via www.bureau-energieprojecten.nl

U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten

Inzenden via de post kan ook naar:

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Sûnderpawyl 5-B

8754 GK Makkum

Telefoon 0515 - 23 26 28

Telefax 0515 - 23 13 39

www.marinamakkum.nl

e-mail: info@marinamakkum.nl

Plaats en datum: 7 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

12 APR 2016

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbescherminswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatie-dichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie. Waterrecreatie Advies, 2012

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

gemoed waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³ Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Frl, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Frl wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Frl in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen.

Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Frl dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoelinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van

het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven ene significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaagte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde – een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland

zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vlermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden. Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Hoogachtend,

Marina Maklum
Súderseewei 6-8
8754 GK MAKKUM

Verzonden: Zaterdag 9 april 2016 10:40
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
 Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000

gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.

Waddengebied is een stiltegebied. In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van betreffende Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde Vogels die de Overheid vanuit Natuur wetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen, en hoe komt men tot deze berekening? In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Wij zijn benieuwd met welk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden.

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende.

Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende invloed van Windpark Fryslân ten opzichte van bevaarbare routes langs het betreffende Windpark en de invloed van Windmolens op Navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur. Uit diverse fora op Internet blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van Kompas koersen door beïnvloeding van het Aardmagnetisme en de magnetische uitstraling van Windmolens van de grote zoals deze geplaatst gaan worden in windpark Fryslan.

Duidelijke verschillen in kompas koersen zijn te zien bij een Windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden is inmiddels meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen ter plaatse van zo'n Windmolen park.

De vaarroute op Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De afstand tussen dijk en beschikbare bevaarbare routes op zowel IJsselmeer als Waddenzee vallen daardoor direct in de invloedssfeer van de grote magnetische velden die rondom Windmolen parken worden waargenomen. De grote magnetische velden die zich rond grote Windmolen parken bevinden, veroorzaken afwijkingen op scheepskompassen en stuurautomaten, met grote gevolgen voor koersbepalingen. Dit is niet in enig testresultaat of onderzoek opgenomen.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

Tevens zal de gekozen locatie voor onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer naar de Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit Windpark aanzienlijk afnemen waardoor de druk op de beschikbare Vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand alleen maar zal toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken, met een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Tevens voorzien we hierdoor een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden, deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan omdat boten een andere haven moeten zoeken of buitengaats moeten blijven.

Hier is in de MER geen enkele verwijzing over terug te vinden.

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de Luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslan ten opzichte van beïnvloeding hiervan op vliegbewegingen boven het IJsselmeer, is niet beschreven in de MER als zijnde een waarneembaar en of te meten fenomeen. Er zijn echter geen testen gepubliceerd die dit voor dit Windpark onderbouwen.

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen niets terugvinden over eventuele veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

Veiligheidsmaatregelen bij bijvoorbeeld afbrekende wieken ontbreken

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze

watersporters. Door dhr. _____ van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken..

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks uitgeoefend kan worden, waardoor deze watersporters dit gebied gaan mijden. De (kite)surfers zoeken dan een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dicht bij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van veiligheid)

De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname, in de verschillende seizoenen zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Economische schade

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Inwoners en recreanten zien zich erg beperkt worden door het voorgenomen Windpark Fryslân.

Over het algemeen heerst er angst voor wegblijvende toeristen en de daarop volgende enorme schade binnen de toeristische sector. Dit is waar het kustgebied overwegend van leeft. Ondernemers en leefgemeenschap zien de toekomst somber tegemoet. Daar is ook reden toe: De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project

nummer C01021.201044)

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Wie profiteren van de opbrengsten (winsten) en hoe is dat verdeeld

Een financieel overzicht tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspannen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leefcomfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) Windmolen parken wel degelijk beïnvloed wordt door hinder vanwege Geluidsoverlast door Windmolens.

In de MER is geen aantoonbare meeting verricht die de relatieve korte afstand van het betreffende Windpark Fryslan tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied behelst.

Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Het Hotel de Vigilante en de Camping de holle Poarte zal bij oplevering van het gebied in een straal van ongeveer 6 km vanaf het geplande Windpark Fryslân komen te liggen.

Uit meerdere onderzoeken gedaan in het buitenland, blijkt dat de grote van de betreffende te bouwen windmolens wel degelijk invloed hebben op geluidsoverlast, in een straal tot wel 12 km afstand van een windmolen.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Slagschaduw en horizon vervuiling door een groot Windpark

De zon gaat onder in het westen. Vanuit Makkum gezien staat het windpark na het eind

van de middag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. Wat voor maatregelen worden daartoe getroffen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De wind achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark, en de wind is zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân. In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de effecten op watervogels en plaatselijk klimaat.

Invloed op afsluitdijk

Wind langs de mast, de draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Invloed op waterstroming

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van 25(?)meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer. En de daarmee gepaarde zandafzetting/zandverplaatsing. Hierover staat niets vermeld in het MER.

Alternatieve locatie

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee, IJmuiden Ver, geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, alsmede meer draagvlak. Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden hiervan, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport.

Diversen

In de plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden vele malen kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid te zien zullen zijn. Wat zijn de garanties dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan deze voorstelling voldoet, en wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête of een Windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?.

Waar staat de onderbouwing dat de betreffende Windmolens de te verwachten impact zal gaan hebben zoals dit voorgesteld wordt in de MER, als daar niet de juiste formaten en testgegevens beschreven staan?

Noch is er rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor de Locatie bij Gaasterland zou zijn gekozen. Dit zou een veel mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen.

Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark op de plank. De financiering van dit park kan volledig door het bedrijfsleven gedragen worden. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen, ondanks dat Windpark Fryslân daarmee overbodig zou worden.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie vraag hierboven

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Windsurfer en campinggast

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

08 APR 2016

Natuur en milieu

- De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Dit punt is in de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. het Fries e Meren Project en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Indien dit doorgaat zullen wij met ons schip uit Friesland vertrekken naar de Oostzee evenals vele anderen die ook elders hun heil gaan zoeken: voor recreatie wordt het gebied onacceptabel.

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

31 maart 2016

Emailadres:

Betreft :

Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

09 APR 2018

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet bijzonder schadelijk zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met flikkerende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voorde zeer relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 7 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Verzonden: Zaterdag 9 april 2016 20:57
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens: Stichting Hou Friesland Mooi

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Volgens ons wordt er te licht omgegaan met de gevolgen voor flora en fauna. De mitigerende maatregelen zijn onvoldoende vrezes wij. Daarnaast tast WPF als grootschalig windpark de openheid van het landschap aan. Turbines van bijna 200 meter hoog zijn op 50 km te zien. Dit geldt ook 's nachts als de toplichten branden. Vanuit het beschermde waddengebied maar ook vanuit een groot deel van Friesland zijn deze lichten te zien. Ook daar wordt te licht mee omgesprongen.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Aan veel zaken is aandacht besteedt. Het is echter wel bijzonder om te lezen hoe behendig met taal toepast, het is spelen met woorden. Dit geldt voor de beeldende taal die men gebruikt voor het beschrijven van de aantasting van de open ruimte van het IJsselmeer in samenhang met de Afsluitdijk. De ruimtelijke kwaliteit van dit gebied is weg op het moment dat het Windpark er staat.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij worden als lokale bewoners geraakt in ons woon- en leefklimaat. In dit deel van Friesland (de kop van de Afsluitdijk) wonen we reeds te midden van vele tientallen windturbines. Het uitzicht is bedorven, geluidsoverlast overvalt ons nu al regelmatig. Als straks een enorm windpark bijkomt met flikkerende lichten dan verslechtert onze woon- en leefomgeving.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

De Stichting Hou Friesland Mooi, statutair gevestigd in de gemeente Súdwest Fryslân, RSIN 853620799, dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân (WPF) zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Wij brengen het volgende onder uw aandacht.

1. Hoewel wij voorstander zijn van de energietransitie en erkennen dat windenergie daar deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat mede door WPF het IJsselmeergebied te veel belast wordt met windturbineparken. Vooral WPF doet een te grote aanslag op het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid, als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten.
2. Het vigerende overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het Waddengebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. En dit niet alleen overdag, maar ook 's nachts vanwege de te voeren verlichting. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.
3. Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en de verhoging van de afstand tussen wieken en grond.
4. De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij worden stelselmatig onderschat. Zeker is dat er werkgelegenheid verloren zal gaan in de watersport recreatieve sector. Er is dan ook bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.
5. Het plaatsen van toplichten op de turbines zal een niet aflatende bron van ergernis zijn voor de lokale bevolking. Met die toplichten wordt het totale beeld van de omgeving langs de volle lengte van de Friese IJsselmeerkust ernstig aangetast. Dit terwijl steeds meer deskundigen aangeven dat er geen enkel maatschappelijk belang wordt gediend door het plaatsen van die toplichten.
6. Tenslotte: de Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) die aan het plan ten grondslag ligt is tot stand gekomen in strijd met het Verdrag van Aarhus en kan als zodanig dus niet dienen als onderbouwing voor de locatiekeuze voor WPF.

Hoogachtend,

Voorzitter SHFM

Verzonden: Zondag 10 april 2016 10:22
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Nee

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De natuur, de watersport en horizonvervuiling

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, als ik in makkum ben dan hoef ik geen windmolens aan de horizon te zien.

Reactie

Verzonden: Zondag 10 april 2016 10:25
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

De onjuistheden die staan in het MER is dat er niet is gekeken naar de omgeving maar alleen naar geldzaken. Het milieu van het ijselmeer en ook de waddenzee vogels zullen hier veel onder lijden! Maar de waddenzee is een beschermd gebied, dat de windmolens daar niet instaan en er een afsluitdijk tussen ligt zegt niet dat het niks verandert. Er moet meer onderzoek naar gedaan worden!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van de omwoners, vakantiegangers, watersporters en nog veel meer mensen is niet aan gedacht!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja ik heb altijd in makkum gewoond, ben zelf watersporter met verschillende sporten waarvoor ik nu nog ieder weekend naar makkum reis! Omdat dit straks verloren gaat zullen veel mensen deze bijzondere binding met Makkum verliezen! Maar ook met andere dorpen en omstreken die veel tourisme voor het ijselmeer hebben! Dit zou zonde zijn, deze mensen trekken naar Spanje als zo'n gebied als Makkum ten onder gaat aan windmolens! Weg inkomen tourisme van mensen uit eigen land en buurlanden! Er wordt niks gewonnen met windmolen parken zo dicht bij de kust te zetten!

Reactie

Verzonden: Zondag 10 april 2016 11:05
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Het ontwerp gaat in tegen het ontwerp "Natura 2000" en het door het Rijk eerder verkondigde belangen van sport- en waterrecreatie.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Belangen zijn niet zozeer over het hoofd gezien, maar er wordt onvoldoende rekening gehouden met de aanslag op de natuur en de belangen van de waterrecreatie.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Niet dagelijks, daarvoor ligt mijn woonadres te ver af van het windmolenpark, maar als watersporter vaar ik regelmatig in het noordelijke deel van het IJsselmeer en zal daardoor de negatieve effecten veelvuldig ervaren.

Reactie

Verzonden: Zondag 10 april 2016 13:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie de bijlage voor mijn zienswijze.

In de privacybepaling op deze pagina staat deze passage: "U bent er zelf voor verantwoordelijk dat de inhoud van uw reactie niet te herleiden is tot uw persoon". Dit heeft de toon van een waarschuwing. Ter info: ik deel mijn zienswijze enkel en alleen via deze site omdat ik me grote zorgen maak over de impact van dit plan op de omgeving. Mijn privacydetails zijn uit de bijlage verwijderd. Mocht de inhoud van mijn zienswijze wèl ter herleiden zijn tot mijn persoon, dan zal ik dat volledig wijten aan het niet zorgvuldig omgaan met mijn persoonsgegevens en zal de Rijksoverheid daar ook verantwoordelijk voor houden.

Reactie

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. “Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied? In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroete van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroete van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Ik ben benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid

Ik maak me zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompaskoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompaskoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee is een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden te voorzien. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied. De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. In de MER is niets terug te vinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters.

Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden)

schatting? Ik betwijfel of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s ' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt ondersteunt door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten.

Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld.

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Is er een uitgebreid **onafhankelijk** onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer gedaan?

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kan ik daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk?

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting

89 voeten in het iJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer

het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling, zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

Hoe kan men een juiste inschatting maken als bij ondervraging door middel van een enquête over windpark deze wordt onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines? Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

Ik heb sterk de indruk dat de bevolking zich onvoldoende gekend voelt in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân. Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden. Naar mijn mening is er meer **onafhankelijk** onderzoek noodzakelijk voordat alle consequenties voor een dergelijk project voor alle partijen duidelijk zijn.

Ik zou graag vernemen hoe gewaarborgd is dat onderzoeken door onafhankelijke partijen zijn uitgevoerd, en in welke mate betreffende partijen daadwerkelijk inspraak hebben gehad.

Verzonden: Zondag 10 april 2016 18:11
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
nee

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
ja, zie hieronder

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. Zowel fauna als mens zal nadeel ondervinden van de windmolens. De vogels, het is ene vogelrijk gebied, hebben last van geluidshinder, net als de mens. De mens is haar vrije uitzicht kwijt. Ik ben zelf inwoner van Gaast, kwam hier wonen voor de rust en de natuur en straks is het met die rust gedaan en zal de natuur aangetast worden.

Reactie

Verzonden: Zondag 10 april 2016 18:43
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie zienswijze als bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie zienswijze als bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

De omgeving van onze recreatiewoning in het park Beach Resort Makkum () wordt conform de zienswijze als direct omgevingsbetrokkene nadelig beïnvloed.

Reactie

Aan: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gekmakende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid

- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 11 april 2016.

Naam:

Adres: Betreffende vakantiewoning

Emailadres:

Verzonden: Zondag 10 april 2016 19:59
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Ja ! Geen windmolens op Kornwerderzand ivm de watersporters!

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 09:04
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gekmakende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken. De terugloop van nationaal en internationaal toerisme(watersport, recreanten en strandbezoekers) heeft directe gevolgen op de werkgelegenheid en zal een grote economische schade veroorzaken voor de omgeving.

Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met de nautische veiligheid, voor zowel beroeps als recreatief in het betreffende gebied. Denk aan afbrekende wieken (zoals bij Medemblik) en de invloed van grote magnetische velden op de navigatieapparatuur voor schepen en vliegtuigen. De watersport zal het gebied mijden.

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 09:56
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ik wordt geraakt in mijn belangen als natuurliefhebber en natuurbeschermer, landschapsbeschermer, recreant.

Reactie

ZIENSWIJZE

Betreft:

Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat er geen onaanvaardbare negatieve effecten op vogelsoorten en vleermuispopulaties zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân in combinatie met de enorme afmetingen van de windmolens bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee, verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's-nachts, met gek makende knipperlichten, veroorzaken onaanvaardbare gevolgen voor bewoners en recreanten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Dit punt is in de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, ook door wijziging van de wind door toedoen van de windturbines

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwaseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken

- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. het Friese Meren Project en masterplannen, betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten-baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust, steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties - die er wel degelijk zijn - en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid van gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Hierbij doe ik de dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 11 april 2016

Naam:

Adres:

E-mailadres:

Verzonden: Maandag 11 april 2016 14:31
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, zie mijn 2 bijlages, waarvan 1 algemene Zienswijze en 1 aanvullende , toegespitst op nautische- en veiligheidsaspecten

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie mijn 2 bijlages, waarvan 1 algemene Zienswijze en 1 aanvullende , toegespitst op nautische - en veiligheidsaspecten

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, als inwoner van Stavoren , gem. SWF, vrees ik bij een eventuele realisatie van Windpark Fryslan enorme negatieve effecten als toegelicht in de 2 bijlages. Windpark Fryslan raakt mijn persoonlijk belang als betrokken en bezorgde burger, watersporter, natuurliefhebber.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 11 april 2016

Naam;

Adres:

Emailadres:

Mob:

Betreft : Zienswijze tegen Windpark Fryslan

Ik heb kennis genomen van het voornemen om een windmolenpark in het IJsselmeer te plaatsen. Ik ben niet tegen windenergie, maar vindt dat met de plaatsing rekening dient te worden gehouden met de belangen van de scheepvaart en vraag daarom uw aandacht voor het volgende:

1. Ik acht het onverstandig het Windpark Fryslan te plaatsen in het IJsselmeer omdat ik meen dat, anders dan in de MER wordt gemeld, de scheepvaart wel degelijk hinder van het windpark zal ondervinden, ook indien het park doorvaarbaar zou zijn. De molens zullen een krachtig effect kunnen hebben op de wind in de nabijheid van de molens. Overigens is dat effect onvoldoende onderzocht.
2. Minstens zo belangrijk is dat de scheepvaartveiligheid geraakt wordt. Het valt niet uit te sluiten dat de molens een groot effect kunnen hebben op kompassen, navigatieapparatuur en stuurautomaten van de schepen en ik stel vast dat er onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Verder verwacht ik in het drukke hoogseizoen, ondanks de doorvaarbaarheid van het park gevaarlijke situaties wanneer minder ervaren zeilers bij harde west/ zuidwestelijke wind ruime afstand van het Windpark Fryslan willen houden en daardoor buiten de vaargeul in de ondiepten voor de kust van Makkum belanden.
3. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost , wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze “veilige” route word nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen. Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.
4. In geval van calamiteiten en slecht zicht zal het Windpark belemmerend voor reddingsoperaties werken. Reddingen met helikopters zijn in het gebied niet mogelijk en impact op radar is niet of onvoldoende onderzocht. Dit alles terwijl niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico tot incidenten leidt, zie onder meer pagina 284 van MER (Deel D) waarin wordt gemeld dat er jaarlijks 4,9 incidenten als gevolg van averij zullen plaatsvinden in het windpark. Deze beschrijving van risicoinschatting lijkt zich slecht te verhouden tot de in tabel 7.2 van MER (Deel D) op p. 262 weergegeven tabel waar wordt gesproken over een aanvaringskans van “1: x jaar” voor zowel beroepsvaart als recreatievaart.
5. Onjuist is de stelling in de MER dat het Windpark zich bevindt in een deel van het IJsselmeer waar de scheepvaart niets te zoeken heeft vanwege de ligging ten opzichte van ondiepten en schietterrein. De ondiepten zijn op de beoogde locatie namelijk zeer beperkt en het schietterrein is slechts sporadisch in gebruik.
6. Uit de MER (Deel D) blijkt op pagina 262 niet wat de kwalitatieve effect beoordeling van de “overige effecten” aan waarde oplevert.

7. In de MER (Deel D) wordt op pagina 285 gemeld dat recreatievaart die op drift raakt een windturbine kan gebruiken om aan te meren. Dat zal niet het geval kunnen zijn bij stormachtige omstandigheden. In ieder geval niet zonder dat dat direct gevaar voor bemanning en vaartuig oplevert. De conclusie aldaar dat in de praktijk de aanvaringskans kleiner is, is dan ook onjuist.

8. Onjuist is de interpretatie in de MER ter zake de vaartintensiteit in het windparkgebied. Op basis van een analyse van AIS gegevens wordt geconcludeerd dat er weinig scheepvaart plaats vindt in het ter zake relevante gebied. Dat kan niet op die basis worden geconcludeerd omdat met name de kleinere schepen veelal geen AIS uitzenden. Het hebben van een AIS aan boord is nl .niet verplicht. Vervolgens wordt de conclusie onderbouwd onder verwijzing naar figuur 7.3 “Vaartintensiteit IJsselmeer gedurende meerdere jaren” (MER Deel D, p. 278). De daar weergegeven figuren laten wel degelijk vaartintensiteit zien, met de logische uitzondering van de wintermaanden. Daarbij wijzen wij er ook op dat de figuren slechts de vaartintensiteit op doordeweekse dagen (!) laten zien. Het behoeft weinig toelichting dat in de weekenden het beeld heel anders is. Het plaatje van 19 en 20 augustus 2010 dat ook is opgenomen toont dat aan. De conclusie dat de scheepvaart in de huidige situatie hoofdzakelijk op vaste routen van en naar de sluisen vaart is derhalve niet juist, althans wordt niet gedragen en onderbouwd door de onderzoeken waarnaar wordt verwezen.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Maandag 11 april 2016 15:29
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Nederlandse Vereniging van Toerzeilers

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, zie bijgevoegde zienswijze

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie bijgevoegde zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, zie bijgevoegde zienswijze

Reactie

Zienswijze Nederlandse Vereniging van Toerzeilers [De Toerzeilers]

Betreft : Zienswijze t.a.v. Ontwerp Inpassings-Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Als Nederlandse Vereniging van Toerzeilers (De Toerzeilers) behartigen wij de belangen van ruim 3.000 zeilers, verspreid over geheel Nederland. . Het IJsselmeer is voor onze leden een belangrijk recreatief vaargebied, waar zij rust, weidsheid en ruimte willen vinden in een uitdagend vaarwater. Wij hebben kennis genomen van bovenvermelde stukken en vatten onze bezwaren hiertegen als volgt samen:

1. De verplichting voor de Provincie Fryslân behelst de plaatsing van 530,5 MW aan duurzame energie capaciteit op het land. Het IJsselmeer is geen land, maar water met diverse bestemmingen [voedselgebied voor beschermde vogels, recreatiegebied etc]. Windparken van de grootte als nu voorzien horen op zee thuis en dan buiten de twaalf mijlszone.
2. Het IJsselmeer is Natura 2000-gebied. De Vogel- en Habitatrichtlijn stelt voor nieuwe activiteiten of projecten, dat moet worden *bewezen*, dat geen schade aan de bestaande natuur ontstaat, voordat toestemming wordt verleend. Dit is hier duidelijk wel het geval. (dode vogels, geluid, slagschaduw en trillingen). Het tussentijdse toetsingsadvies omtrent de MER maakt reeds duidelijk dat veel nadere onderbouwing hiertoe vereist is op korte termijn. Uitzondering geldt uitsluitend voor projecten van “groot maatschappelijk belang”, onder voorwaarden:
 - er zijn geen alternatieven
 - natuurschade moet worden gecompenseerd.
3. De commissie MER constateert dat er geen formele onderliggende visie is. Als aantasting van de natuurlijke kenmerken niet valt uit te sluiten, moet de ADC toets volgen. Alternatieven dienen te omvatten naast de ruimtelijke invulling [locaties] ook de opwekkingsvorm [wind, zon, etc.] en de systeemdimensies [turbinevermogen].
4. Wij bepleiten op korte termijn een heroverweging van de verdeling van Friese opgave tot realisering van 530,5MW duurzame energie zowel naar locatie alsook naar wijze van opwekking. Ondanks alle inspraak lijkt eenzijdig te zijn besloten tot een windpark van 316 MW in het IJsselmeer [groter dan het maximum volgens motie De Vries van 250 MW] , en bestaande uit relatief klein windturbines [3-4 MW] die negatievere effecten kennen dan grotere turbines.

5. Duurzame energie kan worden opgewekt door zowel windturbines alsook zonnepanelen en andere kleinschaliger vormen van opwekking [b.v. biomassa en aardwarmte]. Mede hierdoor kan een bredere ruimtelijke spreiding van duurzame energie parken in Friesland worden gerealiseerd, die beter aansluit bij de bestaande land infrastructuur. Dat de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zich, wat duurzame energie betreft, beperkt tot grootschalige windenergie op land en zee is een stelling die nu al achterhaald is.
6. Snelle technologische ontwikkelingen maken dat thans zonne-energie reeds duidelijk concurrerend is met windenergie, opgewekt met windturbines.
7. Een zonne-park bestaande uit panelen op het binnen-kruin-talud van de Afsluitdijk levert reeds een veelvoud van energieopbrengst [ca 30 GWh/jaar] op van de thans geschatte jaaropbrengst van het Windpark [ca 1,2-1,6 GWh/jaar] en vereist aanmerkelijk minder bekabeling dan het voorgestelde windpark. De schatting van het ECN in 2009 ((Integrale verbetering Afsluitdijk) van een PV opbrengst van 8-10 MW is door de technologische ontwikkeling niet meer relevant.
8. Ten aanzien van de aantasting van de leefomgeving dient de MER te worden aangevuld omtrent effecten op landschap en weidsheid, licht en duister, geluid en trillingen van het geheel aan projecten rond het IJsselmeer met inbegrip van de cumulatieve effecten. De MER dient deze cumulatieve effecten te beschrijven en te waarderen en dat is niet gebeurd. De Commissie MER pleit voor een effectenboekhouding gezien alle plannen die op en rond het IJsselmeergebied zijn en worden gelanceerd. Het gaat er daarbij primair om het uitgangspunt van de Integrale Visie voor het IJsselmeergebied 2030 vast te houden: het is een gebied waar rust, weidsheid, horizon en duisternis de boventoon voeren. Het Rijk stelt dat deze visie vertrekpunt is. Daar is in dit geval weinig van te merken. Door alle windturbineparken ontstaat in toenemende mate een visueel hek rond het IJsselmeer.
9. De MER (publieksversie) stelt dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied IJsselmeer. Dat is aantoonbaar onjuist. De compensatie- die dus eigenlijk niet nodig zou moeten zijn- wordt a.h.w. als een cadeautje gepresenteerd in de vorm van het werk/natureiland, dat toch al verbonden is met de vismigratierivier. Eigen initiatieven en daarbij behorende financiering ontbreken. Wij zijn erop tegen dat bij het eiland van 2 ha ook nog eens een ondiepte van 25 ha wordt gecreëerd.
10. De opdracht aan de commissie MER is te nauw omschreven. De VHR (Vogel- en Habitatrichtlijn) vraagt ook bij maatregelen die de VHR aangaan de sociaal-economische aspecten, alsmede de uitwerking op de leefomgeving, te behandelen.
11. Als majeur sociaal economisch aspect wijzen wij nogmaals [evenals in onze inspraakreactie] op de te verwachten reductie van de huidige 6000 arbeidsplaatsen in waterrecreatie en toerisme. Zowel in de MER als in de toetsing wordt dit aspect gebagatelliseerd. Men spreekt eigenlijk alleen over de positieve impuls en gaat niet in op de economische schade. De watersportondernemers langs de Friese kust spreken over een verwachte omzetsdaling van 20 tot 30%. Het rapport van Buck Consultants over de windparken dicht op de kust en hun uitwerking op recreatie en toerisme (2014) spreekt over een negatief effect op de werkgelegenheid oplopend tot ca. 3700

fte naarmate de molens dichterbij de kust worden geplaatst. Dat effect op het IJsselmeer treedt volgens ons dan ook op het IJsselmeer op, ondanks de neutrale stellingname van de Raad van State bij de besluitvorming over het windpark NO-polder. Een gezonde watersport-infrastructuur is voor De Toerzeilers van eminent belang en die wordt bedreigd.

12. Een lijn-opstelling van windturbines langs de Afsluitdijk is al eerder afgevallen en zal zeker interfereren met het huidig voorgenomen windpark.
13. Tenslotte merken wij op dat de openheid en de weidsheid van het IJsselmeer, maar ook van de Waddenzee ernstig worden geschaad. De Waddenzee kent bovendien nog bescherming als Werelderfgoed. De windturbines zullen zelfs vanaf Terschelling zijn waar te nemen, maar zeker en veel sterkere mate, varende langs de Afsluitdijk tussen Texel en Kornwerderzand. Hiervan ontbreken visualisaties in de MER. Als dit windpark wordt toegestaan, staat de weg open voor windparken in de Waddenzee, het gehele beschermde IJsselmeergebied en de Territoriale Noordzee voor de kust en de Waddeneilanden.

Resumerend hebben wij zwaarwegende bezwaren tegen het voorgenomen windpark Fryslân. Wij zijn daarentegen voorstander van een mix van duurzame energie-parken op diverse plaatsen in Friesland, goed aansluitend bij de land-infrastructuur.

Namens het bestuur van de Toerzeilers,

Algemeen bestuurslid

Contactpersoon:

Tel.:

Mob.:

Email:

Submitted on zondag, 10 april, 2016 - 21:22 Submitted by user: Anoniem Ingevulde gegevens zijn::

Naam:

Organisatie: particulier

KvK-nummer:

Postcode:

Huisnummer:

E-mailadres:

Telefoon:

Onderwerp: Duurzaam Ondernemen

Vragen/opmerkingen:

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Wij zijn eigenaar van recreatieappartement . Dit appartement heeft vrij zicht op het IJsselmeer, afsluitdijk en Wieringermeer.

Onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

≠ Natuur en milieu

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet ? en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfer s van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn

≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze

≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten

≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.

≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten

≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken

≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden

≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken

≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Wij verzoeken u dringend om de plannen voor Windpark Fryslân te herzien omdat wij van mening zijn dat de consequenties bij realisatie onherstelbaar zullen blijken te zijn en de economische waarde van ons bezit aan het IJsselmeer zal dalen! Voor ons is dat niet zonder meer aanvaardbaar. Mochten de plannen toch doorgang vinden dan verwachten wij dat we minimaal de schade vergoed krijgen.
Met vriendelijke groeten!

Verzonden: Maandag 11 april 2016 19:48
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector. Ook komt de nautische veiligheid in gevaar en wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan. En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n industriële opstelling wordt neergezet!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector. Ook komt de nautische veiligheid in gevaar en wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan. En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n industriële opstelling wordt neergezet!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij vrezen dat dit windpark veel toeristen zal weggagen met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid in deze sector. Ook komt de nautische veiligheid in gevaar en wordt de leefbaarheid in de kuststrook geweld aangedaan. En het is uiteraard te gek voor woorden dat in een Natura 2000 gebied zo'n industriële opstelling wordt neergezet!

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 20:35
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. Omdat ik een groot fan ben van de watersport en zelf vlakbij het ijselmeer woon.
Nu die windmolens daar komen zal de watersport in makkum vlink afnemen en daardoor ook het toerisme.
Alle restaurants in het dorp zijn sterk afhankelijk van die toerisme.

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 20:35
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zonne energie

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja . Alleen subsidies die ik als belasting betaler betaal. Rendement is te laag.

Reactie

Verzonden: Zondag 10 april 2016 18:31
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
nee

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
nee

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
nee

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 20:55
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Sanbank
Huisnummer: 12
Postcode: 8711 JJ
Woonplaats: WORKUM
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Bestuur Waterpark It Soal

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie begeleidend schrijven

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie begeleidend schrijven

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie begeleidend schrijven

Reactie

Geachte heer, mevrouw,

Betreft : Zienswijze ten aanzien van het ontwerp rijksinpassingsplan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn/onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten windpark in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een inbreuk op de wet- en regelgeving en een bedreiging voor diverse vogelsoorten, waaronder de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek, maar ook vleermuispopulaties. De mogelijke sterftcijfers van vogels zijn naar mijn/onze mening te laag ingeschat. En naar mijn/onze mening is ook uw inschatting dat de effecten die de voorgenomen maatregelen op de leefwijze en stand van vogels juist bijzonder vergaand en ingrijpend zullen zijn.
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het werelderfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter van dit gebied op ingrijpende en waarschijnlijk niet meer te keren wijze.
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met voortdurend functionerende knipperlichten die tot irritatie van flora en fauna kunnen leiden.
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren ten aanzien van de nautische veiligheid (voor zowel recreatieve pleziervaarders als beroepsvaarders) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar onze mening ten koste van de gewenste veiligheid van waterrecreanten die in dit gebied hun vrije tijd willen doorbrengen.
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes van het IJsselmeer naar de Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken.
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen (door toedoen van grote magnetische velden).
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen in geval van afbrekende wieken.
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

Economische schade

- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek, de levensader voor dit gebied, grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten).
- Hierdoor ontstaat een te verwachten substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.
- Een evidente waardedaling van onroerend goed.
- Een (maatschappelijke) kosten/batenanalyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat. Immers meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan.
- Alternatieve locaties en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn naar mijn/onze mening onvoldoende afgewogen.
- Tijdens inspraakavonden georganiseerd door de provincie is de indruk ontstaan onder vele aanwezigen dat sommige meningen onvoldoende gehoord zijn.
- Door de sluitvorming neer te leggen bij het rijk wordt voorbijgegaan aan het subsidiariteitsprincipe. De macht/besluitvorming zo dicht mogelijk bij de inwoner zelf neerleggen: lees provincie of gemeenten.
- Windenergie draait op subsidieregelingen, die meer kosten dan ze opbrengen.
- Alternatieven, zoals een windmolenpark ver op zee of alternatieve veel modernere vormen van energie-opwekking met minder aanslag op de omgeving, zijn onvoldoende onderzocht. Dan wel onderbouwing voor dit plan ontbreekt.

Oftewel, een onherroepelijke schade aan een absoluut uniek stuk Nederland, terwijl er alternatieven zijn, die niet of zeer beperkt zijn onderzocht.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Maandag 11 april 2016 20:56
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
nb

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
nb

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ja, woning waarde in Makkum. Toerisme in Makkum. Woonplezier in Makkum. Betere alternatieven (zonnecellen)

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 20:58
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: De Stienplaat
Huisnummer: 1
Postcode: 8754 HE
Woonplaats: MAKKUM FR
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: KM Yachtbuilders

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

nb

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

nb

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ons werk vind zich plaats op het IJsselmeer. Onze klanten varen daar. Plus: toerisme word minder waardoor minder potentiële klanten langskomen.

Reactie

Verzonden: Maandag 11 april 2016 21:29
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja: daling woongenot vanwege verstoord uitzicht; daling verhuuropbrengsten vakantiewoning; daling waarde vakantiewoning.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftecijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Verzonden: Maandag 11 april 2016 22:05
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

It útsjoch fan omwenners en rekreaanten giet fan wen- en rekreaasjegebiet nei yndustryterrein.

De 20 km omwenners kinne gjin ynkommen of eigen stroom út de wyn helje. De wet ferbiedt it har. It is ynpikt troch it Ryk. It giet om € 120 miljoen jierliks.

Kompensaasje foar fermindering fan libbenskwaliteit, ferlies oan toerisme en ferlies troch ûntfolking wurdt net neamd.

De grutte fan it gebiet dat fisueel oantaast wurdt, wurdt net neamd.

De eindatum fan de wynmûnen wurdt net neamd.

In sinnepark as alternatyf hat minder neidielen. It doel heart net in wynmûnepark te wêzen mar fermindering fan koaldioksiede.

Sjoch ek de bylage.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

As rekreaant fyn ik it minder moai om yn it Súd-Westen fan de provinsje te wêzen. De wjukken mealle net foar de omwenners.

Ik wurd fertrietich as ik oan de 20 km omwenners tink.

As ôfnimmer wurd ik heler makke fan ûnearlike stroom.

As Nederlander moat ik my skamje foar it fernielen fan it lânskip troch de oerheid.

As Nederlander moat ik my skamje foar it gebrek oan wetten, dy 't de sizzenkip oer de loft oan de omwenners tawize.

Reactie

Achte meiwurkers,

Ik bin rekreant flakby it Windpark Fryslan en fyn dat de libbenskwaliteit fan omwenners en rekreanten troch it wynpark efterút giet. Ek bin ik ien fan de 340 000 Fryske húshâldings dy't stroom ôfnimme. As konsumint wol ik leaver gjin gemene, troch stellerij ferkrigen stroom ôfnimme.

1 Stellerij.

It útsjoch, de loft en it lânskip binne fanâlds fan de pleatslike ynwenners meielkoar. Krekt sa 't der in mienskar, in mienskiplik stik grûn wie. It eigendom is nea by in notaris fêstlein, mar it wie der wol. It blykt ek út gemeentlike wetten. Jo meie wol wat yn é hichte oprjochtsje, mar jo moatte rekken hâlde mei de omwenners. Wy moatte allegearre sykhelje, dus de loft is fan ús meielkoar. Al foar de wynmûnediskusje hearde it regear yn in wet fêst te lizzen dat de loft fan de pleatslike ynwenners is. No stelt it regear de loft, lit in heler dêr stroom fan meitsje en as de stroom ferkocht wurdt nimt it regear € 0,15 per kWh enerzjybelesting. De gemeentlike wetten, dy 't foar de gewoane boarger jilde, wurde oan 'e kant skood. It wen- en rekreaasjegebiet 20 km om de wynmûnen hinne wurdt yndustryterrein. It jierliks ynkommen fan it regear út Wynpark Fryslan is 320 000 kW kear 2500 oeren kear €0,15 per kWh = € 120 000 000 = €120 miljoen It útsjoch en it ynkommen fan de wyn wurdt troch it regear ynpikt en fan de omwenners ôfstellen. It liket wol op oaljehandel yn Nigeria en handel mei foarkennis en korrupsje.

2 Kompensaasje.

De ynwenners 20 km om de wynmûnen hinne wurde yn de plannen net kompansearre. Dy ynwenners ferlieze ynkommen út 'e loft en hun wen- en rekreaasjegebiet wurdt yndustrieterrein. Hokfoar wurk en ynkommen levert dit nije yndustrygebiet ? De wynmûnen moatte wol tsien jier draaie om harsels werom te fertsjinjen. De earste 10 jier draaie de wynmûnen foar de makkers, de fabrikanten. Dat ynkommen giet net nei de 20 km omwenners mar earne fier fuort. De 320 MW kinne jierliks €120 miljoen opringe. Yn 100 jier €12 miljard, de ekonomyske wearde fan it gebiet 20 km rûnom it wynpark. Werom kriget de ynfestearder, de heler, wol hege subsydzjes en krije de 20 km omwenners, dy 't libbenskwaliteit ôfnommen is, gjin kompensaasje ? It regear heart minstens 30 % fan it jierliks ynkommen beskikber te stellen oan de 20 km omwenners. Dat kin as ynfestearing yn nij wurk. Der giet al wurk ferlern yn it toerisme en de kommende ûntfolding. Gjin kompensaasje betsjut wingewest.

3 Foarljochting.

It pleatsen fan hege wynmûnen feroaret foar lange tiid in hiel grut gebiet yn in yndustryterrein. Wêrom soenen je nei 30 jier de hin mei de gouden aaien slachtsje ? It duorret seker 60 jier, omdat de fergunningen en de ynfastruktuer der al lizze. Sterker noch. Der wurdt gjin eindatum neamd. It kin iuwen duorje. Dit wurdt net dúdlik nei foaren brocht. It wenjen en rekrearjen giet generaasjes lang sterk yn kwaliteit efterút. Dat wurdt ek net dúdlik nei foaren brocht. De kwaliteit fan wenjen en rekrearjen wurdt net metten. Flechtsje op 'e fiets kin net mear. In tiphichte fan 183 m is op 48 km waar te nimmen. $d = \sqrt{(2hr)}$ De waarnimôfstân wurdt net neamd. De ôfstân foar it yndustrygefoel wurdt net neamd. Lûdsmjittingen binne troch de koarte ôfstân in doekje foar it blieden.

4 Alternatyf

In gebiet fan 8 km by 8 km is 6400 hectare. Oan sinnepanielen kin dêr 6400 MW pleatst wurde, in mannichfâld fan de 320 MW. It foardiel fan in sinnepark is dat it gebiet 20 km rûnom it park net oantaast wurdt. In gebiet op it lân fan 3 km by 4 km kin in sinnepark fan 600 MW mei winteropslach boppe de grûn fan floeibare lucht herberchje. Dat jout likegoed CO₂ reduksje. Dan hoecht it regear gjin útsjoch en loft yn te pikken. It is in dwaling fan it regear om yn in tichtbefolke lân op grutte skaal hege wynmûnen te pleatsen.

Heechachtsjend,

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 09:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

een windpark van die afmetingen, zowel in uitgestrektheid als hoogte van de turbines is een aanslag op de watersport, het verstoort het leefklimaat van vogels en is gepland in een beschermd stuk natuur.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

de economische belangen van de watersportindustrie wordt schromelijk over het hoofd gezien

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

ik ben watersporter in dat gedeelte van het Ijsselmeer. De wind wordt verstoord en ook het weidse van het ijsselmeer lijdt er enorm onder.

Reactie

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, onjuistheden en vage beschrijvingen:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark", dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Stelling Natura 2000: "Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuureservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt.

Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)"

De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, grove aantasting van het weidse en open karakter van het Ijsselmeer gebied, potentiële geluidsoverlast in een stil gebied, verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.

3. Stelling: "Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslan een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum."

Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken? $316/6= 53$ windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk /transparent betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/of windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel "speelruimte" en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt. Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet open-ended.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren. Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al schadige windmolen park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang) gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden etc vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja:

1. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

3. Ondemocratische besluitvorming.

Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en insprek avonden een schijn voorstelling zijn geweest.

De indruk is that windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit process reflecteert geen democracy, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark", dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

3. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unique locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is

onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al schadige windmolen park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden etc vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 11:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Windsurfvereniging Makkum '96
Mede namens: alle leden van onze vereniging

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

De belangen van de lokale bevolking, met name de windsurfers, worden geheel genegeerd. Ook de belangen van windsurfers van de camping en het villapark, als mede windsurfers uit het hele land worden genegeerd

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Belangen van windsurfers, daarmee ook van ondernemers in de buurt. De camping is zomers overbevolkt door surfers, die zullen allen wegblijven.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zeker, als windsurfvereniging. We kunnen wel ophouden met bestaan als de plannen doorgaan, terwijl we al 20 jaar actief zijn

Reactie

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 13:23
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat: De Skilbank
 Huisnummer: 0
 Postcode: 8754 HP
 Woonplaats: MAKKUM FR
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: Hoek's vis & snacks Makkum

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- % De directe nabijheid van Windpark Fryslan bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- % Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met vervelende knipperlichten
- % Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- % Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- % Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- % De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied
- % Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- % Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- % Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- % Alternatieve locaties -die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- % In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- % Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie eerder genoemde bezwaren

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Verwachte economische schade door teruglopen nationaal en internationaal toerisme en evidente waardedaling van onroerend goed.

Reactie

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 15:40
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Marten Meesweg
Huisnummer: 5
Postcode: 3068 AV
Woonplaats: ROTTERDAM
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Eneco
Mede namens:

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

Plaats en datum: Rotterdam, 12 april 2016
 Betreft: zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Namens E-Connection en Eneco, initiatiefnemers van windpark Afsluitdijk (WPA) stuur ik u hierbij onze zienswijze op het MER, het ontwerp inpassingsplan en de ontwerpvergunningbesluiten behorende bij Windpark Fryslân (WPF). Wij willen u complimenteren met dit project dat een aanzienlijke bijdrage zal leveren aan de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening.

Onze zienswijze is opgesteld vanuit het perspectief van ons initiatief om in de nabije toekomst een windpark óp de Afsluitdijk te realiseren. Dit perspectief is bevestigd door het Ministerie van Economische Zaken en bekrachtigd met de uitspraak dat in de vergunningverlening voor WPF dan ook geen belemmeringen voor het perspectief van realisatie van WPA mogen ontstaan. Wij constateren op basis van de voorliggende documenten dat WPF op voorhand weinig concrete belemmeringen opwerpt voor ons initiatief.

Middels deze zienswijze vragen wij in dat kader uw aandacht voor twee punten die, zoals reeds in het vooroverleg tussen Rijk, WPF en Eneco en E-Connection besproken, indien daar in de ontwerpbesluiten, het verdere ontwerp en de uitvoering van het project geen rekening mee wordt gehouden, wel degelijk een concrete belemmering kunnen worden omdat de beschikbare ruimte op en rond de Afsluitdijk beperkt is.

Borging van voldoende ruimte onder het fietspad voor aanleg van de netaansluitingskabel van Windpark Afsluitdijk

Op basis van de voorliggende ontwerpbesluiten is niet duidelijk hoe in de ruimtelijke reservering op/in de Afsluitdijk t.b.v. de netaansluitingskabels van WPF rekening is gehouden met de aanleg van een toekomstige netaansluitingskabel van WPA. Daarom zien wij graag aangetoond en geborgd dat er ná aanleg van de WPF kabels voldoende (werk)ruimte overblijft zodat ook WPA een kabel onder het fietspad kan aanleggen. Zoals door Eneco en E-Connection besproken met RWS en WPF is voor WPA één hoogspanningskabel van de Friese kust tot Breezanddijk voldoende, deze kan worden aangelegd onder het fietspad of tussen het fietspad en de geleiderail van de autosnelweg.

Borging van voldoende ruimte voor het transformatorstation van Windpark Afsluitdijk op Breezanddijk

Op basis van de voorliggende besluiten is niet duidelijk hoe in de ruimtelijke reservering voor het transformatorstation van WPF op Breezanddijk rekening is gehouden met de aanleg van een toekomstig transformatorstation van WPA. Daarom zien wij graag aangetoond en geborgd dat er ná aanleg van het transformatorstation van WPF er voldoende (werk)ruimte overblijft zodat ook WPA een transformatorstation op Breezanddijk kan realiseren.

Hoogachtend,

Namens Eneco Wind B.V. & Windpark N B.V. (een 100% dochtervennootschap van de E-Connection Groep).

Een project van

&

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 18:45
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Nee

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Nee

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als watersporter is een verschrikkelijke aanslag op mooi vaargebied. Ik vind dit ook milieu vervuiling

Reactie

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 20:02
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Platform Kosta

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Windpark Fryslân

Postbus 248

2250 AE VOORSCHOTEN

Makkum, 12 april 2016

Platform Kosta dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Onze zienswijze richt zich op de nadelige effecten van het geplande Windpark Fryslân op de economische activiteiten.

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen. Onze conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet alleen door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de kwaliteit van het IJsselmeergebied, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven. De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens langs de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: Ze zoeken een ligplaats in een ander gebied of zien af van deze vorm van recreatie. Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen. Vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waar naartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen waardoor ten onrechte is aangenomen dat hier weinig scheepvaart voorkomt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee.

De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Voorts zijn wij van mening dat de verlichting op de windturbines de landschappelijke waarden (duisternis) van zowel het IJsselmeergebied als van het Waddenzee ernstig aantast. Nu al is vanaf de Afsluitdijk de verlichting van de windturbines die in de Noordoostpolder staan opgesteld goed zichtbaar wanneer de duisternis haar intrede doet. De verlichting draagt tientallen kilometers ver het (lege) landschap in. Wij zijn van mening dat de verlichting op de buitenste turbines van Windpark een groot negatief effect zal hebben voor de omgeving. De bebouwing aan de IJsselmeerkust ligt op relatief korte afstand van Windpark Fryslân (minimaal 6.5 kilometer). Wij zijn van mening dat er onvoldoende is gekeken naar de cumulatieve effecten van alle windmolenparken (in en rondom het IJsselmeergebied) tezamen, als het gaat om de negatieve effecten die verlichting op windturbines met zich mee brengt. Voorts is er te weinig aandacht om het gebruik van verlichting tot het minimum te beperken. Door alleen de buitenste ring van turbines met verlichting uit te rusten doet niet daar naar onze mening niet aan af. Zo is er niet onderzocht of de turbines geheel zonder verlichting uitgevoerd kunnen worden. De mogelijkheid om verlichting pas aan te zetten zodra vliegverkeer te dicht het Windpark Fryslân nadert is in onze optiek niet voldoende onderzocht. Hierdoor ondervinden de bewoners en eigenaren van (vakantie) woningen en ondernemers direct aan de IJsselmeerkust onevenredig veel hinder en economische schade.

Hoogachtend,

Platform Kosta

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 22:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

ja

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

het belang van mij als bewoner van de kuststrook en gebruiker als zeiler van het noordelijke ijsselmeer

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

wij worden geraakt in ons belang door het verminderde woongenot. naast deze ervaren we een ontluisterende belangenverstrengeling van overheden en particuliere initiatiefnemers, door weifelende bestuurders, het ontstaan van tegengestelde belangengroepen en daardoor onderdruk staande sociale cohesie. een ontluisterend proces valt ons ten deel door een acterende rijksoverheid middels de RCR-procedure, een zeer besluiteloze provinciale overheid en een buitenspel gezette gemeentelijke overheid. het vertrouwen in de overheid als geheel is verdwenen. de participerende burger is onderuitgehaald!!!

Reactie

In onderstaande willen we onze Zienswijze Windpark Fryslan weergeven.

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Onze bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt ook een plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en aan de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk en geeft deze dan juist een extra dimensie. Een praktijk voorbeeld is hier de A6 vanaf de Ketelbrug naar de Maxima centrale. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Hoe belangrijk is beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand, weegt het even zwaar als dat van Makkum? Het dorpsgezicht van Kornwerderzand komt met de huidige plannen ook behoorlijk onder druk. Al die punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering en uit de lucht gegrepen. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De weidsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland is een aantasting van de in deze gebieden opgestelde doelen. Met het benoemen van de Natura2000 en vogelnatuurbeschermingsgebieden is getracht naar de toekomst gebieden te vrijwaren van grote ingrepen in

haar huidige en toekomstige staat. Nu gaat de initiatiefnemer juist zijn plannen in dit gebied ontwikkelen. Wat is dan nog het nut van dit soort aangewezen gebieden.

In de rapportage ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al zijn deze vogels mogelijk meer algemeen. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepsvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden(haven Breezanddijk) meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompaskoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompaskoersen zijn te zien bij een windmolen park

als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen? Hoe zijn situaties bij plotseling opkomende mist en slechtzichtsituaties bedacht? En hoe zal bij nacht op afstand het windpark zicht manifesteren aan de horizon?(een knipperende kerstboom?) En hoe zal dit er uitzien als je er tussen door vaart? Kan er door heli's binnen het park reddend worden opgetreden? We maken ons grote zorgen bij het adequaat kunnen reageren bij ongelukken.

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluisedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben. Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (mogelijk onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee als alternatief opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg. Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige

situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied. De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc). Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. [REDACTED] van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provincie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuisen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks het enorme aantal bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast

van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit ons woonadres in Makkum bezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de wintermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde

zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Oever zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie(s), alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan? Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer al vlakbij het monument van de Afsluitdijk te zien, of over

water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

Wij voelen ons onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

(provincie heeft er helemaal een potje van gemaakt en alle vertrouwen in besluitvorming met voeten getreden)

In onze ogen en die van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Conclusie: zie af van de plannen van Windpark Fryslân op deze locatie. De gevolgen bij realisatie zijn op vele vlakken desastreus !

Verzonden: Dinsdag 12 april 2016 23:13
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

- In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. Een voorbeeld: "Het behouden van de huidige strakke lijn" is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.
- Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura

2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuur-waarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels wel mee te vallen.

- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- De rapporten stellen dat de kans op aanvaring klein is. Welke norm wordt hierbij voor klein aangenomen? Bij harde wind en golven lijkt deze kans op aanvaring aanzienlijk groter te worden.
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Ook hier een vergelijking met de schilderkunst. In 1975 is de Nachtwacht van Rembrandt door een gestoorde man met een mes bewerkt. Dit was een nationale schok. Met veel vakmanschap is dit gelukkig bijna onzichtbaar hersteld. Maar als men gekozen had dit herstellen achterwege te laten en het origineel te laten zoals het was, zouden er dan minder bezoekers en liefhebbers komen? Waarschijnlijk niet, maar iedereen zou zich ergeren aan het de vernieling van dit prachtige doek. Te stellen dat, op basis van redelijke bezoekersaantallen niemand de vernielingen erg zou vinden, zou wel een hele domme conclusie zijn geweest! Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij

toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

- De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch.
- Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. Op een vraag van mij over de afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken), is op 23 februari 2016 aan mij gemaild, dat dit minder dan 10% zou zijn. Hierin wordt verwezen naar berekeningen van het Fraunhofer Instituut. Deze berekeningen zijn echter geen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken, en mij deze separaat toe te sturen. Bovendien, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016 met dhr. van Ventolines, werd aangegeven dat dit windverlies in het park wel 20% zou zijn. Met name in de zomerperiode, is dit van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport minder vaak mogelijk is of lastiger en dus minder ontspannend is, waardoor deze watersporters dit gebied vaker gaan mijden. De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname in met name de zomerperiode zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

- Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluid windturbines

- De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie

- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus en onomkeerbaar zullen blijken te zijn!

Datum: 12.04.2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 08:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Oostvaardersdiep
Huisnummer: 12
Postcode: 1309 AA
Woonplaats: ALMERE
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Nederlandse Kitesurf Vereniging

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

Betreft : Zienswijze Nederlandse Kitesurf Vereniging [NKV] t.a.v. Ontwerp Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Met 3.300 leden behartigd de Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV) de belangen van 20.000 kitesurfers in Nederland. Het IJsselmeer is voor onze leden een belangrijk recreatief vaargebied. Wij hebben kennis genomen van bovenvermelde stukken en vatten onze bezwaren hiertegen als volgt samen:

1. Aanslag op veiligheid en grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek betreffende de omvang en reikwijdte van windverstoring van Windpark Fryslân. Wij vragen u dit te onderzoeken.

Windmolens verbruiken wind. Uit literatuur is bekend dat wind achter een windpark tot 30% gereduceerd wordt tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind. Het kan bovendien ronduit gevaarlijk worden door de ontstane turbulentie! Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden.

Het aanleggen van eilanden voor de kust van Makkum zal dit alleen nog verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte beperken. (kite)surfers moeten dan eerst (zonder wind) achter de eilanden zien te komen, en tussen het windpark en de eilanden te varen. Hierdoor komen ze dichterbij de reguliere scheepsvaart (met consequenties op gebied van nautische veiligheid)

2. Land is geen water

De Provincie Fryslân is verplicht 530,5 MW aan duurzame energie op het land te winnen. Het IJsselmeer is geen land, maar water met diverse bestemmingen [voedselgebied voor beschermde vogels, recreatie-gebied etc]. Windparken van de grootte als nu voorzien horen op zee thuis en dan buiten de twaalf mijlszone.

3. Aantasting natuurwaarde

Het IJsselmeer is Natura 2000-gebied. De Vogel- en Habitatrichtlijn is duidelijk over nieuwe activiteiten of projecten. Voorafgaand aan toestemming moet er bewijs zijn dat er geen schade aan de bestaande natuur ontstaat. Dit is hier duidelijk wel het geval (dode vogels, geluid, slagschaduw en trillingen). Het tussentijdse toetsingsadvies omtrent de MER maakt duidelijk dat meer

onderbouwing op korte termijn vereist is. Er zijn uitzondering voor projecten van "groot maatschappelijk belang", onder voorwaarden:

- er zijn geen alternatieven
- natuurschade moet worden gecompenseerd.

4. Aantasting natuurlijke kenmerken

De MER stelt dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied IJsselmeer. Dat is aantoonbaar onjuist. De compensatie- die dus eigenlijk niet nodig zou zijn- wordt a.h.w. als een cadeautje gepresenteerd in de vorm van het werk/natuureiland, dat toch al verbonden is met de vismigratierivier. Eigen inzet ontbreekt.

5. Negatieve economische gevolgen

De opdracht aan de commissie MER is te nauw omschreven. De VHR (Vogel- en Habitatrichtlijn) vraagt ook bij maatregelen die de VHR aangaan de sociaal-economische aspecten, alsmede de uitwerking op de leefomgeving te behandelen.

a. reductie arbeidsplaatsen

Een groot sociaal economisch aspect is de te verwachten reductie van de huidige 6000 arbeidsplaatsen in waterrecreatie en toerisme. Zowel in de MER als in de toetsing wordt dit aspect gebagatelliseerd. Men spreekt eigenlijk alleen over de positieve impuls en gaat niet in op de economische schade. De watersportondernemers langs de Friese kust spreken over een verwachte omzetzaling van 20 tot 30%. De (kite)surfers zoeken een andere spot en blijven weg. Ze vormen een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld maar naar de campings in Makkum en Hindeloopen. Het rapport van Buck Consultants over de windparken dicht op de kust en hun uitwerking op recreatie en toerisme (2014) spreekt over een negatief effect op de werkgelegenheid oplopend tot ca. 3700 fte naarmate de molens dicht bij de kust worden geplaatst. Zou dat effect op het IJsselmeer dan opeens niet optreden, zoals de RvS stelde bij de besluitvorming over het windpark NO-polder.

6. Aantasting leefomgeving

Ten aanzien van de aantasting van de leefomgeving dient de MER te worden aangevuld omtrent effecten op landschap en weidsheid, licht en duister, geluid en trillingen van het geheel aan projecten rond het IJsselmeer met inbegrip van de cumulatieve effecten. De MER dient deze cumulatieve effecten te beschrijven en te waarderen en dat is niet gebeurd. De Cie MER pleit voor een effectenboekhouding gezien alle plannen die op en rond het IJsselmeergebied zijn en worden gelanceerd. Het gaat er daarbij primair om het uitgangspunt van de Integrale Visie voor het IJsselmeergebied 2030 vast te houden: het is een gebied waar rust, weidsheid, horizon en duisternis de boventoon voeren. Het Rijk stelt dat deze visie vertrekpunt is. Daar is in dit geval weinig van te merken. Door

alle windturbineparken ontstaat in toenemende mate een visueel hek rond het IJsselmeer.

9. ADC toets moet worden gedaan

De cie MER constateert dat er geen formele onderliggende visie is. Als aantasting van de natuurlijke kenmerken niet valt uit te sluiten, moet de ADC toets volgen.

8. Alternatieve duurzame energieopwekkers

Duurzame energie kan worden opgewekt door zowel windturbines alsook zonnepanelen en andere kleinschaliger vormen van opwekking [b.v. biomassa en aardwarmte]. Mede hierdoor kan een bredere ruimtelijke spreiding van duurzame energie parken in Friesland worden gerealiseerd, die beter aansluit bij de bestaande land infrastructuur. Dat de Structuurvisie Infra-structuur en Ruimte zich, wat duurzame energie betreft, beperkt tot grootschalige windenergie op land en zee is een stelling die nu al achterhaald is.

a. zonnepark

Snelle technologische ontwikkelingen maken dat thans zonne-energie reeds duidelijk concurrerend is met wind-energie, opgewekt met windturbines. Een zonne-park bestaande uit panelen op het binnen-kruin-talud van de Afsluitdijk levert reeds een veelvoud van energieopbrengst [ca 30 GWh/jaar] op van de thans geschatte jaaropbrengst van het Windpark [ca 1,2-1,6 GWh/jaar] en vereist aanmerkelijk minder bekabeling dan het voorgestelde windpark .De schatting van het ECN in 2009 ((Integrale verbetering Afsluitdijk) van een PV opbrengst van 8-10 MW is door de technologische ontwikkeling niet meer relevant.

10. Friesland kan beter

Wij bepleiten op korte termijn een heroverweging van de verdeling van Friese opgave tot realisering van 530,5MW duurzame energie zowel naar locatie alsook naar wijze van opwekking. Ondanks alle inspraak lijkt eenzijdig te zijn besloten tot een windpark van 316 MW in het IJsselmeer [groter dan het maximum volgens motie De Vries van 250 MW] , en bestaande uit relatief klein windturbines [3-4 MW] die negatievere effecten kennen dan grotere turbines.

Een lijn-opstelling van windturbines langs de Afsluitdijk is al eerder afgefallen en zal zeker interfereren met het huidig voorgenomen windpark.

11. Horizonvervuiling

Tenslotte merken wij op dat de openheid en de weidsheid van het IJsselmeer, maar ook van de Waddenzee worden ernstig geschaad. De Waddenzee kent bovendien nog bescherming als Werelderfgoed . Maar de windturbines zullen zelfs vanaf Terschelling zijn waar te nemen. Als dit windpark wordt toegestaan , staat de weg open voor windparken in de Waddenzee, het gehele beschermde IJsselmeergebied en de Territoriale Noordzee voor de kust en de Waddeneilanden.

Resumerend hebben wij zwaarwegende bezwaren tegen het voorgenomen windpark Fryslân. Wij zijn daarentegen voorstander van een mix van wind- en zonne-parken op diverse plaatsen in Friesland, goed aansluitend bij de land-infrastructuur.

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Mijns inziens wordt er thans te veel waarde gehecht aan het installeren van windturbines. Dit is gezien het beperkte rendement en de hoge onderhoudskosten geen verstandige keuze. Het is beter in te zetten op vermindering van het gebruik en het installeren van zonnecollectoren. De keuze voor dit "park" lijkt vooral ingegeven te worden door de wens in een klap aan de verplichtingen jegens de overheid te voldoen. Dit is niet verstandig. De voorliggende keuze trekt een te zware wissel op het milieu en is schadelijk voor de vogelstand. Tenslotte is het een ernstige vorm van horizonvervuiling, die zeker in een kwetsbaar gebied als het IJsselmeer, vermeden moet worden.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het

realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Ondertekening

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Utrechtseweg
Huisnummer: 310
Postcode: 6812 AR
Woonplaats: ARNHEM
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: TenneT TSO B.V.

Reactie

Postbus 718, 6800 AS Arnhem, Nederland
 Bureau Engerjieprojecten
 T.a.v. Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

DATUM 12 april 2016
 ONZE REFERENTIE PU-AM '16-228
 BEHANDELD DOOR
 TELEFOON DIRECT
 E-MAIL

BETREFT zienswijze op ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Op 4 maart jongstleden heeft u het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân ter inzage gelegd. TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) wenst hiertegen zienswijzen kenbaar te maken.

In het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân geeft u aan dat het besluit van de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu om een inpassingsplan vast te stellen ziet op de aanleg van windturbines inclusief netaansluiting en bijbehorende (nuts)voorzieningen in de gemeente Súdwest-Fryslân, Fryske Marren, Heerenveen en Franekeradeel. Dat betekent dat alle projectonderdelen die noodzakelijk zijn voor Windpark Fryslân juridisch-planologisch worden geregeld.

In paragraaf 4.3.4 van het ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân wordt een beschrijving gegeven van de elektrische infrastructuur. Voor TenneT is daarbij vooral van belang de aansluiting op het nationale hoogspanningsnet, de zogenaamde ontsluitingskabel. Deze ontsluitingskabel verzorgt het transport van elektriciteit van het transformatorstation naar het nationale hoogspanningsnet.

U schrijft dat "*in overleg met TenneT is bekeken welke mogelijkheden er bestaan voor de aansluiting van Windpark Fryslân. De onderzochte opties zijn:*

- * *hoogspanningsstation Marnezijl (in Bolsward, Fryslân);*
- * *hoogspanningsstation Oudehaske (Fryslân);*
- * *hoogspanningsstation Herbaijum (Fryslân);*
- * *hoogspanningsstation Wieringermeerpolder (Noord Holland, dit station moet nog gerealiseerd);*
- * *hoogspanningsstation Lelystad (Flevoland).*

Het dichtstbijzijnde aansluitpunt op het nationale hoogspanningsnet is Marnezijl, in Bolsward. Maar om aansluiting in Marnezijl mogelijk te maken, zal de bestaande 110 kV ring in Friesland versterkt moeten worden en het TenneT-station in Marnezijl uitgebreid moeten worden. In overleg met TenneT is gebleken dat dit op korte termijn niet realistisch lijkt. Het overleg met TenneT heeft geresulteerd in een realistisch en

haalbaar aansluitpunt op het TenneT-station in Herbaijum nabij Franeker of station Oudehaske bij Heerenveen. Deze tracés zijn in dit inpassingsplan mogelijk gemaakt."

De bedenkingen die TenneT reeds eerder kenbaar heeft gemaakt in diverse overleggen en notities over aansluiting op het 110kV hoogspanningsstation Herbaijum, zijn echter niet vermeld. TenneT doelt daarmee op de noodzakelijke en tevens aanzienlijke netinvestering die ten minste bestaat uit:

- het aanleggen van een nieuwe 110kV dubbelcircuit kabelverbinding van hoogspanningsstation Louwsmeer naar hoogspanningsstation Herbaijum;
- Verzwaring van een deel van de bestaande bovengrondse 110kV-verbinding van hoogspanningsstation Louwsmeer naar hoogspanningsstation Herbaijum;
- Aanpassingen in het 110kV-station Herbaijum;
- Aanpassingen in het 220/110kV-station Louwsmeer.

Dit houdt in dat TenneT forse uitbreidingsinvesteringen zal moeten doen om het bestaande hoogspanningsnet te versterken, waarvan niet kan worden gezegd dat deze op korte termijn realiseerbaar zijn. Of deze optie daarmee realistisch is, is daarom de vraag.

Daarnaast kan precedentwerking ontstaan richting andere windparkinitiatieven die eventueel ook een grotere afstand naar het dichtstbijzijnde geschikte aansluitpunt van TenneT kennen. Zij zouden dan ook kunnen eisen dat TenneT het hoogspanningsnet ten gunste van hen uitbreidt en de kosten daarvoor socialiseert.

Feitelijk is derhalve in dit geval alleen aansluiting op het 220kV station Oudehaske realistisch. Dit is het dichtstbijzijnde bestaande aansluitpunt dat beschikt over voldoende capaciteit. Dit station ligt iets ten westen van Heerenveen op circa 55 km van Windpark Fryslân.

TenneT wil graag samen met u en Windpark Fryslân in overleg blijven voor de diverse aansluitmogelijkheden op het nationale hoogspanningsnet.

Hoogachtend,
TenneT TSO B.V.

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:26
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, zie ook hieronder genoemd.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen

met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontplofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij

materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuisen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het

IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of

een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik als watersporter, en vele met mij, worden enorm geraakt in ons belang. De kust van Makkum tot Hindeloopen en is een geweldige (kite)surf (en zeil) spot, met ongekende weidsheid, goede wind, goede accommodaties en vele diverse wisselende omstandigheden en mogelijkheden om deze geweldige sporten uit te oefenen. Het gebied is ongekend en onvergelijkbaar met andere surfspots in Nederland, dan wel Europa. De windreductie en turbulentie veroorzaakt door Windpark Fryslan maken het onmogelijk de (kite)surfsport in dit gebied te blijven bedrijven.

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:56
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Bezwaren *NAAM INVULLEN* richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

- In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. Een voorbeeld: “Het behouden van de huidige strakke lijn” is m.i. zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.
- Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines daarom niet meer dan 1/3 van het traject mogen beslaan, is een ongefundeerde redenering. Ter vergelijking bijgaand een wereldberoemd schilderij, namelijk Irissen van van Gogh (waarde minimaal 54 miljoen dollar). Als 1/3 van dit schilderij groen zou worden geschilderd, zouden bezoekers en de eigenaar dit nog steeds dezelfde grootsheid aan dit schilderij toekennen? U weet het antwoord. De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd als een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties.

De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens. Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuur-waarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels wel mee te vallen.

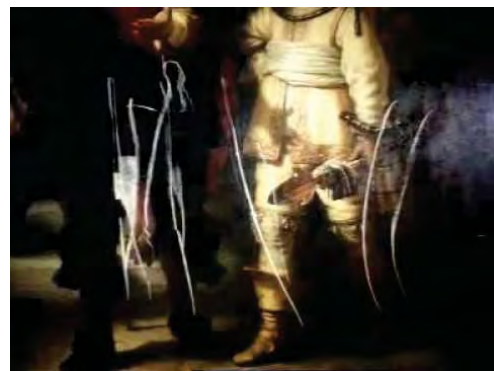
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grote aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- De rapporten stellen dat de kans op aanvaring klein is. Welke norm wordt hierbij voor klein aangenomen? Bij harde wind en golven lijkt deze kans op aanvaring aanzienlijk groter te worden.
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grote inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwaseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De

conclusie: “.. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten”, is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Ook hier een vergelijking met de schilderkunst. In 1975 is de Nachtwacht van Rembrandt door een gestoorde man met een mes bewerkt. Dit was een nationale schok. Met veel vakmanschap is dit gelukkig bijna onzichtbaar hersteld. Maar als men gekozen had dit herstellen achterwege te laten en het origineel te laten zoals het was, zouden er dan minder bezoekers en liefhebbers komen? Waarschijnlijk niet, maar iedereen zou zich ergeren aan het de vernieling van dit prachtige doek. Te stellen dat, op basis van redelijke bezoekersaantallen niemand de vernielingen erg zou vinden, zou wel een hele domme conclusie zijn geweest! Alleen een goed onderbouwd onderzoek bij toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling.

- De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch.
- Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. Op een vraag van mij over de afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken), is op 23 februari 2016 aan mij gemaild, dat dit minder dan 10% zou zijn. Hierin wordt verwezen naar berekeningen van het Fraunhofer Instituut. Deze berekeningen zijn echter geen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten. Ik verzoek u deze rapporten ook openbaar te maken, en mij deze separaat toe te sturen. Bovendien, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016 met dhr. van Ventolines, werd aangegeven dat dit windverlies in het park wel 20% zou zijn. Met name in de zomerperiode, is dit van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s' winters, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport minder vaak mogelijk is of lastiger en dus minder ontspannend is, waardoor deze watersporters dit gebied vaker gaan mijden. De vraag is dus met berekeningen te onderbouwen wat de windafname in met name de zomerperiode zal zijn, bij verschillende windsterktes, en het effect daarop op de watersport.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen

- Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000

huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluid windturbines

- De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus en onomkeerbaar zullen blijken te zijn!

Datum: 11-04-2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 14:38
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: architectenbureau Jan Appeldorn

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, als architect voel ik een medeverantwoordelijkheid voor mijn omgeving.

Reactie

<https://respons.itera.nl/Formulier/windpark-Fryslan-ob>

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Makkum, 13 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet evenals de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op o.a. de leefomgeving langs de Friese IJsselmeerkust, de landschappelijke waarden, de visuele effecten, de water/recreatiebedrijven, de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

I. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte).

Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹.

Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen.

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

Op basis hiervan zouden we mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachtte effecten van een groot windturbinepark voor o.a. de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd.

Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is.

De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van de regio en waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatiedichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen.

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³

Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving.

Op dit moment rest er dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich in overeenstemming met dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Fryslân, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6 km), dan is de sociaaleconomische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen,

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

afnemende waarde van onroerend goed (waar nu al sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de middenstand, de horeca, de toeristische sector en de particulieren in het hele gebied volledig financieel compenseert in het geval Windpark Fryslân wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Fryslân in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water in ieder geval ongewenst.

Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân.

Onverlet blijft dat een aantasting van een zo'n indrukwekkend lineair monumentale icoon als "de Afsluitdijk" niet mag worden geofferd aan economische belangen van een enkeling. De 89 draaiende elementen verwoesten elke visuele beleving en ervaring van een dergelijke dijk en zijn omgeving.

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op het tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Fryslân dat het in

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven ene significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden.

Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum

tel.: mob.:

e-mail: ;

website: www.appeldornarchitect.nl

voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast.

Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project.

Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Architectenbureau *Jan Appeldorn*

bouwkundig teken- en adviesbureau MApp

Slotmakersstraat 8 8754 EM Makkum
tel.: mob.

e-mail:

website: www.appeldornarchitect.nl

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand. Een omzetverlies van 22% zou desastreus zijn.

Ook voorzien wij negatieve economische effecten ten aanzien van de waarde van het onroerend goed in de regio.

Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden. Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Fryslân onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest-Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Hoogachtend,

architectenbureau Jan Appeldorn

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 15:31
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, onjuistheden en vage beschrijvingen:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Het z.g.n. windmolenpark, kun je geen park noemen, aangezien een park een aangenaam verblijf en uitzicht geeft, en dit een industrieel gevormde oppervlakte in het mooie IJsselmeer is, die tegengestelde gevoelens oproept.
 Een huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Stelling Natura 2000: "Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuureservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt.
 Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)"

De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, grove aantasting van het weidse en open karakter van het IJsselmeer gebied, potentiële geluidsoverlast in een stil gebied, verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.

3. Stelling: "Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslân een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum."

Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken? $316/6 = 53$ windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust-omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk /transparant betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/of windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel "speelruimte" en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment, zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt. Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet een open eind hebben.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren, daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dagelijks publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden

enz. enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja:

1. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn gelegen en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kustbewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van de Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waardeverlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen-park.

3. Ondernemische besluitvorming.

Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en inspreek- avonden een schijn voorstelling zijn geweest.

De indruk is dat windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit proces reflecteert geen democratie, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

3. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant

van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren.
Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Heel veel mensen voelen zich nu, door de initiatiefnemers van dit windmolenpark, hun levensvreugde ontnomen, door de afschuwelijke horizonvervuiling en komen financieel in de problemen, door grote waardevermindering van hun woningen en op het park van Makkum Beach Resort door een grote vermindering van hun huurinkomsten, daar de toeristen wegblijven.

Tevens is het mooie IJsselmeer, met op veel plaatsen langs de kust, herinneringen aan de voormalige Zuiderzee, met het open water, oneindige horizonten, oude schepen van de bruine vloot die langs varen, en een gebied met een groot historisch karakter, voor een groot aantal generaties totaal bedorven en zwaar aangetast.

Het is duidelijk dat hier mensen aan het werk gegaan zijn met dit plan, die geen enkel cultureel en historisch besef hebben van de locatie en omgeving waar dit turbinepark is gepland.

Over misschien 50 jaar zullen de dan levende mensen zich afvragen hoe men het in zijn hoofd heeft gehaald om in dit gebied zoveel schade te veroorzaken, en zal men graag alles weer in oude staat willen herstellen.

Zoals bijvoorbeeld nu ook gebeurd in oude binnensteden waar 40/50 jaar geleden grachten en singels werden gedempt voor de z.g. vooruitgang, maar die men nu met heel veel kosten weer open graaft, om het oude aanzicht weer te herstellen.

Naar ik hoop zal u door alle zienswijzen/c.q. bezwaarschriften de ogen geopend worden, en zal de windmolenmaffia (zoals de initiatiefnemers van windmolenparken die alleen op subsidie kunnen draaien in de volksmond genoemd worden) letterlijk de wind uit de zeilen worden genomen.

Ik verzoek u, met de moed der wanhoop!!!, te willen luisteren naar de mening van de inwoners van dit gebied, en de plannen voor het windpark Fryslân te stoppen en niet door te laten gaan.

Neemt u een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk (UK) waar men grote windmolenparken op zee bouwt, en rekening houdt met de kustbewoners door deze windmolens zo ver mogelijk vanuit de kust in zee te plaatsen, zodat ze vanaf de kust niet zijn te zien.

Waarom kan dat in Engeland wel en in Nederland niet ???????????

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 16:15
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Het z.g.n. windmolenpark, kun je geen park noemen, aangezien een park een aangenaam verblijf en uitzicht geeft, en dit een industrieel gevormde oppervlakte in het mooie IJsselmeer is, die tegengestelde gevoelens oproept.
 Een huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Stelling Natura 2000: "Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuureservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt.
 Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)"

De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, grove aantasting van het weidse en open karakter van het IJsselmeergebied, potentiële geluidsoverlast in een stil gebied, verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.

3. Stelling: "Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslan een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum."

Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken?
 $316/6 = 53$ windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust-omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk

/transparant betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/of windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel "speelruimte" en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment, zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt. Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet een open eind hebben.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap. Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren, daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dagelijks publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

1. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn gelegen en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kustbewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van de Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waardeverlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen- park.

3. Ondernemische besluitvorming.

Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en insprek- avonden een schijn voorstelling zijn geweest.

De indruk is dat windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit proces reflecteert geen democratie, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

3. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het

windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap. Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel

de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren.
Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Heel veel mensen voelen zich nu, door de initiatiefnemers van dit windmolenpark, hun levensvreugde ontnomen, door de afschuwelijke horizonvervuiling en komen financieel in de problemen, door grote waardevermindering van hun woningen en op het park van Makkum Beach Resort door een grote vermindering van hun huurinkomsten, daar de toeristen wegblijven.

Tevens is het mooie IJsselmeer, met op veel plaatsen langs de kust, herinneringen aan de voormalige Zuiderzee, met het open water, oneindige horizons, oude schepen van de bruine vloot die langs varen, en een gebied met een groot historisch karakter, voor een groot aantal generaties totaal bedorven en zwaar aangetast.

Het is duidelijk dat hier mensen aan het werk gegaan zijn met dit plan, die geen enkel cultureel en historisch besef hebben van de locatie en omgeving waar dit turbinepark is gepland.

Over misschien 50 jaar zullen de dan levende mensen zich afvragen hoe men het in zijn hoofd heeft gehaald om in dit gebied zoveel schade te veroorzaken, en zal men graag alles weer in oude staat willen herstellen.

Zoals bijvoorbeeld nu ook gebeurd in oude binnensteden waar 40/50 jaar geleden grachten en singels werden gedempt voor de z.g.n. vooruitgang, maar die men nu met heel veel kosten weer open graaft, om het oude aanzicht weer te herstellen.

Naar ik hoop zal u door alle zienswijzen/c.q. bezwaarschriften de ogen geopend worden, en zal de windmolenmaffia (zoals de initiatiefnemers van windmolenparken die alleen op subsidie kunnen draaien in de volksmond genoemd worden) letterlijk de wind uit de zeilen worden genomen.

Ik verzoek u, met de moed der wanhoop, te willen luisteren naar de mening van de inwoners van dit gebied, en de plannen voor het windpark Fryslân te stoppen en niet door te laten gaan.

Neemt u een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk (UK) waar men grote windmolenparken op zee bouwt, en rekening houdt met de kustbewoners door deze windmolens zo ver mogelijk vanuit de kust in zee te plaatsen, zodat ze vanaf de kust niet zijn te zien.

Waarom kan dat in Engeland wel en in Nederland niet ???????????

Reactie

Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet - en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn.
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , **horizonvervuiling** zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ **Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.**

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken.
- ≠ Niet serieus onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wiken.
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, mede door de optionele aanleg van een werkeiland voor de kust bij Beach Resort Makkum, en meerdere eilanden en een dam in de zogenaamde Makkumer Lagune, waardoor het open karakter van het IJsselmeer totaal is verdwenen en er een smal binnenmeer ontstaat..

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken.

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld.
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak / acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ **Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Toch lijkt het plan er ondemocratisch te worden doorgedrukt.**
- ≠ **Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende of totaal niet overwogen.**
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 13 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 19:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: De Skilbank
Huisnummer: 9
Postcode: 8754 HP
Woonplaats: MAKKUM FR
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Funsport Makkum
Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
ja , zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
ja, zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
ja, ernstig, verlies van omzet door wegblijven toeristen en verstoord windkracht, vermindering waarde onroerende goederen zowel zakelijk alswel prive , we hebben een bedrijf en woning op Boulevard Holle Poarte Makkum, verstoring van rust en uitzicht, verstoring aan natuurwaarden door ligging midden in een natura 200 gebied, verstoring, windkracht door dat achter de molens de windkracht tot wel 20 % minder kan zijn, ons bedrijf is afhankelijk van watersporter welke de unieke ligging en stabiele winden, overlast door laag verquent geluid en trilling van de molens , etc meer zie bijlage.

Reactie

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Windpark Fryslân

Postbus 248

2250 AE VOORSCHOTEN

Makkum, 12 april 2016

Funsport Makkum dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Onze zienswijze richt zich op de nadelige effecten van het geplande Windpark Fryslân op de economische activiteiten.

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen. Onze conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet alleen door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de kwaliteit van het IJsselmeergebied, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven. De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een zeer groot gebied onbruikbaar.

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers en windsurfers en kitesurfers.

Door de geplande ligging van Windpark Fryslân er zal een enorme verstoring van de wind zijn achter het Windpark Fryslân. Schattingen van 25 tot 30 % minder windkracht zijn genoemd.

Uit wind statistieken blijkt dat 70 % van de wind op jaar basis uit de richting zuidzuidwest, west, noordwest en noord liggen, de windrichtingen welke door watersportrecreanten windsurfers kitesurfers en zeilers als de meest ideale windrichtingen worden gezien op en rondom het IJsselmeer gebied (bron windfinder)

http://nl.windfinder.com/windstatistics/marina_makkum?spot=ijsmeer_makkum

Deze kleinere recreatievaart windsurfers en kitesurfers , langs de Friese kust zal te lijden hebben van boven genoemde luwte en turbulentie bij de aangegeven windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben door deze aantasting van wind en uitzicht over het IJsselmeer.

Deze kust plaatsen Makkum Workum Hindelopen en Stavoren worden door veel windsurfers kitesurfers gezien als de ideale plaatsen om hun sporten te kunnen beoefenen en te genieten van de open gebieden met directe winden komende v.a. het IJsselmeer

Er zijn voorspellingen van 25 tot 30 % minder windkracht welke overblijft achter het Windpark Fryslân hierdoor zullen velen van deze groep recreanten afhaken en naar elders uitwijken, dit zal een groot economisch negatief effect hebben op de gebieden denk alleen al aan de werkgelegenheid welke dit gaat kosten door weg vallen van omzetten in diverse branches, dit heeft economische grote gevolgen langs de IJsselmeer kust, er is onvoldoende onderzoek gedaan naar deze groep wind en water recreanten,

Naast de boven vermelde groep is er nog de dagrecreanten (locals) welke nu de stranden van Makkum Workum en andere plaatsen langs de Friese kust regelmatig bezoeken om het weidse uitzicht en de natuur, ook zij zullen deze gebieden minder bezoeken en mijden wat grote economische gevolgen kan zal hebben voor de lokale horeca en winkels in deze gebieden.

Er is geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van de afnemende windkracht, voor de groep kleine water recreanten windsurfers en kitesurfers achter het Windpark Fryslân liggend gebied, denk aan windmolens op land, langs de Friese kust, oa op de locatie Houw deze zullen minder windkracht ontvangen. ook is er geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van de turbulentie ten opzichte van de temperatuur die windmolens veroorzaken door verstoring van de wind en lucht temperatuur, door de molens worden warmere en koudere lucht met elkaar vermengt waar door de temperatuur achter het park zal stijgen met enkel graden, wat weer gevolgen kan hebben voor de Natura 2000 gebieden waar het park midden in komt te liggen.

Wat dacht u van onze 11 stedentocht op slechts 7 km achter de kust (Houw /kopafsluitdijk) loop deze route , bij enkele graden tempratuur stijging achter het park door

In de jachthavens aan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie. Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. (bron Windfinder) Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee.

De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Voorts zijn wij van mening dat de verlichting op de windturbines de landschappelijke waarden (duisternis) van zowel het IJsselmeergebied als van het Waddenzee ernstig aantast. Nu al is vanaf de Afsluitdijk de verlichting van de windturbines die in de Noordoostpolder staan opgesteld goed zichtbaar wanneer de duisternis haar intrede doet.

De verlichting draagt tientallen kilometers ver het (lege) landschap in. Wij zijn van mening dat de verlichting op de buitenste turbines van Windpark een groot negatief effect zal hebben voor de omgeving. De bebouwing aan de IJsselmeerkust ligt op relatief korte afstand van Windpark Fryslân (minimaal 6.5 kilometer). Wij zijn van mening dat er onvoldoende is gekeken naar de cumulatieve effecten van alle windmolenparken (in en rondom het IJsselmeergebied) tezamen als het gaat om de negatieve effecten die de verlichting op windturbines met zich mee brengen. Voorts is er te weinig aandacht om het gebruik van verlichting tot het minimum te beperken. Door alleen de buitenste ring van turbines met verlichting uit te rusten doet niet naar onze mening niet aan af. Zo is er niet onderzocht of de turbines geheel zonder verlichting uitgevoerd kunnen worden. De mogelijkheid om verlichting pas aan te zetten zodra vliegverkeer te dicht het Windpark Fryslân nadert is in onze optiek niet voldoende onderzocht.

Ook zijn wij van mening dat in de maanden waar de zon laag aan de horizon staat er slag schaduw zal ontstaan als de zon door het park heen schijnt, hier is geen rekening mee gehouden en onvoldoende onderzoek naar gedaan de slagschaduw heeft een groot negatief effect op het welzijn van mens en dier.

Ook zal er ondanks dat de schaduw de grond niet raakt er licht flikkering zijn wat hinderlijk is voor het menselijk en dierlijk oog.

Windmolens maken geluid maar ook laag frequente geluid (lage brom) vooral bij lagere windsnelheden is dit goed hoorbaar geluid draagt zeer ver over water dit zal een groot negatief effect op het welzijn van mens en dier (dieren horen lage geluiden nog beter dan mensen) ook hier is geen onderzoek naar gedaan.

Ook de trillingen veroorzaakt door de windmolens dragen onderwater extreem ver en zal voor de onderwaterfauna grote effecten hebben.

Hoogachtend,

Funsport-Makkum

Skilbank 9

8754 HP Makkum

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 19:05
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
 Zie onder

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
 Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde

redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties.

De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed gebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en

vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer - Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op

radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen. De kust van Makkum tot Hindeloopen en is een geweldige (kite)surf (en zeil) spot, met ongekeerde weidsheid, goede wind, goede accommodaties en vele diverse wisselende omstandigheden en mogelijkheden om deze geweldige sporten uit te oefenen. Het gebied is ongekend en onvergelijkbaar met andere windsurfsports in Nederland, dan wel Europa. De windreductie en turbulentie veroorzaakt door Windpark Fryslan maken het onmogelijk de (kite)surfsport in dit gebied te blijven bedrijven.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul

aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren. Laten we eerlijk zijn: 89 windturbines is geen fraai (ver)gezicht. Waarom zou iemand dat in zijn vakantie of vrije tijd juist gaan opzoeken?

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Alleen al de vier grootste aanbieders van recreatieplekken in dit gebied herbergen jaarlijks ca 700.000 toeristen/recreanten.

Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044). Op basis van deze cijfers verwachten wij, na realisatie van Windpark Fryslan, een verlies van ca 150 miljoen euro in deze regio.

De vraag is of er voldoende onafhankelijk en ter zake kundig onderzoek is gedaan naar de financiële en economische gevolgen voor het SWF IJsselmeerkustgebied.?

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. Deze Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te

staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid. Wij verwachten een afname van ca 10.000 banen in deze regio. Is daar onderzoek naar gedaan? Kan de initiatiefnemer dit banenverlies compenseren met ruim voldoende alternatieve banen?

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners,

en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum bezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van

het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslân.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of

een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie boven

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 19:33
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Reactie

Namens recreatiewoning eigenaar

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. “Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompaskoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompaskoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekent dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en

Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten.

Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan “vaste” ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000

huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieden aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslân.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling, zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 20:55
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, onjuistheden en vage beschrijvingen:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Het z.g.n. windmolenpark, kun je geen park noemen, aangezien een park een aangenaam verblijf en uitzicht geeft, en dit een industrieel gevormde oppervlakte in het mooie Ijsselmeer is, die tegengestelde gevoelens oproept. Een huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Stelling Natura 2000: "Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuureservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt. Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)"

De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, grove aantasting van het weidse en open karakter van het Ijsselmeergebied, potentiële geluidsoverlast in een stil gebied, verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.

3. Stelling: "Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslan een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum."

Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken?

316/6= 53 windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust-omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk /transparant betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/of windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel "speelruimte" en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment, zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt. Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet een open eind hebben.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap. Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren, daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dagelijks publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel

de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja:

1. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn gelegen en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kustbewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van de Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waardeverlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen- park.

3. Oudemocratische besluitvorming.

Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en inspreek- avonden een schijn voorstelling zijn geweest.

De indruk is dat windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit proces reflecteert geen democratie, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren.
Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

3. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap. Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar

ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Heel veel mensen voelen zich nu, door de initiatiefnemers van dit windmolenpark, hun levensvreugde ontnomen, door de afschuwelijke horizonvervuiling en komen financieel in de problemen, door grote waardevermindering van hun woningen en op het park van Makkum Beach Resort door een grote vermindering van hun huurinkomsten, daar de toeristen wegblijven.

Tevens is het mooie IJsselmeer, met op veel plaatsen langs de kust, herinneringen aan de voormalige Zuiderzee, met het open water, oneindige horizonten, oude schepen van de bruine vloot die langs varen, en een gebied met een groot historisch karakter, voor een groot aantal generaties totaal bedorven en zwaar aangetast.

Het is duidelijk dat hier mensen aan het werk gegaan zijn met dit plan, die geen enkel cultureel en historisch besef hebben van de locatie en omgeving waar dit turbinepark is gepland.

Over misschien 50 jaar zullen de dan levende mensen zich afvragen hoe men het in zijn hoofd heeft gehaald om in dit gebied zoveel schade te veroorzaken, en zal men graag alles weer in oude staat willen herstellen.

Zoals bijvoorbeeld nu ook gebeurd in oude binnensteden waar 40/50 jaar geleden grachten en singels werden gedempt voor de z.g.n. vooruitgang, maar die men nu met heel veel kosten weer open graaft, om het oude aanzicht weer te herstellen.

Naar ik hoop zal u door alle zienswijzen/c.q. bezwaarschriften de ogen geopend worden, en zal de windmolenmaffia (zoals de initiatiefnemers van windmolenparken die alleen op subsidie kunnen draaien in de volksmond genoemd worden) letterlijk de wind uit de zeilen worden genomen.

Ik verzoek u, met de moed der wanhoop, te willen luisteren naar de mening van de inwoners van dit gebied, en de plannen voor het windpark Fryslân te stoppen en niet door te laten gaan.

Neemt u een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk (UK) waar men grote windmolenparken op zee bouwt, en rekening houdt met de kustbewoners door deze windmolens zo ver mogelijk vanuit de kust in zee te plaatsen, zodat ze vanaf de kust niet zijn te zien.

Waarom kan dat in Engeland wel en in Nederland niet ???????????

Reactie

Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet - en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn.
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , **horizonvervuiling** zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ **Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.**

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken.
- ≠ Niet serieus onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wiken.
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, mede door de optionele aanleg van een werkeiland voor de kust bij Beach Resort Makkum, en meerdere eilanden en een dam in de zogenaamde Makkumer Lagune, waardoor het open karakter van het IJsselmeer totaal is verdwenen en er een smal binnenmeer ontstaat..

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken.

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld.
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak / acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ **Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Toch lijkt het plan er ondemocratisch te worden doorgedrukt.**
- ≠ **Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende of totaal niet overwogen.**
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 13 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:05
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier
 Mede namens:

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed gebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?
 Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontplofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een

ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuisen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum bezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan? Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, als eigenaar van een recreatiewoning aan de kust in Makkum en fervent watersporter is het windmolenpark en ook Costa een grove horizon en omstandigheden vervuiler. Recreatie en natuur worden zwaar benadeeld.

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:14
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: Windsurfvereniging Makkum '96
 Mede namens: Alle leden van Windsurfvereniging Makkum '96 (WVM'96)

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
 Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?
 De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra

een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed gebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoren van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan

niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontplofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen,

etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van

geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum bezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?
Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.
Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?
Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, namens de leden van windsurfvereniging Makkum, spreek ik als voorzitter uit dat deze plannen een zware impact hebben op de watersport mogelijkheden bij Makkum. Recreatie, landschap en natuur worden geschaad en het belang van ondernemers in de recreatie wordt onvoldoende meegewogen.

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:28
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens: Vereniging Dorpsbelangen Molkwerum

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

De MER is onvolledig en we zijn het niet eens met de conclusies

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Wij zijn het niet eens met het Pondera onderzoek, er is geen onderzoek geweest in Molkwerum. Niemand is ondervraagd. Er wordt gesproken over de recreatieondernemers in Makkum, Workum en Hindeloopen. Niet over de inwoners en ondernemers in Molkwerum.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Er wordt afbreuk en inbreuk gedaan aan het woon- en leefgenot van de inwoners van Molkwerum en de toeristen die haar bezoeken. Dit zal sociale, maatschappelijke en economisch effecten hebben. Het windpark zal recht tegenover de camping, camperplaatsen en het dorp Molkwerum in het Ijselmeer verrijzen. Wij ondervinden de meeste hinder maar dat is niet onderzocht in de MER.

Reactie

Ok

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 22:33
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Zeilvaartbedrijf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?
De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de

natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de

omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?
 Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontplofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven? Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake

kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwaseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuisen, chalets etc wordt niet

meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij

gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is

de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân. Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan? Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp. Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan? Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit

windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming. Dat waar je ook zal varen op de Waddenzee of waar op het IJsselmeer, je zal ze ALTIJD zien.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ik zeil met gasten voor mijn broodwinning en zal door deze windmolens niet meer de tochten kunnen aan bieden zoals dat nu gebruikelijk is. Alle romantiek van droogvallen en/of ankeren op de Waddenzee zal weg zijn door deze windmolens. Je zal ze op de gehele Waddenzee en het gehele IJsselmeer kunnen zien. (als je nu op de afsluitdijk rijdt, zie je de molens bij Urk nl ook staan...) En vooral 's nachts zullen de (knipperende) lampjes bovenop de molens enorm sfeer verlagend zijn.

Dan heb ik nog niet eens de verkleining van het vaarwater genoemd..

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 22:53
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ik verwijs naar bijgaande bijlage waar alles in staat

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

idem

Ik woon 8 kilometer van Makkum. Onze streek zal danig te lijden hebben van de gevolgen van realisatie van windpark Fryslân. Niet alleen de kuststrook maar ook het achterliggende gebied wordt getroffen door terugloop toerisme, afname werkgelegenheid, waardevermindering onroerend goed.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

idem

Ik dien deze zienswijze persoonlijk in. Don Quichot dient deze zelf ook in.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 | 2250 AE VOORSCHOTEN

De stichting Don Quichot, _____ dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Deze zienswijze begint met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing.

De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de natuurwaarden, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.

Samenvatting

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat.

Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

1. **Algemeen**

We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden. Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zinswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden. De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.

Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zienswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zienswijze?

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.

Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting.

Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. **Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân**

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.

De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan noch in het MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. **Landschap en cultuurhistorie**

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die

waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden. De referentiehoogten in het gebied van de IJsselmeerkust zijn op dit moment de piramide op d camping De Holle Poarte te Makkum met een hoogte van 19 meter en de sloopshal van De Vries Feadship, ook in Makkum, met een hoogte van 28 meter. Industriële windturbines met een tiphoogte van 182 meter hoog zijn van een totaal andere orde en detoneren bijzonder met de bebouwing in de kuststrook. Bovendien draaien die turbines ook nog! En zijn de buitenste 29 verlicht, wat 's nachts een knipperende kermis van rode lampjes oplevert. In een gebied dat tot nu toe in de nacht duister is.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân. De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluizencomplex en beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

4. Economische activiteiten

1. Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens aan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van

of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen.

Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

2. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven, horeca middenstand en woningbestand. Het IJsselmeer is een belangrijk waterrecreatiegebied. De omzet van de watersportindustrie (exclusief bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea enz) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen. (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthaven met ruim 16.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het ontbreken van een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in dit gebied te varen. Op basis hiervan zou de sector verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachten effecten van een groot windturbinepark op de waterrecreatie. Naar onze mening is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter uiterst marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hier aan. Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer als het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere dichtheid van jachthaven en recreatieondernemingen aanzienlijk groter dan een gemiddeld willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleinere omvang zodat de uitkomsten niet of nauwelijks relevant genoemd kunnen worden voor de Friese situatie. De provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme. Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden door op locatie onderzoek te doen maar hiervoor is vanwege kort tijdsbestek en hoge kosten niet voor gekozen, zo meldde onderzoeksbureau ZKA. Met name het argument van hoge kosten is volstrekt onaanvaardbaar, gezien de grote implicaties die aanleg van een windpark van deze omvang vlak voor de kust in druk gebruikt vaarwater. De belangen van zowel watertoerisme als verblijfsrecreatie alsook het

strandbezoek van het op het westen georiënteerde strand zijn bijzonder groot. (Bovendien heeft het onderzoeksbureau bij het onderzoek een fotomontage van het toekomstige windpark getoond, waarop de windmolens met moeite waarneembaar zijn. Terwijl deze objecten van 182 meter hoog op ruim 6 kilometer afstand van het Makkumer strand komen! In het onderzoek dat ZKA aan de Hollandse kust heeft gedaan najaar 2013, is een foto getoond van een park op 3 zeemijlen uit de kust, waarop de windturbines veel duidelijker te zien zijn. Wij achten sprake van MISLEIDING door het onderzoeksbureau en de provincie door op deze wijze in Fryslân een volstrekt foutieve voorstelling van zaken te geven.) Enkele uitkomsten van het onderzoek geven aan dat circa 10 tot 20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15% van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Genoemde eerdere onderzoek van ZKA aan de Hollandse kust heeft aangetoond dat bij een windpark voor de kust op 6 kilometer afstand ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder of niet zal bezoeken. In het rapport van Arcadis "Haalbaarheidsonderzoek Makkumer Lagune" wordt gesteld dat 1% minder dagrecreanten betekent dat er €5 miljoen minder bestedingen in het kustgebied zijn. Wij vrezen dat er wel 10 tot 20% minder toeristen komen, dus 50 tot 100 miljoen euro minder omzet. Daar komt het omzetverlies door minder ligplaatsgebruikers, vakantiebungalowhuurders en campinggebruikers nog bij. Een ramp voor dit gebied met drastische nadelige gevolgen, ook voor de werkgelegenheid. Er is veel geïnvesteerd in zuid west Fryslân in het kader van het Friese Meren Project. Veel hier van zal weggegooid geld blijken te zijn. Ook zal de waarde van het onroerend goed in het Friese kustgebied in waarde dalen. Dit speelt voor bedrijfsgebouwen in de watersportsector, de horeca, de detailhandel maar zeker ook bij de vakantiebungalows waarvan er honderden staan in dit gebied. Ook verwachten wij waardevermindering van de bestaande woningvoorraad, terwijl het prijsherstel in ons gebied toch al veel trager verloopt in vergelijking met de rest van het land. De bezetting van ligplaatsen aan het IJsselmeer loopt de laatste jaren al gestaag terug, vanwege de invloed van de crisis, de vergrijzing van de doelgroep en het feit dat jeugdigen minder aan bezit zelf hechten. Zeilboten zijn per definitie mobiel, dus ligt het voor de hand dat veel gasten zullen vertrekken naar een ligplaats elders, waar ze niet gestoord worden van 89 draaiende industriële turbines. Er is totaal niet onderzocht in welke mate dit zich voor zal doen. Een omissie in de onderbouwing van de plannen. Wij vinden dat u als vergunningverlener beter onderzoek moet laten doen naar de genoemde economische effecten, omdat dit tot op heden volstrekt onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische en aanverwante sectoren volledig financieel compenseert in het geval Windpark Fryslân wordt gerealiseerd Wij lezen daar niets over terug in de voorliggende stukken. Wij vragen u op voorhand om waarborgen te geven dat deze compensatie plaats zal vinden. Overigens moet ons van het hart dat wij daar weinig vertrouwen in hebben, gezien de wijze waarop u als Rijk opereert in het Groningse gas- en aardbevingsgebied.

3. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet

op van toepassing is.

5. Natuur

1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzaak is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde. Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.

Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.

De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode.. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

1. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende

stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes, is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde

verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden. Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.

Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden.

Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van [PBR \(Potential Biological Removal\)](#) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoensmaxima, seizoensgemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt. Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geeft een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

Van de topper is een natuurlijke mortaliteit veronderstelt op basis van

Met opmaak: Nederlands (standaard)

dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaft naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen zou kunnen worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.

2. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.

3. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrichtlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zee-prik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en

hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.

De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen.

Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.

4. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitatype. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en van daaruit moeten worden bezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijs gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltracé.

5. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een

aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

6. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaft van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaaft tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaft van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie.

Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de versturende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel).

7. Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de toplaagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit

park al gerealiseerd kan worden.

2. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

3. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel,

spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.

Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens. In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

6. **Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw**

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat. In tegenstelling tot wat in het MER wordt genoemd, komt Windpark Fryslân in en nabij een zeer druk bevaren gebied en de vaargeul naar de Waddenzee en eilanden. Het aantal sluispassages in Den Oever is jaarlijks 20.000 en in Kornwerderzand circa 35.000 per jaar. Binnen Nederland kennen alleen de Oranjesluizen in Amsterdam en de Johan Frisosluizen in Stavoren meer passages. Het betreft in casu dus beslist niet een vaarluw gebied, zoals gesteld wordt. Wij maken ons zorgen over de nautische veiligheid, zowel recreatief als beroeps. Zeilers hebben geen veilige uitwijk meer als het windpark er komt. Bij harde wind uit noord en Noordwest wordt de route over het IJsselmeer zuidelijk van de Afsluitdijk benut. Die mogelijkheid zal vervallen. Vluchthaven Breezanddijk zal zijn functie verliezen. De vaarweg langs Friesland loopt pal langs het windpark en aan de oostkant zijn ondiepten. Dit leidt tot gevaarlijke situaties. Er is verder geen onderzoek gedaan naar de invloed van dit park op de radar- en navigatieapparatuur en de stuurautomaten in de scheepvaart.

Het park ligt ook in de aanvliegeroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart

en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadeel ondervinden van dit windpark. Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd ten opzichte van de windsterkte vóór het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In het MER of ander stuk is geen onderzoek of verklaring afgegeven over deze materie, terwijl dit zeer van belang is voor het resterende vaarwater en strand en kuststrook van Fryslân. Wij verzoeken u een onderzoek te doen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat en omgeving. Verder treffen wij in de stukken niets aan over de invloed van 89 enorme funderingen van de turbines op de stroming in het water en de daarmee gepaard gaande zandafzetting en de vaargeul, de toegangsgoulen naar Kornwerderzand, Makkum en Workum/Hindeloopen.

7. Overige vergunningen en ontheffingen

1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de

waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld. Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken.

Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

8. (Gebrek aan) Draagvlak.

Door Don Quichot is in 2013 een peiling gehouden langs alle woningen van de dorpen en steden in de kuststrook van het IJsselmeer. Meer dan 80% van alle huishoudens heeft de handtekening gezet tegen het Windpark Fryslân. Deze handtekeningen zijn begin december 2013 in Leeuwarden overhandigd aan gedeputeerde Konst. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is er niets met deze handtekeningen gedaan. Wij hebben daarnaast op geen enkele wijze kunnen merken of u iets met deze informatie heeft gedaan. Er is op diverse momenten inspraak gepleegd op avonden georganiseerd door de provincie, waarbij een zeer grote meerderheid zich uitsprak tegen windpark Fryslân. Zo'n groot industrieel project neerzetten pal voor de neus van de bewoners van de kuststrook terwijl daarvoor geen enkel draagvlak bestaat! Hoe is het mogelijk dat in een democratisch land als Nederland pretendeert te zijn zoiets plaatsvindt. Terwijl er voldoende alternatieve mogelijkheden zijn om duurzame energie op te wekken. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Wij eisen van u dat u de plannen voor windpark Fryslân stopzet en zich gaat richten op andere wijzen om op duurzame wijze energie op te gaan wekken.

Hoogachtend,

Namens de stichting Don Quichot
, secretaris/penningmeester

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 00:21
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zie zienswijze

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
Zie zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ja als burger moet ik hier ook aan mee betalen (ODE) Nut en noodzaak ontbreekt zo ook een Economische Effecten Rapportage

Reactie

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Waterveding, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. “Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?

De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Zienswijze Windpark Fryslân

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgoed Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken. In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied? In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevin sluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

Zienswijze Windpark Fryslan

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze “veilige” route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken. Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Zienswijze Windpark Fryslan

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen. Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslan, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s ' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: “De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer”, is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: “Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat”. De conclusie: “.. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten”, is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan “vaste” ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Zienswijze Windpark Fryslan

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekende verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Zienswijze Windpark Fryslan

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het iJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg “positief” uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,

13 APR 2016

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

13 APR 2016

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Wij hebben destijds de beide appartementen Zuiderzee State 28 en 40 te Makkum (De Skilbank 28 en 40) bewust gekocht met vrij uitzicht op het IJsselmeer in de veronderstelling dat er niet meer gebouwd gaat worden.
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum 12 april 2016

Naam:

Adres:

Betreft:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

13 APR 2016

Wattbaan 31-49
Postbus 2658
3430 GB Nieuwegein

Tel. |
www.watersportverbond.nl
info@watersportverbond.nl

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Nieuwegein, 12 april 2016

Kenmerk : U47210-031/16
Contactpersoon : | , lid van het regioteam IJsselmeer/Markermeer
Betreft : Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Het Watersportverbond is de overkoepelende organisatie van ruim 400 verenigingen met bij elkaar circa 90.000 watersporters. Het doel van het Watersportverbond is het behartigen van de belangen en het bevorderen van de mogelijkheden voor het uitoefenen van de watersport in de ruimste zin van het woord. Het Watersportverbond tracht dit doel onder meer te bereiken door het geven van adviezen aan overheden en het bij hen aandringen op verbeteringen in zaken welke de watersport betreffen.

Het Watersportverbond dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de Milieueffectrapportage (MER), Passende Beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Deze zienswijze begint met een korte samenvatting met als bijlage een nadere toelichting en onderbouwing. Gelieve deze brief en de bijlage als een geheel te beschouwen. De algemene conclusie van de zienswijze is dat de openheid en de ruimtelijke beleving van het unieke watersportgebied behouden moet blijven, temeer omdat naar onze mening onvoldoende is omgezien naar volwaardige alternatieven.

Samenvatting

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat. De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeenten en de bevolking van het gebied weinig tot geen enkel draagvlak voor dit plan. En tenslotte is het bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het Windpark Fryslân doet deze openheid voor beide gebieden volledig te niet. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn in onze ogen stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten, met name voor zeilers wordt een groot gebied door de u voorgestelde maatregelen onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Voor vragen kunt u terecht bij de heer _____, lid van het regioteam IJsselmeer/Markermeer
(_____ of _____).

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Nadere toelichting en onderbouwing

1. Algemeen

We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden. Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zinswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden.

De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard.

Kortheidshalve verwijzen we naar die klacht. Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zinswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zinswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zinswijze?

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.

Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting.

Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen. De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân Foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan nog in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland.

De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluizencomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

4. Economische activiteiten

4.1. Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens laan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen

merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen.

Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

4.2. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.

5. Natuur

5.1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzakelijk is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde. Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.

Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.

De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode.. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

5.1.1. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerpvergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes) is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.

Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan de het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.

Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omliggende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden.

Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (*Potential Biological Removal*) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1% norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoen maxima, seizoen gemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan veronderstelt. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoen gemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt.

Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geven een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

Van de topper is een natuurlijke mortaliteit veronderstelt op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaft naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen kunnen worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.

5.1.2. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.

5.1.3. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrictlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zee-prik. De mogelijke

effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.

De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen. Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.

5.1.4. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitatype. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en vandaaruit moeten worden bezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltracé.

5.1.5. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

5.1.6. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaft van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaaft tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaft van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de versturende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel).

5.1.7. Vergunning Nb-wet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nb-wetvergunning het ook nog mogelijk om de topplaaft te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten. De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan. Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

5.2. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde

natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

5.3. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.

Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.

In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

6. Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat.

Het park ligt ook in de aanvliegroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije

vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadeel ondervinden van dit windpark. Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.

7. Overige vergunningen en ontheffingen

7.1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopolie vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw.

Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

7.2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

7.3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor.

Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld.

Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

7.4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken.

Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 14:56
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 31 49
Postcode: 3430 GB
Woonplaats: NIEUWEGEIN
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@watersportverbond.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Watersportverbond

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Hierbij ontvangt u een zienswijze van het Watersportverbond met betrekking tot het Windpark Fryslân.

Met vriendelijke groet,

Coördinator Belangenbehartiging

www.watersportverbond.nl
www.watersporters.nl

Reactie

13 APR 2016

Bureaus Energieprojecten
 Inspanningspunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 DE
 Oarschoten

(met 10 bijlages)

Oudehome, 11 april, 2016

L.S.

Hierbij wil ik protesteren tegen Windpark Fryslân met redenen zie de bijlages.

In 2015 heb ik Bureau yn in Gjaast gekocht als recreatiewoning voor mijn gezin, maar ook om inkomsten te genereren. (uit verhuur)

Ik voorsic hier nu problemen mee, omdat de windmolens nu vlakbij Gjaast komen te staan (zie bijlages). Ook ben ik bang dat het huis (welke we net gereviseerd hebben) in waarde achteruit zal gaan.

(vervolg bijlage 1)

bijlage 1

Jk kocht het huis in de verwachting dat de windmolens langs de Afsluitdijk, dus verder van Graft, zouden komen te staan. Overigens ook een slecht idee (zie bijlagen)

Alstublieft, kies de plannen voor Windpark Fryslân af. Zet een groot windmolenpark op de meest economische plaats; daar waar de meeste wind is in Nederland, de Noordzee!

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Waterveding, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk? De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika, Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompaskoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompaskoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen. Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters.

Door dhr. _____ van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier voorgaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: "... dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt ondersteunt door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Südwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten.

Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van

besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand. De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte

gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het ijsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân. Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling, zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor

een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

PER AANGETEKENDE POST

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

Amsterdam 11 april 2016

Betreft: zienswijze Windpark Fryslan

Geachte heer/mevrouw,

Wij zijn eigenaren van een in Makkum gelegen vakantiewoning met zicht op de plaats waar het windmolenpark gepland is en dienen deze zienswijze namens onszelf in, alsmede namens de personen van wie wij voormelde woning kochten.

Wij zijn niet tegen windenergie, maar wel op deze plaats. Enerzijds vanwege het feit dat de scheepvaart hier onnodig hinder van ondervindt, anderzijds vanwege de effecten die hiervan in relatie tot het toerisme zijn te verwachten.

Wij motiveren dat als volgt:

Scheepvaart

1. Wij achten het onverstandig het Windpark Fryslan te plaatsen in het IJsselmeer omdat wij menen dat, anders dan in de MER wordt gemeld, de scheepvaart wel degelijk hinder van het windpark zal ondervinden, ook indien het park doorvaarbaar zou zijn. De molens zullen een krachtig effect kunnen hebben op de wind in de nabijheid van de molens. Overigens is dat effect onvoldoende onderzocht.
2. Minstens zo belangrijk is dat de scheepvaartveiligheid geraakt wordt. Wij sluiten niet uit dat de molens een groot effect kunnen hebben op kompassen, navigatieapparatuur en stuurautomaten van de schepen en stellen vast dat daar onvoldoende onderzoek naar is gedaan. Verder verwachten we in het drukke hoogseizoen, ondanks de doorvaarbaarheid van het park gevaarlijke situaties wanneer minder ervaren zeilers bij harde west/ zuidwestelijke wind ruime afstand van het Windpark Fryslan willen houden en daardoor buiten de vaargeul in de ondiepten voor de kust van Makkum belanden.

3. Bij harde wind uit Noord / Noord-West / Noord-oost , wordt door een groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslan onmogelijk gemaakt. Door het Windpark Fryslan zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Wat onveilige situaties op het IJsselmeer zal doen toenemen. Hier is in het MER niets over opgenomen noch onderzoek naar gedaan.
4. In geval van calamiteiten en slecht zicht zal het Windpark belemmerend voor reddingsoperaties werken. Reddingen met helikopters zijn in het gebied niet mogelijk en impact op radar is niet of onvoldoende onderzocht. Dit alles terwijl niet ter discussie staat dat de plaatsing van het windpark tot vergroting van het risico tot incidenten leidt, zie onder meer pagina 284 van MER (Deel D) waarin wordt gemeld dat er jaarlijks 4,9 incidenten als gevolg van averij zullen plaatsvinden in het windpark. Deze beschrijving van risicoinfschatting lijkt zich slecht te verhouden tot de in tabel 7.2 van MER (Deel D) op p. 262 weergegeven tabel waar wordt gesproken over een aanvaringskans van "1: x jaar" voor zowel beroepsvaart als recreatievaart.
5. Onjuist is de stelling in de MER dat het Windpark zich bevindt in een deel van het IJsselmeer waar de scheepvaart niets te zoeken heeft vanwege de ligging ten opzichte van ondiepten en schietterrein. De ondiepten zijn op de beoogde locatie namelijk zeer beperkt en het schietterrein is slechts sporadisch in gebruik.
6. Uit de MER (Deel D) blijkt op pagina 262 niet wat de kwalitatieve effect beoordeling van de "overige effecten" aan waarde oplevert.
7. In de MER (Deel D) wordt op pagina 285 gemeld dat recreatievaart die op drift raakt een windturbine kan gebruiken om aan te meren. Dat zal niet het geval kunnen zijn bij stormachtige omstandigheden. In ieder geval niet zonder dat dat direct gevaar voor bemanning en vaartuig oplevert. De conclusie aldaar dat in de praktijk de aanvaringskans kleiner is, is dan ook onjuist.
8. Onjuist is de interpretatie in de MER ter zake de vaartintensiteit in het windparkgebied. Op basis van een analyse van AIS gegevens wordt geconcludeerd dat er weinig scheepvaart plaats vindt in het ter zake relevante gebied. Dat kan niet op die basis worden geconcludeerd omdat met name de kleinere schepen veelal geen AIS uitzenden. Het hebben van een AIS aan boord is nl .niet verplicht. Vervolgens wordt de conclusie onderbouwd onder verwijzing naar figuur 7.3 "Vaartintensiteit IJsselmeer gedurende meerdere jaren" (MER Deel D, p. 278). De daar weergegeven figuren laten wel degelijk vaartintensiteit zien, met de logische uitzondering van de wintermaanden. Daarbij wijzen wij er ook op dat de figuren slechts de vaartintensiteit op doordeweekse dagen (!) laten zien. Het behoeft weinig toelichting dat in de weekenden het beeld heel anders is. Het plaatje van 19 en 20 augustus 2010 dat ook is opgenomen toont dat aan. De conclusie dat de scheepvaart in de huidige situatie hoofdzakelijk op vaste routen van en naar de sluisen vaart is

derhalve niet juist, althans wordt niet gedragen en onderbouwd door de onderzoeken waarnaar wordt verwezen.

Toerisme

9. Onvoldoende is onderzocht wat de impact is op het toerisme. In ieder geval kan het onderzoek waarnaar in de MER wordt verwezen de conclusie dat er geen negatieve gevolgen zijn te verwachten niet rechtvaardigen. De impact van het park op Makkum laat zich namelijk niet een op een vergelijken met de impact dat enig ander windpark op de kust aldaar heeft. Veel toeristen komen naar Makkum voor recreatie vanwege het open en weidse landschap en de mogelijkheden voor waterrecreatie: zeilen, windsurfen en kitesurfen. Makkum heeft zeker waar het gaat om windsurfen een zeer grote aantrekkingskracht (vanuit binnen- en buitenland) en veel toeristen komen dus juist om er te surfen. Dat maakt dat Makkum daadwerkelijk anders is dan een willekeurige andere badplaats die een windpark in de nabijheid krijgt.
10. Ten onrechte wordt in het MER ervan uitgegaan dat er geen impact is te verwachten voor kite- en windsurfers omdat die zich nabij de kuststrook op 6 km afstand bevinden. Niet is onderzocht wat de invloed is van de wind 6 km achter het park. Gezien de grootte van de molens en de hoeveelheid molens is het goed denkbaar dat er wervelingen zijn die de aantrekkelijkheid van het gebied voor surfers wegnemen, of dat de molens een negatieve invloed hebben op de windsterkte achter het park.
11. De in het MER gebruikte visualisatie van de windmolens is misleidend, met name die waar het gaat om de visualisatie vanaf Holle Poarte in Makkum. De wijze waarop de molens worden gepresenteert wijkt niet veel af van de wijze waarop veel verder weg gelegen kleinere molens zichtbaar zijn.
12. Wij verwachten als eigenaren van de vakantiewoning die is gelegen in Holle Poarte te Makkum dat de waarde van onze woning in belangrijke mate zal afnemen. De waarde is enerzijds voor een groot deel gebaseerd op de verhuurbaarheid, welke zal afnemen als gevolg van het windpark. Anderzijds zal het aangezicht voor een potentiële koper een negatief effect hebben op de prijs. In het MER is niet gebleken van enige concrete wijze waarop compensatie zou moeten plaatsvinden.

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 07:24
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Droogstraat
Huisnummer: 3
Postcode: 8861 SR
Woonplaats: HARLINGEN
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@waddenvereniging.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Waddenvereniging

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

14 april 2016
 16067/AWo

Geachte heer, mevrouw,

De Waddenvereniging dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Deze zienswijze begint met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing.

De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de natuur- en landschappelijke waarden, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.

Samenvatting

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij, als partner in het samenwerkingsverband Het Blauwe Hart van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van

Waddenvereniging Drooistraat 3 Postbus 90 8860 AB Harlingen
 te fax
 info@waddenvereniging.nl www.waddenvereniging.nl

Rabobank IBAN NL07 RABO 0342 4267 10
 BIC RABONL2U
 KvK 40000475

- Windpark Fryslân dienen.
2. Inpassingsplan
Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.
 3. Landschap en cultuurhistorie
Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. De beschermde rust, ruimte, weidheid en duisternis van de Waddenzee worden te veel aangetast, terwijl er ambities zijn om die waarden te verbeteren, bijvoorbeeld met een Dark Sky Park Waddenzee. Het windpark Fryslân doet een grote aanslag op de kwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.
 4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij
De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.
 5. Natuur
Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden. De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.
 6. Veiligheid, geluid en slagschaduw
De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

1. Algemeen

We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden. Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zienswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten. Datzelfde geldt in nog sterkere mate voor het waddengebied. Verschillende windparken in het noordelijk deel van het IJsselmeergebied en de noordelijke provincies hebben ook negatieve effecten op de waarden van het waddengebied, zoals rust, ruimte, ongereptheid, duisternis. De Waddenzee is niet voor niets erkend als natuurlijk werelderfgoed. Bij de keuze van de plaats van windparken moet worden voorkomen, dat deze waarden onaanvaardbaar worden aangetast.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden.

De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.

Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij

de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zienswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zienswijze?

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie. Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting. Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. **Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân**

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar

Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.

De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan nog in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluisencomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

Waddenvereniging Drooistraat 3 Postbus 90 8860 AB Harlingen
te fa>
info@waddenvereniging.nl www.waddenvereniging.nl

Rabobank IBAN NL07 RABO 0342 4267 10
BIC RABONL2U
KvK 40000475

4. Economische activiteiten

1. Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens laan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen. Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

2. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het

IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.

5. Natuur

1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzakelijk is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde. Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase. De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De

vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode.. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

1. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) en de nabij liggende Waddenzee noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes) is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.

Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan de het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.

Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen,

zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omliggende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden.

Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (*Potential Biological Removal*) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoensmaxima, seizoensgemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan veronderstelt. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt.

Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geven een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

Van de topper is een natuurlijke mortaliteit veronderstelt op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat

verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen kunnen worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.

2. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.

3. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrichtlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.

De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen.

Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.

4. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitattypen. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en vandaaruit moeten worden gezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijs gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltrace.

5. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en

zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken. Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

6. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m. Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige

effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de versturende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel).

7. Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de top laagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

2. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast. De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

3. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen

ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) danwel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan

1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding. Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens. In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

6. Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat.

Het park ligt ook in de aanvliegeroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen. Ook noemen we hierbij ambities omtrent Dark Sky Park, zoals op Terschelling en Texel.

Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadelig ondervinden van dit windpark. Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.

7. Overige vergunningen en ontheffingen

1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw.

Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar eht trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing ins onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld.

Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van

de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken. Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

Hoogachtend,

directeur

Waddenvereniging Drooistraat 3 Postbus 90 8860 AB Harlingen
te fax
info@waddenvereniging.nl www.waddenvereniging.nl

Rabobank IBAN NL07 RABO 0342 4267 10
BIC RABONL2U
KvK 40000475

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 07:28
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres: penningmeester@ijsselmeervereniging.nl
Als: Organisatie
Organisatie: ijsselmeervereniging

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

14 april 2016

Geachte heer, mevrouw,

De IJsselmeervereniging dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Deze zienswijze begint met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing.

De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de landschappelijke waarden en natuurwaarden, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.

Samenvatting

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat.

Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan

vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels, vissen en bodemfauna omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

Toelichting

1. Algemeen

We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden. Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zienswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden.

De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.

Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zienswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet

eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zienswijze?

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode moet worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.

Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting.

Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. **Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân**

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.

De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan nog in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. **Landschap en cultuurhistorie**

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluizencomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

4. Economische activiteiten

1. Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens laan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen.

Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

2. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet

opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.

5. Natuur

1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzaak is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde. Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase. Ook over de wijze van aanleg van het werkeiland en de benodigde vaarbewegingen wordt onvoldoende informatie gegeven om te kunnen toetsen welke verstorende effecten daar vanuit gaan.

De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

2. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), habitatverlies of verstoring, en barrièrewerking van vliegbewegingen. Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of

berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht, in het bijzonder voor de aanlegfase. De aanname dat 20% van de vogels het gebied verlaat is daarom onzeker. Mogelijk moet er rekening mee gehouden worden dat gedurende de aanlegfase een groter deel van de vogels het gebied verlaat of zelfs dat het plangebied gedurende 2 jaar ongeschikt is voor vogels.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. De fuut is bijvoorbeeld een soort die ruit op het IJsselmeer. Niet traceerbaar is welke verstoringsafstanden gebruikt zijn voor verstoringsgevoelige eenden zoals smient, tafeleend, topper en kuifeend. Deze soorten zijn gevoeliger voor verstoring dan andere eendensoorten, aldus het Profielendocument. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.

Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan de het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway. De verstoring die gepaard gaat met het te zijner tijd weer afbreken is ontoereikend beschreven en getoetst.

De aanname dat grote turbines (3 MW en groter) geen evenredig groter of kleiner verstorend effect hebben dan turbines van de eerste generatie is gebaseerd op gedateerde informatie die mogelijk weinig representatief is voor nieuwe generatie windturbines. Ook aan wel of niet optreden van gewenning aan de extra vaarbewegingen en aanwezigheid van materieel en mensen wordt nauwelijks aandacht besteed, behoudens de opmerking dat gewenning waarschijnlijk zal optreden. Ook is niet zeker of er voldoende geschikte alternatieve rust- en foerageergebieden aanwezig zullen zijn; de vogels concentreren zich in optimale gebieden en uitwijken naar suboptimale gebieden kan negatieve effecten met zich meebrengen met onbekende gevolgen op populatieniveau (bv. door lager voedselaanbod in die suboptimale gebieden)

De Passende Beoordeling en het oordeel of het instandhoudingsdoel van een soort al dan niet is gehaald is gebaseerd op de huidige populatieomvang van de soorten in het IJsselmeer. De huidige populatieomvang is gebaseerd op seizoensgemiddelden over de seizoenen 2007/2008 – 2011/2012. Inmiddels zijn recentere gegevens beschikbaar, van de seizoenen 2009/2010 – 2013/2014. Deze gegevens zijn te raadplegen op www.sovon.nl. Wat opvalt is dat de seizoensgemiddelde aantallen van de soorten bijna allemaal lager zijn dan de gebruikte aantallen in de PB. Alleen grauwe gans is toegenomen. Vooral de aantallen van de fuut, brilduiker en topper zijn sterk afgenomen. Ook het gemiddelde seizoensmaximum voor de zwarte stern is veel lager. Het instandhoudingsdoel voor deze soort wordt niet behaald. Dat geldt ook voor fuut en kuifeend. Hiermee moet rekening gehouden worden in de Passende Beoordeling

Om te toetsen of er een significant negatief effect kan zijn wordt gebruik gemaakt van stapeling van modellen. Er wordt een inschatting van een aanvaringsrisico gemaakt met het *flux-collision-model*. Waardenburg hanteert het *flux-collision model* voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit

verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn.

Door de lokale vogelstand en vliegintensiteit, de configuratie van het windpark en de afmetingen van de windturbines te vergelijken met de situatie in andere studies, is voor Windpark Fryslân een inschatting gemaakt van het aantal vogelslachtoffers. Onduidelijk is of de vertaling van de situatie uit referentieparken te maken is naar de specifieke situatie in het IJsselmeer, en in hoeverre een schatting te baseren is op aanvaringsgegevens in andere gebieden. Voor sommige soort(groep)en ontbreekt bovendien een aanvaringskans in de literatuur en is een aanvaringskans gebruikt van een verwante soort(groep), hoewel onduidelijk is waarom dat gerechtvaardigd zou zijn. Voor eenden wordt de aanvaringskans gehanteerd zoals bepaald in windpark Oosterbierum op basis van onderzoek in de jaren '80 en bij geheel andere type windturbines. Het rotoroppervlak van de turbines die voorzien zijn voor Windpark Fryslân is twee (variant 1 en 2) tot drie maal groter (variant 3 en 4) dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels door de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Waar wel sprake is van meerdere aanvaringsonderzoeken worden resultaten met hoge aanvaringen (voor visdief) genegeerd omdat het type windturbine niet overeen zou komen met de te plaatsen turbines, of omdat sprake zou zijn van lagere aantallen vogels. Deze (lagere) aanvaringskans wordt vervolgens ook voor zwarte stern gehanteerd. De grootste aantallen zwarte stern zijn aanwezig op locaties waar grote scholen spiering aanwezig zijn, maar die concentraties verschillen tussen jaren en ook over de dag. Onduidelijk is of de gegevens m.b.t. concentraties van zwarte sterns representatief zijn voor toekomstige jaren en hoe dat aanvaringsrisico's beïnvloedt. Een aantal aanvaringskansen uit onderzoek in België zijn eveneens buiten beschouwing gelaten omdat deze als gevolg van de "onderzoeksopzet" te hoog zouden zijn voor de situatie van Windpark Fryslân, maar niet duidelijk wordt wat hiermee bedoeld is. Onduidelijk is wat de gevolgen zijn van deze keuze voor het geschatte aantal aanvaringslachtoffers. Onduidelijk is verder hoe "de realiteit bij de aannames in oog wordt gehouden om de aanvaringslachtoffers niet te overschatten", omdat die aannames *de facto* zijn gemaakt bij gebrek aan betrouwbare gegevens. Voor wat betreft uitwijking van eenden zijn schattingen gedaan op basis van beperkte observaties boven land. De vraag is of dit onderzoek voldoende representatief is voor de situatie midden op het IJsselmeer, waar de zichtbaarheid van de turbines voor vogels mogelijk verschilt. Dat uitwijkingspercentages voor meeuwen en sterns uit 1 veel geciteerde studie worden gebruikt omdat er daarnaast erg weinig betrouwbare, gemeten uitwijkpercentages beschikbaar zijn, wil niet zeggen dat de resultaten uit die studie daarmee automatisch van toepassing zijn.

Vervolgens wordt een norm gehanteerd voor het aantal slachtoffers dat nog acceptabel is, te weten 1% van de natuurlijke sterft onder adulte vogels. In sommige situatie met gezonde populatie kan dat een bruikbaar uitgangspunt zijn, maar dan moet die drempel wel met goed onderbouwde sterfte- en populatiecijfers worden berekend. Dit is in de passende beoordeling niet het geval. Wanneer de geschatte sterfte vervolgens de drempel overschrijdt wordt er tweede rekenmethode toegepast om een inschatting te maken of door mensen veroorzaakte sterfte door een populatie gedragen kan worden door gebruik te maken van de *Potential Biological Removal*. Deze methode maakt gebruik van een schatting van het maximale reproductie vermogen en geen gebruik van sterfte cijfers. De ontwikkeling van een populatie is altijd het resultaat van de balans tussen geboorte en sterft. Geboorte en sterft zijn bovendien van toeval afhankelijk (stochastisch) en variëren in ruimte en tijd (dynamisch). Alleen met dynamische, ruimtelijk expliciete, stochastische modellen zijn effecten op populaties goed in te schatten. Het gebruikte statische en deterministische

model is daarvoor niet geschikt. Bovendien worden verschillende soorten min of meer vergelijkbaar geacht, terwijl het inschatten van effecten op populatieniveau maatwerk op soortniveau is.

Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (*Potential Biological Removal*) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en gelden zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoensmaxima, seizoensgemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt.

Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geven een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

De soortspecifieke jaarlijkse “natuurlijke” sterfte (%) is voor de meeste soorten afgeleid van een website (BTO BirdFacts), maar onduidelijk is op welk onderzoek die gestoeld zijn. Voor de soorten waarvan de jaarlijkse sterfte niet bekend is, is de natuurlijke sterfte van een nauw verwante soort in de berekening toegepast, waarvoor ook geldt dat onduidelijk blijft of dat terecht is (andere factoren dan verwantschap zijn van belang). Van de topper is een natuurlijke mortaliteit verondersteld op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

In de passende beoordeling Windpark Fryslân wordt de kans op een significant negatief effect door op aanvaringen en een effect op populatieniveau voor soorten als roerdomp, wulp, bruine kiekendief en grutto niet voldoende uitgesloten. Dit geldt ook voor soorten als lepelaar en reuzenster. De vliegroutes en vliegomstandigheden voor deze soorten zijn onvoldoende in beeld gebracht. De zeearend is geen doelsoort voor het IJsselmeer maar is wel relevant en potentieel kwetsbaar gezien de grote aantallen prooi-soorten (o.a. eenden en ganzen).

Op dit moment is het zo dat de kans op een effect op doelen voor gebieden in beeld wordt gebracht. De populatie van bijvoorbeeld de visdief in het IJsselmeer functioneert echter niet onafhankelijk van die in de Waddenzee of ander gebieden in de omgeving van het IJsselmeer. Deze vormen een ruimtelijk gestructureerde populatie. Het functioneren van afzonderlijke populaties heeft effecten op de metapopulatie en dienen in samenhang beschouwd te worden. Heel veel deelpopulaties van visdieven worden beïnvloed door bestaande en nog te ontwikkelen windenergieprojecten. Alleen een inschatting van het gezamenlijke effect geeft een reëel beeld van de werkelijke effecten op metapopulatie en lokaal niveau.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend

geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Sturing van vogel trek langs de Afsluitdijk kan juist wel degelijk optreden en er zijn maar zeer beperkt gegevens over vlieghoogte van trekvogels. De kans op desoriëntatie van trekkende vogels door de verlichting aan de turbine wordt mogelijk ook onderschat gezien de recente literatuur over aanvaringen bij windparken door nachtelijke trekvogels. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

De effectbeoordeling stelt dat de aanwezigheid van vogels in het plangebied en de intensiteit van vliegbewegingen over het plangebied geen reden is om aan te nemen dat het aantal slachtoffers per turbine boven het gemiddelde zal liggen. Dit wordt o.a. gerelateerd aan een beperkt aanbod (driehoeks)mosselen, waardoor het plangebied (buiten het broedseizoen) geen belangrijke concentraties foeragerende watervogels herbergt. Later wordt gesteld dat een deel van de mast van de windturbines juist geschikt substraat biedt voor aangroei van driehoeksmosselen, maar onduidelijk is hoe dat van invloed zal zijn op intensiteit van vliegbewegingen in en over het plangebied.

In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het Ijsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen kan worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.

3. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Het onderzoek is niet uitgevoerd conform het vleermuisprotocol en heeft zich vooral gericht op de periode waarin naar verwachting de meeste slachtoffers vallen. De aanwezigheid van meervleermuizen in het plangebied en het mogelijk effect op hun foerageergebied zijn daarmee niet onderzocht. Mogelijke effecten op meervleermuizen tijdens de migratie naar winterverblijven zijn niet onderzocht. Informatie over de migratieroutes van de meervleermuis is anekdotisch van aard. Wel is van de Afsluitdijk bekend dat meervleermuizen deze gebruiken als trekroute en dat de meervleermuizen vooral in de periode november-maart aanwezig zijn in winterverblijven. Onzeker is daarmee of de periode van onderzoek de migratieperiode dekt. De PB constateert dat er geen verstoring van lokale trekroutes kan optreden door barrièrewerking. Niet onderzocht is of er sprake kan zijn van een aantrekkende werking door windmolens, waardoor migratieroutes kunnen wijzigen en secundaire negatieve effecten kunnen optreden, wanneer vleermuizen hun trekroutes wijzigen. Hierdoor kan sprake zijn van een verhoogde energiebehoefte met mogelijke negatieve effecten op individuen en populaties. Mogelijke effecten naar de invloed van het windmolenpark tijdens de

exploitatiefase zijn dus onvoldoende onderzocht voor de meervleermuis. Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor de meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op aanvaringen en barotrauma's. Er is onvoldoende bekend over het jachtgedrag van de meervleermuis bij windturbines. De soort foerageert vooral op lage hoogte, maar kan (afhankelijk van het prooideraanbod) op tientallen meters hoogte jagen. Over de frequentie waarmee dit plaatsvindt bij windmolens vermeldt de PB niets. De aanname dat significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten op basis van een beperkte onderzoeksperiode en de veronderstelde lage foerageerhoogte van meervleermuizen lijkt daarmee onvoldoende onderbouwd.

4. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrichtlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben. De effecten van vertroebeling op de voedselbeschikbaarheid, zoals de driehoeksmosselen, guaggamosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen.

Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.

5. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aeries van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitatype. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en vandaaruit moeten worden gezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabel tracé.

6. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

7. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Een systeem zoals benodigd in Windpark Fryslân om de turbines stil te zetten zodra zwarte sterns of visdieven in hoge aantallen aanwezig zijn, is nog nergens in werking. Het is maar zeer de vraag of detectie en tijdige stilstand voor zwevende vogels mogelijk zijn bij de zeer wendbare en veel kleinere zwarte sterns en visdieven. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de verstorende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel). Ook is de voedselbeschikbaarheid in de nabije omgeving van een dergelijk eiland niet beschouwd. Dit is van groot belang voor het overlevingssucces voor de jongen van de op het eiland broedende vogels. Zie laag broedsucces visdiefje op IJsselmeereiland

de Kreupel.

8. Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de toplaagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

6. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

7. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrictlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) danwel in strijd met de Vogel- en Habitatrictlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.

Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.

In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

De stilstandvoorziening is alleen voorzien voor de dagperiode, waardoor deze voorziening niet als mitigatie kan dienen voor de ruige dwergvleermuis.

8. **Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw**

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat.

Het park ligt ook in de aanvliegroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadeel ondervinden van dit windpark. Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.

9. Overige vergunningen en ontheffingen

1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw.

Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld.

Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken. Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

Ijsselmeervereniging hoogachtend,

(penningmeester)

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 09:04
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
volgens mij niet

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
volgens mij geen.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Nu nog geen overzicht op.

Reactie

Ja, onjuistheden en vage beschrijvingen:

1. Stelling in Concept Notitie: “Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark”, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en

investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân”

Het z.g.n. windmolenpark, kun je geen park noemen, aangezien een park een aangenaam verblijf en uitzicht geeft, en dit een industrieel gevormde oppervlakte in het mooie IJsselmeer is, die tegengestelde gevoelens oproept.

Een huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Stelling Natura 2000: “Hierin is aangegeven dat het Natura 2000 netwerk geen netwerk van strikte natuureservaten is waar alle menselijke activiteiten zijn uitgesloten. De vogel- en habitat richtlijnen bieden een juridisch kader dat verzekert dat menselijke activiteiten, zoals de ontwikkeling van windenergie, wordt ondernomen op een wijze die de integriteit van Natura 2000-gebieden niet negatief beïnvloedt.

Dit zijn de kernkwaliteiten van het gebied, namelijk: horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)”

De ontwikkeling van een industrieel windmolenpark zal zeker de integriteit negatief beïnvloeden betreffende bedreiging voor diverse vogelsoorten, grove aantasting van het weidse en open karakter van het IJsselmeergebied, potentiële geluidsoverlast in een stil gebied, verlichting die de huidige duisternis zal onderbreken etc.

3. Stelling: “Gezien de hoogtebeperking van 182,88 meter is voor windpark Fryslan een vermogen van 6MW realistisch gebleken als maximum.”

Waarom is er dan een voorstel van 89 windmolens om de vereiste 316MW op te wekken? $316/6 = 53$ windmolens. Als dit windmolen voorstel doorgaat dan kan het aantal drastisch vermindert worden om het negatieve effect flink te reduceren op dit unieke weidse gebied en de naaste kust-omgeving die hier last van zal hebben. De huidige situatie is niet duidelijk /transparant betreffende waar precies toestemming voor gevraagd wordt en laat de deur open voor veel meer capaciteit en/of

windmolens. De bewoording van het huidige voorstel geeft te veel “speelruimte” en moet concreter worden zodat men precies weet wat er gepland is en wat de exacte maxima zijn van toestemming daar er al passages in de rapporten zijn van meer vermogen. Er is te veel onduidelijkheid op dit moment, zodat bijvoorbeeld commerciële organisaties die dit ontwikkelen te veel speelruimte hebben om dit uit te buiten voor hun eigen profijt. Het plan moet duidelijk en meetbaar zijn en niet een open eind hebben.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een “last minute change”.

De locatie van een werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren . Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren, daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dagelijks publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren. Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Ja:

1. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn gelegen en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren. Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

2. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kustbewoners van het IJsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van de Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waardeverlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen- park.

3. Ondemocratische besluitvorming.

Dit park wordt van hogerhand opgelegd en negeert totaal de lokale bevolking en lokale besturen die door de inwoners gekozen zijn. Het is een onbegrijpelijke zaak waar zienswijzen van lokale instanties genegeerd worden en inspreek- avonden een schijn voorstelling zijn geweest.

De indruk is dat windparken worden geplaatst ten koste van alles en dat de overheid dit er door ramt en dan de enorme kosten van subsidies weer terug vordert van de burgers die machteloos zijn. Dit proces reflecteert geen democratie, tast de verhoudingen aan en is moeilijk te aanvaarden.

Ja:

1. Stelling in Concept Notitie: "Draagvlak: het nieuwe windpark moet breed ervaren kunnen worden als een aanwinst; als een „landmark“, dat waarde toevoegt aan de omgeving en als een park dat middels participatie en

investeringsmogelijkheden kansen biedt voor Fryslân"

Huis aan huis peiling heeft uitgewezen dat er in het geheel geen draagvlak bestaat voor dit turbine park onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80% van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Het draagvlak ontbreekt.

2. Geluidsoverlast

Gezien het feit dat de eerste woningen 6km vanaf het windpark zijn en het geluid enorm draagt over het water is het verbazend dat er geen uitgebreide rapporten zijn betreffende het effect op de bestaande rust van deze eigenaren.

Dit ontbreekt en geeft daardoor geen volledig beeld.

3. Waardevermindering en compensatie maatregelen voor (vakantie) woningen die op het windpark uitkijken.

In het gehele rapport wordt niets gemeld betreffende de enorme waardedaling die Residence Sudersee en andere vakantie woningen op het park die uitzicht hebben op een bestemd industrieel windmolen park al hebben ondervonden. Recente transacties hebben waardedalingen geconstateerd van circa 50%. Dit is een stuk hoger dan de algemene waardedaling van onroerend goed als gevolg van de recente crisis. De kust bewoners van het Ijsselmeer krijgen zo'n beetje alle lasten en het merendeel van Friese windmolens, maar geen baten en/of compensatie van waarde verlies. Dit is een kwestie die opgelost moet worden voordat toestemming wordt gegeven voor de ontwikkeling van het windmolen park.

4. Werkeiland locatie.

Als dit voorstel doorgaat dan zijn er 2 opties voor een Werkeiland. Alhoewel de huidige voorkeur is dit Werkeiland te plaatsen bij Kornwerderzand is er nu plotseling ook een optie om dit tegenover Residence Sudersee (Javaruggen, Beach Resort Makkum) te plaatsen die daar pal uitzicht over hebben. Wederom geven deze opties een gevoel van onduidelijkheid en laten toch de deur open voor een "last minute change".

De locatie van een Werkeiland tegenover Residence Sudersee is absoluut onacceptabel daar dit Werkeiland jaren, dag en nacht in gebruik zal zijn en enorm geluid en licht overlast zal bezorgen i.v.m. massale constructie werkzaamheden. De afstand van dit Werkeiland is minder dan 1km en zal er voor zorgen dat de rust, uitzicht en genot van deze unieke locatie volkomen verstoord wordt en enorme negatieve invloeden zal hebben op de waarde van deze woningen en huur opbrengsten – wie wil nu vakantie vieren naast een zware constructie locatie?

De kaart/mappen/legendes en beschrijving wat er voorgesteld wordt zijn zeer onduidelijk, verwarrend en moeilijk goed te interpreteren. Het Werkeiland is een zeer belangrijk component van de ontwikkeling van dit potentiële windpark en de locatie vlak tegenover Residence Sudersee is nieuw en volledig onderschat betreffende de enorme schade dit kan veroorzaken voor deze eigenaren. Het is onaanvaardbaar. Er is geen onderzoek/consultatie geweest etc. en komt zomaar uit de lucht vallen. Men krijgt de indruk dat dit er zo doorgedrukt kan worden zonder enige consultatie met eigenaren. Dit is onacceptabel en geheel zonder draagvlak.

Dit Werkeiland plan/optie is waarschijnlijk nog veel schadelijker voor de eigenaren van Residence Sudersee (en andere vakantie woningen vlakbij die er pal op uit zien de Dijk) dan het al zeer veel schade veroorzakende windmolen- park. Het verstoort het huidige onbelemmerde uitzicht over het IJsselmeer en introduceert een extra tweede horizon belemmering en fragmenteert het IJsselmeer verder - 2 breuken in het landschap.

Het uitzicht op het IJsselmeer verandert in een uitzicht op een smal randmeer, zoals dat ook van het IJsselmeer geworden is na aanleg van de polder Zuidelijk Flevoland, aan de zuidkant van het daar voormalige IJsselmeer.

Als dit eiland uiteindelijk een recreatief gebied zal worden dan zal dat niets verbeteren daar ons onbelemmerde uitzicht en de rust dan verdwenen is wanneer deze locatie dag publiek aantrekt dat waarschijnlijk de park infrastructuur (zonder rechten van doorgang)gebruikt (NB het park is alleen bestemd voor eigenaren en huurders) daar dit de kortste weg is om naar het eiland toe te gaan via zwemmen, waden, rubber bootjes, luchtbedden enz. vanaf ons privé park strand.

Voorts zal een eiland de westenwind belemmeren voor wind surfers die momenteel de volle kracht ontvangen wanneer ze ons gebouw passeren.

Menige bewoners/huurders in Residence Sudersee surfen en zullen hier de dupe van zijn.

Heel veel mensen voelen zich nu, door de initiatiefnemers van dit windmolenpark, hun levensvreugde ontnomen, door de afschuwelijke horizonvervuiling en komen financieel in de problemen, door grote waardevermindering van hun woningen en op het park van Makkum Beach Resort door een grote vermindering van hun huurinkomsten, daar de toeristen wegblijven.

Tevens is het mooie IJsselmeer, met op veel plaatsen langs de kust, herinneringen aan de voormalige Zuiderzee, met het open water, oneindige horizons, oude schepen van de bruine vloot die langs varen, en een gebied met een groot historisch karakter, voor een groot aantal generaties totaal bedorven en zwaar aangetast.

Het is duidelijk dat hier mensen aan het werk gegaan zijn met dit plan, die geen enkel cultureel en historisch besef hebben van de locatie en omgeving waar dit turbinepark is gepland.

Over misschien 50 jaar zullen de dan levende mensen zich afvragen hoe men het in zijn hoofd heeft gehaald om in dit gebied zoveel schade te veroorzaken, en zal men graag alles weer in oude staat willen herstellen.

Zoals bijvoorbeeld nu ook gebeurd in oude binnensteden waar 40/50 jaar geleden grachten en singels werden gedempt voor de z.g.n. vooruitgang, maar die men nu met heel veel kosten weer open graaft, om het oude aanzicht weer te herstellen.

Naar ik hoop zal u door alle zienswijzen/c.q. bezwaarschriften de ogen geopend worden, en zal de windmolenmaffia (zoals de initiatiefnemers van windmolenparken die alleen op subsidie kunnen draaien in de volksmond genoemd worden) letterlijk de wind uit de zeilen worden genomen.

Ik verzoek u, met de moed der wanhoop, te willen luisteren naar de mening van de inwoners van dit gebied, en de plannen voor het windpark Fryslân te stoppen en niet door te laten gaan.

Neemt u een voorbeeld aan het Verenigd Koninkrijk (UK) waar men grote windmolenparken op zee bouwt, en rekening houdt met de kustbewoners door deze windmolens zo ver mogelijk vanuit de kust in zee te plaatsen, zodat ze vanaf de kust niet zijn te zien.

Waarom kan dat in Engeland wel en in Nederland niet ??????????

Betreft: Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet - en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn.
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze.
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , **horizonvervuiling** zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ **Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied.**

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken.
- ≠ Niet serieus onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wiken.
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke, mede door de optionele aanleg van een werkeiland voor de kust bij Beach Resort Makkum, en meerdere eilanden en een dam in de zogenaamde Makkumer Lagune, waardoor het open karakter van het IJsselmeer totaal is verdwenen en er een smal binnenmeer ontstaat..

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver, waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken.
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed, wordt niet bij de plannen betrokken.

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen, betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld.
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt.

Ontbreken draagvlak / acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ **Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Toch lijkt het plan er ondemocratisch te worden doorgedrukt.**
- ≠ **Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende of totaal niet overwogen.**
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 13 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 10:12
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres: secretaris@wvmakkum.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Watersportvereniging Makkum

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja. We zijn er vrij zeker van dat er onjuistheden in de ontwerpbesluiten en MER staan. We hebben echter onvoldoende tijd om de bijna 7000 pagina's door te nemen, en de onjuistheden verder te onderzoeken.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Onze belangen zijn over het hoofd gezien. E.e.a. heeft betrekking op het gebruik van het water voor het organiseren van zeilwedstrijden. (meer hierover in de bijlages)

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij worden geraakt in ons belang. Wezenlijk onderdeel van onze verenigingsactiviteiten is het organiseren van zeilwedstrijden. Het windpark is gepland in "ons" vaarwater. De realisatie van het windpark maakt het ons als vereniging vrijwel onmogelijk om nog wedstrijden te organiseren. Tevens exploiteren we een jachthaven. We verwachten een afname van het aantal passanten en daardoor inkomstenderving.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten.

Makkum, 14 april 2016

Betreft: Zienswijze vergunningsverlening Windpark Fryslân

Geachte Heer/Mevrouw,

Onderstaand geven wij onze zienswijze op de ontwerpbesluiten betreffende de vergunningsverlening voor Windpark Fryslân.

Als Watersportvereniging Makkum (WVM) vervullen wij een belangrijke rol in het bevorderen van de recreatie in de noordoostelijke hoek van het IJsselmeer. We verzorgen jeugdopleidingen, zeilwedstrijden, toertochten en exploiteren een jachthaven met 66 ligplaatsen in Makkum. Onze leden komen uit de buurt, maar ook uit de randstad. Onze leden waarderen de kernkwaliteiten van het IJsselmeer gebied:

- Horizon (openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis)
- Van nature aanwezige rijkdommen (waterecosysteem, water, wind)
- Cultuur (Zuiderzeehistorie, handelsvaart, visserij, inpolderingshistorie, dijken)"

Bron: "integrale visie IJsselmeergebied 2030"

Onze leden zoeken de openheid, de rust en de ruimte van het IJsselmeer omdat deze kwaliteiten elders in Nederland steeds schaarser worden.

Allereerst maken we bezwaar tegen de manier waarop de vergunningsprocedure doorlopen wordt. De minister van EZ heeft besloten de rijkscoördinatieregeling (RCR) toe te passen vanwege het veronderstelde nationale belang (conform de Elektriciteitswet 1998). Het doorlopen van de RCR heeft echter tot gevolg dat belanghebbenden maar zeer beperkte mogelijkheden hebben om de voorliggende stukken te bestuderen en een zienswijze te formuleren. Van mei 2012 (Conceptnotitie reikwijdte en detail) tot maart 2016 (ontwerp inpassingsplan) hebben initiatiefnemers en betrokken overheden de tijd gehad om rapporten, vergunningen en plannen te maken. Voor het overgrote deel zijn deze stukken pas vanaf 4 maart 2016 in te zien door belanghebbenden. Totaal bedraagt het hele dossier inmiddels meer dan 6500 pagina's. De tijd die belanghebbenden geboden wordt om deze stukken te bestuderen (6 weken) en te reageren is veel te kort.

De opgave om in Nederland 6000 MW windenergie te realiseren voor 2020 is voor de minister heilig. De manier waarop hierbij met de belangen van de burgers wordt omgesprongen past meer thuis in een dictatuur dan in een democratie. Lokale overheden worden buiten spel gezet, de mogelijkheden voor inspraak worden geminimaliseerd, en eerdere toezeggingen worden met voeten getreden. De minister heeft zich verbonden aan de

“structuurvisie wind op land” (SWOL) en het “nationale energieakkoord”. In het Energieakkoord wordt gesteld dat een betere verdeling van lusten en lasten (compensatie en participatie) tussen ontwikkelaars en de omgeving essentieel is voor het vergroten van het draagvlak. In de SWOL wordt het volgende gesteld: “Verder zal gelegenheid worden geboden tot planparticipatie, dat wil zeggen het betrekken van vertegenwoordigers van bewoners en andere belanghebbenden vanaf de voorfase van de RCR-procedure”. Hoewel de initiatiefnemer van Windpark Fryslân de intentie heeft uitgesproken om open te staan voor participatie, mist dat volledig zijn doel. Was het immers niet te bedoeling om in de voorfase van de RCR voor draagvlak te zorgen? Is het niet veel beter om een participatieplan op te stellen, en dat integraal onderdeel van de vergunningverlening te maken? In elk geval is er in het voortraject over Windpark Fryslân geen enkel overleg geweest over een eerlijke verdeling van lusten en lasten, en zijn daarmee de afspraken uit het energieakkoord ter zijde geschoven. Ook de wensen van de provincie Fryslân (Windstreek 2012) worden niet nagekomen: “We zetten erop in de opbrengsten uit windenergie zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de lokale economie”. Er ligt geen enkele concrete toezegging over participatie of compensatie. Wij maken daar bezwaar tegen, draagvlak creëer je vooraf en niet achteraf.

Wezenlijk onderdeel van onze verenigingsactiviteiten is het organiseren van zeilwedstrijden. Het windpark is gepland in “ons” vaarwater. De realisatie van het windpark maakt het ons als vereniging vrijwel onmogelijk om nog wedstrijden te organiseren. Bijgaand kaartje laat de locatie van onze wedstrijdbaan (cirkel) zien ten opzichte van het windpark. Op basis van het onderzoek van het Fraunhofer instituut is duidelijk dat we op deze locatie rekening moeten houden met een significante windschaduw van het windpark, hetgeen resulteert in turbulentie en gereduceerde windsnelheden. Onze verwachting is dat de deelnemers aan onze wedstrijden hier veel last van zullen hebben, en zullen afhaken. Dit betekent voor ons een aanzienlijke directe derving aan inkomsten en een aanzienlijke indirecte derving aan inkomsten voor de lokale horeca en camping. Naast wedstrijden op deze wedstrijdbaan organiseren we ook wedstrijden om bestaande betonning op het IJsselmeer. Vaak wordt hierbij gebruik gemaakt van de boei Sport-B, die midden in het geplande windpark ligt. Verplaatsen van deze boei naar zuidelijk van het windpark heeft niet veel zin. Dit is te ver weg, en hier liggen ook al andere boeien. Het is zeer waarschijnlijk dat we als vereniging geen aantrekkelijke wedstrijden meer kunnen organiseren. Dit betekent een directe negatieve invloed op onze inkomsten, we zullen deze planschade verhalen bij het windpark.

In een eerdere reactie op de voorliggende "Notitie reikwijdte en detail" hebben we aangegeven ons grote zorgen te maken over de invloed van het windpark op de toeristische sector. Wij exploiteren een eigen jachthaven en zijn voor onze inkomsten voor een groot deel afhankelijk van het aantal toeristen en overnachtingen. De onderzoeken die verricht zijn in het kader van de MER tonen niet afdoende aan dat er geen negatieve effecten zullen optreden:

Quote uit het onderzoek:

"De uitkomsten zijn gevoelig voor diverse interpretaties. Daarnaast is de betrouwbaarheid van de respons op 'wat als' vragen (waarbij wordt gevraagd naar een toekomstige, hypothetische situatie) nauwelijks onderzocht. Het is daardoor niet eenduidig te concluderen of er een verschil is tussen wat respondenten (ex-ante) antwoorden en wat ze na aanleg van een windpark daadwerkelijk (ex-post) doen".

Veel van het onderzoek is verricht op locaties die niet te vergelijken zijn met de geplande locatie. Het geplande windpark ondermijnt het IJsselmeer direct in de kernwaardes: "openheid, leegte, rust, ruimte, duisternis". Dit zijn gevoelswaardes en hebben subtiele effecten op de keuzes die mensen maken om op bepaalde plekken te recreëren. Nu het windpark in de Noordoostpolder bijna voltooid is, is heel duidelijk dat er van openheid, leegte, rust en duisternis geen sprake meer is. Van meer dan 50 km afstand is bij nacht de synchroon knipperende verlichting zichtbaar. De algemene reactie van mensen is een associatie met een kermis of een industrieel complex. Je hoeft niet een ellenlang onderzoek te doen om een negatief effect op het toerisme te veronderstellen. Mensen recreëren daar waar ze zich goed voelen. Recreëren is een gevoelskwestie. Veel van onze leden komen uit de randstad (en Groningen!) naar Makkum voor de rust en de weidsheid van het IJsselmeer. Dat is het gevoel wat Makkum met zich meebrengt. Wij zijn bang dat na realisatie van het windpark dat gevoel langzaam wegebt. Hoe duidelijk is dat als je nu door de Noordoostpolder rijdt in het donker, of vanuit Gaasterland over het IJsselmeer naar het zuiden kijkt. De schadelijke gevolgen voor de recreatiesector sluipen er vervolgens langzaam in en de exploitant wast zijn handen in onschuld. Het was toch goed onderzocht? Een herhaling van de treurige situatie met de gaswinning in Groningen dient zich aan. De exploitant zal ontkennen dat de economische schade die optreedt veroorzaakt wordt door het windpark, en de lokale bevolking wordt machteloos en berooid achtergelaten. Waar is nu dat draagvlak wat iedereen hoog in het vaandel heeft? Hoe zit het met een eerlijke verdeling van lusten en lasten?

Ons voorstel is om de vergunningverlening op te schorten totdat de initiatiefnemer en overheid hun toezeggingen uit hoofde van het energieakkoord en de "structuurvisie wind op land" zijn na gekomen. De initiatiefnemer heeft tot nu toe onvoldoende inspanningen gepleegd voor het zorgen voor draagvlak, en er is nog geen participatieplan. Het participatieplan moet een integraal onderdeel zijn van de vergunningen die verstrekt worden. Als de vergunningen eenmaal verleend zijn, is er voor de initiatiefnemer geen noodzaak meer om een redelijk participatieplan op te stellen. De lusten en lasten van het windpark worden zo niet redelijk verdeeld. Als de vergunningen onverkort verleend worden zal dit tot in lengte van dagen opgevat worden als een schoffering van de lokale belanghebbenden.

Tevens willen we voorstellen dat er bindende afspraken gemaakt worden met overheid en initiatiefnemer over het monitoren van de effecten van het windpark op de toeristische sector en de lokale economie. Stel een langlopend en degelijk monitoringsprogramma op voor de realisatie van het windpark. Meet daarbij zowel voor, tijdens als na de aanleg de perceptie, bezoekersaantallen, werkgelegenheid en bestedingen op deze locatie. Laat de initiatiefnemer op voorhand voorstellen doen voor passende compensatie in geval van aantoonbare economische schade. Monitor tevens de voortgang van het nog op te stellen participatieplan, en stel hierbij ook sancties op het niet nakomen van het plan.

Indien de vergunningen verleend worden, willen we gecompenseerd worden voor gederfde inkomsten. We zullen onze schade voor nu en in de toekomst verhalen bij Windpark Fryslân.

Graag bereid tot nader overleg.

Hoogachtend,

Watersportvereniging Makkum (WVM)

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 10:32
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Stichting Don Quichot

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ik ben secretaris/penningmeester van de stichting Don Quichot en verwijs naar bijgaand bestand "zienswijze windpark Fryslân Don Quichot 13 april 2016" waarin naar voren wordt gebracht wat wij er van vinden.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

idem

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

idem. Don Quichot is speciaal opgericht om te voorkomen dat er windturbines in het noordelijke deel van het IJsselmeer worden geplaatst. Ons nummer bij de KvK is 58213155.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

De stichting Don Quichot, Molenweg 27, 8748 BL Witmarsum dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Deze zienswijze begint met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing.

De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag en kan gaan vanwege het aantasten van de natuurwaarden, maar ook omdat onvoldoende gekeken is naar alternatieven.

Samenvatting

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

1. **Algemeen**

We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie teneinde een einde te maken aan het gebruik van fossiele energie. Noodzakelijk om de klimaatverandering en de gevolgen daarvan binnen de perken te houden. Sterker nog, deze energietransitie gaat ons zelfs niet snel genoeg. Daar is niet alleen een omschakeling naar andere energiebronnen maar vooral ook een enorme besparing op energiegebruik voor nodig. Als onderdeel van die energietransitie staan wij ook achter een stevige inzet op windenergie, inclusief wind op land. Echter, bij die inzet van windenergie dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zinswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Mobiliteit, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Nbwet, omdat dit plan (deze structuurvisie) niet kon garanderen dat er geen significante negatieve effecten zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden. De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.

Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

Het MER en de Passende Beoordeling (hierna; PB) zijn gedateerd van juli 2015. Het is onbegrijpelijk, dat deze stukken pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zinswijzen. Het totale pakket aan stukken waarover zinswijzen kunnen worden ingediend beslaat veertien volle ordners. In het licht van het formaat van dit totale pakket aan stukken en de datering van de belangrijkste daarvan (het MER en de PB) was er geen enkele noodzaak om het MER en de PB niet eerder vrij te geven. Of hopen de initiatiefnemer en de betrokken overheden dat belanghebbenden door deze overmaat aan stukken en de beperkte tijd – alleen al voor het aandachtig lezen van alle stukken is meer dan zes weken nodig – zullen afzien van een zinswijze?

Verschillende vergunningen, onder andere de vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen, dat het windpark na afloop van die periode met worden verwijderd maar zal ook als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.

Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark maar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting.

Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. **Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân**

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.

De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan noch in het MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. **Landschap en cultuurhistorie**

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die

waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden. De referentiehoogten in het gebied van de IJsselmeerkust zijn op dit moment de piramide op d camping De Holle Poarte te Makkum met een hoogte van 19 meter en de sloopshal van De Vries Feadship, ook in Makkum, met een hoogte van 28 meter. Industriële windturbines met een tiphoogte van 182 meter hoog zijn van een totaal andere orde en detoneren bijzonder met de bebouwing in de kuststrook. Bovendien draaien die turbines ook nog! En zijn de buitenste 29 verlicht, wat 's nachts een knipperende kermis van rode lampjes oplevert. In een gebied dat tot nu toe in de nacht duister is.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friesche kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluiscomplex en beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

4. Economische activiteiten

1. Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens aan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van

of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen.

Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal ernstig te lijden hebben van de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

2. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven, horeca middenstand en woningbestand. Het IJsselmeer is een belangrijk waterrecreatiegebied. De omzet van de watersportindustrie (exclusief bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea enz) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen. (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthaven met ruim 16.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het ontbreken van een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in dit gebied te varen. Op basis hiervan zou de sector verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachten effecten van een groot windturbinepark op de waterrecreatie. Naar onze mening is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter uiterst marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hier aan. Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer als het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere dichtheid van jachthaven en recreatieondernemingen aanzienlijk groter dan een gemiddeld willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de oomvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleinere omvang zodat de uitkomsten niet of nauwelijks relevant genoemd kunnen worden voor de Friese situatie. De provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme. Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden door op locatie onderzoek te doen maar hiervoor is vanwege kort tijdsbestek en hoge kosten niet voor gekozen, zo meldde onderzoeksbureau ZKA. Met name het argument van hoge kosten is volstrekt onaanvaardbaar, gezien de grote implicaties die aanleg van een windpark van deze omvang vlak voor de kust in druk gebruikt vaarwater. De belangen van zowel watertoerisme als verblijfsrecreatie alsook het

strandbezoek van het op het westen georiënteerde strand zijn bijzonder groot. (Bovendien heeft het onderzoeksbureau bij het onderzoek een fotomontage van het toekomstige windpark getoond, waarop de windmolens met moeite waarneembaar zijn. Terwijl deze objecten van 182 meter hoog op ruim 6 kilometer afstand van het Makkumer strand komen! In het onderzoek dat ZKA aan de Hollandse kust heeft gedaan najaar 2013, is een foto getoond van een park op 3 zeemijlen uit de kust, waarop de windturbines veel duidelijker te zien zijn. Wij achten sprake van MISLEIDING door het onderzoeksbureau en de provincie door op deze wijze in Fryslân een volstrekt foutieve voorstelling van zaken te geven.) Enkele uitkomsten van het onderzoek geven aan dat circa 10 tot 20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15% van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegegaan. Genoemde eerdere onderzoek van ZKA aan de Hollandse kust heeft aangetoond dat bij een windpark voor de kust op 6 kilometer afstand ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder of niet zal bezoeken. In het rapport van Arcadis "Haalbaarheidsonderzoek Makkumer Lagune" wordt gesteld dat 1% minder dagrecreanten betekent dat er € 5 miljoen minder bestedingen in het kustgebied zijn. Wij vrezen dat er wel 10 tot 20% minder toeristen komen, dus 50 tot 100 miljoen euro minder omzet. Daar komt het omzetverlies door minder ligplaatsgebruikers, vakantiebungalowhuurders en campinggebruikers nog bij. Een ramp voor dit gebied met drastische nadelige gevolgen, ook voor de werkgelegenheid. Er is veel geïnvesteerd in zuid west Fryslân in het kader van het Friese Meren Project. Veel hier van zal weggegooid geld blijken te zijn. Ook zal de waarde van het onroerend goed in het Friese kustgebied in waarde dalen. Dit speelt voor bedrijfsgebouwen in de watersportsector, de horeca, de detailhandel maar zeker ook bij de vakantiebungalows waarvan er honderden staan in dit gebied. Ook verwachten wij waardevermindering van de bestaande woningvoorraad, terwijl het prijsherstel in ons gebied toch al veel trager verloopt in vergelijking met de rest van het land. De bezetting van ligplaatsen aan het IJsselmeer loopt de laatste jaren al gestaag terug, vanwege de invloed van de crisis, de vergrijzing van de doelgroep en het feit dat jeugdigen minder aan bezit zelf hechten. Zeilboten zijn per definitie mobiel, dus ligt het voor de hand dat veel gasten zullen vertrekken naar een ligplaats elders, waar ze niet gestoord worden van 89 draaiende industriële turbines. Er is totaal niet onderzocht in welke mate dit zich voor zal doen. Een omissie in de onderbouwing van de plannen. Wij vinden dat u als vergunningverlener beter onderzoek moet laten doen naar de genoemde economische effecten, omdat dit tot op heden volstrekt onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische en aanverwante sectoren volledig financieel compenseert in het geval Windpark Fryslân wordt gerealiseerd Wij lezen daar niets over terug in de voorliggende stukken. Wij vragen u op voorhand om waarborgen te geven dat deze compensatie plaats zal vinden. Overigens moet ons van het hart dat wij daar weinig vertrouwen in hebben, gezien de wijze waarop u als Rijk opereert in het Groningse gas- en aardbevingsgebied.

3. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet

op van toepassing is.

5. Natuur

1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzaak is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde. Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.

Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.

De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode.. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

1. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende

stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes, is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden. Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway.

Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omliggende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (Potential Biological Removal) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoensmaxima, seizoensgemiddelden respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt. Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geeft een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

Van de topper is een natuurlijke mortaliteit veronderstelt op basis van

Met opmaak: Nederlands
(standaard)

dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd. Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddegebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

In het (concept)Natura 2000 beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat het windpark van plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Als dit al meegewogen zou kunnen worden (quod non), dan moet het worden aangemerkt als compensatie.

2. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.

3. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrictlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en

hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.

De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen.

Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde zijn gesteld.

4. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitattypen. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en van daaruit moeten worden gezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltracé.

5. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een

aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

6. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaft van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Verhoging van de tiplaaft tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaft van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie.

Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de verstoring effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel).

7. Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de toplaagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit

park al gerealiseerd kan worden.

2. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

3. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) dan wel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierwaluw is bekend, dat grote groepen gierwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierwaluw zeker niet mogen ontbreken als overwinteringsgebied.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel,

spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.

Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens. In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

6. **Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw**

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat. In tegenstelling tot wat in het MER wordt genoemd, komt Windpark Fryslân in en nabij een zeer druk bevaren gebied en de vaargeul naar de Waddenzee en eilanden. Het aantal sluispassages in Den Oever is jaarlijks 20.000 en in Kornwerderzand circa 35.000 per jaar. Binnen Nederland kennen alleen de Oranjesluizen in Amsterdam en de Johan Frisosluizen in Stavoren meer passages. Het betreft in casu dus beslist niet een vaarluw gebied, zoals gesteld wordt. Wij maken ons zorgen over de nautische veiligheid, zowel recreatief als beroeps. Zeilers hebben geen veilige uitwijk meer als het windpark er komt. Bij harde wind uit Noord en Noordwest wordt de route over het IJsselmeer zuidelijk van de Afsluitdijk benut. Die mogelijkheid zal vervallen. Vluchthaven Breezanddijk zal zijn functie verliezen. De vaarweg langs Friesland loopt pal langs het windpark en aan de oostkant zijn ondiepten. Dit leidt tot gevaarlijke situaties. Er is verder geen onderzoek gedaan naar de invloed van dit park op de radar- en navigatieapparatuur en de stuurautomaten in de scheepvaart. Het park ligt ook in de aanvliegroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart

en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

Door bij de slagschaduw het effect bij een zonnestand lager dan 5 graden en verder weg dan 12 maal de rotordiameter te verwaarlozen is ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten op de Friese kust. Juist bij een laagstaande westelijke zon zal de Friese kust en het daarbij behorende toerisme nadeel ondervinden van dit windpark. Aan de effecten op scheepvaart, inclusief recreatievaart, van verblinding of slagschaduw en dergelijke is onvoldoende aandacht geschonken.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd ten opzichte van de windsterkte vóór het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In het MER of ander stuk is geen onderzoek of verklaring afgegeven over deze materie, terwijl dit zeer van belang is voor het resterende vaarwater en strand en kuststrook van Fryslân. Wij verzoeken u een onderzoek te doen naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat en omgeving. Verder treffen wij in de stukken niets aan over de invloed van 89 enorme funderingen van de turbines op de stroming in het water en de daarmee gepaard gaande zandafzetting en de vaargeul, de toegangseuilen naar Kornwerderzand, Makkum en Workum/Hindeloopen.

7. Overige vergunningen en ontheffingen

1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de

waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derdenbelanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld. Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken.

Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

8. (Gebrek aan) Draagvlak.

Door Don Quichot is in 2013 een peiling gehouden langs alle woningen van de dorpen en steden in de kuststrook van het IJsselmeer. Meer dan 80% van alle huishoudens heeft de handtekening gezet tegen het Windpark Fryslân. Deze handtekeningen zijn begin december 2013 in Leeuwarden overhandigd aan gedeputeerde Konst. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is er niets met deze handtekeningen gedaan. Wij hebben daarnaast op geen enkele wijze kunnen merken of u iets met deze informatie heeft gedaan. Er is op diverse momenten inspraak gepleegd op avonden georganiseerd door de provincie, waarbij een zeer grote meerderheid zich uitsprak tegen windpark Fryslân. Zo'n groot industrieel project neerzetten pal voor de neus van de bewoners van de kuststrook terwijl daarvoor geen enkel draagvlak bestaat! Hoe is het mogelijk dat in een democratisch land als Nederland pretendeert te zijn zoiets plaatsvindt. Terwijl er voldoende alternatieve mogelijkheden zijn om duurzame energie op te wekken. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Wij eisen van u dat u de plannen voor windpark Fryslân stopzet en zich gaat richten op andere wijzen om op duurzame wijze energie op te gaan wekken.

Hoogachtend,

Namens de stichting Don Quichot
, secretaris/penningmeester

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 10:51
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Werfkade
Huisnummer: 2
Postcode: 1033 RA
Woonplaats: AMSTERDAM
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: HISWA

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als onze leden negatieve gevolgen ondervinden van Windpark Fryslân zullen wij als brancheorganisatie hier ook hinder van ondervinden doordat de bedrijven minder (financieel) kunnen bijdragen aan branche-activiteiten die wij voor hen organiseren.

Reactie

Postbus 37111
1030 AC Amsterdam

Werfkade 2
1033 RA Amsterdam

info@hiswa.nl
www.hiswa.nl

IBAN NL97 ABNA 05 42 09 07 83
BIC ABNANL2A
BTW 0025.65.961.B.01
KVK V40534178

0160

HISWA
VERENIGING

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum Amsterdam, 14 april 2016
Kenmerk B20160414001/GD/JY/ab
Betreft **Zienswijze Windpark Fryslân**

Geachte heer/mevrouw,

HISWA Vereniging dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. Dit doen we mede namens de bij ons aangesloten leden die ook een formele reactie hebben ingestuurd en waar we intensief overleg mee hebben gehad over dit onderwerp. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op €630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is.

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012

De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- ≠ Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatiedichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- ≠ De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer **22%** deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (CPB) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³ Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA Vereniging heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het CPB dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Fryslân, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Fryslân wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Fryslân in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen. Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Fryslân dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag

van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en

kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Voordat een finale beslissing kan worden genomen over Windpark Fryslân dient eerst een grondige economische effecten analyse te worden uitgevoerd in samenspraak met de watersport/toeristische sector. Eveneens willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden? Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen. Ik reken erop dat u onze gemotiveerde bezwaren en opmerkingen ter harte neemt.

Met vriendelijke groet,
HISWA Vereniging

directeur

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:07
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 222
Postcode: 1850 AE
Woonplaats: HEILOO
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Samenwerkingsverband Het Blauwe Hart

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
n.v.t.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja! Er is niet gekeken naar alternatieve windlocaties en niet naar de integrale visie voor het gehele IJsselmeergebied, niet naar de schade aan de natuur en de economische ontwikkelingen.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Onze missie: Samen voor een gezond en vitaal IJsselmeergebied voor nu en later!

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Heiloo, 14 april 2016

Geachte heer/mevrouw,

Het Samenwerkingsverband Het Blauwe Hart¹ dient hierbij een korte zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

De algemene conclusie van het Samenwerkingsverband is dat:

- er onvoldoende gekeken is naar alternatieve windlocaties, bijv. op het land.
- het IJsselmeergebied als natuurgebied teveel belast wordt met windturbine parken. Het is algemeen bekend dat de natuur van het IJsselmeergebied onder grote druk staat. De vraag 'hoeveel windenergie kan het IJsselmeergebied gezien de achteruitgaande natuurwaarden eigenlijk aan?' is nooit goed onderzocht. We hollen van windpark naar windpark.
 - een gezamenlijke visie t.a.v. de plaatsing van windparken in het gehele IJsselmeergebied, ondanks herhaaldelijk aandringen van onze kant bij diverse overheden, volledig is genegeerd. Deze houding is in strijd met de Nwea gedragscode.
 - wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling onvoldoende zijn uitgesloten door het inpassingsplan.
 - dit windturbinepark niet voorziet in de ambitie om extra kwaliteit aan het gebied toe te voegen, terwijl dit wel de norm zou moeten zijn bij zo'n groot infrastructureel project. Dit zou het draagvlak ook zeer ten goede komen.
 - de definitieve keuze voor de plaatsing van windturbineparken in het IJsselmeergebied niet per provincie zou mogen worden gemaakt, omdat zij niet verder kijken dan hun eigen grondgebied. Het Rijk verzaakt haar taak door dit aan de provincies over te laten en t.a.v. de Rijkswateren niet integraal, d.w.z. in samenhang met andere windturbine parken in uitvoering of in de planvormingsfase, een afweging maakt gezien de ruimtelijke impact van deze parken.

Kortheidshalve verwijzen we naar die bijgevoegde reactie op de SVWoL.

Naast deze zienswijze, dienen verschillende partners van het Samenwerkingsverband ook een eigen zienswijze in.

Namens het samenwerkingsverband Het Blauwe Hart,
 Hoogachtend,

directeur

¹ In het Samenwerkingsverband het Blauwe Hart werken de volgende organisaties samen voor een gezond en vitaal IJsselmeergebied, als blauwe hart van Nederland voor nu en later: Landschap Noord Holland, Flevo-landschap, It Fryske Gea, Waddenvereniging, IJsselmeervereniging, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland en PWN.

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:15
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Markt
Huisnummer: 6
Postcode: 8754 ES
Woonplaats: MAKKUM FR
Telefoonnummer:
E-mailadres: dhz@makkum.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Venema dhz en tweewielers
Mede namens: Mijn vrouw en kinderen

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

achter haalde energie en wij Makkummers worden opgescheept met subsidie
verslindende molens die de zakken vullen van mensen die niet over het mooie IJsselmeer
kijken .

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

wij krijgen de milieu en subsidie verslindende molens voor de ramen

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

uitzicht van makkum op ijsselmeer wordt door molens vernietigd,het mooie ijsselmeer
ruimte en frisse lucht.wordt door molens en slagzij en lawaai en knipperende lichten s
nachts een aanfluiting.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:17
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Boulevard
Huisnummer: 12
Postcode: 3707 BM
Woonplaats: ZEIST
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Vogelbescherming Nederland

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Aangetekend verstuurd

Datum : 13 april 2016
 Ons kenmerk : 16-B176
 Doorkiesnummer :
 Betreft : Zienswijze ontwerpbesluiten Windpark Fryslân

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de publicatie van de ontwerpbesluiten van Windpark Fryslân geeft de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (hierna: Vogelbescherming Nederland) hierbij haar zienswijze. Deze zienswijze slaat op de ontwerpbesluiten voor het inpassingsplan, omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en de ontheffing Flora- en faunawet alsmede de achterliggende documenten als het MER, de Passende beoordeling (hierna: PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage hebben gelegen.

We beginnen deze zienswijze met het kort benoemen van de belangrijkste punten die op alle ontwerpbesluiten slaan. Logischerwijs zullen wij daarna wat dieper ingaan op de effecten voor natuur, en dan met name vogels.

De algehele conclusie van onze zienswijze is dat dit windpark niet gerealiseerd kan worden aangezien significant negatieve effecten op kwalificerende doelsoorten niet kan worden uitgesloten en dat het windpark zal leiden tot een wezenlijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van met name het Natura-2000 gebied IJsselmeer. Tevens zijn alternatieven voor dit windpark onvoldoende onderzocht.

o. Korte samenvatting van de belangrijkste punten

o.1 Algemeen

Klimaatverandering is de grootste bedreiging voor de biodiversiteit wereldwijd. Wij zijn dan ook voorstander van een energietransitie naar duurzame energie. Windenergie is daar op het ogenblik onlosmakelijk aan verbonden. Dit gezegd hebbende zijn wij wel van mening dat de belangrijkste natuurgebieden voor vogels, waaronder de Natura-2000 gebieden, gevrijwaard moeten blijven van windmolenparken. Dit vanwege de negatieve effecten die windmolens met zich mee brengen voor vogels.

Zoals de commissie van de m.e.r. in haar advies¹ van 22 februari 2016 al aangeeft is het hoogst ongebruikelijk dat er ruimtelijke ingrepen van dusdanig grote omvang als onderhavig windpark gepland worden in Natura-2000 gebieden.

Daarnaast wordt het IJsselmeergebied onevenredig zwaar belast met de realisatie van verschillende windparken. Vooral het onderhavige windpark doet een (te) grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied al onder grote druk staat.

Als laatste is de Structuurvisie Wind op Land (hierna; SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

0.2 Inpassingsplan

Wezenlijke aantasting van de natuurlijke kenmerken en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

0.3 Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddegebied. Het windpark Fryslân vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

0.4 Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

0.5 Natuur

Zowel voor het Natura-2000 gebied het IJsselmeer als ook voor de Waddenzee zijn significant negatieve effecten op de natura-2000 doelen voor vogels en vleermuizen niet uitgesloten. Dit geldt zeker voor soorten als visdief, zwarte stern en topper. Het is de vraag of het natuureiland daadwerkelijk een kwaliteitsimpuls aan de natuur van het gebied geeft en bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstand voorziening en de versturende effecten zijn onderschat doordat niet in kaart gebracht is welke negatieve effecten het 's nachts door werken met zich mee brengt.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven. De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark

¹ Commissie voor de milieueffectrapportage, Windpark Fryslân, tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport. 22 februari 2016/ projectnummer 2673

zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

o.6 Veiligheid, geluid en slagschaduw

De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

1. Algemeen

Klimaatverandering is de grootste bedreiging voor biodiversiteit wereldwijd. We onderschrijven dan ook de noodzaak van een energietransitie om de effecten van een veranderend klimaat zoveel mogelijk te beperken. Windenergie speelt een belangrijke rol in deze transitie. Windturbines veroorzaken echter direct en indirect negatieve effecten op natuur, en dan met name voor vogels en vleermuizen. Daarom zijn wij van mening dat de realisatie van windenergie niet ten kosten mag gaan van de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Voor vogels zijn dit onder andere de Natura-2000 gebieden aangewezen onder de Vogelrichtlijn, maar ook de belangrijkste akker- en weidevogelgebieden moeten uit voorzorg gevrijwaard worden.

Bij de planvorming omtrent windmolenparken dient er voldoende aandacht te zijn voor de effecten op landschap, cultuurhistorie en natuur. In dat verband – en dat is in zinswijzen op de SVWoL in extenso naar voren gebracht door verschillende natuur- en milieuorganisaties – is wel heel veel van de taakstelling voor wind op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en één van de belangrijkste natuurgebieden voor vogels in Nederland. Niet voor niks is het gebied voor een groot aantal vogelsoorten aangewezen als Natura-2000 gebied.

De SVWoL is weliswaar vastgesteld door de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu, gesanctioneerd door het parlement, maar in strijd met de regels van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna; Nbwet), omdat de structuurvisie aangemerkt kan worden als plan in artikel 19j hadden significant negatieve effecten op Natura-2000 gebieden uitgesloten moeten worden. Echter, de passende beoordeling² die ter onderbouwing van de SVWoL dient, sluit significant negatieve effecten voor verschillende gebieden op voorhand niet uit. De SVWoL is dus in strijd met de Nbwet art. 19j e.v. vastgesteld.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van de SVWoL is die participatie niet geboden. De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht.

Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

² Passende Beoordeling Structuurvisie Windenergie op Land, ministerie van Infrastructuur en Ruimte, Royal Haskoning BHV, november 2013.

Er ligt een omvangrijke hoeveelheid stukken ten grondslag aan de besluiten (14 ordners). Zorgvuldige lezing van deze stukken is van belang voor het kunnen indienen van een volledige en adequate zienswijze. De belangrijkste van deze stukken, het MER en de Passende Beoordeling (hierna: PB), dateren van juli 2015. Gelet daarop is het onbegrijpelijk dat het MER en de PB pas beschikbaar zijn gesteld aan belanghebbenden bij de aanvang van de periode voor het indienen van zienswijzen (4 maart 2016), zodat voor zorgvuldige lezing en het opstellen van een zienswijze slechts zes weken beschikbaar is. Niet is gebleken van een noodzaak om deze stukken niet eerder openbaar te maken. Het niet eerder openbaar maken van deze stukken is in strijd met algemene rechtsbeginselen zoals fair play en equality of arms. In strijd met het fair play beginsel geven de betrokken bestuursorganen ons onvoldoende de mogelijkheid onze procedurele kansen te benutten. In strijd met het beginsel van equality of arms stellen de betrokken bestuursorganen door het niet eerder openbaar maken van de stukken ons niet in staat een gelijkwaardige positie in te nemen opdat wij onze belangen adequaat kunnen verdedigen.³ Dit klemt te meer nu de overheid doorgaans qua middelen en expertise in een sterkere positie verkeert dan een individu of een non gouvernementele organisatie zoals wij.

Verscheidende vergunningen, waaronder de vergunning op grond van artikel 19d Nbwet, gaan uit van een exploitatieperiode van 30 jaar (2017 tot en met 2047). In de vergunningen zal niet alleen moeten worden opgenomen dat het windpark na afloop van die periode moet worden verwijderd, maar ook zal als voorwaarde moeten worden opgenomen, dat het windpark op een zodanige manier wordt aangelegd, dat alle materialen voor het windpark herbruikbaar zijn als bijdrage aan een circulaire economie.

Er mist bij het nut en de noodzaak voor het windpark een gedegen onderbouwing van de netto energieopbrengst, dus niet alleen de baten aan opgewekte elektriciteit maar ook de lasten aan gebruikte energie ten behoeve van de bouw van de turbines, aanleg, onderhoud en verwijdering van het gehele windpark waar ook van de kosten van de aanleg van de aansluiting op het energienet en de energieverliezen in die aansluiting moet worden meegenomen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de noodzakelijke stilstand van turbines om aanvaringsslachtoffers onder vogels te voorkomen. Van het voorkeursalternatief is zelfs geen berekening van de werkelijke productie voor handen.

2. Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden besproken, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld. Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het

³ P.C.W. Akkermans e.a., Grondrechten. Grondrechten en grondrechtenbescherming in Nederland, Deventer: Kluwer 2005, p. 123.

inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen. De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op ander wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces *Fryslân foar de Wyn* heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het vaste land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan noch in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk UNESCO Werelderfgoed bij. Het inpassingsplan en MER doen niets anders dan proberen deze grove aantasting goed te praten. Papier is geduldig, maar al dat goed praten neemt niet weg, dat er maar één conclusie mogelijk is: de beschermde waarden worden wezenlijk aangetast en op grond van de bescherming van die waarden had nooit en te nimmer voor deze plaats voor een dergelijk windpark gekozen kunnen worden. Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is zeker in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro.

Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friese kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen betrokken.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en zeer nabij het sluzencomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven.

Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

4. Economische activiteiten

4.1 Recreatie en toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water) recreanten dit gebied gaan mijden. Het recreatief gebruik van de planlocatie voor windpark Fryslân wordt, door gebrek aan onderzoek, onderschat.

Onduidelijk is welke veranderingen in recreatief gebruik van het IJsselmeer zullen optreden door windpark Fryslân en welke effecten dit met zich mee brengt voor recreatie en toerisme rondom het IJsselmeer, en welke mogelijke extra verstoring dat voor vogels met zich mee kan brengen.

5. Natuur

5.1 Algemeen

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB maar moeten de effecten beoordeeld worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen. Er is het nodige aan te merken op de beoordeling van effecten op vogels, vleermuizen en vissen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

Hoofdzakelijk is dat onvoldoende is vastgesteld dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het Natura-2000 gebied IJsselmeer als ook de Natura-2000 gebieden Waddenzee en de Waddeneilanden. Hierdoor is het verlenen van toestemming voor dit project in strijd met art 19d e.v. van de Nbwet, tenzij de zogenaamde ADC-toets succesvol wordt doorlopen. Hieronder zullen we kort beargumenteren hoe wij tot deze conclusie zijn gekomen.

5.2 Internationale belang van Waddenzee en IJsselmeer voor vogels

De Natura-2000 gebieden Waddenzee en IJsselmeer zijn van cruciaal belang voor vele miljoenen vogels. Vogels verblijven in de Waddenzee en het IJsselmeer om te broeden, te ruien, op te vetten tijdens de trek of om hier te overwinteren. De Waddenzee en het IJsselmeer vormen een heus kruispunt voor trekvogels van de *East-Atlantic Flyway*. Nederland heeft dan ook een grote internationale verantwoordelijkheid om de unieke natuurwaarden van deze gebieden te beschermen en te behouden. Voor een deel zien wij deze verantwoordelijkheid terug in de aanwijzing van beide gebieden als Natura-2000 gebied voor een groot aantal vogelsoorten en andere natuurwaarden. Zoals ook de commissie van de m.e.r. benadrukt in haar advies van 22 februari gebeurt het echter hoogst zelden dat een ruimtelijke ontwikkeling van dusdanige omvang *in* een Natura-2000 gebied plaats vindt. Wij achten dit niet in overeenstemming met voornoemde internationale verantwoordelijkheid.

5.3 Effectbeoordeling Nbwet algemeen

Voor de beoordeling van alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat.

Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar precies wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase.

De ontwerpvergunning op grond van de Nbwet ziet toe op een periode van 30 jaren (tot uiterlijk 2048).

De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

5.3.1 Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten. Er zijn tenminste drie verschillende soorten effecten van het windpark op vogels te verwachten; mortaliteit (door aanvaringen met turbines), verstoring en barrièrewerking (inclusief habitatverlies). Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt. De effecten van het geluidsniveau en slagschaduw binnen en buiten het park blijven onderbelicht.

Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes, is niet voorgeschreven) is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ieder moment van toepassing zijn. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.

Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van, de voor vogels extra verstorende, rode toplichten en de mogelijke aantrekkende werking die dit kan hebben voor (trek)vogels. Er zijn aanwijzingen dat het gebruik van licht op windturbines vogels aantrekt. Met name tijdens slecht weer kunnen vogels zich op licht gaan oriënteren. Geen gebruik van verlichting of het verminderen van verlichting in een windpark (niet op iedere turbine verlichting) kan het risico op aanvaringslachtoffers verkleinen.

Waardenburg hanteert het Flux Collision model voor het berekenen van de aantallen slachtoffers onder vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de aantallen aanvaringslachtoffers juist zijn berekend. Dit is van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn. Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden. De aannames bij de berekeningen op grond van PBR (*Potential Biological Removal*) zijn twijfelachtig, waardoor de aantallen waarschijnlijk te hoog uitvallen.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en geldt zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw. Gezien het belang van het IJsselmeer en de omvang van dit project had er gekozen

moeten worden voor gericht onderzoek naar trekbewegingen van vogels onderbouwd met radarbeelden.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (verschillend per soort gaat het over seizoensmaxima, seizoensgemiddelde en/of broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens. Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut en de brilduiker zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld in de PB. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt, welk gegeven ten onrechte niet in de beoordeling is betrokken. Daarnaast geeft het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

Van de topper is een natuurlijke mortaliteit verondersteld op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern zijn significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten. Wij verwijzen naar het tussentijds advies d.d. 22 februari 2016 van de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) waarin de Commissie tekortkomingen signaleert in het onderzoek naar de effecten van additionele cumulatieve sterfte van zwarte stern en topper.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend. In de omstandigheid dat een soort zich onder zijn instandhoudingsdoelstelling bevindt, geldt ieder extra negatief effect als significant. Nu dit het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling verder in gevaar brengt.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en niet meegenomen in de effectbeoordeling in de Passende Beoordeling. Wij verwijzen op dit punt opnieuw naar de kritiek in voormeld advies van de Commissie.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken en dat van sommige soorten grote delen van de gehele flyway populatie op een bepaald moment gebruik maken van het IJsselmeer of Waddenzee. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht en niet goed onderzocht (door bijvoorbeeld radar-onderzoek). Door dit niet in beschouwing te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels stelselmatig onderschat en daarmee ook de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

5.3.2 Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op barotrauma's.

5.3.3 Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrictlijn
 Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken op deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben.

De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen. Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Vissoorten en schelpdiersoorten zijn immers voor vogels als voedsel van belang. Tevens is niet duidelijk of en hoe er rekening gehouden wordt met de gevoelige voortplantingsperiode voor vissen.

5.3.4 Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan. In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitattypes. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en vandaaruit moeten worden gezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabeltracé.

5.3.5 Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante plannen en projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog ten onrechte alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern. Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

5.3.6 Mitigatie

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens.

In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

5.3.7. Stilstandvoorziening

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie van soorten als visdief en zwarte stern ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van voorgestelde stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

5.3.8 Verhoging van tiplaagte

Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan in theorie wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m. Zoals eerder al gesteld is het verhogen van de tiplaagte niet meegenomen in de effectbeoordeling van de PB.

5.3.9 Werk/ Natuureiland

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuureiland maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland (en het natuurgebied) niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Daarnaast volgt ook uit het arrest van het Europese Hof van Justitie van 15 mei 2014 in zaak C-521/12 Briels dat dit natuureiland niet is aan te merken als mitigerende maatregel. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt,

dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de versturende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijkbaar met de Kreupel).

5.3.10 Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de ontwerp-Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de topplaatte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die, mede uit oogpunt van rechtsbescherming, nietaan nadere besluitvorming (middels een voor beroep vatbaar besluit) had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag.

Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

5.3.11 Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd.

Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

5.3.4 Flora- en faunawet

In de ontwerp-ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (hierna; Besluit) vrijstelling biedt van het doden en verwonden van soorten (art. 9 Ffwet. Hier is echter wel degelijk een ontheffing vereist, omdat er sprake is van opzettelijk doden. Uit jurisprudentie van het Hof van Justitie blijkt immers dat onder het begrip "opzettelijk" in de zin van de Vogelrichtlijn (en de Habitatrichtlijn) ook voorwaardelijk opzet valt (zaak C-103/00 (Commissie tegen Griekenland), ro. 36, 39, 43 e.v.). Handelen met voorwaardelijk opzet houdt in dat men willens en wetens de geenszins te verwaarlozen kans aanvaardt dat er beschermde dieren worden gedood. Bij het aanleggen en in werking stellen van het windpark is dit aan de orde. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus in strijd met art. 9 Ffwet en mogelijk ook art. 10 Ffwet en in strijd met de Vogelrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese *flyway* voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierwaluw is bekend, dat grote groepen gierwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierwaluw zeker niet mogen ontbreken.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld.

Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding. Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.

In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

6. Veiligheid, geluid, licht en slagschaduw

Hiervoor zijn al opmerkingen gemaakt over de gevolgen voor de scheepvaart van het windpark. Nu die gevolgen zijn onderschat zijn ook de eventuele gevolgen voor de veiligheid onderschat.

Het park ligt ook in de aanvliegeroute van defensie voor schietoefeningen op de Vliehors. En alhoewel defensie stelt, dat een hoogte van ruim 182m voldoende is, komt dit niet overeen met de huidige vrije vlieghoogte. Waarop die wijziging in hoogte gebaseerd is, is niet duidelijk. Sowieso betekent de hoogte van het windpark voor de vliegbewegingen een veiligheidsrisico.

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

7. Overige vergunningen en ontheffingen

7.1 Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

7.2 Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

7.3 Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld. Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

7.4 Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken.

Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

8. Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie komt in haar advies van 22 februari 2016 tot het oordeel dat significante effecten als bedoeld in de Nbwet van het project op vogels niet zijn uit te sluiten. Zij geeft aanbevelingen tot het nadere onderbouwing en nader onderzoek. Door dit gevraagde tussentijdse advies niet af te wachten, maar enkele weken voor dit advies de ontwerp-besluiten te nemen, zijn de ontwerp-besluiten in strijd met art. 3:2 en art. 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht.

9. Conclusie

Wij concluderen dat het standpunt dat significant negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het IJsselmeer, Waddenzee, Duinen en Lage land Texel en Duinen Vlieland met zekerheid kunnen worden uitgesloten op basis van de onderliggende onderzoeken niet gerechtvaardigd is. Daarnaast zijn de ontwerp-besluiten op grond van hetgeen wij hiervoor hebben betoogd onrechtmatig genomen. Wij verzoeken u dan ook voor dit project geen definitieve besluiten en vergunningen te verlenen.

Hoogachtend,

Directeur bestuurder

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:10
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat: Sotterumerdijk
 Huisnummer: 15
 Postcode: 8753 JA
 Woonplaats: CORNWERD
 Telefoonnummer:
 E-mailadres: boeyenkamp@hetnet.nl
 Als: Organisatie
 Organisatie: hippisch centrum boeyenkamp

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Plaats en datum: 7 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachtte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven
 Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425 . Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het

IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatie-dichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.

De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme. Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemeoid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek." Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Frl, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot.

Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Frl wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Frl in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen.

Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Frl dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven ene significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief

volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde – een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden. Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is

in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Hoogachtend,

Hippisch Centrum Boeyenkamp
VOF van Dijk
Sotterumerdijk 15
8753 JA Cornwerd
tel

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:35
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Geen mening

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, ik ben medeigenaar van , Makkum , een recreatiewoning. De verhuur van recreatiewoningen is mijn enige inkomen en moet een aanvulling zijn op mijn AOW in 2017.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum:14-04-2016

Naam:

Adres:

Postcode/Plaats:

Emailadres:

(Mede eigenaar Recreatiewoning _____ , Makkum)

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:41
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ja, door de slechtere verhuurbaarheid zal de woning minder aan huur opbrengen en was bedoeld als aanvulling op mijn AOW

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- ≠ De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- ≠ De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- ≠ Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- ≠ Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- ≠ Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- ≠ Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- ≠ Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- ≠ Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- ≠ Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- ≠ Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- ≠ De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- ≠ De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- ≠ Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- ≠ Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- ≠ Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- ≠ Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- ≠ Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- ≠ Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- ≠ Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- ≠ In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- ≠ Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- ≠ Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- ≠ Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 14-04-2016

Naam:

Adres:

(Mede eigenaar van recreatiewoning te Makkum)

Emailadres:

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:49
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Inderdaad, de opbrengst van de verhuur van mijn recreatiewoning, Makkum zal ongetwijfeld slinken.
Het is mijn enige bron van inkomsten n.l.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 14 april 2016

Naam:

Adres:

Postcode/Plaats:

Emailadres

Digitaal via: www.bureau-energieprojecten.nl U kunt bovenstaande tekst via knippen en plakken in het reactieformulier zetten.

Via de post: Inspraakpunt Windpark Fryslân, Postbus 248, 2250AE Voorschoten

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:57
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

De verhuurbaarheid van mijn recreatiewoning in Makkum
teruglopen.

zal ongetwijfeld

Het is mijn enige bron van inkomsten, dus geen park.

Reactie

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus zullen blijken te zijn!

Datum: 14 april 2016

Naam:

Adres:

Emailadres:

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 13:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zienswijze Windpark Fryslân

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?
De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied).

Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepsvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen

windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).
Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?
Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op

de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling: "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze

alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan

80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van de mensen die woonzaam en werkzaam zijn in de gestelde regio.

Minder toeristen, zware belasting op het milieu, horizon vervuiling.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja wij zijn afhankelijk van het toeristme, als dit terug loopt vergaren wij minder inkomsten waardoor er minder inkomsten belasting betaald kan worden. Ook zullen wij minder werknemers in dienst houden, hier door worden zij meer afhankelijk worden van de overheid. Onze huizen zullen een waarde verlaging krijgen ivm de horizon vervuiling.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 13:41
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Mede namens: Kingma & Walinga makelaars en Walinga & Winkelman Holding b.v.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Gaat te weinig in op de mogelijke gevolgen voor de recreatie, als Makkum minder interessant wordt voor de zeilers betekent dat minder toerisme in Makkum, de continuïteit van de bedrijven die moeten leven van het toerisme komt in gevaar en kunnen minder investeren in hun onderneming en de omgeving, met als gevolg minder toerisme en een verder neerwaartse spiraal, met als gevolg toenemende werkloosheid en er is een nieuwe krimpgebied moedwillig in het leven geroepen.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er wordt ten onrechte geconcludeerd dat het geen negatief effect voor het toerisme heeft, terwijl er genoeg voorbeelden te noemen zijn waar windmolens absoluut een negatief effect hebben (helemaal als het vaarwater grotendeels verdwijnt, zeilen door een bos van windmolens zullen veen recreatieve zeilers niet gaan doen). Zie ook de bijlage tijdens een inspraakprocedure van de provincie.

Daarnaast is de inspraakprocedure en besluitvorming een grote farce geweest, reacties vanuit de omgeving zijn volledig genegeerd en ook een door de provincie onderzoek naar alternatieven zijn direct naar de prullenbak verwezen, besluitvorming op provinciaal niveau is uitsluitend geweest in het kader van "zo min mogelijk stemmenverlies"; het was verkiezingstijd en beter alleen de stemmen in Makkum en omgeving verliezen dan in heel Friesland; ook door het Rijk een ondemocratisch besluit door het geluid vanuit de bevolking volledig te negeren.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, zijn met de makelaardij voor een essentieel deel afhankelijk van Makkum en directe omgeving, daarnaast zijn wij in bezit van divers onroerend goed. Bij een teruggang van het toerisme met als mogelijk gevolg verpaupering van de omgeving, leidt dat tot waardedaling van het onroerend goed.

Reactie

Windpark Fryslân

Een industriegebied midden in het IJsselmeer, in een regio die het vooral van toerisme en recreatie moet hebben. De ontwikkelaar komt met allerlei ideeën om het toerisme te gaan redden, maar dat zal niet gaan lukken.

Wil een regio slagen op het gebied van toerisme, dan is de omgevingskwaliteit van essentieel belang. De toerist moet in het gebied kunnen vinden wat zij zoekt en dat is aan de IJsselmeerkust de wind en het water (watersport), natuur en het ruimtelijke karakter. Industrie hoort daar absoluut niet bij, terwijl de huidige plannen gelijk staan met industrie.

De ontwikkelaar zegt vervolgens dat de windmolens gecombineerd kunnen worden met recreatieve activiteiten, zoals een vogeleiland met afmeermogelijkheden en bijvoorbeeld zeilwedstrijden tussen de windmolens. Voor zeilen en surfen heb je echter een constante wind nodig en ik betwijfel of met al die draaiende wieken er überhaupt nog gezeild of gesurft kan worden. En als het zeilen in het gebied vrijwel niet mogelijk wordt, wordt de bereikbaarheid van Makkum en de sluis van Kornwerderzand voor zeilboten erg lastig, hoogst oncomfortabel en zelfs gevaarlijk.

Verder kan men zo veel investeren in toerisme als men wilt, als de kwaliteit van de omgeving niet goed is komt het toerisme niet van de grond. Hoeveel investeringen zijn er niet gepleegd in bijvoorbeeld Noordoost en Noordwest Friesland terwijl het toerisme daar niet van de grond wil komen. De omgeving biedt de kwaliteit niet die de toerist in Friesland zoekt.

Een ander voorbeeld is de woonwijk Blauwe Stad in de provincie Groningen. Een vermogen is er geïnvesteerd in een mooie woonwijk, maar vrijwel niemand wil daar gaan wonen omdat de omgeving niet de kwaliteit biedt die de mensen zoeken.

Het derde voorbeeld is de jachthaven op Texel (Oudeschild). Een prachtige haven met uitstekende voorzieningen en beschut gelegen, maar direct om de haven heen stonden 3 windmolens. Er was altijd plaats in de haven, totdat de windmolens verdwenen waren; sindsdien ligt de jachthaven regelmatig helemaal vol en moeten de schippers hun boot zelfs afmeren aan vissersschepen in de Visserijhaven. Met de windmolens rondom de haven had de omgeving van de haven dus overduidelijk niet de kwaliteit die de watersporter zocht, zonder deze 3 windmolens wel.

Ook als makelaar gevestigd in Makkum, ervaar ik de reacties op het windmolenpark. Diverse potentiële kopers zijn afgehaakt omdat er concrete plannen zijn voor een zeer grootschalig windmolenpark in het IJsselmeer. Een concreet voorbeeld. Recent had ik een recreatiewoning mondeling verkocht aan een Duitser, een woning die vrij uitzicht heeft op het IJsselmeer in zuidwestelijke richting. Tijdens de bezichtiging had ik ook keurig gezegd dat er plannen zijn voor een windmolenpark in het IJsselmeer en vlak voor de kust. Een paar dagen later, vlak voor het ondertekenen van de koopakte, trok deze koper zich terug. Met een windmolenpark in het IJsselmeer ging hij uit van een stuk of 10, misschien hooguit 15 molens. Maar bij het bekijken van de plannen schrok hij zich wezenloos, vroeg zich verbaasd af hoe deze plannen überhaupt mogelijk kunnen zijn en trok zich terug als koper.

Ondanks dat ook diverse mensen het gelaten over zich heen laten komen, is de veronderstelling natuurlijk reëel dat een dusdanig grootschalig windmolenpark voor de Friese kust een negatief effect zal hebben op het toerisme, de grootste inkomstenbron voor de omgeving. En minder toeristen betekent minder inkomsten, minder werkgelegenheid, minder welvaart met als resultaat een verpaupering van de omgeving oftewel het aantasten van de kwaliteit van de omgeving. Het zal overbodig zijn dat verpaupering weer zal leiden tot minder toerisme. Eénmalig een beetje geld schuiven naar deze regio om verpaupering tegen te gaan, zal niet toereikend zijn. Er zal sprake zijn van een structurele afname van het toerisme en de daarbij behorende inkomsten, wat met geld niet op te lossen is. De kern is immers de kwaliteit van de omgeving. Dit blijkt ook uit het eerder genoemde voorbeeld van de jachthaven op Texel: ondanks de kortingen kregen zij de jachthaven niet vol door de 3 windmolens rondom de haven; toen deze 3 molens verdwenen waren werden de kortingen afgeschaft en lag de haven regelmatig vol.

Ondanks dat de provincie in eerste instantie de gevolgen voor het toerisme pas wilde onderzoeken als de windmolens er staan (het "mosterd na de maaltijd"-verhaal), heeft de ontwikkelaar deze problematiek toch meegenomen in de MER. Maar deze MER wordt in opdracht van de ontwikkelaar uitgevoerd en door de ontwikkelaar betaald (het "slager keurt zijn eigen vlees"-verhaal). Ik ben echter bang dat de onderzoekers in dit specifieke geval met name de situaties aanhalen die aantonen dat het geen (noemenswaardige) effecten heeft op het toerisme en de situaties waaruit blijkt dat het wel grote gevolgen heeft op de toerisme, buiten beschouwing zullen laten.

Persoonlijk heb ik weinig tot geen vertrouwen in de politiek. Politici roepen in tijden van verkiezingen dat wat wij als kiezers graag willen horen, maar als ze één keer op het pluche zitten doen ze waar ze zelf zin in hebben. Hierbij wil ik de commissie toch nog de mogelijkheid geven om mijn vertrouwen in de politiek, te herstellen. Luister dus naar de enorme weerstand tegen dit windmolenpark. Natuurlijk heb ik liever geen windmolens in het IJsselmeer, maar ik besef ook dat dat geen optie is. Daarom het verzoek om de lasten van het opwekken van windenergie te spreiden over de gehele provincie. Er zijn gebieden genoeg waar het ook vaak en hard waait en waar de economische gevolgen van de windmolens beperkter zijn. Dat het IJsselmeer niet ontkomt aan windmolens zullen we moeten accepteren, maar naar mijn mening zijn de gevolgen van een paar windmolens langs de Afsluitdijk wel te overzien.

Makelaar te Makkum, woonachtig in Makkum, watersporter, bestuurslid Stichting Makkum Promotie Recreatie en Toerisme en bestuurslid Vereniging Toeristen Promotie Súdwest Fryslân

Inspraakavond 01-04-2014

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 13:50
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Waardwei
Huisnummer: 7
Postcode: 8754 HB
Woonplaats: MAKKUM FR
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: De Vries Sails Holding BV

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie Bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Zie Bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Plaats en datum: 14 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachtte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatie-dichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³ Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

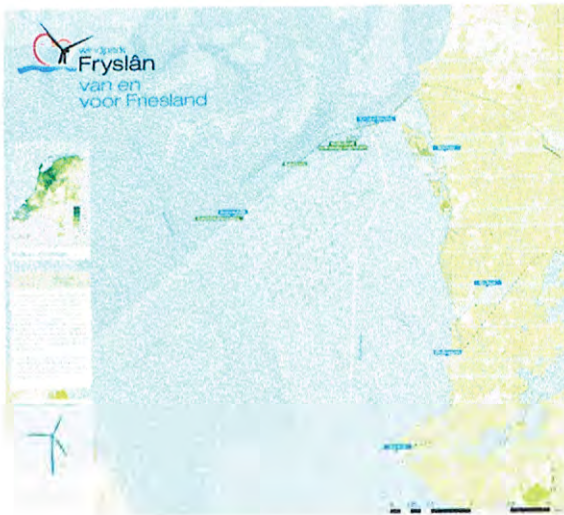
Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Frl, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Frl wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Frl in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen. Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Frl dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision

model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaagte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden. Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Specifieke situatie De Vries Sails Holding BV

Voor ons bedrijf De Vries Sails Holding BV kunnen we ons geheel vinden in de hierboven weergegeven bezwaren, opmerkingen en vragen alsmede verzoeken zoals opgesteld door de HISWA

Voor onze specifieke situatie wil ik graag de volgende zaken nog aandragen.

Wij zijn een zeilmakerij met separate watersportwinkel ongeveer 25% van onze omzet van ca 2 mio Euro wordt gemaakt door verkoop aan Duitsers die veelal uit het Roergebeid komen.

Deze specifieke klanten groep proberen we elk jaar weer te motiveren om bij ons bedrijf te kopen door het hebben van een stand op de Watersportbeurs "Boot Duesseldorf"

Voor ons is dat een bijzonder belangrijke beurs.

Deze specifieke klantengroep is zeer gevoelig voor "Rust, Ruimte en echte natuur" zoals nog tot heden aanwezig is op het IJsselmeer en de Waddenzee.

Het staat voor ons vast dat door het realiseren van "Windpark Fryslân" deze Duisters hun recreatie gedrag zullen gaan aanpassen.

Juist deze groep klanten is voor ons van cruciaal belang omdat dit het soort watersporters is die voldoende koopkracht heeft om ook werkelijk de kwaliteits producten van De Vries Sails te kunnen kopen.

Dus aanvullend op de conclusie van de Hiswa dat er circa 22% omzet verlies gaat plaats vinden betogen wij dat door het vertrek van specifiek de Duitse watersporters dit voor ons bedrijf wel eens tot 25 tot 30% omzet verlies zou kunnen oplopen.

Dit betreft dan de algemene terugloop van watersport en daarboven op het omzet verlies van de specifiek voor ons belangrijke Kapitaal krachtige Duitse Watersporters

Hoogachtend

De Vries Sails Holding BV
 Waardwei 7
 8754 HB Makkum

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 14:21
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten, w.o. de toppereend, zwarte stern, fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km, horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gekmakende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
 - Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart). Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters,

strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Eigenaar van een recreatiewoning aan de rand van het IJsselmeer, met uitzicht op het IJsselmeer. Aangeschaft voor het uitzicht, rust en de watersport. Door realisering van de project zullen uitzicht en rust zeer ten nadele veranderen; ook het bedrijven van watersport in een geïndustrialiseerd gebied wordt zeer onaantrekkelijk. E.e.a. zal tot gevolg hebben de woning sterk in waarde zal dalen.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 14:28
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Zienswijze Windpark Fryslân

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.
Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. "Het behouden van de huidige strakke lijn" is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: 'De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven', zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk?
De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân? Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied).

Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinsluizen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluizen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten. De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepsvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze "veilige" route word nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt.

Door het Windpark Fryslân zal een vluchthaven als Breezanddijk zijn eigenlijke functie gaan verliezen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen

windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).
Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?
Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr. van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent. In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s 'winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepsvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op

de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten. Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan "vaste" ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongeken- de verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen. Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wieken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand.

De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden.

Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden. Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het IJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar?

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze

alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg "positief" uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling , zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan

80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

zie bovenstaande

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 14:33
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfer s van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
 - Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
 - Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
 - Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
 - Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke
- Economische schade
- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
 - De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters,

strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.

- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
 - Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken
 - Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
 - Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt
- Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming
- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
 - Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
 - Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
 - In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
 - Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
 - Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
 - Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Sedert jaren eigenaar van een recreatiewoning aan de rand van- en uitzicht op het IJsselmeer. Gekocht voor het uitzicht en de rust.

Wanneer dit project zou worden gerealiseerd dan is het uitzicht ernstig verstoord en de rust is weg. Dit zal beslist tot een waarde daling van de recreatiewoning leiden.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 15:24
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: De Zwemmer
Huisnummer: 1
Postcode: 8939 CA
Woonplaats: LEEUWARDEN
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@sailcharterfriesland.nl
Als: Organisatie
Organisatie: V.O.F. Sailcharter Friesland

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij verhuren platbodem zeiljachten vanuit Makkum die door het plaatsen van zo'n groot veld aan windmolens in hun vaargebied worden belemmerd

Daarnaast is het wijdse uitzicht wat het gebied zo uniek maakt ernstig verstoord. Wat de attractie dusdanig onaantrekkelijk maakt dat alleen daarom al te verwachten is dat het ons klanten gaat kosten. Zo als het er op dit moment uitziet gaat dit waanzinnige plan door wat voor mij betekent dat ik mij niet meer thuis voel in dit prachtige vaargebied.

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Plaats en datum: 7 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatie-dichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is voor ons onbegrijpelijk aangezien de toeristische belangen, zoals hierboven aangegeven, groot zijn en betekent dat de Provincie Fryslân de toeristische belangen onvoldoende serieus heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA,

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³ Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Frl, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Frl wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Frl in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen. Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Frl dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision

model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven ene significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaatte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaatte van de molens. Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaatte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaatte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Voordat een finale beslissing kan worden genomen over Windpark Fryslân dient eerst een grondige economische effecten analyse te worden uitgevoerd in samenspraak met de watersport/toeristische sector. Eveneens willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden? Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Hoogachtend,

V.O.F. Sailcharter Friesland
De Zwemmer 1
8939CA Leeuwarden

Verzonden: Zaterdag 9 april 2016 10:19
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Noorderdijkweg
Huisnummer: 25 A
Postcode: 1771 MJ
Woonplaats: WIERINGERWERF
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@marinadenoever.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Marina Den Oever BV

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, zie bijlage.

De directe verbinding Den Oever - Kornwerderzand en visa versa wordt geblokkeerd waardoor de aantrekkelijkheid van het gebied aanzienlijk minder wordt.

Wij worden direct benadeeld door dit windmolenpark door afname van het aantal ligplaathouders en passanten.

Reactie

Marina Den Oever

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslân
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Woordeerdeweg 25A
 7711 MJ Wieringerwerf
 Telefoon
 Fax
 www.marinadenoever.nl
 info@marinadenoever.nl
 0697 1198 0655 7176 82
 0114 1198121

Plaats en datum: 7 april 2016
 Onderwerp: Zienswijze Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd. De algemene conclusie is, dat dit windpark op deze plaats niet door mag gaan vanwege de te verwachten negatieve effecten op de water/recreatiebedrijven en de natuur, maar ook omdat onvoldoende gekeken is vigerende beleidskaders, alternatieven en het gebrek aan draagvlak in de regio.

1. Verwachte negatieve effecten (water)recreatiebedrijven

Het is bekend dat het IJsselmeer een belangrijk waterrecreatiegebied is. De omzet van de watersportindustrie (excl. bestedingen van passanten bij de plaatselijke middenstand, musea, etc.) in het IJsselmeergebied kan worden geschat op € 630 miljoen per jaar en de bijbehorende werkgelegenheid op 6.000 arbeidsplaatsen (fte). In het Friese deel van het IJsselmeergebied bevinden zich 48 jachthavens met ruim 6.000 ligplaatsen. De gemiddelde bezettingsgraad bedraagt circa 89%. Het percentage zeiljachten is 85%. Ruim 45% van de vaste ligplaatshouders komt uit Duitsland. Het aantal betaalde bootovernachtingen van passanten langs de Friese IJsselmeerkust bedraagt 102.425¹. Belangrijk is om hierbij te duiden dat het beleven van de open ruimte, de weidsheid, het "ontbreken van" een horizon en het ervaren van duisternis de belangrijkste motieven zijn van watersporters om in het IJsselmeer gebied te varen. Op basis hiervan zouden we als sector mogen verwachten dat er door de betrokken overheden grondig onderzoek is verricht naar de te verwachte effecten van een groot windturbinepark voor de waterrecreatie. In onze optiek is dit, met één provinciaal onderzoek waarin de watersporter is benaderd en een internationaal onderzoek van Pondera echter marginaal gebeurd. Ook in het provinciaal uitgevoerde onderzoek gaat het om een steekproef waarvan niet duidelijk is wat het percentage watersporters is. De relevantie van beide onderzoeken geven we hieronder weer:

- Pondera Consult heeft de gedocumenteerde ervaringen van de relatie tussen toerisme en windturbines laten onderzoeken (Windpark Fryslân Potentiële toeristische impact) die voornamelijk betrekking hadden op windmolenparken op zee. De belangen van waterrecreatie van een binnenmeer zoals in het IJsselmeer zijn vanwege de veel hogere jachthaven/recreatie-dichtheid aanzienlijk groter dan een gemiddelde willekeurige locatie aan de kust en daarmee onvergelijkbaar. Ook de omvang van de onderzochte parken zijn op basis van dezelfde afstand van Windpark Fryslân tot de kust en de ligging in zee van veel kleiner van omvang zodat de uitkomsten nauwelijks relevant kunnen zijn voor de Friese situatie.
- De Provincie Fryslân heeft in 2014 een online panelonderzoek en dus niet een onderzoek op locatie laten uitvoeren naar de effecten van Windpark Fryslân op Toerisme². Een veel betrouwbaarder beeld had verkregen kunnen worden om op locatie te onderzoeken maar o.a. gezien de korte tijdsspanne en de hoge kosten die hier mee gemoeid waren is hier volgens onderzoeksbureau ZKA niet voor gekozen. Met name het argument 'hoge kosten' is

¹ Gevolgen windmolenpark Afsluitdijk voor de waterrecreatie, Waterrecreatie Advies, 2012

² Onderzoek effecten van Windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust, 2014

heeft genomen. Enkele uitkomsten uit het onderzoek geven aan dat circa 10%-20% van de dagrecreanten het windpark (zeer) storend vindt en circa 15 % van de verblijfstoeristen is deze mening ook toegedaan. Eerder onderzoek van hetzelfde onderzoeksbureau (ZKA, Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme/ 2013) heeft uitgewezen dat des te verder de plaatsing van een windpark voor de kust, des te kleiner is het percentage dat zegt niet meer te komen; bij een windpark op 6 kilometer afstand van de kust zegt ongeveer 22% deze bestemming (waarschijnlijk) minder vaak of niet meer bezoeken.

Een mogelijke verplaatsing van toeristenstromen is bovendien al eerder geconstateerd door het Centraal Planbureau (cpb) die in de achtergrondinformatie van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (kba) voor windenergie op land u heeft gewezen op het feit dat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat waar windmolenparken worden geplaatst in toeristisch relevante gebieden mogelijke gevolgen voor toerisme een aandachtspunt vormt. Het CPB stelt dan ook letterlijk: "Voor zover er effecten zouden optreden, moet nog bedacht worden dat dit vanuit nationaal perspectief voor een deel om een verschuiving gaat, recreanten recreëren op een andere plek."³ Juist deze verplaatsing van toeristenstromen zou wat ons betreft veel nauwkeuriger in beeld moeten worden gebracht om hiermee een betere afweging te kunnen maken wat de consequenties zijn van een groot windmolenpark op economische activiteiten in de omgeving. HISWA heeft daarom in inspraakrondes bij de Provincie Fryslân gepleit voor een MKBA of een Economische Effecten Analyse maar dit is helaas niet ter harte genomen ondanks de verwijzing naar het cpb dat een verandering van toeristenstromen zou kunnen optreden en dit ook uit onderzoeken onder windparken op korte afstand van de kust (6 km) onder 22% van de toeristen aan de orde is.

Op dit moment rest er ons dus niet anders dan ons vast te houden aan het onderzoek van ZKA waarbij sprake is van een windpark op korte afstand van de kust (6 km) waar ook in het geval van Windpark Fryslân sprake is. Wanneer watersporters/toeristen zich overeenkomstig dit onderzoek naar andere toeristische regio's gaan verplaatsen vanwege de realisatie van Windpark Frl, en dat is onze verwachting omdat hier sprake is van een enorm park op korte afstand van de kust (circa 6,4 km), dan is de economische impact groot. Immers er zal sprake zijn van leegstand bij vele recreatievoorzieningen, afnemende waarde van onroerend goed (waar nu reeds sprake van is), minder reparatie en onderhoud aan plezierjachten, minder verkoop van schepen, ontslag van personeel, terugloop winterstalling en lagere bootverhuurgraad, winkel- en horecaomzet binnen/buiten de watersportsector etc. Dit betekent dat u als vergunningverlener een beter onderzoek moet instellen naar de economische effecten omdat dit tot op heden onvoldoende is gebeurd. Eveneens zult u er zorg voor moeten dragen dat u de toeristische sector volledig financieel compenseert in het geval Windpark Frl wel wordt gerealiseerd. Ook dit lezen we niet terug in onderliggende stukken. We zijn zeer benieuwd hoe u dit voor ons juridisch/financieel op voorhand kunt borgen mocht dit voor ons negatieve scenario zich voordoen?

2. Negatief effect op de ruimtelijke kwaliteit

We achten de locatie van Windpark Frl in strijd met de Nota Ruimte omdat het plan de kernwaarden van het gebied, openheid, de duisternis en de rust aantast. In de Nota Ruimte staat dat de provincies een plaatsingsstrategie kiezen van grootschalige dan wel kleinschalige bundeling van windturbines, afhankelijk van de mogelijkheden per landschapstype en de mogelijkheden tot combinatie met infrastructuur en bedrijventerreinen. Langs nieuwe strakke dijken kunnen windturbines worden geplaatst, mits deze niet leiden tot een omheining. Ter bescherming van de open horizon is plaatsing in open water ongewenst; de windturbines dienen zo dicht mogelijk langs de dijken geplaatst te worden, voor zover op basis van technische en ecologische criteria mogelijk. Afhankelijk van de situatie kunnen de windturbines in enkele lijnopstelling of in meerdere lijnen geplaatst worden, zo staat in de Nota Ruimte verwoord. Deze omschrijving is volstrekt in overeenstemming met de uiteindelijke opstellingskeuze van zowel Provinciale Staten van Fryslân die zich hebben uitgesproken voor een lijnopstelling op/langs/nabij de Afsluitdijk alsmede die van de Gemeente Súdwest Fryslân.

³ CPB Achtergronddocument, 'KBA Structuurvisie 6000 MW Windenergie op land, 2013

De verantwoordelijke minister Kamp heeft na deze regionale keuze echter namens zijn ministerie in de Kamer betoogd dat deze nieuwe voorgestelde locatie te veel tijd in beslag zou nemen en de geformuleerde Rijksdoelstellingen t.a.v. duurzame energieopwekking door wind in gevaar zou komen. Los van het feit dat de verantwoordelijke minister volledig voorbij gaat aan het eerder door hem zelf aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en dit met voeten treedt, blijven wij van mening dat een grootschalig windturbinepark in open water in strijd blijft met hiervoor genoemde planologische kaders en het behoud van het open landschap, waaronder de Nota Ruimte en het vigerende Streekplan Fryslân. Onderstaand kaartje van de initiatiefnemer laat zien dat de schaal dusdanig is dat niet kan worden tegengesproken dat met dit park het open landschap in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee met 89 objecten met een tiphoogte van circa 183 meter niet zou worden aangetast.

3. Negatieve effecten op natuur – Natura 2000

Er is in de onderhavige plannen onvoldoende vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

3.1 Effecten op vogels en vleermuizen

De Commissie m.e.r. stelt in haar reactie op de tussentijdse toetsingsadvies over de MER van Windpark Frl dat het in Nederland en elders in Europa zelden ruimtelijke ingrepen van grote omvang in Natura 2000 voorkomen. De Commissie m.e.r. stelt tevens dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. We onderschrijven deze conclusie en verwijzen daarbij naar eerder plannen voor een windmolenpark in IJsselmeer/Waddenzee (IPWA) dat vanwege natuurbeschermingsdoeleinden door het toenmalige verantwoordelijke Ministerie van LNV geen doorgang kon vinden. Aangezien het Windpark Fryslân aanzienlijk groter, zowel qua aantal molens als opgewekt vermogen, kunnen we ons niet voorstellen dat de vogeltrek in tussentijd is gewijzigd en eveneens vlak langs de Waddenzee en in het IJsselmeer wel een windpark mag worden gerealiseerd. We zouden hiervoor graag een verklaring krijgen.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten die invloed kunnen hebben op de reproductie en dus op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit, verstoring en barrièrewerking. Alle drie de vormen van effect komen voor bij windpark Fryslân. In de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is geen cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op populatieontwikkeling (interne cumulatie). Waardenburg hanteert het flux-collision

model voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid. Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker dat dit juist is. Van de Topper is een mortaliteit verondersteld op basis van een onderzoek dat volstrekt onwaarschijnlijk is (zeer gedateerd), zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significantie zeker niet uitgesloten. De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd en het vergelijken van resultaten in andere (offshore) situaties met die van een situatie in een binnenmeer naast de Waddenzee waar vogels, op zoek naar voedsel veelvuldig heen en weer vliegen lijkt ons niet correct.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de Westeuropese 'flyway' voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling. Dit betekent dat gekeken moet worden naar andere locaties en andere opstellingsvormen. Immers een parkopstelling waar hier sprake van is, is veel lastiger voor trekvogels passeerbaar dan een enkele lijnopstelling. Ook is bekend dat er vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk. We lezen in de onderhavige rapportages niet terug wat de werkelijke aantallen zijn omdat onderzoek hierna alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden. Een ander aspect dat niet is onderzocht betreft de mogelijkheid dat watersporters om het windpark heen gaan varen met mogelijke gevolgen voor de natuurlijke waarden. Tevens er is niet gekeken naar alternatieve opstellingsmogelijkheden behalve vanuit bestuurlijke keuzes en de opwekkingvermogens van de windmolens en dat is vanuit MER-perspectief volstrekt onvoldoende. Ook achten we het noodzakelijk dat er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over de maximale exploitatieperiode. Het provinciebestuur heeft hiervoor duidelijke kaders aangegeven waaronder verwijdering na de economische levensduur en geen nieuwe windparken op deze locatie.

4. Mitigatie en compensatie

In onderhavige stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijk stilstand voorziening en verhoging van de tiplaagte van de molens. Alhoewel een stilstand voorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstand voorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstand voorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten. Zou dit wel zijn onderzocht dan dienen op voorhand periodes van stilstand te worden afgesproken. Op deze manier blijft het bij een suggestie die sympathiek lijkt maar in de praktijk niet zal worden toegepast. Verhoging van de tiplaagte tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaagte van 40m. Het werkeiland maakt geen deel uit van het project net als het te realiseren natuurgebied. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde – een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek hier geen deel vanuit maakt is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten, waaronder het juist creëren van extra vogelaanvaringen op deze locatie, ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen.

De plannen dienen verder externe cumulatie in ogenschouw te nemen van andere windmolenparken en plannen voor nieuwe parken, waaronder voor Urk en in de Provincie Flevoland. Denk hierbij naast genoemde soorten als de Topper, Zwarte Stern, Visdief, Dwergmeeuw en vleermuizen maar ook aan soorten/dieren waarbij het windpark op zich geen negatieve significante effecten levert. Bijvoorbeeld is er niet gecumuleerd voor vogelsoorten, waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Conclusie

Wij voorzien grote negatieve economische effecten/omzetverlies voor de watersportindustrie, recreatiebedrijven, horeca en middenstand en meer specifiek voor ons eigen bedrijf. Een omzetverlies van 22% zou desastreus voor ons zijn. Mocht het Windpark Fryslân worden gerealiseerd is daarom een nauwkeuriger economische effecten analyse noodzakelijk. Verder willen we op voorhand duidelijkheid krijgen over financieel compenserende maatregelen en onder welke randvoorwaarden. Ook zijn de uitgevoerde onderzoeken door Windpark Friesland onvoldoende om negatief significante onzekerheden weg te kunnen nemen voor natuurlijke waarden in dit Natura 2000 gebied en strijdig met de Nota Ruimte. Dit komt overeen met het advies van de Commissie m.e.r. die stelt dat ondanks een grote hoeveelheid aan informatie van Windpark Fryslân nog onvoldoende is aangetoond dat aantasting van dit Natura 2000 gebied kan worden uitgesloten. Eveneens is in het plan geen enkele rekening gehouden met het door uw ministerie aangehaalde noodzakelijke draagvlak in de regio en is de mening van het Provinciebestuur en de Gemeente Súdwest Fryslân alsmede vele maatschappelijke organisaties zondermeer terzijde geschoven. Op basis van bovenstaande redenen is daarom volgens ons een zogenaamde ADC-toets noodzakelijk. We houden ons in de navolgende procedure voorbehouden om aanvullende argumenten aan te voeren. Niet in de laatste plaats gezien de grote hoeveelheid informatie die we in een zeer korte tijd tot ons hebben moeten nemen.

Hongachten 4

Marina Den Oever BV
Noorderdijkweg 25-a
1771 MJ Wieringerwerf

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 15:38
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 3
Postcode: 9244 ZN
Woonplaats: BEETSTERZWAAG
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: It Fryske Gea
Mede namens: Natuurmonumenten

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja, zie hiervoor onze zienswijze in de bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, It Fryske Gea en Natuurmonumenten zijn verenigingen met onder andere de bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie in hun doestellingen, evenals het in staat stellen van hun leden en andere mensen om van deze kwaliteiten te genieten. Deze organisaties beheren onder andere oevers van het IJsselmeer.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Van Harinxmaweg 17 Oltterterp
Postbus 3 9244 ZN Beetsterzwaag
Telefoon
E-mail info@itfryskegea.nl
Website www.itfryskegea.nl
NL17 RABO 0309 0803 55

Datum : Oltterterp, 14 april 2016
Kenmerk : 16-11453-cl
Betreft : Zienswijze op ter inzage gelegde stukken m.b.t. Windpark Fryslân

Geachte heer, mevrouw,

It Fryske Gea en Natuurmonumenten dienen hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende Beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Samenvatting standpunt

Hoewel ondergetekende organisaties het belang onderschrijven van een transitie naar duurzame energie, waar windenergie een onderdeel van is, is de locatiekeuze bepalend voor de effecten die het windpark heeft. *It Fryske Gea* en *Natuurmonumenten* hebben bezwaar tegen Windpark Fryslân, een park met grote omvang welke gepland staat midden in het IJsselmeer: een open en weids landschap en beschermd natuurgebied van internationaal belang. In deze zienswijze gaan we in op de tekortkomingen van het proces met betrekking tot dit windpark, waar we beginnen met een korte samenvatting met in de volgende paragrafen een nadere toelichting en onderbouwing.

Alles samengenomen concluderen wij dat significante negatieve effecten voor de natuur onvoldoende kunnen worden uitgesloten waardoor het windpark op deze plaats schadelijk is voor de natuurwaarden van het IJsselmeergebied en de Waddenzee. Daarnaast vormt het windpark een inbreuk op de landschappelijke waarden van het IJsselmeer en de wijde omgeving. Tevens zijn de alternatieven voor dit windpark onvoldoende onderzocht.

Tekortkomingen proces windpark Fryslân

Het plannen van grootschalige windparken in en nabij beschermde natuurgebieden lijkt op voorhand al een onlogische keuze, waaraan een zorgvuldige afweging van alternatieven ten

grondslag zou moeten liggen. Van de Structuurvisie Wind op Land tot het voorliggende inpassingsplan met Passende Beoordeling, vergunningen en ontheffingen is deze afweging van alternatieven niet en/of onvoldoende meegenomen in besluitvormig. Het IJsselmeergebied en de nabij gelegen Waddenzee worden beschermd als Natura 2000-gebied, wat dwingt tot een kritische beoordeling van de negatieve effecten op de te beschermen waarden. Ook is het windpark een aantasting van het landschappelijk karakter van het gebied.

De verwachte negatieve effecten die uit het windproject voortvloeien maken naar onze mening dat de plannen voor windpark Fryslân in strijd zijn met de geldende juridische kaders, zoals wij hieronder zullen toelichten. De besluiten die in de zienswijze zijn voorgelegd zijn deels onzorgvuldig tot stand gekomen. Onder andere is onvoldoende beoordeeld welke alternatieven voor windpark Fryslân er bestaan. Ook is ten onrechte geen ADC toets doorlopen. Daarnaast ontbreken er soorten in de Passende Beoordeling en voorgelegde vergunningen en ontheffingen. Voor andere soorten zijn onjuiste aannames gemaakt in berekeningen, zijn verouderde cijfers gebruikt of zijn effecten onterecht niet meegenomen in de beoordeling. De cumulatie met andere projecten is incompleet. De aanleg van een windmolenpark in een groot zoetwatermeer is zonder precedent, waardoor de vertaling van bestaande ervaring naar dit windpark aan tal van aannames onderhevig is, waarvan een aantal onbewezen of zelfs onjuist is.

Ondanks dat wij tekortkomingen in de besluitvorming constateren moeten we erkennen dat een zeer grote hoeveelheid informatie verzameld is en ter inzage gelegd. Voor onze zienswijze was het gevolg hiervan dat de beschikbare tijd om alle informatie te beoordelen dermate kort was, dat slechts een reactie op hoofdlijnen gegeven kan worden, een complete eigen analyse van de effecten van het project kon op deze termijn nog niet gegeven worden. Aangezien het MER en de Passende Beoordeling gedateerd zijn op juli 2015 is de ter inzage legging van een dermate grote hoeveelheid informatie onnodig laat en onnodig kort gebeurd. Dit beperkte ons in de mogelijkheden om een volledige en zorgvuldige zienswijze in te dienen.

Samenvatting

1. Algemeen

Natuurmonumenten en It Fryske Gea zijn voorstanders van een overgang naar duurzame energie. Echter, uit de besluitvorming bij Rijk en provincies komt een cluster van windmolenparken in en om het IJsselmeer naar voren, zodat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. In het bijzonder windpark Fryslân zal een (grote) aanslag op de kwaliteiten van het IJsselmeergebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte en weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de populaties planten en dieren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee al onder grote druk staan.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is daarnaast tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslân dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied nauwelijks draagvlak voor dit plan, getuige het langdurige verzet van gemeente Súdwest Fryslân tegen dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. **Landschap en cultuurhistorie**
Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslân tast deze openheid voor beide gebieden aan. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Daarnaast achten wij het onzeker of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.
4. **Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij.**
De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat.
Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar. Ook zal het windpark van invloed zijn op de beleving van het gebied. Niet onderzocht is welke verschuivingen er zijn te verwachten in de recreatieve scheepvaart, met gevolgen op het gebied van economie en natuur.
5. **Natuur**
Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels, vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Hetzelfde geldt voor het onderwaterleven, met tevens effecten op visetende vogels. Het is de vraag of het werkeiland daadwerkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Tevens bestaat er onduidelijkheid over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.
De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.
De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.
6. **Ter illustratie wordt voor een aantal ontheffingen en vergunningen wordt specifiek, maar niet uitputtend aangegeven welke tekortkomingen uit de voorgaande aandachtspunten voortkomen. Waar inhoudelijke bezwaren benoemd worden zijn deze van toepassing op alle ter inzage gelegde documenten.**

1. **Algemeen**

It Fryske Gea en Natuurmonumenten zijn al langer betrokken bij het zoeken naar geschikte locaties voor windenergie. Bijvoorbeeld de visie geconcentreerde windkracht uit 2009 getuigt van onze betrokkenheid bij de zoektocht naar geschikte locaties, ook voor windmolens. In Friesland hebben natuurorganisaties zich ingespannen om geschikte locaties voor windenergie te vinden in het kader van "Fryslân foar de Wyn". Hieruit bleek dat buiten natuurgebieden, met beperkte impact op omwonenden en het landschap, ruimte is voor windenergie. In de structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is een groot deel van de taakstelling voor windenergie op land gealloceerd in het IJsselmeergebied. Juist een gebied met bijzondere kernkwaliteiten zoals rust, ruimte, stilte en duisternis en een gebied waarvan de natuurwaarden van de wateren aanwijzing tot Natura 2000-gebieden verplichtten. Dit wekt verbazing gezien het bestaan van alternatieve locaties die ten onrechte geen plaats hebben gekregen in de SVWoL.

Nederland is – evenals de Europese Unie (EU) - partij bij het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag verplicht de staten die partij zijn bij het verdrag om in een vroeg stadium als alle keuzes nog open zijn reële participatie te bieden bij het maken van die keuzes. In het geval van SVWoL is die participatie niet geboden.

De NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie) heeft hierover een klacht ingediend bij het Compliance Committee of the Aarhus Convention. Die klacht is ontvankelijk verklaard. Korthedshalve verwijzen we naar die klacht. Op grond van bovenstaande kan en mag de SVWoL niet dienen als rechtmatige onderbouwing voor de locatiekeuze van dit Windpark Fryslân en dus ook niet als onderbouwing voor het inpassingsplan.

2. **Ontwerp inpassingsplan Windpark Fryslân**

Voor zover de PB gebreken vertoont, die hierna worden aangegeven, kan het inpassingsplan wegens strijd met de Nbwet niet worden vastgesteld door de betrokken ministers.

Voor het overige bevat deze paragraaf alleen opmerkingen over het inpassingsplan, die niet onder een van de volgende paragrafen gerangschikt kunnen worden.

Het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) sluit, behoudens kleine uitzonderingen ten behoeve van met name genoemde gemeenten, het bouwen in het IJsselmeer uit met een uitzondering voor projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het werkeiland is geen noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van het windenergieproject en is ten onrechte in het inpassingsplan daar aan toegevoegd. Voor zover het werkeiland zelf geen bouwwerk is ontstaat er geen strijd met het Barro. Echter, voor het overige is het inpassingsplan met betrekking tot het werkeiland en de daarop op te richten bouwwerken in strijd met het Barro.

Het ontwerp inpassingsplan maakt zowel een kabelaansluiting naar Herbaijum als naar Heerenveen mogelijk. In het besluit zal op grond van rechtszekerheid een van deze varianten moeten vervallen.

De locatiekeuze in het MER is te beperkt, omdat bij voorbaat is uitgegaan van een groot windpark en niet gekeken is of op andere wijze de doelstellingen voor wind op land te realiseren zijn. Het proces Fryslân foar de Wyn heeft al aangetoond, dat grote delen van deze doelstellingen voor Fryslân te realiseren zijn met draagvlak op het echte land. In dat licht is het niet te begrijpen, dat noch in het inpassingsplan nog in MER met de resultaten van dat proces rekening is gehouden.

Landschap en cultuurhistorie

Het Windpark Fryslân betekent een grove aantasting van de landschappelijke kwaliteiten van zowel het IJsselmeer als het Waddengebied. Van beide gebieden zijn de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid en duisternis op verschillende manieren beschermd en erkend in beleidsnota's en regelgeving. Voor de Waddenzee komt daar ook nog de status als natuurlijk Werelderfgoed bij.

Ons inziens worden beschermde waarden aanzienlijk aangetast met de komst van dit windpark.

Het feit dat het windpark een groot deel van de tijd zichtbaar is in de gehele westelijke Waddenzee is in strijd met de waarden die beschermd zijn op grond van de (voormalige) PKB, nu Structuurvisie derde nota Waddenzee en het Barro. Dit belang is onderstreept door de recent in de Tweede Kamer aangenomen motie 133 (29684), die luidt:

“constaterende dat de openheid van de door de UNESCO aangewezen Waddenzee niet gebaat is met windturbines; verzoekt de regering om erop toe te zien dat de bouw van windturbines wordt tegengegaan in de Waddenzee, en gaat over tot de orde van de dag.” De dichtstbijzijnde molens zijn gepland op een afstand van een kilometer van de

Waddenzee, waardoor de impact op de landschappelijke kwaliteit van de Waddenzee een zelfstandige en uitgebreidere beoordeling verdient dan nu in de stukken is terug te vinden. Het windpark doet ook een grote aanslag op de beleving van de cultuurhistorische waarden van de voormalige Zuiderzeekust van Fryslân.

De Friese kust van Makkum tot Lemmer behoort ook tot het Nationale Landschap Zuidwest Friesland. De nadelige effecten van het windpark op dit landschap zijn niet in de beschouwingen meegenomen.

Het windpark komt relatief zeer dicht te liggen op de Afsluitdijk en nabij het sluiscomplex van Kornwerderzand. Ook de cultuurhistorische waarden van dit ensemble ondervinden grote nadelen van het windpark.

Het is niet zeker dat de plaats van de windmolens vrij is van archeologische waarden, bijvoorbeeld scheepswrakken. Het gebied is niet voor niets als archeologisch waardevol aangemerkt. Het detailonderzoek naar die archeologische waarden is ten onrechte naar de toekomst verschoven. Voordat vergunning verleend kan worden moet er duidelijkheid zijn of en zo ja waar die archeologische waarden zich bevinden en op welke wijze deze waarden voor de toekomst worden bewaard.

3. Economische activiteiten

1. Recreatie, toerisme

Het windpark heeft grote nadelige effecten op de rust, ruimte en weidsheid van zowel het IJsselmeer als de Waddenzee. Als gevolg daarvan zullen (water)recreanten dit gebied gaan mijden. Dat geldt in zeer sterke mate voor zeilers. In de jachthavens laan de kusten van Fryslân en Noord-Holland liggen merendeels zeiljachten die geschikt zijn voor het bevaren van het IJsselmeergebied en de Waddenzee en dat zijn veelal mensen die juist de rust, ruimte en weidsheid van deze gebieden waarderen. Naar verwachting zullen deze jachtbezitters dit gebied vanwege de aantasting door het windpark gaan mijden: ligplaats in een ander gebied of afzien van deze vorm van recreatie.

Bij het onderzoek naar de scheepvaart is onderschat dat juist het gebied waar het windpark gepland is veel gebruikt wordt door zeilschepen: vanuit de Friese kustplaatsen en jachthavens ligt dit park precies in het gebied waarnaartoe bij de meest heersende zuidwestelijke winden een aan-de-windse-koers ligt. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar het gebruik van dit gebied door zeilschepen, waardoor ten onrechte is aangenomen, dat hier weinig scheepvaart voor komt. Niet is onderzocht in hoeverre de gewijzigde windsituatie, met luwte en turbulentie, effect zal hebben op de zeilende waterrecreatie. Dat geldt in nog sterkere mate voor de recreatievaart die in grote getale gebruik maakt van de Lorentzsluizen van of naar de Waddenzee. De afstand van het windpark tot de vaarroute naar die sluizen is relatief kort, zodat bij de vaart naar of van die sluizen de negatieve windeffecten zeker merkbaar zijn. Bovendien is geen rekening gehouden met de verschuivingen in de waterrecreatie als gevolg van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeer.

Ook kleinere recreatievaart, zoals (kite)surfen langs de Friese kust zal te lijden hebben van de luwte en turbulentie bij de heersende westelijke windrichtingen.

Het toerisme van kustplaatsen aan de Friese kust, vooral Makkum maar ook Hindeloopen, Workum en Stavoren zal naar verwachting effecten ondervinden door de aantasting van het uitzicht over het IJsselmeer.

Het ensemble Afsluitdijk en ook de Vismigratierivier zullen toeristisch op de kaart gezet worden. De effecten van het windpark op deze plannen zijn onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.

2. Visserij

Door de slechte visstand in het IJsselmeergebied is de visserij al gemarginaliseerd. De aanleg heeft negatieve gevolgen voor de visstand en voor het visgebied. Dit park doet opnieuw een aanslag op de visserijmogelijkheden van het IJsselmeergebied. Dat geldt niet alleen voor de beroepsvisserij, die op grond van artikel 39 Nbwet eventueel schade kan claimen, maar zeker ook voor de sportvisserij, waar dat schadeartikel niet op van toepassing is.

4. Natuur

1. Natura 2000

Het inpassingsplan is een plan als bedoeld in artikel 19j van de Nbwet terwijl voor de uitvoering, het project, een vergunning op grond van artikel 19d Nbwet noodzakelijk is. Aangezien de PB (maar ook het MER) geschreven zijn voor beide doeleinden worden ook hier de zienswijzen ten behoeve van beide doeleinden slechts eenmaal weergegeven. Iedere opmerking is dus zowel van toepassing op het plan zoals bedoeld in artikel 19j, Nbwet als op het project waar een vergunning op grond van artikel 19d, Nbwet, voor nodig is. Op grond van artikel 19j, lid 2 respectievelijk artikel 19f is voor beide gevallen een passende beoordeling vereist. In het onderhavige geval is er niet alleen sprake van een PB, maar zouden de effecten beoordeeld moeten worden op grond van een veelheid aan stukken, waardoor de PB geen compleet beeld geeft. Ten behoeve van het definitieve besluit zal de PB aangepast en aangevuld moeten worden, zodat de PB wel een compleet beeld geeft van alle effecten en mitigerende maatregelen.

Hoofdzaak is, dat onvoldoende is vastgesteld, dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten voor zowel het IJsselmeergebied als de Waddenzee en de Waddeneilanden.

Het betreft bijvoorbeeld de negatieve effecten op vogels, vleermuizen en vissen en ongewervelden, waaronder mosselen. Zowel de interne cumulatie (het gezamenlijk beoordelen van verschillende soorten effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen) als de externe cumulatie (het beoordelen van de effecten in samenhang met andere plannen of projecten) zijn niet op orde.

Dit wordt hierna toegelicht.

Voor alle effecten op instandhoudingsdoelstellingen geldt, dat in de PB c.a. geen rekening is gehouden met de voorgenomen ontheffing voor het werken in de nacht. Op dat punt worden de negatieve effecten dus stelselmatig onderschat. De veronderstelling, dat vanwege de algemene neerwaartse trends in het IJsselmeergebied de doelen wel aangepast zullen worden is nu niet aan de orde.

Uit de stukken is niet duidelijk af te leiden op welke momenten, waar wordt gewerkt aan de turbines in de aanlegfase. Wat dat betekent voor de verstoring is dus ook niet duidelijk. Evenmin is er helderheid over de exacte duur van die aanlegfase. Ook over de wijze van aanleg van het werkeiland en de benodigde vaarbewegingen wordt onvoldoende informatie gegeven om te kunnen toetsen welke versturende effecten daar vanuit gaan.

De vergunning op grond van de Nbwet zal verleend worden voor 30 jaren. De vergunning op grond van de Waterwet eist expliciet verwijdering na afloop van de exploitatieperiode. De effecten van deze verwijdering, waarbij ook rekening zal moeten worden gehouden met onzekerheden over de natuurwaarden van het gebied over dertig jaar, zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.

2. Effecten op vogels

Bij vogels zijn de grootste negatieve effecten als gevolg van het windpark te verwachten.

Voor vogels zijn er tenminste drie soorten effecten van een windpark die invloed kunnen hebben op de populatieontwikkeling. Dat zijn de mortaliteit (door aanvaringen), habitatverlies of verstoring, en barrièrewerking van vliegbewegingen. Deze effecten worden ook verwacht bij windpark Fryslân. Noch in de PB, noch in de onderliggende en aanvullende stukken of de ontwerp-vergunning is een cumulatieve beschouwing of berekening te vinden van het totaal van deze effecten op de populatieontwikkeling (interne cumulatie).

De verstoring is alleen kwalitatief beoordeeld en het is niet duidelijk hoe die verstoring zich in ruimte en tijd ontwikkelt, in het bijzonder voor de aanlegfase. De aanname dat 20% van de vogels het gebied verlaat is daarom onzeker. Mogelijk moet er rekening mee gehouden worden dat gedurende de aanlegfase een groter deel van de vogels het gebied verlaat of zelfs dat het plangebied gedurende 2 jaar ongeschikt is voor vogels. De effecten van het geluidsniveau binnen en buiten het park blijven onderbelicht. Het is niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden ook gelden voor de specifieke situatie van het IJsselmeer(gebied) noch of de verstoringsafstanden ook gelden voor het soort werkzaamheden voor het windpark. Aangezien de aanleg van het windpark gedurende een lange periode plaatsvindt (onderbreking tijdens periodes van extra gevoeligheid van soorten, bijvoorbeeld ruiperiodes, is niet voorgeschreven) is het niet zeker, dat de gehanteerde verstoringsafstanden van toepassing zijn. De fuut is bijvoorbeeld een soort die ruit op het IJsselmeer. Niet traceerbaar is welke verstoringsafstanden gebruikt zijn voor verstoringsgevoelige eenden zoals smient, tafeleend, topper en kuifeend. Deze soorten zijn gevoeliger voor verstoring dan andere eendensoorten, aldus het Profielendocument. Ook is er geen verschil gemaakt in de verschillende oorzaken van verstoring (geluid, licht, silhouetwerking) ten aanzien van die verstoringsafstanden.

Bij het beoordelen van de effecten van de verlichting is onvoldoende aandacht geschonken aan het gebruik van extra verstorende rode toplichten en aan de ligging van het park in de flyway. De verstoring die gepaard gaat met het te zijner tijd weer afbreken is ontoereikend beschreven en getoetst.

De aanname dat grote turbines (3 MW en groter) geen evenredig groter of kleiner verstorend effect hebben dan turbines van de eerste generatie is gebaseerd op gedateerde informatie die mogelijk weinig representatief is voor nieuwe generatie windturbines. Ook aan wel of niet optreden van gewenning en aan de extra vaarbewegingen en aanwezigheid van materieel en mensen wordt nauwelijks aandacht besteed. Behoudens de opmerking dat gewenning waarschijnlijk zal optreden. Ook is niet zeker of er voldoende geschikte alternatieve rust- en foerageergebieden aanwezig zullen zijn; de vogels concentreren zich in optimale gebieden en zullen moeten uitwijken naar suboptimale gebieden. Dit kan negatieve effecten met zich meebrengen met onbekende gevolgen op populatieniveau (bv. door lager voedselaanbod in die suboptimale gebieden).

De Passende Beoordeling en het oordeel of het instandhoudingsdoel van een soort al dan niet is gehaald, is gebaseerd op de huidige populatieomvang van de soorten in het IJsselmeer. De huidige populatieomvang is gebaseerd op seizoensgemiddelden over de seizoenen 2007/2008 – 2011/2012. Inmiddels zijn recentere gegevens beschikbaar, van de seizoenen 2009/2010 – 2013/2014. Deze gegevens zijn te raadplegen op www.sovon.nl. Wat opvalt is dat de seizoensgemiddelde aantallen van de soorten bijna

allemaal lager zijn dan de gebruikte aantallen in de PB. Alleen de grauwe gans is toegenomen. Vooral de aantallen van de fuut, brilduiker en topper zijn sterk afgenomen. Ook het gemiddelde seizoensmaximum voor de zwarte stern is veel lager. Het instandhoudingsdoel voor deze soort wordt niet behaald. Dat geldt ook voor fuut en kuifeend. Met de meest actuele informatie over zowel aantallen als eventuele verslechtering moet rekening gehouden worden in de Passende Beoordeling.

Om te toetsen of er een significant negatief effect kan zijn wordt gebruik gemaakt van stapeling van modellen. Er wordt een inschatting van een aanvaringsrisico gemaakt met het *flux-collision-model*. Waardenburg hanteert het *flux-collision model* voor het berekenen van de mortaliteit van vogels. De input per vogelsoort voor dit model ontbreekt in de PB en onderliggende stukken, zodat niet is na te gaan of de mortaliteit juist is berekend. Dit is zeker van belang, omdat bij het berekenen van die mortaliteit verschillende aannames zijn gedaan, bijvoorbeeld over vlieghoogtes van vogelsoorten, waarbij niet is na te gaan of deze aannames ook kloppen met de werkelijkheid en voldoende representatief zijn.

Door de lokale vogelstand en vliegintensiteit, de configuratie van het windpark en de afmetingen van de windturbines te vergelijken met de situatie in andere studies, is voor Windpark Fryslân een inschatting gemaakt van het aantal vogelslachtoffers. Onduidelijk is of de vertaling van de situatie uit referentieparken te maken is naar de specifieke situatie in het IJsselmeer, en in hoeverre een schatting te baseren is op aanvaringsgegevens in andere gebieden. Voor sommige soort(groep)en ontbreekt bovendien een aanvaringskans in de literatuur en is een aanvaringskans gebruikt van een verwante soort(groep), hoewel onduidelijk is waarom dat gerechtvaardigd zou zijn. Voor eenden wordt de aanvaringskans gehanteerd zoals bepaald in windpark Oosterbierum op basis van onderzoek in de jaren '80 en bij geheel andere type windturbines. Het rotoroppervlak van de turbines die voorzien zijn voor Windpark Fryslân is twee (variant 1 en 2) tot drie maal groter (variant 3 en 4) dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels door de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Waar wel sprake is van meerdere aanvaringsonderzoeken worden resultaten met hoge aanvaringen (voor visdief) genegeerd omdat het type windturbine niet overeen zou komen met de te plaatsen turbines, of omdat sprake zou zijn van lagere aantallen vogels. Deze (lagere) aanvaringskans wordt vervolgens ook voor zwarte stern gehanteerd. De grootste aantallen zwarte stern zijn aanwezig op locaties waar grote scholen spiering aanwezig zijn, maar die concentraties verschillen tussen jaren en ook over de dag. Onduidelijk is of de gegevens m.b.t. concentraties van zwarte sterns representatief zijn voor toekomstige jaren en hoe dat aanvaringsrisico's beïnvloedt. Een aantal aanvaringskansen uit onderzoek in België zijn eveneens buiten beschouwing gelaten omdat deze als gevolg van de "onderzoeksopzet" te hoog zouden zijn voor de situatie van Windpark Fryslân, maar niet duidelijk wordt wat hiermee bedoeld is. Onduidelijk is wat de gevolgen zijn van deze keuze voor het geschatte aantal aanvaringslachtoffers. Onduidelijk is verder hoe "de realiteit bij de aannames in oog wordt gehouden om de aanvaringslachtoffers niet te overschatten", omdat die aannames *de facto* zijn gemaakt bij gebrek aan betrouwbare gegevens.

Voor wat betreft uitwijking van eenden zijn schattingen gedaan op basis van beperkte observaties boven land. De vraag is of dit onderzoek voldoende representatief is voor de situatie midden op het IJsselmeer, waar de zichtbaarheid van de turbines voor vogels mogelijk verschilt. Dat uitwijkingspercentages voor meeuwen en sterns uit 1 veel geciteerde studie worden gebruikt omdat er daarnaast erg weinig betrouwbare, gemeten uitwijkpercentages beschikbaar zijn, wil niet zeggen dat de resultaten uit die studie daarmee automatisch van toepassing zijn. Vervolgens wordt een norm gehanteerd voor het aantal slachtoffers dat nog acceptabel is, te weten 1% van de natuurlijke sterft onder adulte vogels. In sommige situatie met gezonde populatie kan dat een bruikbaar uitgangspunt zijn, maar dan moet die drempel wel met goed onderbouwde sterfte- en populatiecijfers worden berekend. Dit is in de passende beoordeling niet het geval. Wanneer de geschatte sterfte vervolgens de drempel overschrijdt wordt er tweede rekenmethode toegepast om een inschatting te maken of door mensen veroorzaakte sterfte door een populatie gedragen kan worden door gebruik te maken van de *Potential Biological Removal*. Deze methode maakt gebruik van een schatting van het maximale reproductie vermogen en geen gebruik van sterfte cijfers. De ontwikkeling van een populatie is altijd het resultaat van de balans tussen geboorte en sterft. Geboorte en sterft zijn bovendien van toeval afhankelijk (stochastisch) en variëren in ruimte en tijd (dynamisch). Alleen met dynamische, ruimtelijk expliciete, stochastische modellen zijn effecten op populaties goed in te schatten. Het gebruikte statische en deterministische model is daarvoor niet geschikt. Bovendien worden verschillende soorten min of meer vergelijkbaar geacht, terwijl het inschatten van effecten op populatieniveau maatwerk op soortniveau is.

Hanteren van andere modellen, zoals bijvoorbeeld het SOSS Band model, dat in omringende landen wordt gehanteerd, zou tot andere uitkomsten kunnen leiden.

Het ontbreken van controleerbaarheid geldt – voor zover toegepast – ook voor populatieberekeningen. De aannames bij de modelberekeningen op grond van PBR (*Potential Biological Removal*) zijn twijfelachtig.

Van verschillende soorten zijn onvoldoende gegevens bekend over het vlieggedrag, waarna Waardenburg het vlieggedrag van – in overige opzichten – vergelijkbare vogels van toepassing verklaart. Het is niet zeker of dit juist is. De aannames zijn overigens ook gebaseerd op een zeer beperkt aantal onderzoeken en gelden zeker niet voor de vergelijking van het populatiegedrag van de dwergmeeuw.

Bij het toepassen van de 1%-norm voor de effectbepaling is geen gebruik gemaakt van de meest recente gegevens over aantallen vogels. Met uitzondering van de grauwe gans zijn de gemiddelde gegevens over 5 jaren (seizoensmaxima, seizoensgemiddelden, respectievelijk broedparen) van latere jaren lager dan de gehanteerde gegevens.

Bovendien bevinden bijvoorbeeld de grote zaagbek, brilduiker, fuut en zwarte stern zich onder het instandhoudingsdoel. Vooral de fuut, brilduiker en topper zijn recent sterk afgenomen. Ook de gemiddelde aantallen broedparen visdieven zijn lager dan verondersteld. Voor kuifeenden is ten onrechte aangenomen dat het effect verwaarloosbaar is, terwijl het seizoensgemiddelde aantal kuifeenden zich duidelijk onder het instandhoudingsdoel bevindt.

Het veldonderzoek door Waardenburg (2008/2009 en 2011/2012) geven een onvoldoende beeld van de actuele situatie.

De soortspecifieke jaarlijkse “natuurlijke” sterfte (%) is voor de meeste soorten afgeleid van een website (BTO BirdFacts), maar onduidelijk is op welk onderzoek die gestoeld zijn. Voor de soorten waarvan de jaarlijkse sterfte niet bekend is, is de natuurlijke sterfte van een nauw verwante soort in de berekening toegepast, waarvoor ook geldt dat onduidelijk blijft of dat terecht is (andere factoren dan verwantschap zijn van belang). Van de topper is een natuurlijke mortaliteit verondersteld op basis van dusdanig beperkt en verouderd onderzoek en dat, gezien de overleving van soortgelijke soorten, onwaarschijnlijk hoog is, zodat de kans op een mortaliteit boven een significante waarde er wel degelijk is. Ook voor de zwarte stern is significante negatieve effecten zeker niet uitgesloten.

In de passende beoordeling Windpark Fryslân wordt de kans op een significant negatief effect door op aanvaringen en een effect op populatieniveau voor soorten als roerdomp, wulp, bruine kiekendief en grutto niet voldoende uitgesloten. Dit geldt ook voor soorten als lepelaar en reuzenster. De vliegroutes en vliegomstandigheden voor deze soorten zijn onvoldoende in beeld gebracht. De zeearend is geen doelsoort voor het IJsselmeer maar is wel relevant en potentieel kwetsbaar gezien de grote aantallen prooi-soorten (o.a. eenden en ganzen).

Op dit moment is het zo dat de kans op een effect op doelen voor gebieden in beeld wordt gebracht. De populatie van bijvoorbeeld de visdief in het IJsselmeer functioneert echter niet onafhankelijk van die in de Waddenzee of ander gebieden in de omgeving van het IJsselmeer. Deze vormen een ruimtelijk gestructureerde populatie. Het functioneren van afzonderlijke populaties heeft effecten op de metapopulatie en dienen in samenhang beschouwd te worden. Heel veel deelpopulaties van visdieven worden beïnvloed door bestaande en nog te ontwikkelen windenergieprojecten. Alleen een inschatting van het gezamenlijke effect geeft een reëel beeld van de werkelijke effecten op de metapopulatie en de werkelijke effecten op lokaal niveau. Niet alleen voor de visdief, maar voor alle soorten die zowel het IJsselmeer als de Waddenzee gebruiken geldt dat naast een beoordeling van effecten op de staat van instandhouding in het IJsselmeer ook de staat van instandhouding in de Waddenzee mede beoordeeld zou moeten worden.

De 1%-norm van de natuurlijke sterfte van adulte vogels is een signaalwaarde. De veronderstelling, dat als de mortaliteit maar onder die 1% ligt, er dan vanzelfsprekend geen sprake is van significantie gaat niet op in situaties van een populatieontwikkeling die duidelijk onder de instandhoudingsdoelstelling ligt of als er sprake is van een negatieve trend.

De positieve effecten van het verhogen van de tiplaagte naar 40m of 50m zijn zeer hoog ingeschat. Dit is onvoldoende onderbouwd.

Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat het waddengebied onderdeel is van de West-Europese ‘flyway’ voor trekvogels. Dit betekent, dat verschillende soorten trekvogels in grote groepen over het gebied trekken. De aanname dat deze trekroutes niet op de plaats van het windpark voorkomen is niet terecht. . Stuwings van vogel trek langs de Afsluitdijk kan juist wel degelijk optreden en er zijn maar zeer beperkt gegevens over vlieghoogte van trekvogels. De kans op desoriëntatie van trekkende vogels door de verlichting aan de turbine wordt mogelijk ook onderschat gezien de recente literatuur over aanvaringen bij windparken door nachtelijke trekvogels. Door dit niet in de beschouwingen te betrekken wordt de mortaliteit van trekvogels

onderschat en dus de kans op mogelijke significante effecten. Op grond hiervan zijn ook veel vogelsoorten niet meegenomen in de effectbeoordeling.

De effectbeoordeling stelt dat de aanwezigheid van vogels in het plangebied en de intensiteit van vliegbewegingen over het plangebied geen reden is om aan te nemen dat het aantal slachtoffers per turbine boven het gemiddelde zal liggen. Dit wordt o.a. gerelateerd aan een beperkt aanbod (driehoeks)mosselen, waardoor het plangebied (buiten het broedseizoen) geen belangrijke concentraties foeragerende watervogels herbergt. Later wordt gesteld dat een deel van de mast van de windturbines juist geschikt substraat biedt voor aangroei van driehoeksmosselen, maar onduidelijk is hoe dat van invloed zal zijn op intensiteit van vliegbewegingen in en over het plangebied.

In het (concept) Natura 2000- beheerplan voor het IJsselmeergebied zijn maatregelen opgenomen om de Kreupel geschikt te houden voor vogels die broeden op pioniershabitat. De eventuele positieve effecten hiervan kunnen als beheermaatregelen dus niet toegerekend worden aan het windpark, ondanks dat er een plan is om beheermaatregelen te financieren. Daar komt bij, dat de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten (zoals visdief, plevieren en kluut) ten tijde van de bestandsopnamen gebaseerd is op het nog goed functioneren van de Kreupel. Het broedsucces op de Kreupel lijkt bovendien sterk beperkt te worden door een te laag voedselaanbod nabij de Kreupel. Het positieve effect van de voorgestelde maatregelen is daarom twijfelachtig. Als de maatregelen op de Kreupel al meegewogen zouden kunnen worden), dan moet het worden aangemerkt als compensatie, omdat het geen onlosmakelijk onderdeel vormt van het project.,

3. Effecten op vleermuizen

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt, dat verschillende soorten vleermuizen foerageren langs de Afsluitdijk en zich ook in het plangebied bevinden. Het onderzoek geeft echter geen voldoende beeld van de werkelijke aanwezigheid van vleermuizen omdat dit alleen in de nazomer heeft plaatsgevonden.

Het onderzoek is niet uitgevoerd conform het vleermuisprotocol en heeft zich vooral gericht op de periode waarin naar verwachting de meeste slachtoffers vallen. De aanwezigheid van meervleermuizen in het plangebied en het mogelijk effect op hun foerageergebied zijn daarmee niet onderzocht. Mogelijke effecten op meervleermuizen tijdens de migratie naar winterverblijven zijn niet onderzocht. Informatie over de migratieroutes van de meervleermuis is anekdotisch van aard. Wel is van de Afsluitdijk bekend dat meervleermuizen deze gebruiken als trekroute en dat de meervleermuizen vooral in de periode november-maart aanwezig zijn in winterverblijven. Onzeker is daarmee of de periode van onderzoek de migratieperiode dekt. De PB constateert dat er geen verstoring van lokale trekroutes kan optreden door barrièrewerking. Niet onderzocht is of er sprake kan zijn van een aantrekkende werking door windmolens, waardoor migratieroutes kunnen wijzigen en secundaire negatieve effecten kunnen optreden, wanneer vleermuizen hun trekroutes wijzigen. Hierdoor kan sprake zijn van een verhoogde energiebehoefte met mogelijke negatieve effecten op individuen en populaties. Mogelijke effecten naar de invloed van het windmolenpark tijdens de exploitatiefase zijn dus onvoldoende onderzocht voor de meervleermuis.

Onvoldoende aandacht is geschonken aan het fenomeen dat structuren zoals windmolens insecten kunnen aantrekken, waardoor ook vleermuizen tot de turbines worden aangetrokken en daardoor in hogere aantallen kunnen sneuvelen dan in de berekeningen is aangenomen.

Bij het oordeel, dat er geen significante effecten kunnen zijn op de meervleermuis is onvoldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor die meervleermuis van de wijzigingen in de windomstandigheden, zoals turbulenties, rond de Afsluitdijk en de kansen op aanvaringen en barotrauma's. Er is onvoldoende bekend over het jachtgedrag van de meervleermuis bij windturbines. De soort foerageert vooral op lage hoogte, maar kan (afhankelijk van het prooideraanbod) op tientallen meters hoogte jagen. Over de frequentie waarmee dit plaatsvindt bij windmolens vermeldt de PB niets. De aanname dat significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten op basis van een beperkte onderzoeksperiode en de veronderstelde lage foerageerhoogte van meervleermuizen lijkt daarmee onvoldoende onderbouwd.

4. Effecten op onderwaterleven, inclusief beschermde vissoorten volgens de Habitatrichtlijn

Het onderwaterleven ondervindt vooral negatieve effecten door trillingen en geluid tijdens de aanlegfase. Dat geldt ook voor de anadrome vissoorten fint, rivierprik en zeeprik. De mogelijke effecten op deze anadrome soorten zijn in de PB gebagatelliseerd. De vismigratierivier en de andere maatregelen om vistrek tussen de Waddenzee en het IJsselmeer mogelijk te maken zullen er juist en hopelijk toe leiden, dat meer van deze anadrome vissen via het IJsselmeer stroomopwaarts zullen trekken met als mogelijk negatief gevolg, dat het windpark grotere negatieve effecten op deze soorten zal opleveren. En dat kan via de externe werking juist weer negatief uitpakken voor deze soorten in de Waddenzee, waar ze een instandhoudingsdoelstelling hebben. De effecten van vertroebeling op driehoeksmosselen en algen is niet onderzocht, niet binnen noch buiten het plangebied. Onduidelijk is dus, wat de effecten hiervan zijn op de voedselketen. Aangezien driehoeksmosselen en spiering als enkele van de belangrijkste voedselbronnen voor visetende vogels op het IJsselmeer zijn en sterk dalende trends vertonen is sprake van een zeer kwetsbare situatie. Voor de meeste overige vissoorten geldt, dat indirecte effecten optreden voor vogels. Dat is hiervoor al aan de orde gesteld.

5. Stikstof

Met betrekking tot de depositie van stikstof is er een wezenlijk verschil tussen het inpassingsplan en het project. Voor het project is de PAS van toepassing terwijl dat niet het geval is voor het inpassingsplan.

In de PB ontbreekt de verplichte berekening met Aerius van de stikstofdepositie op alle relevante Natura 2000 habitatype. In het ontwerp van de vergunning ontbreekt de toekenning van ontwikkelruimte als die hiervoor beschikbaar is.

Ten behoeve van het inpassingsplan zal de stikstofdepositie inclusief een *worst case* voor de kabelverbinding en ook in cumulatie met andere plannen en projecten moeten worden bepaald en vandaaruit moeten worden bezien of de daaruit volgende stikstofdepositie op de relevante habitat mogelijk kan leiden tot significante effecten. Daarbij kunnen ook effecten optreden te aanzien van binnendijks gelegen Natura 2000-gebieden in de buurt van het kabel tracé.

6. Externe cumulatie

De effecten van plannen en projecten dienen beoordeeld te worden in samenhang met andere plannen en projecten, en pas daarna komt mitigatie aan de orde. Daarbij dienen per instandhoudingsdoelstelling de effecten gecumuleerd te worden. In de PB c.a. is die cumulatie niet toegepast voor soorten waarbij het windpark op zich geen significante negatieve effecten levert. Bijvoorbeeld er is niet gecumuleerd voor vogelsoorten,

waarbij de mortaliteit op voorhand minder dan 1% bedroeg. Maar bij een vogelsoort waarbij het Windpark Fryslân een mortaliteit heeft van minder dan 1% kan de totale mortaliteit van alle relevante projecten wel degelijk samen meer dan 1% bedragen, waardoor de cumulatieve effecten mogelijk significant zijn.

Bij de beoordeling van de cumulatieve effecten zijn lang niet alle relevante plannen en projecten in aanmerking genomen. Volgens de PB is alleen gecumuleerd met de projecten Windparken Noordoostpolder, staand-wantvisserij, Versterking Afsluitdijk, Vismigratierivier (VMR) en Zandwinning Smals en dan nog alleen voor de soorten topper, dwergmeeuw, visdief en zwarte stern. Effecten op diverse soorten waaronder Roerdomp lijken onderschat of buiten beschouwing te zijn gelaten.

Voor de VMR valt nog op te merken, dat alleen de positieve effecten zijn meegenomen, maar de negatieve effecten niet.

De uitbreiding van Lelystad Airport en Industriehaven Flevokust worden wel genoemd in de PB maar de resteffecten zijn niet in de cumulatie betrokken. Bij zandwinning Smals lijkt ten onrechte geen rekening gehouden te zijn met het advies van de commissie MER die aangeeft dat significante effecten op fuut en topper niet uit te sluiten zijn.

Met andere relevante plannen en projecten, zoals Windpark Kop Afsluitdijk, Peilbesluit IJsselmeer, Zoutwinning Waddenzee, Herstel Griend is in het geheel geen rekening gehouden. Projecten buiten het IJsselmeer lijken sowieso buiten beschouwing gelaten te zijn, terwijl cumulatie van effecten op populaties die zich deels binnen en deels buiten het IJsselmeer bevinden niet op voorhand uitgesloten kan worden. Bovendien is een aantal effecten van de wel in beschouwing genomen plannen of projecten verwaarloosd. Bijvoorbeeld de stikstofeffecten en de effecten op vogels en vleermuizen van de versterking Afsluitdijk.

7. Mitigatie (of compensatie?)

In de PB en aanvullende stukken is een aantal mitigerende maatregelen opgenomen, zoals een mogelijke stilstandvoorziening en verhoging van de tiplaaft van de molens. In de PB en onderliggende stukken is – ten onrechte – eerst gekeken naar mitigatie en pas daarna naar de cumulatie. Mitigatie moet het totaal van de effecten verminderen inclusief de effecten van andere plannen en projecten.

Alhoewel een stilstandvoorziening theoretisch kan leiden tot een lagere mortaliteit en vermindering van verstoring van vogels blijft het in de beschouwingen over die stilstandvoorziening beperkt tot de theorie, omdat tot nu toe effectieve methoden voor detectie ontbreken. Een systeem zoals benodigd in Windpark Fryslân om de turbines stil te zetten zodra zwarte sterns of visdieven in hoge aantallen aanwezig zijn, is nog nergens in werking. Het is maar zeer de vraag of detectie en tijdsgevoelige stilstand voor zwevende vogels mogelijk zijn bij de zeer wendbare en veel kleinere zwarte sterns en visdieven. Omdat er daardoor geen zekerheid is over de effectiviteit van een stilstandvoorziening kan en mag dit niet meegerekend worden als mitigerende maatregel bij het bepalen van de effecten.

Met betrekking tot vleermuizen wordt gesteld dat een ontheffing FFwet moet worden aangevraagd voor het doden en verwonden van ruige dwergvleermuizen. Een mitigerende maatregel hiervoor is dat tijdens de trekperiode ('s nachts) bij lage windsnelheden de molens worden stilgezet. De PB vermeldt ten onrechte dat de stilstandvoorziening alleen tijdens daglicht aan de orde is om aanvaringen met zwarte stern en visdief te voorkomen.

Verhoging van de tiplaaft tot 50 m kan wel als mitigerende maatregel meetellen bij de

natuurbeschermingswetvergunning maar niet bij het inpassingsplan, omdat het inpassingsplan uit gaat van een tiplaaagte van 40m.

Het werkeiland maakt geen deel uit van het project en het te realiseren natuurgebied maakt daar evenmin deel van uit. Op die grond is de aanleg van het werkeiland en het natuurgebied niet aan te merken als mitigatie maar moet dat gekwalificeerd worden als compensatie. Echter, compensatie is pas aan de orde als er eerst – in die volgorde - een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de alternatieven en de dwingende redenen van groot openbaar belang (de zogenaamde ADC-toets). Nu dat onderzoek geen deel uit maakt van de PB is compensatie niet aan de orde en kunnen eventuele gunstige effecten van het natuureiland niet meetellen bij het bepalen van de uiteindelijke effecten van het project. Overigens zij nog opgemerkt, dat in de PB alleen eventuele gunstige effecten van het natuureiland zijn meegenomen, maar dat de nadelige effecten ofwel onvoldoende (aanleg) of helemaal niet (gebruik) in beschouwing zijn genomen. Ook ontbreekt duidelijkheid over de wijze van aanleg van het werkeiland en natuureiland. Een beschouwing over de versturende effecten van het eiland (aanleg, scheepvaart, gebruik, licht, geluid) ontbreekt. De positieve effecten van de mitigerende maatregelen lijken te zijn overschat . Ook is niet geregeld hoe – na de aanlegfase – het beheer zal plaatsvinden. Zonder intensief beheer zal het eiland zijn gedachte compenserende functie snel verliezen (vergelijk de Kreupel). Ook is de voedselbeschikbaarheid in de nabije omgeving van een dergelijk eiland niet beschouwd. Dit is van groot belang voor het overlevingssucces voor de jongen van de op het eiland broedende vogels. Zie laag broedsucces van visdiefje op IJsselmeereiland de Kreupel.

8. Vergunning Nbwet

Naast bovengenoemde gebreken maakt de Nbwetvergunning het ook nog mogelijk om de toplaaagte te verlagen naar 40m in plaats van 50m. Dit is een zodanig ingrijpende verandering van de vergunning, dat die niet aan nadere besluitvorming had mogen worden overgelaten.

De vergunning telt een veelheid aan eventuele nader te nemen besluiten door het bevoegd gezag. Deze veelheid aan mogelijke wijzigingen of aanvullingen tasten de rechtszekerheid aan.

Natuurwaarden zijn continu aan verandering onderhevig. Monitoring is dan ook geboden gedurende de gehele periode van exploitatie als dit park al gerealiseerd kan worden.

9. Voormalige beschermde natuurmonumenten

De betrokken voormalige beschermde natuurmonumenten maken deel uit van de Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van die voormalige beschermde natuurmonumenten zijn gehandhaafd. Voor zover die doelstellingen niet geheel overlappen met de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden zijn die nog steeds geldig. Niet voor niets zijn de aanwijzingsbesluiten van die voormalige beschermde natuurmonumenten opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Niet is nagegaan of de doelstellingen van die voormalige natuurmonumenten niet worden aangetast.

De externe werking van activiteiten ten opzichte van de voormalige beschermde natuurmonumenten is merendeels vervallen met uitzondering van die externe werking die onderdeel is van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit. Er is onvoldoende aangetoond, dat de relevante voormalige beschermde natuurmonumenten geen enkele vorm van externe werking hebben.

10. Flora- en faunawet

In het ontwerp voor de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet (Ffwet) is ten onrechte de stelling betrokken, dat voor een groot aantal vogelsoorten geen ontheffing nodig is, omdat artikel 16ga van het Besluit vrijstellingen dier- en plantensoorten (besluit) vrijstelling biedt van het opzettelijk doden en verstoren van soorten. Voor zover artikel 16ga van het besluit deze vrijstelling mede betreft op voorwaardelijke opzet is dit artikel in strijd met de vogel- en habitatrichtlijn, omdat volgens de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie onder opzet in die richtlijnen tevens voorwaardelijk opzet dient te worden begrepen. Bij het aanleggen en in werking stellen van een windpark wordt er willens en wetens het risico gelopen dat vogels en andere diersoorten worden verstoord en dat valt dus onder voorwaardelijke opzet. De voorgestelde weigering van de gevraagde ontheffing voor de vogelsoorten genoemd op pagina 4 en 5 van de ontwerp-ontheffing is dus ofwel in strijd met de Ffwet (als de opzet in artikel 16ga ook voorwaardelijke opzet impliceert) danwel in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Omdat het ontwerp voor de ontheffing voorstelt om voor deze soorten de ontheffing te weigeren is er in het ontwerp voor de ontheffing ook niet op in gegaan op welke gronden voor deze soorten wel een ontheffing mogelijk zou zijn. Indieners van deze zienswijze maken dus op dit punt een voorbehoud om in een latere fase dit aan te vullen, ook al omdat van verschillende soorten de landelijke staat van instandhouding ongunstig is en de negatieve effecten van dit windpark en andere activiteiten die ongunstigheid van de staat van instandhouding versterken waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

Ook is in het ontwerp onvoldoende aandacht geschonken aan het feit, dat het waddengebied een belangrijke spil is in de West-Europese 'flyway' voor trekvogels. Grote groepen trekvogels maken gebruik van het waddengebied en het noordelijke deel van het IJsselmeergebied als onderdeel van hun trekroutes, als tussenstop, broedgebied of overwinteringsgebied.

Van de gierzwaluw is bekend, dat grote groepen gierzwaluwen zomers boven het IJsselmeer samen komen. Een ontheffingsbeoordeling had voor de gierzwaluw zeker niet mogen ontbreken als niet-broedvogel.

Voor de ruige dwergvleermuis, kokmeeuw, koperwiek, kramsvogel, merel, spreeuw, stormmeeuw, topper, zanglijster en zwarte stern is wel ontheffing voorgesteld. Voor deze soorten kan slechts in een beperkt aantal gevallen ontheffing worden verleend volgens de Vogelrichtlijn en de Ffwet. Aan al deze voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan. Ten onrechte is niet nagegaan of er geen alternatieve oplossingen zijn voor dit windpark terwijl de motivering voor de dringende redenen vergezocht is en niet in alle gevallen is nagegaan of de populaties deze verdere aantasting verdragen. Bij toetsing aan de 1%-norm voor de mortaliteit in vergelijking tot de landelijke staat van instandhouding is evenmin nagegaan of landelijk de vele verschillende projecten die ieder voor zich een mortaliteit hebben van minder dan 1% van de natuurlijke mortaliteit van volwassen dieren gezamenlijk niet zorgen voor een onaanvaardbare aantasting van die landelijke staat van instandhouding.

Voor de topper is bovendien uitgegaan van een onwaarschijnlijk hoge natuurlijke mortaliteit van 52% op basis van zeer beperkte gegevens.

In ieder geval voor de topper en de zwarte stern is de landelijke staat van instandhouding zeer ongunstig, waardoor een ontheffing geweigerd zou moeten worden.

11. Geluid en licht

De geluidsbelasting van het voorkeursalternatief is niet berekend. Het is dus onduidelijk welke geluidsbelasting op gevoelige objecten daadwerkelijk te verwachten is. De geluidsbelasting op gebruikers van het IJsselmeer is niet in de beschouwingen betrokken. De cumulatie van geluidsbronnen is onnavolgbaar (bijlage D6) en onduidelijk is, of voldoende rekening is gehouden met de toename van de verkeerssnelheid (130 km) op de Afsluitdijk. Over de geluidsbelasting gedurende de werkzaamheden ontbreken voldoende gegevens, zeker in cumulatie met andere projecten, zoals de versterking Afsluitdijk.

Door de noodzakelijke (rode en witte) verlichting ten behoeve van de luchtvaart en de scheepvaartverlichting wordt er in zowel het IJsselmeer als in de Waddenzee een grote aanslag gedaan op de duisternis, een van de belangrijke te beschermen waarden van deze gebieden. Hiervoor is al een opmerking gemaakt over het nadelige effect van deze verlichting op vogels en vleermuizen.

6. Vergunningen en ontheffingen

1. Omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor een bepaald bedrag. Nu noch de wijze van funderen noch het type turbine bekend is, kan dat niet anders dan een grove schatting zijn.

De afwijking van het welstandsadvies is onvoldoende onderbouwd. Op formele gronden is dit advies terzijde gelegd zonder op de redelijke eisen van welstand zelf in te gaan. Goede nota is er van genomen, dat alleen de mogelijke funderingstypen kofferdam en monopile vergund mogelijk zullen worden. Door deze keuze nog steeds open te laten, voldoet de omgevingsvergunning op dit punt niet aan de rechtszekerheid. Dat laatste geldt ook voor de landschappelijke inpassing van het trafogebouw. Onduidelijk is, waarom de bekabeling in het park en naar het trafogebouw geen onderdeel is van de omgevingsvergunning.

2. Ontheffing nachtwerken

De noodzaak om een ontheffing te geven voor nachtwerken is onvoldoende aangetoond. Door de aanvrager is alleen aangegeven, dat nachtwerken nodig zou zijn voor een vlotte realisatie van het windpark. De ontheffing is onvoldoende bepaald omdat die ontheffing voor een onbekende duur voor alle nachten (met uitzondering van zon- en feestdagen) zonder enige beperking ten aanzien van de noodzaak is verleend. Bij die ontheffing is alleen gekeken naar geluidsgevolgen en niet naar de gevolgen van het extra lichtgebruik.

3. Waterwet

De coördinaten van de windturbines zijn exact gegeven in het ontwerp voor de vergunning op grond van de Waterwet (hierna: ontwerp). Dit lijkt strijdig met de beperkte flexibiliteit die in andere documenten voorkomt voor de plaatsing van de turbines in verband met eventuele archeologische waarden.

In het ontwerp komen verschillende nadere goedkeuringen door de waterbeheerder voor. Onduidelijk is op welke wijze derden-belanghebbenden van deze goedkeuringen op de hoogte worden gesteld.

Bij het uitvoeren van boringen voor de kabels zal er gebruik gemaakt worden van bentoniet of grout. Er ontbreekt een beoordeling van de risico's voor de bodem- en waterkwaliteit als gevolg van dit gebruik.

4. Wet beheer waterstaatswerken (Wbr)

Er is slechts een vergunning op grond van de Wbr aangevraagd voor de aansluiting op het net van Tennet tot aan het knooppunt Zurich (Surch). Voor het deel van die aansluiting vanaf het knooppunt Surch zal toch ook een vergunning op grond van de Wbr noodzakelijk zijn. Waarom die niet is aangevraagd blijkt niet uit de stukken. Zolang de precieze plaats van aansluiting op het net van Tennet niet bekend is, zal bij het beoordelen van de effecten van dit project (bijvoorbeeld in het kader van de Nbwet) uitgegaan moeten worden van de worst-case-situatie.

Hoogachtend, mede namens Natuurmonumenten

directeur It Fryske Gea

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 16:02
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Duit
Huisnummer: 15
Postcode: 8305 BB
Woonplaats: EMMELOORD
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@windparkfryslan.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Windpark Fryslan BV

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Nee, anders dan verwoord in onze zienswijze

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja, zie onze zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, zie onze zienswijze

Reactie

Duit 15
8305 BB Emmeloord

Postbus 1054
8300 BB Emmeloord

T:
E: info@windparkfryslan.nl
W: www.windparkfryslan.nl

NL91RABO0157956709
BTW NL8505.03.322.B.01
KvK 52567354

Retouradres: Postbus 1054, 8300 BB Emmeloord

Ministerie van I&M
Rijkswaterstaat IJsselmeergebied

Postbus 600
8200 AP LELYSTAD

Datum	14 april 2016	Contactpersoon
Project fase	WPF Project Feasibility	Telefoon
Referentie	1604-1021	E-mail
Onderwerp	Zienswijze ww wbr	

Geachte heer ,

Digitaal ingediend via de website van Bureau Energieprojecten

Recent zijn door Rijkswaterstaat de ontwerp- waterwetvergunning en de ontwerp- wbr-vergunning ter inzage gelegd. Deze ontwerpbesluiten zijn ter inzage gelegd onder coördinatie van de minister van Economische Zaken. Wij hebben deze vergunningen aangevraagd en zijn dan ook blij met het voornemen positief te beslissen op onze aanvragen. De aanvragen zijn u bekend onder registratie RWS-2015/31477 met kenmerk RWS-2015-36568 respectievelijk RWSV2015-00003545 met kenmerk RWS-2105 31493

Graag vragen wij uw aandacht voor een aantal voorschriften in de ontwerpbesluiten. Graag zouden wij u willen verzoeken deze te wijzigen naar aanleiding van deze zienswijze. Onze verzoeken dienen ertoe nodeloos bezwarende voorschriften te voorkomen, met als uitgangspunt dat het belang dat met het voorschrift is beoogd te borgen niet in het geding is, of komt. Vanzelfsprekend zijn wij te allen tijde beschikbaar voor nadere toelichting op onze verzoeken en of de gewenste aanpassing.

Hierna is per relevant voorschrift aangegeven welke wijziging wij verzoeken en wat de achtergrond hiervan is.

1. Voorschrift 6.5 e: Aanleg

In voorschrift 6.5e van de watervergunning is aangegeven dat werkzaamheden in de kernzone en/of beschermingszone van de dijk niet mogen worden gestart of voortgezet bij een verwachting, vier dagen van te voren, van een windkracht 8 of hoger volgens het KNMI, of bij een gemiddelde waterstand van +0,2 m NAP in het IJsselmeer.

Graag willen wij voorkomen dat de aanlegwerkzaamheden onnodig stil komen te liggen. Dit leidt tot een langere aanlegperiode en daarmee in potentie tot een langer periode van beperkingen voor anders gebruikers van de Afsluitdijk. Het is ook in het belang van de combinatie met andere werkzaamheden bij de dijk om de aanlegperiode van onze werkzaamheden op de dijk qua duur te beperken.

Derhalve verzoeken wij u het volgende.

- a. Wij verzoeken u de omstandigheden waarbij de werkzaamheden niet mogen worden opgestart of stilgelegd dienen te worden nader te specificeren teneinde vertraging in de aanleg tot een minimum te beperken. Centraal staat de aanleg van de kabel. De sleuf voor de kabel ligt ruim boven het waterpeil, achter de tuimeldijk (ten opzichte van de Waddenzee) en 'achter' de rijksweg (ten opzichte van het IJsselmeer). Wij verzoeken u de verwachte omstandigheden die het noodzakelijk maken de werkzaamheden op basis van een verwachting stil te leggen nader te specificeren voor specifieke scenario's (bijvoorbeeld hoogwater aanval vanuit de Waddenzee) en vanuit het risico dat u verwacht indien er werkzaamheden zijn. Naar wij begrepen is veelal een

combinatie van factoren van belang, waarbij bijvoorbeeld windrichting, Waddenzeepeil, e.d. van belang zijn.

- b. Verder verzoeken wij u om de genoemde tijdsduur aan te passen. Weersvoorspellingen kunnen snel wisselen en hebben vier dagen van tevoren een relatief grote onzekerheid. Het is onwenselijk indien de werkzaamheden onnodig worden stilgelegd. Wij kunnen ons voorstellen dat het definiëren van verschillende 'opschalingsniveaus' een zinvolle toevoeging kan zijn. Bijvoorbeeld:
- Bij een verwachting van specifieke omgevingscondities 4 dagen van te voren wordt een 'stop-protocol' in gang gezet. het protocol wordt voorafgaand aan de werkzaamheden ter goedkeuring voorgelegd;
 - Op basis van de stappen het protocol zijn de werkzaamheden stilgelegd in ieder geval uiterlijk 1 dag voorafgaand aan het optreden van de verwachte condities

Dit maakt het voor ons ook mogelijk om bijvoorbeeld een deel van de lopende werkzaamheden zorgvuldig te kunnen afronden (zoals een stuk kabel leggen).

Mogelijk is onderdeel b, een protocol of plan onderdeel te maken van het plan dat op grond van voorschrift 6.5g reeds is vereist.

2. Voorschrift 6.5 j watervergunning een 11.10 wbr-vergunning: Aanleg

In voorschrift 6.5 j van de watervergunning en voorschrift 11.10 van de wbr-vergunning is voorgeschreven dat in beginsel niet meer mag worden open gegraven dan er in één dagproductie gegraven, gelegd en weer afgevuld kan worden, hiervan mag worden afgeweken en hiervoor dient in dat geval een plan ter goedkeuring te worden overlegd. Wij willen graag vermijden dat bij de uitwerking van ons project het gestelde tot onduidelijkheid leidt. Het is de inzet van Windpark Fryslân BV de aanlegperiode tot een zo kort mogelijke periode te beperken teneinde kosten te beperken, kosten te besparen en invloed op de uitvoering van de werkzaamheden van de versterking van de dijk te kunnen beperken of vermijden. Het is dan ook de verwachting dat een sleuf langer is dan in één dagproductie, gegraven, gelegd en weer afgevuld kan worden. Afwijking door middel van een plan in verband met het kunnen optreden van weersomstandigheden die een risico voor de dijk vormen en/of de verkeersveiligheid is derhalve noodzakelijk zoals in het voorschrift benoemd.

Dit is reeds in voorschrift 6.5g van de watervergunning is voorgeschreven. Op grond van het voorgaande verzoeken wij u dan ook het voorschrift 6.5 j in de watervergunning te laten vervallen en een overeenkomstig voorschrift als 6.5g Watervergunning te verbinden aan de wbr-vergunning in plaats van voorschrift 11.10.

3. Voorschrift 10.6 en 10.7: Fundering

In voorschrift 10.6 in combinatie met 10.7 van de watervergunning is aangegeven dat de fundering van de windturbines verwijderd dient te worden na de exploitatie, behoudens indien dit met behulp van de stand der techniek niet mogelijk is. Het is onze verwachting en/of niet uit te sluiten op voorhand dat het verwijderen van de fundaties met bijzonder hoge kosten gepaard kan gaan en /of tot grote effecten op de omgeving (bijvoorbeeld met betrekking tot de bodemmorfologie) kan leiden.

Om onevenredig hoge kosten of effecten op de omgeving te kunnen vermijden in de toekomst verzoeken wij u aan voorschrift 10.7 toe te voegen dat van verwijdering kan worden afgezien indien de uitvoering redelijkerwijs, qua kosten of anderszins, niet uitvoerbaar is.

4. Voorschrift 12.1 en 12.2: Bankgarantie

In voorschrift 12.1 in combinatie met 12.2 van de watervergunning is aangegeven dat er een garantstelling dient te zijn voor de duur van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windpark ten behoeve van de verwijdering van het windpark.

Het belang dat u hiermee beoogt te borgen achten wij evident. Graag verzoeken wij u echter de periode van de verlangde zekerstelling te beperken aangezien een dergelijke lange periode met het oog op het te dienen belang niet noodzakelijk is en tot disproportioneel hoge kosten leidt die wij niet redelijk achten.

De kosten van een dergelijke voorziening zijn bijzonder hoog aangezien in feite gedurende circa 25 jaar om zekerstelling wordt gevraagd voor een bedrag dat op elk moment opvraagbaar dient te zijn. Het belang dat beoogd wordt, het zekerstellen van voldoende middelen voor de verwijdering van de objecten in het watersysteem, vereist dit echter niet ons inziens gezien de van toepassing zijnde financiële kaders. Voor het windpark kan aanspraak worden gemaakt op een exploitatiesubsidie van het Rijk, de zogenoemde SDE+. Gedurende een periode van maximaal 16 jaar is deze exploitatieondersteuning beschikbaar waarmee het Rijk beoogd een rendabele business case mogelijk te maken. Tegelijkertijd worden windturbineontwerpen voor 20, 25 of zelfs 30 jaar gecertificeerd op grond van internationale ontwerpnormen. Met andere woorden; gedurende de looptijd van de exploitatiesubsidie is het uiterst onwaarschijnlijk dat er een aanleiding is of noodzaak ontstaat het windpark te verwijderen.

Wij achten het derhalve redelijk de zekerstelling te verlangen direct na afloop van de exploitatiesubsidie.

Ten overvloede: wij verwachten overigens dat het windpark pas verwijderd wordt na een periode van circa 25 jaar. Na afloop van de exploitatiesubsidie zijn de bedrijfsvoeringskosten van het windpark beperkt, alle leningen zijn immers afbetaald. De windturbines leveren echter nog zeker 5 tot 10 jaar opbrengst uit de stroomverkoop. Deze opbrengst zijn meer dan voldoende om de kosten voor de verwijdering op te brengen.

Vanzelfsprekend zijn we beschikbaar om de uitwerking met u te bespreken.

5. Minder Hinder Team: voorschrift 7.4 (WBR)

In voorschrift 7.4 van de wbr-vergunning is voorgeschreven dat voor specifieke situaties een plan ter goedkeuring aan het zogenaamde Minder Hinder Team (MHT) dient te worden voorgelegd. Graag verzoeken wij u om het van toepassing zijnde toetsingskader die van toepassing zijn op de beoordeling door het MHT toe te voegen; teneinde dit bij de voorbereidingen van de werkzaamheden te kunnen betrekken.

Graag stellen wij daarnaast voor om toe te voegen dat tijdens de voorbereiding van de werkzaamheden een overlegmoment met het MHT voor te schrijven.

6. Voorschrift 10.3 Wbr-vergunning: Zwerfstromen en potentiaalverschillen

In voorschrift 10.3 van de wbr-vergunning is voorgeschreven dat zwerfstromen in lijnobjecten langs de kabels niet mogen voorkomen evenals potentiaalverschillen in puntobjecten. Graag verzoeken wij dit voorschrift te wijzigen ten einde duidelijk te maken met welk achterliggend doel een eis wordt gesteld en de omvang van deze eis daar ook aan te relateren. Wij verzoeken u dit teneinde na uitvoering te vermijden dat onnodige en daarmee onredelijke, maatregelen worden getroffen of verlangd die vanuit het oogpunt van de door u gewenste doelen overbodig zijn. Hierna is een voorstel gedaan voor de twee aspecten; graag bespreken wij dit nader met u.

Bij de voorstellen zijn wij er op basis van het contact met u van uitgegaan dat de achterliggende doelen gerelateerd zijn aan corrosievorming en aanraakspanning. Mocht dit niet correct zijn vernemen wij dat graag en doen wij desgewenst aanvullende suggesties.

'Zwerfstromen in lijnobjecten langs de kabel mogen niet voorkomen'

Wij interpreteren dat als een voorschrift met als doel om corrosie aan metalen lijnobjecten (zoals buisleidingen of geleiderails) parallel aan kabelcircuits te voorkomen. Graag stellen wij voor om het doel functioneel te beschrijven ('corrosie op de metalen lijnobjecten, in het bijzonder geleiderails, als gevolg van de bedrijfsvoering van het kabelcircuit is verwaarloosbaar'). Als praktische richtlijn stellen wij voor om voor te schrijven dat het ontwerp en de uitvoering van het kabelcircuit voldoen aan *NEN 3654 Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen*. NEN 3654 schrijft methoden voor aangaande de berekening van de langdurig gemiddelde wisselspanning op het metalen lijnobject en specificeert een maximumspanning waaronder wisselstroomcorrosie verwaarloosbaar is. Het is daarbij niet relevant in onze ogen onderscheidt te maken tussen een buisleiding of een andere metalen lijnobject. Mocht u dat onderscheidt wel relevant achten vernemen wij graag de achtergrond hiervan.

Op basis van de berekeningen worden het technisch ontwerp en de uitvoering in overeenstemming met NEN 3654 gebracht. Het is mogelijk om door metingen op locatie, tijdens de bedrijfsvoering van het kabelcircuit, objectief vast te stellen of aan NEN 3654 is voldaan. Daarmee is dan ook geborgd dat corrosie aan geleiderails door het kabelcircuit verwaarloosbaar is.

Ten overvloede kan daarbij aangegeven worden dat in geval van corrosie welke aantoonbaar gerelateerd is aan de aanwezigheid van de kabel, passende maatregelen dienen te worden getroffen de oorzaak weg te nemen en eventuele aantasting te herstellen.

'Daarnaast mogen er ook geen potentiaalverschillen in puntobjecten nabij de kabels voorkomen'

Wij interpreteren dat als een voorschrift met als doel om aanraakspanning wat zich vertaalt in bijvoorbeeld voelbare spanning bij aanraking (schokjes) ten gevolge van potentiaalverschillen in de nabijheid van het kabelcircuit te voorkomen. Als praktische richtlijn stellen wij graag voor om voor te schrijven dat het ontwerp en de uitvoering van het kabelcircuit voldoen aan *NEN 50522 Aarding van hoogspanningsinstallaties van meer dan 1 kV wisselspanning*. NEN 50522 schrijft methoden voor aangaande de berekening van de toename van het aardpotentiaal, de overdrachtsspanning en maximale stap- en aanraakspanningen rondom hoogspanningsinstallaties waarbij de veiligheid van personen gegarandeerd is. Op basis daarvan kunnen het technisch ontwerp en de uitvoering in overeenstemming met NEN 50522 worden gebracht. Het is mogelijk om door metingen op locatie, na aanleg, objectief vast te stellen of aan NEN 50522 is voldaan. Daarmee is dan ook geborgd dat waarneembare spanning door aanraking ten gevolge van potentiaalverschillen in de nabijheid van het kabelcircuit worden voorkomen.

Wij zien uit naar de publicatie van de definitieve besluiten voor de door ons aangevraagde vergunningen. Zoals aangegeven zijn wij vanzelfsprekend beschikbaar voor een nadere toelichting op onze zienswijze en overleg over een acceptabele verwerking hiervan. Hiervoor kunt u contact opnemen met de heer

Hoogachtend,

Projectdirecteur Windpark Fryslân BV

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 16:34
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja zeker, er is op aantal vlakken geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar Alternatieven / en of alternatieve locaties.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

De belangen van de Toeristen en overige gebruikers van het Noordelijke deel van het Ijsselmeer, en de belangen van natuur en leefmilieu zijn onvolledig naar voren gebracht in de MER

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja, ik wordt zeer nadelig geraakt door dit voornemen, aangezien mijn ligplaats in Makkum is, Ik elk jaar zeer veel geld in de lokale economie stop om tot rust te komen. De gekozen locatie mijn hoofdzakelijke vaargebied is. Ik nu gedwongen wordt uit te kijken naar alternatieve lokaties om mijn vrije tijd, vakanties door te brengen zodra dit bewuste Windpark gebouwd wordt.

Reactie

Zienswijze Windpark Fryslan

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten:

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

In het inpassingsplan 1a worden verschillende mogelijke locaties aangegeven voor een windmolenpark in het IJsselmeer of nabijgelegen gebieden. Daarbij wordt o.a. plaatsing langs of op de afsluitdijk genoemd. De vraag is op basis waarvan deze aandachtspunten zijn opgeteld, en of deze wel geverifieerd zijn, op waarde zijn gewogen en in de praktijk zijn getoetst. “Het behouden van de huidige strakke lijn” is bijvoorbeeld zeer goed mogelijk met een strakke rij windmolens op of naast de afsluitdijk. Daarnaast moeten er afwegingen worden gemaakt. Is het beschermde dorpsgezicht van Kornwerderzand belangrijker dan dat van Makkum? Bovendien, dit dorpsgezicht van Kornwerderzand wordt met de huidige plannen ook volledig vernield. Al de punten moeten worden getoetst, worden onderbouwd en tegen elkaar worden afgewogen. De werkwijze van de huidige rapportages lijkt op het toewerken naar een vooraf vastgestelde locatie en doel.

Vanuit de constatering: ‘De Afsluitdijk, als autonome strakke lijn door het water, biedt tussen de sluiscomplexen van Den Oever en Kornwerderzand, over een lengte van 25 kilometer, een voor Nederland unieke mogelijkheid om de grootsheid van het waterlandschap te beleven’, zijn de vormgevingsprincipes opgesteld. Om vervolgens te stellen dat windturbines tot 1/3 van het traject mogen beslaan, lijkt een ongefundeerde redenering. Is er onderzoek gedaan door een onafhankelijk ter zake kundig bureau om deze verdeelsleutel vast te stellen? Is rapportage hiervan inzichtelijk? De grootsheid van het noordelijke deel van het IJsselmeer wordt volledig vernietigd zodra een sectie van dit deel van het IJsselmeer wordt ingevuld met windmolens.

Natuur en milieu.

De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn slechts geschat. Waarop zijn deze schattingen gebaseerd, en waarom zijn deze cijfers niet hoger? Er is hier immers sprake van een matrix-formatie van windmolens, en niet van bijv. slechts 1 rij windmolens.

Ook ontbreken diverse, veel voorkomende vogelsoorten, zoals zwanen, div. soorten ganzen en aalscholvers. Door deze vogels niet te benoemen zijn de genoemde sterftcijfers veel lager dan de eventuele toekomstige werkelijke sterftcijfers. Als men een totaal beeld wil geven van de aantallen vogels die ieder jaar verongelukken, zal men deze vogels ook mee moeten nemen, ook al hebben deze vogels mogelijk minder natuurwaarde. Door deze vogels uit te sluiten, lijkt het aantal dode vogels mee te vallen.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat populaties van beschermde en onbeschermde

diersoorten, zowel onder als boven water, niet aangetast worden?

Het Waddengebied is een stiltegebied. De directe nabijheid (800meter) van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze. De initiatiefnemer heeft daarom de verantwoordelijkheid de effecten op het wereld erfgebied Waddenzee door een onafhankelijk en ter zake kundig bureau te laten onderzoeken.

In hoeverre wordt dit stiltegebied beïnvloed door het aangrenzende Windpark Fryslân?

Is er onderzoek gedaan naar de invloed van Windpark Fryslân op het Waddengebied als wereld erfgoed gebied?

In hoeverre beïnvloed Windpark Fryslân de leef- en foerageer omgeving van voorkomende diersoorten in het Waddengebied?

Andere Natura2000 gebieden zijn verboden terrein bevonden voor windturbines, waarom zou het IJsselmeer buiten deze bescherming vallen?

De gekozen locatie van Windpark Fryslân ligt in de directe aanvliegeroute van dezelfde vogels die de overheid vanuit natuurwetgeving probeert te beschermen in Gaasterland en hun foerageer gebied. Vanuit de MER wordt hier zijdelings naar gekeken en heeft men een berekening van 1200 dode vogels per jaar opgenomen. In zowel Amerika , Scandinavië en UK zijn meerdere onderzoeken hiernaar gedaan en daar zijn de uitkomsten een veelvoud van dit genoemde aantal in de MER.

Hoe kan het zijn dat er een Windpark gebouwd wordt, in een aanvliegeroute van dieren die binnen een Natuurbeschermingsgebied vallen?

Hoe komt men tot deze berekening van 1200 dode vogels?

Uit welke vogel- en vleermuissoorten is dit (veel te laag) geschatte aantal opgebouwd?

Wij zijn benieuwd met welk onafhankelijk onderzoek deze berekening onderbouwd kan worden?

Is er uit opdracht van Windpark Fryslân onderzoek gedaan naar voorkomende vogel- en vleermuispopulaties in dit gebied? Zodoende wetend welke soorten er zijn en welke botsen met de opzet en locatie van Windpark Fryslân?

Burgers en diverse stichtingen maken zich grote zorgen over verstoring van de natuurgebieden in en rondom het IJsselmeer (natura 2000, vogelbeschermingsgebied). Gebieden waar de afgelopen jaren juist heel veel zorg en geld in is gestoken door verschillende partijen.

Nautische consequenties en nautische veiligheid.

In tegenstelling tot wat in het MER genoemd wordt, komt Windpark Fryslân juist midden in een zeer druk bevaren gebied van het IJsselmeer. Dat dit gedeelte van het IJsselmeer zeer druk bevaren wordt is aantoonbaar middels het aantal sluispassages naar de Waddenzee. De Stevinssluisen te Den Oever telt ca 20.000 sluispassages per jaar, waar de Lorentzsluisen in Kornwerderzand ca 35.000 passages telt. Dat is 75% meer passages via dit deel van het IJsselmeer!!! Binnen Nederland tellen alleen de Johan Frisosluizen te Stavoren (ca 37.000) en de Oranjesluizen te Amsterdam (ca 52.000) meer passages.

We maken ons zorgen over de nautische veiligheid (zowel recreatief als beroeps) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten.

De gekozen locatie in het IJsselmeer vermindert de beschikbaarheid van veilige vaarbewegingen op het IJsselmeer. Er is geen, of onvoldoende, rekening gehouden met de veiligheid ten aanzien van bepaalde windrichtingen voor de scheepvaart. De scheepvaart (zeilers) heeft geen veilige uitwijk

mogelijkheden meer door de gekozen locatie van Windpark Fryslân.

Bij harde wind uit Noord / Noordwest / Noordoost, wordt door groot deel van de gebruikers van het IJsselmeer de route onderlangs de dijk benut, voor veilige doorvaart naar Den Oever vanuit de Friese kust en vice versa. Deze “veilige” route wordt nu door het beoogde Windpark Fryslân onmogelijk gemaakt. Mede door de gekozen afstand tussen Afsluitdijk en beoogd Windpark is er duidelijk geen rekening gehouden met scenario's van zware weersomstandigheden en veilig gebruik van de “afdekking” door de Afsluitdijk. Tevens zal hierdoor de eigenlijke functie van Vluchthaven van Breezanddijk door de locatie en bouw van beoogd Windpark mogelijk komen te vervallen. Dit kan potentieel onveilige situaties op het IJsselmeer doen toenemen, met een verhoogde druk op het Reddingswezen tot gevolg hebbende. Hier is niets over opgenomen in het MER.

Zijn er onafhankelijke onderzoeken gedaan naar de hindering van Windpark Fryslân van bevaarbare routes en vaarwegen langs het betreffende Windpark?

Is deze rapportage inzichtelijk?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang, met name bij noordelijke windrichtingen, met zekerheid garanderen?

Tegenwoordig varen de meeste schepen met geavanceerde apparatuur zoals radar apparatuur, navigatie apparatuur en stuurhulp. In de praktijk blijkt wel degelijk sprake te zijn van afwijkingen van kompascoersen, onder invloed van de magnetische straling van windparken.

Duidelijke verschillen in kompascoersen zijn te zien bij een windmolen park als bv bij Lemmer – Lelystad en Urk. Afwijkingen van 30 graden worden meermaals ervaren door verschillende scheepsbemanningen.

De vaarroute op de Waddenzee loopt op minder dan 1 km vanaf het Windpark langs de dijk. De onderlinge afstanden tussen afsluitdijk en beschikbare bevaarbare routes, op zowel IJsselmeer als Waddenzee, zijn gering. Hierdoor vallen deze direct onder de invloed van het magnetische veld van Windpark Fryslân.

In de MER is geen sprake van gedegen onderzoek naar de invloed van Windmolens op radar-, navigatie apparatuur en stuurautomaat van scheepsvaart.

Indien onafhankelijk onderzoek wel heeft plaatsgevonden, waarom is deze rapportage dan niet publiekelijk inzichtelijk gemaakt?

Kan de initiatiefnemer veilige doorgang door vaarwegen/vaarroutes garanderen, in de omgeving van het windpark, zowel op het IJsselmeer als op de Waddenzee?

Wat voor voorzorgsmaatregelen, ivm radar- en navigatie apparatuur en stuurhulp, treft de initiatiefnemer om een veilige doorgang langs windpark en over vaarroutes te garanderen?

Verhoogde druk Sluizen en Waddengebied.

De gekozen locatie zal tot onveilige situaties kunnen leiden voor gebruikers van het IJsselmeer. Met name op doorvaart vanuit de havens zuidelijk in het IJsselmeer richting Waddeneilanden en vice versa. Het beschikbare bevaarbare water zal door (de bouw van) dit windpark aanzienlijk afnemen. Hierdoor zal de druk op de beschikbare vaarroute en de sluizen bij Kornwerderzand toenemen. Bij harde wind zal dit een verhoogde werkdruk op de sluismedewerkers en het reddingswezen tot gevolg kunnen hebben.

Door inperking van het IJsselmeer vaargebied zullen meer (onvoldoende ervaren) zeilers het open water van de Waddenzee opzoeken. Dit heeft een verhoogde druk op dit natuurgebied ten gevolge. Dit zal voornamelijk met hardere wind voor gevaarlijke situaties gaan zorgen, met een verhoogde

druk op de reddingsdiensten als gevolg.

Is er onderzoek gedaan naar de effecten van deze intensivering van nautisch verkeer op het wereld erfgoed gebied Waddenzee, veroorzaakt door Windpark Fryslân?

Door het toegenomen nautisch verkeer op de Waddenzee voorzien we tevens een verhoogde druk op de havens van de Waddeneilanden. Deze zullen te weinig ligplaatsen en onvoldoende capaciteit hebben om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Hierdoor kunnen (bij slecht weer) onveilige situaties ontstaan, omdat boten een andere haven moeten zoeken, of buitengaats moeten blijven. Dit zal wederom de werkdruk op reddingsdiensten verhogen.

Is er onderzoek gedaan naar de (extra) havencapaciteit rond de Waddeneilanden, is hier rapportage van inzichtelijk?

Beïnvloeding vliegbewegingen door Windpark Fryslân.

Het windpark ligt in/nabij een oefengebied van de luchtmacht. Regelmatig vliegen gevechtsvliegtuigen en helikopters zeer laag over. Ook SAR helikopters en traumahelikopters vliegen regelmatig boven dit gebied.

De minimale vlieghoogte, het grote veld aan knipperende rode verlichting in de nachtelijke uren, en het aanwezige magnetische veld van Windpark Fryslân, is niet beschreven in de MER.

Is er onafhankelijk kundig onderzoek beschikbaar en inzichtelijk naar waarneembare en of meetbare invloeden van het, door Windpark Fryslân, veroorzaakte magnetische veld op instrumenten van luchtverkeer?

Is er onderzoek gedaan naar veilige vlieghoogte boven Windpark Fryslân, ook met oog op turbulentie?

Kan de initiatiefnemer ongelukken met luchtvaart, en de daardoor ontstane potentieel gevaarlijke situaties voor omwonenden, uitsluiten?

Veiligheid.

Tegenwoordig leest men steeds vaker over afgebroken wieken, brand, omgevallen windturbines en andere ongevallen. We kunnen in de MER niets terugvinden over eventueel voorkomende noodsituaties, preventieve maatregelen en bijbehorende veiligheidsmaatregelen (te houden afstand etc).

Hoe wordt de veiligheid van het windpark gewaarborgd?

De kust van Zuidwest Friesland is zwaar bevochten tijdens de 2e wereldoorlog, mede vanwege tactische ligging van Afsluitdijk en vestingwerken Kornwerderzand. Het is aannemelijk dat onontpofte scherpe militaire explosieven, zoals bijvoorbeeld granaten, in het IJsselmeer terecht zijn gekomen.

Is er onderzoek gedaan of de beoogde locatie vrij is van scherpe militaire explosieven?

Zo ja, is er inzichtelijk gemaakt waar deze zich bevinden?

Is er onderzoek gedaan in hoeverre de bouw, en het operationeel zijn, van het windpark Fryslân deze eventuele militaire explosieven kan doen ontsteken?

Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden.

Het gebied kenmerkt zich door veel watersport, zoals zeilen, windsurfen en kitesurfen. De afname van de wind (er wordt immers energie uit de wind onttrokken) is bepalend voor deze watersporters. Door dhr.

van Ventolines werd, in een gesprek op de inloopavond dd. 15 maart 2016, aangegeven dat het windverlies in dit park wel 20% zou zijn. Is dit een (laag aangehouden) schatting? We betwijfelen of gedegen onderzoek is gedaan naar windreductie. Er zijn namelijk geen berekeningen onderdeel van de ter inzage gelegde documenten.

Uit onderzoeken blijkt dat windkracht achter een windpark tot 30% gereduceerd kan worden, tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind zeer turbulent.

In het geval van de SWF IJsselmeerkust betekend dit dat van Makkum t/m Hindeloopen niet meer ge(kite)surft kan worden, door gebrek aan wind en de ontstane turbulentie. Ook zeilboten zullen hier vergaande last van ondervinden en dit hele stuk op de (hulp)motor moeten varen.

Met name in de zomerperiode, is de wind van groot economisch belang. Dan zijn er al minder winduren, waait het minder dan s ' winters, zit er minder energie in de (warme) wind, en zijn er de meeste watersporters op het water. Als de windmolens teveel windenergie onttrekken aan deze winden, kunnen deze dusdanig laag worden dat wind-gerelateerde watersport nauwelijks tot niet uitgeoefend kan worden. Watersporters gaan dit gebied dan mijden, zoeken een ander gebied en blijven weg. De watersporters vormen echter een substantieel deel van de toeristen in deze streek. Kijk bijvoorbeeld naar de campings in Makkum en Hindeloopen.

Het aanleggen van eilanden (plan Costa) voor de kust van Makkum zal deze situatie verder verslechteren, daar ook deze de wind belemmeren en bovendien de vaarbare ruimte nog verder beperken. Hierdoor moeten (kite)surfers dan eerst, lopend, zwemmend, zonder wind, achter de eilanden zien te komen. Het uiteindelijk benutbare vaargebied plaatst zich immers tussen eilanden en Windpark Fryslân, binnen de twee meter betonning, tegen de vaargeul aan. Hierdoor komen wind- en kitesurfers dicht bij de reguliere scheepvaart, van kleine zeilboten tot grote containerschepen. Dit brengt enorme consequenties mee op het gebied van veiligheid. Bijvoorbeeld als men in het water valt en niet tijdig weg kan komen, bij materiaalbreuk of aanvaringen.

Kan de initiatiefnemer aan de hand van berekeningen, van een onafhankelijk ter zake kundig bureau, aantonen en onderbouwen wat de invloed van Windpark Fryslân zal zijn op de windafname en turbulentie, in de verschillende seizoenen, bij verschillende windsterktes, en het effect daarvan op de watersport?

Economische schade.

De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van een van de mooiste en unieke gebieden van Nederland. De stelling": "De realisatie van een windpark leidt tot een verandering van het landschap, maar niet tot een aantasting van het open en weidse karakter van het IJsselmeer", is totaal niet onderzocht of onderbouwd. Evenals: "Voor sommigen zal de beleving van het strand en de boulevard van Makkum anders zijn als het windpark zichtbaar aan de horizon staat". De conclusie: ".. dat er geen aanleiding is om belangrijke negatieve effecten op het toerisme te verwachten", is suggestief en fout. De effecten zijn zeer negatief, en (bijna) alle toeristen en liefhebbers van het weidse IJsselmeer landschap zullen een windmolenpark op deze locatie als zeer groot verlies van plezier, rust en vreugde ervaren.

De provisie Friesland heeft als randvoorwaarde gesteld dat de effecten op recreatie en toerisme nader onderzocht moet worden. Dit onderzoek ontbreekt in de rapporten. Er zijn slechts aannames

en schattingen aangeleverd. Het is niet voor te stellen dat de effecten niet negatief zouden zijn, zowel economisch als toeristisch. Alleen een goed onderbouwd onderzoek, uitgevoerd door een onafhankelijk ter zake kundig bureau, onder toeristen, bewoners en liefhebbers kan een goed antwoord geven op de vraag naar deze schade beoordeling. Deze stelling wordt onderstreept door de reeds uitgevoerde enquêtes van Don Quichot en IJsselmeer Windmolenvrij.

De helft van de ondervraagde recreanten (zie enquête IJsselmeer Windmolenvrij) geeft aan niet, of waarschijnlijk niet meer, terug te keren naar dit deel van de IJsselmeerkust. Inwoners, bedrijven en Gemeente Súdwest-Fryslân (denk alleen maar aan de opbrengsten uit toeristenbelasting) zullen hierdoor hard getroffen worden qua inkomsten.

Voor de beeldvorming: Slechts 2 % minder dagrecreanten geeft op jaarbasis, in termen van besteding, een impulsverlies van ca 10 miljoen euro. (Bron: Onderzoek Arcadis – project nummer C01021.201044)

Het IJsselmeergebied kenmerkt zich door veel recreatieve zeilers. Met ca 20% van alle boten (waarvan ca 67% zeilboten) in Nederland is dit een zeer belangrijk vaargebied. Dit komt ook naar voren in het aantal ligplaatsen. Het IJsselmeergebied kent ca 36.000 ligplaatsen, waarvan ca 6.400 (!) in het IJsselmeer kustgebied van Makkum tot aan Hindeloopen. Deze 6.400 ligplaatsen zijn verdeelt over 57 jachthavens. De Jachthavens kennen een bezettingsgraad van gemiddeld bijna 87%. Dit zal zwaar onder druk komen te staan na realisatie van Windpark Fryslân. Algemeen verwacht men hier een afname van ruim 40% aan “vaste” ligplaatsen, los van de extra afname van passanten.

De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied. Hierdoor ontstaat een substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid.

Overzicht van verwachte waardedaling (WOZ) van alle panden (woningen/bedrijfspanen, etc) in het gezichtsveld ontbreekt. Potentiële kopers zullen naar alle waarschijnlijkheid een ander woonlocatie kiezen. Ook waardedaling van vakantiehuizen, chalets etc wordt niet meegenomen.

Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekennde verspilling van gemeenschapsgeld .

Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt volledig.

Een financieel overzicht, tot en met verwijderen van de molens en in oorspronkelijke staat terugbrengen van de omgeving ontbreekt.

Een gedetailleerd overzicht van de geldstromen, incl subsidie en overheidskosten zowel vooraf, tijdens de exploitatie en ontmanteling ontbreekt.

Ontbreken van berekeningen van werkelijk vermogen.

Het totale geïnstalleerd vermogen is vastgesteld op 320 MW voor de 89 windmolens (3,6 mW geïnstalleerd vermogen per windmolen), met een geschatte jaarlijkse productie van 1.184 Gwh/jaar. Hierbij is het aantal vollast uren erg hoog ingezet, namelijk 3.500 uur, ofwel 40%, waar dit normaliter tussen de 20 en 30% ligt. Bovendien zal het rendement ook nog verminderd worden doordat het grote aantal windmolens in 10 rijen achter elkaar staan, en daardoor elkaar wind ontnemen. Het is dus zeer aannemelijk dat de beoogde 1.184 Gwh/jaar niet gehaald wordt, en zal

mogelijk eerder ca. 750 GWh/jaar bedragen.

Hiermee wordt de rentabiliteit van dit park aanzienlijk minder positief, en wordt bovendien daarmee de publieke opinie misleid. Immers, geen 340.000 huishoudens, maar slechts ca. 215.000 huishoudens worden hiermee van stroom voorzien. Het is uitermate onprofessioneel, dat bij een dergelijk project, waarbij zoveel miljoenen euro's en zoveel onherstelbare milieu schade kan worden aangericht, de onderbouwing zo miniem is of zelfs geheel ontbreekt, ondanks de ca. 2.700 bladzijden van de gepubliceerde rapporten. Het publiek heeft recht op een grondige onderbouwing inclusief berekeningen van het rendement van dit windmolenpark.

Geluidsoverlast Windturbines.

De geluidsnormen worden uitgemiddeld, wat niet de werkelijkheid is. Geluid is hinderlijk, als wiken aanzienlijk draaien en geluid produceren, bijv. tijdens vollast-uren, en kan/mag niet worden verlaagd door deze te verrekenen met periodes van weinig of geen wind.

Uit diverse onderzoeken (in het buitenland) komt naar voren dat leef comfort van bewoners, en het recreëren in de nabijheid van (grote) windparken wel degelijk beïnvloed wordt door geluidsoverlast. Hinder door geluidsoverlast van windturbines komt voor tot een straal van wel 12 km afstand. De relatieve korte afstand van Windpark Fryslân tot het bewoonde en voor recreatie gebruikte gebied, maakt geluidsoverlast zeer aannemelijk. Een geluidsmeting van Windpark Fryslân ontbreekt echter in de MER. Hoe kan dan in de MER beschreven worden dat er geen effecten te verwachten valt ten aanzien van geluidsoverlast?

Wij verzoeken daarom tot een uitgebreid onafhankelijk onderzoek en onderbouwing van geluidsniveaus in een straal van 12 kilometer.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat er geen hinder van geluidsoverlast zal zijn in nabij gelegen woon en recreatie gebieden?

Slagschaduw.

Vanuit Makkum gezien staat het windpark in de namiddag voor de zon. Dit zal, vooral in de zomermaanden, voor slagschaduw zorgdragen. In het MER kunnen we daar niets over terugvinden. Wat voor maatregelen worden getroffen om slagschaduw te voorkomen?

Invloed op wind en klimaat.

Windparken verbruiken wind. De windkracht achter een windpark is sterk gereduceerd tov de windsterkte voor het windpark. Bovendien is de wind dan zeer turbulent. In welke mate is er sprake van verandering van windhoek en windrichting onder invloed van het Windpark Fryslân? In het MER is geen onderzoek of verwijzing opgenomen.

Wij verzoeken een onafhankelijk onderzoek naar de hoeveelheid en aard van de te verwachten windverstrooiing, turbulentie, windreductie en de invloed hiervan op het plaatselijk klimaat (en de daaruit voortvloeiende verandering van lokale flora en fauna).

Invloed op afsluitdijk.

Windstroom tegen/langs de mast, draaiende wieken en de overbrenging veroorzaken trillingen. Deze trillingen worden middels het fundament (89 maal) overgebracht op de IJsselmeerbodem. Wat is de invloed van het windpark op bodem, en daarmee gepaard gaande de sterkte van de afsluitdijk. We kunnen hier geen onderzoek van terugvinden.

Kan de initiatiefnemer zekerheid geven dat het windpark geen negatieve invloed heeft op IJsselmeerbodem en Afsluitdijk?

Invloed op waterstroming en afzetting.

89 voeten in het iJsselmeer met elk een diameter van ca 25 meter. Wat voor invloed heeft dat op de stroming in het IJsselmeer en de daarmee gepaarde zandafzetting/verzanding? Hierover staat niets vermeld in het MER. Is hier een rapport van beschikbaar en inzichtbaar? Er is ook geen rekening gehouden \ onderzoek gedaan naar hogere kosten voor het bevaarbaar houden van de vaarroutes door deze mogelijke verandering van de stromingen in het IJsselmeer.

Alternatieve locatie.

Er is geen rekening gehouden met het feit dat de gekozen locatie het diepste gedeelte van het gehele IJsselmeer omvat. Dit brengt veel hogere kosten tijdens de bouw met zich mee, dan wanneer het zou zijn indien er bijvoorbeeld voor een locatie bij Gaasterland of richting Den Over zou zijn gekozen. Dit zou een mindere impact op het massale toerisme op het IJsselmeer hebben dan nu het geval is met Windpark Fryslân.

Waarom worden deze 89 windmolens niet in de Noordzee (IJmuiden Ver) geplaatst. Hier is de impact vele malen kleiner, en . Is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van deze alternatieve locatie, alsmede naar de kostenbesparing door schaalvergroting in bouw, aanleg, onderhoud en energie transport?

Een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Vanuit de MER komt naar voren dat in de communicatie en de gehouden enquêtes er consequent de verkeerde indruk is gewekt over de precieze locatie en de hoogte van de betreffende windmolens die gebouwd zullen gaan worden in Windpark Fryslân.

Hoe kan men onderbouwen dat het betreffende Windpark een te verwachten impact zal gaan hebben, zoals voorgesteld wordt in de MER, als niet de juiste opstelling, formaten en testgegevens van de windturbines beschreven staan?

Kortom een ontwerpbesluit op basis van een onvolledig ontwerp.

Hoe kan het plan voor dit windpark getoetst worden aan milieu, natuur en (leef)omgeving, zonder dat (tip)hoogte, diameter en funderingstype van de windmolens vast staan?

Elk van de genoemde variabelen hebben immers een eigen bepaalde weerslag hierop.

Zichtbaarheid Windpark Fryslan.

Windpark Fryslân is een grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied. In de voorgestelde plannen worden de afmetingen van het windpark erg “positief” uitgedragen. De windturbines worden in diverse animaties kleiner weergegeven dan ze in werkelijkheid, volgens ons, te zien zullen zijn.

Bij helder weer zijn vanaf Makkum de Windturbines van Medemblik en Wieringermeer met het blote oog zichtbaar.

In Makkum zelf zijn er momenteel twee markante herkenningspunten. Deze zijn bij helder weer halverwege de Afsluitdijk te zien, of over water al ver voor Hindeloopen. De Piramide van camping de Holle Poarte, met een hoogte van 19 meter, en de hal van de Vries Scheepsbouw (Feadship), met een hoogte van 28 meter. Hoe kan men stellen dat een windpark van 89 windturbines, elk ca 200 meter hoog, nauwelijks invloed zal hebben op (leef)omgeving, natuur, recreatie en economie?

Een dergelijk groot Windpark veroorzaakt horizonvervuiling, zowel overdag als 's nachts. 89 grote opvallende industriële windturbines. Gek makende knipperlichten 's nachts.

Kan de initiatiefnemer garanderen dat het uitzicht op Windpark Fryslân daadwerkelijk aan de gedane voorstellingen voldoet?

Wat zijn de consequenties voor Windpark Fryslân indien dat niet zo blijkt te zijn?

Ontbreken draagvlak, acceptatie en ondemocratische besluitvorming.

Hoe kan men een juiste inschatting maken bij ondervraging door middel van een enquête, onderbouwd met gemanipuleerde foto's met daarop te klein weergegeven windturbines, of een windpark nu wel of niet als hinderlijk kan worden beschouwd?

Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen, dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan. Er is dus absoluut geen draagvlak voor Windpark Fryslân.

Alternatieve locaties, die er wel degelijk zijn, en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen. Op dit moment ligt een kant en klaar plan voor een zonnepark (met meer MW) op de plank. Dit plan wordt echter door de (locale) politiek niet gedragen.

De bevolking voelt zich onvoldoende gekend in de besluitvorming omtrent Windpark Fryslân.

Er is sprake geweest van schijninspraak, o.a. bij provinciale insprekavonden.

In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie.

Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur.

Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht.

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie op vele vlakken desastreus zullen blijken te zijn!

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 17:44
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
Alles!

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Staat totaal niets in over de gevolgen! Wet flora en fauna!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

100% de wind, uitzicht, slagschaduw, geluidsoverlast, toerisme afname in de regio, etc, etc, etc

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 17:45
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Agora
Huisnummer: 6
Postcode: 8934 CJ
Woonplaats: LEEUWARDEN
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Friese Milieu Federatie

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er ligt geen participatieplan voor conform de afgesproken gedragscode Wind op Land. Heeft effect op belang omwonenden en natuur en landschap.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij komen op voor het belang van natuur en milieu in Fryslan. Met het besluit worden grote risico's gelopen op effecten op Natura2000 gebieden. Dit is schadelijk voor natuur in nabij de Waddenzee en het IJsselmeergebied. Groot risico op het niet doorgaan van dit project en daarmee het niet realiseren van de winddoelen.

Reactie

Agora 6
8934 CJ Leeuwarden

info@friesemilieufederatie.nl
www.friesemilieufederatie.nl

Kvknr: 41000343
Btwnr: NL0035.14.092B01
IBAN: NL60TRIO0212485121

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Leeuwarden, 14 april 2016
Kenmerk 61-16/HvdW

Geachte heer, mevrouw,

De Friese Milieu Federatie dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslân, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

Algemeen:

De Natuur en Milieufederaties staan achter de doelstelling om 6000 MW wind op land te realiseren. Mede daarom hebben zij meegedaan aan de realisatie van het Energieakkoord en werken samen met de windsector en belangenorganisaties voor omwonenden om op een zorgvuldige wijze windenergieprojecten te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn Fryslân foar de Wyn, Windenergie Emmen en de realisatie van Windpark Nijmegen-Betuwe. Uitgangspunt voor onze inzet is dat omwonenden in een vroegtijdig stadium bij het proces worden betrokken en dat belang van natuur en landschap in de afweging een belangrijke rol krijgt. We hebben mede daarom samen met de windsector en andere milieu organisaties twee jaar geleden een gedragscode Wind op Land opgesteld ¹. Alhoewel het Rijk de gedragscode niet mede heeft ondertekent, heeft de minister wel een appreciatie uitgesproken en toegezegd dat de gedragscode uitgangspunt is voor de projecten die onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR) vallen ².

Naast de argumenten die in de zienswijzen van Vogelbescherming, It Fryske Gea, Natuurmonumenten en het Blauwe Hart zijn genoemd – en die wij hierbij als ingelast beschouwen – willen wij aanvullend hierop de volgende punten inbrengen:

- Voorafgaande aan het ruimtelijk ordeningsproces dient er in overleg met de bevoegde gezagen en belanghebbenden een participatieplan te worden opgenomen. Dit plan beschrijft de (bovenwettelijke)

¹NWEA, Greenpeace, Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties hebben in 2014 de Gedragscode draagvlak en participatie wind op land ondertekend. In 2015 sloten Milieudefensie en ODE Decentraal zich daarbij aan. Zie <https://www.natuurenmilieu.nl/nieuwsberichten/evaluatie-gedragscode-wind-op-land-meeste-ontwikkelaars-laten-omwonenden-participeren/>

² Kamerbrief 7 november 2014 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2014/11/07/kamerbrief-over-gedragscode-draagvlak-en-participatie-wind-op-land>

participatie o.a. met betrekking tot het proces en het project. Inmiddels is de procedure gestart. We constateren dat er geen participatieplan ligt, tenminste deze is ons in ieder geval niet bekend.

- De natuur en milieu organisaties die de gedragscode hebben ondertekend, zetten zich volgens de code in voor het realiseren van maatschappelijke acceptatie van windenergieprojecten. Daarbij hebben zij een inspanningsverplichting om procedures te vermijden. Daarbij is een uitzondering gemaakt voor die situatie waarbij significante effecten in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde zijn, blijkend uit de passende beoordeling. Daar is in dit geval naar ons idee sprake van. Wij voelen ons daarom vrij om kritisch naar het proces en de inhoud van dit plan te kijken.
- Bij de vaststelling van de Structuurvisie Wind op Land in 2013 hebben wij indertijd in onze reactie namens 9 natuur en milieu organisaties aangegeven dat het Rijk risico's loopt bij een aantal RCR projecten in Natura 2000 gebieden.³ Uit de passende beoordeling die gemaakt is voor de Structuurvisie Wind op Land (SWOL) bleek toen al dat er voor diverse windmolenprojecten in en nabij het IJsselmeer grote negatieve (significante) effecten zijn te verwachten op de Natura 2000 doelstellingen. Wij hebben gepleit voor een risico analyse voor deze projecten en een oproep gedaan om te kijken naar alternatieve locaties met name voor het IJsselmeergebied. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de visie Geconcentreerde windkracht in de Lage Landen die de natuur en milieufederaties samen met een groot aantal andere natuur- en milieuorganisaties hebben ontwikkeld.⁴ Dit voorstel heeft de minister naast zich neergelegd met de opmerking dat deze afweging bij de afzonderlijke projectprocedures moet plaats vinden.
- De afweging tussen de voorgestelde of andere locaties voor het Windpark Fryslân zal dus nu moeten plaatsvinden. Wij constateren dat er een gerede kans is dat er significante effecten zijn op de Natura 2000 gebieden (IJsselmeer en Waddenzee) . Dat er grote risico's zijn voor het Windpark Fryslân blijkt ook uit onder andere het recente advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage van 22 februari jl. en een eerste analyse van een groot aantal natuurorganisaties (zie ook zienswijzen van Vogelbescherming, It Fryske Gea, Natuurmonumenten, Blauwe Hart). Dit betekent dat er een ADC toets zal moeten plaatsvinden in het kader van Natura 2000 gebieden. Pas wanneer deze toets doorlopen is, kan toestemming voor de activiteit gegeven worden als er geen alternatieven voor de activiteit zijn, er dwingende redenen van groot openbaar belang mee gediend zijn en de negatieve gevolgen gecompenseerd worden . De volgende stappen dienen opeenvolgend doorlopen te worden:
 - o A-Alternatievenonderzoek: er dient nagegaan te worden of er alternatieve oplossingen zijn voor de activiteit die minder of geen negatieve effecten hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat om alternatieven voor het bereiken van hetzelfde doel/oplossen van het probleem

³ <http://www.friesemiliefederatie.nl/nieuws/reactie-natuur-en-milieufederaties-op-plan-voor-nieuwe-structuurvisie-windenergie-op-land/>

⁴ http://www.gnmf.nl/upload/documenten/Geconcentreerde_windkracht_juli_2009.pdf

- D-Dwingende redenen van groot openbaar belang: bij het ontbreken van alternatieve oplossingen, kan bij een activiteit met dwingende redenen van groot openbaar belang soms toch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 worden verkregen
- C-Compensatie: Vervolgens moet gekeken worden naar compensatie, binnen het Natura 2000-gebied worden nagegaan, maar als blijkt dat er binnen het Natura 2000-gebied geen mogelijkheden voor compensatie zijn, maar wel direct aangrenzend aan dat gebied kan onder voorwaarden ook gecompenseerd worden buiten het betreffende Natura 2000 gebied.

Uit recente jurisprudentie blijkt dat de Raad van State veel waarde hecht aan de ADC -toets. Daar kan niet zomaar aan voorbij worden gegaan.⁵

- Wij constateren dat de ADC toets niet is doorlopen en dat de eerste stap, de alternatievenafweging, niet of onvoldoende heeft plaatsgevonden. Er wordt vooral gekeken naar mitigerende maatregelen. Dat is naar ons idee onvoldoende. Het risico dat het project uiteindelijk strand, is naar ons idee dan ook bijzonder hoog. Het verbaast ons dan ook – gelet op de risico's - dat er toch besloten is om de procedure op te starten. Waarom is er bijvoorbeeld niet gekeken naar de locaties die uit het proces van Fryslân foar de Wyn zijn voortgekomen? Wij pleiten ervoor om op korte termijn de ADC toets op te starten voordat het besluit wordt genomen om verder te gaan met de procedure.

Wij trekken de volgende conclusies:

- Helaas moeten we constateren dat bij de procedure bij het Windpark Fryslân (ook een RCR project) niet voldaan wordt aan de toezegging van de minister om de Gedragscode Wind op Land bij haar handelen als uitgangspunt te nemen.
- Het risico dat er sprake is van significante effecten op Natura 2000 gebieden is met de voorliggende plannen niet weggenomen. Dat betekent dat de kans dat bij de eindbeoordeling door de Raad van State het plan wordt vernietigd zeer groot is. Een ADC toets is nodig.

Wij stellen voor om een pas op de plaats te maken met betrekking tot het doorzetten van de procedure(s) en het volgende te doen:

- EZ zal als bevoegd gezag met de initiatiefnemer in overleg moeten treden om een participatieplan te maken conform de gedragscode. Zolang dit plan er niet is kan naar ons idee de procedure niet doorgezet worden. In dit plan zal moeten worden ingegaan op de wijze waarop omwonenden en maatschappelijke organisaties bij het proces worden betrokken en hoe de financiële participatie wordt geregeld.
- Er zal een alternatievenafweging gemaakt moeten worden waarbij gekeken moet worden naar alternatieven in en nabij het gehele IJsselmeergebied en de projecten die voortvloeien uit Fryslân foar de Wyn.

⁵ Zie ook de (tussen)uitspraak van 16 april 2014 inzake de Natuurbeschermingswetvergunning voor de RWE elektriciteitscentrale in de Eemshaven waarbij geconstateerd is dat er te snel wordt overgestapt naar compenserende maatregelen. Dat is onvoldoende.

Agora 6
8934 CJ Leeuwarden

info@friesemilieufederatie.nl
www.friesemilieufederatie.nl

Kvknr: 41000343
Btwnr: NL0035.14.092B01
IBAN: NL60TRIO0212485121

Wij denken dat daardoor uiteindelijk een versnelling kan plaats vinden in de realisatie van de windenergiedoelen. Wanneer het ministerie de procedure doorzet dan is de kans groot dat over twee jaar het project alsnog sneuvelt . Dan zullen we de doelen voor Fryslân sowieso niet halen. Daar maken wij als milieufederatie ernstig zorgen om, vooral omdat er een goed alternatief ligt.

Vanwege de betrokkenheid bij het dossier Wind op Land en de afspraken die in het Energieakkoord en de gedragscode zijn gemaakt, willen wij graag betrokken worden bij de uitwerking van deze punten. Daarbij willen we samen met u werken aan acceptatie van windenergie in Fryslân.

Met vriendelijke groet,
Frieze Milieu Federatie

directeur

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 19:06
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ja. In de publieke samenvatting wordt er vermeld dat CO2 een belangrijke bijdrage geeft aan de klimaatverandering. Daarna wordt vermeld dat windenergie hiervoor een oplossing zou zijn. Dit is tot nu toe op geen enkele manier aangetoond of hard gemaakt.

PS: Het staat er niet letterlijk maar wordt meer dan gesuggereerd.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Ja. In de publieke samenvatting wordt zeer duidelijk NIET vermeld wat de kosten zijn van dit project en hoeveel subsidie (door de burger) hier aan gegeven wordt. Daarnaast wordt er niet aangegeven wie die subsidie gaat vangen.

PS: Uw bovenstaande vraag klopt niet. Bij zin 2 zult u ook moeten melden van "zaken".

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. Dit gaat mij en alle burgers van Nederland (veel) geld kosten en ik zie op geen enkele manier dat dit een CO2 reductie gaat opleveren. En als er geld verdiend moet worden DAN weer meer CO2.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 21:12
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Reactie

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Windpark Fryslan
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

14 april 2016

Ondergetekende,

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het

realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw
De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.
7. Als regelmatige watersporter op het IJsselmeer is de lol van het varen op dat IJsselmeer als dit windpark wordt gerealiseerd voorgoed verdwenen. Immers, altijd heb ik die verrekte windmolens in het zicht. De ruimtelijke beleveing, belangrijke reden om juist daar te varen, is dan helemaal verloren. Bovendien kom ik op een aan de windse of hoog aan de windse koers bij de meest voorkomende windrichting bij vertrek uit Workum of Stavoren al laverende altijd in dat park terecht. Echter, het geluidsniveau is daar dan zo hoog, dat je daar met een stil zeiljacht nooit wilt zijn. Hoeveel vaarmogelijkheden en vaargenot is dan nog over: niets.
8. Ik onderschrijf geheel en al de zienswijzen die ingediend zijn of worden door de IJsselmeerverenging, Waddenvereniging, It Fryske Gea, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en de Friese Milieuraad. Ik ga die zienswijzen niet allemaal bijvoegen, maar de tekst van die zienswijzen dient hier als ingevoegd en ingelast te worden beschouwd.

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 21:43
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Dorpsbelang Kornwerderzand
Mede namens: Bewoners Kornwerderzand

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

Ons ontbreekt de detailkennis om dit gefundeerd te kunnen beoordelen.

Deze vraag laten wij daarom onbeantwoord.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Compensatie voor de schade welke wij ondervinden van het Windpark Fryslân is over het hoofd gezien.

Deze compensatie zou niet moeten bestaan uit een eenmalige tegemoetkoming doch zou moeten bijdragen aan verbetering van het woongenot op Kornwerderzand.

Als voorbeeld noemen wij de aanleg van een glasvezelverbinding zodat de bewoners deel kunnen gaan nemen aan het nu noodzakelijke digitale verkeer met overheid, banken, dorpen onderling, tv, telefoon etc.; alles zaken welke nu niet of bij sommigen op uiterst gebrekkige wijze mogelijk zijn.

Een verdere compensatiemogelijkheid is een substantiële korting op de stroomprijs waardoor de kosten van levensonderhoud worden bevoordeeld.

Wij staan open voor verdere suggesties van de zijde van de Windpark Fryslân exploitanten.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij worden sterk geraakt in onze belangen. Het woongenot in ons dorp zonder enige voorzieningen bestaat vooral uit het beleven van een ongestoord uitzicht over de wijdsheid van het IJsselmeer, het zicht op de Afsluitdijk en de kust van Noord-Holland.

Het Windpark Fryslân zal dit uitzicht voor meer dan de helft totaal blokkeren waardoor een groot deel van het genoeg juist hier te willen wonen met een wijds uitzicht wordt verstoord.

Dit zal zeker van grote invloed zijn bij de verkoop van de woning.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 22:11
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?
zie bijlage

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?
aantoonbare noodzaak verlichting op turbines

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslân
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

Pingjum, 13 april 2016

L.S.,

Naar aanleiding van de ontwerpbesluiten voor het geplande Windpark Fryslân (WPF) dien ik deze zienswijze in.

Uit de ontwerpbesluiten voor WPF wordt duidelijk dat er verlichting op de te plannen molens zou moeten komen. Dit zal naast de grote impact die het park zal hebben op de omgeving door zijn grootte (in omvang alsmede in hoogte van de individuele molens) ook 's nachts een significante stempel drukken op diezelfde omgeving. Dit houdt in dat de directe omgeving onherroepelijk deze visuele ervaring gedurende elke nacht dat de molens er staan (operatief of niet) en gedurende de gehele levensduur er van, zal moeten ondergaan.

Allereerst wil ik u er op wijzen dat een groot deel van de bevolking van het Friese platteland in meerdere rapporten als rede van hun woongenot in deze provincie, naast stilte en de ervaring van de wijdsheid van het landschap in toenemende mate ook de donkerte noemt. Ikzelf, als inwoner van het gebied wat lokaal (en inmiddels nationaal) bekend staat als de Kop Afsluitdijk ben zeker één van bovengenoemden.

Laat ik het duidelijk formuleren:

Verlichting op de molens van het te plannen WPF zie ik als een grote inbreuk op mijn nu nog positieve ervaring van mijn leefomgeving.

Het behoeft anno 2016 geen betoog meer dat molens met een tiphoogte van meer dan 150 meter op zich al een zeer grote visuele impact hebben gedurende de dag (ik woon op ongeveer 11 kilometer afstand van de geplande locatie) aangezien molens met deze hoogte een visuele actiradius hebben van vele tientallen kilometers. Als er sprake is van een 89 tal van deze masten én deze ook nog permanente (nacht-) verlichting zouden moeten gaan dragen, is dat voor mij een rede om sterk te overwegen om dit gebied als bewoner te verlaten. Dit, kan ik u zeggen, is absoluut het laatste wat ik wil.

Anders gezegd: de molens van WPF met hun verlichting schaden mijn levensgeluk.

Voor zover mij bekend is er geen enkele officiële instantie in Nederland die de noodzaak van verlichting op windmolens bevestigt. Dit is op zich al merkwaardig, aangezien beleid wat wordt toegepast omwille van de veiligheid toch zou moeten onderbouwd worden door de daarvoor aangewezen instanties. Of zou het kunnen zijn dat het ministerie die deze regel heeft uitgevaardigd een andere motivatie heeft om verlichting verplicht te stellen? Om dat geheel uit te sluiten zie ik uit op een reactie hierop.

Met een vriendelijke groet,

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 22:26
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: geen

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en/of het MER?

In het ontwerpbesluit is onvoldoende aandacht besteed aan de alternatieven voor plaatsing van 90 grote molens in een landschappelijk en ecologisch zeer kwetsbare ruimte. Op zijn minst hadden twee alternatieve mogelijkheden voor het winnen van groene energie moeten worden vergeleken met Windpark Fryslan.

Dit is allereerst een cluster in de Noordzee, naast de clusters die in voorbereiding zijn. Dit maakt de energie netto aanmerkelijk duurder maar bruto is het verschil aanmerkelijk kleiner, door de grote invloed van belastingen en netwerkkosten. In de politiek kan dan beslist worden of de meerkosten, die toch op de energierekening verschijnen een aanvaardbare extra last zijn als ze worden afgewogen tegen de schade aan natuur en landschap. In de tweede plaats zijn het de mogelijkheden voor energiewinning in en rond de Afsluitdijk, zoals stromings- en zonneenergie in combinatie met de mogelijkheden voor windenergie in Friesland, zoals die in een eerdere fase van het proces zijn gepresenteerd. Hiermee zou ruimschoots aan de opgave kunnen worden voldaan, zij het misschien niet op korte termijn.

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Het belang van openheid en weidsheid, zowel in het IJsselmeergebied als in het Waddengebied.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als gebruiker van het gebied, zeilend en wandelend, wordt mij een mooi en uniek stuk Nederland ontnomen, terwijl alternatieven voorhanden zijn.

Reactie

Overall Windturbines in en om het IJsselmeer

“80% van die molens zijn in en rond het IJsselmeergebied gesitueerd”

Nederland heeft op het gebied van duurzame energie een grote achterstand in te halen. Dat trekt ook internationaal de aandacht. Op dit moment komt slechts 4.5 % van de gebruikte energie uit duurzame bronnen. Volgens het energie akkoord moet dat in 2020 14 procent zijn. Of deze taakstelling voldoende motief is om ons in eeuwen opgebouwde open landschap in de ramsj te doen is echter zeer de vraag.

Moet het echt?

De discussie of er (veel) windmolens in Nederland moeten komen en waar dan, woedt op dit moment dan ook in volle hevigheid. De vraag of dat wel nodig is wordt daarbij eigenlijk nauwelijks gesteld. Toch is die relevant! Natuurlijk moeten milieudoelstellingen over sterke verlaging van het gebruik van fossiele brandstoffen zeer serieus worden genomen. Al te lang heeft Nederland, in slaap gesust door onze aardgasbel, veel te weinig gedaan. Maar inmiddels zijn er wel degelijk veel mogelijkheden ontwikkeld om energie anders te winnen of energie te besparen. Zoals de geweldige technische ontwikkeling van zonnecellen, biogas en pompen om aardwarmte (en koelte) onder gebouwen uit de aarde te halen. Raadpleeg ook eens de website van Alliander, een netbeheerder die zich richt op het ontwikkelen van regionale duurzame energienetwerken. Grote nieuwe kantoren zijn vaak al (bijna) energieneutraal. Kassen zijn van energieslurpers energieleverancier geworden. De isolatie en wellicht het “energieneutraal” maken van miljoenen bestaande woningen lijkt af te stevenen op een haalbare “businesscase”. Veel gemeenten en regio’s formuleren op grond van deze mogelijkheden dan ook ambitieuze doelen voor energiebesparing en winning, waar windmolens slechts een bescheiden onderdeel van vormen. Zo wil Texel al in 2020 “energieneutraal” zijn. Hoe snel dit kan gaan bewijst de situatie in Duitsland: in nog geen 10 jaar is daar zoveel winning van zonne- en windenergie neergezet dat op bepaalde dagen Nederland wordt overstroomd met zeer goedkope groene energie die men zelf niet (meer) kan gebruiken.

Deze regering mist kennelijk echter het overzicht over de energiemarkt en over de mogelijkheden die in steden en regio’s aanwezig zijn om de milieudoelstellingen te halen. De plaatsing van windmolens, een middel om doelstellingen te halen, wordt nu in feite gezien als doel. Ze moeten er gewoon komen, want dat staat in het regeerakkoord. De regering is ook doof voor alternatieve plannen voor windmolens, zoals die door de milieuorganisaties eerder zijn aangedragen. Daarin wordt de open ruimte gevrijwaard van deze ontwikkeling. In hoeverre de lobby van de grote energiemaatschappijen hier mede debet aan is wordt natuurlijk niet duidelijk. Maar waarschijnlijk is dat wel. En over geld maken we ons niet druk. De extra rekening van naar zeggen 18 miljard euro betaalt u straks gewoon zelf door een drastische verhoging van de energierekening! Hopelijk lukt het nog om een fundamenteel debat over energiewinning en vermindering van energiegebruik te voeren alvorens over windmolens te besluiten, maar Don Quichotte is hier waarschijnlijk niet ver weg.

Structuurvisie wind op land

De regering heeft besloten, dat er voor 6000 MW windmolens ‘op het land’ moeten komen. Die moeten er voor 2020 staan om te kunnen voldoen aan de geplande hoeveelheid alternatieve energieopwekking.

Dit is vastgelegd in de structuurvisie ‘Wind op land’ (svWoL). De belangrijkste gebieden in het blauwe hart waar windmolens volgens die structuurvisie moeten komen zijn:

- Een windpark in het IJsselmeer van 400 MW (100-130 molens) ten zuiden van de Afsluitdijk, bij Breezanddijk .
- Mogelijk een lijnopstelling op of vlak bij de Houtribdijk
- Vervanging door grotere molens van de bestaande molens in de Wieringermeer en in Flevoland.

Dit komt bovenop het windpark Noordoostpolder (Urk), dat al in aanbouw is.

Met de provincies zijn afspraken gemaakt over de hoeveelheid MW die ieder van deze provincies moet realiseren. Bij de keuze van de plaatsen voor windparken vaart de regering dan ook op de voorstellen van de provincies. Zolang deze voldoen aan de taakstelling!

Vrijwel 80% van die molens zijn in en rond het IJsselmeergebied gesitueerd. Het Blauwe Hart van Nederland dreigt daardoor landschappelijk zwaar te worden aangetast. Windenergie is een goede zaak, maar moet wel passen binnen de grenzen van natuur en landschap.

De aanleg van windmolenparken op volle zee komt overigens nu in een stroomversnelling. Men mikt op een continu hoog tempo van aanleg en werkt aan een drastische verlaging van de kosten. Verloopt dit voorspoedig dan verlicht dat hopelijk de druk op het realiseren van windparken in kwetsbare gebieden “op het land”.

Drie provinciale plannen:

Flevoland. De provincie kiest voor een bottom up aanpak. >> Zij heeft zes zoekgebieden aangewezen voor de eventuele aanleg van nieuwe windparken. Veel verspreide molens moeten verdwijnen. Uiteindelijk, over een a twee jaar komt er een provinciale nota, gevolgd door (rijks)inpassingsplannen.

Er zijn een aantal coöperatieve verenigingen opgericht, meestal door boeren die ook nu al windmolens op hun land hebben. Deze verenigingen moeten voor binnen de zoekgebieden deugdelijk onderbouwde voorstellen doen. Voor 1 juli. Dit geheel wordt overkoepeld door een Federatie Windenergie die spelregels heeft ontwikkeld, ook voor vereveningsmechanismen. De initiatiefnemers moeten er financieel goed uitspringen via een goede business case.

Molens mogen niet in kwetsbare gebieden. Lijn en blok opstellingen zijn beide mogelijk. De landschappelijke effecten zijn zeer belangrijk. Om dat te kunnen "controleren" komen er 3D applicaties waarmee de effecten van de plaatsing kunnen worden waargenomen. Er moet participatie zijn van betrokken burgers, vooral zij die er last van gaan ondervinden. Voldoende maatschappelijk draagvlak is voorwaarde. Vooral locaties bij Lelystad lijken voor ons interessant! Een forse blokopstelling lijkt hier landschappelijk gezien verdedigbaar. Staat echter wellicht haaks op de plannen om de luchthaven uit te bouwen. Houtribdijk is tot nu toe bij de provincie geen zoekgebied.

Almere maakt eigen plannen, waar de bewoners aan de rand van het Gooimeer tegen te hoop lopen: hun uitzicht wordt straks grondig verpest door een aantal super hoge molens vinden zij.

Noord-Holland. Deze provincie is van mening dat er voldoende windmolens staan, als de plannen om in de Wieringermeer nog een grote extra capaciteit neer te zetten en veel oude molens op te ruimen worden uitgevoerd. Lijnopstellingen langs de IJsselmeerdijk zitten gelukkig niet in de plannen. Hier lijkt de mogelijke aantasting van het IJsselmeer dus beperkt tot het zicht op de Wieringermeer. Nu zijn de molens daar overigens al vanaf Kornwerd te zien. Hoe zal dat straks zijn?

Friesland. *"Uit recente inventarisatie blijkt echter dat er zoveel serieuze plannen zijn voor wind op land dat molens in het IJsselmeer misschien wel helemaal niet nodig zijn."*

2

In Fryslan is dusdanig hevig verzet uitgebroken tegen de plannen van de provincie, waaronder een groot windmolenpark in Het IJsselmeer bij Breezanddijk, dat de provincie heeft besloten om de beslissingen over windmolens op het echte land uit te stellen. De initiatiefgroep 'Foar de Wyn' ontwikkelt nu alternatieve plannen. Maar de provincie zet de procedure voor het windpark in het IJsselmeer wel door. De Statencommissie heeft daar eind maart/begin april een hoorzitting over gehouden van drie avonden. Vooral veel tegenstanders, zoals bewoners van de Friese kust en watersportorganisaties voerden daar het woord. Zo ook de stichting Het Blauwe Hart en de IJsselmeervereniging. De lobby tegen dit plan gaat door, ook van de kant van de IJsselmeervereniging.

Drie organisatie hebben onder aanvoering van de Friese Milieufederatie de koppen bij elkaar gestoken en samen een plan van aanpak ontwikkeld voor de toekomst van de windenergie in Friesland. Deze organisaties zijn ook bereid verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering. De voorgestelde aanpak is gericht op het realiseren van meer windenergie op land door opschaling van de bestaande installaties maar tegelijk om opschoning van het landschap. De realisatie gebeurt van onderop, dus in nauw overleg met bewoners en organisaties uit de streek. Men wil een evenwichtig beleid realiseren tussen wind(molens) op land en wind(molens) in het IJsselmeer. Gedeputeerde Staten hebben hun steun uitgesproken voor deze aanpak. Inmiddels zijn voor 72 locaties plannen ingediend, waarvan er 39 op de "kandidatenlijst" staan en 30 op de "reservelijst. Mei/juni komen er regiobijeenkomsten. Daarna gaat een commissie onder leiding van Pieter Winsemius aan de slag die de plannen gaat beoordelen en scenario's gaat opstellen. En een integraal plan voor heel Friesland. Eind dit jaar wordt het advies aangeboden aan GS, die vervolgens een besluit nemen. Dan zal er ook een afweging gemaakt gaan worden tussen "windpark Fryslan" op het IJsselmeer en de landprojecten. Schiet het IJsselmeer, waar wij geen windmolens willen hier nu wat mee op? Aanvankelijk leek het van niet, want door deze aanpak komen er alleen maar wat minder molens bij Breezanddijk! Maar toch nog een groot park. Uit recente inventarisatie blijkt echter dat er zoveel serieuze plannen zijn voor wind op land dat molens in het IJsselmeer misschien wel helemaal niet nodig zijn. Dus het is voor de Blauwe Hart partners en zeker voor de IJsselmeer Vereniging van groot belang de planvorming kritisch te volgen en waar mogelijk "Foar de Wyn" te steunen.

Natuur en Landschap: *"significante effecten zijn niet uitgesloten"*

Wat opvalt in de plannen van provincies en rijksoverheid is, dat veel grote windparken gesitueerd worden in af

vlak bij Natura 2000 gebieden. Zoals bekend, zijn alle natte delen van het Blauwe Hart ook aangewezen als Natura 2000-gebied. En een activiteit in of nabij een Natura 2000-gebied mag niet plaatsvinden als zogenaamde significante effecten niet zijn uitgesloten.

Zowel uit de Rijksstructuurvisie Wind op Land als uit de structuurvisie van Fryslan blijkt echter dat die significante effecten helemaal niet zijn uitgesloten. Strikt en juridisch genomen had de rijksoverheid die structuurvisie helemaal zo niet mogen vaststellen. Ook Fryslan mag dat niet doen. Jammer genoeg is er geen actie via de bestuursrechter mogelijk tegen deze plannen.

Provincies en rijk nemen een heel groot risico met het situeren van deze parken in Natura 2000-gebieden: de kans is groot dat deze plannen zullen kunnen sneuvelen bij de Raad van State. Waardoor het behalen van de doelstellingen voor windenergie niet haalbaar blijken of in ieder geval veel vertraging zullen oplopen.

Voor de bescherming van “openheid” bestaat helaas geen wettelijke basis

Het Blauwe Hart, waar de IJsselmeervereniging deel van uitmaakt, heeft in een brief aan de Tweede Kamer er kort geleden op gewezen dat plaatsing van windmolens aan de rand van en in het IJsselmeer waarschijnlijk strijdig is met de bescherming van de natuur in Natura 2000 gebieden, die volgens Europese regelgeving een dominante verplichting is. Het is zeer onzeker of windmolens op die plekken wel gerealiseerd kunnen worden gelet op de natuurdoelstellingen. Bovendien vinden we dat het Blauwe Hart onevenredig belast wordt, waar voor het gebied geen baten tegenover staan. Vooral eventuele plaatsing op de Houtribdijk en bij (of op?) de Afsluitdijk vinden we een ernstige aantasting. Molens van minstens 150m hoog bij Kornwerd zullen in het hele gebied goed zichtbaar zijn! In feite vanaf Enkhuizen en vanaf Terschelling!!

Voor de bescherming van “openheid” bestaat echter helaas geen wettelijke basis, omdat er nooit een structuurvisie o.i.d. voor dit gebied is vastgesteld! Veel milieuorganisaties en “groene” politici vinden vasthouden aan openheid ook eigenlijk maar een “luxe” die zo nodig moet wijken voor “echte” milieudoelstellingen.

Landschappelijke overwegingen spelen bij de plannen slechts een ondergeschikte rol. *Jan Baron schrijft hierover:* “En vaak anders als we denken. Zo zijn er voorstanders van windparken die vinden dat windmolens het landschap verrijken, het worden dan “windlandschappen” of “oriëntatiepunten” genoemd. Een dergelijke benadering wordt zelfs een “ondersteuning van het weidse karakter” genoemd. De Provincie Friesland heeft dat argument gebruikt om de verplaatsing naar bij Kornwerd van de huidige windmolenbrij in Friesland te verdedigen. Zie het Plan “Windstreek”.

Zo zijn er een ook tweetal rapporten die ten doel hebben windenergie acceptabel voor het publiek te maken te weten: “Een choreografie voor 1000 windmolens” opgemaakt door Ytje Feddes, voormalig Rijksadviseur voor het landschap en “Windturbines in het landschap” uitgebracht door Alterra.” (tekst Jan Baron). Ook Flevoland werkt met een hele set aan ontwerprichtlijnen om plaatsing straks zo verantwoord mogelijk te laten zijn.” Afwachten dus wat de landschappelijke aanpak die Friesland en Flevoland nu hebben gekozen gaat opleveren!

Rijksbeleid en politiek inzicht: Kan haast niet anders of de lobby van enkele grote energiemaatschappijen is effectiever gebleken dan de lobby van de groene organisaties

Hoe reageerde Kamercommissie eind april op de Structuurvisie Wind op Land, die de regering kort geleden indiende? Zij constateerde in meerderheid dat er “een valse start is gemaakt wat betreft windmolens” en dat het kabinet veel te weinig doet om draagvlak te vinden voor wind op land. Een taak die het Rijk overigens expliciet bij de provincies heeft neergelegd, die dat dan ook, zij het soms na het nodige tumult serieus doen! Maar dat is de Kamerleden kennelijk ontgaan! Volgens regeringsfracties moet serieus worden gekeken naar alternatieve locaties voor windmolenparken, waar draagvlak voor is. De betrokkenheid van bewoners kan duidelijk beter. Slechts een fractie vermeldde het grote verzet in het IJsselmeergebied. Bovendien bestond er een duidelijke voorkeur om meer te mikken op parken ver op zee. Waarvoor de plannen overigens pas over een jaar verwacht worden. Er werd gevraagd om een overkoepelende visie waarin wind op zee en wind op land worden vergeleken. Ook werd gesteld dat er duidelijkheid moet komen over ecologische en juridische risico's van windmolens in natuurgebieden, zoals het IJsselmeer.

Heel vreemd is dat een aantal fracties meende dat er wel draagvlak is voor een windmolenpark op de Afsluitdijk. Dat komt niet voor in de plannen van Friesland en Noord-Holland, die de basis vormen van de structuurvisie. Kan haast niet anders of de lobby van enkele grote energiemaatschappijen die hier duidelijk op mikken is effectiever gebleken dan de lobby van de groene organisaties, die hier fel tegen zijn. Rijkswaterstaat overigens, uit een oogpunt van veiligheid ook!

Minister Schulz (ook van ruimtelijke ordening!) stelde grote waarde te hechten aan participatie in verschillende fasen, maar daar geen gedragscode voor te kunnen vastleggen: “dat moet de sector zelf doen”. Hoewel

minister Kamp later stelde dat hij erop zou toezien dat er voor de zomer een “gedragscode” zal komen. Inmiddels hebben Flevoland en Friesland deze gedragscode ontwikkeld, maar dat wist kennelijk niemand! Ook Schulz vond de Afsluitdijk “ een goede locatie”! Maar wel om later aan de orde te stellen. Ze stelde ook dat uit de passende beoordeling van de structuurvisie blijkt dat plaatsing van windmolens in Natura 2000 gebieden “niet bij voorbaat kansloos is”, maar dat onderzoek op projectniveau dit zal moeten uitwijzen.

Wat te doen?... landschappelijk lijkt er een hek om het IJsselmeer te komen.

Naast het windpark Noordoostpolder een windpark bij de Houtribdijk en in één in het IJsselmeer gaat echt te ver. Ook het “alternatief” lijnopstelling Afsluitdijk is onaanvaardbaar. Landschappelijk lijkt er dan een hek om het IJsselmeer te komen. Ook de aantasting van de natuurwaarden is onverkoopbaar.

Er van uitgaande dat windenergie noodzakelijk en onvermijdelijk is, zal het verzet, politiek en juridisch zich vooral moeten richten tegen windmolens bij de Houtribdijk, de Afsluitdijk en in het IJsselmeer. Vooral juridisch biedt dat verzet, desnoods, als andere middelen zijn uitgeput, kansen, vanwege de natuurbescherming van de Natura 2000-gebieden.

Wij moeten de planvorming in Friesland en Flevoland nu afwachten en alert reageren op de voorlopige resultaten. Als deze plannen definitief zijn en door de regering worden overgenomen kunnen we de fase van juridische procedures rond concrete projecten zo nodig betreden.

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 23:20
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Windpark Fryslân: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Zijn er naar uw mening zaken en/of belangen over het hoofd gezien? Zo ja, kunt u aangeven welke belangen?

Er is geen onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de veilige navigatie

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Ja. Ik exploiteer een zeilend passagiersschip op het noordelijk IJsselmeer. Naast te verwachten inkomstenderving door teruglopend toerisme als gevolg van het aantasten van het open karakter van het gebied, een belangrijke kwaliteit waar onze klanten juist voor komen, zal het een veilige navigatie ernstig in gevaar brengen.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslan
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Ondergetekende,

Naam, adres, woonplaats

dient hierbij een zienswijze in naar aanleiding van de ontwerpen voor het Inpassingsplan, Omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswetvergunning en Ontheffing Flora- en faunawet alsmede de MER, Passende beoordeling (PB) en overige stukken voor het Windpark Fryslan, zoals die van 4 maart tot en met 14 april 2016 ter inzage zijn gelegd.

1. Algemeen

Alhoewel voorstander van een energietransitie, waar ook windenergie deel van uit maakt, zijn wij van mening, dat het IJsselmeergebied in zijn geheel te veel belast wordt met windmolenparken. Vooral het onderhavige windpark doet een te grote aanslag op de kwaliteiten van het gebied, zowel ten aanzien van de landschappelijke kwaliteiten, zoals rust, ruimte, weidsheid als ten aanzien van de natuurlijke kwaliteiten. Daarbij komt, dat de natuur van het IJsselmeergebied toch al een negatieve trend vertoont.

De Structuurvisie Wind op Land (SVWoL) is tot stand gekomen in strijd met het verdrag van Aarhus en kan als zodanig niet als onderbouwing voor de keuze voor de plaats van Windpark Fryslan dienen.

2. Inpassingsplan

Wezenlijke schade aan de natuur en economische ontwikkeling zijn onvoldoende uitgesloten door het plan. Bovendien is er bij de gemeente en de bevolking van het gebied geen enkel draagvlak voor dit plan. Bouwen van een werkeiland in het IJsselmeer is op grond van de rijksregels niet toegestaan.

3. Landschap en cultuurhistorie

Het overheidsbeleid gaat uit van bescherming van het open karakter van zowel het IJsselmeergebied als het waddengebied. Het windpark Fryslan vernietigt deze openheid voor beide gebieden. Ook tast het windpark het karakter van het ensemble Kornwerderzand en de Afsluitdijk te veel aan. Er bestaat te veel onzekerheid of archeologische waarden wel voldoende beschermd blijven.

4. Economische activiteiten, inclusief recreatie en visserij

De nadelige economische effecten van het windpark, vooral op het gebied van toerisme, (water)recreatie en visserij zijn stelselmatig onderschat. Voor rustzoekende waterrecreanten wordt een groot gebied onbruikbaar.

5. Natuur

Zowel voor het IJsselmeer als voor de Waddenzee is wezenlijke aantasting van de Natura 2000-doelen voor vogels en vleermuizen onvoldoende uitgesloten. Dat geldt zeker voor de topper en de zwarte stern. Het is de vraag of het werkeiland wel werkelijk bijdraagt aan vermindering van de negatieve effecten op de natuur. Onduidelijkheid bestaat over de effectiviteit van de stilstandvoorziening en over de toename van de negatieve effecten doordat ook 's nachts gewerkt mag worden.

De samenhang met andere plannen en projecten komt onvoldoende uit de verf en daarbij zijn ook projecten vergeten. Een onderzoek naar alternatieven had dan ook niet achterwege mogen blijven.

De ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is onvolledig omdat het realiseren van een windpark zorgt voor opzettelijke schade aan vogels omdat ook voorwaardelijke opzet hier onder valt. Ook is voor sommige vogelsoorten geen ontheffing mogelijk door de negatieve populatieontwikkeling.

6. Veiligheid, geluid en slagschaduw
De gevolgen van het park voor scheepvaartnavigatie is niet onderzocht. Vluchtroutes en luwe routes in het noorden van het IJsselmeer nemen af. Evenmin is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de toename van de drukte in de overige wateren door het wegvallen van het windparkgebied voor de scheepvaart.

7. *De veilige navigatie in het noordelijk deel van het IJsselmeer wordt door de lokatie van het park ernstig in gevaar gebracht. Ik baseer dit oordeel op 20 jaar ervaring als zeilschipper op een groot traditioneel zeilend passagiersschip. In die jaren heb ik talloze malen de route van Kornwerderzand naar het zuiden en vice versa bevaren. Ik heb daarbij bij grote regelmaat ervaren dat ruimte om te kunnen kruisen tegen de wind essentieel is. Zeker bij harde wind, 6 bft of meer is het lang niet altijd mogelijk vrij te kiezen hoe men precies vaart, en wanneer men overstag gaat. Een zo grootschalige plaatsing van obstakels in een vaarwater waar al veel scheepvaartbewegingen zijn maakt een veilige vaart dan uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk. Het huidige plangebied is zo dicht bij de kust geprojecteerd dat laveren op de route noord-zuid bij sterkere wind niet mogelijk is zonder het park te doorkruisen. Echter met harde wind door een gebied vol obstakels varen is ook risicovol, het vraagt meermanoeuvres aan boord zoals overstag gaan die ook weer risicovol zijn, of bij vlaggerige wind alleen mogelijk bij tijdelijke minder sterke wind. Daarom zou een dergelijk park niet in dit deel van het gebied moeten staan, en zeker niet zo dicht langs de kust.*

Ondertekening

Datum: 14 april 2016

Aan:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark Fryslan
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Betreft: Zienswijze ten aanzien van het ontwerp Rijks Inpassings Plan, Windpark Fryslan met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora-en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

De ondergetekende, _____, wier gegevens zijn vermeld aan het hoofd van deze brief, is eigenares van een vakantiehuis in Friesland, gelegen op het vakantiepark Beachresort Makkum, adres van de woning: _____. Zij is tevens eigenares van een botenbox op dit vakantiepark, adres _____, ligplaats _____ en het in deze box afgemeerde zeiljacht.

Zij vreest dat haar belangen als eigenares voormeld, en de belangen van de overgrote meerderheid van de bevolking van de Friese kuststeden- en dorpen, alsmede de belangen van watersporters en andere recreanten die het betreffende gebied bezoeken, zullen worden geschaad indien het Windpark Fryslan op de voorgenomen locatie in het IJsselmeer zal worden aangelegd.

Zij geeft in de aangehechte bijlage een uitvoerige toelichting van haar zienswijze en verzoekt dringend de plannen voor dit windpark af te blazen.

Betreft : Zienswijze t.a.v. ontwerp Rijks Inpassings Plan , Windpark Fryslân met 89 windturbines in het IJsselmeer en desbetreffende MER, omgevingsvergunning, ontheffing Bouwbesluit, vergunning Natuurbeschermingswet, ontheffing Flora- en Faunawet, Watervergunning, vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken.

Mijn bezwaren richten zich op de volgende onderdelen en aspecten;

Natuur en milieu

- De aanleg van een groot aaneengesloten industrieel windturbine park in een Natura 2000 gebied en vlakbij het Vogelnatuurbeschermingsgebied Gaasterland vormt een grove inbreuk op de wet – en regelgeving en een onacceptabele bedreiging voor diverse vogelsoorten , w.o. de toppereend , zwarte stern , fuut en grote zaagbek maar ook vleermuispopulaties. De sterftcijfers van vogels zijn te laag ingeschat en er is onvoldoende aangetoond dat de negatieve effecten op vogels niet te erg zijn
- De directe nabijheid van Windpark Fryslân bij het wereld erfgoed gebied Waddenzee verandert het karakter ervan op onacceptabele wijze
- Verwachte slagschaduw, geluidsoverlast binnen een straal van 12 km , horizonvervuiling zowel overdag als 's nachts, met gek makende knipperlichten
- Niet onderzochte effecten op waterstroming, trillingen richting Afsluitdijk en de invloed op wind en klimaat in het gebied.
- Grove aantasting van de kernwaarden rust en weidse vergezichten in en rond het beoogde gebied

Nautische consequenties en veiligheid

- Geen oog en oor voor relevante bezwaren t.a.v. de nautische veiligheid (zowel recreatief- als beroeps-) in en nabij het geplande gebied. Dit plan gaat naar verwachting van deskundigen mensenlevens kosten
- Door de aanleg van Windpark Fryslân ontstaat verhoogde druk op vluchtroutes IJsselmeer richting Waddeneilanden (recreatievaart) .Wordt bij de MER niet betrokken
- Niet onderzochte beïnvloeding door Windpark Fryslân van navigatieapparatuur op schepen en vliegtuigen door ontstaan van grote magnetische velden
- Ontbreken van veiligheidsmaatregelen bij afbrekende wieken
- Grove inperking en aantasting van de waterrecreatie mogelijkheden ter plekke

Economische schade

- De locatie in het IJsselmeer betekent toeristisch gezien een verkwanseling van het Friese 'tafelzilver', waarvoor de provinciale en landelijke politiek direct verantwoordelijk zijn maar niet aanspreekbaar op lijken
- De algemene verwachting is dat de Friese kuststreek grote economische schade gaat oplopen door teruglopend nationaal en internationaal toerisme (watersporters, strandbezoekers en verblijfsrecreanten), de levensader voor dit gebied.
- Hierdoor ontstaat een verwacht substantieel negatief effect op de lokale werkgelegenheid
- Een evidente waardedaling van onroerend goed , wordt niet bij de plannen betrokken

- Kapitaalvernietiging m.b.t. Fries Meren Plan en masterplannen , betekent een ongekeerde verspilling van gemeenschapsgeld
- Een (maatschappelijke) kosten- baten analyse ontbreekt

Ontbreken draagvlak , acceptatie en ondemocratische besluitvorming

- Een huis-aan-huis peiling heeft uitgewezen , dat er in het geheel geen draagvlak voor dit windturbine park bestaat onder de bevolking van de Friese kust steden en dorpen. Meer dan 80 % van de huishoudens in de kuststrook is tegen het plan
- Alternatieve locaties- die er wel degelijk zijn- en alternatieve duurzame energie opwekkingsmethoden zijn onvoldoende overwogen
- Er is sprake geweest van schijninspraak , o.a. bij provinciale insprekavonden
- In de ogen van velen is er sprake van ondemocratische besluitvorming door uitschakeling beslissingsbevoegdheid gemeente en provincie
- Windenergie draait op perverse subsidieregelingen
- Ontbreken van een concrete redelijke compensatieregeling voor burgers en ondernemers in de omringende regio leidt tot onbehoorlijk bestuur
- Dit plan tast de sociale cohesie in de Friese kuststreek op onthutsende wijze aan; dit blijft in het RIP totaal onderbelicht

Dringende oproep: blaas de plannen voor Windpark Fryslân af omdat de consequenties bij realisatie desastreus

Datum:....

Naam:....

Adres:....

Emailadres:

Directoraat-generaal
Energie, Telecom & Mededingen

Datum: 14 maart 16

Betreft: Ter inzage ontwerpbesluiten Windpark Fryslan

Overheidsidentificatienr: 00000001003214369000

Kenmerk: DGETM-EO / 16032238

Geachte, heer / mevrouw,

Naar aanleiding van uw schrijven wil ik bezwaar maken tegen op het te plaatsen park, genaamd Windpark Fryslan. Deze komt te staan op een locatie die de wind uit mijn wieken haalt, en dus ten koste gaat van mijn opbrengsten van mijn bestaande windmolen.

Er heeft nog geen overleg plaats gevonden over hoe dit te compenseren. Want het kan niet zo zijn dat zwaar gesubsieerde parken de molentjes die er al staan de nek om gaan draaien. Terwijl deze het het meeste rendement geven voor het algemeen belang.

Met dit schrijven stel ik u en dit park dan ook aansprakelijk van de aankomende gederfde inkomsten.

Hoogachtend,

Voor een ondernemend, duurzaam Nederland.

Het ministerie staat voor een ondernemend Nederland, met een sterke internationale concurrentiepositie en met oog voor duurzaamheid. We zetten ons in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Door de juiste randvoorwaarden te creëren en ondernemers de ruimte te geven om te vernieuwen en te groeien. Door aandacht te hebben voor onze natuur en leefomgeving. Door samenwerking te stimuleren tussen onderzoekers en ondernemers. Zo bouwen we onze topposities in landbouw, industrie, diensten en energie verder uit en investeren we in een krachtig en duurzaam Nederland.

Dit is een uitgave van

Ministerie van Economische Zaken

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag
Telefoonnummer: 070-379 8911

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

www.rijksoverheid.nl/ez